

สุตฺตตปิฎก อังคฺตตรนิกายสุต

ปญจโม ภาโก

ทสกนิปาโต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปจฺมปณฺณาโสโก

อานิสฺสวคฺโค ปจฺโม

[๑] เอวมฺเม สุตฺติ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ

เชตวนเ อนาถปิณฺฑกิสฺส อารามे ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท

เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา

เอกมฺนตฺติ นิสฺสิทฺติ เอกมฺนตฺติ นิสฺสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ

เอตทโวจ กิมตฺถิยา นิ กนฺเต กุสลานิ สีลานิ กิমানิสฺसानิติ ฯ

อวิปฺปฏิสารถฺตานิ โข อานนฺท กุสลานิ สีลานิ อวิปฺปฏิสารถฺตานิสฺसानิ ๑ ฯ

อวิปฺปฏิสารถฺ ปน กนฺเต กิมตฺถิโย กิমানิสฺโสติ ฯ อวิปฺปฏิสารถฺ โข

อานนฺท ปามุชฺชตฺถิ ปามุชฺชานิสฺโสติ ๒ ฯ ปามุชฺช ๓ ปน กนฺเต กิมตฺถิยํ

กิমানิสฺสนฺติ ฯ ปามุชฺช โข อานนฺท ปิตตฺถํ ปิตานิสฺสํ ๔ ฯ ปิตติ ปน กนฺเต

กิมตฺถิยา กิमानิสฺสาติ ฯ ปิตติ โข อานนฺท ปสฺสทฺธตฺถา

ปสฺสทฺธานิสฺสา ๕ ฯ ปสฺสทฺธติ ปน กนฺเต กิมตฺถิยา กิमानิสฺสาติ ฯ ปสฺสทฺธติ

#๑-๒-๔-๕ ม. ย. อิติสทฺโท อตฺถิ ฯ ๓ ปาโมชฺชนฺติปิ ปาโจ ฯ

โฆ อานนุท สุขตุถา สุขานิสฺสา ๑ ๑ สุขํ ปน ภนฺเต กิมนฺติยํ กิমানิสฺสนฺติ ๑
สุขํ โฆ อานนุท สมารตฺถํ สมารานิสฺสํ ๒ ๑ สมาริ ปน ภนฺเต
กิมนฺติโย กิমানิสฺโสติ ๑ สมาริ โฆ อานนุท ยถาภูตญาณทสฺสนฺตุโถ
ยถาภูตญาณทสฺสนานิสฺโส ๓ ๑ ยถาภูตญาณทสฺสนํ ปน ภนฺเต กิมนฺติยํ
กิमानิสฺสนฺติ ๑ ยถาภูตญาณทสฺสนํ โฆ อานนุท นิพฺพิทาวีราคตฺถํ
นิพฺพิทาวีราคานิสฺสํ ๔ ๑ นิพฺพิทาวีราโค ปน ภนฺเต กิมนฺติโย
กิमानิสฺโสติ ๑ นิพฺพิทาวีราโค โฆ อานนุท วิมุตฺติญาณทสฺสนฺตุโถ
วิมุตฺติญาณทสฺสนานิสฺโส ๕ อิติ โฆ อานนุท กุสลานิ สีลานิ
อวิปฺปฏิสารถฺถานิ อวิปฺปฏิสารถฺถานิสฺसानิ อวิปฺปฏิสารถฺถาโร ปามุชฺชตฺถโถ
ปามุชฺชานิสฺโส ปามุชฺชํ ปิตตฺถํ ปิตานิสฺสํ ปิติ ปสฺสทฺตฺถตา
ปสฺสทฺตฺถานิสฺสา ปสฺสทฺธิ สุขตุถา สุขานิสฺสา สุขํ สมารตฺถํ
สมารานิสฺสํ สมาริ ยถาภูตญาณทสฺสนฺตุโถ ยถาภูตญาณทสฺสนานิสฺโส
ยถาภูตญาณทสฺสนํ นิพฺพิทาวีราคตฺถํ นิพฺพิทาวีราคานิสฺสํ นิพฺพิทาวีราโค
วิมุตฺติญาณทสฺสนฺตุโถ วิมุตฺติญาณทสฺสนานิสฺโส อิติ โฆ
อานนุท กุสลานิ สีลานิ อนุปฺพุเพน อรหตฺตาย ๖ ปฺบูรณฺตีติ ๑

[๒] สีลวโต ภิกฺขเว สีลสมฺปนฺนสฺส น เจตนา ย กรณฺธิยํ
อวิปฺปฏิสารถฺถาโร เม อูปฺปชฺชตฺติ ฆมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ สีลวโต
สีลสมฺปนฺนสฺส อวิปฺปฏิสารถฺถาโร อูปฺปชฺชติ อวิปฺปฏิสารถฺถสฺส ภิกฺขเว น
เจตนา ย กรณฺธิยํ ปามุชฺชํ เม อูปฺปชฺชตฺติ ฆมฺมตา เอสา ภิกฺขเว
ยํ อวิปฺปฏิสารถฺถสฺส ปามุชฺชํ อูปฺปชฺชติ ปมฺุทิตฺสฺส ภิกฺขเว น
#๑-๒-๓-๔-๕ ม. ย. อิตฺติสทฺโท อตฺถิ ๑ ๖ ม. ย. อกฺคทาย ๑

เจตนาย กรณียํ ปีติ เม อุปฺปชฺชตฺติ ชมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ
ปมฺมทิสฺส ปีติ อุปฺปชฺชติ ปีติมนฺสฺส ภิกฺขเว น เจตนาย กรณียํ
กาโย เม ปสฺสมภฺตฺติ ชมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ ปีติมนฺสฺส
กาโย ปสฺสมภฺติ ปสฺสทฺทกายสฺส ภิกฺขเว น เจตนาย กรณียํ
สุขํ เวทียามีติ ชมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ ปสฺสทฺทกาโย สุขํ
เวทียติ สุขิโน ภิกฺขเว น เจตนาย กรณียํ จิตฺตํ เม
สมาธิยตฺติ ชมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ สุขิโน จิตฺตํ สมาธิยติ
สมาहितสฺส ภิกฺขเว น เจตนาย กรณียํ ยถาภูตํ ชานามิ ปสฺสามิติ
ชมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ สมาหิโต ยถาภูตํ ชานาติ ปสฺสติ
ยถาภูตํ ภิกฺขเว ชานโต ปสฺสโต น เจตนาย กรณียํ นิพฺพินฺทามิ
วิรชฺชามีติ ชมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ ยถาภูตํ ชานํ ปสฺสํ
นิพฺพินฺทติ วิรชฺชติ นิพฺพินฺนสฺส ๑ ภิกฺขเว วิรตฺตสฺส น เจตนาย
กรณียํ วิมุตฺติถาณทสฺสนํ สจฺฉิกโรมีติ ชมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ
นิพฺพินฺโน ๒ วิรตฺโต วิมุตฺติถาณทสฺสนํ สจฺฉิกโรติ อิติ โข ภิกฺขเว
นิพฺพิทาวิราโค วิมุตฺติถาณทสฺสนตฺถิ วิมุตฺติถาณทสฺสนานิสฺสํโส
ยถาภูตถาณทสฺสนํ นิพฺพิทาวิราคตฺถิ นิพฺพิทาวิราคานิสฺสํ สสมาธิ
ยถาภูตถาณทสฺสนตฺถิ ยถาภูตถาณทสฺสนานิสฺสํโส สุขํ สมารตฺถิ
สมาธานิสฺสํ ปสฺสทฺธิ สุขตฺถา สุขานิสฺสา ปีติ ปสฺสทฺทตฺถา
ปสฺสทฺธานิสฺสา ปามุชฺชํ ปีตตฺถิ ปีตานิสฺสํ อวิปฺปฏิสโร ปามุชฺชตฺถิ
ปามุชฺชานิสฺสํ กุสลานิ สีลานิ อวิปฺปฏิสารถฺถานิ อวิปฺปฏิสธารานิสฺसानิ
#๑ ย. นิพฺพินฺทสฺส ๑ ๒ ย. นิพฺพินฺโท ๑

อติ โข ภิกขเว ฐมา ฐเม อภินุเทนติ ฐมา ฐเม
ปริปุเรตติ อปารา ปารี คมนายาติ ฯ

[๑] ทุสฺสีลสฺส ภิกขเว สีลวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺต โหติ
อวิปฺปฏิสฺสโร อวิปฺปฏิสฺสเร อสฺติ อวิปฺปฏิสฺสรวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺต โหติ
ปามุชฺชํ ปามุชฺเช อสฺติ ปามุชฺชวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺต โหติ ปิตี
ปีติยา อสฺติ ปีติวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺต โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา
อสฺติ ปสฺสทฺธิวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺต โหติ สฺขํ สฺখে อสฺติ สฺขวิปนฺนสฺส
หตฺตฺตฺตฺต โหติ สมฺมาสมฺมาธิ สมฺมาสมฺมาธิมฺหิ อสฺติ สมฺมาสมฺมาธิวิปนฺนสฺส
หตฺตฺตฺตฺต โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน อสฺติ
ยถาภูตญาณทสฺสนวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺต โหติ นิพฺพิทาวีราโค
นิพฺพิทาวีราเค อสฺติ นิพฺพิทาวีราควิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺต โหติ
วิมุตฺติญาณทสฺสนํ เสยฺยธาปี ภิกขเว รุกฺโข สาขาปฺลาสฺวิปนฺน
ตสฺส ปปฺปฏิกาปี น ปารีปุรี คจฺฉติ ตโจปี เพคฺคฺปิ สฺสโรปี น
ปารีปุรี คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกขเว ทุสฺสีลสฺส สีลวิปนฺนสฺส
หตฺตฺตฺตฺต โหติ อวิปฺปฏิสฺสโร อวิปฺปฏิสฺสเร อสฺติ อวิปฺปฏิสฺสรวิปนฺนสฺส
หตฺตฺตฺตฺต โหติ ปามุชฺชํ ฯเปฯ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ ๑ ฯ
สีลวโต ภิกขเว สีลสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสมฺปนฺน โหติ อวิปฺปฏิสฺสโร
อวิปฺปฏิสฺสเร สฺติ อวิปฺปฏิสฺสรวิปนฺนสฺส อฺปนฺนสมฺปนฺน โหติ ปามุชฺชํ
ปามุชฺเช สฺติ ปามุชฺชสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสมฺปนฺนา โหติ ปิตี ปิตียา
สฺติ ปีติสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสมฺปนฺนา โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา สฺติ
#๑ ไป. อติสทฺโท อตฺถิ ฯ

ปัสสทฐิสมฺปนฺนสฺส อุปฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ สฺขํ สุขฺเข สติ สุขสมฺปนฺนสฺส
อุปฺนิสสมฺปนฺโน โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ
สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส อุปฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ
ยถาภูตญาณทสฺสเน สติ ยถาภูตญาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปฺนิสสมฺปนฺโน
โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค สติ นิพฺพิทาวิราคสมฺปนฺนสฺส
อุปฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รุกฺโข
สาขาปฺลาสมฺปนฺโน ตสฺส ปฺปฏิกฺกาปี ปาปริปฺปรี คจฺจติ ตโจปี
เผคฺคฺคฺปิ สาโรปี ปาปริปฺปรี คจฺจติ เอวมฺว โข ภิกฺขเว สีลวโต
สีลสมฺปนฺนสฺส อุปฺนิสสมฺปนฺโน โหติ อวิปฺปฏิสารो อวิปฺปฏิสारे
สติ อวิปฺปฏิสารสมฺปนฺนสฺส อุปฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ฯเปฯ
วิมุตฺติญาณทสฺสนนฺติ ฯ

[๔] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ทสฺสสีลสฺส
อาวุโส สีลวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ อวิปฺปฏิสารो อวิปฺปฏิสारे
อสติ อวิปฺปฏิสารวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช อสติ
ปามุชฺชวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสา โหติ ปีติ ปีติยา อสติ ปีติวิปฺนฺนสฺส
หตฺถฺปนฺนิสา โหติ ปัสสทฐิ ปัสสทฐิยา อสติ ปัสสทฐิวิปฺนฺนสฺส
หตฺถฺปนฺนิสํ โหติ สฺขํ สุขฺเข อสติ สุขวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ
สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ อสติ สมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสํ โหติ
ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน อสติ ยถาภูตญาณทสฺสนวิปฺนฺนสฺส
หตฺถฺปนฺนิโส โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค อสติ

นิพพิทาวีราควินนุสส หตฺถปนีสํ โหติ วิมุตติฉานทสฺสนํ เสยฺยถาปี
อาวุโส รุกฺโข สาขาปลาสวินฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกาปี น ปารีปฺรึ
คจฺจติ ตโจปี เฝคฺคฺปิ ตาโรปี น ปารีปฺรึ คจฺจติ เอวเมว โข
อาวุโส ทสฺสีสฺส สีสฺสวินนุสส หตฺถปนีสํ โหติ อวิปฺปฏิสโร
อวิปฺปฏิสเร อสฺติ อวิปฺปฏิสรวินนุสส หตฺถปนีสํ โหติ ปามุชฺชํ ๗เป๗
วิมุตติฉานทสฺสนํ ๗ สีสฺสวโต อาวุโส สีสฺสสมฺปนฺนุสส อุปนีสสมฺปนฺโน
โหติ อวิปฺปฏิสโร อวิปฺปฏิสเร สฺติ อวิปฺปฏิสรวินนุสส
อุปนีสสมฺปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช สฺติ ปามุชฺชสมฺปนฺนุสส
อุปนีสสมฺปนฺนา โหติ ปีติ ปีติยา สฺติ ปีติสมฺปนฺนุสส อุปนีสสมฺปนฺนา
โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา สฺติ ปสฺสทฺธิสมฺปนฺนุสส อุปนีสสมฺปนฺนํ
โหติ สุขํ สุขे สฺติ สุขสมฺปนฺนุสส อุปนีสสมฺปนฺโน โหติ สมฺมาสมาธิ
สมฺมาสมาธิมฺหิ สฺติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนุสส อุปนีสสมฺปนฺนํ
โหติ ยถาภูตฉานทสฺสนํ ยถาภูตฉานทสฺสเน สฺติ ยถาภูตฉานทสฺสนสมฺปนฺนุสส
อุปนีสสมฺปนฺโน โหติ นิพพิทาวีราโค นิพพิทาวีราเค
สฺติ นิพพิทาวีราคสมฺปนฺนุสส อุปนีสสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตติฉานทสฺสนํ
เสยฺยถาปี อาวุโส รุกฺโข สาขาปลาสสมฺปนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกาปี
ปารีปฺรึ คจฺจติ ตโจปี เฝคฺคฺปิ ตาโรปี ปารีปฺรึ คจฺจติ เอวเมว
โข อาวุโส สีสฺสวโต สีสฺสสมฺปนฺนุสส อุปนีสสมฺปนฺโน โหติ
อวิปฺปฏิสโร อวิปฺปฏิสเร สฺติ อวิปฺปฏิสรวินนุสส
อุปนีสสมฺปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ๗เป๗ วิมุตติฉานทสฺสนนฺติ ๗

[๕] ตตฺร โข อายสฺมา อานนฺโท ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ทฺสฺสึลลสฺส
 อาวุโส สึลลวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตาโร อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตาร
 อสฺติ อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตารวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสฺ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช
 อสฺติ ปามุชฺชวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสฺ โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา อสฺติ ปิตฺติวิปฺนฺนสฺส
 หตฺถฺปนฺนิสฺ โหติ ปสฺสทฺทฺธิ ปสฺสทฺทฺธิยา อสฺติ ปสฺสทฺทฺธิวิปฺนฺนสฺส
 หตฺถฺปนฺนิสฺ โหติ สฺขํ สฺখে อสฺติ สฺขวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ
 สมฺมาสมมฺมิ สมฺมาสมมฺมิหิ อสฺติ สมฺมาสมมฺมิวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสฺ
 โหติ ยถาภูตถาณทฺสฺสนํ ยถาภูตถาณทฺสฺสเน อสฺติ ยถาภูตถาณทฺสฺสนวิปฺนฺนสฺส
 หตฺถฺปนฺนิโส โหติ นิพฺพิทาวีราโค นิพฺพิทาวีราเค อสฺติ
 นิพฺพิทาวีราควิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสฺ โหติ วิมุตฺตถาณทฺสฺสนํ เสยฺยถาปึ
 อาวุโส รุกฺโข สาขาปฺลาสฺวิปฺนฺโน ตสฺส ปปฺปฺภฺกฺกิตฺตํ น ปาริปุริ
 กจฺจติ ตโงปึ เพคฺคฺคฺปิ สฺวาโรปึ น ปาริปุริ กจฺจติ เอวเมว โข
 อาวุโส ทฺสฺสึลลสฺส สึลลวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตาโร อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตาร
 อสฺติ อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตารวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสฺ โหติ ปามุชฺชํ ฯเปฯ
 วิมุตฺตถาณทฺสฺสนํ ฯ สึลลวโต อาวุโส สึลลสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺโน
 โหติ อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตาโร อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตาร สฺติ อวิปฺปฺภฺกฺกิตฺตารสมฺปนฺนสฺส
 อฺปนฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช สฺติ ปามุชฺชสมฺปนฺนสฺส
 อฺปนฺนิสสมฺปนฺนา โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา สฺติ ปิตฺติสมฺปนฺนสฺส
 อฺปนฺนิสสมฺปนฺนา โหติ ปสฺสทฺทฺธิ ปสฺสทฺทฺธิยา สฺติ ปสฺสทฺทฺธิสมฺปนฺนสฺส
 อฺปนฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ สฺขํ สฺখে สฺติ สฺขสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺโน

โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส
อุปฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฉาณทสฺสนํ ยถาภูตฉาณทสฺสเน สติ
ยถาภูตฉาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปฺนิสสมฺปนฺโน โหติ นิพฺพิทาวิราโค
นิพฺพิทาวิราเค สติ นิพฺพิทาวิราคสมฺปนฺนสฺส อุปฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ
วิมุตฺติฉาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี อาวุโส รุกฺโข สาขาปฺลาสสมฺปนฺโน
ตสฺส ปฺปปฏิกาปี ปาโรปฺรี กจฺจติ ตโจปี เศคฺคฺปิ ตาโรปี ปาโรปฺรี
กจฺจติ เอวมเว โข อาวุโส สึลวโต สึลสมฺปนฺนสฺส อุปฺนิสสมฺปนฺโน
โหติ อวิปฺปฏิสโร อวิปฺปฏิสเร สติ อวิปฺปฏิสเรสมฺปนฺนสฺส
อุปฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ ปามฺชชฺ ๗เป๗ วิมุตฺติฉาณทสฺสนนฺติ ๗

[๖] อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสึทึ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน
โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ สฺยา นฺ โข ฆนฺเต
ภิกฺขุโน ตถารูโป สฺมาธิปฺปฏิลาโภ ยถา เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณิ
อสุสฺส น อापฺสุมิ อไปฺสณฺณิ อสุสฺส น เตชฺสุมิ เตโชสฺสณฺณิ
อสุสฺส น วายสฺมิมิ วาโยสฺสณฺณิ อสุสฺส น อากาसानญฺจายตเน
อากาसानญฺจายตฺนสฺสณฺณิ อสุสฺส น วิญฺญาณญฺจายตเน วิญฺญาณญฺจายตฺนสฺสณฺณิ
อสุสฺส น อากิณฺจญฺจายตเน อากิณฺจญฺจายตฺนสฺสณฺณิ
อสุสฺส น เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตเน เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตฺนสฺสณฺณิ
อสุสฺส น อธิโลเก อธิโลกสฺสณฺณิ อสุสฺส น ปรโลเก ปรโลกสฺสณฺณิ
อสุสฺส สฺสณฺณิ จ ปน อสุสฺสาติ ๗ สฺยา อานนฺท ภิกฺขุโน ตถารูโป

สมาธิปฏิลาโก ยถา เนว ปจวิยิ ปจวิสณฺณิ อสฺส น อาปสฺมี
อาโปสณฺณิ อสฺส น เตชสฺมี เตโชสณฺณิ อสฺส น วายสฺมี
วาโยสณฺณิ อสฺส น อากาसानญายตเน อากาसानญายตณฺสณฺณิ
อสฺส น วิญฺญาณญายตเน วิญฺญาณญายตณฺสณฺณิ อสฺส
น อากิณฺจญายตเน อากิณฺจญายตณฺสณฺณิ อสฺส น เนวสณฺณานาสณฺญาตเน
เนวสณฺณานาสณฺญาตณฺสณฺณิ อสฺส น อិธโลเก
อิธโลกสณฺณิ อสฺส น ปรโลเก ปรโลกสณฺณิ อสฺส สณฺณิ
จ ปน อสฺสาติ ฯ ยถากถิ ปน ฆนฺเต สียา ภิกฺขุโน ตถารูป
สมาธิปฏิลาโก ยถา เนว ปจวิยิ ปจวิสณฺณิ อสฺส น อาปสฺมี
อาโปสณฺณิ อสฺส น เตชสฺมี เตโชสณฺณิ อสฺส น วายสฺมี วาโยสณฺณิ
อสฺส น อากาसानญายตเน อากาसानญายตณฺสณฺณิ อสฺส น
วิญฺญาณญายตเน วิญฺญาณญายตณฺสณฺณิ อสฺส น
อากิณฺจญายตเน อากิณฺจญายตณฺสณฺณิ อสฺส น เนวสณฺณานาสณฺญาตเน
เนวสณฺณานาสณฺญาตณฺสณฺณิ อสฺส น อิธโลเก
อิธโลกสณฺณิ อสฺส น ปรโลเก ปรโลกสณฺณิ อสฺส สณฺณิ จ ปน
อสฺสาติ ฯ อีชานนฺท ภิกฺขุ เอวสณฺณิ โหติ เอตฺ สนฺตํ เอตฺ
ปณฺตีตํ ยทิตํ สพฺพสงฺขารสมฺโถ สพฺพุปฺธิปฺปฺนิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย
วิราโค นิโรธो นิพฺพานนฺติ เอวํ โข อานนฺท สียา ภิกฺขุโน
ตถารูป สมาธิปฏิลาโก ยถา เนว ปจวิยิ ปจวิสณฺณิ อสฺส
น อาปสฺมี อาโปสณฺณิ อสฺส น เตชสฺมี เตโชสณฺณิ อสฺส น

วายนุสุมิ วาโยสนุณิ อสุส น อากาसानนุจายตเน อากาसानนุจายตสนุณิ
อสุส น วิญญานนุจายตเน วิญญานนุจายตสนุณิ
อสุส น อากิณุจายตเน อากิณุจายตสนุณิ อสุส น
เนวสนุณานาสนุณายตเน เนวสนุณานาสนุณายตสนุณิ อสุส น
อิชโลเก อิชโลกสนุณิ อสุส น ปรโลเก ปรโลกสนุณิ อสุส
สนุณิ จ ปน อสุสาคิ ฯ

[๗] อถโข อายสุมา อานนุโท เยนายสุมา สาริปุตุโต
เตนุปลสงกมิ อุปลสงกมิตุวา อายสุมตา สาริปุตุเตน สทฐิ สมโมท
สมโมทนีย กถิ สารานีย วิตีสารेतฺวา เอกมนุติ นิสีทิ เอกมนุติ
นินินุโน โข อายสุมา อานนุโท อายสุมนุติ สาริปุตุติ เอตทโวจ
ลียา นุ โข อวฺโส สาริปุตุต ภิกฺขุโน ตถารุโป สมาริปุทฺธาโก
ยถา เนว ปจวิยิ ปจวิสนุณิ อสุส น อापสุมิ อาโปสนุณิ อสุส
น เตชสุมิ เตชสนุณิ อสุส น วายนุสุมิ วาโยสนุณิ อสุส น
อากาसानนุจายตเน อากาसानนุจายตสนุณิ อสุส น วิญญานนุจายตเน
วิญญานนุจายตสนุณิ อสุส น อากิณุจายตเน
อากิณุจายตสนุณิ อสุส น เนวสนุณานาสนุณายตเน
เนวสนุณานาสนุณายตสนุณิ อสุส น อิชโลเก อิชโลกสนุณิ
อสุส น ปรโลเก ปรโลกสนุณิ อสุส สนุณิ จ ปน อสุสาคิ ฯ
ลียา อวฺโส อานนุท ภิกฺขุโน ตถารุโป สมาริปุทฺธาโก ยถา เนว
ปจวิยิ ปจวิสนุณิ อสุส ฯเปฯ น ปรโลเก ปรโลกสนุณิ อสุส

สยงิ จ ปน อสุธาติ ๑ ยถากถึ ปนาวุโส สารีปุตฺต สียา ภิกฺขุโน
ตถารูโป สมาริปฺภูลาโก ยถา เนว ปจวียิ ปจวิสยงิ อสุส ๑เป๑
น ปโรโลกะ ปโรโลกสยงิ อสุส สยงิ จ ปน อสุธาติ ๑
เอกมิทาหิ อาวุโส อานนฺท สมยิ อิวะ สวตฺถิยิ วิหรามิ อนฺธวานสมิ
ตตฺถาหิ ตถารูปี สมาริ สมารปฺชฺชียิ ยถา เนว ปจวียิ ปจวิสยงิ
อโหสิ น อปสมิ อโหสิ น เทชสมิ เตชสยงิ
อโหสิ น วายสมิ วายสยงิ อโหสิ น อากาसानญายตเน
อากาसानญายตนสยงิ อโหสิ น วิญญาณญายตเน วิญญาณญายตนสยงิ
อโหสิ น อากิลฺลญายตเน อากิลฺลญายตนสยงิ
อโหสิ น เนวสยงานาสยงายตเน เนวสยงานาสยงายตนสยงิ
อโหสิ น อิลโลกะ อิลโลกสยงิ อโหสิ น ปโรโลกะ
ปโรโลกสยงิ อโหสิ สยงิ จ ปน อโหสินฺติ ๑ กิสมยงิ ปนายสมมา
สารีปุตฺโต ตสมิ สมเย อโหสิติ ๑ ภาวนิโรโร นิพฺพานํ ภาวนิโรโร
นิพฺพานนฺติ โข เม อาวุโส อญฺฉาว สยงา อฺปฺปชฺชติ อญฺฉาว
สยงา นิรุชฺชติ เสยฺยถาปี อาวุโส สกฺลิกคฺคิสฺส ฆายมานสฺส
อญฺฉาว อจฺฉิ อฺปฺปชฺชติ อญฺฉาว อจฺฉิ นิรุชฺชติ เอวเมว โข
เม อาวุโส ภาวนิโรโร นิพฺพานํ ภาวนิโรโร นิพฺพานนฺติ อญฺฉาว
สยงา อฺปฺปชฺชติ อญฺฉาว สยงา นิรุชฺชติ ภาวนิโรโร
นิพฺพานนฺติ ๑ สยงิ จ ปนาหิ อาวุโส ตสมิ สมเย อโหสินฺติ ๑

[๘] สทฺโร ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ โน จ สีลวา เอว โส

#๑ ไป. ย. อิติสทฺโท นตฺถิ ๑

เตนงเคน อปริปุโร โหติ เตน ตํ องคํ ปริปุเรตพพํ กิณฑาหํ
สทุโธ อสุสํ สีลวา จาติ ยโต จ โข ภิกขเว ภิกขุ สทุโธ จ
โหติ สีลวา จ เอวํ โส เตนงเคน อปริปุโร โหติ สทุโธ จ
ภิกขเว ภิกขุ โหติ สีลวา จ โน จ พหุสสุโต ฯเปฯ พหุสสุโต
จ โน จ ชมมกถิโก ชมมกถิโก จ โน จ ปริสาวจโร
ปริสาวจโร จ โน จ วิสารโท ปริสาย ชมมํ เทเสติ วิสารโท
จ ปริสาย ชมมํ เทเสติ โน จ วินยธโร วินยธโร จ โน
จ อารณฺณโก ปนฺตเสนาสโน อารณฺณโก จ ปนฺตเสนาสโน โน
จ จตฺตุนํ ฆานานํ อากิเจตสิกานํ ทิฏฺฐชฺมมสุขวิหารานํ นิกามลาภี
โหติ อภิจฺฉลาภี อกสิรลาภี จตฺตุนนฺจ ฆานานํ อากิเจตสิกานํ
ทิฏฺฐชฺมมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺฉลาภี อกสิรลาภี โน
จ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
สยํ อภิณฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ เอวํ โส เตนงเคน
อปริปุโร โหติ เตน ตํ องคํ ปริปุเรตพพํ กิณฑาหํ สทุโธ จ
อสุสํ สีลวา จ พหุสสุโต จ ชมมกถิโก จ ปริสาวจโร จ วิสารโท
จ ปริสาย ชมมํ เทเสยฺยํ วินยธโร จ อารณฺณโก จ ปนฺตเสนาสโน
จตฺตุนนฺจ ฆานานํ อากิเจตสิกานํ ทิฏฺฐชฺมมสุขวิหารานํ นิกามลาภี
อสุสํ อภิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อาสวานนฺจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี
ปญฺญาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภิณฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
วิหฺเรยฺยนฺติ ยโต จ โข ภิกขเว ภิกขุ สทุโธ จ โหติ สีลวา จ

พหุสฺสุโต จ ฌมฺมกถิโก จ ปริสวจโร จ วิสารโท จ ปริสาย
ฌมฺมํ เทเสติ วินยธโร จ อารณฺณโก จ ปนฺตเสนาสโน จคฺคฺคฺคฺคฺค
ฉานานํ อากิเจตสิกานํ ทิฏฺฐจฺจมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภิ โหติ อภิจฺฉลาภิ
อกสิธฺลาภิ อาสวานณฺจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ
ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ
เอวํ โส เตนฺจฺเคน ปรีปฺโปโร โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สมนฺตปาสาทิโก จ โหติ สพฺพการปรีปฺโปโร จาติ ฯ

[๕] สทฺุโธ [๑] ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ โน จ สีลวา [๒] สีลวา
จ โน จ พหุสฺสุโต พหุสฺสุโต จ โน จ ฌมฺมกถิโก ฌมฺมกถิโก
จ โน จ ปริสวจโร ปริสวจโร จ โน จ วิสารโท ปริสาย
ฌมฺมํ เทเสติ วิสารโท จ ปริสาย ฌมฺมํ เทเสติ โน จ วินยธโร
วินยธโร จ โน จ อารณฺณโก ปนฺตเสนาสโน อารณฺณโก จ
ปนฺตเสนาสโน โน จ เข เต สนฺตา วิโมกฺขา อติกฺกมฺม รุเป
อารุปฺปา เต กาเยน สฺขิตฺวา วิหฺรติ เข เต สนฺตา วิโมกฺขา
อติกฺกมฺม รุเป อารุปฺปา เต จ กาเยน สฺขิตฺวา วิหฺรติ โน จ
อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
สยํ อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ เอวํ โส เตนฺจฺเคน
อปรีปฺโปโร โหติ เตน ตํ อํคํ ปรีปฺโปเรตพฺพํ กิณฺดาหํ สทฺุโธ จ
อสฺสํ สีลวา จ พหุสฺสุโต จ ฌมฺมกถิโก จ ปริสวจโร จ วิสารโท
จ ปริสาย ฌมฺมํ เทเสยฺยํ วินยธโร จ อารณฺณโก จ ปนฺตเสนาสโน
#๑ ไป. ม. ย. จสทฺุโท ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ย. เปยฺยาโล อตฺถิ ฯ

เย เต สนฺตา วิโมกฺขา อติกกมฺม รุเป อารุปฺปา เต จ กาเยน
มุสฺสิตฺวา วิหเรยฺยํ อาสวานนฺจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ
ทิกฺกุเจว ฌมฺเม สยฺ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ
ยโต จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลฺวา จ พหุสฺสุโต จ
ฌมฺมกถิโก จ ปรีสวจโร จ วิสารโท จ ปรีสาย ฌมฺมํ เทเสติ
วินยฺชโร จ อารณฺณโก จ ปนฺตเสนาสโน เย เต สนฺตา วิโมกฺขา
อติกกมฺม รุเป อารุปฺปา เต จ กาเยน มุสฺสิตฺวา วิหริ อาสวานนฺจ
ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิกฺกุเจว ฌมฺเม สยฺ อภิญฺญา
สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริ เอวํ โส เตนฺจฺเคน ปรีปฺโปโร โหติ
อิมหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ สมฺนฺตปาสาทิโก
จ โหติ สพฺพภาการปรีปฺโปโร จาติ ฯ

[๑๐] สทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ โน จ สีลฺวา เอวํ
โส เตนฺจฺเคน อปรีปฺโปโร โหติ เตน ตํ องฺกํ ปรีปฺปุเรตพฺพํ กิณฺดาหํ
สทฺโธ จ อสฺสํ สีลฺวา จาติ ยโต จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ
จ โหติ สีลฺวา จ เอวํ โส เตนฺจฺเคน ปรีปฺโปโร โหติ สทฺโธ
จ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ สีลฺวา จ โน จ พหุสฺสุโต พหุสฺสุโต จ
โน จ ฌมฺมกถิโก ฌมฺมกถิโก จ โน จ ปรีสวจโร ปรีสวจโร
จ โน จ วิสารโท ปรีสาย ฌมฺมํ เทเสติ วิสารโท จ ปรีสาย ฌมฺมํ
เทเสติ โน จ วินยฺชโร วินยฺชโร จ โน จ อเนกวิหิตํ
ปฺพเพณิวาสํ อนุสฺสรติ เสยฺยถิํ เอกมปี ชาตี เทวปี ชาติโย ฯเปฯ

อิตติ สาการ์ สอุทเทส อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ
อเนกวิหิตญจ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ เสยฺยถิทํ เอกมปิ ชาตี
เทวปี ชาติโย ๑เปฯ อิตติ สาการ์ สอุทเทส อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ
อนุสฺสเรติ โน จ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน ๑เปฯ
ยถากมฺมุเปเค สตุเต ปชานาติ ทิพฺเพน จ จกฺขุณา วิสุทฺเธน๔
อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน ๑เปฯ ยถากมฺมุเปเค สตุเต ปชานาติ โน จ
อาสวานํ ขยา ๑เปฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชช วิหริตี เอวํ โส
เตนฺจเคน อปริปุโร โหตี เตน ตํ องฺคํ ปริปุเรตพฺพํ กิณฺดาหํ
สทฺโธ จ อสฺสํ สีลฺวา จ พหุสฺสุโต จ ฌมฺมกฺกิกโก จ ปริสวาจโร
จ วิสารโท จ ปริสાય ฌมฺมํ เทเสยฺยํ วินยฺชโร จ อเนกวิหิตญจ
ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรยฺยํ เสยฺยถิทํ เอกมปิ ชาตี เทวปี ชาติโย ๑เปฯ
อิตติ สาการ์ สอุทเทส อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรยฺยํ ทิพฺเพน
จ จกฺขุณา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน ๑เปฯ ยถากมฺมุเปเค สตุเต
ปชานเยยฺยํ อาสวานญจ ขยา ๑เปฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชช วิหเรยฺยนฺติ
ยโต จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหตี สีลฺวา จ พหุสฺสุโต จ
ฌมฺมกฺกิกโก จ ปริสวาจโร จ วิสารโท จ ปริสાય ฌมฺมํ เทเสตี
วินยฺชโร จ อเนกวิหิตญจ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ เสยฺยถิทํ เอกมปิ
ชาตี เทวปี ชาติโย ๑เปฯ อิตติ สาการ์ สอุทเทส อเนกวิหิตํ
ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ ทิพฺเพน จ จกฺขุณา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน
๑เปฯ ยถากมฺมุเปเค สตุเต ปชานาติ อาสวานญจ ขยา อนาสวํ

เจโตวิมุตตี ปญญาวิมุตตี ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยฺม อภิญญา สจฺฉิกตฺวา
อุปสมปฺชช วิหริติ เอวํ โส เตนฺจเคน ปริปุโร โหติ อิมหิ
โฆ ภิกฺขเว ทสฺหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ สมฺนฺตปาสาทิโก จ
โหติ สพฺพภาการปริปุโร จาติ ฯ

อานิสฺสวคฺโค ปจฺโม ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

กิมตฺถิยํ ๑ เจตนา สีสํ อุปฺนิสา อานนฺทปญฺจมํ

สมาธิ สารีปฺตฺโต จ สทฺโธ สนฺเตน วิชฺชยาติ ฯ

นาถกรณวคฺโค ทฺติโย

[๑๑] ปญฺจกสมฺนฺนาคโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจกสมฺนฺนาคตํ
เสนาสนํ เสวมาโน ภขมาโน นจิริสฺเสว อาสวานํ ขยา อนาสวํ
เจโตวิมุตตี ปญญาวิมุตตี ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยฺม อภิญญา สจฺฉิกตฺวา
อุปสมปฺชช วิหเรยฺย กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจกสมฺนฺนาคโต โหติ
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ อิติปิ
โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทู
อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ
อปฺปาปาโห โหติ อปฺปาตงฺโก สมเวปากินิยา คหณิยา สมฺนฺนาคโต
นาตีสิตาย นาจฺจุณฺหาย มชฺฌิมาย ปธานกฺขมาย อสฺสโ จ โหติ อมายาวิ
ยถาภูตํ อตฺตํ อวิกตฺตา สตฺถริ วา วิญญฺสุ วา สพฺรหฺมจารีสฺสุ

#๑ ม. กิมตฺถิยํเจตนา จ ตโยอุปฺนิสาปิ จ

สมาธิ สารีปฺตฺโต จ ฉานํ สนฺเตน วิชฺชยาติ ฯ

อารทฐวิริโย วิหริติ อกุลสถานัม ชมมานัม ปหานาย กุสสถานัม ชมมานัม
อุปสมุปรทาย ถามวา ทพฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฐโร กุสเสสุ ชมฺเมสุ
ปฺลฺยฺว โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปฺลฺยฺว สมฺนฺนาคโต อริยาเย นิพฺเพ-
ชฺชิกาย สมฺมาทฺถกฺขชคามินิยา เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฺลฺยจฺจ-
สมฺนฺนาคโต โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว เสนาสนํ ปฺลฺยจฺจสมฺนฺนาคตํ
โหติ อิทฺถ ภิกฺขเว เสนาสนํ นาติทฺฐโร โหติ นาจฺจาสนนํ คมฺนาคมฺน-
สมฺปนฺนํ ทิวา อปฺปิกิณฺณํ รตฺตํ อปฺปสทฺทํ อปฺปนิคฺคิโฆถํ อปฺป-
ทํสมกฺสวาตตปฺปสิริสฺปสมฺผลฺลํ ตสฺมี โข ปน เสนาสเน วิหรนฺตสฺส
อปฺปกสิเรเนว อปฺปชฺชนฺติ จิวฺรปฺปญฺทปาทเสนาสนคิลานปจฺจยเกสชฺช-
ปริกฺขารํ ตสฺมี โข ปน เสนาสเน เถรา ภิกฺขุ วิหรนฺติ พฺหุสฺสุตา
อากตาคมา ชมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา เต กาเลน กาลํ อปฺ-
สงฺกมิตฺวา ปฺริปฺจฺจติ ปฺริปฺลฺยติ อิทํ ภนฺเต กถํ อิมสฺส โก
อตุโถติ ตสฺส เต อายสฺมฺนฺโต อวิวญฺญเจว วิวรนฺติ อนฺตฺตานิ-
กตญจ อุตฺตานิกโรนฺติ อนนฺทวิหิตฺสฺ จ กงฺขญฺจานิเยสุ ชมฺเมสุ กงฺขํ
ปฺปฏิวินฺเทนฺติ เอวํ โข ภิกฺขเว เสนาสนํ ปฺลฺยจฺจสมฺนฺนาคตํ โหติ ฯ
ปฺลฺยจฺจสมฺนฺนาคโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฺลฺยจฺจสมฺนฺนาคตํ เสนาสนํ
เสวมาโน ภชฺมาโน นจิริสฺเสว อาสวานํ ขยา ฯเปฯ สจฺฉิกคฺวา
อุปสมุปรชฺช วิหเรยฺยติ ฯ

[๑๒] ปฺลฺยจฺจวิปฺปหีนํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฺลฺยจฺจสมฺนฺนาคโต

อิมสมิ ฌมมวินเย เกวลี วุสิตวา อุตตมปริโสติ วุจติ กถญจ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจคฺวิปฺปหีนโน โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กามจฺจนฺโท
 ปหีนโน โหติ พุยาปาโท ปหีนโน โหติ ถินมิตฺถํ ปหีนํ
 โหติ อุตฺตจฺจกฺกจฺจํ ปหีนํ โหติ วิจิจฺจนา ปหีนา โหติ เอวํ
 โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจคฺวิปฺปหีนโน โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปญฺจคสมนฺนาคโต โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อเสเขน สีลกฺขนฺเชน
 สมนฺนาคโต โหติ อเสเขน สมาธิกฺขนฺเชน สมนฺนาคโต โหติ
 อเสเขน ปญฺญาภกฺขนฺเชน สมนฺนาคโต โหติ อเสเขน วิมุตฺติกฺขนฺเชน
 สมนฺนาคโต โหติ อเสเขน วิมุตฺติธฺมาณทสฺสนกฺขนฺเชน สมนฺนาคโต
 โหติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจคสมนฺนาคโต โหติ ฯ ปญฺจคฺวิปฺปหีนโน
 โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจคสมนฺนาคโต อิมสมิ ฌมมวินเย
 เกวลี วุสิตวา อุตฺตมปริโสติ วุจติติ ๑ ฯ

กามจฺจนฺโท จ พุยาปาโท ถินมิตฺถญจ ภิกฺขุโน
 อุตฺตจฺจํ วิจิจฺจนา จ สพฺพโสว น วิชฺชติ
 อเสเขน จ สีเลน อเสเขน สมาธินา
 วิมุตฺติยา จ สมฺปนฺโน ฌาเณน จ ตถาวโร
 ส เว ปญฺจคสมฺปนฺโน ปญฺจคานิ ๒ วิวชฺชยํ
 ส ๓ เว อิมสมิ ฌมมวินเย เกวลี อิติ วุจติติ ๔ ฯ

[๑๓] ทสยิมานิ ภิกฺขเว สํโยชนานิ กตมานิ ทส
 ปญฺโจรมภากิยานิ สํโยชนานิ ปญฺจทฺธมฺภากิยานิ สํโยชนานิ กตมานิ
 #๑ ไป. ม. อิติสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ไป. ม. ย. ปญฺจ อังเค ฯ ๓ ม. ย. ส เวติ ปาฐทฺวयํ
 #นตฺถิ ฯ ๔ ม. อิติสทฺโท นตฺถิ ฯ

ปณฺโงรมภาคิยานิ สํโยชนานิ สกฺกายทิกฺขุจิ วิจิกิฉฺฉนา สีลพฺพตปรามาโส
กามจฺฉนฺโท พฺยาปาโท อิมานิ ปณฺโงรมภาคิยานิ สํโยชนานิ
กตมานิ ปณฺจทุขฺมภาคิยานิ สํโยชนานิ รูปราโค อรูปราโค มาโน
อุทฺทจฺจํ อวิขฺชา อิมานิ ปณฺจทุขฺมภาคิยานิ สํโยชนานิ อิมานิ โข
ภิกฺขเว ทส สํโยชนานํติ ๑ ฯ

[๑๔] ยสฺสทสฺสจฺจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณฺเีย วา ปณฺจ
เจโตชิตา ๒ อปฺปหีนา ปณฺจ เจตโส วินิพฺนฺธา อสมฺมุฉินฺนา ตสฺส
ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อาคจฺฉติ หานฺเียเว ปาฎิกงฺขา กุสเสสุ
ชฺมเมสุ โน วุฑฺฒิ กตมสฺส ปณฺจ เจโตชิตา อปฺปหีนา โหนฺติ
อิชฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิฉฺฉติ นาชิมุจฺฉติ น สมฺปสีทติ
โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิฉฺฉติ นาชิมุจฺฉติ น
สมฺปสีทติ ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺฉาย
ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺฉาย
ปธานาย เอวมสฺสายํ ปจฺจโม เจโตชิตฺโต อปฺปหีนฺโน โหติ ฯ ปุณฺ จปริ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชฺมเม กงฺขติ ฯเปฯ สงฺฆเม กงฺขติ สิภฺขาย กงฺขติ
สพฺรหฺมจาริสุ กุปีโต โหติ อนตฺตมโน อาหตฺติจฺฉโต ชิตฺชาโต โย
โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริสุ กุปีโต โหติ อนตฺตมโน อาหตฺติจฺฉโต
ชิตฺชาโต ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺฉาย
ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺฉาย
ปธานาย เอวมสฺสายํ ปณฺจโม เจโตชิตฺโต อปฺปหีนฺโน โหติ ฯ อิมสฺส
#๑ ม. อิตฺติสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. เจโตชิตา ฯ อิตฺโต ปริ อีทิสเมว ฯ

ปญจ เจโตชิตา อปฺปหีนา โหฺนติ ฯ กตมสฺส ปญจ เจตโส วินิ-
พฺนฺธา อสมฺมุจฺฉินฺนา โหฺนติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กามสฺส อวิตฺราโค
โหติ อวิกตจฺฉนฺโท อวิกตเปโม อวิกตปิปาโส อวิกตปริพาโห อวิกต-
ตโณหฺ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ กามสฺส อวิตฺราโค โหติ อวิกตจฺฉนฺโท
อวิกตเปโม อวิกตปิปาโส อวิกตปริพาโห อวิกตตโณหฺ ตสฺส
จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย ยสฺส
จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย
เอวมสฺสายํ ปจฺโม เจตโส วินิพฺนฺโธ อสมฺมุจฺฉินฺโน โหติ ฯ ปุณฺ จปริ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาย อวิตฺราโค โหติ ฯเปฯ รูเป อวิตฺราโค โหติ
ยาวทตฺถิ อุตฺราวเทหํ ภูถฺชิตฺวา เสยฺยสุํ ปสฺสสุํ มิทฺฐสุํ อนุยฺตุโต
วิหฺรติ อญฺจตรํ เทวณิกายํ ปณฺิชา ย พุรฺหุมาจฺริยํ จรฺติ อิมินาหํ
สีเลนฺ วา วเตนฺ วา ตเปนฺ วา พุรฺหุมาจฺริเยนฺ วา เทโว วา ภวิสุสฺสามิ
เทวญฺจตโร วาติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อญฺจตรํ เทวณิกายํ
ปณฺิชา ย พุรฺหุมาจฺริยํ จรฺติ อิมินาหํ สีเลนฺ วา วเตนฺ วา ตเปน
วา พุรฺหุมาจฺริเยนฺ วา เทโว วา ภวิสุสฺสามิ เทวญฺจตโร วาติ ตสฺส
จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย ยสฺส
จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย
เอวมสฺสายํ ปญฺจโม เจตโส วินิพฺนฺโธ อสมฺมุจฺฉินฺโน โหติ ฯ อิมสฺส
ปญฺจ เจตโส วินิพฺนฺธา อสมฺมุจฺฉินฺนา โหฺนติ ฯ ยสฺส กสฺสจิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณิยา วา อิม ปญฺจ เจโตชิตา อปฺปหีนา อิม

ปลงจ เจตโส วินิพฺนฺชา อสมฺมุจฺฉินฺนา ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส
วา อากจฺฉติ หานิเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ
เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กาพปกฺเข จนฺทสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา
อากจฺฉติ หายเตว วณฺเณน หายติ มณฺฑลเณน หายติ อากาย
หายติ อาโรหปริณาเหน เอวเมว โข ภิกฺขเว ยสฺส กสฺสจฺจิ ภิกฺขุสฺส
วา ภิกฺขุณิยา วา อิเม ปลงจ เจโตจฺฉิลา อปฺปหีนา อิเม ปลงจ
เจตโส วินิพฺนฺชา อสมฺมุจฺฉินฺนา ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา
อากจฺฉติ หานิเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ ฯ
ยสฺส กสฺสจฺจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณิยา วา ปลงจ เจโตจฺฉิลา ปหีนา
ปลงจ เจตโส วินิพฺนฺชา สมุจฺฉินฺนา ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส
วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน ปริหานิ
กตมสฺส ปลงจ เจโตจฺฉิลา ปหีนา โหนฺติ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตฺถริ
น กงฺขติ น วิจิจฺฉติ อธิมุจฺฉติ สมฺปสึทฺติ โย โส ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สตฺถริ น กงฺขติ น วิจิจฺฉติ อธิมุจฺฉติ สมฺปสึทฺติ ตสฺส
จิตฺตํ นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ
นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย เอวมฺมุสฺสายํ ปจฺจโม
เจโตจฺฉิลา ปหีโน โหติ ฯ ปุณฺ จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺเม น กงฺขติ
ฯเปฯ สงฺฆे น กงฺขติ สิกฺขาย น กงฺขติ สพฺรหฺมจาริสุ น
กุปิโต โหติ อตฺตมโน น อาหตจฺฉิตโต น จิลฺลชาโต โย โส ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริสุ น กุปิโต โหติ อตฺตมโน น อาหตจฺฉิตโต น

จิตชาโต ตสฺส จิตฺตํ นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย
ยสฺส จิตฺตํ นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย
เอวมสฺสายํ ปญฺจโม เจโตจิลो ปหีนโน โหตี ฯ อิมสฺส ปญฺจ เจโตจิลา
ปหีนนา โหนตี ฯ กตมสฺส ปญฺจ เจตโส วินิพฺนฺธา สฺสุมฺจฺฉินฺนา
โหนตี อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กามสฺส วิตราคो โหตี วิคตจฺฉนฺโท
วิกตเปโม วิกตปิปาโส วิกตปริพาโห วิกตตโณห โย โส ภิกฺขเว
ภิกฺขุ กามสฺส วิตราคो โหตี วิคตจฺฉนฺโท วิกตเปโม วิกตปิปาโส
วิกตปริพาโห วิกตตโณห ตสฺส จิตฺตํ นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย
สาทจฺจาย ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย
สาทจฺจาย ปธานาย เอวมสฺสายํ ปจฺโม เจตโส วินิพฺนฺโช สฺสุมฺจฺฉินฺโน
โหตี ฯ ปฺน จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาย วิตราคो โหตี ฯ เปฯ
รูป วิตราคो โหตี น ยาวตตฺถิ อฺทราวเทหํ ภูณฺชิตฺวา เสยฺยสฺสํ
ปสฺสสฺสํ มิทฺทสฺสํ อนุยฺยตฺโต วิหฺรตี น อญฺจตริ เทวณิกายํ ปณฺธิชาย
พฺรหฺมจฺริยํ จรตี อิมินาหิ สีเลน วา วเตน วา ตเปน วา พฺรหฺมจฺริเยน
วา เทโว วา ภวิสฺสามิ เทวญฺจตโร วาตี โย โส ภิกฺขเว
ภิกฺขุ น อญฺจตริ เทวณิกายํ ปณฺธิชาย พฺรหฺมจฺริยํ จรตี อิมินาหิ
สีเลน วา วเตน วา ตเปน วา พฺรหฺมจฺริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสามิ
เทวญฺจตโร วาตี ตสฺส จิตฺตํ นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย
ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย
เอวมสฺสายํ ปญฺจโม เจตโส วินิพฺนฺโช สฺสุมฺจฺฉินฺโน โหตี ฯ อิมสฺส

ปณฺจ เจตโส วิณิพฺนฺชา สฺสมฺจฺฉินฺนา โหฺนฺติ ฯ ยสฺสทฺสฺสจฺจิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณฺิยา วา อิมํ ปณฺจ เจตโฉฉิตฺตา ปหฺีนา อิมํ ปณฺจ
เจตโส วิณิพฺนฺชา สฺสมฺจฺฉินฺนา ตสฺส ยํ รตฺติ วา ทิวโส วา
อากจฺฉติ วุฑฺฒิเยว ปาฏิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน ปริหานิ
เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ชฺฉนฺหปฺกฺเข จฺนฺทสฺส ยํ รตฺติ วา ทิวโส วา
อากจฺฉติ วฑฺฒเตว วณฺเณน วฑฺฒติ มณฺจทเลน วฑฺฒติ อากาย
วฑฺฒติ อารโหปริณาเหน เหวเมว โข ภิกฺขเว ยสฺสทฺสฺสจฺจิ ภิกฺขุสฺส
วา ภิกฺขุณฺิยา วา อิมํ ปณฺจ เจตโฉฉิตฺตา ปหฺีนา อิมํ ปณฺจ เจตโส
วิณิพฺนฺชา สฺสมฺจฺฉินฺนา ตสฺส ยํ รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ
วุฑฺฒิเยว ปาฏิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน ปริหานิตี ฯ

[๑๕] ยาวตา ภิกฺขเว สตฺตา อปฺทา วา ทฺวิปฺทา วา จตฺตฺปฺทา
วา พหุปฺทา วา รูปีโน วา อรูปีโน วา สลฺยนิโน วา อสลฺยนิโน
วา เนวสลฺยนินาสลฺยนิโน วา ตถาคโต เตสํ อคฺคฺมกฺขายติ อรหํ
สมฺมาสมฺพุทฺโธ เหวเมว โข ภิกฺขเว เขเกจิ กุสลา ฌมฺมา สพฺเพ
เต อปฺปมาทมูลกา อปฺปมาทสโมสฺรณา อปฺปมาโท เตสํ อคฺคฺมกฺขายติ
เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ยานิกานิจิ ชงฺกลานํ ปาณานํ ปทชาตานิ
สพฺพานิ ตานิ หตฺถิปเท สโมธานํ กจฺฉนฺติ หตฺถิปทํ เตสํ อคฺคฺมกฺขายติ
ยทิตํ มหนฺตตฺเตน เหวเมว โข ภิกฺขเว เขเกจิ กุสลา
ฌมฺมา สพฺเพ เต อปฺปมาทมูลกา อปฺปมาทสโมสฺรณา อปฺปมาโท
เตสํ อคฺคฺมกฺขายติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กุฎฺฐาคารสฺส ยากาจิ

โคปานสิโย สพฺพา ตา ภูฏงฺกมา ภูฏนินฺนา ภูฏสโมสรณา ภูฏํ ๑ ตาสํ
 อคฺคมกฺขายติ เอวเมว โข ภิกฺขเว เยเกจิ กุสลา ฐมา สพฺเพ
 เต อปฺปมาทมูลกา อปฺปมาทสโมสรณา อปฺปมาโท เตสํ อคฺคมกฺขายติ
 เสยฺยถาปี ภิกฺขเว เยเกจิ มุลคฺคฺชา กาพานุสาริยํ เตสํ
 อคฺคมกฺขายติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ๔เปฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
 เยเกจิ สารคฺคฺชา โลหิตจฺจนฺทํ เตสํ อคฺคมกฺขายติ เอวเมว โข
 ภิกฺขเว ๔เปฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว เยเกจิ ปุပ္ผคฺคฺชา วสฺสิทํ เตสํ
 อคฺคมกฺขายติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ๔เปฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว เยเกจิ
 กุฑฺฑทราชาโน สพฺเพ เต รณฺโณ จกฺกวตฺติสฺส อนฺนยฺนตา วตฺตนฺติ
 ราชา เตสํ จกฺกวตฺติ อคฺคมกฺขายติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ๔เปฯ
 เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ยากาจิ ตารกรูปานํ ปภา สพฺพา ตา จนฺทปฺปภาย
 กลํ นาคฺคฺคฺชนฺติ โสฬสี จนฺทปฺปภา ตาสํ อคฺคมกฺขายติ เอวเมว
 โข ภิกฺขเว ๔เปฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว สรทสมเย วิทฺเธ วิคฺตวลาหเก
 เทเว อาทิจฺโจ นภํ อพฺภุสฺสกฺกมาโน สพฺพิ อากาสคฺคํ ตมคฺคํ อภิวินฺจ
 ภาสเต จ ตปฺเต จ วิโรจติ จ เอวเมว โข ภิกฺขเว ๔เปฯ
 เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ยากาจิ มหानทีโย เสยฺยถิํ คงฺคา ยมฺนา
 อจิรวตี สรณฺ มหิ สพฺพา ตา สมฺมทฺทงฺกมา สมฺมทฺทนินฺนา สมฺมทฺทโปณา
 สมฺมทฺทปฺพการา มหาสมฺมทฺโท ตาสํ อคฺคมกฺขายติ เอวเมว โข
 ภิกฺขเว เยเกจิ กุสลา ฐมา สพฺเพ เต อปฺปมาทมูลกา อปฺปมาทสโมสรณา
 อปฺปมาโท เตสํ อคฺคมกฺขายติติ ๔

#๑ ม. ภูฏงฺก ๔๔

[๑๖] ทสยิม ภิภขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา
ทกฺขิณฺเอยฺยา อณฺชลิกฺรณฺเีย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺุเขตฺตํ โลกสฺส กตเม ทส
ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ปจฺเจกสมฺพุทฺโธ อุภโตภาควิมุตฺโต
ปฺลยฺวาวิมุตฺโต กายสกฺขิ ทิกฺขิปปตฺโต สทฺธาวิมุตฺโต ฌมฺมานุสาริ
สทฺธานุสาริ โคตรกฺุ อิม โข ภิภขเว ทส ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา
ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺุเขตฺตํ โลกสฺสชาติ ฯ

[๑๗] สนาถา ภิภขเว วิหฺรต มา อนาถา ทุกฺขํ ภิภขเว
อนาโถ วิหฺรติ ทสยิม ภิภขเว นาถกรณฺา ฌมฺมา กตเม ทส
อิธ ภิภขเว ภิภขุ สีลฺวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ
อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณฺมตฺเตสฺสุ วชฺเชสฺสุ ภยทสฺสาวิ สมายาย สิกฺขติ
สิกฺขาปเทสฺสุ ยมฺปิ ภิภขเว ภิภขุ สีลฺวา โหติ ฯเปฯ สมายาย
สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺสุ อยมฺปิ ฌมฺโม นาถกรโณ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิภขเว
ภิภขุ พหุสฺสุโต โหติ สุตฺถโร สุตฺตสนฺนิจโย เยเต ฌมฺมา อาทิกฺลฺยาณา
มชฺเฌกฺลฺยาณา ปฺริโยสานกฺลฺยาณา สาคถํ สพฺยณฺชนํ เกวลปฺริปฺณณฺํ
ปฺริสฺพุทฺธิ พุรหฺมจฺริยํ อภิวทฺนติ ตถารูปาสฺส ฌมฺมา พหุสฺสุตา
โหนฺติ ธตา วจฺสา ปฺริจิตฺตา มนฺसानุเปกฺขิตฺตา ทิกฺขิยา สุปฺปฏฺิวิทฺธา
ยมฺปิ ภิภขเว ภิภขุ พหุสฺสุโต โหติ ฯเปฯ ทิกฺขิยา สุปฺปฏฺิวิทฺธา
อยมฺปิ ฌมฺโม นาถกรโณ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิภขเว ภิภขุ กฺลฺยาณมิตฺโต
โหติ กฺลฺยาณสหาโย กฺลฺยาณสมฺปวฺงโก ยมฺปิ ภิภขเว ภิภขุ กฺลฺยาณมิตฺโต
โหติ กฺลฺยาณสหาโย กฺลฺยาณสมฺปวฺงโก อยมฺปิ ฌมฺโม นาถกรโณ ฯ

โหติ ปรเมน สตินเปกุเณ สมนุนาคโต จิรกตมปิ จิรภาสิตมปิ สริตา
อนุสุสริตา ยมปิ ภิกขเว ภิกขุ สติมา โหติ ปรเมน สตินเปกุเณ
สมนุนาคโต จิรกตมปิ จิรภาสิตมปิ สริตา อนุสุสริตา อยมปิ ฌมโม
นาถกรโณ ๑ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ ปญญา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา
ปญญา สมนุนาคโต อริยาย นิพฺเพทิกาย สมฺมาทฺถกฺขยคามินิยา
ยมปิ ภิกขเว ภิกขุ ปญญา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปญญา
สมนุนาคโต อริยาย นิพฺเพทิกาย สมฺมาทฺถกฺขยคามินิยา อยมปิ
ฌมโม นาถกรโณ ๑ สนาถา ภิกขเว วิหฺรต มา อนาถา ทฺถกฺข
ภิกขเว อนาโถ วิหฺรติ อิม โข ภิกขเว ทส นาถกรณา ฌมมาติ ๑

[๑๕] สนาถา ภิกขเว วิหฺรต มา อนาถา ทฺถกฺข ภิกขเว
อนาโถ วิหฺรติ ทสยิม ภิกขเว นาถกรณา ฌมมา กตเม ทส
อิธ ภิกขเว ภิกขุ สีลวา โหติ ๑เปฯ สฺมาทฺท สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ
สีลวา วตฺถํ ภิกขุ ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ อจารโคจรสมฺปนฺโน
อณฺมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวิ สฺมาทฺท สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุติ เถราปี
นํ ภิกขุ วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลนฺติ มชฺฌิมานิ ภิกขุ นวาปี
ภิกขุ วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลนฺติ ตสฺส เถรานุกมฺปิตสฺส มชฺฌิมานุกมฺปิตสฺส
นวานุกมฺปิตสฺส วุทฺติเยว ปาฏิกงฺขา กุสเลสุ ฌมเมสุ
โน ปฺริหานิ อยมปิ ฌมโม นาถกรโณ ๑ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ
พหุสฺสูโต โหติ ๑เปฯ ทิฏฺฐิยา สฺบุปฺปฏิวิทฺธา พหุสฺสูโต วตฺถํ ภิกขุ
สุตฺถโร สุตฺตฺตฺนฺนิจโย เย เต ฌมมา อาทิกฺลฺยาณา มชฺฌกฺลฺยาณา

ปริโยสานกถยาณา สาคถิ สพยลชนัน เกวลปริปัญณัน ปริสุทฺธิ พุรหุมจริย
อภิวทนต์ ตถารุปาสุส ชมฺมา พหุสุสุตา โหนติ ธตา วจสา
ปริจิตา มนसानุเปกขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธาติ เถราปี นัน ภิက္ข
วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลนฺติ มชฺฌิมาปี ภิက္ข นวาปี ภิက္ข
วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลนฺติ ตสฺส เถรานุกมฺปิตสฺส มชฺฌิมานุกมฺปิตสฺส
นวานุกมฺปิตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฏิกฺงฺขา กุสเลสุ ชมฺเมสุ โน
ปริหานิ อยมฺปิ ชมฺโม นาถกรโณ ๑ ปุณ จปฺริ ภิက္ขเว ภิက္ข
กถยาณมิตฺโต โหติ กถยาณสหาโย กถยาณสมฺปวงฺโก กถยาณมิตฺโต
วตฺตํ ภิက္ข กถยาณสหาโย กถยาณสมฺปวงฺโกติ เถราปี นัน ภิက္ข
วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลนฺติ มชฺฌิมาปี ภิက္ข นวาปี ภิက္ข
วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลนฺติ ตสฺส เถรานุกมฺปิตสฺส มชฺฌิมานุกมฺปิตสฺส
นวานุกมฺปิตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฏิกฺงฺขา กุสเลสุ ชมฺเมสุ โน
ปริหานิ อยมฺปิ ชมฺโม นาถกรโณ ๑ ปุณ จปฺริ ภิက္ขเว ภิက္ข
สุวโจ โหติ โสวจสฺสกรณฺเหติ ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ขโม ปทกฺขิณคฺคาหิ
อนุสาสนี สุวโจ วตฺตํ ภิက္ข โสวจสฺสกรณฺเหติ ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ขโม ปทกฺขิณคฺคาหิ อนุสาสนินฺติ เถราปี นัน ภิက္ข วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ
มลฺลนฺติ มชฺฌิมาปี ภิက္ข นวาปี ภิက္ข วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ
มลฺลนฺติ ตสฺส เถรานุกมฺปิตสฺส มชฺฌิมานุกมฺปิตสฺส นวานุกมฺปิตสฺส
วุฑฺฒิเยว ปาฏิกฺงฺขา กุสเลสุ ชมฺเมสุ โน ปริหานิ อยมฺปิ ชมฺโม
นาถกรโณ ๑ ปุณ จปฺริ ภิက္ขเว ภิက္ข ยานิ ตานิ สพุรหุมจารินัน

อุจฺจาวจานิ กิกรณียานิ ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนลโส ตตรูปายาย
วิมฺสาย สมฺนุณฺทโต อลฺลํ กาคฺคํ อลฺลํ สํวิธาตุํ ยานิ ตานิ สพฺรหฺมจารีนํ
อุจฺจาวจานิ กิกรณียานิ ตตฺถ ทกฺโข วตายํ ภิกฺขุ อนลโส
ตตรูปายาย วิมฺสาย สมฺนุณฺทโต อลฺลํ กาคฺคํ อลฺลํ สํวิธาตุนฺติ เถราปี
นํ ภิกฺขุ วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลณฺนฺติ มชฺฌิมาปี ภิกฺขุ นวาปี
ภิกฺขุ วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลณฺนฺติ ตสฺส เถรานุกมฺปิ ตสฺส มชฺฌิมานุกมฺปิ ตสฺส
นวานุกมฺปิ ตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ชฺมเมสุ
โน ปริหานิ อยมฺปิ ชฺมโม นาคกรโณ ๑ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ชฺมมกาโม โหติ ปิยสมฺมทาหาโร อภิชฺมเม อภิวินเย อุพารปามุชฺโช
ชฺมมกาโม วตายํ ภิกฺขุ ปิยสมฺมทาหาโร อภิชฺมเม อภิวินเย อุพารปามุชฺโชติ
เถราปี นํ ภิกฺขุ วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลณฺนฺติ มชฺฌิมาปี
ภิกฺขุ นวาปี ภิกฺขุ วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ มลฺลณฺนฺติ ตสฺส เถรานุกมฺปิ ตสฺส
มชฺฌิมานุกมฺปิ ตสฺส นวานุกมฺปิ ตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฎิกงฺขา
กุสเลสุ ชฺมเมสุ โน ปริหานิ อยมฺปิ ชฺมโม นาคกรโณ ๑ ปุณ
จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อารทฺธวิริโย วิหฺรติ อกุสลานํ ชฺมมานํ ปหานาย
กุสลานํ ชฺมมานํ อุปสมฺมปทาย ถามวา ทพฺพปรกุกโม อนิกฺขิตฺตฺฐโร
กุสเลสุ ชฺมเมสุ อารทฺธวิริโย วตายํ ภิกฺขุ วิหฺรติ อกุสลานํ ชฺมมานํ
ปหานาย กุสลานํ ชฺมมานํ อุปสมฺมปทาย ถามวา ทพฺพปรกุกโม อนิกฺขิตฺตฺฐโร
กุสเลสุ ชฺมเมสุติ เถราปี นํ ภิกฺขุ วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ
มลฺลณฺนฺติ มชฺฌิมาปี ภิกฺขุ นวาปี ภิกฺขุ วตฺตพฺพํ อนุสาสิตพฺพํ

นวาปี ภิกขุ วตตพัพ อนุสาสิตพัพ มณณนุติ ตสส เถรานุกมปิตสส
มชฌิमानุกมปิตสส นวานุกมปิตสส วุฑุฒิเยว ปาฐิกงขา กุสเลสุ
ชมเมสุ โน ปรีหานิ อยมปิ ชมุโม นาถกรโณ ฯ สนาถา ภิกขเว
วิหระถ มา อนาถา ทุกขั ภิกขเว อนาโถ วิหระติ อิม โข
ภิกขเว ทส นาถกรณา ชมุมาติ ฯ

[๑๙] ทสยิม ภิกขเว อริยวาสา เย อริยา อาวสีสุ วา
อวสนุติ วา อวสิสฺสนุติ วา กตเม ทส อีช ภิกขเว ภิกขุ ปญจงควิปฺปหีนโน
โหติ ฉพงกสมนฺนาคโต เอกการกุโข จตุราปฺสเสโน
ปฺนุณฺณปจฺเจกสจฺโจ สมวยสญฺเจสโน อนาวิตสงฺกปฺโป ปสฺสทฺทกายสงฺขาโร
สุวิมุตฺตจิตฺโต สุวิมุตฺตปฺลโย อิม โข ภิกขเว
ทส อริยวาสา เย อริยา อาวสีสุ วา อวสนุติ วา อวสิสฺสนุติ
วาติ ฯ

[๒๐] เอกั สมยั ภควา กุรุสุ วิหระติ กมฺมาสชฺมมึ นาม
กุรุณั นิคโม ตตฺร โข ภควา ภิกขุ อามนฺเตสิ ฯเปฯ ภควา
เอตทโวจ ทสยิม ภิกขเว อริยวาสา เย อริยา อาวสีสุ วา
อวสนุติ วา อวสิสฺสนุติ วา กตเม ทส อีช ภิกขเว ภิกขุ
ปญจจฺฉวิปฺปหีนโน โหติ ฉพงกสมนฺนาคโต เอกการกุโข จตุราปฺสเสโน
ปฺนุณฺณปจฺเจกสจฺโจ สมวยสญฺเจสโน อนาวิตสงฺกปฺโป
ปสฺสทฺทกายสงฺขาโร สุวิมุตฺตจิตฺโต สุวิมุตฺตปฺลโย ฯ กถญจ
ภิกขเว ภิกขุ ปญจจฺฉวิปฺปหีนโน โหติ อีช ภิกขเว ภิกขุโน กามจฺฉนฺโท

ปหีนโน โหติ พุยาปาโท ปหีนโน โหติ ถินมิทฐิ ปหีน
 โหติ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจ ปหีนโน โหติ วิจิจฺจนา ปหีนโน โหติ เอว
 โห โหติ กิฏฺทเว กิฏฺท ขณฺณจฺจวิปฺปหีนโน โหติ ฯ กถณฺจ กิฏฺทเว กิฏฺท
 จพฺพคสมนฺนาคโต โหติ อธิ กิฏฺทเว กิฏฺท จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา
 เนว สุมฺโน โหติ น ทุมฺมโน อุเปกฺขโก วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน
 โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ฯเปฯ ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา ชิวฺหาย รสํ
 สายิตฺวา กายเณ โยญฺจพฺพํ ผุสิตฺวา มนสา ฆมฺมํ วิญฺญาเย เนว
 สุมฺโน โหติ น ทุมฺมโน อุเปกฺขโก วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน เอว
 โหติ กิฏฺทเว กิฏฺท จพฺพคสมนฺนาคโต โหติ ฯ กถณฺจ กิฏฺทเว กิฏฺท
 เอการกฺโข โหติ อธิ กิฏฺทเว กิฏฺท สตารกฺเขน เจตฺสา สมนฺนาคโต
 โหติ เอว โหติ กิฏฺทเว กิฏฺท เอการกฺโข โหติ ฯ กถณฺจ กิฏฺทเว
 กิฏฺท จตฺราปฺสฺเสโน โหติ อธิ กิฏฺทเว กิฏฺท สงฺขาเยกํ ปฏฺิเสวติ
 สงฺขาเยกํ อธิวาเสติ สงฺขาเยกํ ปรีวชฺเชติ สงฺขาเยกํ วินฺนเทติ
 เอว โหติ กิฏฺทเว กิฏฺท จตฺราปฺสฺเสโน โหติ ฯ กถณฺจ กิฏฺทเว กิฏฺท
 ปนฺนุณฺนปฺจเจกสฺสจฺโจ โหติ อธิ กิฏฺทเว กิฏฺทโน ยานิ ตานิ
 ปฺนุณฺนปฺจเจกสฺสจฺจานิ เสยฺยถิํ สสฺสโต โลโกติ
 วา อสฺสโต โลโกติ วา อนฺตวา โลโกติ วา อนฺตวา
 โลโกติ วา ตํ ชิวํ ตํ สรีรฺนติ วา อญฺณํ ชิวํ อญฺณํ สรีรฺนติ
 วา โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺตาติ วา น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺตาติ
 วา โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺตาติ วา เนว

โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมมรรณาติ वा सपुपानि तानि
नुण्णानि โหนฺติ ปฺनुण्णानि जत्तानि वनฺतानि मुत्तानि ปหีนानि
ปฏินิสฺसญฺจानि เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฺनुณฺณปจฺเจกสจฺโจ โหติ ฯ
กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมวยสญฺเจสโน โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
กामเสนา ปหีนา โหติ ภาเวเสนา ปหีนา โหติ พุรหฺมจฺริเยเสนา
ปฏิปฺปสฺสทฺธา เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมวยสญฺเจสโน โหติ ฯ
กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนาวิลสฺงกปฺโป โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
กามสฺงกปฺโป ปหีโน โหติ พยาปาทสฺงกปฺโป ปหีโน โหติ
วิหีสาสฺงกปฺโป ปหีโน โหติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนาวิลสฺงกปฺโป
โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปสฺสทฺธกายนฺสจฺจวารो โหติ อธิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สุขสฺส จ ปหานา ทฺกขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺसानํ
อตุณฺจมา อทุกขมสฺสํ อฺเปกฺขาสติปาริสฺสทฺธี จตฺตถิ ฌานํ
อฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปสฺสทฺธกายนฺสจฺจวารो โหติ ฯ
กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุวิมฺุตตจิตฺโต โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
ราคา จิตฺตํ วิมฺุตตํ โหติ โทสา จิตฺตํ วิมฺุตตํ โหติ โมหา จิตฺตํ
วิมฺุตตํ โหติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุวิมฺุตตจิตฺโต โหติ ฯ
กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุวิมฺุตตปณฺโณ โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ราโค เม ปหีโน อฺจฺฉินฺนฺมฺโล ตาลาวตฺถกโต อนภาวํ คโต
อายตฺตือนุปฺปาทฺธมฺโมติ ปชานาติ โทโส เม ปหีโน ฯ เปฯ โมหो เม

ปหีนโ อัจฉินนฺมฺโล ตาลาวตฺถกโต อนภาวํ คโต อายตีอนุปฺปาทธมฺโมติ
ปชานาติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุวิมุตฺตปญฺโญ โหติ ฯ เย हि
เกจิ ภิกฺขเว อตีตมทฺธานํ อริยา อริยวาเส อาวสึสุ สพฺเพ เต
อิมว ทส อริยวาเส อาวสึสุ เย हि เกจิ ภิกฺขเว อนาคตมทฺธานํ
อริยา อริยวาเส อาวสึสุสนฺติ สพฺเพ เต อิมว ทส อริยวาเส
อาวสึสุสนฺติ เย हि เกจิ ภิกฺขเว เอตฺรหิ อริยา อริยวาเส อาวสนฺติ
สพฺเพ เต อิมว ทส อริยวาเส อาวสนฺติ อิม โข ภิกฺขเว ทส
อริยวาสา ये อริยา อาวสึสุ वा อาวสนฺติ वा อาวสึสุสนฺติ วาติ ฯ

นาถกรณวฺกฺโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

เสนาสนา จ อังคา จ สํโยชนนฺิเลน จ

อปฺปมาโท อหุเนยฺโย เทว นาถา เทวเวสเน จาติ ฯ

มฺหาวกฺโค ตติโย

[๒๑] สีนโ ภิกฺขเว มิกฺรธา สาณฺุสมฺยํ อาสยา นิกฺขมฺติ
อาสยา นิกฺขมิตฺวา วิชฺมฺภติ วิชฺมฺภิตฺวา สมฺนฺตา จตฺตฺทิสฺสา
อนฺุวิโลเกติ สมฺนฺตา จตฺตฺทิสฺสา ๑ อนฺุวิโลเกตฺวา ติกฺขตฺตํ สีนฺาทำ นทติ
ติกฺขตฺตํ สีนฺาทำ นทิตฺวา โคจฺราย ปกฺกมฺติ ตํ กิสฺส เหตุ มาหิ
ขุทฺทเก ปาณฺे วิสมคเต สงฺฆาตํ อาปาเทสนฺติ สีนโติ โข ภิกฺขเว
ตถาคตสฺเสตํ อธิวจฺนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ยํ โข ภิกฺขเว
#๑ ม. จตฺตฺทิสํ ฯ

ตถาคโต ปริสาย ฐมฺมํ เทเสติ อิทมฺสฺส โหติ สีหนาทสฺมี ฯ
ทสยิมานิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพลาณี เยหิ พลฺเลหิ สมฺนฺนาคโต
ตถาคโต อาสภณฺจฺจํ ปฏฺิจานาติ ปริสาสฺส สีหนาทํ นทติ พุรฺหมจฺจกัํ
ปวตฺเตติ กตฺมานิ ทส อีธ ภิกฺขเว ตถาคโต จานญฺจ จานโต
อญฺจจานญฺจ อญฺจจานโต ยถาญฺจํ ปชานาติ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต
จानญฺจ จานโต อญฺจจานญฺจ อญฺจจานโต ยถาญฺจํ ปชานาติ อิทมฺปิ
ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพลัํ โหติ ยํ พลัํ อากมฺม ตถาคโต
อาสภณฺจฺจํ ปฏฺิจานาติ ปริสาสฺส สีหนาทํ นทติ พุรฺหมจฺจกัํ ปวตฺเตติ ฯ
ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ตถาคโต อตีตํ นาคตปจฺจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ
จानโส เหตุโส วิปากัํ ยถาญฺจํ ปชานาติ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต
อตีตํ นาคตปจฺจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ จานโส เหตุโส วิปากัํ
ยถาญฺจํ ปชานาติ อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพลัํ โหติ ยํ พลัํ
อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจฺจํ ปฏฺิจานาติ ปริสาสฺส สีหนาทํ นทติ
พุรฺหมจฺจกัํ ปวตฺเตติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ตถาคโต สพุทฺตคฺคามินี
ปฏฺิจปทํ ยถาญฺจํ ปชานาติ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต สพุทฺตคฺคามินี
ปฏฺิจปทํ ยถาญฺจํ ปชานาติ อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพลัํ
โหติ ยํ พลัํ อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจฺจํ ปฏฺิจานาติ ปริสาสฺส
สีหนาทํ นทติ พุรฺหมจฺจกัํ ปวตฺเตติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ตถาคโต
อนฺนทฺธาตุํ นานาทฺธาตุํ โลกัํ ยถาญฺจํ ปชานาติ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต
อนฺนทฺธาตุํ นานาทฺธาตุํ โลกัํ ยถาญฺจํ ปชานาติ อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส

อเนกเปปี สัฏฐกฏกปะเป อเนกเปปี วิวญญกฏกปะเป อเนกเปปี สัฏฐกฏวิวญญกฏกปะเป
อมุตราสี เออานาโม เออัวโคตโต เออัวณโณ เออวมหารอ เออัสุขทุกข-
ปฏิสัเวทึ เออมายุปริยญโต โส ตโต จูโต อมุตร อุทปาที ตตราปาตี
เออานาโม เออัวโคตโต เออัวณโณ เออวมหารอ เออัสุขทุกขปฏิสัเวทึ
เออมายุปริยญโต โส ตโต จูโต อิฐุปนโนติ อิติ สาการึ สอุทเทถึ
อเนกวิหิตึ ปุพเพนิวาสึ อนุสฺสรตี ยมปิ ภิกขเว ตถาคโต อเนกวิหิตึ
ปุพเพนิวาสึ อนุสฺสรตี เสยยถึถึ เอกมปิ ชาตี เทวปิ ชาติโย ฯเปฯ
อิติ สาการึ สอุทเทถึ อเนกวิหิตึ ปุพเพนิวาสึ อนุสฺสรตี
อิทมปิ ภิกขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพลึ โหติ ยึ พลึ อากมฺม ตถาคโต
อาสกณฺจณั ปฏิชานาติ ปรีสาสุ สีหนาทึ นทตี พุรหุมจกั กั ปวตเตติ ฯ
ปนุ จปรี ภิกขเว ตถาคโต ทิพเพน จกขุณา วิสุทฺเชน อติกณฺตมานุสเกน
สตุเต ปสฺสตี จวมาเน อุปชชฺชมาเน หิเน ปณิเต สุวณฺเณ
ทพฺพณฺเณ สุกเต ทุกคเต ยถากมฺมุเปเต สตุเต ปชานาติ อิเม วต
โกนุโต สตุตา กายสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา วจิสฺสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา
มโนสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานั อุปวาทกา มิจฺจาทิฏฺฐิกกา
มิจฺจาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต กายสุสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา อปาโย ทุกคตี
วินิปาตึ นริโย อุปปฺนฺนา อิเม วา ปน โกนุโต สตุตา กายสุจฺริเตน
สมฺนฺนาคตา วจิสฺสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา มโนสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานั
อนุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกกา สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต กายสุสฺส
เกทา ปรมฺมรณฺนา สุกตี สุกคึ โลกึ อุปปฺนฺนาติ อิติ ทิพเพน

จกขุณา วิสุทฺเชน อติกฺกนฺตมานุสเสน สตฺเต ปสฺสตี จวมาเน อุปฺปชฺชมาเน
หิเน ปณฺตีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกฺเต ทุกฺกเต ยถากมฺมุเป
สตฺเต ปชานาติ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต ทิพฺเพน จกขุณา วิสุทฺเชน
อติกฺกนฺตมานุสเสน ฯ๗๗ ยถากมฺมุเป สตฺเต ปชานาติ อิทมฺปิ
ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตฺพลํ โหติ ยํ พลํ อากมฺม ตถาคโต
อาสภณฺจณํ ปฏฺิขานาติ ปรีสาสุ สีนฺหาทํ นทติ พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตตี ฯ
ปฺน จปรี ภิกฺขเว ตถาคโต อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺุตตี
ปฺลฺลาวิมฺุตตี ทิฏฺเฐว ฌมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปฺสมปฺชช
วิหฺรตี ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺุตตี
ปฺลฺลาวิมฺุตตี ทิฏฺเฐว ฌมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปฺสมปฺชช
วิหฺรตี อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตฺพลํ โหติ ยํ พลํ
อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจณํ ปฏฺิขานาติ ปรีสาสุ สีนฺหาทํ นทติ
พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตตี ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว [๑] ตถาคตฺสฺส ตถาคตฺพลานิ
เยหิ พลฺเลหิ สมฺนฺนาคโต ตถาคโต อาสภณฺจณํ ปฏฺิขานาติ ปรีสาสุ
ซีนฺหาทํ นทติ พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตตีติ ฯ

[๒๒] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีหิ ฯ เอกมฺนฺตํ
นินฺนํ โข อายสฺมฺนฺตํ อานนฺทํ ภควา เอตทฺโวจ เย เต อานนฺท
ฌมฺมา เตสํ เตสํ อธิมฺุตติปทานํ อภิญฺญาสจฺฉิกิริยา ย สํวตฺตฺนฺติ
วิสาร์โท อหํ อานนฺท ตตฺถ ปฏฺิขานามิ เตสํ เตสํ ตถา ตถา ฌมฺมํ
#๑ ม. ทสชาติ ทิสฺสตี ฯ

เทเสตุํ ขลา ขลา ปฏิปนฺโน สนฺติ वा อตฺถิติ ฌสฺสติ ๑ อสนฺติ
 वा นตฺถิติ ฌสฺสติ หีนํ वा หีนนฺติ ฌสฺสติ ปณฺธิํ वा
 ปณฺธิตฺนฺติ ฌสฺสติ สอฺตฺตรํ वा สอฺตฺตรนฺติ ฌสฺสติ อนฺตฺตรํ वा
 อนฺตฺตรนฺติ ฌสฺสติ ขลา ขลา वा ปนฺ ตํ ฌาตฺยํ ๒ वा ทฏฺเจยฺย
 वा สจฺฉิกตฺยํ वा ตถา ตถา ฌสฺสติ वा ทกฺขติ वा สจฺฉิ
 वा กริสฺสตีติ จานเมตฺติ วิชฺชติ เอตฺทานฺตฺตรियํ อานนฺท ฌาณานํ
 ยทิตฺถํ ตตฺถ ตตฺถ ขลาภูตฺถาณํ เอตฺสฺมา จาหิ อานนฺท ฌาณา
 อณฺณํ ฌาณํ อุตฺตริตฺถํ वा ปณฺธิตฺตรํ वा นตฺถิติ วทามิ ฯ ทสฺยิมานิ
 อานนฺท ตถาคตฺสฺส ตถาคตฺพลานิ เยหิ พลฺเลหิ สมฺนฺนาคโต ตถาคโต
 อาสภณฺจฺจํ ปฏิชานาติ ปริสาสุ สีนฺนาทํ นทติ พุรฺหุมฺจกฺกํ
 ปวตฺเตติ กตฺมานิ ทส อิชานนฺท ตถาคโต จานญจ จานโต
 อญฺจจานญจ อญฺจจานโต ขลาภูตํ ปชานาติ ยมฺปानนฺท ตถาคโต
 จานญจ จานโต อญฺจจานญจ อญฺจจานโต ขลาภูตํ ปชานาติ อิทมฺปानนฺท
 ตถาคตฺสฺส ตถาคตฺพลํ โหติ ยํ พลํ อากมฺม ตถาคโต
 อาสภณฺจฺจํ ปฏิชานาติ ปริสาสุ สีนฺนาทํ นทติ พุรฺหุมฺจกฺกํ ปวตฺเตติ
 ปฺน จปฺริ อานนฺท ตถาคโต อตีตฺตนาทคฺคปฺจฺจูปฺนฺนํ กมฺมสมาทานานํ
 จานโส เหตุโส วิปํกํ ขลาภูตํ ปชานาติ ยมฺปानนฺท ฯเปฯ อิทมฺปानนฺท
 ฯเปฯ ปฺน จปฺริ อานนฺท ตถาคโต สพฺพตฺถคามินิ ปฏิปทํ
 ขลาภูตํ ปชานาติ ยมฺปानนฺท ฯเปฯ อิทมฺปानนฺท ฯเปฯ ปฺน
 จปฺริ อานนฺท ตถาคโต อนฺเถธาตุํ นานาธาตุํ โลกํ ขลาภูตํ ปชานาติ
 #๑ โป. สพฺพตฺถ ฌายตีติ ทิสฺสติ ฯ ๒ โป. ม. ฌาตฺยํ वा ทฏฺเจยฺย वा
 #สจฺฉิกเรยฺย वा ฯ

ยฺมปानนฺท ๔เปฯ อิทฺมปानนฺท ๔เปฯ ปุณฺ จปฺริ อานนฺท ตถาคโธ
สตุตฺตานิ นานาธิมุตฺติกคํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยฺมปानนฺท ๔เปฯ
อิทฺมปानนฺท ๔เปฯ ปุณฺ จปฺริ อานนฺท ตถาคโธ ปรสตุตฺตานิ ปรปฺกุคฺคานํ
อินฺทฺริยปโรปฺริยตฺตํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยฺมปानนฺท ๔เปฯ
อิทฺมปานนฺท ๔เปฯ ปุณฺ จปฺริ อานนฺท ตถาคโธ ฌานวิโมกฺขสมาธิสมาปฺตฺติํ
สงฺกิเลสํ โวทานํ วุฏฺฐานํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยฺมปानนฺท
๔เปฯ อิทฺมปานนฺท ๔เปฯ ปุณฺ จปฺริ อานนฺท ตถาคโธ
อนฺเควหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนฺุสฺสรฺติ เสยฺยถิํ เอกมฺปิ ชาตี เทวํปิ
ชาติโย ๔เปฯ อิติ สากาโร สอฺทุเทสํ อนฺเควหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ
อนฺุสฺสรฺติ ยฺมปानนฺท ๔เปฯ อิทฺมปานนฺท ๔เปฯ ปุณฺ จปฺริ
อานนฺท ตถาคโธ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺฺเชน อติกฺกนฺฺตฺมานุสฺเสน ๔เปฯ
ยถากมฺมุปฺเค สตุตฺเต ปชานาติ ยฺมปानนฺท ๔เปฯ อิทฺมปานนฺท ๔เปฯ
ปุณฺ จปฺริ อานนฺท ตถาคโธ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี
ปฺลยฺวาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยฺม อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา อฺปฺสมฺปชฺช
วิหฺรติ ยฺมปานนฺท ตถาคโธ อาสวานํ ขยา อนาสวํ
เจโตวิมุตฺตี ปฺลยฺวาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยฺม อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา
อฺปฺสมฺปชฺช วิหฺรติ อิทฺมปานนฺท ตถาคตฺสฺส ตถาคตฺพลํ โหติ ยํ
พลํ อากมฺม ตถาคโธ อาสภณฺฺจานํ ปฏฺิชานาติ ปริสาสุ สีนฺนาทํ
นทฺติ พุรฺหุมจกฺกํ ปวตฺเตติ อิมานิ โข อานนฺท ทส ตถาคตฺสฺส
ตถาคตฺพลานิ เยหิ พลฺเลหิ สมนฺฺนาคโธ ตถาคโธ อาสภณฺฺจานํ

ปฏิชานาติ ปริสาสุ สีนานาทำ นทติ พุรหมจกั ปวตเตตตีติ ฯ

[๒๓] อตุถิ ภิกขเว ชมมา กาเยน ปหาตพพา โน วาจาเย
อตุถิ ภิกขเว ชมมา วาจาเย ปหาตพพา โน กาเยน อตุถิ ภิกขเว
ชมมา เนว กาเยน ปหาตพพา โน วาจาเย ปญญาเย ทิสวา ทิสวา
ปหาตพพา กตเม จ ภิกขเว ชมมา กาเยน ปหาตพพา โน วาจาเย
อิธ ภิกขเว ภิกขุ อกุสลั อานุนโน โหติ กญฺจิเทว ๑ เทสั กาเยน
ตเมเน อานุวิจฺจ วิญญู สพุรหมจารี เอวมาหุสุ อายสุมา โข อกุสลั
อานุนโน กญฺจิเทว เทสั กาเยน สาธุ วตายสุมา กายทฺวจฺจริตํ
ปหาย กายสุจฺจริตํ ภาเวตฺติ โส อานุวิจฺจ วิญญูหิ สพุรหมจารีหิ
วฺจฺจมาโน กายทฺวจฺจริตํ ปหาย กายสุจฺจริตํ ภาเวติ อิม วฺจฺจนฺติ
ภิกขเว ชมมา กาเยน ปหาตพพา โน วาจาเย ฯ กตเม จ ภิกขเว
ชมมา วาจาเย ปหาตพพา โน กาเยน อิธ ภิกขเว ภิกขุ อกุสลั 8
อานุนโน โหติ กญฺจิเทว เทสั วาจาเย ตเมเน อานุวิจฺจ วิญญู
สพุรหมจารี เอวมาหุสุ อายสุมา โข อกุสลั อานุนโน กญฺจิเทว
เทสั วาจาเย สาธุ วตายสุมา วฺจฺจทฺวจฺจริตํ ปหาย วฺจฺจสุจฺจริตํ ภาเวตฺติ
โส อานุวิจฺจ วิญญูหิ สพุรหมจารีหิ วฺจฺจมาโน วฺจฺจทฺวจฺจริตํ ปหาย
วฺจฺจสุจฺจริตํ ภาเวติ อิม วฺจฺจนฺติ ภิกขเว ชมมา วาจาเย ปหาตพพา
โน กาเยน ฯ กตเม จ ภิกขเว ชมมา เนว กาเยน ปหาตพพา โน
วาจาเย ปญญาเย ทิสวา ทิสวา ปหาตพพา โลโก ภิกขเว เนว
กาเยน ปหาตพโพ โน วาจาเย ปญญาเย ทิสวา ทิสวา ปหาตพโพ ฯ
#๑ ไป. ม. กิณฺจิ ฯ

โทโส ภิกฺขเว ... โมโห ภิกฺขเว ... โภโก ภิกฺขเว ... อุปนาโห
ภิกฺขเว ... มกุโข ภิกฺขเว ... ปฟาโส ภิกฺขเว ... มจฺจริยํ ภิกฺขเว ...
เนว กาเยน ปหาตพฺพํ โน วาจา ย ปญฺญา ย ทิสฺวา ทิสฺวา ปหาตพฺพํ ฯ
ปาปีกา ภิกฺขเว อิสฺสา เนว กาเยน ปหาตพฺพา โน วาจา ย ปญฺญา
ทิสฺวา ทิสฺวา ปหาตพฺพา กตมา จ ภิกฺขเว ปาปีกา อิสฺสา อิท
ภิกฺขเว อิชฺฌตฺติ คหปติสฺส วา คหปติปฺตฺตสฺส วา ฐเนน วา ฐญฺเณน
วา รชเตน วา ชาตฺรุเปณ วา ตตฺตรญฺณตฺตรสฺส ทาสสฺส วา อูปวาสสฺส
วา เอวํ โหติ อโหวตฺติมสฺส คหปติสฺส วา คหปติปฺตฺตสฺส
วา น อิชฺฌเยย ฐเนน วา ฐญฺเณน วา รชเตน วา ชาตฺรุเปณ วา ติ
สมฺโน วา ปน พุราหฺมโณ วา ลาภี โหติ
จิวรปิตฺตปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปฺริกฺขารานํ ตตฺตรญฺณตฺตรสฺส สมณสฺส วา
พุราหฺมณสฺส วา เอวํ โหติ อโห วต อยมายสุมา น ลาภี อสฺส
จิวรปิตฺตปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปฺริกฺขารานนฺติ อัย วุจฺจติ
ภิกฺขเว ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา ภิกฺขเว อิสฺสา เนว กาเยน
ปหาตพฺพา โน วาจา ย ปญฺญา ย ทิสฺวา ทิสฺวา ปหาตพฺพา ฯ ปาปีกา
ภิกฺขเว อิจฺฉา เนว กาเยน ปหาตพฺพา โน วาจา ย ปญฺญา
ทิสฺวา ทิสฺวา ปหาตพฺพา กตมา จ ภิกฺขเว ปาปีกา อิจฺฉา อิท
ภิกฺขเว เอกจฺโจ อสฺสทฺโธ สฺมาโน สทฺโธติ มํ ชานเยยฺยุนฺติ อิจฺฉติ
ทฺสุสฺสีโล สฺมาโน สีสฺวาติ มํ ชานเยยฺยุนฺติ อิจฺฉติ อปฺปสฺสุโต
สฺมาโน พหุสฺสุโตติ มํ ชานเยยฺยุนฺติ อิจฺฉติ สงฺคณฺณิการามํ สฺมาโน

ปวิวิตโตติ มัม ชานะยฺยุนฺติ อิจฺฉติ กุสฺสึโต สมนโน อารทฺธวิริโยติ
มัม ชานะยฺยุนฺติ อิจฺฉติ มฺภุจฺจสฺสติ สมนโน อฺปฏฺฐิตสฺสตีติ มัม
ชานะยฺยุนฺติ อิจฺฉติ อสมานฺนิโต สมนโน สมนานฺนิโตติ มัม ชานะยฺยุนฺติ
อิจฺฉติ ทฺพฺปฺลฺโย สมนโน ปฺลฺยวาทิ มัม ชานะยฺยุนฺติ อิจฺฉติ
อชฺฉินาสโว สมนโน ชฺฉินาสโวติ มัม ชานะยฺยุนฺติ อิจฺฉติ อຍ
วုจฺจติ ภิกฺขเว ปาปิကာ อิจฺฉา ปาปิကာ ภิกฺขเว อิจฺฉา เนว กายေန
ปฺหတ္တພຸພາ ໂນ ວາຈາຍ ປັດທະນາຍ ທິສຸວາ ທິສຸວາ ປັດທະນາຍ ຯ
ຕຸຣເຈ ກິດທະເວ ກິດທຸ ໂລໂກ ອກິດທຸຍ ອິຣິຍຕິ ທ໌ໂສ ໂມໂຫ ໂກໂຮ
ອຸປນາໂຫ ມກຸໂຂ ປຸພາໂສ ມຈຸຣຣິຍ໌ ປາປິກາ ອິສຸສາ ປາປິກາ ອິຈຸຈາ
ອກິດທຸຍ ອິຣິຍຕິ ໂສ ເອວມສຸສ ເວທິຕພຸໂພ ນ ອຍມາຍສຸມາ ຕຣາ
ປຸຊານາຕິ ຍຣາ ປຸຊານຕ໌ ໂລໂກ ນ ໂຫຕິ ຕຣາຮີມ໌ ອາຍສຸມນຸຕ໌
ໂລໂກ ອກິດທຸຍ ອິຣິຍຕິ ນ ອຍມາຍສຸມາ ຕຣາ ປຸຊານາຕິ ຍຣາ
ປຸຊານຕ໌ ທ໌ໂສ ນ ໂຫຕິ ໂມໂຫ ໂກໂຮ ອຸປນາໂຫ ມກຸໂຂ ປຸພາໂສ
ມຈຸຣຣິຍ໌ ປາປິກາ ອິສຸສາ ປາປິກາ ອິຈຸຈາ ນ ໂຫຕິ ຕຣາຮີມ໌ ອາຍສຸມນຸຕ໌
ປາປິກາ ອິຈຸຈາ ອກິດທຸຍ ອິຣິຍຕິ ຯ ຕຸຣເຈ ກິດທະເວ ກິດທຸ ໂລໂກ
ນາກິດທຸຍ ອິຣິຍຕິ ທ໌ໂສ ໂມໂຫ ໂກໂຮ ອຸປນາໂຫ ມກຸໂຂ ປຸພາໂສ
ມຈຸຣຣິຍ໌ ປາປິກາ ອິສຸສາ ປາປິກາ ອິຈຸຈາ ນາກິດທຸຍ ອິຣິຍຕິ ໂສ
ເອວມສຸສ ເວທິຕພຸໂພ ຕຣາ ອຍມາຍສຸມາ ປຸຊານາຕິ ຍຣາ ປຸຊານຕ໌
ໂລໂກ ນ ໂຫຕິ ຕຣາຮີມ໌ ອາຍສຸມນຸຕ໌ ໂລໂກ ນາກິດທຸຍ ອິຣິຍຕິ
ຕຣາ ອຍມາຍສຸມາ ປຸຊານາຕິ ຍຣາ ປຸຊານຕ໌ ທ໌ໂສ ນ ໂຫຕິ ໂມໂຫ

โกโธ อุปนาโห มกุโฆ ปฟาโส มจฺจริยํ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา
อิจฺฉา น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนุตฺตํ ปาปีกา อิจฺฉา นากฺกฺขุย
อิริยตีติ ฯ

[๒๔] เอกํ สมยํ อายสฺมา มหาจฺจนฺโท เจตีสฺสู วิหฺรติ สหชาตียํ
ตฺตร โข อายสฺมา มหาจฺจนฺโท กฺกฺขุ อามนฺเตสิ อาวุโส
กฺกฺขุวฺโติ ฯ อาวุโสติ โข กฺกฺขุ อายสฺมโต มหาจฺจนฺตสฺส ปจฺจสฺโสสุํ ฯ
อายสฺมา มหาจฺจนฺโท เอตทวฺโจ ฉาณวาทํ อาวุโส กฺกฺขุ วทมาโน
ชานามิมํ ชมมํ ปสฺสามิมํ ชมฺมนฺติ ตลฺลเจ อาวุโส กฺกฺขุ โลโก
อภิกฺขุย ติจฺจฺจติ โทโส โมโห โโกโธ อุปนาโห มกุโฆ ปฟาโส
มจฺจริยํ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา อิจฺฉา อภิกฺขุย ติจฺจฺจติ โส
เอวมสฺส เวทิตฺพุโป น อยฺมายสฺมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต
โลโก น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนุตฺตํ โลโก อภิกฺขุย ติจฺจฺจติ น
อยฺมายสฺมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต โทโส น โหติ โมโห
โกโธ อุปนาโห มกุโฆ ปฟาโส มจฺจริยํ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา
อิจฺฉา น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนุตฺตํ ปาปีกา อิจฺฉา อภิกฺขุย
ติจฺจฺจติ ฯ ภาวนาวาทํ อาวุโส กฺกฺขุ วทมาโน ภาวิตกาโยมฺหิ ภาวิตสีโล
ภาวิตจิตฺโต ภาวิตปญฺโชนติ ตลฺลเจ อาวุโส กฺกฺขุ โลโก
อภิกฺขุย ติจฺจฺจติ โทโส โมโห โโกโธ อุปนาโห มกุโฆ ปฟาโส
มจฺจริยํ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา อิจฺฉา อภิกฺขุย ติจฺจฺจติ โส
เอวมสฺส เวทิตฺพุโป น อยฺมายสฺมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต

โลโก น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนุตํ โลโก อภิภูยฺย ติฏฺฐติ
 น อยฺมายสฺมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต โทโส น โหติ
 โมโห โโกโร อุปฺนาโห มกุโฆ ปฟาโส มจฺจริยํ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา
 อิจฺฉา น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนุตํ ปาปีกา อิจฺฉา อภิภูยฺย
 ติฏฺฐติ ฯ ฌานวาทลฺลจ อวฺโส ภิภูว วมานโน ภาวนวาทลฺลจ
 ชานามิมํ ฌมํ ปสฺสามิมํ ฌมํ ภาวิตกาโยมฺหิ ภาวิตสีโล
 ภาวิตจิตฺโต ภาวิตปฺลโณติ ตลฺลเจ อวฺโส ภิภูว โลโก อภิภูยฺย
 ติฏฺฐติ โทโส โมโห โโกโร อุปฺนาโห มกุโฆ ปฟาโส มจฺจริยํ ปาปีกา
 อิสฺสา ปาปีกา อิจฺฉา อภิภูยฺย ติฏฺฐติ โส เอวมสฺส เวทิตพฺโพ
 น อยฺมายสฺมา ตถา ปชานาติ ตถา ปชานโต โลโก น โหติ
 ตถาหิมํ อายสฺมนุตํ โลโก อภิภูยฺย ติฏฺฐติ น อยฺมายสฺมา ตถา
 ปชานาติ ยถา ปชานโต โทโส น โหติ โมโห โโกโร อุปฺนาโห
 มกุโฆ ปฟาโส มจฺจริยํ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา อิจฺฉา น โหติ
 ตถาหิมํ อายสฺมนุตํ ปาปีกา อิจฺฉา อภิภูยฺย ติฏฺฐติ เสยฺยถาปี
 อวฺโส ปุริโส ทพิทุโทว สมานโน อจฺจวาทํ วทฺเยย อธโนว สมานโน
 ฌนวาทํ วทฺเยย อโภควาว สมานโน โภควาทํ วทฺเยย โส กิสฺมิณฺญจิทฺเว
 ฌนกรณฺเีย สมนุปฺนเน น สกฺกณฺเยย อุปฺนิหาตุ ฌนํ วา
 ฌณฺณํ วา รัชตํ วา ชาตฺรูปํ วา ตมนนํ เหวํ ชานเณยฺยํ ทพิทุโทว
 อยฺมายสฺมา สมานโน อจฺจวาทํ วเทติ อธโนว อยฺมายสฺมา สมานโน
 ฌนวาทํ ๑ วเทติ อโภควาว อยฺมายสฺมา สมานโน โภควาทํ ๒ วเทติ
 #๑ ม. ฌนวาทํ ฯ ๒ ม. โภควาวาทํ ฯ

ตัม กิสฺส เหตุ ตถา หิ อยฺมายสุมา กิสฺมิณฺญิเทว ฌนกรณฺเีย
สมุปฺปนฺเน น สกฺโกติ อุปฺนิหาตุ ฌนํ วา ฌณฺณํ วา รชตํ วา
ชาตฺรुปํ วาติ เอวเมว โข อวฺวโส ฌาณวาทญจ ภิภฺขุ วทมาโน
ภาวนาวาทญจ ฆานามิมํ ฌมฺมํ ปสฺสามิมํ ฌมฺมํ ภาวิตกาโยมฺหิ
ภาวิตสีโล ภาวิตจิตฺโต ภาวิตปฺลฺโยติ ตณฺเจะ อวฺวโส ภิภฺขุ โลโก
อภิภฺขุย ติฏฺฐติ โทโส โมโห โโกโร อุปฺนาโห มกฺโข ปฟาโส
มจฺจฺริยํ ปาปิกา อิสฺสา ปาปิกา อิจฺฉา อภิภฺขุย ติฏฺฐติ โสเอวมสฺส
เวทิตฺพุโป น อยฺมายสุมา ตถา ปฺชานาติ ยถา ปฺชานโต
โลโก น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนฺตํ โลโก อภิภฺขุย ติฏฺฐติ น
อยฺมายสุมา ตถา ปฺชานาติ ยถา ปฺชานโต โทโส น โหติ โมโห
โกโร อุปฺนาโห มกฺโข ปฟาโส มจฺจฺริยํ ปาปิกา อิสฺสา ปาปิกา
อิจฺฉา น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนฺตํ ปาปิกา อิจฺฉา อภิภฺขุย
ติฏฺฐติ ฯ ฌาณวาทํ อวฺวโส ภิภฺขุ วทมาโน ฆานามิมํ ฌมฺมํ
ปสฺสามิมํ ฌมฺมนฺติ ตณฺเจะ อวฺวโส ภิภฺขุ โลโก นาภิภฺขุย ติฏฺฐติ
โทโส โมโห โโกโร อุปฺนาโห มกฺโข ปฟาโส มจฺจฺริยํ ปาปิกา อิสฺสา
ปาปิกา อิจฺฉา นาภิภฺขุย ติฏฺฐติ โส เอวมสฺส เวทิตฺพุโป ตถา
อยฺมายสุมา ปฺชานาติ ยถา ปฺชานโต โลโก น โหติ ตถาหิมํ
อายสฺมนฺตํ โลโก นาภิภฺขุย ติฏฺฐติ ตถา อยฺมายสุมา ปฺชานาติ
ยถา ปฺชานโต โทโส น โหติ โมโห โโกโร อุปฺนาโห มกฺโข
ปฟาโส มจฺจฺริยํ ปาปิกา อิสฺสา ปาปิกา อิจฺฉา น โหติ ตถาหิมํ

อายุสมนนต์์ ปาปีกา อิจฉา นากิฏขุย ติฏฐติ ฯ ภาวนาวาทิ อวูโส
ภิกขุ วทมาโน ภาวิตกาโยมฺหิ ภาวิตสีโล ภาวิตจิตฺโต ภาวิตปลฺลโณติ
ตลฺลเจ อวูโส ภิกขุ โลโก นากิฏขุย ติฏฐติ โทโส
โมโห โกโร อุปนาโห มกุโข ปฟาโส มจฺจริยิ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา
อิจฉา นากิฏขุย ติฏฐติ โส เอวมสฺส เวทิตพฺโพ ตถา อยมายสฺมา
ปชานาติ ยถา ปชานโต โลโก น โหติ ตถาหิมนิ อายุสมนนต์์
โลโก นากิฏขุย ติฏฐติ ตถา อยมายสฺมา ปชานาติ ยถา
ปชานโต โทโส น โหติ โมโห โกโร อุปนาโห มกุโข ปฟาโส
มจฺจริยิ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา อิจฉา น โหติ ตถาหิมนิ อายุสมนนต์์
ปาปีกา อิจฉา นากิฏขุย ติฏฐติ ฯ ฌานวาทลฺลจ อวูโส ภิกขุ
วทมาโน ภาวนาวาทลฺลจ ชานามิมนิ ฌมฺมิ ปสฺสามิมนิ ฌมฺมิ ภาวิตกาโยมฺหิ
ภาวิตสีโล ภาวิตจิตฺโต ภาวิตปลฺลโณติ ตลฺลเจ อวูโส
ภิกขุ โลโก นากิฏขุย ติฏฐติ โทโส โมโห โกโร อุปนาโห
มกุโข ปฟาโส มจฺจริยิ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา อิจฉา นากิฏขุย
ติฏฐติ โส เอวมสฺส เวทิตพฺโพ ตถา อยมายสฺมา ปชานาติ
ยถา ปชานโต โลโก น โหติ ตถาหิมนิ อายุสมนนต์์ โลโก
นากิฏขุย ติฏฐติ ตถา อยมายสฺมา ปชานาติ ยถา ปชานโต โทโส
น โหติ โมโห โกโร อุปนาโห มกุโข ปฟาโส มจฺจริยิ ปาปีกา
อิสฺสา ปาปีกา อิจฉา น โหติ ตถาหิมนิ อายุสมนนต์์ ปาปีกา อิจฉา
นากิฏขุย ติฏฐติ เสยฺยถาปี อวูโส ปุริโส อฑฺฒว สมานโน

อเหตุตวาทิ วเทยฺย ฌนวาว สมนานิ ฌนวาทิ วเทยฺย โภควาว สมนานิ
 โภควาทิ วเทยฺย โส กิสฺมิลฺลิจิเทว ฌนกรณียะ สมนุปลนฺเน สกฺกณฺเณยฺย
 อุปนีหาคฺคฺ ฌนํ วา ฌลฺลํ วา รชตํ วา ชาตฺรูปํ วา ตเมนนํ เอวํ
 ฌานะยฺยํ อเหตุโธมฺว อยฺมายสฺมา สมนานิ อเหตุตวาทิ วเทติ ฌนวาว
 อยฺมายสฺมา สมนานิ ฌนวาทิ วเทติ โภควาว อยฺมายสฺมา สมนานิ
 โภควาทิ วเทติ ตํ กิสฺส เหตุ ตถา หิ อยฺมายสฺมา กิสฺมิลฺลิจิเทว
 ฌนกรณียะ สมนุปลนฺเน สกฺโกติ อุปนีหาคฺคฺ ฌนํ วา ฌลฺลํ วา
 รชตํ วา ชาตฺรูปํ วาติ เอวมฺว โข อวฺวโส ฌานวาทลฺลจ ภิกฺขุ
 วทมานิ ภาวนาวาทลฺลจ ฌานามิมํ ฌมฺมํ ปสฺสามิมํ ฌมฺมํ ภาวิตกาโยมฺหิ
 ภาวิตสีโล ภาวิตจิตฺโต ภาวิตปลฺลโณติ ตลฺลเจ อวฺวโส
 ภิกฺขุํ โลโก นภิภฺยฺย ติจฺจติ โทโส โมโห โโกโช อุปนาโห มกฺโข
 ปพาโส มจฺจริยํ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา อิจฺฉา นภิภฺยฺย ติจฺจติ
 โส เอวมฺสฺส เวทิตพฺโพ ตถา อยฺมายสฺมา ปชานาติ ยถา ปชานโต
 โลโก น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนฺตํ โลโก นภิภฺยฺย ติจฺจติ
 ตถา อยฺมายสฺมา ปชานาติ ยถา ปชานโต โทโส น โหติ โมโห
 โโกโช อุปนาโห มกฺโข ปพาโส มจฺจริยํ ปาปีกา อิสฺสา ปาปีกา อิจฺฉา น
 โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนฺตํ ปาปีกา อิจฺฉา นภิภฺยฺย ติจฺจติติ ฯ

[๒๕] ทสยิมานิ ภิภฺยเว กสฺสึณายตฺนนานิ กตฺมานิ ทส
 ปจฺจวิกกสฺสึณเมโก สลฺลชานาติ อุทฺธํ อโช ติริยํ อทฺทวํ อปฺปมาณํ อาโปกสฺสึณเมโก
 สลฺลชานาติ ... เตโชกสฺสึณเมโก สลฺลชานาติ ... วาโยกสฺสึณเมโก

สฤษฐานาติ ... นีลกลสิณเมโก สฤษฐานาติ ... ปิตกสิณเมโก
สฤษฐานาติ ... โลहितกลสิณเมโก สฤษฐานาติ ... โอทาทกสิณเมโก
สฤษฐานาติ ... อากาสกลสิณเมโก สฤษฐานาติ ... วิญญาณกลสิณเมโก
สฤษฐานาติ อุทฺธิ อโธ ติริยิ อทฺวยิ อปฺปมาณิ อิมานิ โข
ภิกฺขเว ทส กลสิณายตนาณิตี ฯ

[๒๖] เอกิ สมยิ อายสฺมา มหากฺจจาโน อวณฺตีสุ วิหฺรติ
กฺรรมเร ปวตฺเต ปพฺพเต ฯ อถ โข กาลี อุปาสิกา กฺรรมริกา ๑
เขนายสฺมา มหากฺจจาโน เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา อายสฺมนฺตํ
มหากฺจจาณํ อภิเวทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิทธิ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข
กาลี อุปาสิกา กฺรรมริกา อายสฺมนฺตํ มหากฺจจาณํ เอตทโวจ
วตฺตมิตฺถิ ภนฺเต ภควตา กุมาริปลฺเอยสฺ

อตุตฺสส ปตฺติ หทยสฺส สนฺติ
เชตฺวาน เสนํ ปิยสาตฺรูป
เอโกห ๒ ฌายิ ๓ สุขมานุโปธิ
ตสฺมา ชเนน น กโรมิ สกฺขิ
สกฺขิ น สมฺปชฺชติ เกนจิ เมติ ฯ

อิมสฺส นฺ โข ภนฺเต ภควตา สฺงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส กถิ วิตฺถาเรน
อตุโถ ทฏฺฐพฺโปติ ฯ ปจฺวิกลสิณสมฺปาตฺติปรมา โข ภคินิ เอก
สมณฺพฺราหฺมณา อตฺถาภินิพฺพตฺเตสุ ยาวตา โข ภคินิ ปจฺวิกลสิณสมฺปาตฺติปรมตา
#๑ โป. ม. กฺรรมริกา ฯ ๒ ม. ยฺ. เอโกหิ ฯ โป. เอกาหิ ฯ ๓ ม. ฌายิ ฯ

ตทภิญญาสี ภควา ตทภิญญาช ภควา อาทิมททส
อาทินวมททส นิสฺสรณมททส มคฺคามคฺคณาณทสฺสนมททส ตสฺส
อาทิตสฺสนเหตุ อาทินวทสฺสนเหตุ นิสฺสรณทสฺสนเหตุ มคฺคามคฺคณาณทสฺสนเหตุ
อตุถสฺส ปตฺติ ททยสฺส สนฺติ วิทิตา โหติ อาโปกสิณสมาปตฺติปรมา
โฆ ภคินิ ... เตโฆกสิณสมาปตฺติปรมา โฆ ภคินิ ...
วาโยกสิณสมาปตฺติปรมา โฆ ภคินิ ... นิลกสิณสมาปตฺติปรมา โฆ
ภคินิ ... ปิตกสิณสมาปตฺติปรมา โฆ ภคินิ ... โลหิตกสิณสมาปตฺติปรมา
โฆ ภคินิ ... โอทาทกสิณสมาปตฺติปรมา โฆ ภคินิ ...
อากาศกสิณสมาปตฺติปรมา โฆ ภคินิ ... วิญฺญาณกสิณสมาปตฺติปรมา โฆ
ภคินิ เอเก สมณพฺรหฺมณา อตุถาภินิพฺพตฺเตสฺส ยาวตา โฆ ภคินิ
วิญฺญาณกสิณสมาปตฺติปรมา ตทภิญญาสี ภควา ตทภิญญาช ภควา
อาทิมททส อาทินวมททส นิสฺสรณมททส มคฺคามคฺคณาณทสฺสนมททส
ตสฺส อาทิตสฺสนเหตุ อาทินวทสฺสนเหตุ นิสฺสรณทสฺสนเหตุ
มคฺคามคฺคณาณทสฺสนเหตุ อตุถสฺส ปตฺติ ททยสฺส สนฺติ วิทิตา โหติ อิติ
โฆ ภคินิ ยนฺตํ วุตฺตํ ภควตา กุมาริปญฺเฬหฺส
อตุถสฺส ปตฺติ ททยสฺส สนฺติ
เชตฺวาน เสนํ ปิยสาตฺตฺรูปํ
เอโกห ฌายี สุขมานุโพธิ
ตสฺมา ชเนน น กโรมิ สกฺขี
สกฺขี น สมฺปชฺชติ เกนจิ เมติ ฯ

อิมสฺส โข ภคินี ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตุถาเรน อตุโถ
ทฏฺฐพฺโพติ ฯ

[๒๗] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน อนาถปิณฑิกสฺส
อาราเม ฯ อถ โข สมฺพหฺลฺลา ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตุวา
ปตฺตจิวรมาทาย สาวตฺถิยํ ปิณฑาทาย ปวิสีสุ อถ โข เตสํ ภิกฺขุณฺ
เอตทโหสี อติปฺปโค โข ตาว สาวตฺถิยํ ปิณฑาทาย จริตุํ ยนฺนฺน
มยํ เยน อลฺลตติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนฺอุปสงฺกเมยฺยามาติ
อถ โข เต ภิกฺขุ เยน อลฺลตติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม
เตนฺอุปสงฺกมီสุ อุปสงฺกมิตฺวา เตหิ อลฺลตติตฺถิเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธิ
สมฺโมทสีสุ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตุวา เอกมนฺตํ นิสีทสีสุ ฯ
เอกมนฺตํ นิสินฺเน โข เต ภิกฺขุ เต อลฺลตติตฺถิยา ปริพฺพาชกา
เอตทโวจฺจํ สมฺโณ อวฺวโส โคตโม สวากานํ เอวํ ฌมฺมํ เทเสติ เอถ
ตุเมห ภิกฺขเว สพฺพํ ฌมฺมํ อภิขานาถ สพฺพํ ฌมฺมํ อภิญฺญา
อภิญฺญา วิหฺรธาติ มยฺมปี โข อวฺวโส สวากานํ เอวํ ฌมฺมํ
เทเสม เอถ ตุเมห อวฺวโส สพฺพํ ฌมฺมํ อภิขานาถ สพฺพํ ฌมฺมํ
อภิญฺญา อภิญฺญา วิหฺรธาติ อิทฺ โน อวฺวโส โก วิเสโส โก
อธิปฺปายโส กีนานาครณํ สมณฺสฺส วา โคตมสฺส อมฺหากํ วา ยทิตฺ
ฌมฺมเทสฺนํ วา ฌมฺมเทสํ อนฺุสาสนียา วา อนฺุสาสนินฺติ ฯ อถ โข
เต ภิกฺขุ เตสํ อลฺลตติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ ภาสิตํ เนว อภินฺนทสีสุ
นปฺปฏิโกโกสีสุ อนภินฺนทิตฺวา อปฺปฏิโกโกสิตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกฺกมီสุ

ภควโต สนฺตึเก เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺถิ อาชานิสฺสามาติ อถโโข เต
ภิกฺขุ สาวตฺถึยฺ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสฺสู อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ นิสึทึสฺสู เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ
เอตทโวจฺจุ อึช มยฺ ภนฺเต ปุพฺพพณฺ्हสมยฺ นีวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย
สาวตฺถึยฺ ปิณฺฑาย ปวิสิมฺหา เตสํ โน ภนฺเต อมฺหากํ เอตทโหสิ
อติปฺปโค โข ตาว สาวตฺถึยฺ ปิณฺฑาย จริตฺตุ ยนฺนฺน มยฺ เยน
อณฺฺลตฺตติยानํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนฺอุปสงฺกเมยฺยามาติ อถโโข
มยฺ ภนฺเต เยน อณฺฺลตฺตติยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม
เตนฺอุปสงฺกมิมฺหา อุปสงฺกมิตฺวา เตหิ อณฺฺลตฺตติเยหิ ปริพฺพาชเกหิ
สทฺฐึ สมฺโมทิมฺหา สมฺโมทนิยฺ กถิ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ
นิสิทิมฺหา เอกมนฺตํ นิสินฺเน โข ภนฺเต อณฺฺลตฺตติยา ปริพฺพาชกา
อเมหฺ เอตทโวจฺจุ สมฺโณ อวฺุโส โคตโม สวากานํ เอวํ ฌมฺมํ
เทเสติ เอถ ตฺเมหฺ ภิกฺขเว สพฺพิ ฌมฺมํ อภิชานาถ สพฺพิ ฌมฺมํ
อภิญฺญา ย อภิญฺญา วิหฺรธาติ มยฺมฺปิ โข อวฺุโส สวากานํ
เอวํ ฌมฺมํ เทเสมฺ เอถ ตฺเมหฺ อวฺุโส สพฺพิ ฌมฺมํ อภิชานาถ
สพฺพิ ฌมฺมํ อภิญฺญา ย อภิญฺญา วิหฺรธาติ อึช โน อวฺุโส โก
วิเสโส โก อธิปฺปายโส ก็ นานาภรณํ สมณฺสฺส วา โคตมฺสฺส
อมฺหากํ วา ยทิตฺถ ฌมฺมเทสนาย วา ฌมฺมเทสนํ อนุสาสนิยา วา
อนุสาสนินฺติ อถโโข มยฺ ภนฺเต เตสํ อณฺฺลตฺตติยานํ ปริพฺพาชกานํ

ภาสิตัง เนว อภินนุทิมหา นปปฏิโกโกสิมฺหา อนภินนุทิตฺวา อปปฏิโกโกสิตฺวา
อฏฺฐายาสนา ปกฺกมิมฺหา ภควโต สนนฺติเก เอตฺตสฺส
ภาสิตฺตสฺส อตฺถํ อาชานิสฺสามาติ ฯ เอวํวาทินฺโน ภิกฺขเว อลฺลยตฺติตฺติยา
ปริพฺพาชกา เอวมสฺส วณฺเณยา เอโก อาวุโส ปโยหฺ เอโก อุตฺเทโส
เอกํ เวยฺยากรณํ เทว ปญฺหา เทว อุตฺเทสา เทว เวยฺยากรณานิ
ตโย ปญฺหา ตโย อุตฺเทสา ตีณิ เวยฺยากรณานิ จตฺตารो ปญฺหา
จตฺตารो อุตฺเทสา จตฺตาริ เวยฺยากรณานิ ปญฺจ ปญฺหา ปญฺจ
อุตฺเทสา ปญฺจ เวยฺยากรณานิ ฉ ปญฺหา ฉ อุตฺเทสา ฉ
เวยฺยากรณานิ สตฺต ปญฺหา สตฺต อุตฺเทสา สตฺต เวยฺยากรณานิ
อฏฺฐ ปญฺหา อฏฺฐ อุตฺเทสา อฏฺฐ เวยฺยากรณานิ นว ปญฺหา นว
อุตฺเทสา นว เวยฺยากรณานิ ทส ปญฺหา ทส อุตฺเทสา ทส
เวยฺยากรณานิติ เอวํ ปุณฺณจา ภิกฺขเว อลฺลยตฺติตฺติยา ปริพฺพาชกา
เนว ๑ สมฺปาทยิสฺสสนฺติ อุตฺตรปี วิฆาตํ อาปชฺชิสฺสสนฺติ ตํ กิฺสฺส
เหตุ ยถาตํ ภิกฺขเว อวิสยสฺสมี นานนฺตํ ภิกฺขเว ปสฺสสามิ สเทวเก
โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณฺพฺราหฺมณฺเณยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย
โย อิมสฺสํ ปญฺหานํ เวยฺยากรณเณน จิตฺตํ อาราเชยฺย อลฺลยตฺตร
ตถาคเตน วา ตถาคตสาวเกน วา อิตฺโต วา ปนฺ สุตฺวา เอโก
ปโยหฺ เอโก อุตฺเทโส เอกํ เวยฺยากรณนฺติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ
กิลฺยเจตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ เอกธมฺเม ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฺฑมาโน
#๑ ม. ย. นจว ฯ

สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมุจจมาโน สมมาปริยнутทสุสาวี
 สมมตถาภิสเมจจ ๑ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม ทุกฺขสุสนฺตกรโ โหติ กตมสุมี เอกชฺมเม
 สพฺเพ สตฺตา อหฺารญฺฐิติกา อิมสุมี โข ภิกฺขเว เอกชฺมเม ภิกฺขุ
 สมมานิพฺพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมุจจมาโน สมมาปริยнутทสุสาวี
 สมมตถาภิสเมจจ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม ทุกฺขสุสนฺตกรโ โหติ
 เอโก ปโลฺห เอโก อุทฺเทโส เอกํ เวยฺยากรณฺนติ อิติ ชนฺตํ วุตฺตํ
 อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ เทว ปญฺหา เทว อุทฺเทสาเทว เวยฺยากรณานีติ
 อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเจตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ ทวีสุ ภิกฺขเว
 ชมฺเมสุ [๒] สมมานิพฺพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมุจจมาโน
 สมมาปริยнутทสุสาวี สมมตถาภิสเมจจ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม ทุกฺขสุสนฺตกรโ
 โหติ กตเมสุ ทวีสุ นามे จ รูเป จ อิมสุ โข ภิกฺขเว
 ทวีสุ ชมฺเมสุ ภิกฺขุ สมมานิพฺพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมุจจมาโน
 สมมาปริยнутทสุสาวี สมมตถาภิสเมจจ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
 ทุกฺขสุสนฺตกรโ โหติ เทว ปญฺหา เทว อุทฺเทสาเทว เวยฺยากรณานีติ
 อิติ ชนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ ตโย ปญฺหา ตโย
 อุทฺเทสา ตีณิ เวยฺยากรณานีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเจตํ
 ปฏฺิจจ วุตฺตํ ตีสุ ภิกฺขเว ชมฺเมสุ ภิกฺขุ สมมานิพฺพิณฑมาโน
 สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมุจจมาโน สมมาปริยнутทสุสาวี สมมตถาภิสเมจจ
 ทิฏฺฐเจว ชมฺเม ทุกฺขสุสนฺตกรโ โหติ กตเมสุ ตีสุ ตีสุ
 #๑ ไป. ม. สมตถํ อภิสเมจจ ๑ เอวํ สพฺพตฺถ ฅาตพฺพํ ๑ ๒ ม. ย. เอตฺถนฺตเร
 #ภิกฺขุติ อตฺถิ ๑

เวทนาสุ อิมesu โข ภิกขเว ตีสสุ ฌมเมสุ ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน
สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมูจจมาโน สมมาปริยตทสสาวิ สมมตถาภิสเมจ
ทิฏฺฐเฐว ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกรโ โหติ ตโย ปญหา ตโย
อุทฺทเสสา ตีณิ เวຍာกรณานีติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ
วุตฺตํ จตฺตารโ ปญหา จตฺตารโ อุทฺทเสสา จตฺตาริ เวຍာกรณานีติ
อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิลฺยเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ จตฺตสุ ภิกขเว
ฌมเมสุ ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมูจจมาโน
สมมาปริยตทสสาวิ สมมตถาภิสเมจ ทิฏฺฐเฐว ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกรโ
โหติ กตเมสุ จตฺตสุ จตฺตสุ อหฺาเรสุ อิมesu โข ภิกขเว จตฺต
ฌมเมสุ ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมูจจมาโน
สมมาปริยตทสสาวิ สมมตถาภิสเมจ ทิฏฺฐเฐว ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกรโ
โหติ จตฺตารโ ปญหา จตฺตารโ อุทฺทเสสา จตฺตาริ เวຍာกรณานีติ
อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ปญจ ปญหา ปญจ
อุทฺทเสสา ปญจ เวຍာกรณานีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิลฺยเจตํ
ปฏิจฺจ วุตฺตํ ปญจสุ ภิกขเว ฌมเมสุ ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน
สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมูจจมาโน สมมาปริยตทสสาวิ สมมตถาภิสเมจ
ทิฏฺฐเฐว ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกรโ โหติ กตเมสุ ปญจสุ
ปญจสุ อุปาทานกฺขนฺเรสุ อิมesu โข ภิกขเว ปญจสุ ฌมเมสุ
ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมูจจมาโน
สมมาปริยตทสสาวิ สมมตถาภิสเมจ ทิฏฺฐเฐว ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกรโ

โหติ ปณฺจ ปณฺหา ปณฺจ อุทฺทเสสา ปณฺจ เวยฺยากรณานีติ อิติ ยนฺตํ
 วุตฺตํ อิทฺเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ ฉ ปณฺหา ฉ อุทฺทเสสา ฉ
 เวยฺยากรณานีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเจตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ
 ฉสุ ภิกฺขเว ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฺฑมาโน สมฺมาวิรัชฺชมาโน
 สมฺมาวิมุจฺจมาโน สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว
 ฌมฺเม ทฺกุขสฺสฺนตฺกโร โหติ กตฺเมสุ ฉสุ ฉสุ อชฺฌตฺติเกสุ อายตฺเนสุ
 อิมฺesu โข ภิกฺขเว ฉสุ ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฺฑมาโน สมฺมาวิรัชฺชมาโน
 สมฺมาวิมุจฺจมาโน สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ
 ทิฏฺฐเฐว ฌมฺเม ทฺกุขสฺสฺนตฺกโร โหติ ฉ ปณฺหา ฉ อุทฺทเสสา ฉ
 เวยฺยากรณานีติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทฺเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ สตฺต
 ปณฺหา สตฺต อุทฺทเสสา สตฺต เวยฺยากรณานีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ
 กิณฺเจตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ สตฺตสุ ภิกฺขเว ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฺฑมาโน
 สมฺมาวิรัชฺชมาโน สมฺมาวิมุจฺจมาโน สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ
 สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ฌมฺเม ทฺกุขสฺสฺนตฺกโร โหติ กตฺเมสุ
 สตฺตสุ สตฺตสุ วิณฺญาณญฺจิตฺตีสฺsu อิมฺesu โข ภิกฺขเว สตฺตสุ ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ
 สมฺมานิพฺพิณฺฑมาโน สมฺมาวิรัชฺชมาโน สมฺมาวิมุจฺจมาโน สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ
 สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ฌมฺเม ทฺกุขสฺสฺนตฺกโร โหติ
 สตฺต ปณฺหา สตฺต อุทฺทเสสา สตฺต เวยฺยากรณานีติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ
 อิทฺเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ อญฺฺจ ปณฺหา อญฺฺจ อุทฺทเสสา อญฺฺจ
 เวยฺยากรณานีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเจตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ อญฺฺจสุ

ภิกขเว ฌมเมสุ ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน
 สมมาวิมุจมาโน สมมาปริยนต์ทสสาวิ สมมตถาภิสเมจจ ทิฏฺฐา
 ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกโร โหติ กตเมสุ อฏฺฐสฺส อฏฺฐสฺส โลกฌมเมสุ
 อิมेषฺส โข ภิกขเว อฏฺฐสฺส ฌมเมสุ ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน
 สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมุจมาโน สมมาปริยนต์ทสสาวิ
 สมมตถาภิสเมจจ ทิฏฺฐา ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกโร โหติ อฏฺฐ ปรุหา
 อฏฺฐ อุทฺทเสสา อฏฺฐ เวยฺยากรณานิติ อิติ ынฺตํ วุคฺคํ อิทเมตํ ปฏฺิจจ
 วุคฺคํ นว ปรุหา นว อุทฺทเสสา นว เวยฺยากรณานิติ อิติ โข
 ปเนตํ วุคฺคํ กิลฺยเจตํ ปฏฺิจจ วุคฺคํ นวสุ ภิกขเว ฌมเมสุ ภิกขุ
 สมมานิพพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมุจมาโน สมมาปริยนต์ทสสาวิ
 สมมตถาภิสเมจจ ทิฏฺฐา ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกโร โหติ
 กตเมสุ นวสุ นวสุ สตฺตาวาเสสุ อิมेषฺส โข ภิกขเว นวสุ
 ฌมเมสุ ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน สมมาวิมุจมาโน
 สมมาปริยนต์ทสสาวิ สมมตถาภิสเมจจ ทิฏฺฐา ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกโร
 โหติ นว ปรุหา นว อุทฺทเสสา นว เวยฺยากรณานิติ อิติ ынฺตํ
 วุคฺคํ อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุคฺคํ ทส ปรุหา ทส อุทฺทเสสา ทส
 เวยฺยากรณานิติ อิติ โข ปเนตํ วุคฺคํ กิลฺยเจตํ ปฏฺิจจ วุคฺคํ
 ทสสุ ภิกขเว ฌมเมสุ ภิกขุ สมมานิพพิณฑมาโน สมมาวิรัชชมาโน
 สมมาวิมุจมาโน สมมาปริยนต์ทสสาวิ สมมตถาภิสเมจจ ทิฏฺฐา
 ฌมเม ทุกขสฺสนฺตกโร โหติ กตเมสุ ทสสุ ทสสุ อฏฺฐสฺสกมฺมปเถสุ

อิมสฺ โข ภิกฺขเว ทสฺส ฐมฺเมสฺส ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฑมาโน
สมฺมาวิรัชฺชมาโน สมฺมาวิมฺจุจมาโน สมฺมาปริยฺนตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสเมจฺจ
ทิกฺกุเจว ฐมฺเม ทฺกฺขสฺส นตฺกโร โหติ ทสฺส ปญฺหา ทสฺส อฺุทฺเทสสา
ทสฺส เวยฺยากรณานิติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตนฺติ ฯ

[๒๘] เอกํ สมฺยํ ภควา กชฺงฺคฺลา ยํ วิหฺรติ เวพฺุวนเ ๑ อถ โข
สมฺพฺพฺหฺลา กชฺงฺคฺลา อฺุปาสกา เยน กชฺงฺคฺลา ภิกฺขุณฺี เตนฺนฺปสฺงกมฺีสุ
อฺุปสฺงกมิตฺวา กชฺงฺคฺลํ ภิกฺขุณฺี อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิสฺสุ
เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺนา โข กชฺงฺคฺลา อฺุปาสกา กชฺงฺคฺลํ ภิกฺขุณฺี เอตทวโิจฺจ
วุตฺตมฺีทํ อยฺเย ภควตา มหาปญฺเหสฺสุ เอโก ปโญฺห เอโก อฺุทฺเทโส
เอกํ เวยฺยากรณํ เทว ปญฺหา เทว อฺุทฺเทสสา เทว เวยฺยากรณานิ
ตโย ปญฺหา ตโย อฺุทฺเทสสา ตีณิ เวยฺยากรณานิ จตฺตารโ ปญฺหา
จตฺตโร อฺุทฺเทสสา จตฺตาริ เวยฺยากรณานิ ปญฺจ ปญฺหา ปญฺจ
อฺุทฺเทสสา ปญฺจ เวยฺยากรณานิ ฉ ปญฺหา ฉ อฺุทฺเทสสา ฉ
เวยฺยากรณานิ สตฺต ปญฺหา สตฺต อฺุทฺเทสสา สตฺต เวยฺยากรณานิ
อฏฺุจ ปญฺหา อฏฺุจ อฺุทฺเทสสา อฏฺุจ เวยฺยากรณานิ นว ปญฺหา นว
อฺุทฺเทสสา นว เวยฺยากรณานิ ทสฺส ปญฺหา ทสฺส อฺุทฺเทสสา ทสฺส
เวยฺยากรณานิติ อิมสฺส นฺุ โข อยฺเย ภควตา สฺงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส
กถํ วิตฺถาเรน อตฺถโถ ทฏฺุจพฺุโพติ ๑ น โข ปเนตํ อาวุโส ภควโต
สมฺมุขา สฺตํ สมฺมุขา ปฏฺุคฺคหิตํ นปี มโนภาวณฺียานํ ภิกฺขุณฺํ สมฺมุขา
สฺตํ สมฺมุขา ปฏฺุคฺคหิตํ อปีจฺ ยถาเมตฺถ ขายติ ตํ สฺุณฺาถ

สาธุกัม มนสิกรโธ ภาสิสสามิติ ฯ เอวํ อยฺยเขตติ โข กชงฺคลา อุปาสกา
 กชงฺคลา ย ภิ กชงฺคลา ย ภิ กชงฺคลา ย ภิ กชงฺคลา ย ภิ กชงฺคลา ย ภิ กชงฺคลา ย ภิ
 ปโยห เอโก อุทฺเทโส เอกํ เวยฺยากรณนฺติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ
 ภควตา กิณฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ เอกธมฺเม อาวุโส ภิกขุ สมฺมานิพฺพิณฑมาโน
 สมฺมาวิรัชชมาโน สมฺมาวิมฺจจมาโน สมฺมาปริยฺนตทสฺสาวิ
 สมฺมตฺถาภิสเมจฺจ ภิญฺเฐว ธมฺเม ทุกฺขสฺสฺสนฺตฺกโร โหติ กตมสฺสํ
 เอกธมฺเม สพฺเพ สตฺตา อาหารญฺจิตฺติกา อิมสฺสํ โข อาวุโส
 เอกธมฺเม ภิกขุ สมฺมานิพฺพิณฑมาโน สมฺมาวิรัชชมาโน สมฺมาวิมฺจจมาโน
 สมฺมาปริยฺนตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสเมจฺจ ภิญฺเฐว ธมฺเม ทุกฺขสฺสฺสนฺตฺกโร
 โหติ เอโก ปโยห เอโก อุทฺเทโส เอกํ เวยฺยากรณนฺติ อิติ
 ยนฺตํ วุตฺตํ ภควตา อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ เทว ปญฺหา เทว
 อุทฺเตสา เทว เวยฺยากรณนฺติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ ภควตา
 กิณฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ทวีสุ อาวุโส ธมฺเมสุ ภิกขุ สมฺมานิพฺพิณฑมาโน
 สมฺมาวิรัชชมาโน สมฺมาวิมฺจจมาโน สมฺมาปริยฺนตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสเมจฺจ
 ภิญฺเฐว ธมฺเม ทุกฺขสฺสฺสนฺตฺกโร โหติ กตเมสุ ทวีสุ นาม
 จ รุเป จ อิมสฺส โข อาวุโส ทวีสุ ธมฺเมสุ ภิกขุ สมฺมานิพฺพิณฑมาโน
 สมฺมาวิรัชชมาโน สมฺมาวิมฺจจมาโน สมฺมาปริยฺนตทสฺสาวิ
 สมฺมตฺถาภิสเมจฺจ ภิญฺเฐว ธมฺเม ทุกฺขสฺสฺสนฺตฺกโร โหติ เทว ปญฺหา
 เทว อุทฺเตสา เทว เวยฺยากรณนฺติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ ภควตา อิทเมตํ
 ปฏิจฺจ วุตฺตํ ตโย ปญฺหา ตโย อุทฺเตสา ตีณิ เวยฺยากรณนฺติ

โฆ ปเนตัง วุตตัง ภควตา กิณเจตัง ปฏิจัจจ วุตตัง ตีสุ อาวุโส
ธมฺเมสุ ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฑฺมาโน สมฺมาวิรัชฺชมาโน สมฺมาวิมุจฺจมาโน
สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ธมฺเม ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร
โหติ กตฺเมสุ ตีสุ ตีสุ เวทนาสุ อิมฺเมสุ โฆ อาวุโส ตีสุ
ธมฺเมสุ ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฑฺมาโน สมฺมาวิรัชฺชมาโน สมฺมาวิมุจฺจมาโน
สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ธมฺเม ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร
โหติ ตโย ปญฺหา ตโย อุทฺทเสสา ตีณิ เวยฺยากรณานีติ อิติ ยนฺตัง
วุตตัง ภควตา อิทฺเมตัง ปฏิจัจจ วุตตัง จตฺตารो ปญฺหา จตฺตารो
อุทฺทเสสา จตฺตาริ เวยฺยากรณานีติ อิติ โฆ ปเนตัง วุตตัง ภควตา
กิณเจตัง ปฏิจัจจ วุตตัง จตฺตสุ อาวุโส ธมฺเมสุ ภิกฺขุ สมฺมาสุภาวิตฺตจิตฺโต
สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ธมฺเม
ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร โหติ กตฺเมสุ จตฺตสุ จตฺตสุ สติปฏฺฐาเนสุ อิมฺเมสุ โฆ
อาวุโส จตฺตสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขุ สมฺมาสุภาวิตฺตจิตฺโต สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ
สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ธมฺเม ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร โหติ จตฺตารो
ปญฺหา จตฺตารอ อุทฺทเสสา จตฺตาริ เวยฺยากรณานีติ อิติ ยนฺตัง วุตตัง
ภควตา อิทฺเมตัง ปฏิจัจจ วุตตัง ปญฺจ ปญฺหา ปญฺจ อุทฺทเสสา
ปญฺจ เวยฺยากรณานีติ อิติ โฆ ปเนตัง วุตตัง ภควตา กิณเจตัง
ปฏิจัจจ วุตตัง ปญฺจสุ อาวุโส ธมฺเมสุ ภิกฺขุ สมฺมาสุภาวิตฺตจิตฺโต
สมฺมาปริยฺยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ธมฺเม ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร
โหติ กตฺเมสุ ปญฺจสุ ปญฺจสุ อินฺทฺริเยสุ ... กตฺเมสุ ฌสุ

นสฺ นิสฺสรณียาสฺ ชาติสฺ ... กตเมสฺ สตฺตสฺ สตฺตสฺ โพชฺฌนฺเกสฺ ...
กตเมสฺ อญฺฺจสฺ อญฺฺจสฺ อริเยสฺ อญฺฺจงฺกิเกสฺ มกฺเคสฺ อิมสฺ โข
อาวุโส อญฺฺจสฺ ฌมฺเมสฺ ภิกฺขุ สมฺมาสุภาวิตฺตจิตฺโต สมฺมาปริยนฺตทสฺสาวิ
สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร โหติ อญฺฺจ ปญฺหา
อญฺฺจ อฺุทฺเตสา อญฺฺจ เวยฺยากรณานีติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ ภควตา
อิทฺเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ นว ปญฺหา นว อฺุทฺเตสา นว เวยฺยากรณานีติ
อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ ภควตา กิณฺเจตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ นวสฺ
อาวุโส ฌมฺเมสฺ ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฺทมาโน สมฺมาวิรรชฺชมาโน
สมฺมาวิมฺจฺจมาโน สมฺมาปริยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว
ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร โหติ กตเมสฺ นวสฺ นวสฺ สตฺตาวาเสสฺ อิมสฺ
โข อาวุโส นวสฺ ฌมฺเมสฺ ภิกฺขุ สมฺมานิพฺพิณฺทมาโน สมฺมาวิรรชฺชมาโน
สมฺมาวิมฺจฺจมาโน สมฺมาปริยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว
ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร โหติ นว ปญฺหา นว อฺุทฺเตสา นว เวยฺยากรณานีติ
อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ ภควตา อิทฺเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ ทสฺ ปญฺหา
ทสฺ อฺุทฺเตสา ทสฺ เวยฺยากรณานีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ ภควตา
กิณฺเจตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ ทสฺ อาวุโส ฌมฺเมสฺ ภิกฺขุ สมฺมาสุภาวิตฺตจิตฺโต
สมฺมาปริยนฺตทสฺสาวิ สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ฌมฺเม
ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร โหติ กตเมสฺ ทสฺ ทสฺ กุสฺลกมฺมปฺเถสฺ อิมสฺ๓
โข อาวุโส ทสฺ ฌมฺเมสฺ สมฺมาสุภาวิตฺตจิตฺโต สมฺมาปริยนฺตทสฺสาวิ
สมฺมตฺถาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐเฐว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสฺนฺตฺกโร โหติ ทสฺ ปญฺหา

ทส อุทเทสา ทส เวຍากรณานีติ อิติ ยนุตฺ วุตฺ ภาควตา
 อิทเมตฺ ปฏิจจ วุตฺ อิติ โข อาวุโส ยนุตฺ วุตฺ ภาควตา [๑]
 มหาปญฺหสฺ เอโก ปโยหฺ เอโก อุทเทโส เอกํ เวຍากรณํ ฯเปฯ
 ทส ปญฺหา ทส อุทเทสา ทส เวຍากรณานีติ อิติ ๒ อิมสฺส โข
 อหํ อาวุโส ภาควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตุถาเรน อตุถํ
 อาชานามิ อากงฺขมานา จ ปนฺ ตุมฺเห อาวุโส ภาควนฺตญฺเวย
 อุปสงฺกमितฺวา เอตมฺตุถํ ปุจฺเจยฺยถ ชลา โน [๓] ภาควา พุยากรโรติ
 ตถา นํ ชาเรยฺยาถาติ ฯ เอวํ อยฺเยติ โข กงฺขลลา อุปาสกา กงฺขลลา
 ภิกฺขุณฺเีย ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนฺโมทิตฺวา อฏฺฐายาสนา กงฺขลลํ
 ภิกฺขุณฺเีย อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณฺ ภาควา เยน ภาควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺ
 อุปสงฺกमितฺวา ภาควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺสู เอกมนฺตํ
 นิสินฺนา โข กงฺขลลา อุปาสกา ยาวตโก อโหสิ กงฺขลลา ภิกฺขุณฺเีย
 สทฺธิ กถาสลฺลาไป ตํ สพุพฺ ภาควโต อาโรเจสิ ฯ สาธุ สาธุ
 คหปตโย ปญฺชิตา คหปตโย กงฺขลลา ภิกฺขุณฺเีย มหาปญฺญา
 คหปตโย กงฺขลลา ภิกฺขุณฺเีย สเจปี ตุมฺเห คหปตโย มํ
 อุปสงฺกमितฺวา เอตมฺตุถํ ปุจฺเจยฺยถ อหฺมปิเจตํ เอวเมว
 พุยากรเรยฺยํ ชลาตํ กงฺขลลา ภิกฺขุณฺเีย พุยากรตํ เอโส เจว ตสฺส
 อตุถโต เอวญจ นํ ชาเรยฺยาถาติ ฯ

[๒๕] ยาวตา ภิกฺขเว กาสีโกสลา ยาวตา รณฺโณ ปเสนทิสฺส
 โกสลสฺส วิชิตํ ราชา ตตฺถ ปเสนทิ โกสโล อคฺคฺมกฺขาติ
 #๑ ม. สงฺขิตฺเตน ภาสิตาสฺ มหาปญฺหาสุ ฯ ๒ ม. ย. อยฺ สทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ม. นํ ฯ

รณโณปี โข ภิกขเว ปเสนทิสฺส โกสลสฺส อตุเถว อญฺญตฺตํ อตุถิ
วิปริณาโม เอวํ ปสฺสํ ภิกขเว สุตฺวา อริยสวโก ตสฺมีปี นิพฺพินฺนุทติ
ตสฺมี นิพฺพินฺนุทฺโต อकुเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมี ยาวตา ภิกขเว
จฺนุทิมสุริยา ปรีหฺรณฺติ ทิสฺสา ฆนฺติ วิโรจมานา ตาว สหสฺสชาโลโก
ตสฺมี สหสฺสชาโลเก สหสฺสํ จฺนุทนต์ สหสฺสํ สุริยานํ สหสฺสํ
สิเนรุพฺพตฺรราชานํ สหสฺสํ ชมฺพุทฺธิปานํ สหสฺสํ อมรโคยานานํ
สหสฺสํ อุตฺตรกรุณํ สหสฺสํ ปุพฺพวิเทหานํ จตฺตารี มหาสมุทฺทสหสฺसानิ
จตฺตารี มหาราชสหสฺसानิ สหสฺสํ จาตุมฺมหาราชาณํ
สหสฺสํ ตาวตีสานํ สหสฺสํ ยามานํ สหสฺสํ ตฺลิตานํ [๑] สหสฺสํ
พฺรหฺมโลกานํ ยาวตา ภิกขเว สหสฺสโลกธาตฺว มหาพฺรหฺมา ตตฺถ
อคุคมกฺขาตฺติ มหาพฺรหฺมโนปี โข ภิกขเว อตุเถว อญฺญตฺตํ
อตุถิ วิปริณาโม เอวํ ปสฺสํ ภิกขเว สุตฺวา อริยสวโก ตสฺมีปี
นิพฺพินฺนุทติ ตสฺมี นิพฺพินฺนุทฺโต อकुเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมี ฯ
โหติ โส ภิกขเว สมโย ยํ อัย โลกโก สํวณฺณตฺติ สํวณฺณมาน
ภิกขเว โลเก เขภฺยุเขน สตฺตฺตา อากฺขสฺสรวตฺตนิกา ฆนฺติ เต ตตฺถ
โหนฺติ มโนมยา ปิตฺติภิกฺขา สยฺปภา อนฺตฺลิกฺเข จรา สุภฺณฺญาโยโน จิร
ทิมมทฺธานํ ตฺถิฏฺฐนฺติ สํวณฺณมาน ภิกขเว โลเก อากฺขสฺสรา เทวา
อคุคมกฺขาตฺติ อากฺขสฺสรานํปี โข ภิกขเว เทวานํ อตุเถว อญฺญตฺตํ
อตุถิ วิปริณาโม เอวํ ปสฺสํ ภิกขเว สุตฺวา อริยสวโก ตสฺมีปี
#๑ โป. สหสฺสํ นิมฺมานรตฺตํ สหสฺสํ ปฺรนิมฺมิตฺวสวตฺตํ ฯ

นิพพิณฑติ ตสฺมี นิพพิณฑุโตะ อकुเค วิรุชชติ ปเคว หีนสุมินฺติ ฯ
ทสฺยิมานิ ภิกฺขเว กสฺสึณายตฺตานานิ กตฺมานิ ทส ปจฺจวีกสฺสึณเมโก
สฺสฺยชานาติ อุกฺกั อโธ ติริยิ อทฺทํ อปฺปมาณํ อาโปกสฺสึณเมโก
สฺสฺยชานาติ ... เตโชกสฺสึณเมโก สฺสฺยชานาติ ... วาโยกสฺสึณเมโก
สฺสฺยชานาติ ... นีลกสฺสึณเมโก สฺสฺยชานาติ ... ปิตกสฺสึณเมโก สฺสฺยชานาติ ...
โลหิตกสฺสึณเมโก สฺสฺยชานาติ ... โอทาทกสฺสึณเมโก สฺสฺยชานาติ ...
อากาสกสฺสึณเมโก สฺสฺยชานาติ ... วิญฺญาณกสฺสึณเมโก สฺสฺยชานาติ อุกฺกั
อโธ ติริยิ อทฺทํ อปฺปมาณํ อิมานิ โข ภิกฺขเว ทส กสฺสึณายตฺตานานิ
เอตทฺทํ ภิกฺขเว อิมํ ทสนฺนํ กสฺสึณายตฺตานํ ยทฺทํ วิญฺญาณกสฺสึณเมโก
สฺสฺยชานาติ อุกฺกั อโธ ติริยิ อทฺทํ อปฺปมาณํ
เอวํสฺสฺยณิโนปี โข ภิกฺขเว สนฺติ สฺสฺยตา เอวํสฺสฺยณิโนปี โข ภิกฺขเว
สฺสฺยตฺตานํ อตฺถเว อลฺลตฺตํ อตฺถิ วิปริณาโม เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว
สฺสฺยวา อริยสวโก ตสฺมีปี นิพพิณฑติ ตสฺมี นิพพิณฑุโตะ อकुเค
วิรุชชติ ปเคว หีนสุมิ ฯ อญฺจิมานิ ภิกฺขเว อภิกายตฺตานานิ กตฺมานิ
อญฺจ อชฺชตฺตํ รูปสฺสฺยณิ เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปรีตฺตานิ
สฺวณฺณทฺพฺพณฺณานิ ตานิ อภิกฺขุยฺช ชานามิ ปสฺสสามิติ เอวํสฺสฺยณิ
โหติ อิทํ ปจฺมํ อภิกายตฺตํ อชฺชตฺตํ รูปสฺสฺยณิ เอโก พหิทฺธา
รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ สฺวณฺณทฺพฺพณฺณานิ ตานิ อภิกฺขุยฺช
ชานามิ ปสฺสสามิติ เอวํสฺสฺยณิ โหติ อิทํ ทฺตํ อภิกายตฺตํ อชฺชตฺตํ
อรูปสฺสฺยณิ เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปรีตฺตานิ สฺวณฺณทฺพฺพณฺณานิ

ตานี อภิภูย ชานามิ ปัสสามิติ เอวสณฺณี โหติ อิํ คติย อภิภายตํ
 อชฺมตฺตํ อรูปสณฺณี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปัสสติ อปฺปมาณานิ
 สฺวณฺณทพฺพณฺณานิ ตานี อภิภูย ชานามิ ปัสสามิติ เอวสณฺณี
 โหติ อิํ จตุตฺถํ อภิภายตํ อชฺมตฺตํ อรูปสณฺณี เอโก
 พหิทฺธา รูปานิ ปัสสติ นีลานิ นีลวณฺณานิ นีลนิตฺตสนานิ นีลนิกาสานิ
 เสยฺยถาปี นาม อุมฺมารปฺปํ ๑ นิลํ นีลวณฺณํ นีลนิตฺตสนํ นีลนิกาสํ
 เสยฺยถาปี วาปนํ ตํ วตฺถํ พาราณเสยฺยํ อุกฺโขภาควิมฺภุจํ นิลํ นีลวณฺณํ
 นีลนิตฺตสนํ นีลนิกาสํ เอวเมว ๒ อชฺมตฺตํ อรูปสณฺณี เอโก
 พหิทฺธา รูปานิ ปัสสติ นีลานิ นีลวณฺณานิ นีลนิตฺตสนานิ นีลนิกาสานิ
 ตานี อภิภูย ชานามิ ปัสสามิติ เอวสณฺณี โหติ อิํ
 ปญฺจมํ อภิภายตํ อชฺมตฺตํ อรูปสณฺณี เอโก พหิทฺธา รูปานิ
 ปัสสติ ปิตานิ ปิตวณฺณานิ ปิตนิตฺตสนานิ ปิตนิกาสานิ เสยฺยถาปี
 นาม กณฺณการปฺปํ ปิตํ ปิตวณฺณํ ปิตนิตฺตสนํ ปิตนิกาสํ เสยฺยถา
 วาปนํ ตํ วตฺถํ พาราณเสยฺยํ อุกฺโขภาควิมฺภุจํ ปิตํ ปิตวณฺณํ ปิตนิตฺตสนํ
 ปิตนิกาสํ เอวเมว อชฺมตฺตํ อรูปสณฺณี เอโก พหิทฺธา
 รูปานิ ปัสสติ ปิตานิ ปิตวณฺณานิ ปิตนิตฺตสนานิ ปิตนิกาสานิ
 ตานี อภิภูย ชานามิ ปัสสามิติ เอวสณฺณี โหติ อิํ ฉฺฉจฺจํ
 อภิภายตํ อชฺมตฺตํ อรูปสณฺณี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปัสสติ โลหิตกานิ
 โลหิตกวณฺณานิ โลหิตกนิตฺตสนานิ โลหิตกนิกาสานิ เสยฺยถาปี นาม
 #๑ โป. ม. ย. อุมฺมาปฺปํ ๑ ๒ โป. ม. เอวเมว ๑

พนฺธุชชีวกปุปฺผิ ๑ โลหิตกํ โลหิตกวางฺณํ โลหิตกนิทฺสุสนํ โลหิตกนิภาสํ
 เสยฺยถา วาปนํ ตํ วตฺถํ พาราณเสยฺยํ อุกฺโขทภาควิมฺภูจํ โลหิตกํ
 โลหิตกวางฺณํ โลหิตกนิทฺสุสนํ โลหิตกนิภาสํ เอวมเมวํ อชฺฌตฺตํ
 อรูปสญฺญํ เอโก พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสุตฺติ โลหิตกานิ โลหิตกวางฺณานิ
 โลหิตกนิทฺสุสนานิ โลหิตกนิภาसानิ ตานิ อภิภูยฺย ชานามิ ปสฺสุตฺตํ
 เอวํสญฺญํ โหติ อิทํ สตฺตมํ อภิภายตฺนํ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญํ
 เอโก พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสุตฺติ โอทาทานิ โอทาทวางฺณานิ โอทาทนิทฺสุสนานิ
 โอทาทนิภาसानิ เสยฺยถาปี นาม โอสฺริตารกา โอทาทา
 โอทาทวางฺณา โอทาทนิทฺสุสนา โอทาทนิภาสา เสยฺยถา วาปนํ ตํ
 วตฺถํ พาราณเสยฺยํ อุกฺโขทภาควิมฺภูจํ โอทาทํ โอทาทวางฺณํ โอทาทนิทฺสุสนํ
 โอทาทนิภาสํ เอวมเมวํ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญํ เอโก พหิทฺฐา
 รูปานิ ปสฺสุตฺติ โอทาทานิ โอทาทวางฺณานิ โอทาทนิทฺสุสนานิ โอทาทนิภาसानิ
 ตานิ อภิภูยฺย ชานามิ ปสฺสุตฺตํ เอวํสญฺญํ โหติ อิทํ
 อญฺจมํ อภิภายตฺนํ อิมานิ โข ภิกฺขเว อญฺจ อภิภายตฺนानิ เอตทฺคํ
 ภิกฺขเว อิมสํ อญฺจนฺนํ อภิภายตฺนानํ ยทิตฺถํ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญํ
 เอโก พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสุตฺติ โอทาทานิ โอทาทวางฺณานิ โอทาทนิทฺสุสนานิ
 โอทาทนิภาसानิ ตานิ อภิภูยฺย ชานามิ ปสฺสุตฺตํ เอวํสญฺญํ
 โหติ เอวํสญฺญํโนปี โข ภิกฺขเว สนฺติ สตฺตา เอวํสญฺญํโนปี
 โข ภิกฺขเว สตฺตานํ อตฺถเว อญฺญตฺตํ อตฺถิ วิปริณาโม
 #๑ ม. ย. พนฺธุชชีวกปุปฺผิ ฯ

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสวโก ตสฺมึปี นินฺพินฺนทติ ตสฺมึ
นินฺพินฺนทฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมึ ฯ จตฺสฺโส อีมา ภิกฺขเว
ปฏฺฐปทา กตฺมา จตฺสฺโส ทุกฺขา ปฏฺฐปทา ทนฺธาภินฺญา ทุกฺขา
ปฏฺฐปทา จิปฺปาภินฺญา สฺวขา ปฏฺฐปทา ทนฺธาภินฺญา สฺวขา ปฏฺฐปทา
จิปฺปาภินฺญา อีมา โข ภิกฺขเว จตฺสฺโส ปฏฺฐปทา เอตทคฺคํ
ภิกฺขเว อีมาสํ จตฺนุํ ปฏฺฐปทานํ ยทิตฺถํ สฺวขา ปฏฺฐปทา จิปฺปาภินฺญา
เอวํปฏฺฐปนฺนानी โข ภิกฺขเว สนฺติ สตฺตา เอวํปฏฺฐปนฺนानी โข
ภิกฺขเว สตฺตานํ อตฺเถว อณฺณตฺตํ อตฺถิ วิปริณาโม เอวํ
ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสวโก ตสฺมึปี นินฺพินฺนทติ ตสฺมึ
นินฺพินฺนทฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมึ ฯ จตฺสฺโส อีมา ภิกฺขเว
สฺยณา กตฺมา จตฺสฺโส ปริตฺตเมโก สฺยฆานาติ มหคฺคตฺเมโก
สฺยฆานาติ อปฺปมาณเมโก สฺยฆานาติ นตฺถิ กิณฺจิติ อากิณฺจณฺญาตฺนเมโก
สฺยฆานาติ อีมา โข ภิกฺขเว จตฺสฺโส สฺยณา
เอตทคฺคํ ภิกฺขเว อีมาสํ จตฺนุํ สฺยฆานํ ยทิตฺถํ นตฺถิ กิณฺจิติ
อากิณฺจณฺญาตฺนเมโก สฺยฆานาติ เอวํสฺยณินฺนปี โข ภิกฺขเว สนฺติ
สตฺตา เอวํสฺยณินฺนปี โข ภิกฺขเว สตฺตานํ อตฺเถว อณฺณตฺตํ
อตฺถิ วิปริณาโม เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสวโก ตสฺมึปี
นินฺพินฺนทติ ตสฺมึ นินฺพินฺนทฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมึ ฯ
เอตทคฺคํ ภิกฺขเว พาหิรกาณํ ทิฏฺฐจิกฺคานํ ยทิตฺถํ โน จสฺสํ โน
จ เม สียา น ภวิสฺสามิ น เม ภวิสฺสตีติ เอวํทิฏฺฐิโน

ภิกขเว เอตํ ปาฏิภังขํ ยา จายํ ตสฺส ๑ ภเว อปฺปฏิกุลฺยตา สทา
จสฺส น ภวิสฺสตีติ ยา จายํ ตสฺส ภวานิโรเช ปฏิกุลฺยตา สทา
จสฺส น ภวิสฺสตีติ เหวํทิกฺขโณปิ โข ภิกขเว สนฺติ สตฺตา เหวํ
ทิกฺขโณปิ โข ภิกขเว สตฺตานํ อตฺเตว อลฺลถตฺตํ อตฺถิ วิปริณาโม
เอวํ ปสฺสํ ภิกขเว สุตฺวา อริยสวโก ตสฺมีปี นิพฺพินฺนฺทติ ตสฺมี
นิพฺพินฺนฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมี ฯ สนฺติ ภิกขเว เอเก
สมณพฺรหฺมณา ปรมยฺกขวิสฺสุทฺธี ๒ ปญฺญเปเนติ เอตทคฺคํ ภิกขเว
ปรมยฺกขวิสฺสุทฺธี ปญฺญเปเนตानํ ยทิตํ สพฺพโส อากิลฺยจฺญายตฺนํ
สมตฺติกมฺม เนวสจฺญานาสจฺญายตฺนํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ เต
ตทภิกฺขุญฺจ ตสฺส สจฺฉิกิริยาช ฌมฺมํ เทเสนฺติ เหววาทิโนปิ โข ภิกขเว
สนฺติ สตฺตา เหววาทินฺปิ โข ภิกขเว สตฺตานํ อตฺเตว อลฺลถตฺตํ
อตฺถิ วิปริณาโม เหวํ ปสฺสํ ภิกขเว สุตฺวา อริยสวโก ตสฺมีปี
นิพฺพินฺนฺทติ ตสฺมี นิพฺพินฺนฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมี ฯ สนฺติ
ภิกขเว เอเก สมณพฺรหฺมณา ปรมทิกฺขุชฺชมฺมนิพฺพานํ ปญฺญเปเนติ
เอตทคฺคํ ภิกขเว ปรมทิกฺขุชฺชมฺมนิพฺพานํ ปญฺญเปเนตानํ ยทิตํ
จฺจนฺนํ ผสฺสาชตฺนानํ สมฺมทชฺชจ อฏฺฐจฺจกมฺมจ อสฺสาทชฺชจ อาทีนวชฺชจ
นิสฺสรณชฺชจ ยถาภูตํ วิทิตฺวา อณุปาทา วิโมกฺโข เหววาทิ โข มํ
ภิกขเว เอวมกฺขายี เอเก สมณพฺรหฺมณา อสตา ตฺจจฺจามุสา อฏฺฐเตน
อพฺภาจิกฺขนฺติ น สมโณ โคตโม กามานํ ปริณฺถํ ปญฺญเปติ
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. ปรมตฺถวิสฺสุทฺธี ปญฺญาเปเนติ ฯ

น รูปานํ ปริณฺณํ ปณฺณเปตฺติ น เวทนานํ ปริณฺณํ ปณฺณเปตฺติ
กามานนฺจจํา ภิက္ขเว ปริณฺณํ ปณฺณเปมิ รูปานนฺจ ปริณฺณํ
ปณฺณเปมิ เวทนานนฺจ ปริณฺณํ ปณฺณเปมิ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
นิจฺจําโต นิพฺพุโต สตีฏฺฐโต อนฺุปาทา ปรีนิพฺพานํ ปณฺณเปมิตฺติ ฯ

[๓๐] เอกํ สมฺมํ ภควา สวาทุถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑทิกสุส
อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ราชา ปเสนทฺติ โกสโล
อุยฺโยธิกาย นินฺวโต โหติ ชิตสงฺคาโม ลทฺธาธิปฺปาโย อถโข ราชา
ปเสนทฺติ โกสโล येनาราโม เตน ปายาสี ยาวตिका ยานสุส ภูมิ
ยานเนน คนฺตุวา ยานา ปจฺโจโรหิตฺวา ปตฺติโกว อารามํ ปาวิสิ ฯ

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิက္ขุ อพฺโภกาเส จงฺกมนฺติ ฯ
อถโข ราชา ปเสนทฺติ โกสโล येन เต ภิက္ขุ เตนฺุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา เต ภิက္ขุ เอตทโวจ กหํ นฺุ โข ฆนฺเต ภควา เอตฺรทฺติ
วิหฺรติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ทสฺสนกามา หิ มยฺ ฆนฺเต ภควนฺตุ
อรนฺตุ สมฺมาสมฺพุทฺธนฺตุ ฯ เอโส มหาราช วิหาโร สํวตฺทวโร
เตน อปฺปสทฺโท อุปสงฺกमितฺวา อตฺรมาโน อาพินฺทุํ ปวิสิตฺวา
อุกฺกาสิตฺวา อคฺคพํ อาโกญฺเฐหิ วิวริสฺสติ เต ภควา ทวารนฺตุ ฯ อถโข
ราชา ปเสนทฺติ โกสโล येन โส วิหาโร สํวตฺทวโร เตน อปฺปสทฺโท
อุปสงฺกमितฺวา อตฺรมาโน อาพินฺทุํ ปวิสิตฺวา อุกฺกาสิตฺวา อคฺคพํ
อาโกญฺเฐสิ ฯ วิวริ ภควา ทวารํ ฯ อถโข ราชา ปเสนทฺติ โกสโล
วิหารํ ปวิสิตฺวา ภควโต ปาเทสุ สิริสา นินฺปตฺติวา ภควโต ปาทานิ

มุขเน จ ปริจุมพติ ปาณิหิ จ ปริสมพาหติ นามณจ สาวะติ
ราชาหิ ฆนเต ปเสนทิ โกสโล ราชาหิ ฆนเต ปเสนทิ โกสโลติ ฯ
กมุปน ตวั มหาราช อตุถวสั สมปัสสมานโน อิมสุมิ สรีเร เอวรูป
ปรมนิปัจจการิ กโรสิ เมตตุปหาริ อุปัทเสสิติ ฯ กตณญุตติ โข
อหิ ฆนเต กตเวทิตติ สมปัสสมานโน ภควติ เอวรูป ปรมนิปัจจการิ
กโรมิ เมตตุปหาริ อุปัทเสมิ ภควา หิ ฆนเต พหุชนหิตาย
ปฎิปนุโน พหุชนสุขาย พหุชนหิตาย อริยฌายะ ปติฎฐาปีตา ยทิต
กถุยาณम्मตตาย กุสลธम्मตตาย ยมปิ ฆนเต ภควา พหุชนหิตาย
ปฎิปนุโน พหุชนสุขาย พหุชนหิตาย อริยฌายะ ปติฎฐาปีตา ยทิต
กถุยาณम्मตตาย กุสลธम्मตตาย อิทมปิ โข อหิ ฆนเต อตุถวสั
สมปัสสมานโน ภควติ เอวรูป ปรมนิปัจจการิ กโรมิ เมตตุปหาริ
อุปัทเสมิ ฯ ปุณ จปริ ฆนเต ภควา สีลวา พุทฺธสีโล อริยสีโล
กุสลสีโล กุสลสีเลน สมนุณาคโต ยมปิ ฆนเต ภควา สีลวา พุทฺธสีโล
อริยสีโล กุสลสีโล กุสลสีเลน สมนุณาคโต อิทมปิ โข อหิ ฆนเต
อตุถวสั สมปัสสมานโน ภควติ เอวรูป ปรมนิปัจจการิ กโรมิ เมตตุปหาริ
อุปัทเสมิ ฯ ปุณ จปริ ฆนเต ภควา ทิฆรตฺตํ อารญญโก
อรญญวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฎิเสวติ ยมปิ ฆนเต ภควา
ทิฆรตฺตํ อารญญโก อรญญวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฎิเสวติ
อิทมปิ โข อหิ ฆนเต อตุถวสั สมปัสสมานโน ภควติ เอวรูป ปรมนิปัจจการิ
กโรมิ เมตตุปหาริ อุปัทเสมิ ฯ ปุณ จปริ ฆนเต ภควา

สนฺตุฎฺโฐ อิตฺริตฺรจิวฺรปิตฺตพาทเสนาสนคิลานปฺจยเกสชฺชปฺริกาเรน
ยมฺปิ ฆนฺเต ภควา สนฺตุฎฺโฐ อิตฺริตฺรจิวฺรปิตฺตพาทเสนาสนคิลานปฺจย-
เกสชฺชปฺริกาเรน อิทฺมฺปิ โข อหํ ฆนฺเต อตฺถวสํ สมฺปสฺสมาโน ภควติ
เอวฺรูปํ ปรมฺนิปฺจกาโร กโรมิ เมตฺตูปฺหารํ อุปทํเสมิ ฯ ปุณฺ จปฺริ
ฆนฺเต ภควา อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย
อนฺุตฺตโร ปุณฺณกฺขेतฺตํ โลกสฺส ยมฺปิ ฆนฺเต ภควา อาหุเนยฺโย
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนฺุตฺตโร ปุณฺณกฺขेतฺตํ โลกสฺส
อิทฺมฺปิ โข อหํ ฆนฺเต อตฺถวสํ สมฺปสฺสมาโน ภควติ เอวฺรูปํ ปรมฺนิปฺจกาโร
กโรมิ เมตฺตูปฺหารํ อุปทํเสมิ ฯ ปุณฺ จปฺริ ฆนฺเต ภควา
ยายํ กถา อภิสฺสฺเสชฺชิกา เจโตวิวฺรณฺสฺสฺปายา เสยฺยถิํ อปฺปิจฺจนฺกถา
สนฺตุฎฺฐจิกถา ปวิเวกฺกถา อสฺสคฺคกถา วิวฺยารมฺภกถา สีลกถา สมาริถา
ปฺลยฺวาถา วิมฺตฺติถา วิมฺตฺติธฺมาณทฺสฺสนกถา เอวฺรฺรฺปาย กถาย
นิกามลาภิ อภิจฺจนฺลาภิ อกสิฺรลาภิ ยมฺปิ ฆนฺเต ภควา ยายํ กถา
อภิสฺสฺเสชฺชิกา เจโตวิวฺรณฺสฺสฺปายา เสยฺยถิํ อปฺปิจฺจนฺกถา ฯเปฯ
วิมฺตฺติธฺมาณทฺสฺสนกถา เอวฺรฺรฺปาย กถาย นิกามลาภิ อภิจฺจนฺลาภิ
อกสิฺรลาภิ อิทฺมฺปิ โข อหํ ฆนฺเต อตฺถวสํ สมฺปสฺสมาโน ภควติ เอวฺรฺรฺปํ
ปรมฺนิปฺจกาโร กโรมิ เมตฺตูปฺหารํ อุปทํเสมิ ฯ ปุณฺ จปฺริ ฆนฺเต ภควา
จตฺตุนฺนํ ฆานานํ อาภิเจตฺติสฺสานํ ทิฏฺฐจรมฺมฺสุขวิหารานํ นิกามลาภิ อภิจฺจนฺลาภิ
อกสิฺรลาภิ ยมฺปิ ฆนฺเต ภควา จตฺตุนฺนํ ฆานานํ อาภิเจตฺติสฺสานํ

ทิฏฐมมสุขวิหารานํ นิगามลาภि อภิจฺจนลาภิ อภิสิรลาภิ อิทมปิ โข
 อหํ ฆนฺเต อตฺถวสํ สมฺปสฺสमानโน ภควติ เอวรูปํ ปรมนิปจฺจการํ
 กโรมิ เมตฺตูปहारํ อุปทํเสมิ ฯ ปุณฺ จปรี ฆนฺเต ภควา อเนกวิหิตํ
 ปุพฺพเพนิวาสํ อนุสฺสฺรติ เสยฺยถิทํ เอกมฺปิ ชาตี เทวปิ ชาติโย
 ติสฺโสปี ชาติโย จตฺสฺโสปี ชาติโย ปณฺจปี ชาติโย ทสปี ชาติโย
 วิสฺมปี ชาติโย ตีสฺมปี ชาติโย จตฺตافیสมฺปิ ชาติโย ปณฺณาสมฺปิ
 ชาติโย ชาตีสตมฺปิ ชาตีสทสฺสมฺปิ ชาตีสตสทสฺสมฺปิ อนเนเกปี สํวณฺณกฺกปฺเป
 อนเนเกปี วิวณฺณกฺกปฺเป อนเนเกปี สํวณฺณวิวณฺณกฺกปฺเป อมฺตฺราสี
 เอวํนาโม เอวํโกตฺโต เอวํวณฺโณ เอวํมาหาโร เอวํสุขทฺกฺขปฺภิสฺสเวทํ
 เอวํมาขุปรियนฺโต โส ตโต จโต อมฺตฺร อุทปาที ตตฺตราปาสี
 เอวํนาโม เอวํโกตฺโต เอวํวณฺโณ เอวํมาหาโร เอวํสุขทฺกฺขปฺภิสฺสเวทํ
 เอวํมาขุปรियนฺโต โส ตโต จโต อิธฺรูปนฺโนติ อิติ สาการิ สอฺทุเทสํ
 อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิवासํ อนุสฺสฺรติ ยมฺปิ ฆนฺเต ภควา อเนกวิหิตํ
 ปุพฺพเพนิवासํ อนุสฺสฺรติ เสยฺยถิทํ เอกมฺปิ ชาตี เทวปิ ชาติโย ฯเปฯ
 อิติ สาการิ สอฺทุเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิवासํ อนุสฺสฺรติ
 อิทมปิ โข อหํ ฆนฺเต อตฺถวสํ สมฺปสฺสमानโน ภควติ เอวรูปํ ปรมนิปจฺจการํ
 กโรมิ เมตฺตูปहारํ อุปทํเสมิ ฯ ปุณฺ จปรี ฆนฺเต ภควา
 ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺเชน อตฺติกฺกนฺตมานุสฺเสน สตฺเต ปสฺสตี จวฺมาน
 อุปชฺชวฺมานํ หิเน ปณฺเฑ สฺวณฺเณ ทฺพพณฺเณ สฺกเต ทฺกฺคเต
 ยถากมฺมุปเค สตฺเต ปชานาติ อิเม วต โภณฺโต สตฺตา กายทฺจฺจเรเตน

สมนุทธา วจีหุจรีเตน สมนุทธา มโนหุจรีเตน สมนุทธา
อริยาน์ อุปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต กายสุส
เกทา ปรมฺมรณฺหา อปายี ทุคฺคตี วินิปาตี นิริยํ อุปปฺนฺนา อิม
วา ปน โภโกโต สตุตฺตา กายสุจรีเตน สมนุทธา วจีหุจรีเตน สมนุทธา
มโนหุจรีเตน สมนุทธา อริยาน์ อนุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกา
สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต กายสุส เกทา ปรมฺมรณฺหา สุกฺคตี สคฺคํ
โลกํ อุปปฺนฺนํติ อิติ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเตน อติกฺกนฺตมานุสเสน
สตุเต ปสฺสตี จวมาเน อุปฺปชฺชมาเน หีเน ปณฺเฑเต สฺวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ
สุคฺเต ทุคฺคเต ยถากมฺมุเปเต สตุเต ปชานาติ ยมฺปิ ฆนฺเต ภควา
ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเตน อติกฺกนฺตมานุสเสน ฯเปฯ ยถากมฺมุเปเต
สตุเต ปชานาติ อิทมฺปิ โข อหํ ฆนฺเต อตฺถวสํ สมฺปสฺสมาโน
ภควตี เอวรูปํ ปรมฺนิปฺจจการํ กโรมิ เมตฺตูปหารํ อุปฺทํเสมิ ฯ
ปฺน จปรํ ฆนฺเต ภควา อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺตตี ปญฺญาวิมฺตตี
ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปฺสมฺปชฺช วิหฺรตี
ยมฺปิ ฆนฺเต ภควา อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺตตี ปญฺญาวิมฺตตี
ฯเปฯ สจฺฉนิกตฺวา อุปฺสมฺปชฺช วิหฺรตี อิทมฺปิ โข อหํ ฆนฺเต
อตฺถวสํ สมฺปสฺสมาโน ภควตี เอวรูปํ ปรมฺนิปฺจจการํ กโรมิ
เมตฺตูปหารํ อุปฺทํเสมิ ฯ หนฺตทานิ มยํ ฆนฺเต กจฺฉาม พหุกิจฺจา
มยํ พหุกรณฺียาติ ฯ ยสฺสทานิ ตฺวํ มหาราช กาลํ มณฺเฑสฺสตี ฯ
อถ โข ราชา ปเสนทิ โทสโล อุกฺกุชฺชายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา

ปทกขิณั กตฺวา ปกฺกามีติ ฯ

มหาวคฺโค ตติโย ฯ

ตสฺสุทฺทานั

สีหาคิณฺมุตฺติกาเยน จุนฺโท ๑ กสิณฺน จั

กาลี เทว มหาปญฺหา โกสเลหิ อปเร เทวติ ฯ

อุปาลิวคฺโค จตฺตโถ

[๓๑] อถ โข อายสฺมา อุปาลี เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิทฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ
 นิสินฺโน โข อายสฺมา อุปาลี ภควนฺตํ เอตทโวจ กติ นฺ โข
 ภนฺเต อตฺถวเส ปฏิจฺจ ตถาคเตน สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺจตฺตํ ปาติโมกฺขํ
 อุตฺททิจฺจนฺติ ฯ ทส โข อุปาลี อตฺถวเส ปฏิจฺจ ตถาคเตน
 สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺจตฺตํ ปาติโมกฺขํ อุตฺททิจฺจ กตเม ทส
 สงฺฆสฺสุทฺตตาย สงฺฆผาสฺตตาย ทมฺมมฺงฺกนั ปุคฺคลานั นิคฺคหาย เปสฺถานั
 ภิกฺขุณฺนั ผาสฺวิหาราย ทิจฺจชรมฺมิกานั อาสวานั สัวราย สมฺปราชิกานั
 อาสวานั ปฏิจฺจาทาย อปฺปสนฺนानั ปสาทาย ปสนฺนानั ภิชฺโยภาวาย
 สทฺธมฺมภูจิจฺฉิยา วินยานุคฺคหาย อิเม โข อุปาลี ทส อตฺถวเส
 ปฏิจฺจ ตถาคเตน สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺจตฺตํ ปาติโมกฺขํ
 อุตฺททิจฺจนฺติ ฯ กติ นฺ โข ภนฺเต ปาติโมกฺขภูจฺปนฺนติ ฯ ทส โข อุปาลี
 ปาติโมกฺขภูจฺปนฺนา กตเม ทส ปาราชิโก ตสฺสั ปรีสายั นิสินฺโน
 #๑ ม. ย. จุนฺเทน ฯ

โหติ ปาราชิกกถา วิปฺปกตา โหติ อนุปสมฺปนฺโน ตสฺสํ ปริสายํ
นิสินฺโน โหติ อนุปสมฺปนฺนกกถา วิปฺปกตา โหติ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาทโก
ตสฺสํ ปริสายํ นิสินฺโน โหติ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาทกกถา วิปฺปกตาx
โหติ ปณฺฑโก ตสฺสํ ปริสายํ นิสินฺโน โหติ ปณฺฑกกถา วิปฺปกตา
โหติ ภิกฺขุณีทฺฐโก ตสฺสํ ปริสายํ นิสินฺโน โหติ ภิกฺขุณีทฺฐกกถา
วิปฺปกตา โหติ อิม โข อุปาติ ทส ปาติโมกฺขกฺขณฺนาติ ฯ

[๑๒] กติหิ นุ โข ภนฺเต ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อุพฺพาหิกาย
สมฺมมฺนฺนิตพฺโพติ ฯ ทสหิ โข อุปาติ ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ภิกฺขุ อุพฺพาหิกาย สมฺมมฺนฺนิตพฺโพ กตเมหิ ทสหิ อธิฐปาติ ภิกฺขุ
สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํวฺโต วิหฺรติ อจฺจารโคจรสมฺปนฺโน
อณฺุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวิ สมายาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ
พหุสฺสุโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตมฺนฺนิจโย เย เต ชมฺมา อาทิกฺลยาณา
มชฺเฌกฺลยาณา ปริโยสานกฺลยาณา สาคถํ สพฺยณฺชนํ เกวลปฺริปฺณณํ
ปฺริสฺพุทฺธิ พุรหฺมจฺริยํ อภิวทฺนติ ตถารูปาสุส ชมฺมา พหุสฺสุตา
โหนติ ธตา วจฺสา ปฺริจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิกฺขุจฺริยา สุปฺปฏฺวิวิทฺธา
อุภยานิ โข ปนฺสฺส ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเรน สุวาคตานิ โหนติ
สุวิภตฺตานิ สุปฺปวตฺตานิ ๑ สุวินิจฺฉิตานิ สุตฺตโส อนุพฺยณฺชนโส วินเย
โย ปน จิโต โหติ อสฺหิโร ปฏฺวิพโต โหติ อุโก อตฺถปจฺจตฺถิเก
สญฺญาเปตฺตุ [๑] นิชฺฌาเปตฺตุ เปกฺขาตฺตุ ปสาเทตฺตุ อธิกรณสมฺปฺปาทวฺอุปสมกฺสโต
โหติ อธิกรณํ ชานาติ อธิกรณสมฺพฺยํ ชานาติ อธิกรณนิโรธํ
#๑ สพฺพตฺถ โปฏฺฐเก สุปฺวตฺตํนิตฺติ ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ปญฺญาเปตฺตุ ฯ

ชานาติ อธิกรณนิโรธคามินีปฏิปatti ชานาติ อิมหิ โข อุปาลิ
ทสหิ ฐมเมหิ สมมุนาคโต ภิกขุ อุกุพพาทิกาย สมมุนนิตพุโพติ ฯ

[๑๓] กติหิ นุ โข ฆนเต ฐมเมหิ สมมุนาคเตน ภิกขุณา
อุปสมปาเทตพุพนุติ ฯ ทสหิ โข อุปาลิ ฐมเมหิ สมมุนาคเตน ภิกขุณา
อุปสมปาเทตพุพ กตเมหิ ทสหิ อธิอุปาลิ ภิกขุ สีลวา โหติ
ปาติโมกขสัมวารัสสูโต วิหริติ อจารโคจรสมปโน อณุมตเตสุ วชเชสุ
ภยทสสาวิ สมาทาย สิกขติ สิกขาปเทสุ พหุสสูโต โหติ สุตธโร
สุตสนุนิจโย เย เต ฐมมา อาทิกถยาณา มชฌกถยาณา
ปริโยसानกถยาณา สาคถิ สพยลชนัน กเวลปริปฺณณัน ปริสุทฺธิ พุรุมจริย
อภิวทนุติ ตถารูปาสุส ฐมมา พหุสสูตา โหนติ ธตา วจสา ปริจิตา
มนसानุเปกจिता ทิกฺขุจिया สุปปฏิวิทฺธา ปาติโมกขัง โข ปนสส
วิตถารน สวาคถิ โหติ สวิกตถิ สุปปวตถิ สุนินิจิตถิ สุตตโต
อนุพยลชนโส ปฏฺิพลโ โหติ คิลานัน อุปฺกฐาตุ วา อุปฺกฐาเปตุ วา
ปฏฺิพลโ โหติ อนภริตถิ วูปกาเสตุ วา วูปกาสาเปตุ วา ปฏฺิพลโ
โหติ อุปฺปนฺนํ กุกุกจัน ฐมมโต วินเทตุ ปฏฺิพลโ โหติ อุปฺปนฺนํ
ทิกฺขุจิกถิ ฐมมโต วิเวจตุ ปฏฺิพลโ โหติ อธิสีเล สมาทเปตุ
ปฏฺิพลโ โหติ อธิจิตเต สมาทเปตุ ปฏฺิพลโ โหติ อธิปญญา
สมาทเปตุ อิมหิ โข อุปาลิ ทสหิ ฐมเมหิ สมมุนาคเตน ภิกขุณา
อุปสมปาเทตพุพนุติ ฯ

[๑๔] กติหิ นุ โข ฆนเต ฐมเมหิ สมมุนาคเตน ภิกขุณา

นิสฺสโย ทาทพุโพ ฯเปฯ สามเณโร ๑ อุปฺภูจาเปตพุโพติ ฯ ทสฺหิ โข
อุปฺปาลี ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคเตน ภิกฺขุณา สามเณโร อุปฺภูจาเปตพุโพ
กตเมหิ ทสฺหิ อธิฐฺปาลี ภิกฺขุ สึลวา โหติ ฯเปฯ สมาทาย สิกฺขติ
สิกฺขาปเทสุ พหุสฺสุโต โหติ ฯเปฯ ทิกฺขุจฺยา สุปฺปฏิวิทฺธา ปาติโมกฺขํ
โฆ ปนสฺส วิตฺถาเรน สุวาคํ โหติ สุวิกิตํ สุปฺปวตํ
สุวินิจฺฉิตํ สุตฺตโส อนุพฺพลฺลชนโส ปฏฺิพโล โหติ คิลานํ อุปฺภูจํ
วา อุปฺภูจาเปตฺ วา ปฏฺิพโล โหติ อนภฺริตี วูปกาเสตฺ วา
วูปกาสาเปตฺ วา ปฏฺิพโล โหติ อุปฺปนํ กุกฺกจํ ฌมฺมโต วิโนเทตฺ
ปฏฺิพโล โหติ อุปฺปนํ ทิกฺขุจฺจํ ฌมฺมโต วิเวจฺตฺ ปฏฺิพโล โหติ
อธิสึเล ๒ สมาทเปตฺ ปฏฺิพโล โหติ อธิจฺิตเต สมาทเปตฺ ปฏฺิพโล
โหติ อธิปฺลฺลวย สมาทเปตฺ อิมฺหิ โข อุปฺปาลี ทสฺหิ ฌมฺเมหิ
สมฺนฺนาคเตน ภิกฺขุณา สามเณโร ๓ อุปฺภูจาเปตพุโพติ ฯ

[๓๕] สงฺฆเกโท สงฺฆเกโทติ ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตา นฺ โข
ภนฺเต สงฺโฆ ภินฺโน โหตีติ ฯ อธิฐฺปาลี ภิกฺขุ อชฺมมํ ฌมฺโมติ
ทีเปนฺติ ฌมฺมํ อชฺมโมติ ทีเปนฺติ อวินยํ วินโยติ ทีเปนฺติ
วินยํ อวินโยติ ทีเปนฺติ อภาสิตํ อลปิตํ ตถาคเตน ภาสิตํ
ลปิตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตน อภาสิตํ
อลปิตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ
ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ
ทีเปนฺติ อปฺปฺลฺลยตฺตํ ตถาคเตน ปฺลฺลยตฺตํ ตถาคเตนาติ

#๑ ม. สามเณโรติอาทีนิ ปทานิ น ปากฺฏานิ โหนฺติ ฯ ๒ ม. อธิสึเล อธิจฺิตเต
#อธิปฺลฺลวย สมาทเปตฺ ฯ ๓ ม. นิสฺสโย ทาทพุโพติ ฯ ม. สามเณรสฺสุตํ ปฺน อารทฺธํ
#โหติ ฯ

ทีเปฺนฺติ ปฺลยฺตฺตํ ตถาคเตน อปฺปฺลยฺตฺตํ ตถาคเตนาติ ทีเปฺนฺติ
เต อิมฺหิ ทสฺหิ วตฺถุหิ อวกฺขฺสฺสนฺติ ปวกฺขฺสฺสนฺติ ๑ อาเวนิกกมฺมานิ ๒
กโรฺนฺติ อาเวนิกปาติโมกฺขํ อุกฺกฺขฺสฺสนฺติ เอตฺตาวตฺตา โข อฺปาติ
สงฺโฆ ภินฺโน โหตีติ ฯ

[๑๖] สงฺฆสามคฺคิ สงฺฆสามคฺคิตี ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา
นฺ โข ภนฺเต สงฺโฆ สมคฺโค โหตีติ ฯ อธิฐฺปาติ ภิกฺขุ อธมฺมํ
อธมฺโมติ ทีเปฺนฺติ ธมฺมํ ธมฺโมติ ทีเปฺนฺติ อวินยํ อวินโยติ
ทีเปฺนฺติ วินยํ วินโยติ ทีเปฺนฺติ อภาสิตํ อลปิตํ ตถาคเตน
อภาสิตํ อลปิตํ ตถาคเตนาติ ทีเปฺนฺติ ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตน
ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตนาติ ทีเปฺนฺติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน
อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ทีเปฺนฺติ อาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ
ตถาคเตนาติ ทีเปฺนฺติ อปฺปฺลยฺตฺตํ ตถาคเตน อปฺปฺลยฺตฺตํ
ตถาคเตนาติ ทีเปฺนฺติ ปฺลยฺตฺตํ ตถาคเตน ปฺลยฺตฺตํ ตถาคเตนาติ
ทีเปฺนฺติ เต อิมฺหิ ทสฺหิ วตฺถุหิ น อวกฺขฺสฺสนฺติ น ปวกฺขฺสฺสนฺติ
น อาเวนิกกมฺมานิ กโรฺนฺติ น อาเวนิกปาติโมกฺขํ อุกฺกฺขฺสฺสนฺติ
เอตฺตาวตฺตา โข อฺปาติ สงฺโฆ สมคฺโค โหตีติ ฯ

[๑๗] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ เอกมฺนฺตํ
นินฺนฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ สงฺฆเกโท
สงฺฆเกโหติ ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา นฺ โข ภนฺเต สงฺโฆ ภินฺโน
#๑ ม. อปฺกฺขฺสฺสนฺติ ฯ ๕. อวกฺขฺสฺสนฺติ ฯ ๒ ม. ๕. อาเวนิกกมฺมานิ ฯ

โหตีติ ฯ อีชานนุท ภิกขุ อธมมัม ฐมฺโหมติ ทีเปนฺติ ฐมมัม
อธมฺโหมติ ทีเปนฺติ อวินยํ วินโยติ ทีเปนฺติ วินยํ อวินโยติ
ทีเปนฺติ อภาสิตํ อลปีตํ ตถาคเตน ภาสิตํ ลปีตํ ตถาคเตนาติ
ทีเปนฺติ ภาสิตํ ลปีตํ ตถาคเตน อภาสิตํ อลปีตํ ตถาคเตนาติ
ทีเปนฺติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ
อาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อปฺปญฺจตุตฺถํ
ตถาคเตน ปญฺจตุตฺถํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ ปญฺจตุตฺถํ
ตถาคเตน อปฺปญฺจตุตฺถํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ เต อิมฺหิ ทสฺหิ
วตฺถุหิ อวทสฺสนฺติ ปวทสฺสนฺติ อาเวณิกกมฺมานิ กโรนฺติ อาเวณิกปาติโมกฺขํ
อุทฺทิสฺสนฺติ เอตฺตาวตฺตา โข อานนฺท สงฺโฆ ภินฺโน
โหตีติ ฯ

[๗๘] สมคฺคํ ปน ฆนฺเต สงฺฆํ เกตุวา ๑ ที โส ปสวตีติ ฯ
กปฺปญฺจิชฺชํ ๒ อานนฺท กิพฺพิสฺสํ ปสวตีติ ฯ ที ปน ฆนฺเต กปฺปญฺจิชฺชํ
กิพฺพิสฺสนฺติ ฯ กปฺปํ อานนฺท นิริยมฺหิ ปจฺจตีติ ฯ

อาปายิกอ เนรยิกอ กปฺปญฺจโฆ สงฺฆเกทิกอ
วคฺครโต อธมฺมญฺโฆ โยคกฺเขมโต ฐสฺติ
สงฺฆํ สมคฺคํ เกตุวาน กปฺปํ นิริยมฺหิ ปจฺจตีติ ฯ

[๗๙] สงฺฆสามคฺคิ สงฺฆสามคฺคิตฺติ ฆนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา
นุ โข ฆนฺเต สงฺโฆ สมคฺคโโค โหตีติ ฯ อีชานนฺท ภิกขุ อธมมัม
อธมฺโหมติ ทีเปนฺติ ฐมมัม ฐมฺโหมติ ทีเปนฺติ อวินยํ อวินโยติ
#๑ ไป. ภินฺนเตตุวา ฯ ม. ภินฺนิตฺตวา ฯ ๒ ไป. ม. กปฺปญฺจิชฺชํ ฯ

ทีเปนฺติ วินยํ วินโยติ ทีเปนฺติ อภาสิตํ อลปิตํ ตถาคเตน
อภาสิตํ อลปิตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตน
ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ
ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ
ทีเปนฺติ อปฺปยุตฺตํ ตถาคเตน อปฺปยุตฺตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ
ปฺปยุตฺตํ ตถาคเตน ปฺปยุตฺตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ เต อิมะ
ทสฺสํ วตฺถุหิ น อวกฺขสฺสํ น ปวกฺขสฺสํ น อาเวนิกกมฺมานิ
กโรนฺติ น อาเวนิกปาติโมกฺขํ อุกฺกสิสฺสํ เอตฺตาวตา โข อานนฺท
สงฺโฆ สมคฺโค โหตีติ ฯ

[๔๐] ภินฺนํ ปน ภนฺเต สงฺฆํ สมคฺคํ กตฺวา กิ โส ปสฺวตีติ ฯ
พฺรหฺมํ อานนฺท ปุณฺณํ ปสฺวตีติ ฯ กิ ปน ภนฺเต พฺรหฺมํ ปุณฺณนฺติ ฯ
กปฺปํ อานนฺท สกฺกมฺหิ โมทตีติ ฯ

สุขา สํขสฺส สามคฺคี สมคฺคานนฺจจฺนคฺคโ
สมคฺครโต ชมฺมญฺโจ โยคกฺเขมา น ชฺสตี
สงฺฆํ สมคฺคํ กตฺวาน กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทตีติ ฯ

อุปาสิวคฺโค จตฺตโธ ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

อุปาสิ ปน อุพฺพาโห อุปสมฺปทนิสฺสเยน ๑ จ
สามเณโร จ เทว เกทา อานนฺเทหิ อปเร เทว ๒ ฯ

#๑ ม. อุปสมฺปทนิสฺสยา ฯ ๒ ม. ยู. เทวตี ฯ

อกโกสวคโค ปณจโม

[๔๑] อถโโข อายสุมา อุปาลี เยน ภควา เตนุปลสงุมมิ
 อุปสงุมมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ
 นิสินฺโน โข อายสุมา อุปาลี ภควนฺตํ เอตทโวจ โโก นุ โข
 ฆนฺเต เหตุ โโก ปจฺจโย เยน สงฺฆเ ภณฺฑนกลหวิคฺคหวิวาทา
 อุปฺปชฺชนฺติ ภิกฺขุ น ผาสฺสู วิหรนฺตฺติ ๑ อิธูปาลี ภิกฺขุ อธมฺมํ
 ธมฺโมติ ทีเปนฺติ ธมฺมํ อธมฺโมติ ทีเปนฺติ อวินยํ วินโยติ
 ทีเปนฺติ วินยํ อวินโยติ ทีเปนฺติ อภาสิตํ อลปีตํ ตถาคเตน
 ภาสิตํ ลปีตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ ภาสิตํ ลปีตํ ตถาคเตน
 อภาสิตํ อลปีตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน
 อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ
 ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อปฺปญฺจตฺตํ ตถาคเตน ปญฺจตฺตํ ตถาคเตนาติ
 ทีเปนฺติ ปญฺจตฺตํ ตถาคเตน อปฺปญฺจตฺตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ
 อัย โข อุปาลี เหตุ อัย ปจฺจโย เยน สงฺฆเ ภณฺฑนกลหวิคฺคหวิวาทา
 อุปฺปชฺชนฺติ ภิกฺขุ น ผาสฺสู วิหรนฺตฺติ ๑

[๔๒] กติ นุ โข ฆนฺเต วิวาทมฺมูลานีติ ๑ ทส โข อุปาลี
 วิวาทมฺมูลานี กตมานี ทส อิธูปาลี ภิกฺขุ อธมฺมํ ธมฺโมติ ทีเปนฺติ
 ธมฺมํ อธมฺโมติ ทีเปนฺติ อวินยํ วินโยติ ทีเปนฺติ วินยํ อวินโยติ
 ทีเปนฺติ อภาสิตํ อลปีตํ ตถาคเตน ภาสิตํ ลปีตํ ตถาคเตนาติ

ทีเปนฺติ ภาสีตํ ลปีตํ ตถาคเตน อภาสีตํ อลปีตํ ตถาคเตนาติ
ทีเปนฺติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ
อาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อปฺปญฺยตฺตํ
ตถาคเตน ปญฺยตฺตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ ปญฺยตฺตํ ตถาคเตน
อปฺปญฺยตฺตํ ตถาคเตนาติ ทีเปนฺติ อิมานิ โข อุปาถิ ทส วิวาทมูลานีติ ฯ

[๔๓] กติ นฺ โข ภูเต วิวาทมูลานีติ ฯ ทส โข อุปาถิ
วิวาทมูลานิ กตมานิ ทส อธิฐปาถิ ภิกฺขุ อนาปตฺตี อापตฺตีติ
ทีเปนฺติ อापตฺตี อนาปตฺตีติ ทีเปนฺติ ลหุกํ อापตฺตี ทรูกาปตฺตีติ
ทีเปนฺติ ทรูกํ อापตฺตี ลหูกาปตฺตีติ ทีเปนฺติ ทฺฐจฺจุลลํ
อาปตฺตี อทฺฐจฺจุลลาปตฺตีติ ทีเปนฺติ อทฺฐจฺจุลลํ อापตฺตี ทฺฐจฺจุลลาปตฺตีติ
ทีเปนฺติ สวเสสํ อापตฺตี อวเสสา อापตฺตีติ ทีเปนฺติ
อนวเสสํ อापตฺตี สวเสสาปตฺตีติ ทีเปนฺติ สปฺปฏิกมฺมํ อापตฺตี
อปฺปฏิกมฺมาปตฺตีติ ทีเปนฺติ อปฺปฏิกมฺมํ อापตฺตี สปฺปฏิกมฺมาปตฺตีติ
ทีเปนฺติ อิมานิ โข อุปาถิ ทส วิวาทมูลานีติ ฯ

[๔๔] เอกํ สมยํ ภควา กุสินารายํ วิหริติ พลฺลิหฺรณฺเณ วนสนฺนฺเต
ตตฺตร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขุไวติ ฯ ภาทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ
ภควโต ปจฺจุสฺสโสลฺลํ ฯ ภควา เอตทวโจจฺเจทฺถน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา
ปริ โจเทตฺถกาเมน ปญฺจ ฐมฺเม อชฺชตฺตํ ปจฺจุเวกฺขิตฺถวา ปญฺจ ฐมฺเม
อชฺชตฺตํ อุปฺภูจฺจาเปตฺถวา ปโร โจเทตฺถพฺโพ กตฺเม ปญฺจ ฐมฺมา

อชฌตต์ ปัจจเวกขิตัพพา โจทเคน ภิกขเว ภิกขุณา ปรี โจเทตูกาเมน
 เอวํ ปัจจเวกขิตัพพิ ปริสฺสทฺชกายสมาจาโร นุ โขมฺหิ ปริสฺสทฺชเชนมฺหิ
 กายสมาจาเรน สมฺนฺนาคโต อจฺฉิตฺตฺเทน อปฺปฏิมฺเสน สํวิชฺชติ
 นุ โข เม เอโส ฌมฺโม อุทาหุ โนติ โน เจ ภิกขเว ภิกขุ
 ปริสฺสทฺชกายสมาจาโร โหติ ปริสฺสทฺชเชน กายสมาจาเรน สมฺนฺนาคโต
 อจฺฉิตฺตฺเทน อปฺปฏิมฺเสน ตสฺส ภาวนฺติ วตฺตารो อิงฺฆ ตาว อายสฺมา
 กายิกํ สิกฺขสฺสฺสูติ ๑ อิตฺตฺส ภาวนฺติ วตฺตารอ ๑ ปฺน ๒ จปรี ภิกขเว
 โจทเคน ภิกขุณา ปรี โจเทตูกาเมน เอวํ ปัจจเวกขิตัพพิ
 ปริสฺสทฺชวจิสมาจาโร นุ โขมฺหิ ปริสฺสทฺชเชนมฺหิ วจิสมาจาเรน สมฺนฺนาคโต
 อจฺฉิตฺตฺเทน อปฺปฏิมฺเสน สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส ฌมฺโม อุทาหุ
 โนติ โน เจ ภิกขเว ภิกขุ ปริสฺสทฺชวจิสมาจาโร โหติ ปริสฺสทฺชเชน
 วจิสมาจาเรน สมฺนฺนาคโต อจฺฉิตฺตฺเทน อปฺปฏิมฺเสน ตสฺส ภาวนฺติ
 วตฺตารอ อิงฺฆ ตาว อายสฺมา วาจสิกํ สิกฺขสฺสฺสูติ อิตฺตฺส ภาวนฺติ
 วตฺตารอ ๒ ๑ ปฺน จปรี ภิกขเว โจทเคน ภิกขุณา ปรี โจเทตูกาเมน
 เอวํ ปัจจเวกขิตัพพิ เมตฺตํ นุ โข จิตฺตํ ปจฺจุปฺภุจิตํ สพฺรหฺมจาริสฺสุ
 อนาฆาตํ สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส ฌมฺโม อุทาหุ โนติ โน
 เจ ภิกขเว ภิกขุโน เมตฺตจิตฺตํ ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ สพฺรหฺมจาริสฺสุ อนาฆาตํ
 ตสฺส ภาวนฺติ วตฺตารอ อิงฺฆ [๓] อายสฺมา สพฺรหฺมจาริสฺสุ เมตฺตจิตฺตํ
 อฺปฺภุจเปหิตี อิตฺตฺส ภาวนฺติ วตฺตารอ ๑ ปฺน จปรี ภิกขเว โจทเคน
 #๑ โป. สิกฺขิสฺสฺสูติ ๑ ๒ ม. ปน จปรี ... วตฺตารอติ นตฺถิ ๑ ๓ ม. ย. เอตฺถนฺตเร
 #ตาวาติ อตฺถิ ๑

ภิกขุณา ปรี โจเทตูกาเมน เอวํ ปัจจเวกขิตพุพฺพํ พหุสฺสุโต นฺ โขมฺหิ
สูตรโร สุตตฺสนฺนิจโย เย เต ชมฺมา อาทิกฺลฺยาณา มชฺฌกฺลฺยาณา
ปรีโยสานกฺลฺยาณา สาคถึ สพฺยณฺชนํ เกวลปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธํ พุรฺหมจฺริยํ
อภิวทฺตติ ตถารูปาสุส เม ชมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ชตา วจฺสา
ปรีจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา สํวิชฺชติ นฺ โข เม เอโส
ชฺมโม อุทาทุ โนติ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ พหุสฺสุโต โหติ สุตฺตโร
สูตรตฺสนฺนิจโย เย เต ชมฺมา อาทิกฺลฺยาณา มชฺฌกฺลฺยาณา ปรีโยสานกฺลฺยาณา
สาคถึ สพฺยณฺชนํ เกวลปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธํ พุรฺหมจฺริยํ
อภิวทฺตติ ตถารูปาสุส ชมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ชตา วจฺสา ปรีจิตา
มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา ตสฺส ภวนฺติ วตฺตทาโร อิงฺฆ
ตาว อายสฺมา อากมฺมํ ปรียาปฺณสฺสูติ อิติสฺส ภวนฺติ วตฺตทาโร ฯ
ปฺน จปรี ภิกฺขเว โจทฺเคน ภิกฺขุณา ปรี โจเทตูกาเมน เอวํ
ปัจจเวกขิตพุพฺพํ อุภยานิ โข เม ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเรน สุวาคตานิ
โหนฺติ สุวิภตฺตตานิ สุปฺปวตฺตตานิ สุวินิจฺฉิตตานิ สุตฺตโส อนฺุพฺยณฺชนโส
สํวิชฺชติ นฺ โข เม เอโส ชฺมโม อุทาทุ โนติ โน เจ ภิกฺขเว
ภิกฺขุโน อุภยานิ ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเรน สุวาคตานิ โหนฺติ สุวิภตฺตตานิ
สุปฺปวตฺตตานิ สุวินิจฺฉิตตานิ สุตฺตโส อนฺุพฺยณฺชนโส อิทฺมปฺนายสฺมา
กตฺถ วุตฺตํ ภควตฺตติ อิติ ปุณฺโณ น สมฺปายติ ตสฺส ภวนฺติ
วตฺตทาโร อิงฺฆ ตาว อายสฺมา วินยํ สิกฺขสฺสูติ อิติสฺส ภวนฺติ
วตฺตทาโร ฯ อิมํ ปฺลจ ชมฺมา อชฺฌตฺตํ ปัจจเวกขิตพุพฺพา กตฺเม

ปลยจ ชมมา อชฌตฺตํ อุปฏฺฐาเปตพฺพา กาเลน วกฺขามิ โน อกาเลน
ภูเตน วกฺขามิ โน อภูเตน สณฺเฬน วกฺขามิ โน ผรุเสณ อตฺตสฺสฺสฺสฺสฺส
วกฺขามิ โน อนตฺตสฺสฺสฺสฺสฺส เมตฺตจฺจิตฺโต ๑ วกฺขามิ โน
โทสนฺตโรติ อิมํ ปลยจ ชมมา อชฌตฺตํ อุปฏฺฐาเปตพฺพา ฯ
โฆทเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ปรี โฆเทตฺตกาเมน อิมํ ปลยจ ชมเม
อชฌตฺตํ ปจฺจเวกฺขิตฺวา อิมํ ปลยจ ชมเม อชฌตฺตํ อุปฏฺฐาเปตฺวา
ปรี โฆเทตฺตพฺโพติ ฯ

[๔๕] ทสฺยิมํ ภิกฺขเว อาทินฺวา ราชนฺเตปรุปรฺปเวสเน กตเมก
ทส อึช ภิกฺขเว ราชา มเหสียา สทฺฐี นิสินฺโน โหติ ตฺต
ภิกฺขุ ปวิสฺติ มเหสี ตํ ๒ ภิกฺขุํ ทิสฺวา สิตํ ปาตฺกโรติ ภิกฺขุ ฺวา
มเหสี ทิสฺวา สิตํ ปาตฺกโรติ ตตฺถ รมฺโวลเ อวํ โหติ อทฺธา
อิมสํ กตํ วา กริสฺสฺสนฺติ วาติ อัย ภิกฺขเว ปจฺโม อาทินฺโว
ราชนฺเตปรุปรฺปเวสเน ฯ ปุณ จปรี ภิกฺขเว ราชา พหุภิกฺโข พหุภิกฺขุโย
อณฺณตฺริ อิตฺถิ คณฺตุวา น สรฺติ สฺวา เตน กพฺภํ กณฺหาติ ตตฺถ
รมฺโวลเ อวํ โหติ น โช อึช อณฺโวลเ โภจิ ปวิสฺติ อณฺณตฺร
ปพฺพชิตฺเตน สฺยา นฺุ โช ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมฺนฺติ อัย ภิกฺขเว ทฺติโย
อาทินฺโว ราชนฺเตปรุปรฺปเวสเน ฯ ปุณ จปรี ภิกฺขเว รมฺโวลเ อนฺเตปรุ
อณฺณตฺริ รตฺนํ นสฺสฺติ ตตฺถ รมฺโวลเ อวํ โหติ น โช อึช
อณฺโวลเ โภจิ ปวิสฺติ อณฺณตฺร ปพฺพชิตฺเตน สฺยา นฺุ โช ปพฺพชิตฺตสฺส
กมฺมฺนฺติ อัย ภิกฺขเว ตฺติโย อาทินฺโว ราชนฺเตปรุปรฺปเวสเน ฯ

#๑ ไป. เมตฺตจฺจิตฺเตน ฯ ๒ ยฺ. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

ปุณ จปริ ภิกขเว รมฺโง อนฺเตปุเร อพฺภนฺตรา คุยฺหมนฺตา พหิทฺธา
สมฺภทฺ คจฺจนฺติ ตตฺถ รมฺโง เอว โหติ น โข อธิ รมฺโง
โกจิ ปวิสติ อณฺณตฺร ปพฺพชิตฺเตน สฺยา นฺ โข ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมฺนฺติ
อํ ภิกขเว จตฺตโต อาทินโว ราชนฺเตปุรฺปปเวสเน ฯ ปุณ จปริ
ภิกขเว รมฺโง อนฺเตปุเร ปิตา วา ปุตฺตํ ปตฺเถติ ปุตฺโต วา
ปิตรํ ปตฺเถติ เตสํ เอว โหติ น โข อธิ อณฺโง โกจิ ปวิสติ
อณฺณตฺร ปพฺพชิตฺเตน สฺยา นฺ โข ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมฺนฺติ อํ
โข ภิกขเว ปรณฺจโม อาทินโว ราชนฺเตปุรฺปปเวสเน ฯ ปุณ จปริ
ภิกขเว ราชา นิจฺฉานํ อจฺเจ ฉานํ จเปติ ยสฺนํ อมฺนาปํ
เตสํ เอว โหติ ราชา โข ปพฺพชิตฺเตน สํสฺสุจํ สฺยา นฺ โข
ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมฺนฺติ อํ ภิกขเว ฉญฺโง อาทินโว ราชนฺเตปุรฺปปเวสเน ฯ
ปุณ จปริ ภิกขเว ราชา อจฺฉานํ นิจฺเจ ฉานํ จเปติ
ยสฺนํ อมฺนาปํ เตสํ เอว โหติ ราชา โข ปพฺพชิตฺเตน สํสฺสุจํ
สฺยา นฺ โข ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมฺนฺติ อํ โข ภิกขเว สตฺตโม
อาทินโว ราชนฺเตปุรฺปปเวสเน ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว ราชา อกาล
เสนํ อญฺโฆเชติ ยสฺนํ อมฺนาปํ เตสํ เอว โหติ ราชา โข
ปพฺพชิตฺเตน สํสฺสุจํ สฺยา นฺ โข ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมฺนฺติ อํ
ภิกขเว อญฺโฆ อาทินโว ราชนฺเตปุรฺปปเวสเน ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว
ราชา กาล เสนํ อญฺโฆเชตฺวา อนฺตรามคฺคโต นีวตฺตาเปตี ๑ ยสฺนํ
อมฺนาปํ เตสํ เอว โหติ ราชา โข ปพฺพชิตฺเตน สํสฺสุจํ สฺยา
#๑ ม. ย. นีวตฺตาเปติ ฯ

นุ โข ปพพชิตสส กมฺมุนฺติ อัยฺ ภิกฺขเว นวโม อาทีนโว
ราชนุเตปุรปุเวสเน ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว รณฺโณ อนฺเตปุริ หตฺถิสมฺพาธํ
อสฺสสมฺพาธํ รตฺตสมฺพาธํ รชฺนียานิ รุปสทฺททฺคณฺธรสโผฏฺฐพฺพานิ ยานิ
น ปพพชิตสสารุปรุพานิ อัยฺ ภิกฺขเว ทสโม อาทีนโว ราชนุเตปุรปุเวสเน ฯ
อิม โข ภิกฺขเว ทส อาทีนวา ราชนุเตปุรปุเวสเนติ ฯ

[๔๖] เอกํ สมฺมํ ภควา สกฺเกสุ วิหฺรติ กปิถวตฺตฺตฺตฺมึ นิโคธฺธาธาเม ฯ
อถ โข สมฺพหฺลลา สกฺกา อุปาสภา ตทฺหุโปสเถ เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสึทึสุ ฯ
เอกมฺนฺตํ นิสินฺเน โข สกฺเก อุปาสเก ภควา เอตทโวจ อปฺนุ
ตฺตฺเมห สกฺกา อฏฺฐงฺกสมฺนฺนาคตํ อุโปสถํ อุปวสธาติ ฯ อปฺเปกทา
มยฺ ภนฺเต อฏฺฐงฺกสมฺนฺนาคตํ อุโปสถํ อุปวสาม อปฺเปกทา น
อุปวสามาติ ฯ เตลฺ โว สกฺกา อลาภา เตลฺ ทฺลลทฺทฺชฺ เย ตฺตฺเมห
เอวํ โสกสฺสเย ชีวิตฺ มรณฺสสเย ชีวิตฺ อปฺเปกทา อฏฺฐงฺกสมฺนฺนาคตํ
อุโปสถํ อุปวสธ อปฺเปกทา น อุปวสธ ตํ ก็ มณฺณถ สกฺกา อิท
ปุริโส เยน [๑] กมฺมฏฺฐาเนน อนาปชฺช อกฺุสลํ ทิวสํ อทฺตฺกหาปณฺ
นิพฺพิเสยฺย ทกฺโข ปุริโส อฏฺฐจฺานสมฺปนฺโนติ อลํ วจฺนายาติ ฯ เอวํ
ภนฺเต ฯ ตํ ก็ มณฺณถ สกฺกา อิท ปุริโส เยน กมฺมฏฺฐาเนน
อนาปชฺช อกฺุสลํ ทิวสํ กหาปณฺ นิพฺพิเสยฺย ทกฺโข ปุริโส อฏฺฐจฺานสมฺปนฺโนติ
อลํ วจฺนายาติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ ตํ ก็ มณฺณถ สกฺกา
อิท ปุริโส เยน กมฺมฏฺฐาเนน อนาปชฺช อกฺุสลํ ทิวสํ เทว กหาปณฺ
#๑ ม. ยู. เคนิจิ ฯ

นิพพิเสยฺย ตโย กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย จตุตาโร กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย
 ปณฺจ กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย ฉ กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย สตุต
 กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย อฏฺฐ กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย นว กหาปณฺเณ
 นิพพิเสยฺย ทส กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย วิสํ กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย
 ตีสํ ๑ กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย จตุตาฬีสํ กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย ปณฺณาสํ
 กหาปณฺเณ นิพพิเสยฺย กหาปณฺสตุตํ นิพพิเสยฺย ทกุโข ปุริโส
 อฏฺฐจานสมฺปนฺโนติ อลํ วจนยาติ ๑ เอวํ ฆนฺเต ๑ ตํ ก็ มณฺณถ
 สกุกา อปี นุ โข โส ปุริโส ทิวเส กหาปณฺสตุตํ กหาปณฺสตุตํ
 นิพพิสมานโน ลทฺธํ ลทฺธํ นิกฺขิปนฺโต วสุสฺสตชีวี ๒ มหนฺตํ โภคกฺขนฺธํ
 อธิคฺจฺเจยฺยาติ ๑ เอวํ ฆนฺเต ๑ ตํ ก็ มณฺณถ สกุกา อปี นุ โข
 โส ปุริโส โภคเหตุํ ๓ โภคนิทานํ โภคาธิกรณํ เอกํ วารตฺตี เอกํ
 วา ทิวสํ [๔] อุปทฺฒํ วา ทิวสํ เอกนฺตสุขปฏฺฐิสเวทิจฺ วิหเรยฺยาติ ๑ โน
 เหนฺตํ ฆนฺเต ๑ ตํ กิสฺส เหตุ ๑ กามา หิ ฆนฺเต อนิจฺจา ตฺจฺจฺมา
 มุสา โมสฺสมฺมาติ ๑ อธิ ปน โว สกุกา มม สาวโก ทส วสุสานิ
 อปฺปมตฺโต อาตานิ ปหิตตฺโต วิหรนฺโต ยถา มยฺยานุสิฏฺฐํ ตถา ปฏฺฐิพฺชฺชมาโน
 สตุตฺปิ วสุสานิ สตุตฺปิ วสุสฺสตานิ สตุตฺปิ วสุสฺสทฺสตานิ
 เอกนฺตสุขปฏฺฐิสเวทิจฺ วิหเรยฺย โส จ ขวสุสฺส สกทาคามิ วา อนาคามิ
 วา อปณฺณกํ วา โสตาปนฺโน ติฏฺฐนฺตุ สกุกา ทส วสุสานิ อธิ
 มม สาวโก นว วสุสานิ อฏฺฐ วสุสานิ สตุต วสุสานิ ฉ วสุสานิ ปณฺจ
 วสุสานิ จตุตาริ วสุสานิ ตีณิ วสุสานิ เทว วสุสานิ เอกํ วสุสํ อปฺปมตฺโต
 #๑ โป. ม. ยฺ. ตีส ๑ ๒ โป. ม. ยฺ. วสุสฺสตาโยโก ๑ ๓ ม. ยฺ. โภคเหตุ ๑
 #๔ โป. ยฺ. อุปทฺฒํ วารตฺตี ๑

อาตาลี ปหิตตุโต วิหรนุโต ยถา มยานุสิญฺจึ ตถา ปฏิปชฺชมาโน
 สติปี วสุธานี สติปี วสุสตานี สติปี วสุสทสุธานี เอกนุตสุขปฏิสัเวที
 วิหเรยฺย โส จ ขุวสุส สกทาคามี วา อนาคามี วา อปณฺณกั
 วา โสตาปนุโน ติฏฺฐนฺตุ สกกา เอกั วสุสั อิธ มม สาวโก
 ทส มาเส อปฺปมตฺโต อาตาลี ปหิตตุโต วิหรนุโต ยถา มยานุสิญฺจึ
 ตถา ปฏิปชฺชมาโน สติปี วสุธานี สติปี วสุสตานี สติปี วสุสทสุธานี
 เอกนุตสุขปฏิสัเวที วิหเรยฺย โส จ ขุวสุส สกทาคามี วา
 อนาคามี วา อปณฺณกั วา โสตาปนุโน ติฏฺฐนฺตุ สกกา ทส
 มาสา อิธ มม สาวโก นว มาเส อญฺจ มาเส สตุต มาเส ฉ
 มาเส ปณฺจ มาเส จตุตาริ มาเส ตโย มาเส เทว มาเส เอกมาลัป
 อทฺธมาลั อปฺปมตฺโต อาตาลี ปหิตตุโต วิหรนุโต ยถา มยานุสิญฺจึ
 ตถา ปฏิปชฺชมาโน สติปี วสุธานี สติปี วสุสตานี สติปี วสุสทสุธานี
 เอกนุตสุขปฏิสัเวที วิหเรยฺย โส จ ขุวสุส สกทาคามี วา
 อนาคามี วา อปณฺณกั วา โสตาปนุโน ติฏฺฐนฺตุ สกกา อทฺธมาโส
 อิธ มม สาวโก ทส รตฺตินฺทิว อปฺปมตฺโต อาตาลี ปหิตตุโต
 วิหรนุโต ยถา มยานุสิญฺจึ ตถา ปฏิปชฺชมาโน สติปี วสุธานี สติปี
 วสุสตานี สติปี วสุสทสุธานี เอกนุตสุขปฏิสัเวที วิหเรยฺย โส
 จ ขุวสุส สกทาคามี วา อนาคามี วา อปณฺณกั วา โสตาปนุโน
 ติฏฺฐนฺตุ สกกา ทส รตฺตินฺทิวา อิธ มม สาวโก นว รตฺตินฺทิว
 อญฺจ รตฺตินฺทิว สตุต รตฺตินฺทิว ฉ รตฺตินฺทิว ปณฺจ รตฺตินฺทิว

จตุตทาโร รตฺตินฺทิว เตโย รตฺตินฺทิว เทโว รตฺตินฺทิว เอกรตฺตินฺทิว
อปฺปมตฺโต อาตานิ ปหิตตฺโต วิหรนฺโต ยถา มยฺยานุสสิญฺจฺจ ตถา ปฺปชฺชมาโน
สตัดฺปิ วสุตานิ สตัดฺปิ วสุตตานิ สตัดฺปิ วสุตตสฺสทตฺตานิ
เอกนตฺตสฺสปฺปฐิํเวทึ วิหเรยฺย โส จ ขวสฺส สกทาคามี วา อนาคามี วา
อปฺนณฺกั วา โสตาปนฺโน เตสึ โว สกฺกา อลาภา เตสึ
ทูลลทฺธึ เย ตุมฺเห เอวํ โสกสฺสเย จีวิตฺเต มรณสฺสเย จีวิตฺเต
อปฺเปกทา อญฺจํกสมนฺนาคตฺตํ อโปสถํ อูปวสฺส อปฺเปกทา น อูปวสฺสทาติ ฯ
เอเต มยฺย ฆนฺเต อชฺชตฺตเค อญฺจํกสมนฺนาคตฺตํ อโปสถํ
อูปวสฺสิตฺตสฺสามาติ ฯ

[๔๗] เอกํ สมยฺย ภควา เวสาลิยฺย วิหริติ มหาวเน กุฎาคารศาลายิ ฯ
อถ โข มหาลิ ลิจฺฉวี เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อฺอุปสงฺกमितฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสึทึ เอกมฺนตฺตํ
นิสินฺโน โข มหาลิ ลิจฺฉวี ภควนฺตํ เอตทโวจ โโก นฺ โข ฆนฺเต
เหตุ โโก ปจฺจโย ปาปสฺส กมฺมสฺส กิริยาย ปาปสฺส กมฺมสฺส
ปวตฺตียาติ ฯ โลโก โข มหาลิ เหตุ โลโก ปจฺจโย ปาปสฺส
กมฺมสฺส กิริยาย ปาปสฺส กมฺมสฺส ปวตฺตียา โทโส โข มหาลิ
เหตุ โทโส ปจฺจโย ปาปสฺส กมฺมสฺส กิริยาย ปาปสฺส กมฺมสฺส
ปวตฺตียา โมโห โข มหาลิ เหตุ โมโห ปจฺจโย ปาปสฺส กมฺมสฺส
กิริยาย ปาปสฺส กมฺมสฺส ปวตฺตียา อโยนิโส มนสิกาโร โข มหาลิ
เหตุ อโยนิโส มนสิกาโร ปจฺจโย ปาปสฺส กมฺมสฺส กิริยาย ปาปสฺส

กมฺมสฺส ปวตฺตติยา มิจฺฉาปณฺหิตฺ โข มหาลึ จิตฺตํ เหตุ มิจฺฉาปณฺหิตฺ
จิตฺตํ ปจฺจโย ปาปสฺส กมฺมสฺส กิริยาย ปาปสฺส กมฺมสฺส
ปวตฺตติยา อัย โข มหาลึ เหตุ อัย ปจฺจโย ปาปสฺส กมฺมสฺส
กิริยาย ปาปสฺส กมฺมสฺส ปวตฺตติยา ฯ โโก ปน ฆนฺเต เหตุ โโก
ปจฺจโย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส กิริยาย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส
ปวตฺตติยาติ ฯ อโลโก โข มหาลึ เหตุ อโลโก ปจฺจโย กฺลฺยาณสฺส
กมฺมสฺส กิริยาย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส ปวตฺตติยา อโทโส โข มหาลึ
เหตุ อโทโส ปจฺจโย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส กิริยาย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส
ปวตฺตติยา อโมโห โข มหาลึ เหตุ อโมโห ปจฺจโย กฺลฺยาณสฺส
กมฺมสฺส กิริยาย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส ปวตฺตติยา โยนิโส มนสิกาโร
โข มหาลึ เหตุ โยนิโส มนสิกาโร ปจฺจโย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส
กิริยาย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส ปวตฺตติยา สมฺมาปณฺหิตฺ โข มหาลึ
จิตฺตํ เหตุ สมฺมาปณฺหิตฺ จิตฺตํ ปจฺจโย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส
กิริยาย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส ปวตฺตติยา อัย โข มหาลึ เหตุ อัย
ปจฺจโย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส กิริยาย กฺลฺยาณสฺส กมฺมสฺส ปวตฺตติยาติ ฯ
อิม [๑] โข มหาลึ ทส ฐมา โลเก น สํวิหฺขะยฺยํ นยิธ ปญฺญาเยถ
อฐมฺมจริยวิสมจริยาติ วา ฐมฺมจริยสมจริยาติ วา ยสุมา จ โข
มหาลึ อิม ทส ฐมา โลเก สํวิหฺขณฺติ ตสุมา ปญฺญาเยติ
อฐมฺมจริยวิสมจริยาติ วา ฐมฺมจริยสมจริยาติ วาติ ฯ

[๔๘] ทสยิม ภิภฺขเว ฐมา ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพา
#๑ ม. ย. จสทุโท อตฺถิ ฯ โป. อิม หิ โข ฯ

กตเม ทส เวณณิยมหิ อชฺฌุปคโตติ ปพฺพชิตฺเตน
 อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ ปรปฺภิตฺตทฺธา เม ชีวิกาติ ปพฺพชิตฺเตน
 อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อณฺโณ เม อากปฺโป กรณฺโณติ ปพฺพชิตฺเตน
 อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ กจฺจि นฺ โข เม อตฺตา สีลโต น
 อุปวทฺตติ ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ กจฺจิ นฺ โข มํ
 อนุวิจฺจ วิณฺญฺ สพฺรหฺมจาริ สีลโต น อุปวทฺตติ ปพฺพชิตฺเตน
 อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว
 วินาภาโวติ ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ กมฺมสฺสโกมฺหิ
 กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺธุ กมฺมปฺปฏิสรโณ ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ
 กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามิติ ปพฺพชิตฺเตน
 อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ กถมฺภูตสฺส เม รตฺตินฺทิวา วิติปตฺตติ
 ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ กจฺจิ นฺ โขหํ สฺสณฺณาคาร
 อภิมามิติ ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อตฺถิ นฺ โข เม
 อุตฺตริมฺนุสฺสทฺมมา อลฺมรียณฺณทสฺสนวิเสโส อธิคโต โสหํ ปจฺฉิเม
 กาลे สพฺรหฺมจาริหิ ปุญฺโง น มงฺกุ ภวิสฺสามิติ ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิมे โข ภิกฺขเว ทส ทฺมมา ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺพวาติ ฯ

[๔๕] ทสยิเม ภิกฺขเว ทฺมมา ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพา
 สรีรญฺจา กตเม ทส สีตํ อุนฺหํ ชิมฺจฺฉา ปิปาสา อุจฺจาโร
 ปสฺสาโว กายสฺสาวโร วจิสฺสาวโร อาชีวสฺสาวโร โปนฺนพฺภวิโก ๑ ภวสฺงฺขาโร
 #๑ โป. โปนฺนพฺภวิโก ฯ

อิเม โข ภิกขเว ทส ฐมา สรรฐชาติ ฯ

[๕๐] เอกิ สมยิ ภควา สาวตถิยิ วิหริติ เขตวเน อนาถปิณฑิกสุส
อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สมพหุลา ภิกขุ ปจฺจนาถตฺติ
ปิณฑปาตปฏิกกนฺตา อุปฏฺฐานสาลาหิ สนฺนินฺนินา สนฺนินฺปิตฺตา ภณฺฑนชาตา [๑]
วิวาทาปนฺนา อลฺลวมลฺลหิ มุขสฺตฺตีหิ [๒] วิตุทฺตฺตา ฯ อถ โข
ภควา สายณฺหสมยิ ปฏฺิสถลานา วุฏฺฐิตฺเต ยเณ อุปฏฺฐานสาลา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปลฺลตฺเต อาสเน นิสฺสีหิ นิสฺซชฺช โข
ภควา ภิกขุ อามนฺเตสิ กาย นฺตฺถ ภิกขเว เอตฺรหิ กถาย
สนฺนินฺนินา กา จปน โว อนฺตรากถา วิปฺปกตฺตาติ ฯ อิธ มยิ ภนฺเต
ปจฺจนาถตฺติ ปิณฑปาตปฏิกกนฺตา อุปฏฺฐานสาลาหิ สนฺนินฺนินา สนฺนินฺปิตฺตา
ภณฺฑนชาตา กลฺลชาตา วิวาทาปนฺนา อลฺลวมลฺลหิ มุขสฺตฺตีหิ
วิตุทฺตฺตา วิหฺรามาติ ฯ น โข ปเนตฺติ ภิกขเว ตุมฺหากิ ปฏฺิรูปี กุลปฺตฺตานิ
สทฺฐา อการสฺมา อนการิยิ ปพฺพชิตานิ ยิ ตุมฺเห ภณฺฑนชาตา
กลฺลชาตา วิวาทาปนฺนา อลฺลวมลฺลหิ มุขสฺตฺตีหิ วิตุทฺตฺตา
วิหฺเรยฺยถ ทสฺยิเม ภิกขเว ฐมา สาราณฺิยา ๑ ปิยกรณา ครุกรณา
สงฺกหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกิภาวาย สํวตฺตฺตฺตฺติ กตฺเม ทส
อิธ ภิกขเว ภิกขุ สีลฺวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวโร วิหริติ
อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณฺุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวิ สฺมาทาย สิกฺขติ
สิกฺขาปเทสุ ยมฺปิ ภิกขเว ภิกขุ สีลฺวา โหติ ฯเปฯ สฺมาทาย
#๑ ม. ย. กลฺลชาตาฯ ๒ โป. ม. ย. วิตุทฺตฺตาฯ ๑ ม. สาราณฺิยาฯ สพฺพตฺถ
#อิทิสเมว ฯ

สิกขติ สิกขาปเทสุ อยมปิ ฌโม สาราณียो ปิยกรโณ ฌกรโณ
สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอกีภวาย สัวตตติ ๑ ปุณ จปริ
ภิกขเว ภิกขุ พหุสสุโต โหติ สุตธโร สุตสนุญโย ये ते ฌมา
อาทิกถยาณา มชฌेกถยาणा ปริโยसानถยาणा सात्तं सपुण्णं
केवलपिप्पुณं प्रिसुत्थं पुरहुमजरियं अविवत्ति तदारुपासु ฌมา
พหุสสุตา โหนติ ฐตา ๑ วจสา ปริจิตา มนसानุเปกขिता ทิฏฐิยา
สุปปฏิวิทฐา ยมปิ ภิกขเว ภิกขุ พหุสสุโต โหติ ๑เป๑ ทิฏฐิยา
สุปปฏิวิทฐา อยมปิ ฌโม สาราณียो ปิยกรโณ ฌกรโณ สงคหยา
อวิวาทาย สามคคิยา เอกีภวาย สัวตตติ ๑ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ
ถยาณमितโต โหติ ถยาณสหาโย ถยาณสมปวงโก ยมปิ ภิกขเว
ภิกขุ ถยาณमितโต [๒] ถยาณสหาโย ถยาณสมปวงโก อยมปิ
ฌโม สาราณียो ปิยกรโณ ฌกรโณ สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา
เอกีภวาย สัวตตติ ๑ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ สุวโจ โหติ โสวจสุสกรณหิ
ฌเมหิ สมนุณาคโต ขโม ปทกขินคคาหิ อญสาสนี
ยมปิ ภิกขเว ภิกขุ สุวโจ โหติ โสวจสุสกรณหิ ฌเมหิ สมนุณาคโต
ขโม ปทกขินคคาหิ อญสาสนี อยมปิ ฌโม สาราณียो
ปิยกรโณ ฌกรโณ สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอกีภวาย
สัวตตติ ๑ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ ยานิ ตานิ สपुरहुมजरินอ อจจาจจานิ
กักรณียานิ ตตถ ทกโข โหติ อนลโส ตตรูปายาย วิมัสาย
สมนุณาคโต อลั กาคู อลั สัวิธาคู ยมปิ ภิกขเว ภิกขุ ยานิ
#๑ ม. ฐตา๑ ๒ ม. โหติ๑

ตานิ สพรหมจารี อุจฺจาวจานิ กิกรณียานิ ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนลโส
ตตฺรปายาย วิมฺสาย สมฺนฺนาคโต อลฺล กาคฺคฺ อลฺล สํวึชาตฺตํ อยมฺปิ
ชฺมโม สาราณฺโณ ปิยกรโณ ครุกรโณ สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา
เอกึภาวาย สํวตฺตติ ๑ ปุณฺน จปรึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชฺมมกาโม โหติ
ปิยสมฺมทาทาโร อภิชฺมเม อภิวินเย อุพารปามุชฺโซ ๑ ยมฺปิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ชฺมมกาโม โหติ ปิยสมฺมทาทาโร อภิชฺมเม อภิวินเย อุพารปามุชฺโซ ๑
อยมฺปิ ชฺมโม สาราณฺโณ ปิยกรโณ ครุกรโณ สงฺคหาย
อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกึภาวาย สํวตฺตติ ๑ ปุณฺน จปรึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อารทฺทวิริโย วิหฺรติ อกุสลานํ ชฺมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ชฺมฺมานํ ๔
อุปสมฺปทาย ทามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺฐโร กุสเลสุ ชฺมเมสุ
ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อารทฺทวิริโย วิหฺรติ อกุสลานํ ชฺมฺมานํ ปหานาย
กุสลานํ ชฺมฺมานํ อุปสมฺปทาย ทามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺฐโร
กุสเลสุ ชฺมเมสุ อยมฺปิ ชฺมโม สาราณฺโณ ปิยกรโณ ครุกรโณ
สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกึภาวาย สํวตฺตติ ๑ ปุณฺน จปรึ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตฺตฺถุโจ โหติ อิตฺริตรจิวฺรปิณฺฑทฺปาตเสนาสนคฺคิยาน-
ปจฺจยภเสชฺชปริกฺขารเณน ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตฺตฺถุโจ โหติ
อิตฺริตรจิวฺรปิณฺฑทฺปาตเสนาสนคฺคิยานปจฺจยภเสชฺชปริกฺขารเณน อยมฺปิ ชฺมโม
สาราณฺโณ ปิยกรโณ ครุกรโณ สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกึภาวาย
สํวตฺตติ ๑ ปุณฺน จปรึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สติมา โหติ ปฺรเมน
สตีเนปฺกเณน สมฺนฺนาคโต จิรคตมฺปิ จิรภาสิตมฺปิ สริตา อนุสฺสริตา
#๑ ม. ปาโมชฺโซ ๑ สพฺพตฺถาปี เอวํ ฅาตพฺพํ ๑

ยมปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สติมา โหติ ปรมเณ สติเนปฺกุเณ สมฺนฺนาคโต
จิริกตฺมปิ จิริภาสิตฺมปิ สริตา อนุสฺสริตา อยมปิ ฌมฺโม สาราณียो
ปิยกรโณ ครุกรโณ สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอภิกฺกวาย
สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺญา โหติ อุทฺยตฺตคามินียา
ปญฺญา สมฺนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพชฺชิกาย สมฺมาทฺกฺขกฺขยคามินียา
ยมปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺญา โหติ อุทฺยตฺตคามินียา ปญฺญา
สมฺนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพชฺชิกาย สมฺมาทฺกฺขกฺขยคามินียา อยมปิ
ฌมฺโม สาราณียอ ปิยกรโณ ครุกรโณ สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา
เอภิกฺกวาย สํวตฺตติ ฯ อิม โข ภิกฺขเว ทส ฌมฺมา สาราณียา
ปิยกรณา ครุกรณา สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอภิกฺกวาย
สํวตฺตนฺตฺติติ ฯ

อกฺโกสวคฺโค ปญฺจโม ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

วิวาทา เทว [๑] มฺูลานิ กุสินารา ปเวสเน

สกุภา มหาติ ฌมฺมา จ ๒ สริริภูจฺจา จ ภาณฺฑนาติ ฯ

อานิสฺสปญฺณาสโก ปจฺจโม ฯ

#๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร จสทฺโท ทิสฺสติ ๒ ม. สกุโก มหาติ อภินฺหํ ฯ

หุติยปณณาสโก

สจิตตวกุโค ปจโม

[๕๑] เอกิ สมยิ ภควา สาวตถิยิ วิรหติ เขตวเน อนาถปิณทิกสุส
อาราเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ
ภทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ โน
เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฺรจิตฺตปฺรียายกุสโล โหติ อถ สจิตฺตปฺรียายกุสลา
ภวิสฺสามาติ ๑ เอวณฺหิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพํ ฯ

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สจิตฺตปฺรียายกุสโล โหติ เสยฺยถาปี
ภิกฺขเว อิตฺถิ วา ปฺริโส วา ททโร ยฺวามณฺฑนกชาติโก อาทาเส
วา ปฺริสุทฺเท ปฺริโยทาเต อจฺเณ วา อุกทปตฺเต สกํ มุขนิมิตฺตํ
ปจฺจเวกฺขมาโน สเจ ตตฺถ ปสฺสตี รชฺชํ วา องฺกณฺมํ วา ตสฺเสว
รชฺชสฺส วา องฺกณฺสสฺส วา ปหานาย วายมตี โน จ ตตฺถ ปสฺสตี
รชฺชํ วา องฺกณฺมํ วา เตเนวตตฺมโน โหติ ปฺริปฺนฺณสงฺกปโป ลาภา
วต เม ปฺริสุทฺธํ วต เมติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปจฺจเวกฺขณา
พหุการา โหติ ๒ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ อภิชฺฌาลุ นฺุ โข พหุลํ
วิหฺรามิ อนภิชฺฌาลุ นฺุ โข พหุลํ วิหฺรามิ พฺยาปฺนฺนจิตฺโต นฺุ
โข พหุลํ วิหฺรามิ อพฺยาปฺนฺนจิตฺโต นฺุ โข พหุลํ วิหฺรามิ ถินมิทฺธปฺริยฺญฺจิตฺโต
นฺุ โข พหุลํ วิหฺรามิ วิคตถินมิทฺธโ นฺุ โข พหุลํ

#๑ ม. ยฺ. สพฺพตฺถ สจิตฺตปฺรียายกุสโล ภวิสฺสามีติ ฯ ๒ โป. ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน
#พหุการโ โหติ ฯ

วิหรามิ อุทฺธโต นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ อนุทฺธโต นฺ โข พหุลฺ
 วิหรามิ วิจิกฺจฺโณ นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ ตินฺนฺวิจิกฺจฺโณ นฺ โข
 พหุลฺ วิหรามิ โกธโน นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ อุกฺโกธโน นฺ โข
 พหุลฺ วิหรามิ สงฺกิลฺลฺจฺจิตฺโต นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ อสงฺกิลฺลฺจฺจิตฺโต
 นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ สารทฺธกาโย นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ
 อสารทฺธกาโย นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ กุสฺสีโต นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ
 อารทฺธวิริโย นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ อสมฺมาหิโต นฺ โข พหุลฺ วิหรามิ
 สมฺมาหิโต นฺ โข พหุลฺ วิหรามิตฺติ ฯ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน
 เอวฺ ชาเนาติ อภิขฺฌาลุ พหุลฺ วิหรามิ พฺยาปนฺนจฺจิตฺโต พหุลฺ วิหรามิ
 ถีนมิทฺธปริยฺญจฺจิตฺโต พหุลฺ วิหรามิ อุทฺธโต พหุลฺ วิหรามิ วิจิกฺจฺโณ
 พหุลฺ วิหรามิ โกธโน พหุลฺ วิหรามิ สงฺกิลฺลฺจฺจิตฺโต พหุลฺ วิหรามิ
 สารทฺธกาโย พหุลฺ วิหรามิ กุสฺสีโต พหุลฺ วิหรามิ อสมฺมาหิโต
 พหุลฺ วิหรามิตฺติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตสฺสยฺเว ปาปกาณฺ อกุสฺสานํ
 ฌมฺมานํ ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม จ อุสฺสาโห จ
 อุสฺโสพฺพิ ๑ จ อปฺปฏิวานิ จ สติ จ สมฺปชฺฌณฺณจฺ กรรมิยฺเย เสยฺยถาปี
 ภิกฺขเว อาทิตฺตเจโล วา อาทิตฺตสีโส ๒ วา ตสฺเสว เจลฺลสฺส
 วา สีสฺสส ๓ วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ ฉนฺทญฺจ วายามญฺจ อุสฺสาหญฺจ
 อุสฺโสพฺพิญฺจ อปฺปฏิวานิญฺจ สติญฺจ สมฺปชฺฌณฺณจฺ กเรยฺย เอวเมว
 #๑ ม. อสฺโสพฺพิ ฯ อิโต ปรี อีทิสเมว ฯ ๒ โป. อาทิตฺตสีโร ฯ ๓ โป. สีสฺส ฯ

โฆ ภิกฺขเว เตน ๑ ภิกฺขุณา เตสฺสเยว ปาปกานํ อกุสฺถานํ ฐมฺมานํ
ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺนุโท จ วายาโม จ อุตฺสาโห จ อุตฺโสฬหิ จ
อปฺปฏิวานิ จ สติ จ สมฺปชฺฌณญจ กรณียํ ฯ สเจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ อนภิชฺฌมาลุ พหุลํ วิหรามิ
อพฺยาปนฺนจิตฺโต พหุลํ วิหรามิ วิคตถีนมิทฺุโห พหุลํ วิหรามิ
อนุทฺธโต พหุลํ วิหรามิ ตินฺณวิจิจฺจโน พหุลํ วิหรามิ อุกฺโกธโน
พหุลํ วิหรามิ อสงฺกิติฏฺฐจิตฺโต พหุลํ วิหรามิ อสารทฺธกาโย
พหุลํ วิหรามิ อารทฺธวิริโย พหุลํ วิหรามิ สฺมาหิโต พหุลํ
วิหรามิตี เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตสฺสเยว กุสฺเสสุ ฐมฺเมสุ ปติฏฺฐาย
อฺตุตฺตริ ๒ อาสวานํ ขยาย โยโค กรณียโยติ ฯ

[๕๒] ตตฺร โฆ อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อาวุโส
ภิกฺขโวติ ๓ ฯ อาวุโสติ โฆ เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส
ปจฺจสฺโสสิสุ ฯ อายสฺมา สารีปฺตฺโต เอตทโวจ โน เจ อาวุโส ภิกฺขุ
ปรจิตฺตปริยายกุสโล โหติ อถ สจิตฺตปริยายกุสลา ภวิสฺสามาติ
เอวณฺหิ โว อาวุโส สิกฺขิตพฺพิ ฯ

กถญฺจาวุโส ภิกฺขุ สจิตฺตปริยายกุสโล โหติ เสยฺยถาปี อาวุโส
อิตฺถิ วา ปฺริโส วา ททโร ยฺวามณฺฑนทกชาติโก อาทาเส วา
ปฺริสฺุทฺเธ ปฺริโยทาเต อจฺเจ วา อุกทปฺตเต ๔ สกํ มุขนิมิตฺตํ
ปจฺจเวกฺขมาโน สเจ ตตฺถ ปสฺสตี รัชํ วา องฺกณํ วา ตสฺเสว
รัชสฺส วา องฺกณสฺส วา ปหานาย วายมตี โน เจ ตตฺถ ปสฺสตี
#๑ ไป. เตนาติ นตฺถิ ฯ ม. ยฺ. เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ฯ ๒ ม. อฺตุตฺตริ ฯ
#๓ ไป. ม. ภิกฺขเวติ ฯ ๔ ม. ยฺ. อุกทปฺตเต ฯ

รชั วา องคณั วา เตเนวตตมโน โหติ ปริปุณฺณสงฺกปโป ลาภา
วต เม ปริสุทฺธั วต เมติ เอวเมว โข อาวุโส ภิกฺขุโน ปจฺจเวกฺขณา
พหุการา โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ อภิษณฺณาลุ นุ โข พหุลั วิหรามิ
อนภิษณฺณาลุ นุ โข พหุลั วิหรามิ พุยาปนฺนจิตฺโต นุ โข พหุลั
วิหรามิ อพุยาปนฺนจิตฺโต นุ โข พหุลั วิหรามิ ถีนมิทฺทปรียุจฺจิตฺโต
นุ โข พหุลั วิหรามิ วิคตถีนมิทฺโท นุ โข พหุลั วิหรามิ อุทฺทโต
นุ โข พหุลั วิหรามิ อนฺนุทฺทโต นุ โข พหุลั วิหรามิ วิจิกฺกโณ
นุ โข พหุลั วิหรามิ ตินฺณวิจิกฺกโณ นุ โข พหุลั วิหรามิ
โกธโน นุ โข พหุลั วิหรามิ อกฺโกธโน นุ โข พหุลั วิหรามิ
สงฺกิกฺก
วิหรามิ สารทฺทกาโย นุ โข พหุลั วิหรามิ อสารทฺทกาโย นุ
โย พหุลั วิหรามิ กุสีโต นุ โข พหุลั วิหรามิ อารทฺทวิริโย
นุ โข พหุลั วิหรามิ อสมานฺโหโต นุ โข พหุลั วิหรามิ สมานฺโหโต
นุ โข พหุลั วิหรามิติ ฯ สเจ อาวุโส ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอว
ชานาติ อภิษณฺณาลุ พหุลั วิหรามิ ฯเปฯ อสมานฺโหโต พหุลั
วิหรามิติ เตนาวุโส ภิกฺขุณา เตสฺสเยว ปาปกานั อกฺุสลานั ชมฺมานั
ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม จ อฺุสฺสาโห จ อฺุสฺโสพฺหิ จ
อฺุปฺปฏิวานี จ สติ จ สมฺปชฌณฺณจ กรณฺธิยั เสยฺยถาปี อาวุโส
อาทิตฺตเจโล วา อาทิตฺตสีโส วา ตสฺเสว เจลสฺส วา สีสฺสฺส วา

นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ จนนฺทญจ วายามญจ อุตฺสาหญจ อุตฺโสฬหิญจ
อปฺปฏิวานิญจ สติญจ สมฺปชฌญญจ กรเยย เหวเมว โข อาวุโส
เตน ภิกฺขุณา เตสฺสเยว ปาปกานํ อกฺขลนํ ฌมฺมานํ ปหานาย อธิมตฺโต
จฺนุโท จ วายาโม จ อุตฺสาโห จ อุตฺโสฬหิ จ อปฺปฏิวานิ จ สติ
จ สมฺปชฌญญจ กรณียํ ฯ สเจ ปนาวุโส ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน
เอวํ ชานาติ อนภิชฺฌมาตุ พหุลํ วิหรามิ ฯเปฯ สสมาหิตฺโต พหุลํ
วิหรามิตฺติ เตนาวุโส ภิกฺขุณา เตสฺสเยว กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ปตฺติจฺจาย
อตุตฺตริ อาสวานํ ขยาย โยโค กรณียโยติ ฯ

[๕๑] จิตฺมฺปหํ ภิกฺขเว น วณฺณณฺมิ ๑ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ปเคว
ปาริหานี วุฑฺฒิญจ โข อหํ ภิกฺขเว วณฺณณฺมิ ๒ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
โน จิตฺติ โน หานี ฯ

กถญจ ภิกฺขเว หานี โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน จิตฺติ โน
วุฑฺฒิ ๓ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยตฺตโก โหติ สทฺธาย สีเลนํ สุเตน
จาเคน ปญฺญาป ปฏฺฐิภาณนํ ตสฺส เต ฌมฺมา เนว ติฏฺฐนฺติ
โน วฑฺฒนฺติ หานีเมตํ ภิกฺขเว วทามิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน
จิตฺติ โน วุฑฺฒิ เอวํ โข ภิกฺขเว หานี โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
โน จิตฺติ โน วุฑฺฒิ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว จิตฺติ โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน หานี โน
วุฑฺฒิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยตฺตโก โหติ สทฺธาย สีเลนํ สุเตน
จาเคน ปญฺญาป ปฏฺฐิภาณนํ ตสฺส เต ฌมฺมา เนว หายนฺติ โน
#๑-๒ สพฺพตฺถ โปตฺถเกสุ วณฺณณฺยามีติ ทิสฺสติ ฯ ๓ ย. วุฑฺธิ ฯ สพฺพตฺถ อธิสเมว ฯ

วทุฒนติ จิติเมตํ ภิกฺขเว วทามิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน หานี
โน วุฑฺฒิ เอวํ โข ภิกฺขเว จิตฺติ โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน
หानी โน วุฑฺฒิ ๑ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว วุฑฺฒิ โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน จิตฺติ โน
หानी อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยตฺตโก โหติ สทฺธาย สีเลนํ สุเตน
จาเคน ปลายาย ปฏิภาณนํ ตสฺส เต ฌมฺมา เนว ติฏฺฐนฺติ
โน หายนฺติ วุฑฺฒิเมตํ ภิกฺขเว วทามิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน
จิตฺติ โน หานี เอวํ โข ภิกฺขเว วุฑฺฒิ โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
โน จิตฺติ โน หานี โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปรจิตฺตปริยายกุสโล
โหติ อถ สจฺจิตฺตปริยายกุสลา ภวิสฺสามาติ เอวญฺหิ โว ภิกฺขเว
สิกฺขิตพฺพํ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว สจฺจิตฺตปริยายกุสโล โหติ เสยฺยธาปี ภิกฺขเว
อิตฺถิ วา ปุริโส วา ททโร ยฺวํ มณฺฑนกชาตโก ๒ อาทาเส วา
ปริสุทฺเธ ปรีโยทาเต อจฺเณ วา อุตกปตฺเต สกํ มุขนิมิตฺตํ
ปจฺจเวกฺขมาโน สเจ ตตฺถ ปสฺสตี รञฺชํ วา องฺกณํ วา ตสฺเสว รชสฺส
วา องฺกณสฺส วา ปหานาย วายมตี โน เจ ตตฺถ ปสฺสตี รञฺชํ
วา องฺกณํ วา เตเนวตฺตมโน โหติ ปรีปฺณณสํกปโป ตาภา
วต เม ปริสุทฺธํ วต เมตี เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
ปจฺจเวกฺขณา พหุการา โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ อภิชฺฌาลุ นฺุ โข
พหุลํ วิหรามิ อนภิชฺฌาลุ นฺุ โข พหุลํ วิหรามิ พฺยาปนฺนจิตฺโต
#๑ ม. โน วุฑฺฒิ โน หานี ฯ ๒ ยฺ. มณฺฑนกชาตโย ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ

นุ โข พหุลฺ วิหรามิ อพฺยาปนฺนจิตฺโต นุ โข พหุลฺ วิหรามิ
ถีนมิตฺตปริยฺญจิตฺโต นุ โข พหุลฺ วิหรามิ วิคตถีนมิตฺตํ นุ โข
พหุลฺ วิหรามิ อุตฺตโต นุ โข พหุลฺ วิหรามิ อนฺนุตฺตโต นุ โข
พหุลฺ วิหรามิ วิจิกฺกโณ นุ โข พหุลฺ วิหรามิ ตินฺนวิจิกฺกโณ
นุ โข พหุลฺ วิหรามิ โกธโน นุ โข พหุลฺ วิหรามิ อุกฺโกธโน
นุ โข พหุลฺ วิหรามิ สํกฺกิลฺลจฺจิตฺโต นุ โข พหุลฺ วิหรามิ
อสํกฺกิลฺลจฺจิตฺโต นุ โข พหุลฺ วิหรามิ สาทฺตกาโย นุ โข พหุลฺ
วิหรามิ อสาทฺตกาโย นุ โข พหุลฺ วิหรามิ กุสฺสีโต นุ โข
พหุลฺ วิหรามิ อารทฺตวิริโย นุ โข พหุลฺ วิหรามิ อสมฺมาหิตํ ๑
นุ โข พหุลฺ วิหรามิ สฺมาหิตํ นุ โข พหุลฺ วิหรามิตฺติ ๗ สเจ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ อภิชฺฌาตุ พหุลฺ วิหรามิ
อพฺยาปนฺนจิตฺโต พหุลฺ วิหรามิ ถีนมิตฺตปริยฺญจิตฺโต พหุลฺ วิหรามิ
อุตฺตโต พหุลฺ วิหรามิ วิจิกฺกโณ พหุลฺ วิหรามิ โกธโน พหุลฺ
วิหรามิ สํกฺกิลฺลจฺจิตฺโต พหุลฺ วิหรามิ สาทฺตกาโย พหุลฺ วิหรามิ
กุสฺสีโต พหุลฺ วิหรามิ อสมฺมาหิตํ พหุลฺ วิหรามิตฺติ เตน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณา เตสฺสยฺเว ปาปกานํ อकुสลานํ ฌมฺมานํ ปหานาย อธิมตฺโต
ณฺนุโท จ วายาโม จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสพฺพิ จ อปฺปฏฺฐิวนี จ สติ
จ สมฺปชฺฌณฺณจ กรรมฺมึ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อาทิตฺตเจโต วา อาทิตฺตสฺสีโส
วา ตสฺสเสว เจลสฺส วา สีสฺส วา นิพฺพาปนฺนาย อธิมตฺตํ
#๑ ม. สฺมาหิตํ ... อสมฺมาหิตํ ... ๗

ฉนุทลจ วายมณจ อุตสาหณจ อุตโสฬหิณจ อปปฏิวานิณจ สติณจ
สมปชณณณจ กรยเย เอวเมว โข ภิกขเว เตน ภิกขุณา เตสเยว
ปาปกานัน อกุสลาณัน ฌมมานัน ปหานาย อธิมตโต ฉนุโท จ วายาโม
จ อุตสาโห จ อุตโสฬหิ จ อปปฏิวานี จ สติ จ สมปชณณณจ
กรณียี ๑ สเจ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปจจเวกขมาโน เอว ฆานาติ
อนภิชฌาลุ พหุลัน วิหรามิ อพยาปนุนจิตโต พหุลัน วิหรามิ วิคตถินมิทุโ
พหุลัน วิหรามิ ตินณวิจิจุโณ พหุลัน วิหรามิ อโกโชน
พหุลัน วิหรามิ อสงกิลิฏฐจิตโต พหุลัน วิหรามิ อสารทฐกาโย พหุลัน
วิหรามิ อารทฐวิริโย พหุลัน วิหรามิ สมหิโต พหุลัน วิหรามิ ติ
เตน ภิกขเว ภิกขุณา เตสเยว กุสเลสุ ฌมเมสุ ปติฏฐาย อุตตริ
อาสวานัน ฆยาย โยโค กรณียิตี ๑

[๕๔] โน เจ ภิกขเว ภิกขุ ประจิตตปริยายกุสโล โหติ อถ
สจิตตปริยายกุสลา ภวิสสามาติ เอวณหิ โว ภิกขเว สิกขิตพัพพ กถณจ
ภิกขเว ภิกขุ สจิตตปริยายกุสโล โหติ เสยฺยถาปี ภิกขเว อิตถิ วา
ปฺริโส วา ททโร ยฺวามณฺฑานกชาติโก อาทาเส วา ปฺริสุทฺเท ปฺริโยทาเต
อจฺเณ วา อุกทปตฺเต สกั มุขนิมิตตํ ปจจเวกขมาโน สเจ
ตตฺถ ปสฺสตี รังฺ วา องฺคณฺ วา ตสฺเสว รชสฺส วา องฺคณฺสส
วา ปหานาย วายมติ โน เจ ตสฺส ปสฺสตี รังฺ วา องฺคณฺ วา
เตเนวตฺตมโน โหติ ปฺริปฺนุณฺสงฺกปโป ลาภา วต เม ปฺริสุทฺธ
วต เมติ เอวเมว โข ภิกขเว ภิกขุโน ปจจเวกขณา พหุการา

โหติ กุสเลสุ ฌมเมสุ ลากิ นุ โขมฺหิ อชฺมตฺตํ เจโตสมถสุส
น นุ โขมฺหิ ลากิ อชฺมตฺตํ เจโตสมถสุส ลากิ นุ โขมฺหิ
อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย น นุ โขมฺหิ ลากิ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนายาติ
สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ ลากิมฺหิ
อชฺมตฺตํ เจโตสมถสุส น ลากิ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนายาติ เตน
ภิกฺขุณา อชฺมตฺตํ เจโตสมถ ปตฺติญฺจาย อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย โยโค
กรณฺนิโย ๑ โส อปเรณ สมเยน ลากิ เจว โหติ อชฺมตฺตํ เจโตสมถสุส
ลากิ จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ ลากิมฺหิ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย น
ลากิ อชฺมตฺตํ เจโตสมถสุสชาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย
ปตฺติญฺจาย อชฺมตฺตํ เจโตสมถ โยโค กรณฺนิโย ๑ โส
อปเรณ สมเยน ลากิ เจว โหติ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย ลากิ
จ อชฺมตฺตํ เจโตสมถสุส สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน
เอวํ ชานาติ น ลากิ อชฺมตฺตํ เจโตสมถสุส น ลากิ
อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตสํเยว กุสลานํ ฌมฺมานํ
ปฏฺฐิตาภาย อธิมตฺตํ จ นนฺโท จ วายาโม จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬฺหิ จ
อปฺปฏฺฐิวานี จ สติ จ สมฺปชฌณฺณจ กรณฺนิยํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
อาทิตฺตเจโต วา อาทิตฺตสีโส วา ตสฺเสว เจตฺตสุส วา สีตฺตสุส วา
นิพฺพทาปนาย อธิมตฺตํ จ นนฺทญฺจ วายามญฺจ อุตฺตสาหญฺจ อุตฺตโสฬฺหิญฺจ
อปฺปฏฺฐิวานิญฺจ สติญฺจ สมฺปชฌณฺณจ กเรยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว

เตน ภิกขุณา เตสึเยว กุสลาณํ ปฏิลาภาย อธิมตฺโต จนนฺโท
จ วายาโม จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬฺหิ จ อปฺปฏฺวีวณิ จ สติ จ
สมฺปชฌณณจ กรณิยํ ฯ โส อปฺเรณ สมเยน ลากิ เจว โหติ อชฺฌตฺตํ
เจโตสมถสฺส ลากิ จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย สเจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ ลากิมฺหิ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส
ลากิ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตสึเยว
กุสเลสุ ธมฺเมสุ ปตฺติญฺจาย อุตฺตรึ อาสวานํ ขยาย โยโค กรณิโย ฯ

จิวรมฺปหิ ๑ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปิ อเสวิตพฺพปิ
ปิณฑปาตมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปิ อเสวิตพฺพปิ
เสนาสนมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปิ อเสวิตพฺพปิ คามนิกมฺมปหิ
ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปิ อเสวิตพฺพปิ ชนปทปเทสมฺปหิ
ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปิ อเสวิตพฺพปิ
ปุกฺคถมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปิ อเสวิตพฺพปิ ฯ

จิวรมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปิ อเสวิตพฺพปิติ
อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ตคฺค ยํ ชญฺญา
จิวริ อิทํ โข เม จิวริ เสวโต อกุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ
กุสลา ธมฺมา ปรีหายนฺตึติ เอวรูปํ จิวริ น เสวิตพฺพํ ตคฺค ยํ
ชญฺญา จิวริ อิทํ โข เม จิวริ เสวโต อกุสลา ธมฺมา
ปรีหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺตึติ เอวรูปํ จิวริ เสวิตพฺพํ
จิวรมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปิ อเสวิตพฺพปิติ อิติ
#๑ ม. จิวรมฺปหิ ฯ อปฺรมฺปิ เอวํ ภาตพฺพํ ฯ

ยนต์ วุศุติ อิทเมติ ปฏิจจ วุศุติ ฯ

ปิณฑปาตมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปี อเสวิตพฺพปีติ
 อิติ โข ปเนตฺ วุศุติ กิณฺเจตฺ ปฏิจจ วุศุติ ตตฺถ ยํ ชลฺญา
 ปิณฑปาตํ อิทํ ๑ โข เม ปิณฑปาตํ เสวโต อกฺุสลา ฌมฺมา
 อภิวทฺตฺตฺนุติ กุสลา ฌมฺมา ปริหาณฺตีติ เอวฺรูปิ ปิณฑปาโต น
 เสวิตพฺโพ ตตฺถ ยํ ชลฺญา ปิณฑปาตํ อิทํ โข เม ปิณฑปาตํ
 เสวโต อกฺุสลา ฌมฺมา ปริหาณฺตี กุสลา ฌมฺมา อภิวทฺตฺตฺนุติ
 เอวฺรูปิ ปิณฑปาโต เสวิตพฺโพ ปิณฑปาตมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน
 วทามิ เสวิตพฺพปี อเสวิตพฺพปีติ อิติ ยนต์ วุศุติ อิทเมติ ปฏิจจ
 วุศุติ ฯ เสนาสนมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปี อเสวิตพฺพปีติ
 อิติ โข ปเนตฺ วุศุติ กิณฺเจตฺ ปฏิจจ วุศุติ ตตฺถ ยํ ชลฺญา
 เสนาสนํ อิทํ โข เม เสนาสนํ เสวโต อกฺุสลา ฌมฺมา อภิวทฺตฺตฺนุติ
 กุสลา ฌมฺมา ปริหาณฺตีติ เอวฺรูปิ เสนาสนํ น เสวิตพฺพํ ตตฺถ
 ยํ ชลฺญา เสนาสนํ อิทํ โข เม เสนาสนํ เสวโต อกฺุสลา ฌมฺมา
 ปริหาณฺตี กุสลา ฌมฺมา อภิวทฺตฺตฺนุติ เอวฺรูปิ เสนาสนํ เสวิตพฺพํ
 เสนาสนมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปี อเสวิตพฺพปีติ
 อิติ ยนต์ วุศุติ อิทเมติ ปฏิจจ วุศุติ ฯ คามนิกมฺปหิ ภิกฺขเว
 ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพฺพปี อเสวิตพฺพปีติ อิติ โข ปเนตฺ วุศุติ
 กิณฺเจตฺ ปฏิจจ วุศุติ ตตฺถ ยํ ชลฺญา คามนิกมํ อิทํ โข เม
 คามนิกมํ เสวโต อกฺุสลา ฌมฺมา อภิวทฺตฺตฺนุติ กุสลา ฌมฺมา
 #๑ ไป. ม. ย. อิมํ ฯ อิตฺ ปรี เอวํ ภาตพฺพํ ฯ

ปริหายนุตีติ เอวรูปุ คามนิคโม น เสวิตพุโพ ตตุถ ยั ชญณา
คามนิคมั อิทั โข เม คามนิคมั เสวโต อกุสลา ฌมมา
ปริหายนุติ กุสลา ฌมมา อภิวัตุนุตีติ เอวรูปุ คามนิคโม เสวิตพุโพ
คามนิคมมุปรหิ ภิกขเว ทูวิเชน วทามิ เสวิตพุप्ปี อเสวิตพุप्ปีติ อิติ
ยนุติ วุตุติ อิทเมติ ปฏิจจ วุตุติ ฯ ชนปทปเทสมมุปรหิ ภิกขเว
ทูวิเชน วทามิ เสวิตพุप्ปี อเสวิตพุप्ปีติ อิติ โข ปเนตติ วุตุติ
กิลฺลเจตติ ปฏิจจ วุตุติ ตตุถ ยั ชญณา ชนปทปเทสสิ อิทั โข
เม ชนปทปเทสสิ เสวโต อกุสลา ฌมมา อภิวัตุนุติ กุสลา ฌมมา
ปริหายนุตีติ เอวรูปุ ชนปทปเทโส น เสวิตพุโพ ตตุถ ยั ชญณา
ชนปทปเทสสิ อิทั โข เม ชนปทปเทสสิ เสวโต อกุสลา ฌมมา
ปริหายนุติ กุสลา ฌมมา อภิวัตุนุตีติ เอวรูปุ ชนปทปเทโส
เสวิตพุโพ ชนปทปเทสมมุปรหิ ภิกขเว ทูวิเชน วทามิ เสวิตพุप्ปี
อเสวิตพุप्ปีติ อิติ ยนุติ วุตุติ อิทเมติ ปฏิจจ วุตุติ ฯ
ปุคฺคฺลมุปรหิ ภิกขเว ทูวิเชน วทามิ เสวิตพุप्ปี อเสวิตพุप्ปีติ อิติ
โข ปเนตติ วุตุติ กิลฺลเจตติ ปฏิจจ วุตุติ ตตุถ ยั ชญณา ปุคฺคฺล
อิทั โข เม ปุคฺคฺล เสวโต อกุสลา ฌมมา อภิวัตุนุติ กุสลา
ฌมมา ปริหายนุตีติ เอวรูปุ ปุคฺคฺโล น เสวิตพุโพ ตตุถ ยั
ชญณา ปุคฺคฺล อิทั โข เม ปุคฺคฺล เสวโต อกุสลา ฌมมา
ปริหายนุติ กุสลา ฌมมา อภิวัตุนุตีติ เอวรูปุ ปุคฺคฺโล

เสวิตพุโพ ปุคฺคตมฺปหิ ภิกฺขเว ทฺวิเชน วทามิ เสวิตพุพฺปิ อเสวิตพุพฺปิตี
อิตฺติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตนฺตํ ฯ

[๕๕] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺุตโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อวฺุโส
ภิกฺขโวติ ๑ ฯ อวฺุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สาริปฺุตตสฺส
ปจฺจสฺุโสสุํ ฯ อายสฺมา สาริปฺุตโต เอตทวโจ ปรีหานชฺมโม ปุคฺคโล
ปรีหานชฺมโม ปุคฺคโลติ อวฺุโส วุจฺจติ [๒] กิตฺตาวตานุ โข อวฺุโส
ปรีหานชฺมโม ปุคฺคโล วุตฺโต ภกฺวตา กิตฺตาวตา จปน อปรีหานชฺมโม
ปุคฺคโล วุตฺโต ภกฺวตาติ ฯ ทฺุโรตีปี โข มยฺ อวฺุโส
อากฺขณฺเยยาม ๓ อายสฺมโต สาริปฺุตตสฺส สนฺตึเก เอตสฺส ภาสิตสฺส
อตฺตมณฺเฑาตุํ สาธุ วตฺายสฺมฺนฺตํ เยว สาริปฺุตตํ ปฏิภาตุ เอตสฺส
ภาสิตสฺส อตฺุโธ อายสฺมโต สาริปฺุตตสฺส สุตฺวา ภิกฺขุ ชาเรสฺสนฺตึตี ฯ
เตนหาวฺุโส สฺุณฺนถ สาธุํ มนฺตึกโรธ ภาสิตฺสํมึตี ฯ เอวมวฺุโสติ
โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สาริปฺุตตสฺส ปจฺจสฺุโสสุํ ฯ อายสฺมา สาริปฺุตโต
เอตทวโจ กิตฺตาวตานุ โข อวฺุโส ปรีหานชฺมโม ปุคฺคโล วุตฺโต
ภกฺวตา อึชวฺุโส ภิกฺขุ อสฺุสฺตณฺเฑว ชฺมมํ น สฺุณฺนตี สฺุตา
จสฺส ชฺมมา สฺมโมหิ ๔ กจฺจณฺตึ เย จสฺส ชฺมมา ปุพฺเพ เจตฺโส
สฺมฺมุจฺจุปฺพุพา เต จสฺส น ๕ สฺมฺทาจรนฺตึ อวิญฺเฑาตณฺเฑจ ๖ น
วิชานาติ เอตฺตาวตา โข อวฺุโส ปรีหานชฺมโม ปุคฺคโล วุตฺโต
ภกฺวตา ฯ กิตฺตาวตา จ ปนาวฺุโส อปรีหานชฺมโม ปุคฺคโล วุตฺโต
ภกฺวตา อึชวฺุโส ภิกฺขุ อสฺุสฺตณฺเฑว ชฺมมํ สฺุณฺนตี สฺุตา จสฺส
#๑ โป. ม. ภิกฺขเวติ ฯ ๒ ม. อปรีหานชฺมโม ปุคฺคโล อปรีหานชฺมโม ปุคฺคโลติ อวฺุโส
#วุจฺจติ ฯ ๓ ม. อากฺขณฺม ฯ ๔ ม. ย. สฺมโมหิ ฯ ๕ ย. เต จ น ฯ
#๖ ม. อวิญฺเฑาตณฺเฑว ฯ

ธมฺมา น สมฺโมหิ คจฺจนฺติ เย จสฺส ธมฺมา ปุพฺเพ เจตฺโส สมฺมุจฺจปุพฺพา
เต จสฺส สมฺมาจรนฺติ อวิญฺญาตญฺจ วิชานาติ เอตฺตาวตา
โฆ อาวุโส อปริหานธมฺโม ปุคฺคโล วุตฺโต ภควตา ฯ โน
เจ อาวุโส ภิกฺขุ ปริจิตฺตปริยายกุสโล โหติ อถ สจฺจิตฺตปริยายกุสลา
ภวิสฺสามาติ เอวญฺหิ โว อาวุโส สิกฺขิตพฺพํ ฯ

กถญฺจาวุโส ภิกฺขุ สจฺจิตฺตปริยายกุสโล โหติ เสยฺยถาปี อาวุโส
อิตฺถิ วา ปุริโส วา ทหโร ยฺวมา มณฺฑนทกชาติโก อาทาเส วา
ปริสุทฺเท ปริโยทาเต อจฺเณ วา อุตฺกปตฺเต สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน
สเจ ตตฺถ ปสฺสตี รัชํ วา องฺกณํ วา ตสฺเสว รัชสฺส วา องฺกณสฺส
วา ปหานาย วายมตี โน เจ ตตฺถ ปสฺสตี รัชํ วา องฺกณํ
วา เตนเวตฺตมโน โหติ ปริปฺภุณฺณสงฺกปโป ลาภา วต เม ปริสุทฺธ
วต เมติ เอวเมว โฆ อาวุโส ภิกฺขุโน ปจฺจเวกฺขณา พหุการา
โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ อนภิชฺฌาสุ นฺ โฆ พหุลํ วิหรามิ สํวิชฺชตี
นฺ โฆ เม เอโส ธมฺโม อุตฺทาหุ โนติ ๑ อพฺยาปนฺนจิตฺโต นฺ โฆ
พหุลํ วิหรามิ สํวิชฺชตี นฺ โฆ เม เอโส ธมฺโม อุตฺทาหุ โนติ
วิกตฺถินมิทฺโร นฺ โฆ พหุลํ วิหรามิ สํวิชฺชตี นฺ โฆ เม เอโส
ธมฺโม อุตฺทาหุ โนติ อนุทฺธโต นฺ โฆ พหุลํ วิหรามิ สํวิชฺชตี
นฺ โฆ เม เอโส ธมฺโม อุตฺทาหุ โนติ ตินฺณวิจิจฺจโณ นฺ โฆ
พหุลํ วิหรามิ สํวิชฺชตี นฺ โฆ เม เอโส ธมฺโม อุตฺทาหุ โนติ
อกุโธโร นฺ โฆ พหุลํ วิหรามิ สํวิชฺชตี นฺ โฆ เม เอโส ธมฺโม
#๑ ม. ย. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ อิตฺโต ปรี อีทิสเมว ฯ

อุทาหุ โนติ อสงฺกิลิฏฺจติโต นุ โข พหุลํ วิหรามิ สํวิชฺชติ นุ
 โข เม เอโส ฌมฺโม อุทาหุ โนติ ลาภี นุ โขมฺหิ อชฺฌตฺตํ
 ฌมฺมปามุชฺชสฺส ๑ สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส ฌมฺโม อุทาหุ โนติ
 ลาภี นุ โขมฺหิ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส
 ฌมฺโม อุทาหุ โนติ ลาภี นุ โขมฺหิ อธิปญฺญาฌมฺมวิปสฺสนาย
 สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส ฌมฺโม อุทาหุ โนติ ๑ สเจ ปนาวุโส ๒
 ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน สพฺเพปีเม กุสเล ฌมฺเม อตฺตนิ น สมฺนุปสฺสติ
 เตนาวุโส ภิกฺขุณา สพฺเพสํเยว อิมํสํ กุสลานํ ฌมฺมานํ ปฏฺฐิลาภาย
 อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม จ อุตฺตสาโห อุตฺตโสพฺหิ จ อปฺปฏฺฐิวนํ
 จ สติ จ สมฺปชฌณณจ กรณียํ เสยฺยถาปี อาวุโส อาทิตฺตเจโล
 วา อาทิตฺตสีโส วา ตสฺเสว เจตสฺส วา สีตสฺส วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ
 ฉนฺทณจ วายามณจ อุตฺตสาหณจ อุตฺตโสพฺหิณจ อปฺปฏฺฐิวนิณจ สติณจ
 สมฺปชฌณณจ กรณียํ เอวเมว โข อาวุโส เตน ภิกฺขุณา สพฺเพสํเยว
 อิมํสํ กุสลานํ ฌมฺมานํ ปฏฺฐิลาภาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม
 จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสพฺหิ จ อปฺปฏฺฐิวนํ จ สติ จ สมฺปชฌณณจ
 กรณียํ ๑ สเจ ปนาวุโส ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอกจฺเจ กุสเล ฌมฺเม
 อตฺตนิ สมฺนุปสฺสติ เอกจฺเจ กุสเล ฌมฺเม อตฺตนิ น สมฺนุปสฺสติ
 เตนาวุโส ภิกฺขุณา เย กุสเล ฌมฺเม อตฺตนิ สมฺนุปสฺสติ เตสุ
 กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ปตฺติฏฺฐาย เย กุสเล ฌมฺเม อตฺตนิ น สมฺนุปสฺสติ
 เตสํ กุสลานํ ฌมฺมานํ ปฏฺฐิลาภาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม จ
 #๑ ม. ฌมฺมปามุชฺชสฺส ๑ ๒ โป. ม. สเจ ปน อาวุโส ๑ ย. ปนสทฺโท นตฺถิ ๑

อุตสาโท จ อุตโสพุหิ จ อปปฏิวานี จ สติ จ สมปชฌณญจ
 กรณียี เสยฺยถาปี อาวุโส อาทิตฺตเจโล วา อาทิตฺตสีโส วา ตสฺเสว
 เจลสฺส วา สีสสฺส วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ จนนฺทญจ วายามญจ
 อุตสาหญจ อุตโสพุหิญจ อปปฏิวานิญจ สติญจ สมปชฌณญจ กรเยย
 เอวเมว โข อาวุโส เตน ภิภุขฺณาเย กุสเล ฌมฺเม อตฺตนิ สมฺนุสฺสตี
 เตสุ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ปติฏฺฐาย เย กุสเล ฌมฺเม อตฺตนิ
 น สมฺนุสฺสตี เตสํ กุสลาณํ ฌมฺมาณํ ปฏฺฐิตาภาย อธิมตฺโต จนนฺโท จ
 วายาโม จ อุตสาโท จ อุตโสพุหิ จ อปปฏิวานี จ สติ จ
 สมปชฌณญจ กรณียี ฯ สเจ ปนาวุโส ภิภุขฺ ปจฺจเวภฺขมาโน สพฺเพปีเม
 กุสเล ฌมฺเม อตฺตนิ สมฺนุสฺสตี เตนาวุโส ภิภุขฺณา สพฺเพเสว ๑
 อิมฺเมสุ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ปติฏฺฐาย อตฺตริ อาสวานํ ขยาย โยโค
 กรณียโยติ ฯ

[๕๖] ทสยิมา ภิภุขเว สญฺญา ภาวิตา พหุลิกฺตา มหปฺผลา
 โหนฺติ มหฺนีสฺสา อมโตคฺธา อมตปริโยसानา กตฺมา ทส อสุภสญฺญา
 มรณสญฺญา อหฺาเร ปฏฺิภุขฺสญฺญา สพฺพโลเก อนภฺิรตสญฺญา
 อนิจฺจสญฺญา อนิจฺเจ ทุภุขฺสญฺญา ทุภุখে อนตฺตสญฺญา
 ปหฺานสญฺญา วิรํคสญฺญา นิโรธสญฺญา อีมา โข ภิภุขเว ทส
 สญฺญา ภาวิตา พหุลิกฺตา มหปฺผลา โหนฺติ มหฺนีสฺสา อมโตคฺธา
 อมตปริโยसानาติ ฯ

[๕๗] ทสยิมา ภิภุขเว สญฺญา ภาวิตา พหุลิกฺตา มหปฺผลา

#๑ ยู. สพฺเพสุเยว ฯ

โหนติ มหานิสฺสา อมโตคธา อมตปริโยसानา กตมา ทส
อนิจฺจสณฺญา อนตฺตสณฺญา มรณสณฺญา อาหารเ ปฏิกุณฺณสณฺญา
สพฺพโลเก อนภริตสณฺญา อฏฺฐิกสณฺญา ปุพฺพกสณฺญา ๑ วินีลกสณฺญาต
วิจฺฉิตฺตสณฺญา อุตฺตมาตกสณฺญา อีมา โข ภิกฺขเว ทส
สณฺญา ภาวิตา พหุสฺสีกตา มหปฺผลา โหนติ มหานิสฺสา อมโตคธา
อมตปริโยसानาติ ฯ

[๕๘] สเจ ภิกฺขเว อลฺลตติตฺถิยา ปริพฺพาชกา เอวํ ปุจฺเจยฺย
กีมฺมูลกา อาวุโส สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมภฺวา สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมุตฺथा
สพฺเพ ชมฺมา กีสฺโมสรณา สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมุตฺตา สพฺเพ ชมฺมา
กีสฺมุตฺตยา สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมุตฺตรา สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมุตฺรา
สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมุตฺรา สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมุตฺรา สพฺเพ ชมฺมา
เอวํ ปุจฺจฺจา ตฺวมฺเห ภิกฺขเว เตสํ อลฺลตติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ กิณฺติ
พฺยากรเรยฺยาถาติ ฯ ภควํมฺลกา โน ภนฺเต ชมฺมา ภควํเนตฺตติกา ภควํปฏฺฐิสฺรณา
สาธฺว วต ภนฺเต ๒ ภควนฺตฺตฺยเว ปฏฺฐิภาตฺตฺย เอตฺตฺสส ภาสฺสิตฺตฺส
อตฺตฺสส ภาวโต สุตฺตฺวา ภิกฺขุ ชฺวาเรตฺตฺสสนฺตีติ ฯ เตนฺหิ ภิกฺขเว สฺสณฺณ
สาธฺวกํ มนฺสิกโรธ ภาสฺสิตฺตฺสสนฺตีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
ปจฺจฺจฺจฺสสฺสํ ฯ ภควา เอตฺตฺทวโจ สเจ ภิกฺขเว อลฺลตติตฺถิยา
ปริพฺพาชกา เอวํ ปุจฺเจยฺย กีมฺมูลกา อาวุโส สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมภฺวา
สพฺเพ ชมฺมา กีสฺมุตฺथा สพฺเพ ชมฺมา กีสฺโมสรณา สพฺเพ ชมฺมา
#๑ ย. ปุพฺพกสณฺญา ฯ ๒ โป. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

กีปมฺชา สพฺเพ ฌมฺมา กิอฺธิปเตยฺยา สพฺเพ ฌมฺมา กิอฺตุตฺตรา
สพฺเพ ฌมฺมา กิสาธา สพฺเพ ฌมฺมา กิโอกฺธา สพฺเพ ฌมฺมา
กิปริโยสํนา สพฺเพ ฌมฺมาติ เอวํ ปุฏฺฐา ตุมฺเห ภิกฺขเว เตสํ
อณฺฺตติตฺถิยาณํ ปริพฺพาชกานํ เอวํ พฺยากรเยยฺยาถ จฺนฺทมฺมฺลกา อวฺวโส
สพฺเพ ฌมฺมา มนสิการสมฺภวา สพฺเพ ฌมฺมา ผสฺสสมฺมฺทยา สพฺเพ
ฌมฺมา เวทนาสโมสฺรณา สพฺเพ ฌมฺมา สมาริปมฺชา สพฺเพ ฌมฺมา
สตาธิปเตยฺยา สพฺเพ ฌมฺมา ปณฺณตฺตรา สพฺเพ ฌมฺมา วิมฺุตฺติสํธา
สพฺเพ ฌมฺมา อมโถคธา สพฺเพ ฌมฺมา นิพฺพานปริโยสํนา
สพฺเพ ฌมฺมาติ เอวํ ปุฏฺฐา ตุมฺเห ภิกฺขเว เตสํ อณฺฺตติตฺถิยาณํ
ปริพฺพาชกานํ เอวํ พฺยากรเยยฺยาถาติ ฯ

[๕๕] ตสฺมา ทิห ภิกฺขเว เอวํ สิถฺจิตฺตพฺพิยถาปพฺพชฺชาปริจิตฺตญ
โน จิตฺตํ ภวิสฺสติ น จ อฺปฺปนฺนา ปาปกา อกฺุสฺตา
ฌมฺมา จิตฺตํ ปริยาทาย จสฺสนฺติ อนิจฺจสฺสณฺญาปริจิตฺตญ โน จิตฺตํ
ภวิสฺสติ อนตฺตสฺสณฺญาปริจิตฺตญ โน จิตฺตํ ภวิสฺสติ อสฺสภสฺสณฺญาปริจิตฺตญ
โน จิตฺตํ ภวิสฺสติ อาทินวสฺสณฺญาปริจิตฺตญ โน จิตฺตํ
ภวิสฺสติ โลกสฺส สมนฺญจ วิสมฺญจ ฌตฺวา ตํ สฺสณฺญาปริจิตฺตญ
โน จิตฺตํ ภวิสฺสติ โลกสฺส สมนฺญจ ๑ วิภวญฺจ ฌตฺวา ตํ
สฺสณฺญาปริจิตฺตญ โน จิตฺตํ ภวิสฺสติ โลกสฺส สมนฺญจ อฏฺฐจฺจนฺญจ
ฌตฺวา ตํ สฺสณฺญาปริจิตฺตญ โน จิตฺตํ ภวิสฺสติ ปหฺนสฺสณฺญาปริจิตฺตญ
#๑ ม. ภวญจ ฯ

โน จิตต์ ภวิสฺสตี วิราคสณฺญาปริจิตฺตญ โน จิตฺตํ
ภวิสฺสตี นิโรธสณฺญาปริจิตฺตญ โน จิตฺตํ ภวิสฺสตีติ เอวณฺหิ
โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพํ ฯ ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ยถาปพฺพชฺชาปริจิตฺตญ
จิตฺตํ โหติ น จ อุปฺปนฺนา ปาปกฺกา อกุสลา ฆมฺมา จิตฺตํ
ปริยาทาย ติกฺขุณฺติ อนิจฺจสณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ
อนตฺตสณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ อสุภสณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ
โหติ อาทีนวสณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ โลกสุส สมณฺจ วิสมณฺจ
ณฺตฺวา ตํ สณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ โลกสุส สมภวณฺจ
วิภวณฺจ ตํ สณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ โลกสุส สมุทฺยณฺจ
อภฺยงฺกมณฺจ ณฺตฺวา ตํ สณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ
ปหานสณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ วิราคสณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ
นิโรธสณฺญาปริจิตฺตญ จิตฺตํ โหติ ตสฺส ทฺวินฺนํ ผลานํ อณฺยตฺร
ผลํ ปาฏิกงฺขํ ทิกฺขุเรว ฆมฺเม อณฺเวย สติ วา อุปาทีเสเส
อนาคามีตฺตาติ ฯ

[๖๐] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเณ อนาถปิณฺฑทิกสุส
อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา คิริमानฺนุโท
อาพาธโก โหติ ทฺกฺขิโต พาพฺหคิลาโน ฯ อถ โข आयสฺมา อานนุโท
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข आयสฺมา อานนุโท ภควนฺตํ
เอตทโวจ आयสฺมา ภนฺเต คิริमानฺนุโท อาพาธโก โหติ ทฺกฺขิโต

พาพหคิลาน โสธา ฆนเต ภควา เยนายสุมาคิริमानนุโท เตนุปลงกมตุ
อนุกมปิ อุปาทายาติ ฯ สเจ โข ตวั อานนุท คิริमानนุทสุส
ภิกขุโน อุปสงกมิตฺวา ๑ ทส สลฺยา ภาเสยฺยาสิ จานํ โข
ปเนตํ วิชฺชติ ยํ คิริमानนุทสุส ภิกขุโน ทส สลฺยา สุตฺวา โส
อาพาโธ จานโต ปฏิปสฺสมเกยฺย กตฺมา ทส อนิจฺจสลฺยา
อนตฺตสลฺยา อสุภตฺตสลฺยา อาทีนวตฺตสลฺยา ปหานตฺตสลฺยา วิราคตฺตสลฺยา
นิโรธตฺตสลฺยา สพฺพโลเก อนภิตตฺตสลฺยา สพฺพสงฺขาราเสฺ อนิจฺจสลฺยา ๒
อานาปานสติ ฯ

กตฺมา จานนุท อนิจฺจสลฺยา อิทานนุท ภิกขุ อรณฺณคโต
วา รุกฺขมฺลคโต วา สฺลฺยาการคโต วา อิติ ปฏิสฺลฺยจิกฺขติ รูปี
อนิจฺจํ เวทนา อนิจฺจา สลฺยา อนิจฺจา สงฺขารา อนิจฺจา
วิญฺญาณํ อนิจฺจนฺติ อิติ อิมสฺส ปญฺจสุ อุปาทานกฺขนฺตฺส
อนิจฺจานุปลฺสี วิหฺรติ อัย วุจฺจตฺตานนุท อนิจฺจสลฺยา ฯ

กตฺมา จานนุท อนตฺตสลฺยา อิทานนุท ภิกขุ อรณฺณคโต
วา รุกฺขมฺลคโต วา สฺลฺยาการคโต วา อิติ ปฏิสฺลฺยจิกฺขติ จกฺขํ ๓
อนตฺตา รูปี ๔ อนตฺตา โสตํ อนตฺตา สทฺทา อนตฺตา ฆานํ
อนตฺตา คนฺธา อนตฺตา ชิวฺหา อนตฺตา รสา อนตฺตา กาโย ๕
อนตฺตา โฝฏฺจพฺพา อนตฺตา มโน อนตฺตา ฐมฺมา อนตฺตาติ
อิติ อิมสฺส ๗ อชฺฌตฺตคิกฺพาหิเรสุ आयตฺเนสุ อนตฺตานุปลฺสี วิหฺรติ
อัย วุจฺจตฺตานนุท อนตฺตสลฺยา ฯ

#๑ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ม. อนิจฺจาสลฺยา ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ ๓ ม. จกฺขุ ฯ
#๔ ม. รูปา ฯ ๕ ม. กายา ฯ

กตมา जानนृत्त ओसुगसलुणा ओराननृत्त गीकुषु ओममेव कायै
ओतुषुपातला ओरुकेसमतुका दजप्रियनुदं पुननानुपकारसुस ॑ ओसुजिनो
पुजवेकुषुति ओदुति ओमसुमी काये गेसा लोमा नखा तनुदा तओ
मंसि नुहारु ओगुषु २ ओगुषुमिणुषु वुकुं हथुं यकनं गीलोमकं पीहं
पुपुषासं ओनुदं ओनुदकुणुं ओतुरियं गरीसं पीतुदं सेमहं पुपुषो लोहितं
सेतो मेतो ओसुसु वसा खेपो सिङ्गामिका लसिका मुतुतनुति ओति
ओमसुमी काये ओसुगानुपसुसि वीहुरति ओयं वुजुताननृत्त ओसुगसलुणा ५

กตมา जानนृत्त ओतीनवलลुणा ओरानนृत्त गीकुषु ओरलुณकुโ
วา रुकुषुमुลकुโ वा सुลुणाการकुโ वा ओติ ปุสुสलुจิกุषुติ
พหุทุโก โข ओยं กาโย พหุओतीนโวติ ๓ ओติ ओมसुमी काये वीวิชา
ओपाธา ओปुषุชनुติ सेยยลัทธิं จकुषุโรโค โสตุโรโค ञानโรโค ชिवुहारोโค
กายโรโค ลีสโรโค กณुณโรโค मुखโรโค ทनुตโรโค [๔] กาโส
สาโส ปินาโส ๗ โห ๕ ชโร กุจुณโรโค มุจुณ ปकुषुनुทิกา सुลา ๖ วิสुจิกา
กุจुจं กณुโ ท กिलाโส โสโส ओปมาโร ททु กณुทु กจुณุ รขสา ๗
วิทुจुณิกา लोहितं पीतुदं ๘ मरुमेहो ओसा पीपกา गकनुतला पीतुतसमुगुजाना
ओपाธา सेमहसमुगुजाना ओपाธา वातसमुगुजाना ओपाธา
सनुपीपाติกา ओपाธา ओदुप्रिणामखा ओपाธา विसुप्रिหารखा ओपाธา
ओปकुगुमिका ओपाธา กमुवปีपाखा ओपाธา ลีदं ओनुหं ชिङ्गजुणा
पीपासा ओजुจาโร ปसुसाโวติ ओติ ओमसुमी काये ओतीनवानुपसुसि
वीहुरति ओयं वुजुताननृत्त ओतीनवलลुणा ५

- #๑ ม. ปุริ นานานุปการสุส ๕ ย. ปุริ นานป ___ ๑ ๒ ม. นุहारु ओगुषु ๑
- #๓ ม. ओติสทुโท นตุติ ๑ ๔ ม. ओगुषุโรโคติ ทिसुสติ ๑ ๕ ม. ทาโห ๑ ๖ ม. ย. सुला ๑
- #๗ ม. नखसा १ ८ य. लोहितपीतुदं १

กตมา जानนृत् पहांसलुवा ँराननृत् गङ्खु उडुडनुं
कामवलकृङ्गं नारुवलसुतु डडहतु वुनतेतु डुनुतुङ्गुरुतु अनडारु कडेतु
उडुडनुं डुडडडतुवलकृङ्गं नारुवलसुतु डडहतु वुनतेतु डुनुतुङ्गुरुतु
अनडारु कडेतु उडुडनुं वुडुडडतुवलकृङ्गं नारुवलसुतु डडहतु वुनतेतु
डुनुतुङ्गुरुतु अनडारु कडेतु उडुडनुडुडनुडुडनु डडडडे ओकुसले ञडुडे
नारुवलसुतु डडहतु वुनतेतु डुनुतुङ्गुरुतु अनडारु कडेतु ओडु
वुङुङताननृत् पहांसलुवा ॡ

กตมา जानนृत् वुराकसलुवा ँराननृत् गङ्खु ओरलुलकतु वा
रुकुडडुलकतु वा सुलुवलकरकतु वा یتु डडुडुडुडुङुङुतु ेतु สनुตु
ेतु डडुडुตु डडुडुตु สडुडुสङुडารसडुडे สडुडुडुडुडुडुडुडุคตनुหकुडुडे ๑
वुराकु नुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडु ेतु वुङुङतानนृत् वुराकसलुवा ॡ

กตมา जानนृत् नुरुकसलुवा ँराननृत् गङ्खु ओरलुलकतु वा
रुकुडडुलकतु वा सुलुवलकरकतु वा یتุ डडुडुडुडुङुङुतु ेतु สनुตु
ेतु डडुडุตु डडुडุตु สडुडุสङुडารसडुडे สडुडุडुडुडुडुडุडุคตनुหकुडุडे ๑
नुरुकु नुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडु ेतु वुङुङतानนृत् नुरुकसलुवा ॡ

กตมา जानนृत् สडुडุडुลडे अनङुरตसลुवा ँरानนृत् गङ्खु
डे लडे ओडुडुडुडुडुडु ๒ ेतु ส ओङुङुङานาङुङुเวसानुสยา ते डडहुतु
वरडुनु न ओडुडुडुडुडु ๓ ेतु वุङुङतानนृत् สडुडุडुลडे अनङुरตसลुवा ॡ

กตมา जानนृत् สडุडุสङुडารesu अनङुङุสลुवा ँरानนृत् गङ्खु
सडुडุสङुडारehu ๔ ओङुङुङुตु हरายतु डुङुङुङुตु ेतु वุङุङतानนृत्

#๑ ड. ตनुหकुडุडे ๑ ๒ ड. อุडुडुทานา ๑ ๓ ड. अनुडुडुडुडु ๑ ๔ ड. สडุडุสङุडารesu ๑

สพฺพสงฺขารेषฺสู อนิจฺจสณฺญา ฯ

กตมา จานนุท อานาปานสติ อิทานนุท ภิกฺขุ อรณฺณคโถ วา
 รุกฺขมฺลคโถ วา สฺถวนาคารคโถ วา นิสีหติ ปลฺลงฺกํ อารุชิตฺวา อุหฺม
 กายํ ปณฺธิชาย ปริมุขํ สตี อฺปฺภูจฺเปตฺวา โส สโถว อสฺสสตี สโต ๑
 ปลฺลสฺสตี ที่มฺม วา อสฺสสฺสนฺโต ที่มฺม อสฺสสฺสามีติ ปชานาติ ที่มฺม
 วา ปลฺลสฺสสฺสนฺโต ที่มฺม ปลฺลสฺสสฺสามีติ ปชานาติ รสฺสํ วา อสฺสสฺสนฺโต
 รสฺสํ อสฺสสฺสามีติ ปชานาติ รสฺสํ วา ปลฺลสฺสสฺสนฺโต รสฺสํ ปลฺลสฺสสฺสามีติ
 ปชานาติ สพฺพกายปฺปฏิสฺสเวทึ อสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ สพฺพกายปฺปฏิสฺสเวทึ
 ปลฺลสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ ปลฺลสฺสมุภยํ กายสงฺขารํ อสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ
 ปลฺลสฺสมุภยํ กายสงฺขารํ ปลฺลสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ ปิตฺติปฺปฏิสฺสเวทึ
 อสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ ปิตฺติปฺปฏิสฺสเวทึ ปลฺลสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ
 สุขปฺปฏิสฺสเวทึ อสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ สุขปฺปฏิสฺสเวทึ ปลฺลสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ
 จิตฺตสงฺขารปฺปฏิสฺสเวทึ อสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ จิตฺตสงฺขารปฺปฏิสฺสเวทึ
 ปลฺลสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ ปลฺลสฺสมุภยํ จิตฺตสงฺขารํ อสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ
 ปลฺลสฺสมุภยํ จิตฺตสงฺขารํ ปลฺลสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ จิตฺตปฺปฏิสฺสเวทึ
 อสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ จิตฺตปฺปฏิสฺสเวทึ ปลฺลสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ
 อภิปปโมทยํ จิตฺตํ ... สฺมาทหํ จิตฺตํ ... วิโมจยํ จิตฺตํ ... อนิจฺจํ อสฺสสฺ
 ... วิราคานุปลฺลสฺสี ... นิโรธานุปลฺลสฺสี ... ปญฺญินิสฺสคฺคานุปลฺลสฺสี อสฺสสฺสสฺสามีติ
 สิกฺขติ ปญฺญินิสฺสคฺคานุปลฺลสฺสี ปลฺลสฺสสฺสสฺสามีติ สิกฺขติ อหํ วุจฺจตฺตานนุท
 อานาปานสติ ฯ สเจ โข ตฺวํ อานนุท คิริมานนุทสฺส ภิกฺขุ โน อฺปฺสงฺกมิตฺวา
 #๑ ม. สโถว ฯ

อิมมา ทส สลฺยา ภาเสยฺยาสิ จานฺ โข ปเนตฺ วิชฺชติ ยํ
คิริमानนุทสฺส ภิกฺขุโน อิมมา ทส สลฺยา สุตฺวา โส อาพาโธ จานฺโส
ปฏฺิปปสฺสมภฺเยยฺยาติ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนุโท ภควโต สนฺติเก อิมมา
ทส สลฺยา อุกฺคเหตฺวา เยนายสฺมา คิริमानนุโท เตนุปลสฺงกมิ
อุปลสฺงกมิตฺวา อายสฺมโต คิริमानนุทสฺส อิมมา ทส สลฺยา อภาสิ ฯ
อถ โข อายสฺมโต คิริमानนุทสฺส อิมมา ทส สลฺยา สุตฺวา โส อาพาโธ
จानฺโส ปฏฺิปปสฺสมภฺิ วุฏฺฺหิ ๑ จายสฺมา คิริमानนุโท ตมฺหาอาพาธา
ตถา ปหิโน จ ปนายสฺมโต คิริमानนุทสฺส โส อาพาโธ อโหสีติ ฯ

สจฺจิตฺตวคฺโค ปจโม ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

สจฺจิตฺตสาร์ิปฺตฺตา จ จิตฺติ จ สมเถน จ

ปฺริหานา เทว สลฺยา ๒ มฺลตา ปพฺพชิตาพฺโธ ๓ ฯ

ขมกฺวคฺโค ทฺติโย

[๖๑] ปฺริมา ภิกฺขเว โภจฺญิ น ปญฺญาติ อวิชฺชาย อิตฺโต
ปฺพเพ อวิชฺชา นาโหสิ อถ ปจฺฉา สมภฺวีติ ๔ เอวญฺเจตฺ ภิกฺขเว
วุจฺจติ อถ จ ปน ปญฺญาติ อิทปฺปจฺจยา อวิชฺชาติ อวิชฺชมฺปหิ
ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โภจฺจาหาริ อวิชฺชาย
ปญฺจ นีวรณาติสฺส วณฺิยํ ปญฺจปหิ ภิกฺขเว นีวรเณ สาหารเ
#๑ โป. วุฏฺฺหาหิ ฯ ยฺ. อุฏฺฺหาหิ ฯ ๒ ม. ปฺริหาโน จ เทวสลฺยา ฯ
#๓ โป. ปพฺพชิตํ ธิโรติ ฯ ม. ปพฺพชิตํ คิริติ ฯ ยฺ. ปพฺพชิตาคิริติ ฯ
#๔ โป. ม. สมภฺวีติ ฯ อปฺริปี อีทิสเมว ฯ

วทามิ โน อนาหารเ โโก จาหาโร ปญจนัน นีวรณัน คีณิ
ทุจจรัตนิติสฺส วณินิ คีณิปหิ ภิกฺขเว ทุจจรัตนิ สาหารานิ วทามิ
โน อนาหารานิ โโก จาหาโร คีณณิ ทุจจรัตนัน อินฺทฺริยาสัวโรติสฺส ๑
วณินิ อินฺทฺริยาสัวรมุปหิ ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ
โก จาหาโร อินฺทฺริยาสัวรสฺส อสตาสมุปชฌณนฺติสฺส ๒ วณินิ
อสตาสมุปชฌณมุปหิ ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โโก จาหาโร
อสตาสมุปชฌณสฺส อโยนินิสฺส มนสิกาโรติสฺส วณินิ อโยนินิสฺส
มนสิการมุปหิ ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โโก จาหาโร
อโยนินิสฺส มนสิการสฺส อสฺสทฺธิชนฺติสฺส วณินิ อสฺสทฺธิชมุปหิ
ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โโก จาหาโร อสฺสทฺธิยสฺส
อสฺสทฺทมฺมสฺสวณนฺติสฺส วณินิ อสฺสทฺทมฺมสฺสวณมุปหิ ภิกฺขเว สาหาริ
วทามิ โน อนาหาริ โโก จาหาโร อสฺสทฺทมฺมสฺสวณสฺส อสฺสปุริสสัเสโวติสฺส
วณินิ อิติ โข ภิกฺขเว อสฺสปุริสสัเสโว ปฺริปุโร
อสฺสทฺทมฺมสฺสวณนํ ปฺริปุเรติ อสฺสทฺทมฺมสฺสวณนํ ปฺริปุริ อสฺสทฺธิยํ
ปฺริปุเรติ อสฺสทฺธิยํ ปฺริปุริ อโยนินิสฺส มนสิการํ ปฺริปุเรติ อโยนินิสฺส
มนสิกาโร ปฺริปุโร อสตาสมุปชฌณนํ ปฺริปุเรติ อสตาสมุปชฌณนํ
ปฺริปุริ อินฺทฺริยาสัวโร ปฺริปุเรติ อินฺทฺริยาสัวโร ปฺริปุโร คีณิ ทุจจรัตนิ
ปฺริปุเรติ คีณิ ทุจจรัตนิ ปฺริปุรานิ ปญจ นีวรณเ ปฺริปุเรนฺติ
ปญจ นีวรณา ปฺริปุรา อวิหฺช ปฺริปุเรนฺติ เอวเมติสฺสา อวิหฺชาย
อาหาโร โหติ เอวณจ ปาปริปุริ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อฺุปฺริปพฺพเต
#๑ ม. อินฺทฺริยอัสัวโรติสฺส ๑ ๒ โป. อสฺสทฺตอสฺมปชฌณนฺติสฺส ๑

ถูลลหุสิตเก เทเว วสุสนเต เทเว คพคพายนเต ๑ ตั อุกกั ยถานินัน
ปวตตมานัน ปพพตกนุทรปทรสาขา ปริปุเรติ ปพพตกนุทรปทรสาขา
ปริปุรา กุสุพะเก ๒ ปริปุเรเนติ กุสุพะภา ปริปุรามหาโสพะเก ปริปุเรเนติ
มหาโสพะภา ปริปุรา กุณนทโย ปริปุเรเนติ กุณนทโย ปริปุรา
มหานทโย ปริปุเรเนติ มหานทโย ปริปุรา มหาสมุทท์ ๓ สาคร์ ปริปุเรเนติ
เอวมตสฺส มหาสมุทท์สฺส สาครฺสฺส อาหาโร โหติ เอวญจ ปาริปุริ
เอวเมว โข ภิกฺขเว อสฺปฺริสฺสเสโว ปริปุโร อสฺสทฺมมฺสฺสวณฺ์ ปริปุเรติ
อสฺสทฺมมฺสฺสวณฺ์ ปริปุริ อสฺสทฺธิยฺ์ ปริปุเรติ อสฺสทฺธิยฺ์ ปริปุริ
อโยนิโส มนสิการฺ์ ปริปุเรติ อโยนิโส มนสิกาโร ปริปุโร
อสตาสมฺปชฌณฺ์ ปริปุเรติ อสตาสมฺปชฌณฺ์ ปริปุริ อินฺทฺริยาถวโร
ปริปุเรติ อินฺทฺริยาถวโร ปริปุโร ติณฺ์ ทฺจจฺริตานิ ปริปุเรติ ติณฺ์
ทฺจจฺริตานิ ปริปุรานิ ปญจ นีวรณฺ์ ปริปุเรเนติ ปญจ นีวรณฺ์
ปริปุรา อวิขฺหฺ์ ปริปุเรเนติ เอวมตฺสฺสา อวิขฺหาเย อาหาโร โหติ เอวญจ
ปาริปุริ ฯ วิชฺชาวิมฺตฺติมฺปหิ ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โโก
จาหาโร วิชฺชาวิมฺตฺติยา สตฺต โโพชฌงฺกาคิสฺส วจฺนียฺ์ สตฺตปหิ ภิกฺขเว
โพชฌงฺเก สาหารเ วทามิ โน อนาหารเ โโก จาหาโร สตฺตณฺ์
โพชฌงฺกานฺ์ จตฺตารो สติปฺญฺจานาคิสฺส วจฺนียฺ์ จตฺตารोปหิ ภิกฺขเว
สติปฺญฺจานเ สาหารเ วทามิ โน อนาหารเ โโก จาหาโร จตฺตณฺ์
สติปฺญฺจานานฺ์ ติณฺ์ สุจฺริตานิ ติสฺส วจฺนียฺ์ ติณฺ์ปหิ ภิกฺขเว สุจฺริตานิ
สาหารานิ วทามิ โน อนาหารานิ โโก จาหาโร ติณฺ์ สุจฺริตานฺ์
#๑ โป. ม. เทเว คพคพายนเตติ อิมเ ปาจา นตฺถิ ฯ ยฺ. คคฺลถายนเต ฯ ๒ โป.
#กุสมฺเบ ฯ ม. กุโสสมฺเบ ฯ อถฺยตฺถ อเวิ ฉาตพฺพิ ฯ ๓ โป. สพฺพตฺถวาเรสุ สมุทฺทฺ์ ฯ

อินทริยสัรวโรติสฺส วณินิย อินทริยสัรวรมุหิ ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ
โน อนาหาริ โก จาหาริ อินทริยสัรวรสฺส สติสมฺปชฺฌณฺณตฺติสฺส
วณินิย สติสมฺปชฺฌณฺมมุหิ ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ
โก จาหาริ สติสมฺปชฺฌณฺรสฺส โยนิโส มนสิกาโรตฺติสฺส วณินิย
โยนิโส มนสิการมุหิ ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โก
จาหาริ โยนิโส มนสิการรสฺส สทฺธาตฺติสฺส วณินิย สทฺธมุหิ ภิกฺขเว
สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โก จาหาริ สทฺธาย สทฺธมฺมุสฺสวณฺณตฺติสฺส
วณินิย สทฺธมฺมุสฺสวณฺมมุหิ ภิกฺขเว สาหาริ วทามิ โน
อนาหาริ โก จาหาริ สทฺธมฺมุสฺสวณฺรสฺส สปริสฺสํเสโวตฺติสฺส วณินิย
อิตฺติ โข ภิกฺขเว สปริสฺสํเสโว ปริปุโร สทฺธมฺมุสฺสวณฺ ปริปุเรตฺติ
สทฺธมฺมุสฺสวณฺ ปริปุริ สทฺธํ ปริปุเรตฺติ สทฺธา ปริปุรา โยนิโส
มนสิการิ ปริปุเรตฺติ โยนิโส มนสิกาโร ปริปุโร สติสมฺปชฺฌณฺ ปริปุเรตฺติ
สติสมฺปชฺฌณฺ ปริปุริ อินทริยสัรวริ ปริปุเรตฺติ อินทริยสัรวโร ปริปุโร
ตฺติณิ สุจฺริตานิ ปริปุเรตฺติ ตฺติณิ สุจฺริตานิ ปริปุรานิ จตฺตาริ
สตีปฺภูจฺจเน ปริปุเรตฺติ จตฺตาริ สตีปฺภูจฺจนา ปริปุรา สตฺต โพชฺฌณฺเก
ปริปุเรตฺติ สตฺต โพชฺฌณฺกา ปริปุรา วิชฺชาวิมุตฺตี ปริปุเรตฺติ
เอวเมตฺติสฺสา วิชฺชาวิมุตฺติยา อาหาริ โหติ เอวญฺจ ปาริปุริเสยฺยถาปิ
ภิกฺขเว อูปริปฺพพฺเต อุลลสฺสิตฺเต เทเว วสุสฺนเต เทเว คพฺคพายนฺเต
ตฺติ อุตฺถํ ยถานินฺนํ ปวตฺตมานํ ปพฺพตฺกนฺทรปฺทรสาขา ปริปุเรตฺติ
ปพฺพตฺกนฺทรปฺทรสาขา ปริปุรา กุสุพฺเพ ปริปุเรตฺติ กุสุพฺพา ปริปุรา

มหาโสฬสเถ ปริปุเรนฺติ มหาโสฬสธา ปริปุรา กุณฺนทโย ปริปุเรนฺติ
กุณฺนทโย ปริปุรา มหानทโย ปริปุเรนฺติ มหानทโย ปริปุรา
มหาสมุทฺทํ สาคร์ ปริปุเรนฺติ เอวเมตสฺส มหาสมุทฺทสฺส สาคฺรสฺส
อาหาโร ๑ โหติ เอวญจ ปาปริปุริ เอวเมว โข ภิกฺขเว สปริสฺสํเสโว
ปริปุโร สทฺธมฺมสฺสวณฺํ ปริปุเรติ สทฺธมฺมสฺสวณฺํ ปริปุริ สทฺธํ ปริปุเรติ
สทฺธา ปริปุรา โยนิโส มนสิการํ ปริปุเรติ โยนิโส มนสิกาโร
ปริปุโร สติสมฺปชฺฌณฺํ ปริปุเรติ สติสมฺปชฺฌณฺํ ปริปุริ อินฺทฺริยสํวํ
ปริปุเรติ อินฺทฺริยสํวโร ปริปุโร ตีณิ สุจฺริตานิ ปริปุเรติ ตีณิ
สุจฺริตานิ ปริปุรานิ จตฺตารो สติปฺภฺจฺจเน ปริปุเรนฺติ จตฺตารो
สติปฺภฺจฺจนา ปริปุรา สตฺต โขชฺฌนฺเก ปริปุเรนฺติ สตฺต โขชฺฌนฺกา
ปริปุรา วิชฺชาวิมฺุตฺตี ปริปุเรนฺติ เอวเมตฺสฺสา วิชฺชาวิมฺุตฺติยา อาหาโร
โหติ เอวญจ ปาปริปุริติ ฯ

[๖๒] ปุริมา ภิกฺขเว โภจฺจ น ปฺลฺยายติ ภวตฺตฺนฺหาเย อิติ
ปฺพเพ ภวตฺตฺนฺหา นาโหสิ อถ ปจฺจนา สมฺภวํติ เอวญเจตฺถิ ภิกฺขเว
วุจฺจติ อถ จ ปน ปฺลฺยายติ อิทปฺปจฺจยา ภวตฺตฺนฺหาติ
ภวตฺตฺนฺหมปฺหํ ๒ ภิกฺขเว สาหารํ วทามิ โน อนาหารํ โภจฺจาหาโร
ภวตฺตฺนฺหาเย อวิชฺชาตฺสฺส วจฺนํยํ อวิชฺชปฺหํ ภิกฺขเว สาหารํ วทามิ
โน อนาหารํ โภจฺจาหาโร อวิชฺชาย ปฺลฺยจฺนํวเรตฺสฺส วจฺนํยํ
ปฺลฺยจฺ นํวเรตฺสฺส ภิกฺขเว ๓ สาหารเ วทามิ โน อนาหารเ โภ
จฺจาหาโร ปฺลฺยจฺนํ นํวเรตฺสฺส ตีณิ ทฺวจฺจฺริตานิตฺสฺส วจฺนํยํ ตีณิปฺหํ
#๑ ม. สาหาโร ฯ ๒ ม. ภวตฺตฺนฺหมปฺหํ ฯ สพฺพตฺตฺถ อิติสเมว ฯ ๓ ย. ปฺลฺยจฺปฺหํ
#ภิกฺขเว นํวเรตฺสฺส ฯ

ภิกขเว ทุจฺจริตานิ สาหารานิ วทามิ โน อนาหารานิ โก จาหาโร
ติณฺณํ ทุจฺจริตานิ อินฺทฺริยาสํวโรตฺติสฺส วจฺนียํ อินฺทฺริยาสํวรมฺปหํ
ภิกขเว สาหารํ วทามิ โน อนาหารํ โก จาหาโร อินฺทฺริยาสํวรสฺส
อสฺตาสมฺปชฺฌณฺนฺตฺติสฺส วจฺนียํ อสฺตาสมฺปชฺฌณฺนฺมฺปหํ ภิกขเว สาหารํ
วทามิ โน อนาหารํ โก จาหาโร อสฺตาสมฺปชฺฌณฺนฺสฺส อโยนิโส
มนฺติกาโรตฺติสฺส วจฺนียํ อโยนิโส มนฺติการมฺปหํ ภิกขเว สาหารํ
วทามิ โน อนาหารํ โก จาหาโร อโยนิโส มนฺติการสฺส
อสฺสทฺธิยฺนฺตฺติสฺส วจฺนียํ อสฺสทฺธิยมฺปหํ ภิกขเว สาหารํ วทามิ โน
อนาหารํ โก จาหาโร อสฺสทฺธิยฺสฺส อสฺสทฺธมฺมสฺสวณฺนฺตฺติสฺส วจฺนียํ
อสฺสทฺธมฺมสฺสวณฺนฺมฺปหํ ภิกขเว สาหารํ วทามิ โน อนาหารํ โก
จาหาโร อสฺสทฺธมฺมสฺสวณฺนฺสฺส อสฺปฺปริสฺสํเสโวตฺติสฺส วจฺนียํ อิติ
โข ภิกขเว อสฺปฺปริสฺสํเสโว ปริปุโร อสฺสทฺธมฺมสฺสวณฺนํ ปริปุเรติ
อสฺสทฺธมฺมสฺสวณฺนํ ปริปุริ อสฺสทฺธิยํ ปริปุเรติ อสฺสทฺธิยํ ปริปุริ
อโยนิโส มนฺติการํ ปริปุเรติ อโยนิโส มนฺติกาโร ปริปุโร
อสฺตาสมฺปชฺฌณฺณํ ปริปุเรติ อสฺตาสมฺปชฺฌณฺณํ ปริปุริ อินฺทฺริยาสํวริ
ปริปุเรติ อินฺทฺริยาสํวโร ปริปุโร ตีณฺนิ ทุจฺจริตานิ ปริปุเรติ ตีณฺนิ
ตุจฺจริตานิ ปริปุรานิ ปญฺจ นีวรณฺณํ ปริปุเรติ ปญฺจ นีวรณฺนา ปริปุรา
อวิชฺชํ ปริปุเรติ อวิชฺชา ปริปุรา ภาวตฺตฺถํ ปริปุเรติ เอวเมตฺติสฺสา
ภาวตฺตฺถาย อาหาโร โหติ เอวญฺจ ปาริปุริ เสยฺยถาปี ภิกขเว
อุปฺริปฺพุพฺเต อุตฺตฺตฺตฺตฺตฺเต เทเว วสฺสณฺเต เทเว กพฺพพายนฺเต ตํ อุตฺกํ

ยถานินัน ปวตฺตมานัน ปพฺพตกนฺทรปฺทรสาขา ปริปุเรติ ปพฺพตกนฺทรปฺทรสาขา
ปริปุรา กุสุพฺเภ ปริปุเรติ กุสุพฺภา ปริปุรา มหากุสุพฺเภ ๑
ปริปุเรติ มหากุสุพฺภา ปริปุรา กุณฺนทโย ปริปุเรติ กุณฺนทโย
ปริปุรา มหานทโย ปริปุเรติ มหานทโย ปริปุรา มหาสมุทฺทํ
สาคฺร์ ปริปุเรติ เอวมตฺตสฺส มหาสมุทฺทสฺส สาคฺรสฺส อาหาโร
โหติ เอวญฺจ ปาปริุริ เอวมว โข ภิกฺขเว อสฺปฺริสฺสํเสโว
ปริปุโร อสฺสทฺธมฺมสฺสวณฺ์ ปริปุเรติ อสฺสทฺธมฺมสฺสวณฺ์ ปริปุริ อสฺสทฺธิยํ
ปริปุเรติ อสฺสทฺธิยํ ปริปุริ อโยนิโส มนฺสิการํ ปริปุเรติ อโยนิโส
มนฺสิกาโร ปริปุโร อสฺตาสมฺปฺชณฺ์ ปริปุเรติ อสฺตาสมฺปฺชณฺ์
ปริปุริ อินฺทฺริยาสํวโร ปริปุเรติ อินฺทฺริยาสํวโร ปริปุโร ตีณิ ทฺวจฺจิตฺตานิ
ปริปุเรติ ตีณิ ทฺวจฺจิตฺตานิ ปริปุรานิ ปญฺจ นีวรณฺเ ปริปุเรติ
ปญฺจ นีวรณฺา ปริปุรา อวิขฺชํ ปริปุเรติ อวิขฺชา ปริปุรา ภาวตฺตหํ
ปริปุเรติ เอวมตฺติสฺสา ภาวตฺตหาย อาหาโร โหติ เอวญฺจ
ปาปริุริ ฯ วิขฺชาวิมฺตฺติมฺปหํ ภิกฺขเว สาหารํ วทามิ โน อนาหารํ
โก จาหาโร วิขฺชาวิมฺตฺติยา สตฺต โภชฺฌงฺกาคฺติสฺส วจฺนียํ สตฺตปหํ
ภิกฺขเว โภชฺฌงฺเก สาหารเ วทามิ โน อนาหารเ โก จาหาโร
สตฺตณฺัน โภชฺฌงฺกานัน จตฺตารो สติปฺญฺจานาคฺติสฺส วจฺนียํ จตฺตารोปหํ
ภิกฺขเว สติปฺญฺจานเ สาหารเ วทามิ โน อนาหารเ โก
จาหาโร จตฺตณฺัน สติปฺญฺจานานัน ตีณิ สฺวจฺจิตฺตานีตฺติสฺส วจฺนียํ ตีณิปหํ
ภิกฺขเว สฺวจฺจิตฺตานิ สาหารานิ วทามิ โน อนาหารานิ โก จาหาโร
#๑ ยู. มหาโสพฺเภ ฯ

ตินุณิ สุจรัตนัน อินุทริยสัวโรติสุส วจนิยิ อินุทริยสัวรมุปหิ ภิกุขเว
 สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โโก จาหาริ อินุทริยสัวรสุส
 สติสมุขณณติสุส วจนิยิ สติสมุขณณมุปหิ ภิกุขเว สาหาริ
 วทามิ โน อนาหาริ โโก จาหาริ สติสมุขณณสุส โยนิโส
 มนสิกาโรติสุส วจนิยิ โยนิโส มนสิการมุปหิ ภิกุขเว สาหาริ วทามิ
 โน อนาหาริ โโก จาหาริ โยนิโส มนสิการสุส สทุชาติสุส
 วจนิยิ สทุชมุปหิ ภิกุขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โโก
 จาหาริ สทุชาย สทุชมมุสสวนนติสุส วจนิยิ สทุชมมุสสวนมุปหิ
 ภิกุขเว สาหาริ วทามิ โน อนาหาริ โโก จาหาริ สทุชมมุสสวนสุส
 สปุปริสสัเสโวติสุส วจนิยิ อิติ โข ภิกุขเว สปุปริสสัเสโว ปรีปุโร
 สทุชมมุสสวนัน ปรีปุเรติ สทุชมมุสสวนัน ปรีปุริ สทุชั ปรีปุเรติ
 สทุชา ปรีปุรา โยนิโส มนสิการิ ปรีปุเรติ โยนิโส มนสิกาโร
 ปรีปุโร สติสมุขณณัน ปรีปุเรติ สติสมุขณณัน ปรีปุริ อินุทริยสัวริ
 ปรีปุเรติ อินุทริยสัวโร ปรีปุโร ตินิ สุจรัตนัน ปรีปุเรติ ตินิ
 สุจรัตนัน ปรีปุรานัน จตุตาโร สติปญุจानเน ปรีปุเรนุติ จตุตาโร
 สติปญุจानนา ปรีปุรา สตุต โพูชณงุเค ปรีปุเรนุติ สตุต โพูชณงุคา
 ปรีปุรา วิชชาวิมุคตตี ปรีปุเรนุติ เอวเมติสุสา วิชชาวิมุคตติยา อาหาริ
 โหติ เอวณจ ปารีปุริ เสยฺยถาปี ภิกุขเว อูปริปพุพเต อุลลมุสสิตเก
 เทเว วสุสนเต เทเว คพคพายนเต ๑ ตั อุกกั ยถานินัน ปวตุตมานัน
 ปพพตกนุทรปทรสาขา ปรีปุเรติ ปพพตกนุทรปทรสาขา ปรีปุรา กุสุพุเก
 #๑ ม. เทเว คพคพายนเตติ อิมะ ปาจา นตุถิ ฯ

ปริปุเรนต์ติ กุสุพุกา ปริปุรา มหากุสุพุกา ปริปุเรนต์ติ มหากุสุพุกา
ปริปุรา กุณนทีโย ปริปุเรนต์ติ กุณนทีโย ปริปุรา มหานทีโย ปริปุเรนต์ติ
มหานทีโย ปริปุรา มหาสมุทท์ สาคร์ ปริปุเรนต์ติ เอวมตสส
มหาสมุทท์สส สาคร์สส อหาวโร โหติ เอวญจ ปารีปรี เอวเมว โข
ภิกขเว สปริสสเสโว ปริปุโร สทุมมสฺสวณฺ์ ปริปุเรติ สทุมมสฺสวณฺ์
ปริปุริ สทฺธํ ปริปุเรติ สทฺธา ปริปุรา โยนิโส มนสิการํ
ปริปุเรติ โยนิโส มนสิกาโร ปริปุโร สติสมุขณฺ์ ปริปุเรติ
สติสมุขณฺ์ ปริปุริ อินฺทริยสฺวาริ ปริปุเรติ อินฺทริยสฺวาริ ปริปุโร
ตีณิ สุจฺริตานิ ปริปุเรติ ตีณิ สุจฺริตานิ ปริปุรานิ จตฺตาริ
สตีปฺกุจฺจเน ปริปุเรนต์ติ จตฺตาริ สตีปฺกุจฺจนา ปริปุรา สตฺต โขชฺฌนฺเก
ปริปุเรนต์ติ สตฺต โขชฺฌนฺกา ปริปุรา วิชฺชาวิมุตฺตี ปริปุเรนต์ติ
เอวมตฺสสา วิชฺชาวิมุตฺติยา อหาวโร โหติ เอวญจ ปารีปรีติ ฯ

[๖๓] เขเกจิ ภิกขเว มยิ นิฏฺฐจฺจตา สพฺเพ เต
ทิฏฺฐิสฺมปฺนนา [๑] ปฺลจฺจนฺนํ อธิ นิฏฺฐา ปฺลจฺจนฺนํ อธิ วิหาย นิฏฺฐา
กตเมสฺสํ ปฺลจฺจนฺนํ อธิ นิฏฺฐา สตฺตกฺขตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๒ โกลฺลํ โกลฺลสฺส อฺกพิชฺสส
สททาคามิสฺส โย จ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อรหา อิมสฺสํ ปฺลจฺจนฺนํ อธิ
นิฏฺฐา กตเมสฺสํ ปฺลจฺจนฺนํ อธิ วิหาย นิฏฺฐา อนฺตราปฺริณิพฺพายิสฺส
อุปฺหจฺจปฺริณิพฺพายิสฺส อสฺงฺขารปฺริณิพฺพายิสฺส สสฺงฺขารปฺริณิพฺพายิสฺส
อุทฺธโรสฺตสฺส อฺกนิฏฺฐคามิโน อิมสฺสํ ปฺลจฺจนฺนํ อธิ วิหาย นิฏฺฐา เขเกจิ
#๑ ม. ยฺ. เตสฺสํ ทิฏฺฐิสฺมปฺนนา นนฺติ อตฺถิ ฯ ๒ ม. ยฺ. สตฺตกฺขตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
#สพฺพตฺถาปี อีทิสฺสเมว ฯ

ภิกขเว มยิ นิฏฺฐัคฺคา สพฺเพ เต ทิฏฺฐิสมฺปนฺนา เตสํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนानํ
อิเมสํ ปญฺจนฺนํ อิทฺ นิฏฺฐา อิเมสํ ปญฺจนฺนํ อิทฺ
วิหาย นิฏฺฐาติ ฯ

[๖๔] เยเกจิ ภิกขเว มยิ อเวจฺจปฺปสนฺนา สพฺเพ เต
โสตาปนฺนา เตสํ โสตาปนฺนानํ ปญฺจนฺนํ อิทฺ นิฏฺฐา ปญฺจนฺนํ
อิทฺ วิหาย นิฏฺฐา กตเมสํ ปญฺจนฺนํ อิทฺ นิฏฺฐา สตฺตกฺขตฺตตฺตปรฺมสฺส
โกลฺลโกลฺลสฺส เอกพีชิสฺส สกทาคามิสฺส โย จ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อรหา
อิเมสํ ปญฺจนฺนํ อิทฺ นิฏฺฐา กตเมสํ ปญฺจนฺนํ อิทฺ วิหาย นิฏฺฐา
อนฺตรปรินิพฺพายิสฺส อุปฺหจฺจปรินิพฺพายิสฺส อสงฺขารปรินิพฺพายิสฺส
สสงฺขารปรินิพฺพายิสฺส อุทฺธํโสตฺตสฺส อกนิฏฺฐคามิโน อิเมสํ ปญฺจนฺนํ
อิทฺ วิหาย นิฏฺฐา เยเกจิ ภิกขเว มยิ อเวจฺจปฺปสนฺนา สพฺเพ
เต โสตาปนฺนา เตสํ โสตาปนฺนानํ อิเมสํ ปญฺจนฺนํ อิทฺ นิฏฺฐา
อิเมสํ ปญฺจนฺนํ อิทฺ วิหาย นิฏฺฐาติ ฯ

[๖๕] เอกํ สมยํ आयสฺมา สาริปฺตุโต มคฺเชสฺสุ วิหริติ
นาลกคามเก ฯ อถ โข สามณฺฑกานิ ปรีพฺพาชโก เยนายสฺมา สาริปฺตุโต
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา आयสฺมตา สาริปฺตุเตน สทฺธิ สมฺโมทิติ
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ ๑ วิตฺติสารถฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺติ เอกมฺนฺตํ
นินฺนโน โข สามณฺฑกานิ ปรีพฺพาชโก आयสฺมมฺนฺตํ สาริปฺตุตฺตํ เอตทโวจ
กิณฺนุ โข อาวุโส สาริปฺตุตฺต สฺขํ กิ ทุกฺขมฺนฺติ ฯ อภินิพฺพตฺติ โข
#๑ ม. สารณียํ ฯ สพฺพตฺถ เอว ฌาตพฺพิ ฯ

อาวุโส ทุกุขา อนภินิพพุตติ สุขา อภินิพพุตติยา อาวุโส สติ
อิทํ ทุกุขํ ปาฏิกงฺขํ สีตํ อุณฺ्हํ ชิมฺจฺจนา ปิปาสา อุจฺจาโร ปสฺสาโว
อคุคิสมฺผลฺโส ทณฺฑตสมฺผลฺโส สตุถสมฺผลฺโส ฌาตีปี นํ ๑ มิตฺตานิ
สงฺคมฺม สมฺคมฺม โรเสนฺติ อภินิพพุตติยา อาวุโส สติ อิทํ
ทุกุขํ ปาฏิกงฺขํ ฯ อนภินิพพุตติยา อาวุโส สติ อิทํ สุกฺขํ ปาฏิกงฺขํ
น สีตํ น อุณฺ्हํ น ชิมฺจฺจนา น ปิปาสา น อุจฺจาโร น ปสฺสาโว
น อคุคิสมฺผลฺโส น ทณฺฑตสมฺผลฺโส น สตุถสมฺผลฺโส ฌาตีปี นํ ๑
มิตฺตานิ สงฺคมฺม สมฺคมฺม น โรเสนฺติ อนภินิพพุตติยา อาวุโส
สติ อิทํ สุกฺขํ ปาฏิกงฺขนฺตติ ฯ

[๖๖] เอกํ สมฺมํ อายสฺมา สาริปฺตฺโต มคฺเชสฺสุ วิหฺรติ
นาลกคามเก ฯ อตฺโข สามณฺฑทกานิ ปริพฺพาชโก เยนายสฺมา
สาริปฺตฺโต เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา สาริปฺตฺเตน สทฺธี
สมฺโมทิตฺถิ สมฺโมทนิยฺยํ กถํ สาราณฺญิยํ วิตฺติสฺสเรตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺถิ
เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข สามณฺฑทกานิ ปริพฺพาชโก อายสฺมฺนฺตํ สาริปฺตฺตํ
เอตทวโจ กิณฺณุ โข อาวุโส สาริปฺตฺต อิมสฺมี ฌมฺมวินเย สุกฺขํ กิ
ทุกุขนฺตติ ฯ อนภิริตฺติ โข อาวุโส อิมสฺมี ฌมฺมวินเย ทุกุขา อภิริตฺติ
สุขา อนภิริตฺติยา อาวุโส สติ อิทํ ทุกุขํ ปาฏิกงฺขํ คจฺจนฺโตปี
สุกฺขํ สาดํ นาธคจฺจนฺตติ จิโตปี ... นิสินฺโนปี ... สยาโนปี ...
คามคโตปี ... อรณฺญคโตปี ... รุกฺขมฺมูลคโตปี ... สุลฺลณฺคารคโตปี ...
อพฺโพกาสคโตปี ... ภิกฺขุชฺชมคโตปี สุกฺขํ สาดํ นาธคจฺจนฺตติ อนภิริตฺติยา อาวุโส
#๑ โป. ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

สติ อิทํ ทุกขํ ปาฏิกงฺขํ ฯ อภิตฺติยา อาวุโส สติ อิทํ สุขํ
ปาฏิกงฺขํ กจฺจนฺโตปิ สุขํ สาทํ อธิคจฺจติ จิตฺตํ ... นิสินฺโนปิ ...
สยาโนปิ ... คามคฺโตปิ ... อรณฺณคฺโตปิ ... รุกฺขมูลคฺโตปิ ...
สุญฺญาการคฺโตปิ ... อพฺุโภกาสคฺโตปิ ... ภิกฺขุขมฺมคฺโตปิ สุขํ สาทํ
อธิคจฺจติ อภิตฺติยา อาวุโส สติ อิทํ สุขํ ปาฏิกงฺขณฺติ ฯ

[๖๗] เอกํ สมยํ ภควา โภสเลสุ จาริกณฺจรมานो มหตา
ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ เยน นพคปานํ นาม โภสลานํ นิคโม ตทวสริ
ตฺตฺร สฺทํ ภควา นพคปานเ วิหฺรติ ปลาสวเน เตน โข ปน
สมเณ ภควา ตทหุโปสเถ ภิกฺขุสงฺฆปริวฺโต นิสินฺโน โหติ อถโข
ภควา พหุเทว รตฺตี ภิกฺขุ ๑ ฌมฺมिया กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา
สมุตเตเชตฺวา สมปฺหเสตฺวา ตฺถหิภฺภูตํ ตฺถหิภฺภูตํ ภิกฺขุสงฺฆํ อนฺุวิโลเกตฺวา
อายสฺมนตํ สารีปฺตตํ อามนฺเตสิ วิคตฺถินมิทฺโธ โข สารีปฺตตํ ภิกฺขุสงฺโฆ
ปฏฺิภาตฺตํ สารีปฺตตํ ภิกฺขุณํ ฌมฺมิ กถา ปิภฺภูจฺจि เม อาคิลาติ ตมฺหํ
อายมิสฺสามิตี ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภควโต
ปจฺจสฺโสสิ ฯ อถโข ภควา จตฺตฺถุณฺํ สงฺฆาภฺภูํ ปญฺญาเปตฺวา ทกฺขิณเณ
ปสฺเสน สึหเสยฺยํ กปฺเปสิ ปาเท ปาหํ อจฺจาชาย สโต สมปฺชาโน
อุฏฺฐานสญฺญํ มนสิกริตฺวา ฯ ตฺตฺร โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ อาวุโส ภิกฺขุไวติ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต
สารีปฺตตฺสฺส ปจฺจสฺโสสิสุํ ฯ อายสฺมา สารีปฺตฺโต เอตทโวจ ฆสฺสกสฺสจฺจิ
อาวุโส สทฺธา นตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ หิริ นตฺถิ ... โอตฺตปฺปํ
#๑ ไป. ม. ภิกฺขุณํ ฯ อิตฺโต ปรี อีทิสเมว ฯ

นตฺถิ ... วิริยํ ๑ นตฺถิ ... ปญฺญา นตฺถิ กุสฺเสสุ ฌมฺเมสุ ตสฺส ย
รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ ปาริหานิเยว ๒ ปาฎิกงฺขา กุสฺเสสุ
ฌมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ เสยฺยถาปี อาวุโส กภาพกฺเข จนฺทสฺส ย
รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ หายเตว วณฺณเณน หายติ มณฺฑลเณ
หายติ อากาย หายติ อารโหปริณาเหน เอวเมว โข อาวุโส
ยสฺส กสฺส จิ สทฺธา นตฺถิ กุสฺเสสุ ฌมฺเมสุ หิริ นตฺถิ ... โอตฺตปฺป
นตฺถิ ... วิริยํ นตฺถิ ... ปญฺญา นตฺถิ กุสฺเสสุ ฌมฺเมสุ ตสฺส ย
รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ ปาริหานิเยว ๒ ปาฎิกงฺขา กุสฺเสสุ
ฌมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ อสฺสทฺโธ ปุริสปุคฺคโลติ อาวุโส ปรีหานเมตฺ
อหิริโก ปุริสปุคฺคโลติ อาวุโส ปรีหานเมตฺ อโนตฺตปฺปปี ปุริสปุคฺคโลติ
อาวุโส ปรีหานเมตฺ กุสีโต ปุริสปุคฺคโลติ อาวุโส ปรีหานเมตฺ
ทฺฐปฺปญฺโฆ ปุริสปุคฺคโลติ อาวุโส ปรีหานเมตฺ โกชน ปุริสปุคฺคโลติ
อาวุโส ปรีหานเมตฺ อุปนาหิ ปุริสปุคฺคโลติ อาวุโส ปรีหานเมตฺ
ปาปิจฺฉ โป ปุริสปุคฺคโลติ อาวุโส ปรีหานเมตฺ ปาปมิตฺโต ปุริสปุคฺคโลติ
อาวุโส ปรีหานเมตฺ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก ปุริสปุคฺคโลติ อาวุโส ปรีหานเมตฺ ฯ
ยสฺส กสฺส จิ อาวุโส สทฺธา อตฺถิ กุสฺเสสุ ฌมฺเมสุ หิริ
อตฺถิ ... โอตฺตปฺปปี อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปญฺญา อตฺถิ กุสฺเสสุ
ฌมฺเมสุ ตสฺส ย รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิเยว
ปาฎิกงฺขา กุสฺเสสุ ฌมฺเมสุ โน ปาริหานิ เสยฺยถาปี อาวุโส
ชฺฌนฺทสฺส ย รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒเตว
#๑ ม. วิริยํ ฯ ๒ ม. ย. หานิเยว ฯ

วณฺเณน วฑฺฒติ มณฺฑาเลน วฑฺฒติ อากาญ วฑฺฒติ อาโรหปริณาหน
เอวเมว โข อาวุโส ยสฺสทสฺสจฺจิ สทฺธา นตฺถิ กุสเลสุ
ชฺมเมสุ หิริ นตฺถิ ... โอตฺตปฺปํ นตฺถิ ... วิริยํ นตฺถิ ... ปญฺญา
นตฺถิ กุสเลสุ ชฺมเมสุ ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺจติ
วฑฺฒติเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ชฺมเมสุ โน ปาริหานิ สทฺโธ
ปฺริสํคฺคโลติ อาวุโส อปฺริหานเมตํ หิริมา ปฺริสํคฺคโลติ อาวุโส
อปฺริหานเมตํ โอตฺตปฺปํ ปฺริสํคฺคโลติ อาวุโส อปฺริหานเมตํ อารทฺธวิริโย
ปฺริสํคฺคโลติ อาวุโส อปฺริหานเมตํ ปญฺญา ปฺริสํคฺคโลติ
อาวุโส อปฺริหานเมตํ อกฺโกชฺโณ ปฺริสํคฺคโลติ อาวุโส อปฺริหานเมตํ
อนุปรนาหิ ปฺริสํคฺคโลติ อาวุโส อปฺริหานเมตํ อปฺปิจฺจโน ปฺริสํคฺคโลติ
อาวุโส อปฺริหานเมตํ กลฺยาณมิตฺโต ปฺริสํคฺคโลติ อาวุโส
อปฺริหานเมตํ สมฺมาทิฏฺฐิโก ปฺริสํคฺคโลติ อาวุโส อปฺริหานเมตํ ฯ
อถ โข ภควา ปจฺจุภูจาย อายสฺมนตํ สาริปฺพุตฺตํ อามนฺเตสิ สาธุ
สาธุ สาริปฺพุตฺตํ ยสฺสทสฺสจฺจิ สาริปฺพุตฺตํ สทฺธา นตฺถิ กุสเลสุ ชฺมเมสุ
หิริ นตฺถิ ... โอตฺตปฺปํ นตฺถิ ... วิริยํ นตฺถิ ... ปญฺญา นตฺถิ กุสเลสุ
ชฺมเมสุ ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺจติ หานิเยว
ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ชฺมเมสุ โน วฑฺฒติ เสขฺยถาปี สาริปฺพุตฺต
กาพฺปกฺเข จนฺทสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺจติ หายเตว
วณฺเณน หายติ มณฺฑาเลน หายติ อากาญ หายติ อาโรหปริณาหน
เอวเมว โข สาริปฺพุตฺตํ ยสฺสทสฺสจฺจิ สทฺธา นตฺถิ

กุสเลสุ ฌมเมสุ ฯเปฯ ปญญา นตฺถิ กุสเลสุ ฌมเมสุ ฯเปฯ
อสุสทฺโธ ปุริสปุคฺคโลติ สารีปุตฺต ปริหานเมตฺ อหิริโก ... โอนตฺตปปี
กุสีโต ... ทุปฺปญฺโวย ... โกธโน ... อุปนาหิ ... ปาปิจฺโจ ...
ปาปมิตฺโต ... มิจฺฉาทิฏฺฐิโก ปุริสปุคฺคโลติ สารีปุตฺต ปริหานเมตฺ ฯ
ยสฺสทฺสสฺจิ สารีปุตฺต สทฺธา อตฺถิ กุสเลสุ ฌมเมสุ หิริ อตฺถิ ...
โอดตฺตปปี อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปญญา อตฺถิ กุสเลสุ ฌมเมสุ
ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิเยว ปาฎิग्งขา
กุสเลสุ ฌมเมสุ โน ปาริหานิ เสยฺยถาปี สารีปุตฺต ชฺฌนฺทปฺกฺเข
จฺนทสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒเตว วณฺณเณ
วุฑฺฒติ มณฺฑาเลน วุฑฺฒติ อากาย วุฑฺฒติ อารโหปริณาหน
เอวเมว โข สารีปุตฺต ยสฺสทฺสสฺจิ สทฺธา อตฺถิ กุสเลสุ ฌมเมสุ
หิริ อตฺถิ ... โอดตฺตปปี อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปญญา อตฺถิ กุสเลสุ
ฌมเมสุ ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิเยว
ปาฎิग्งขา กุสเลสุ ฌมเมสุ โน ปาริหานิ สทฺโธ ปุริสปุคฺคโลติ
สารีปุตฺต อปริหานเมตฺ หิริมา ... โอดตฺตปปี ... อารทฺธวิริโย ...
ปญฺญวา ... อุกุโกธโน ... อนุปนาหิ ... อปฺปิจฺโจ ...
กฺลฺยาณมิตฺโต ... สมฺมาทิฏฺฐิโก ปุริสปุคฺคโลติ สารีปุตฺต อปริหานเมตฺนตฺติ ฯ

[๖๘] เอกํ สมยํ ภควา นพฺกปาเน วิหฺรติ ปลาสวเน เตน
โฆ ปน สมเยน ภควา ตทหุโปสเถ ภิกฺขุสงฺฆปริวฺโต นิสินฺโน โหติ
อถโฆ ภควา พหุเทว รตฺตี ภิกฺขุ ฌมฺมียา กถาย สฺนทสฺเสตฺวา

สมาทเปตฺวา สมุตเตเขตฺวา สมปหเสตฺวา ตฺณหิฏฺฐํ ตฺณหิฏฺฐํ ภิกฺขุสงฺฆํ
อนฺวิโลเกตฺวา อายสฺมนตฺ สารีปฺตตฺ อามนฺเตสิ วิคตฺถินมิทฺโห โข
สารีปฺตตฺ ภิกฺขุสงฺโฆ ปฏฺิภาตฺ ตํ สารีปฺตตฺ ภิกฺขุณฺ ฌมฺมี กถา
ปฏฺิจิ เม อากิถายติ ตมฺหํ อายมิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข
อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภควโต ปจฺจสฺโสติ ฯ อถ โข ภควา จตฺตฺถุณฺ
สงฺฆาภฺิ ปณฺญาเปตฺวา ทกฺขิณฺเนน ปสฺเสน สีหเสยฺยํ กปฺเปสิ ปาเท
ปาทํ อจฺจาธา ย ๑ สโต สมฺปชาโน อฏฺฐานสณฺณํ มนสิกริตฺวา ฯ ตตฺร
โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อาวุโส ภิกฺขโวติ ฯ
อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สารีปฺตตฺส ปจฺจสฺโสตุํ ฯ อายสฺมา
สารีปฺตฺโต เอตทโวจ ยสฺส กสฺสจฺจิ อาวุโส สทฺธา นตฺถิ กุสเลสุ
ฌมฺเมสุ หิริ นตฺถิ ... โอตฺตปฺปํ นตฺถิ ... วิริยํ นตฺถิ ... ปณฺญา
นตฺถิ ... โสดาวธานํ นตฺถิ ... ฌมฺมธารณา นตฺถิ ... อตฺถุปฺปริกฺขา
นตฺถิ ... ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺิปตฺติ นตฺถิ ... อปฺปมาโท นตฺถิ กุสเลสุ
ฌมฺเมสุ ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺจติ หานิเยว
ปาฏฺิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน วุทฺถมิ เสยฺยถาปิ อาวุโส กาทฺปกฺเข
จนฺทสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺจติ หายเตว วณฺณฺเนน
หายติ มณฺฑลฺเณน หายติ อากาย หายติ อารโหปรินฺหาเนน เอวเมว
โข อาวุโส ยสฺส กสฺสจฺจิ สทฺธา นตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ หิริ
นตฺถิ ... โอตฺตปฺปํ นตฺถิ ... วิริยํ นตฺถิ ... ปณฺญา นตฺถิ ...
โสดาวธานํ นตฺถิ ... ฌมฺมธารณา นตฺถิ ... อตฺถุปฺปริกฺขา นตฺถิ ...
#๑ ไป. อจฺจาธา ฯ

ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติ นตฺถิ ... อปฺปมาโท นตฺถิ กุสเลสุ ธมฺเมสุ
ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ หานิเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ
ธมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ ฯ ยสฺส กสฺส จิ อวฺวโส สทฺธา อตฺถิ กุสเลสุ
ธมฺเมสุ หิริ อตฺถิ ... โอตฺตปฺปํ อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปญฺญา
อตฺถิ ... โสดาวธานํ อตฺถิ ... ธมฺมธรรณา อตฺถิ ... อตฺถุปริกฺขา
อตฺถิ ... ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติ อตฺถิ ... อปฺปมาโท อตฺถิ กุสเลสุ
ธมฺเมสุ ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิเยว
ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ธมฺเมสุ โน ปาริหานิ เสยฺยถาปี อวฺวโส
ชฺฌนฺหปฺกฺเข จนฺทสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒเตว
วณฺเณน วุฑฺฒติ มณฺเฑเลน วุฑฺฒติ อากาย วุฑฺฒติ อโรหปฺริณาหน
เอวเมว โข อวฺวโส ยสฺส กสฺส จิ สทฺธา อตฺถิ กุสเลสุ
ธมฺเมสุ หิริ อตฺถิ ... โอตฺตปฺปํ อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปญฺญา
อตฺถิ ... โสดาวธานํ อตฺถิ ... ธมฺมธรรณา อตฺถิ ... อตฺถุปริกฺขา
อตฺถิ ... ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติ อตฺถิ ... อปฺปมาโท อตฺถิ กุสเลสุ
ธมฺเมสุ ตสฺส ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิเยว
ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ธมฺเมสุ โน ปาริหานิตี ฯ อถ โข ภควา ปจฺจุภูจาย
อายสฺม นนฺตํ สารีปฺตํ อามนฺเตสิ สาธุ สาธุ สารีปฺตํ ยสฺส กสฺส จิ
สารีปฺตํ สทฺธา นตฺถิ กุสเลสุ ธมฺเมสุ หิริ นตฺถิ ... โอตฺตปฺปํ นตฺถิ ...
วิริยํ นตฺถิ ... ปญฺญา นตฺถิ ... โสดาวธานํ นตฺถิ ... ธมฺมธรรณา
นตฺถิ ... อตฺถุปริกฺขา นตฺถิ ... ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติ นตฺถิ ...

อปฺปมาโท นตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ตสฺส ยา รตฺติ वा ทิวโส वा
 อากจฺจติ หานิเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ เสยฺยถาปี
 สารีปฺตฺต กापฺปกฺเข จฺนฺทสฺส ยา รตฺติ वा ทิวโส वा อากจฺจติ
 หายเตว วณฺเณน หายติ มณฺฑาเลน หายติ อากาย หายติ
 อาโรหฺปริณาเหน เอวเมว โข สารีปฺตฺต ยสฺส กสฺสจฺจि สทฺธา นตฺถิ
 กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ๆเปฯ อปฺปมาโท นตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ตสฺส
 ยา รตฺติ वा ทิวโส वा อากจฺจติ หานิเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ
 ฌมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ ๆ ยสฺส กสฺสจฺจิ สารีปฺตฺต สทฺธา อตฺถิ กุสเลสุ
 ฌมฺเมสุ หิริ อตฺถิ ... โอตฺตปฺปปี อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... โสดาวธานํ
 อตฺถิ ... ฌมฺมธารณา อตฺถิ ... อตฺถฺวปฺริกฺขา อตฺถิ ...
 ฌมฺมานุฌมฺมปฺฏิปฺตฺติ อตฺถิ ... อปฺปมาโท อตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ตสฺส ยา
 รตฺติ वा ทิวโส वा อากจฺจติ วุฑฺฒิเยว ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
 โน ปาริหანი เสยฺยถาปี สารีปฺตฺต ชฺฌนฺหปฺกฺเข จฺนฺทสฺส ยา รตฺติ
 वा ทิวโส वा อากจฺจติ วุฑฺฒเตว วณฺเณน วุฑฺฒติ มณฺฑาเลน
 วุฑฺฒติ อากาย วุฑฺฒติ อาโรหฺปริณาเหน เอวเมว โข สารีปฺตฺต
 ยสฺส กสฺสจฺจิ สทฺธา อตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ๆเปฯ อปฺปมาโท อตฺถิ
 กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ตสฺส ยา รตฺติ वा ทิวโส वा อากจฺจติ วุฑฺฒิเยว
 ปาฎิกงฺขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน ปาริหานีติ ๆ

[๖๕] เอกํ สมฺมํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เขตฺวเน อนาถปฺปิณฺฑิกสฺส
 อารามे ๆ เตน โข ปน สมฺเยน สมฺพหุลา ภิกฺขุ ปจฺจนาถตฺตํ

ปิณฑปาตปฏิกกนฺตา อุပ္ภูจฺจานสาลาหิ สนนฺนินฺนา สนนฺนินฺนิตฺตา อเนกวิหิตํ
ตฺริจฺจานกถิ อญฺญุตฺตา วิหรนฺนติ เสยฺยถิํ ราชกถิ โจรกถิ มหามตฺตกถิ
เสนากถิ ภยกถิ ยฺพุทฺธกถิ อญฺญกถิ ปานกถิ วตฺถกถิ สยนกถิ
มालากถิ คณฺฐกถิ ฌาตฺติกถิ ยานกถิ คามกถิ นิคมกถิ นครกถิ ชนปทกถิ
อิตฺถิกถิ สุรกถิ ๑ วิสฺขาภกถิ กุมฺภจฺจานกถิ ปุพฺพเปตฺกถิ นานตฺตกถิ
โลกกฺขายิกิ สมฺมุตฺตกฺขายิกิ อิติ ภวาทกถิ อิติ วาติ ๑ อถโฆ ภควา
สายนฺนสมฺมยิ ปฏฺฐิตฺถานา วุจฺจโธ เยนฺนุပ္ภูจฺจานสาลา เตนฺนุสสงฺกมิ
อุสสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสีทิ นิสฺซช โฆ ภควา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ กาย นฺตฺต ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย สนนฺนินฺนา กา จ
ปน โว อญฺจราภว วิปฺปกตฺตาติ ๑ อธิ มยิ ภนฺเต ปจฺจนาภตฺติ
ปิณฑปาตปฏิกกนฺตา อุပ္ภูจฺจานสาลาหิ สนนฺนินฺนา สนนฺนินฺนิตฺตา อเนกวิหิตํ
ตฺริจฺจานกถิ อญฺญุตฺตา วิหราม เสยฺยถิํ ราชกถิ โจรกถิ ๑เป๑
อิติ ภวาทกถิ อิติ วาติ ๑ น โฆ ปเนตฺติ ภิกฺขเว ตุมฺหากิ ปฏฺฐิรूपิ
กุลปฺตฺตานํ สทฺธา ๒ อकारสฺมา อนคาริยิ ปุพฺพชิตานํ ยํ ตุมฺเห อเนกวิหิตํ
ตฺริจฺจานกถิ อญฺญุตฺตา วิหเรยฺยาถ เสยฺยถิํ ราชกถิ โจรกถิ
มหามตฺตกถิ เเสนากถิ ภยกถิ ยฺพุทฺธกถิ อญฺญกถิ ปานกถิ วตฺถกถิ
สยนกถิ มालากถิ คณฺฐกถิ ฌาตฺติกถิ ยานกถิ คามกถิ นิคมกถิ นครกถิ
ชนปทกถิ อิตฺถิกถิ สุรกถิ วิสฺขาภกถิ กุมฺภจฺจานกถิ ปุพฺพเปตฺกถิ นานตฺตกถิ
โลกกฺขายิกิ สมฺมุตฺตกฺขายิกิ อิติ ภวาทกถิ อิติ วา ทสยิมานิ
ภิกฺขเว กถาวตฺถนฺนิ กตฺมานิ ทส อปฺปิจฺจกถา สนนฺนินฺนิจฺจกถา
#๑ โป. สุรากถิ ๑ ๒ ม. สทฺธา ๑

ปวิเวกกถา อัสสัคคถา วิริยารมภกถา สीलถา สมาธิถา
ปญญาถา วิมุตติถา วิมุตติถาณทสฺสนถา ๑ อิมานิ โข ภิกฺขเว
ทส กถาวตฺถุณี อิมสฺส เจ ตุมฺเห ภิกฺขเว ทสนฺนํ กถาวตฺถุณํ
อุปาทายูปาทาย กถํ กถเยยถ อิมสมฺปิ จนนฺทิมสุริยานํ เอวํหิทฺธิกาณํ
เอวํหानุกาวันํ เตชสา เตชํ ปริยาทียเยยถ โโก ปน วาโท
อณฺณตติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานนฺตติ ฯ

[๗๐] เอกํ สมฺมํ ภควา สวาทฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑทิกสฺส
อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน สมพฺพลา ภิกฺขุ ปจฺจมาภตฺตํ
ปิณฺฑทปาตปฏิกฺกนฺตา อุปฏฺฐานสาลาอํ สนนฺิสินฺนา สนนฺิปติตา อนนฺกวิหิตํ
ติริจฺจณกถํ อณฺุยฺตฺตา วิหฺรนฺติ เสยฺยถิทํ ราชกถํ โจรกถํ มหามตฺตกถํ

ฯเปฯ อิติ ภวาทกถํ อิติ วาติ ฯ อถโข ภควา สายณฺุหสมฺมํ
ปฏฺิสถลानา วุฏฺจโธ येन อุปฏฺฐานสาลา เตนฺุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา
ปญฺณตฺเต อาสเน นิสีทิ นิสชฺช โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
กาย นฺุตฺถ ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย สนนฺิสินฺนา กา จ ปน โว
อนฺุตรากถา วิปฺปกตาติ ฯ อิท มยฺ ภนฺเต ปจฺจมาภตฺตํ ปิณฺฑทปาตปฏิกฺกนฺตา
อุปฏฺฐานสาลาอํ สนนฺิสินฺนา สนนฺิปติตา อนนฺกวิหิตํ
ติริจฺจณกถํ อณฺุยฺตฺตา วิหฺราม เสยฺยถิทํ ราชกถํ โจรกถํ ฯเปฯ
อิติ ภวาทกถํ อิติ วา ฯ น โข ปเนตํ ภิกฺขเว ตุมฺหากํ ปฏฺิรูปํ
กฺลปฺตฺตานํ สทฺธา อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชิตานํ ยํ ตุมฺเห อนนฺกวิหิตํ
ติริจฺจณกถํ อณฺุยฺตฺตา วิหฺราม เสยฺยถิทํ ราชกถํ ฯเปฯ
#๑ ไป. ม. วิมุตติ ... กถาติ ฯ

อติ ภาวภวถ อติ ภา ทสยิมานิ ภิกขเว ปาส์सानิ จานานิ
กตมานิ ทส อธิ ภิกขเว ภิกขุ อตตนา จ อปปัจจโน โหติ
อปปัจจกถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตา โหติ อปปัจจโน จ ภิกขุ อปปัจจกถณจ
ภิกขุณฺํ กตฺตาติ ปาส์สเมตฺ จานํ อตตนา จ สนฺตฺตฺตฺตฺต
โหติ สนฺต
สนฺต
โหติ ปวิเวกถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตา โหติ ปวิเวกโต ภิกขุ
ปวิเวกถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตาติ ปาส์สเมตฺ จานํ อตตนา จ
อัสสฺสฺสฺสฺสฺส โหติ อัสสฺสฺสฺสฺสฺสภกถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตา โหติ อัสสฺสฺสฺส
ภิกขุ อัสสฺสฺสฺสภกถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตาติ ปาส์สเมตฺ จานํ อตตนา จ
อารทฺทฺทฺทฺทฺทฺท โหติ วิริยารมฺภกถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตา โหติ อารทฺทฺทฺท
ภิกขุ วิริยารมฺภกถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตาติ ปาส์สเมตฺ จานํ
อตตนา จ สีสสมฺปนฺโน โหติ สีสสมฺปทาถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตา
โหติ สีสสมฺปนฺโน ภิกขุ สีสสมฺปทาถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตาติ
ปาส์สเมตฺ จานํ อตตนา จ สมาริสสมฺปนฺโน โหติ สมาริสสมฺปทาถณจ
ภิกขุณฺํ กตฺตา โหติ สมาริสสมฺปนฺโน ภิกขุ สมาริสสมฺปทาถณจ
ภิกขุณฺํ กตฺตาติ ปาส์สเมตฺ จานํ อตตนา จ ปญฺญาสมฺปนฺโน
โหติ ปญฺญาสมฺปทาถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตา โหติ ปญฺญาสมฺปนฺโน
ภิกขุ ปญฺญาสมฺปทาถณจ ภิกขุณฺํ กตฺตาติ ปาส์สเมตฺ
จานํ อตตนา จ วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ วิมุตฺติสมฺปทาถณจ

ภิกขุณฺโณ กตฺตา โหติ วิมุตฺติสมฺปนฺโน ภิกขุ วิมุตฺติสมฺปทาถถจ
ภิกขุณฺโณ กตฺตาติ ปาสฺสเมตฺติ จานํ อุตฺตนา จ วิมุตฺติธมฺมทสฺสนสมฺปนฺโน
โหติ วิมุตฺติธมฺมทสฺสนสมฺปทาถถจ ภิกขุณฺโณ กตฺตา โหติ
วิมุตฺติธมฺมทสฺสนสมฺปนฺโน ภิกขุ วิมุตฺติธมฺมทสฺสนสมฺปทาถถจ
ภิกขุณฺโณ กตฺตาติ ปาสฺสเมตฺติ จานํ อิมานิ โข ภิกขเว ทส
ปาสฺसानิฏฺฐานานีติ ฯ

ยมกวกฺโข ทฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

อวิฆาตณฺหานิฏฺฐา จ อเวจฺจ เทว สุขานิ จ
นพฺกปาเนน เทว จ ๑ วตฺถุกถา อปฺเร เทว ๒ ฯ

อากงฺขวกฺโข ตฺติโย

[๗๑] เอกํ สมฺมํ ภควา สวตฺถุณฺนํ วิหฺรติ เชตวนเณ อนาถปิณฺฑิกสฺส
อาราเม ตตฺตร โข ภควา ภิกขุ อามนฺเตสิ ภิกขโวติ ฯ
ภทฺนเตติ เต ภิกขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ สมฺปนฺนสึลา
ภิกขเว วิหฺรตฺถ สมฺปนฺนปาติโมกฺขา ปาติโมกฺขสํวรํสุตา วิหฺรตฺถ
อาจารโคจรสมฺปนฺนา อณฺมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวิโน สฺมาทาย
สิกฺขถ สิกฺขาปเทสฺส อากงฺขเยยฺย เจ ภิกขเว ภิกขุ สพฺรหฺมจารีณํ ปีโย
จสฺสึ มนาโป จ ครุ จ กวานีโย จาติ สึเลเสววสฺส ปรีปฺุริการี อชฺฉตฺตํ
#๑ ม. ย. วุตฺตา ฯ ๒ ย. กถาวตฺถุปฺเร ทเวติ ฯ

เจโตสมถมนุยุตฺโต อนิรอกตชฺฌาโน วิปสฺสนาย สมณฺนาคโธ พุรุเหตา
 สุญฺญาคารานํ อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ลาภี อสฺสํ จีวรปิณฑปาต-
 เสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานนฺติ สีเลเสววสฺส ปริปุริการี
 อชฺฌตฺตํ เจโตสมถมนุยุตฺโต อนิรอกตชฺฌาโน วิปสฺสนาย สมณฺนาคโธ
 พุรุเหตา สุญฺญาคารานํ อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เยสาหํ
 ปริภุชฺชามิ จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ
 เตสนฺเต การา มหฺปผลา อสฺสุ มหานิสฺสาติ สีเลเสววสฺส ... พุรุเหตา
 สุญฺญาคารานํ อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เย ๑ เปตา ฉาติสาโลหิตา
 กาลกตา ปสฺนฺนจิตฺตา อนุสฺสรนฺติ เตสนฺตํ มหฺปผลํ อสฺส
 มหานิสฺสนฺติ สีเลเสววสฺส ... พุรุเหตา สุญฺญาคารานํ อากงฺเขยฺย เจ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺต
 อิตฺติรจีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลาน-
 ปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานนฺติ สีเลเสววสฺส ... พุรุเหตา สุญฺญาคารานํ
 อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขโม อสฺสํ สีตสฺส อุนฺนหสฺส ชิมฺจฺฉาย
 ปิปาสาย ทํสมกสฺวาตาทปสิริสฺปสมฺมุสฺसानํ ๒ ทฺรุตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ทฺรุตฺต
 วจนปถานํ
 อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทนํ ทฺกฺขานํ ติปฺปํ ๓ [๔] กญฺจกานํ
 อสาคานํ อมนापานํ ปาณฺหรานํ อธิวาทกชาติโก อสฺสนฺติ สีเลเสววสฺส ...
 พุรุเหตา สุญฺญาคารานํ อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อตฺติรติสโ อสฺสํ น จ มํ อตฺติรติ สหฺยฺย อุปฺปนฺนํ อตฺติรตี
 #๑ โป. ม. ยู. เยเม ฯ ๒ โป. สิริ ... ฯ ม. ... สิริสฺป ... ฯ ๓ ม. ติปฺพานํ ฯ
 #๔ ม. ยู. ขรานนฺติ อตฺติ ฯ

อภิญญ ๑ วิหเรยฺยนฺติ สีเลเสววสุส ... พรุเหตา สุณฺณาการานํ
อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภยเกรวํ สโห อสุสํ น จ มํ ภยเกรโว
สเหยยฺย อุปฺปนํ ภยเกรวํ อภิญญ ๒ วิหเรยฺยนฺติ สีเลเสววสุส ...
พรุเหตา สุณฺณาการานํ อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จตฺตนํ
ฉานานํ อากิจฺเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐชฺรมฺมุสฺสววิหารานํ นิกามลาภี อสุสํ อภิจฺฉลาภี
อกสิรลาภีตี สีเลเสววสุส .. พรุเหตา สุณฺณาการานํ อากงฺเขยฺย
เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี
ทิฏฺฐเจว ชฺมเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ
สีเลเสววสุส ปริปฺปรีการี อชฺฉตฺตํ เจโตสมถมนฺนุตฺโต อนิรากตชฺฉมาโน
วิปฺสฺสนาย สมฺนฺนาคโต พรุเหตา สุณฺณาการานํ สมฺปนฺนสีลา ภิกฺขเว
วิหฺรต สมฺปนฺนปาติโมกฺขา ปาติโมกฺขสํวรํสูตา วิหฺรต อจฺจโรจฺจรสมฺปนฺนา
อณฺมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวี สฺมาทาย ลิกฺขถ ลิกฺขาปเทสฺสติ
อิตฺติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตนฺติ ฯ

[๗๒] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหฺรติ มหาวเน กุฎฺฐาคารศาลายํ
สมฺพหุเลหิ อภิญฺญาเตหิ อภิญฺญาเตหิ เถเรหิ สฺวาเกหิ สทฺฐี อายสฺมตา
จ ปาเลน ๓ อายสฺมตา จ อุปฺปาเลน ๔ อายสฺมตา จ กุกฺกฏฺเณ ๕
อายสฺมตา จ กพฺปิเมณ อายสฺมตา จ นิกฺกฏฺเณ อายสฺมตา จ กภูสิสฺสเหเน
อญฺเณหิ จ อภิญฺญาเตหิ อภิญฺญาเตหิ เถเรหิ สฺวาเกหิ สทฺฐี ฯ
เตน โข ปนฺ สมเยน สมฺพหุลา อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา ลิจฺฉวี
#๑-๒ โป. อรตี อภิญฺญย รตี อภิญฺญย ฯ ม. ย. อภิญฺญย อภิญฺญย ฯ
#๓ ม. ย. จาเลน ฯ ๔ ม. ย. อุปฺจาเลน ฯ ๕ โป. ม. กุกฺกฏฺเณ ฯ

ภเทรหิ ภเทรหิ ขาเนหิ प्रमुप्राय ॑ उज्जासुता महासुता महान्
अशुभिकाहन्ति भक्वन्तुं तसुसनाय च ओषो आयसुमन्तानं ऐतत्तोहो
हिमे चो समुपहृता अगिण्वाता अगिण्वाता लिङ्ग्वी भठेरहि भठेरहि
खाเนहि प्रमुप्राय ॑ उज्जासुता महासुता महान् अशुभिकाहन्ति
भक्वन्तुं तसुसनाय सुतुत्तकण्डिका चो पन ञाना वृत्ता भक्वता
खनुनुन म्यं येन कोसिङ्कसालवतायो तेनुपसङ्गमेयाम तत्तु
म्यं उपसुता उपपकिण्वा षासु २ विहयेयामाति ओषो ते
आयसुमन्तो येन कोसिङ्कसालवतायो तेनुपसङ्गमीसु तत्तु ते
आयसुमन्तो उपसुता उपपकिण्वा षासु २ विहनति च ओषो भक्वा
गिङ्गु आमन्तेति गहं नु चो गिङ्गवे पातो ॑ गहं उपपातो २ गहं
गकुङ्गो गहं गपिङ्गो गहं निङ्गो गहं गङ्गिङ्गो गहं नु
चो ते गिङ्गवे देरा सावगा कताति च ओषो गन्ते तेसि
आयसुमन्तानं ऐतत्तोहो हिमे चो समुपहृता अगिण्वाता अगिण्वाता
लिङ्ग्वी भठेरहि भठेरहि खाเนहि प्रमुप्राय ॑ उज्जासुता महासुता
महान् अशुभिकाहन्ति भक्वन्तुं तसुसनाय सुतुत्तकण्डिका चो ञाना
वृत्ता भक्वता खनुनुन म्यं येन कोसिङ्कसालवतायो तेनुपसङ्गमेयाम
तत्तु म्यं उपसुता उपपकिण्वा षासु विहयेयामाति
ओषो ते गन्ते आयसुमन्तो येन कोसिङ्कसालवतायो तेनुपसङ्गमीसु
तत्तु ते आयसुमन्तो उपसुता उपपकिण्वा षासु
#॑ पो. परिप्राय च म. परिप्राय च यु. जरप्राय च २ म. उपपाकिण्वा षासु च
#॑ म. यु. जातो च २ म. यु. उपजातो च

วิหรนุตีติ ๑ สาธุ สาธุ ภิกขเว ยถา เต มหาสาวกา สมมา
พฺยากรมานา พฺยากรเรยฺยํ สทฺทกณฺฐกา หิ ภิกขเว ฌานา วุตฺตา
มยา ทสฺยิเม ภิกขเว กณฺฐกา กตฺเม ทส ปวีเวการามสฺส
สงฺคณฺิกการามตา กณฺฐโก อสฺสภฺนิมิตฺตานุโยคํ อนุยฺยตฺตสฺส สฺสภฺนิมิตฺตานุโยโค
กณฺฐโก อินฺทฺริเยสฺส คฺคตฺตทวารสฺส วิสฺสุกทสฺสนํ กณฺฐโก
พฺรหฺมจฺริยสฺส มาตฺคคามฺปจาโร ๑ กณฺฐโก ปจฺมสฺส ฌานสฺส สทฺโท
กณฺฐโก ทฺตฺติยสฺส ฌานสฺส วิตฺถกฺกวิจฺจารา กณฺฐกา ตฺตฺติยสฺส
ฌานสฺส ปีตฺติ กณฺฐกา ๒ จตฺตฺตสฺส ฌานสฺส อสฺสสาสฺปสฺสาธา ๓ กณฺฐกา
สลฺยณาวทฺยิตฺตนิโรธสฺมาปตฺตฺติยา สลฺยณฯ จ เวทนา จ กณฺฐกา ๔ ราโค
กณฺฐโก โทโส กณฺฐโก อกณฺฐกา ภิกขเว วิหรธ [๕] อกณฺฐกา ๖
นิกณฺฐกา ภิกขเว วิหรธ อกณฺฐกา ภิกขเว อรหฺนฺโต [๖] อกณฺฐกา ๗
นิกณฺฐกา ภิกขเว อรหฺนฺโตติ ๑

[๗๗] ทสฺยิเม ภิกขเว ฐมฺมา อิกฺขฺจา กนฺตา มนาปา ทฺลลฺภา
โลกสฺมี กตฺเม ทส โภคา อิกฺขฺจา กนฺตา มนาปา ทฺลลฺภา
โลกสฺมี วมฺโณ อิกฺขฺโจ กนฺโต มนาโป ทฺลลฺโก โลกสฺมี อาโรคฺย
อิกฺขฺจํ กนฺตํ มนาปํ ทฺลลฺภํ โลกสฺมี สีลานิ อิกฺขฺจานิ กนฺตานิ มนาปานิ ๘
ทฺลลฺภานิ โลกสฺมี พฺรหฺมจฺริยํ อิกฺขฺจํ กนฺตํ มนาปํ โลกสฺมี มิตฺตา
อิกฺขฺจา กนฺตา มนาปา ทฺลลฺภา โลกสฺมี พาหุสจฺจํ อิกฺขฺจํ กนฺตํ
มนาปํ ทฺลลฺภํ โลกสฺมี ปญฺญา อิกฺขฺจา กนฺตา มนาปา ทฺลลฺภา
#๑ ยฺ. มาตฺคคามฺปวิจฺจโร ๑ ๒ โป. ม. ยฺ. ปีตฺติ กณฺฐโก ๑ ๓ ม. อสฺสสาสฺปสฺสาโส
#กณฺฐโก ๑ ยฺ. อสฺสสาสฺปสฺสาสกณฺฐโก ๑ ๔ ม. ยฺ. กณฺฐโก ๑ ๕-๖ ม. ยฺ.
#เอตฺตฺตฺนฺตเร นิกณฺฐกา ภิกขเว วิหรธาทิ ทิสฺสนฺติ ๑ ๗ ม. ยฺ. อกณฺฐกนิกณฺฐกา ๑
#๘ ม. สีลํ กนฺตํ ... ๑

โลกสมัย ฌมโม อัญโธ กนุโต มนาโป ทุลลโก โลกสมัย [๑] สตุตา ๒
 อัญจา กนุตา มนาปา ทุลลภา โลกสมัย อิม โข ภิกขเว ทส
 ฌมมา อัญจา กนุตา มนาปา ทุลลภา โลกสมัย ๓ ๆ อิมสั โข ภิกขเว
 ทสนัน ฌมมานัน อัญจัน กนุตัน มนาปานัน ทุลลภาณัน โลกสมัย ทส ฌมมา
 ปริปนุตา อาลสั ๔ อัญจัน โภคานัน ปริปนุโต อมณฺทนา อวิภูสณา
 วณฺณสฺส ปริปนุโต อสปรายกิริยา อารุคฺยสฺส ปริปนุโต ปาปมิตฺตตา
 สีลันัน ปริปนุโต อินฺทริยอัสวโร พุรหฺมจริยสฺส ปริปนุโต วิสฺวาทนา
 มิตฺตทานัน ปริปนุโต อสขฺมายกิริยา พาหุสจฺจสฺส ปริปนุโต อสฺสสฺสตา
 อปริปุจฺจมา ปญฺญา ปริปนุโต อนนฺโยโค อปฺจเวกฺขณา ฌมมานัน
 ปริปนุโต มิจฺฉาปฏิบัติ สตุตันัน ปริปนุโต อิมสั โข ภิกขเว ทสนัน
 ฌมมานัน อัญจัน กนุตันัน มนาปานัน ทุลลภาณัน โลกสมัย อิม ทส ฌมมา
 ปริปนุตา ๆ อิมสั โข ภิกขเว ทสนัน ฌมมานัน อัญจัน กนุตันัน
 มนาปานัน ทุลลภาณัน โลกสมัย ทส ฌมมา อาหารา อนาลสั อัญจัน ๕
 โภคานัน อหาโร มณฺทนา วิภูสณา วณฺณสฺส อหาโร สปรายกิริยา
 อารุคฺยสฺส อหาโร กลฺยาณมิตฺตตา สีลันัน อหาโร
 อินฺทริยสวโร พุรหฺมจริยสฺส อหาโร อวิสฺวาทนา มิตฺตทานัน อหาโร
 สขฺมายกิริยา พาหุสจฺจสฺส อหาโร สฺสสฺสตา ปริปุจฺจมา ปญฺญา
 อหาโร อนนฺโยโค ปฺจเวกฺขณา ฌมมานัน อหาโร สมฺมาปฏิบัติ
 สตุตันัน อหาโร อิมสั โข ภิกขเว ทสนัน ฌมมานัน อัญจัน
 กนุตันัน มนาปานัน ทุลลภาณัน โลกสมัย อิม ทส ฌมมา อาหาราติ ๆ
 #๑ โป. ม. ย. ฌมมา อัญจา ... ๆ ๒ ม. ย. สกฺคา ๆ ๓ ม. อิม ... โลกสมินฺติ
 #อิม ปาจา นตฺถิ ๆ ๔ ม. อาลสฺย ๆ ๕ โป. ม. อัญจัน อนาลสฺย ๆ

[๗๔] ทสฺหิ ภิกฺขเว วฑฺฒีหิ วฑฺฒมาโน อริยสาวโก อริยาย
วฑฺฒิยา วฑฺฒติ สาราทายี จ โหติ วราทายี กายสุส กตเมหิ
ทสฺหิ เขตฺตวตฺถุหิ วฑฺฒติ ฌนฌณเณน วฑฺฒติ ปุคฺคทาเรหิ
วฑฺฒติ ทาสกมฺมกรโปริเสหิ วฑฺฒติ จตฺตปฺปเทหิ วฑฺฒติ สทฺธาย
วฑฺฒติ สีเสน วฑฺฒติ สุเตน วฑฺฒติ จาเคน วฑฺฒติ
ปญฺญา ย วฑฺฒติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ วฑฺฒีหิ วฑฺฒมาโน
อริยสาวโก อริยาย วฑฺฒิยา วฑฺฒติ สาราทายี จ โหติ วราทายี
กายสุสชาติ ฯ

ฌเนน ฌณเณน จ โยธ วฑฺฒติ
ปุคฺคเตหิ ทาเรหิ จตฺตปฺปเทหิ จ
ส ภควา โหติ ยสฺสฺสึ ปุชฺชิต
ฉาตีหิ มิตฺเตหิ อโถปิ ราชฺภี ฯ
สทฺธาย สีเสน จ โยธ วฑฺฒติ
ปญฺญา จาเคน สุเตน จูภยํ
โส ตาทีโส สปฺปฺริโส วิจกฺขโณ
ทิกฺกุเจว ฌมฺเม อุภเยน วฑฺฒเตตีติ ฯ

[๗๕] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน
อนาถปิณฑิกสุส อารามे ฯ อถ โข อายสุมา อานนฺโท ปุพฺพญฺหสมยํ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย เชน มิคสาลา ย อุปาสิกาย นิเวสนํ
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺจตฺเต อาสเน นิสีทึ ฯ อถ โข
มิกสาลา อุปาสิกา เชนายสุมา อานนฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
อายสุมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ เอกมนฺตํ

นินนา โข มิคสาลา อุปาสิกา อายสมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ กถํกถา ๑
นามายํ ฆนฺเต อานนฺท ฆควตา ฆมฺโม เทสิโต อญฺเญโย ยตฺร
หิ นาม พุรฺหมจารี จ อพุรฺหมจารี จ อุโภ สมสมคคิกา ฆวิสฺสนฺติ
อภิสฺมปรายํ ปิตา เม ฆนฺเต ปุราโณ พุรฺหมจารี อโหสิ อาราจารี
วิโรตฺ เมธฺนา คามฆมฺมา โส กาลกโต ฆควตา พุยาโกโต สกทาคามี
สโต ๒ ตฺสิตํ กายํ อุปนฺโนติ ปิตุ ปิโย ๑ เม ฆนฺเต อิติทโต
อพุรฺหมจารี อโหสิ สทารสนฺตฺฐโ จ โสปี กาลกโต ฆควตา พุยาโกโต
สกทาคามี สโต ตฺสิตํ กายํ อุปนฺโนติ กถํกถา นามายํ ฆนฺเต
อานนฺท ฆควตา ฆมฺโม เทสิโต อญฺเญโย ยตฺร หิ นาม พุรฺหมจารี
จ อพุรฺหมจารี จ อุโภ สมสมคคิกา ฆวิสฺสนฺติ อภิสฺมปรายนฺติ ๑
เอวมเว โข ปเนตํ ฆคินี ฆควตา พุยาโกตนฺติ อถโฆ อายสฺมา
อานนฺโท มิคสาลา อุปาสิกาย นิเวสเน ปิณฺฑปาตํ คเหตุวา อฏฺฐายาสนา
ปกฺกามี อถโฆ อายสฺมา อานนฺโท ปจฺจภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต
เยน ฆควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ฆควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิตี เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท
ฆควนฺตํ เอตทโวจ อิทาหิ ฆนฺเต ปุพฺพฆสมฺมํ นีวาเสตฺวา
ปคฺตจิวรมาทาย เยน มิคสาลา อุปาสิกาย นิเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺจตฺเต อาสเน นิสีทิตี อถโฆ ฆนฺเต มิคสาลา
อุปาสิกา เยนาหิ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา
เอกมฺนฺตํ นิสีทิตี เอกมฺนฺตํ นินฺนา โข [๔] มิคสาลา อุปาสิกา มํ
#๑ ม. กถํกถํ ๑ สพุพฺตฺถ อีทิสเมว ๑ ๒ ม. สกทาคามีปโต ๑ สพุพฺตฺถ อีทิสเมว ๑
#๓ โป. สพุพฺตฺถวาเรสุ ปิตา ปิโย ๑ ม. ปิตามโห ๑ ย. เปตฺตา ปิโย ๑
#๔ ม. ย. ฆนฺเต ๑

เอตทโวจ กถักถา นามายั ฆนเต อานนุท ภควตา ฆมโม เทสิโต
 อญญะโย ยตฺร หิ นาม พุรหุมจาริ จ อพุรหุมจาริ จ อุโก
 สมสมคคิกา ภวิสุสนฺติ อภิสมฺปราชัย ปิตา เม ฆนเต ปุราโณ
 พุรหุมจาริ อโหสิ อาราจาริ วิรโต เมธุนา คามฆมฺมา โส กาลกโต
 ภควตา พุยากโต สกทาคามี สตุโต ตฺสิตํ กายั อุปปนฺโนติ ปิตุ
 ปิโย เม ฆนเต อิติทตฺโต อพุรหุมจาริ อโหสิ สทาสนฺตฺตฺตฺจ โสปี
 กาลกโต ภควตา พุยากโต สกทาคามี สตุโต ตฺสิตํ กายั อุปปนฺโนติ
 กถักถา นามายั ฆนเต อานนุท ภควตา ฆมโม เทสิโต อญญะโย
 ยตฺร หิ นาม พุรหุมจาริ จ อพุรหุมจาริ จ อุโก สมสมคคิกา
 ภวิสุสนฺติ อภิสมฺปราชยนฺติ เอวั วุตฺเต อหิ ฆนเต มิคสาถิ อุปาสิกิ
 เอตทโวจ เอวมเว โข ปเนตํ ภคินี ภควตา พุยากตฺนฺติ ฯ กา
 จานนุท มิคสาธา อุปาสิกา พาลา อพฺยตฺตา อนฺธกา อนฺธกปฺลฺยา ๑
 เก จ ๒ ปุริสปุคฺคลา ปโรปฺริยญาเน ๓ ทสฺยิเม อานนุท ปุคฺคลา
 สนฺโต สํวิฆฆมานา โลกสฺมี กตฺเม ทส อิทานนุท เอกจฺโจ ปุคฺคโล ๔
 ทฺสฺสิโล โหติ ตฺยจ เจโตวิมุตฺตี ปฺลฺยาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
 ยตฺถสฺส ตํ ทฺสฺสิลฺยํ อปฺริเสสํ นิรุฆตฺติ ตสฺส สวเนนปี อกตํ โหติ
 พาหุสจฺเจนปี อกตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี อปฺปฏฺวิวิทฺธํ โหติ สามายิกมฺปี
 วิมุตฺตี น ลภติ โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา หานาย ปเรติ
 โน วิเสสาย หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ อิท ปนानนุท
 เอกจฺโจ ปุคฺคโล ทฺสฺสิโล โหติ ตฺยจ เจโตวิมุตฺตี ปฺลฺยาวิมุตฺตี
 #๑ โป. ย. อมฺพกา อมฺพกปฺลฺยา ฯ ม. อมฺมกา อมฺมกปฺลฺยา ฯ ๒ โป. เกจิ ฯ
 #๓ ม. ย. ปุริสปุคฺคลปโรปฺริเย ญาเน ฯ ๔ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

ยถาภูตํ ปชานาติ ยตถสฺส ตํ ทุสฺสีลํ อปริเสสํ นิรุชฺฌติ ตสฺส
สวเนนปี กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี สุปฺปฏิวิทฺธํ ๑
โหติ สามายิกมฺปิ วิมุตฺตี ลภติ โส กายสฺส เกทา ปรมมรณา
วิเสสาย ปเรติ โน หานาย วิเสสคามิเยว โหติ โน หานคามิ
ตตฺรานนฺท ปมาณิกา ปมินฺนติ อิมสฺสาปี เตว ชมฺมา อปรสฺสาปี
เตว ชมฺมา กสฺมา เนลํ เอโก หิโน เอโก ปณฺโฑติ ตถฺหิ
เตลํ อานนฺท โหติ ทิฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย ตตฺรานนฺท ยวํ
ปุกฺคโล ทุสฺสีโล โหติ ตถฺจ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ยถาภูตํ
ปชานาติ ยตถสฺส ตํ ทุสฺสีลํ อปริเสสํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สวเนนปี
กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี สุปฺปฏิวิทฺธํ โหติ
สามายิกมฺปิ วิมุตฺตี ลภติ อํ อานนฺท ปุกฺคโล อมฺนา ปฺริเมน
ปุกฺคเลน อภิกฺกนฺตตโร จ ปณฺโฑตโร จ ตํ กิสฺส เหตุ อิมณฺหิ ๓
อานนฺท ปุกฺคลํ ชมฺมโสโต นิพฺพหติ ตทนนฺตรํ โโก ชาเนยฺย อลฺยตฺร
ตถาคเตน ตสฺมา ติหानนฺท มา ปุกฺคเลสุ ปมาณิกา อหฺวตฺถ
มา ปุกฺคเลสุ ปมาณํ คณฺหิตฺถ มณฺยติ หานนฺท ปุกฺคโล ปุกฺคเลสุ
ปมาณํ คณฺหนฺโต อหฺลฺยจฺานนฺท ปุกฺคเลสุ ปมาณํ คณฺเหยยฺ โย
วา ปนสฺส มาทิส ๑ อธิ ปนानนฺท เอกจฺโจ ปุกฺคโล สิลวา โหติ
ตถฺจ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตถสฺส
ตํ สิลํ อปริเสสํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สวเนนปี อกตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี
อกตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี อปฺปฏิวิทฺธํ โหติ สามายิกมฺปิ
#๑ โป. ม. ปฏิวิทฺธํ ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑

วิมุตตี น ลกติ โส กายสุส เกทา ปรมมรณา หานาย ปเรติ
โน วิเสสาย หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ อธิชานนุท ๑ เอกจโจ
ปุคฺคโล สีลวา โหติ ตถจ เจโตวิมุตตี ปญฺญาวิมุตตี ยถาภูตํ
ปชานาติ ยตฺถสฺส ตํ สีลํ อปริเสสํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สวเนนปี
กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี สุปฺปฎฺฐิวิทุํ โหติ
สามายิกมฺปิ วิมุตตี ลกติ โส กายสุส เกทา ปรมมรณา วิเสสาย
ปเรติ โน หานาย วิเสสคามิเยว โหติ โน หานคามิ ตตฺตรานนุท
๗เป๗ อหฺลจฺจานนุท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ คณฺเหยฺยํ โย วา
ปนฺนสฺส มาทิสฺส ๗ อธิช ปนฺนानนุท เอกจโจ ปุคฺคโล ติพฺพราโก โหติ
ตถจ เจโตวิมุตตี ปญฺญาวิมุตตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส
โส ราโก อปริเสโส นิรุชฺฌติ ตสฺส สวเนนปี อกตํ โหติ
พาหุสจฺเจนปี อกตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี อปฺปฎฺฐิวิทุํ โหติ สามายิกมฺปิ
วิมุตตี น ลกติ โส กายสุส เกทา ปรมมรณา หานาย ปเรติ
โน วิเสสาย หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ อธิช ปนฺนानนุท
เอกจโจ ปุคฺคโล ติพฺพราโก โหติ ตถจ เจโตวิมุตตี ปญฺญาวิมุตตี
ยถาภูตํ ปชานาติ ยตฺถสฺส โส ราโก อปริเสโส นิรุชฺฌติ ตสฺส
สวเนนปี กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี สุปฺปฎฺฐิวิทุํ
โหติ สามายิกมฺปิ วิมุตตี ลกติ โส กายสุส เกทา ปรมมรณา
วิเสสาย ปเรติ โน หานาย วิเสสคามิเยว โหติ โน หานคามิ
ตตฺตรานนุท ๗เป๗ อหฺลจฺจานนุท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ คณฺเหยฺยํ โย
#๑ ม. ย. อธิช ปนฺนानนุท ๗

วา ปนสฺส มาทิสฺส ฯ อธิ ปนानนฺท เอกจฺโจ ปุคฺคโล โภชน โหติ
ตณฺจ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส
โส โภชฺช อปริเสสฺส นินฺรุชฺชติ ตสฺส สวเนนปี อกตํ โหติ
พาหุสจฺเจนปี อกตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี อปฺปฏฺวิวิหฺรํ โหติ สามายิกมฺปิ
วิมุตฺตี น ลภติ โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา หานาย ปเรติ
โน วิเสสาย หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ อธิ ปนानนฺท
เอกจฺโจ ปุคฺคโล โภชน โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี
ยถาภูตํ ปชานาติ ยตฺถสฺส โส โภชฺช อปริเสสฺส นินฺรุชฺชติ ตสฺส
สวเนนปี กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี สฺสอปฺปฏฺวิวิหฺรํ
โหติ สามายิกมฺปิ วิมุตฺตี ลภติ โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
วิเสสาย ปเรติ โน หานาย วิเสสคามิเยว โหติ โน หานคามิ
ตตฺตรานนฺท ฯเปฯ อหฺลจฺจานนฺท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ คณฺเหยฺยํ โย
วา ปนสฺส มาทิสฺส ฯ อธิ ปนानนฺท เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุทฺชโต
โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
ยตฺถสฺส [๑] อุทฺชจฺจํ อปริเสสฺสํ นินฺรุชฺชติ ตสฺส สวเนนปี อกตํ โหติ
พาหุสจฺเจนปี อกตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี อปฺปฏฺวิวิหฺรํ โหติ สามายิกมฺปิ
วิมุตฺตี น ลภติ โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา หานาย ปเรติ
โน วิเสสาย หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ อธิ ปนानนฺท
เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุทฺชโต โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี
ยถาภูตํ ปชานาติ ยตฺถสฺส ตํ อุทฺชจฺจํ อปริเสสฺสํ นินฺรุชฺชติ ตสฺส
#๑ ไป. ม. ตํ ฯ

สวเนนปี กตฺ โหติ พาทุสจฺเจนปี กตฺ โหติ ทิฏฺฐิยาปี สุปฺปฏิวิทฺธิ
โหติ สามายิกมฺปิ วิมุตฺตี ลภติ โส ภายุสส เกทา ปรมมรณา
วิเสสาย ปเรติ โน หานาย วิเสสคามิเยว โหติ โน หานคามิ
ตฺตฺรานนฺท ปมาณิกา ปมินฺนฺติ อิมฺสฺสาปี เตว ฐมฺมา อปรฺสฺสาปี
เตว ฐมฺมา กสฺมา เนสฺสิ เอโก หิโน เอโก ปณฺีโตติ ตฺถฺหิ
เตสฺสิ อานนฺท โหติ ทิฆฺรตฺตํ อหิตาย ทฺกฺขาย ตฺตฺรานนฺท ยฺวายํ
ปฺกฺกโล อฺทฺชโต โหติ ตฺถฺจ เจโตวิมุตฺตี ปฺลฺลาวิมุตฺตี ยถาภูตํ
นปฺปชานาติ ๑ ยตฺตฺสฺส ตํ อฺทฺชจํ อปรฺเสสํ นิรฺชฺฆติ ตฺสฺส
สวเนนปี กตฺ โหติ พาทุสจฺเจนปี กตฺ โหติ ทิฏฺฐิยาปี สุปฺปฏิวิทฺธิ
โหติ สามายิกมฺปิ วิมุตฺตี ลภติ อโย อานนฺท ปฺกฺกโล อมฺนา
ปฺริเมน ปฺกฺกเลน อภิกฺกนฺตฺโร จ ปณฺีตฺโร จ ตํ กิสุสฺ เหตุ
อิมฺหฺหิ อานนฺท ปฺกฺกํ ฐมฺมโสโต นิพฺพหฺติ ตทฺนนฺตรํ โก ชานเยย
อณฺฺตฺร ตถาคเตน ตสฺมา ติหฺานนฺท มา ปฺกฺกเลสุ ปมาณิกา
อหฺวตฺถ มา ปฺกฺกเลสุ ปมาณํ คณฺฺหิตฺถ มณฺฺลติ หานนฺท ปฺกฺกโล
ปฺกฺกเลสุ ปมาณํ คณฺฺหนฺโต อหฺลฺจฺานนฺท ปฺกฺกเลสุ ปมาณํ
คณฺฺเหยยํ โย วา ปนฺสฺส มาทิสฺ ๑ กา จานนฺท มิกฺสาลา อฺปาสิกา
พาลา อพฺยตฺตา อนฺรกา อนฺรกปฺลฺลา เก จ ปฺริสฺปฺกฺกลา
ปโรปฺริยฺวาณ อิม โข อานนฺท ทสฺ ปฺกฺกลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺมี ยถารูเปน อานนฺท สีเลน ปฺราโณ สมนฺนาคโต อโหสิ
ตถารูเปน สีเลน อิติทฺโต สมนฺนาคโต อภวิสฺส นยิธ ปฺราโณ
#๑ ม. ย. ปชานาติ ๑

อิสิทตตสฺส คติปี ๑ อณฺณสฺส ยถารูปาย อานนฺท ปญฺญา ย อิสิทตฺโต
สมนฺนาคโต อโหสิ ตถารูปาย ปญฺญา ปุราโณ สมนฺนาคโต อภวิสฺส
นยิธ อิสิทตฺโต ปุราณสฺส คติปี ๑ อณฺณสฺส อิติ โข อานนฺท
อิม ปุคฺคลา อุกฺโต เอกนฺตหีนาคิ ๒ ฯ

[๗๖] ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา โลกเ น สํวิชฺเชยฺยึ น ตถาคโต
โลกเ อูปฺปชฺเชยฺย อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ น ตถาคตฺตปฺเวทิตโต
ชมฺมวินโย โลกเ ทิปฺเปยฺย ๓ กตฺเม ตโย ชาตี จ ชฺรจ มรณฺณจ
อิม โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา โลกเ น สํวิชฺเชยฺยึ น ตถาคโต
โลกเ อูปฺปชฺเชยฺย อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ น ตถาคตฺตปฺเวทิตโต
ชมฺมวินโย โลกเ ทิปฺเปยฺย ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว อิม ตโย ชมฺมา
โลกเ สํวิชฺชนฺติ ตสฺมา ตถาคโต โลกเ อูปฺปชฺชติ อรหํ
สมฺมาสมฺพุทฺโธ ตสฺมา ตถาคตฺตปฺเวทิตโต ชมฺมวินโย โลกเ ทิปฺปติ ฯ
ตโย ภิกฺขเว ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ ชาตี ปหาตุํ ชริ ปหาตุํ
มรณํ ปหาตุํ กตฺเม ตโย รากํ อูปฺปหาย โทสํ อูปฺปหาย โมหํ
อูปฺปหาย อิม โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ ชาตี
ปหาตุํ ชริ ปหาตุํ มรณํ ปหาตุํ ตโย ๔ ภิกฺขเว ชมฺเม อูปฺปหาย
อภพฺโพ รากํ ปหาตุํ โทสํ ปหาตุํ โมหํ ปหาตุํ กตฺเม ตโย
สทฺถายทิกฺขุจํ อูปฺปหาย วิจิจฺฉนํ อูปฺปหาย สีลพฺพตฺตปฺรามาสํ ๕ อูปฺปหาย
อิม โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ รากํ ปหาตุํ โทสํ
ปหาตุํ โมหํ ปหาตุํ ตโย ภิกฺขเว ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ
#๑ ม. ย. คติมุปี ฯ ๒ ม. ย. เอกงฺคหีนาคิ ฯ ๓ ม. ย. ทิปฺเปยฺย ฯ สทฺถพฺพตฺต
#อิตฺสเมว ฯ ๔ ม. ตโยเม ฯ ๕ สีลพฺพตฺตปฺรามาสํ ฯ สทฺถพฺพตฺต อิตฺสเมว ฯ

สกุทายทฎฐี ปหาตุ วิจิจจัน ปหาตุ สีลพพตตปรามาส ปหาตุ กตเม
ตโย อโยนิโส มนสิการี อปปหาย กุมมคฺคเสวนํ อปปหาย เจตโส
ลีนตตํ อปปหาย อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมฺเม อปปหาย อภพฺโพ
สกุทายทฎฐี ปหาตุ วิจิจจัน ปหาตุ สีลพพตตปรามาส ปหาตุ
ตโย ภิกฺขเว ฐมฺเม อปปหาย อภพฺโพ อโยนิโส มนสิการี ปหาตุ
กุมมคฺคเสวนํ ปหาตุ เจตโส ลีนตตํ ปหาตุ กตเม ตโย มุฏฺฐสจฺจํ
อปปหาย อสมฺปชฌณํ อปปหาย เจตโส วิจฺเขปํ อปปหาย อิเม
โข ภิกฺขเว ตโย ฐมฺเม อปปหาย อภพฺโพ อโยนิโส มนสิการี ปหาตุ
กุมมคฺคเสวนํ ปหาตุ เจตโส ลีนตตํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฐมฺเม
อปปหาย อภพฺโพ มุฏฺฐสจฺจํ ปหาตุ อสมฺปชฌณํ ปหาตุ เจตโส
วิจฺเขปํ ปหาตุ กตเม ตโย อริยานํ อทฺสฺสนกมฺยตํ อปปหาย
อริยฐมฺมํ อโสตุกมฺยตํ อปปหาย อุปรามภิจิตฺตํ อปปหาย อิเม
โข ภิกฺขเว ตโย ฐมฺเม อปปหาย อภพฺโพ มุฏฺฐสจฺจํ ปหาตุ
อสมฺปชฌณํ ปหาตุ เจตโส วิจฺเขปํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฐมฺเม
อปปหาย อภพฺโพ อริยานํ อทฺสฺสนกมฺยตํ ปหาตุ อริยฐมฺมํ อโสตุกมฺยตํ
ปหาตุ อุปรามภิจิตฺตํ ปหาตุ กตเม ตโย อุทฺธจฺจํ อปปหาย อสํวริ
อปปหาย ทฺสฺสึลฺลํ อปปหาย อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมฺเม อปปหาย
อภพฺโพ อริยานํ อทฺสฺสนกมฺยตํ ปหาตุ อริยฐมฺมํ อโสตุกมฺยตํ
ปหาตุ อุปรามภิจิตฺตํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฐมฺเม อปปหาย
อภพฺโพ อุทฺธจฺจํ ปหาตุ อสํวริ ปหาตุ ทฺสฺสึลฺลํ ปหาตุ กตเม

ตโย อสฺสทฺธิยํ อปฺปหาย อวทณฺณุตฺตํ อปฺปหาย โภสชฺชํ อปฺปหาย
อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อุตฺทจฺจํ ปหาตุ
อสิวริํ ปหาตุ ทฺสฺสึลฺลํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฌมฺเม อปฺปหาย
อภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ อวทณฺณุตฺตํ ปหาตุ โภสชฺชํ ปหาตุ กตฺตเม
ตโย อนาทริยํ อปฺปหาย โทวจสฺสตํ อปฺปหาย ปาปมิตฺตตํ อปฺปหาย
อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ
อวทณฺณุตฺตํ ปหาตุ โภสชฺชํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฌมฺเม อปฺปหาย
อภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุ โทวจสฺสตํ ปหาตุ ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ กตฺตเม
ตโย อหิริกํ อปฺปหาย อโนตฺตปฺปํ อปฺปหาย ปมาทํ อปฺปหาย
อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุ
โทวจสฺสตํ ปหาตุ ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ อหิริโกยํ ภิกฺขเว อโนตฺตปฺปํ
ปมตฺโต โหติ โส ปมตฺโต สฺมาโน อภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุ
โทวจสฺสตํ ปหาตุ ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ โส ปาปมิตฺโต สฺมาโน
อภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ อวทณฺณุตฺตํ ปหาตุ โภสชฺชํ ปหาตุ โส
กุสิโต สฺมาโน อภพฺโพ อุตฺทจฺจํ ปหาตุ อสิวริํ ปหาตุ ทฺสฺสึลฺลํ ปหาตุ
โส ทฺสฺสึโล สฺมาโน อภพฺโพ อริยานํ อทฺสฺสนกฺมยฺตํ ปหาตุ อริยฌมฺมํ
อโสตฺถกฺมยฺตํ ปหาตุ อูปารมฺภจิตฺตตํ ปหาตุ โส อูปารมฺภจิตฺโต
สฺมาโน อภพฺโพ มุฏฺฐสจฺจํ ปหาตุ อสฺมปฺชณฺณํ ปหาตุ เจตฺโต วิกฺขิตฺตจิตฺตตํ ๑
ปหาตุ โส วิกฺขิตฺตจิตฺโต สฺมาโน อภพฺโพ อโยนิโส มนสิการํ
ปหาตุ กุมฺมคฺคเสวนํ ปหาตุ เจตฺโต สิ้นตฺตํ ปหาตุ โส สิ้นจิตฺโต
#๑ ม. ย. วิกฺเขปํ ๑

สมาโน อกพฺโพ สกฺกายทฺธิจฺฉี ปฺหาตุ วิจฺฉิจฺฉนํ ปฺหาตุ สีลพฺพตฺตปรามาสํ
ปฺหาตุ โส เวจฺฉิจฺฉน ๑ สมาโน อกพฺโพ ราคํ ปฺหาตุ โทสํ ปฺหาตุ
โมหํ ปฺหาตุ [๒] ราคํ อปฺปฺหาย โทสํ อปฺปฺหาย โมหํ อปฺปฺหาย
อกพฺโพ ชาตี ปฺหาตุ ชฺรํ ปฺหาตุ มรณํ ปฺหาตุ ฯ ตโย ภิกฺขเว
ชฺมฺเม ปฺหาย ภพฺโพ ชาตี ปฺหาตุ ชฺรํ ปฺหาตุ มรณํ ปฺหาตุ กตฺเม
ตโย ราคํ ปฺหาย โทสํ ปฺหาย โมหํ ปฺหาย อิม โข ภิกฺขเว
ตโย ชฺมฺเม ปฺหาย ภพฺโพ ชาตี ปฺหาตุ ชฺรํ ปฺหาตุ มรณํ ปฺหาตุ
ตโย ภิกฺขเว ชฺมฺเม ปฺหาย ภพฺโพ ราคํ ปฺหาตุ โทสํ ปฺหาตุ โมหํ
ปฺหาตุ กตฺเม ตโย สกฺกายทฺธิจฺฉี ปฺหาย วิจฺฉิจฺฉนํ ปฺหาย
สีลพฺพตฺตปรามาสํ ปฺหาย อิม โข ภิกฺขเว ตโย ชฺมฺเม ปฺหาย ภพฺโพ
ราคํ ปฺหาตุ โทสํ ปฺหาตุ โมหํ ปฺหาตุ ตโย ภิกฺขเว ชฺมฺเม
ปฺหาย ภพฺโพ สกฺกายทฺธิจฺฉี ปฺหาตุ วิจฺฉิจฺฉนํ ปฺหาตุ สีลพฺพตฺตปรามาสํ
ปฺหาตุ กตฺเม ตโย อโยนิโส มนสิการํ ปฺหาย กุมฺมกฺคเสวนํ
ปฺหาย เจตโส ลินฺตติ ปฺหาย อิม โข ภิกฺขเว ตโย ชฺมฺเม ปฺหาย
ภพฺโพ สกฺกายทฺธิจฺฉี ปฺหาตุ วิจฺฉิจฺฉนํ ปฺหาตุ สีลพฺพตฺตปรามาสํ ปฺหาตุ
ตโย ภิกฺขเว ชฺมฺเม ปฺหาย ภพฺโพ อโยนิโส มนสิการํ ปฺหาตุ
กุมฺมกฺคเสวนํ ปฺหาตุ เจตโส ลินฺตติ ปฺหาตุ กตฺเม ตโย มฺหฺจฺฉจฺฉิ
ปฺหาย อสมฺปชฺฌณํ ปฺหาย เจตโส วิกฺเขปํ ปฺหาย อิม โข ภิกฺขเว
ตโย ชฺมฺเม ปฺหาย ภพฺโพ อโยนิโส มนสิการํ ปฺหาตุ กุมฺมกฺคเสวนํ
#๑ ม. ย. วิจฺฉิจฺฉน ๑ ๒ ม. โส ฯ

ปหาตุ เจตโส ลีนตตํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ
มฺภูสจฺจํ ปหาตุ อสมฺปชฌณํ ปหาตุ เจตโส วิกฺเขปํ ปหาตุ กตฺเม
ตโย อริยานํ อทฺสฺสนกฺมฺยตํ ปหาย อริยฌมฺมํ อโสตุกฺมฺยตํ ปหาย
อุปารมฺภจิตฺตตํ ปหาย อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ
มฺภูสจฺจํ ปหาตุ อสมฺปชฌณํ ปหาตุ เจตโส วิกฺเขปํ ปหาตุ
ตโย ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อริยานํ อทฺสฺสนกฺมฺยตํ ปหาตุ
อริยฌมฺมํ อโสตุกฺมฺยตํ ปหาตุ อุปารมฺภจิตฺตตํ ปหาตุ กตฺเม ตโย
อุทฺทจฺจํ ปหาย อสํวาริ ปหาย ทฺสฺสีลฺยํ ปหาย อิม โข ภิกฺขเว
ตโย ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อริยานํ อทฺสฺสนกฺมฺยตํ ปหาตุ อริยฌมฺมํ
อโสตุกฺมฺยตํ ปหาตุ อุปารมฺภจิตฺตตํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฌมฺเม
ปหาย ภพฺโพ อุทฺทจฺจํ ปหาตุ อสํวาริ ปหาตุ ทฺสฺสีลฺยํ ปหาตุ กตฺเม
ตโย อสฺสทฺธิยํ ปหาย อวทฺถณฺณตํ ปหาย โกสชฺชํ ปหาย อิม
โข ภิกฺขเว ตโย ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อุทฺทจฺจํ ปหาตุ อสํวาริ ปหาตุ
ทฺสฺสีลฺยํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ
ปหาตุ อวทฺถณฺณตํ ปหาตุ โกสชฺชํ ปหาตุ กตฺเม ตโย อนาทริยํ
ปหาย โทวจสฺสตํ ปหาย ปาปมิตฺตตํ ปหาย อิม โข ภิกฺขเว
ตโย ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ อวทฺถณฺณตํ ปหาตุ
โกสชฺชํ ปหาตุ ตโย ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อนาทริยํ
ปหาตุ โทวจสฺสตํ ปหาตุ ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ กตฺเม ตโย อหิริกํ
ปหาย อโนตฺตปฺปํ ปหาย ปมาทํ ปหาย อิม โข ภิกฺขเว ตโย

ธมฺเม ปหาย ภพฺโพ อนาทรียํ ปหาตุํ โทวจสฺสํ ปหาตุํ ปาปมิตฺตํ
ปหาตุํ หิริมาຍํ ภิกฺขเว โอตฺตปปี ๑ อปฺปมตฺโต โหติ โส อปฺปมตฺโต
สมาโน ภพฺโพ อนาทรียํ ปหาตุํ โทวจสฺสํ ปหาตุํ ปาปมิตฺตํ
ปหาตุํ โส กลฺยาณมิตฺโต สมาโน ภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุํ
อวทลฺลนฺตํ ปหาตุํ โกสขฺขํ ปหาตุํ โส อารทฺธิวิริโย สมาโน ภพฺโพ
อุทฺทจฺจํ ปหาตุํ อสฺวาริํ ปหาตุํ ทฺสสฺสํ ปหาตุํ โส สีสฺวา สมาโน
ภพฺโพ อริยานํ อทฺสสนกมฺยตํ ปหาตุํ อริยธมฺมํ อโสตฺถกมฺยตํ ปหาตุํ
อุปารมฺภจิตฺตํ ปหาตุํ โส อนุปารมฺภจิตฺโต สมาโน ภพฺโพ
มฺภุจฺสจฺจํ ปหาตุํ อสมฺปฺชณฺณํ ปหาตุํ เจตฺโต วิกฺเขปํ ปหาตุํ โส
อวิกฺขิตฺตจิตฺโต สมาโน ภพฺโพ อโยนิโส มนฺตிகาริํ ปหาตุํ กุมฺมกฺคเสวนํ
ปหาตุํ เจตฺโต ลินฺตํ ปหาตุํ โส อลินฺจิตฺโต สมาโน ภพฺโพ
สทฺถกยทฺธิจฺจํ ปหาตุํ วิจิจฺจํ ปหาตุํ สีสฺพทฺตปฺรามาสํ ปหาตุํ โส
อวิกิจฺจโ จ สมาโน ภพฺโพ รากํ ปหาตุํ โทสํ ปหาตุํ โมหํ ปหาตุํ
รากํ ปหาย โทสํ ปหาย โมหํ ปหาย ภพฺโพ ชาตีํ ปหาตุํ ชริ
ปหาตุํ มรณํ ปหาตุณฺติ ฯ

[๗๗] ทสฺหิ ภิกฺขเว อสทฺธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต กากโ กตเมหิ
ทสฺหิ ธีสิ จ ปคพฺโภ จ ตินฺตฺติโณ จ มหคฺฆสฺโส จ ลุทฺโธ จ
อการุณฺนิโก จ ทฺพพฺโโล จ โอรวิ ๒ จ มฺภุจฺสสฺติ จ เนจฺยิโก จ
อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ อสทฺธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต กากโ เอวเมว
#๑ ม. โอตฺตปปี ฯ ๒ โป. ม. ย. โอรวิตา ฯ อปรปี เอวํ ฅาตพฺพิ ฯ

โฆ ภิกขเว ทสฺหิ อสทฺธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปาปภิกฺขุ กตฺเมหิ
ทสฺหิ ธีสึ จ ปคพฺโภ จ ตินฺตฺติโณ จ มหฺกมฺโส จ ลุทฺโธ จ
อการุณฺโโก จ ทพฺพโล จ โอรวิ จ มฺภูจฺสุตฺติ จ เนจฺยโโก จ
อิเมหิ โฆ ภิกขเว ทสฺหิ อสทฺธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปาปภิกฺขุติ ฯ

[๗๘] ทสฺหิ ภิกขเว อสทฺธมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา นิคฺคฺคา กตฺเมหิ
ทสฺหิ อสฺสทฺธา ภิกขเว นิคฺคฺคา ทุสฺสีลา ภิกขเว นิคฺคฺคา
อหิริกา ภิกขเว นิคฺคฺคา อโนตฺตปฺปิโน ภิกขเว นิคฺคฺคา อสปฺปริสภตฺติโน
ภิกขเว นิคฺคฺคา อตฺตูกํสฺกปรวมฺภกา ภิกขเว นิคฺคฺคา
สนฺทฺธิภูจฺปิรามาสฺสอาธานคฺคาหิทฺทฺทฺปนฺนินฺตฺสคฺคฺคิโน ๑ ภิกขเว นิคฺคฺคา กุหฺกา
ภิกขเว นิคฺคฺคา ปาปิจฺฉา ภิกขเว นิคฺคฺคา มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺจา ๒ ภิกขเว
นิคฺคฺคา อิเมหิ โฆ ภิกขเว ทสฺหิ อสทฺธมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา
นิคฺคฺคาติ ฯ

[๗๙] ทสฺยิมานิ ภิกขเว อาฆาตวตฺตฺถฺนฺนิ กตฺมานิ ทสฺ อนตฺถํ
เม อจฺริตฺติ อาฆาตํ พนฺธติ อนตฺถํ เม จรฺตฺติ อาฆาตํ พนฺธติ
อนตฺถํ เม จริสฺสฺตฺติ อาฆาตํ พนฺธติ ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ
อจฺริ ฯเปฯ อนตฺถํ จรฺติ ฯเปฯ อนตฺถํ จริสฺสฺตฺติ อาฆาตํ
พนฺธติ อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจฺริ ฯเปฯ อตฺถํ
จรฺติ ฯเปฯ อตฺถํ จริสฺสฺตฺติ อาฆาตํ พนฺธติ อฏฺฐาเน จ
กฺุปฺปติ อิมานิ โฆ ภิกขเว ทสฺ อาฆาตวตฺตฺถฺนฺนินฺติ ฯ

#๑ ม. ย. สนฺทฺธิภูจฺปิรามาสฺสอาธานคฺคาหิทฺทฺทฺปนฺนินฺตฺสคฺคฺคิโน ฯ ๒ ม. ปาปมิตฺตา ฯ
#ไป. อัย ปาโธ นตฺถิ ฯ

[๘๐] ทสยิเม ภิกขเว อาฆาตปฏิวินยา กตเม ทส อนตุถิ
เม อจริ ตํ กุเตตถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวินติ อนตุถิ เม
จฺรติ ตํ กุเตตถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวินติ อนตุถิ เม จริสฺสติ
ตํ กุเตตถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวินติ ปิยสฺส เม มนาปฺส
อนตุถิ อจริ ฯเปฯ อนตุถิ จฺรติ ฯเปฯ อนตุถิ จริสฺสติ ตํ กุเตตถ
ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวินติ อปฺปิยสฺส เม มนาปฺส อตุถิ อจริ ฯเปฯ
อตุถิ จฺรติ ฯเปฯ อตุถิ จริสฺสติ ตํ กุเตตถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวินติ
อฏฺฐาเน จ น กุปฺปติ อิม โข ภิกขเว ทส อาฆาตปฏิวินยาติ ฯ

อากงฺขวคฺโค ตติโย ฯ

ตสฺสทฺทานํ

อากงฺโข กณฺฏโก อฏฺฐา วาฬิ จ มิคฺสาถย ๑

อภพฺโพเจว ๒ กาโก จ นิกฺคณา ทส วตฺถุณี ๓ ฯ

เถรวคฺโค จตฺตฺโต

[๘๑] เอกํ สมฺมํ ภควา จมฺปาโย วิหฺรติ คคฺคราย โปกฺขรณฺนิยา
ตีเร ฯ อถ โข อายสฺมา วาหุโน ๔ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีหิ เอกมนฺตํ
นินฺนโน โข อายสฺมา วาหุโน ภควนฺตํ เอตทโวจ กตฺตีหิ นฺ โข
ภนฺเต ชมฺเมหิ ตถาคโต นิสฺสโฏ วิสฺสุตฺโต วิปฺปมฺตฺโต วิมฺริยาทิกฺเคน
#๑ โป. ม. ยฺ มิคฺสาถย ฯ ๒ โป. วิปฺปมฺตฺตาโต ฯ ม. ตโย ชมฺมา จ
#๓ โป. นิกฺคณา เนว วตฺถุณีติ ฯ ม. นิกฺคณา เทว จ อาฆาตาติ ฯ ยฺ. นิกฺคณา เทว
#วตฺถุณีติ ฯ ๔ โป. ม. วาหุโน ฯ ยฺ. พาหุโน ฯ สพฺพตฺถ อธิสฺสเมว ฯ

เจตสา วิหริตีติ ฯ ทสภี โข วาหุณ ฌมเมหิ ตถาคโต นิสฺสโณ
วิสฺสยฺตุโต วิปฺปมฺตุโต วิมรียาทิกเตน เจตสา วิหริติ กตเมหิ ทสภี
รูปเณ โข วาหุณ ตถาคโต นิสฺสโณ วิสฺสยฺตุโต วิปฺปมฺตุโต วิมรียาทิกเตน
เจตสา วิหริติ เวทนาย โข วาหุณ สลฺลณาย โข วาหุณ
สงฺขารเอหิ โข วาหุณ วิญฺญาเณน โข วาหุณ ชาตียา โข วาหุณ
ชราย โข วาหุณ มรเณน โข วาหุณ ทฺกฺเขหิ โข วาหุณ
กิลเสหิ โข วาหุณ ตถาคโต นิสฺสโณ วิสฺสยฺตุโต วิปฺปมฺตุโต วิมรียาทิกเตน
เจตสา วิหริติ เสยฺยถาปี วาหุณ อุปฺปลิ วา ปทุมํ วา
ปฺลฺลนฺทริกั วา อุทเท ชาตึ อุทเท สัฏฺฐมฺ อุกกา อจฺจุคฺคมฺม ติฏฺฐจฺติ ๑
อนฺุปลิตฺตุตํ อุทเทเน เอวเมว โข วาหุณ อิมเอหิ ทสภี ฌมเมหิ ตถาคโต
นิสฺสโณ วิสฺสยฺตุโต วิปฺปมฺตุโต วิมรียาทิกเตน เจตสา วิหริตีติ ฯ

[๘๒] อถโฆ อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺุปลสงฺกมิ
อุปลสงฺกमितฺวา ภควนฺตุํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตุํ นิสฺสีติ ฯ เอกมนฺตุํ
นินฺนํ โข อายสฺมนฺตุํ อานนฺทํ ภควา เอตทโวจ โส วตานนฺท
ภิกฺขุ อสฺสทฺโธ สฺมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺุลลํ
อาปชฺชิสฺสตีติ เนตฺถ จานํ วิชฺชติ โส วตานนฺท ภิกฺขุ ทฺสฺสีโล
สฺมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺุลลํ อาปชฺชิสฺสตีติ เนตฺถ
จานํ วิชฺชติ โส วตานนฺท ภิกฺขุ อุปลสฺสุโต สฺมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย
วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺุลลํ อาปชฺชิสฺสตีติ เนตฺถ จานํ วิชฺชติ โส วตานนฺท
ภิกฺขุ ทฺพฺพโจ สฺมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺุลลํ
#๑ ไป. ... จาติ ฯ ม. ปจฺจุคฺคมฺม จิตฺ ฯ

อาปชชิสฺสตีติ เนตฺ จานํ วิชฺชติ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ ปาปมิตฺโต
สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชชิสฺสตีติ เนตฺ
จานํ วิชฺชติ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ กุสฺสีโต สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย
วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชชิสฺสตีติ เนตฺ จานํ วิชฺชติ โส วัตานนฺท
ภิกฺขุ มุฏฺฐสฺสตีติ สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ
อาปชชิสฺสตีติ เนตฺ จานํ วิชฺชติ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ อสนฺตุญฺโง
สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชชิสฺสตีติ เนตฺ
จานํ วิชฺชติ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ ปาปิจฺฉโน สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย
วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชชิสฺสตีติ เนตฺ จานํ วิชฺชติ โส วัตานนฺท
ภิกฺขุ มิจฺฉาทิกฺขุจิกโก สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ
อาปชชิสฺสตีติ เนตฺ จานํ วิชฺชติ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ อิมฺเห โข ๑
ทสฺหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ
อาปชชิสฺสตีติ เนตฺ จานํ วิชฺชติ ฯ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ สทฺโธ สมาโน
อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชชิสฺสตีติ จานเมตฺ
วิชฺชติ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ สึลวา สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย
วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชชิสฺสตีติ จานเมตฺ วิชฺชติ โส วัตานนฺท
ภิกฺขุ พหุสฺสุโต สุตฺตโร สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี
เวปุลฺลํ อาปชชิสฺสตีติ จานเมตฺ วิชฺชติ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ สุวโจ
สมาโน อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชชิสฺสตีติ๗
จานเมตฺ วิชฺชติ โส วัตานนฺท ภิกฺขุ กฺลฺยณมิตฺโต สมาโน อิมสฺมี
#๑ ม. โขสทฺโท นตฺถิ ฯ

ชมมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ อปฺชชิสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ
โส วตฺตานนฺท ภิกฺขุ อารทฺทวิริโย สมนโน อิมสฺมึ ชมมวินเย วุฑฺฒี
วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ อปฺชชิสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภิกฺขุ
อุปฺภูจิสฺสตีติ สมนโน อิมสฺมึ ชมมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ
อปฺชชิสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภิกฺขุ สนนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อิมสฺมึ ชมมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ อปฺชชิสฺสตีติ จานเมตฺตํ
วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภิกฺขุ อปฺปิจฺจโน สมนโน อิมสฺมึ ชมมวินเย
วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ อปฺชชิสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท
ภิกฺขุ สมนฺมาทิกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก สมนโน อิมสฺมึ ชมมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ
อปฺชชิสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภิกฺขุ อิมฺเมหิ โข ๑
ทสฺสทฺติ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต อิมสฺมึ ชมมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ
อปฺชชิสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ ๒ ฯ

[๘๑] อถ โข อายสฺมา ปุณฺณิโย เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺโน
โข อายสฺมา ปุณฺณิโย ภควนฺตํ เอตทโวจ โก นฺุ โข ภนฺเต
เหตุ โก ปจฺจโย เยน อปฺเปกทา ตถาคตฺตํ ชมฺมเทสฺนา ปฏฺิภาติ
อปฺเปกทา น ปฏฺิภาตีติ ฯ สทฺโธ จ ปุณฺณิย ภิกฺขุ โหติ โน
จ อุปสงฺกมิตา เนว ตาว ตถาคตฺตํ ชมฺมเทสฺนา ปฏฺิภาติ ยโต
จ โข ปุณฺณิย ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ อุปสงฺกมิตา จ เอว
#๑ ไป. ม. ย. โขสทฺโธ นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. วิชฺชตีติ ฯ

ตถาคคัม ชมฺมเทสนา ปฏิภาติ สทฺโธ จ ปุณฺณิย ภิกฺขุ โหติ
อุปสงฺกมิตา จ โน จ ปยิริปาสิตา ... ปยิริปาสิตา จ โน จ
ปริปุจฺจิตา ... ปริปุจฺจิตา จ โน จ โอิหิตโสโต ชมฺมํ สุณฺณาติ ...
โอหิตโสโต จ ชมฺมํ สุณฺณาติ โน จ สุตฺวา ชมฺมํ ชาเรติ ... สุตฺวา
จ ชมฺมํ ชาเรติ โน จ ชตานํ ๑ ชมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขติ ...
ชตานญจ ๑ ชมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขติ โน จ อตฺถมญฺญาช ชมฺมมญฺญาช
ชมฺมานุชมฺมปฏิปนฺโน โหติ ... อตฺถมญฺญาช ชมฺมมญฺญาช
ชมฺมานุชมฺมปฏิปนฺโน โหติ โน จ กลฺยาณวาโจ โหติ กลฺยาณวาทฺถกรโณ
โปริยา วาจาช สมนฺนาคโต วิสฺสทฺฐาช อนลคพาย อตฺถสฺส
วิญฺญาปนียา กลฺยาณวาโจ จ โหติ กลฺยาณวาทฺถกรโณ โปริยา
วาจาช สมนฺนาคโต วิสฺสทฺฐาช อนลคพาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนียา
โน จ สนฺทสฺสโก โหติ สมหาปโก สมฺมุเตชโก สมฺปหฺสโก สพฺรหฺมจารีณํ
เนว ตาว ตถาคคัม ชมฺมเทสนา ปฏิภาติ ๑ ยโต จ โช ปุณฺณิย
ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ อุปสงฺกมิตา จ ปยิริปาสิตา จ ปริปุจฺจิตา
จ โอิหิตโสโต จ ชมฺมํ สุณฺณาติ สุตฺวา จ ชมฺมํ ชาเรติ ชตานญจ ๑
ชมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขติ อตฺถมญฺญาช ชมฺมมญฺญาช ชมฺมานุชมฺมปฏิปนฺโน
โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ กลฺยาณวาทฺถกรโณ
โปริยา วาจาช สมนฺนาคโต วิสฺสทฺฐาช อนลคพาย อตฺถสฺส
วิญฺญาปนียา สนฺทสฺสโก จ โหติ สมหาปโก สมฺมุเตชโก สมฺปหฺสโก
สพฺรหฺมจารีณํ เอว ตถาคคัม ชมฺมเทสนา ปฏิภาติ อิมหิ โช
#๑ ม. ชตานํ ๑

ปฺณณีย ทสฺหิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคตา เอกนฺตํ ๑ ตถาคตฺตํ ชฺมมเทสนา
ปฏฺิภาตฺตีติ ฯ

[๘๔] ตตฺร โข อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อาวุโส ภิกฺขุวโรติ ๒ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต
มหาโมคฺคฺคฺลฺลานสฺส ปจฺจสฺสโสตฺถุ ฯ อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน เอตทโวจ
อิทฺทวุโส ภิกฺขุ อณฺณํ พุยากรโรติ จีณา ชาติ วุสฺสิตํ พุรหฺมจฺริยํ
กตฺตํ กรณฺณิยํ นاپริ อิตฺถตฺตยาตฺติ ปชานามิตฺติ ตเมนนํ ตถาคโต วา
ตถาคตสวโก วา ฉายี สฺมาปตฺตฺติกฺุสโล ปฺรจิตฺตฺกฺุสโล ปฺรจิตฺตฺปฺริยาชฺกฺุสโล
สฺมนุชฺชชฺติ สฺมนุคฺคาหติ สฺมนุภาสฺติ โส ตถาคเตน วา
ตถาคตสวเกน วา ฉายินา สฺมาปตฺตฺติกฺุสเลน ปฺรจิตฺตฺกฺุสเลน
ปฺรจิตฺตฺปฺริยาชฺกฺุสเลน สฺมนุชฺชชฺชฺยมาโน สฺมนุคฺคาหฺยมาโน สฺมนุภาสิชฺชฺยมาโน
อิริณฺณํ ๓ อปชฺชชฺติ วิจฺฉินฺ ๔ อปชฺชชฺติ อนนฺยํ อปชฺชชฺติ พุยฺสณฺ
อปชฺชชฺติ อนนยพุยฺสณฺ อปชฺชชฺติ ตเมนนํ ตถาคโต วา ตถาคตสวโก
วา ฉายี สฺมาปตฺตฺติกฺุสโล ปฺรจิตฺตฺกฺุสโล ปฺรจิตฺตฺปฺริยาชฺกฺุสโล เอวํ เจตสา
เจโต ปฺริจฺจ มนสิกรโรติ กิ นุ โข อยฺมายสฺมา อณฺณํ พุยากรโรติ
จีณา ชาติ วุสฺสิตํ พุรหฺมจฺริยํ กตฺตํ กรณฺณิยํ นاپริ อิตฺถตฺตยาตฺติ
ปชานามิตฺติ ตเมนนํ ตถาคโต วา ตถาคตสวโก วา ฉายี
สฺมาปตฺตฺติกฺุสโล ปฺรจิตฺตฺกฺุสโล ปฺรจิตฺตฺปฺริยาชฺกฺุสโล เอวํ เจตสา เจโต
ปฺริจฺจ ปชานาติ โกชฺชโน โข ปน อยฺมายสฺมา โกชฺชปฺริยฺญฺุจฺเตน
เจตสา พหุลลํ วิหฺรติ โกชฺชปฺริยฺญฺุจฺจณฺ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต
#๑ โป. ... สมนฺนาคโต เอกนฺตํ ปฏฺิภานา ตถาคตฺตํ ชฺมมเทสนา โหตฺตีติ ฯ ม.
#เอกนฺตปฏฺิภานา ตถาคตฺตํ ... ฯ ย. เอกนฺตํ ปฏฺิภานํ ตถาคตฺตํ
#ชฺมมเทสนา โหตฺตีติ ฯ ๒ ม. ภิกฺขุเวติ ฯ อีทิสฺสญฺุจฺชานเ สพุพฺพตฺถ เอวํ ฉาตพุพฺพิ ฯ
#๓ โป. ย. อิริณฺณํ ฯ ม. อิริณฺณํ ฯ ๔ ย. ปุวิฉินฺ ฯ

ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ อุปนาหิ โข ปน อยมายสุมา อุปนาหปริยฺญูจิตฺเตน
เจตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ อุปนาหปริยฺญูจानํ โข ปน
ตถาคคปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ มกฺขิ โข ปน อยมายสุมา
มกฺขปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ มกฺขปริยฺญูจานํ โข ปน
ตถาคคปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ ปฟาสิ โข ปน อยมายสุมา
ปฟาสปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ ปฟาสปริยฺญูจานํ โข ปน
ตถาคคปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ อิตฺตฺตฺตํ โข ปน อยมายสุมา
อิตฺตฺตปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ อิตฺตฺตปริยฺญูจานํ โข ปน
ตถาคคปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ มจฺจรี โข ปน อยมายสุมา
มจฺจเรปรียฺญูจิตฺเตน เจตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ มจฺจเรปรียฺญูจานํ โข ปน
ตถาคคปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ สโจ โข ปน อยมายสุมา
สาเจยฺยปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ สาเจยฺยปริยฺญูจานํ โข
ปน ตถาคคปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ มายาวี โข ปน
อยมายสุมา มายาปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ มายาปริยฺญูจานํ
โข ปน ตถาคคปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ ปาปิจฺจ โข
ปน อยมายสุมา อิจฺฉาปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ อิจฺฉาปริยฺญูจานํ
โข ปน ตถาคคปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ มฺมฺจฺจสฺสตี
โข ปน อยมายสุมา อุตฺตรกรณิเย โอรมตฺตเกน วิเสสาธิกเมน ๑
อนฺตราวโอสานํ อาปนฺโน อนฺตราวโอสานกมฺนํ โข ปน ตถาคคปฺปเวทิตฺเต
ชมฺมวินเย ปริหานเมตฺตํ โส วตาวุโส ภิกฺขุ อิมํ ทส ชมฺเม
#๑ ไป. วิเสสาธิกเตน ฯ

อปฺปหาย อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ อปฺปชฺชิสฺสตีติ
เนตฺติ จานํ วิชฺชติ โส วตาวุโส ภิกฺขุ อิมํ ทส ฌมฺเม ปหาย
อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลฺลํ อปฺปชฺชิสฺสตีติ จานเมตฺติ
วิชฺชตีติ ฯ

[๘๕] เอกํ สมยํ อายสฺสามหาจฺจนุโท เจตีสฺสุ ๑ วิหริติ สหชาตียํ
ตฺตฺร โข อายสฺสามหาจฺจนุโท ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อาวุโส ภิกฺขุโวติ ฯ
อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต มหาจฺจนุทสฺส ปจฺจสฺโสสุ ฯ อายสฺสาม
มหาจฺจนุโท เอตทวโจ อิทาวุโส ภิกฺขุ กตฺถิ โหติ วิกตฺถิ อธิคฺเมสุ
อหํ ปจฺมํ ฌานํ สฺมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหํ ทฺตฺติยํ ฌานํ
สฺมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหํ ตฺตฺติยํ ฌานํ สฺมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี
อหํ จตฺตฺถํ ฌานํ สฺมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหํ อากาसानุจายตฺตํ
สฺมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหํ วิญฺญาณฺณจายตฺตํ สฺมาปชฺชามิปี
วุฏฺฐหามิปี อหํ อากิณฺณจายตฺตํ สฺมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหํ
เนวสฺสญฺยานาสจฺจจายตฺตํ สฺมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหํ สฺสญฺญาเวทฺยตฺตนิโรธํ
สฺมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปีติ ตเมนํ ตถาคโต วา
ตถาคตสาวโก วา ฌายี สฺมาปตฺตฺติกฺกุสโล ปฺรจิตฺตฺตฺกฺกุสโล ปฺรจิตฺตฺปฺรียายกฺกุสโล
สมนฺนุญฺจติ สมนฺนุคฺคาหติ สมนฺนุภาสติ โส ตถาคเตน วา ตถาคตสาวเกน
วา ฌายินา สฺมาปตฺตฺติกฺกุสเลน ปฺรจิตฺตฺตฺกฺกุสเลน ปฺรจิตฺตฺปฺรียายกฺกุสเลน
สมนฺนุญฺจชฺชิตฺตมาโน สมนฺนุคฺคาหิตฺตมาโน สมนฺนุภาสิตฺตมาโน อิริณํ อปฺปชฺชติ วิจिณํ
อปฺปชฺชติ อนนฺยํ อปฺปชฺชติ พุยฺสํ อปฺปชฺชติ อนนฺยพุยฺสํ อปฺปชฺชติ
#๑ ไป. เจตฺติเยสุ ฯ

ตเมัน ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก วา ฉายี สฬาปตฺตีกุสโล
 ปฺรจิตฺตกุสโล ปฺรจิตฺตปฺรียายกุสโล เอวํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ มนสิกโรติ
 ก็ นุ โข อยมายสุมา กตฺถิ โหติ วิกตฺถิ อธิคเมสุ อหํ ปจฺม
 ฉานํ สฬาปชฺชามีปี วุฏฺฐหามีปี ๆเปฯ อหํ สลฺลวเวทยิตฺนโรธ
 สฬาปชฺชามีปี วุฏฺฐหามีปีติ ตเมัน ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก วา
 ฉายี สฬาปตฺตีกุสโล ปฺรจิตฺตกุสโล ปฺรจิตฺตปฺรียายกุสโล เอวํ เจตสา
 เจโต ปฺริจฺจ ปชานาติ ทิฆรตฺตํ โข อยมายสุมา ขณฺฑการี นิทฺทการี
 สพลการี กมฺมาสการี น สตตการี น สตตวฺตุตฺติ ๑ สึเลสุ ทฺตุสึโล [๒]
 อยมายสุมา ทฺตุสึลลํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินเย ปฺรึหานเมตฺ
 อสฺสทฺธิ โข ปน อยมายสุมา อนาจาโร ๓ อสฺสทฺธิ โข ปน
 ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินเย ปฺรึหานเมตฺ อปฺปสฺสุโต โข ปน
 อยมายสุมา อนาจาโร อปฺปสฺจจํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินเย
 ปฺรึหานเมตฺ ทฺตุพฺพโจ โข ปน อยมายสุมา อนาจาโร ๓ โทวจสฺสตา
 โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินเย ปฺรึหานเมตฺ ปาปมิตฺโต โข
 ปน อยมายสุมา ปาปมิตฺตตา โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินเย
 ปฺรึหานเมตฺ กุสึโต โข ปน อยมายสุมา โกสชฺชํ โข ปน
 ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินเย ปฺรึหานเมตฺ มุฏฺฐสฺสติ โข ปน
 อยมายสุมา มุฏฺฐสฺจจํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินเย ปฺรึหานเมตฺ
 กุหโก โข ปน อยมายสุมา กุหนา ๔ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตะ
 ชมฺมวินเย ปฺรึหานเมตฺ ทฺตุภโร โข ปน อยมายสุมา ทฺตุภรตา
 #๑ ป. ม. ย. สนฺตตการี น สนฺตตวฺตุตฺติ ๑ สพลคฺค อธิสเมว ๑ ๒ ม. โขสทฺโท
 #ทิสฺสติ ๑ ๓ ม. ย. อยํ ปาโจ นตฺถิ ๑ ๔ ม. โกหณฺณํ ๑ อณฺณคฺค อธิสเมว ๑

โฆ ปน ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเอ ปฺริหานเมตฺติ ทฺวปฺปญฺจโฆ โฆ
ปน อยมายสุมา ทฺวปฺปญฺจตา โฆ ปน ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเอ
ปฺริหานเมตฺติ เสยฺยถาปี อาวุโส สหายโก สหายกั เอวံ วเทยฺย
ยทา เต สมฺม ชเนน ชนกรณียี อสฺส ปเวเทยฺยาสี ๑ มั ชนํ ทสฺสามิ
เต ชนฺนติ โส กิสมฺมิจฺจเทว ๒ ชนกรณียเอ สมฺปฺปนฺเน สหายโก
สหายกั เอวံ วเทยฺย อตุโถ เม สมฺม ชเนน เทหิ เม ชนฺนติ
โส เอวံ วเทยฺย เตนหิ สมฺม อิทฺ ขณฺหาตีติ โส ตตฺตร ขณฺนโต
นาธิกจฺเจยฺย โส เอวံ วเทยฺย อลิกั มั สมฺม อวจฺจ จฺจจกั
มั สมฺม อวจฺจ อิทฺ ขณฺหาตีติ โส เอวံ วเทยฺย นาหนฺตํ สมฺม
อลิกั อวจฺจ จฺจจกั อวจฺจ เตนหิ สมฺม อิทฺ ขณฺหาตีติ โส
ตตฺตรปี ขณฺนโต นาธิกจฺเจยฺย โส เอวံ วเทยฺย อลิกั มั สมฺม
อวจฺจ จฺจจกั มั สมฺม อวจฺจ อิทฺ ขณฺหาตีติ โส เอวံ วเทยฺย
นาหนฺตํ สมฺม อลิกั อวจฺจ จฺจจกั อวจฺจ เตนหิ สมฺม อิทฺ
ขณฺหาตีติ โส ตตฺตรปี ขณฺนโต นาธิกจฺเจยฺย โส เอวံ วเทยฺย
อลิกั มั สมฺม อวจฺจ จฺจจกั มั สมฺม อวจฺจ อิทฺ ขณฺหาตีติ
โส เอวံ วเทยฺย นาหนฺตํ สมฺม อลิกั อวจฺจ จฺจจกั อวจฺจ
อปีจฺจ อหเมว อุมมาทํ ปาปฺปณฺณี เจตโส วิปริยาขณฺนติ เอวเมว โฆ
อาวุโส ภิกฺขุ กคฺคฺติ โหติ วิกคฺคฺติ อธิคเมสฺสุ อหํ ปจฺจมํ ฌานํ
สมาปชฺชามิปี วุญฺจหามิปี อหํ ทฺวติยํ ฌานํ สมาปชฺชามิปี วุญฺจหามิปี
อหํ ตติยํ ฌานํ สมาปชฺชามิปี วุญฺจหามิปี อหํ จตฺตถํ ฌานํ
#๑ ม. ยาเจยฺยาสี ฯ ย. ยาจิสฺสตี ฯ ๒ โป. กิสมฺมิจฺจ ฯ

สมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหิ อากาसानญายตนํ สมาปชฺชามิปี
 วุฏฺฐหามิปี อหิ วิญฺญาณญายตนํ สมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหิ
 อากิณฺณญายตนํ สมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหิ เนวสญฺญานาสญฺญาตนํ
 สมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปี อหิ สญฺญาเวทยิตฺติโรธํ
 สมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปีติ ตเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก วา
 ฌายี สมาปตฺติกุสลโ สปริจฺตฺตกุสลโ สปริจฺตฺตปริยายกุสลโ สมนุญฺญชฺชติ
 สมนุคฺคาหติ สมนุภาสติ โส ตถาคเตน วา ตถาคตสาวเกน วา
 ฌายินา สมาปตฺติกุสเลน สปริจฺตฺตกุสเลน สปริจฺตฺตปริยายกุสเลน
 สมนุญฺญชฺชิตฺติมาโน สมนุคฺคาหิตฺติมาโน สมนุภาสิตฺติมาโน อิริณํ อापชฺชติ วิจฺฉินํ
 อापชฺชติ อนนฺธิ อापชฺชติ พุยฺสนํ อापชฺชติ อนนฺยพฺยุสนํ อापชฺชติ
 ตเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก วา ฌายี สมาปตฺติกุสลโ สปริจฺตฺตกุสลโ
 สปริจฺตฺตปริยายกุสลโ เอวํ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ มนสิกโรติ กิณฺุ โข
 อยฺมายสุมา กตฺถึ โหติ วิกตฺถึ อธิคเมสุ อหิ ปจฺฉมํ ฌานํ สมาปชฺชามิปี
 วุฏฺฐหามิปี ฯเปฯ อหิ สญฺญาเวทยิตฺติโรธํ สมาปชฺชามิปี วุฏฺฐหามิปีติ
 ตเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก วา ฌายี สมาปตฺติกุสลโ สปริจฺตฺตกุสลโ
 สปริจฺตฺตปริยายกุสลโ เอวํ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ ปชานาติ
 ทิฆมฺรตฺตํ โข อยฺมายสุมา ขณฺุทการี นิทฺุทการี สพลการี กมฺมาสการี
 น สตตการี น สตตวฺตุตฺติ สึเลสุ ทุสฺสิโล อยฺมายสุมา ทุสฺสิลํ
 โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ฌมฺมวินเย ปรีหานเมตฺติ อสฺสทฺุโร โข
 ปน อยฺมายสุมา อสฺสทฺุริยํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ฌมฺมวินเย

ปริหานเมตํ อปฺปสฺสุโต โข ปน อยฺมายสุมา อนาจาโร อปฺปสจฺจํ
โฆ ปน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินเย ปริหานเมตํ ทุพฺพโฆ โข
ปน อยฺมายสุมา โทวจสฺสตา โข ปน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินเย
ปริหานเมตํ ปาปมิตฺตโต โข ปน อยฺมายสุมา ปาปมิตฺตตา โข
ปน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินเย ปริหานเมตํ กุสฺสีโต โข ปน
อยฺมายสุมา โกสขุชฺชํ โข ปน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินเย ปริหานเมตํ
มฺภุจฺจสฺสตี โข ปน อยฺมายสุมา มฺภุจฺจจฺจํ โข ปน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต
ชฺมฺมวินเย ปริหานเมตํ กุหโก โข ปน อยฺมายสุมา กุหนา โข
ปน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินเย ปริหานเมตํ ทุพฺภโร โข ปน
อยฺมายสุมา ทุพฺภรตา โข ปน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินเย
ปริหานเมตํ ทุปฺปญฺจโล โข ปน อยฺมายสุมา ทุปฺปญฺจตา โข ปน
ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินเย ปริหานเมตํ โส วตาวุโส ภิกฺขุ อิเม
ทส ชฺมฺเม อปฺปหาย อิมสฺมี ชฺมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺปุลฺลํ
อาปชฺชิสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชตี โส วตาวุโส ภิกฺขุ อิเม ทส
ชฺมฺเม ปหาย อิมสฺมี ชฺมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺปุลฺลํ อาปชฺชิสฺสตีติ
จานเมตํ วิชฺชตีติ ฯ

[๘๖] เอกํ สมฺมํ อายสุมา มหากฺขสฺสโป ราชคฺเห วิหฺรตี เวพฺพวน
กลนฺนุทกนิวาเป ตตฺตร โข อายสุมา มหากฺขสฺสโป ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อาวุโส ภิกฺขโวติ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสุมโต มหากฺขสฺสปฺปสฺส
ปจฺจสฺสสฺสํ ฯ อายสุมา มหากฺขสฺสโป เอตทโวจ อิทาวุโส ภิกฺขุ

อณฺฬํ พุยากรโตรี จีณา ซาติ วุสิติํ พุรหุมจริยํ กติํ กรณฺณิยํ
นาปริ อิตฺถตฺตยาธาติ ปชานามิติ ตเมนนํ ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก
วา ฌายี สมาปตฺติกุสโล ปฺรจิตฺตกุสโล ปฺรจิตฺตปริยาเยกุสโล สมนฺนุญฺจชฺติ
สมนฺนุคฺคาหติ สมนฺนุภาสติ โส ตถาคเตน วา ตถาคตสาวเกน
วา ฌายินา สมาปตฺติกุสเลน ปฺรจิตฺตกุสเลน ปฺรจิตฺตปริยาเยกุสเลน
สมนฺนุญฺจชฺยมาโน สมนฺนุคฺคาหิยมาโน สมนฺนุภาสิยมาโน อิริณฺ
อาปชฺชติ วิจินฺ อาปชฺชติ อนนฺยํ อาปชฺชติ พุยสนฺ อาปชฺชติ
อนนยพฺยสนฺ อาปชฺชติ ตเมนนํ ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก วา ฌายี
สมาปตฺติกุสโล ปฺรจิตฺตกุสโล ปฺรจิตฺตปริยาเยกุสโล เอวํ เจตสา เจโต
ปริจฺจ มนสิกรโตรี ก็ นฺ โข อยมาเยสุมา อณฺฬํ พุยากรโตรี จีณา
ซาติ วุสิติํ พุรหุมจริยํ กติํ กรณฺณิยํ นาปริ อิตฺถตฺตยาธาติ
ปชานามิติ ตเมนนํ ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก วา ฌายี สมาปตฺติกุสโล
ปฺรจิตฺตกุสโล ปฺรจิตฺตปริยาเยกุสโล เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานาติ
อริมานิโก โข ปน อยมาเยสุมา อริมานสจฺโจ อปฺปตฺเต ปตฺตสณฺณิ
อกเต กตสณฺณิ อนนฺทิกเต อนฺทิกตสณฺณิ อริมานเนน อณฺฬํ พุยากรโตรี
จีณา ซาติ วุสิติํ พุรหุมจริยํ กติํ กรณฺณิยํ นาปริ อิตฺถตฺตยาธาติ
ปชานามิติ ตเมนนํ ตถาคโต วา ตถาคตสาวโก วา ฌายี
สมาปตฺติกุสโล ปฺรจิตฺตกุสโล ปฺรจิตฺตปริยาเยกุสโล เอวํ เจตสา เจโต
ปริจฺจ มนสิกรโตรี ก็ นฺ โข อยมาเยสุมา นิสฺสาเย อริมานิโก อริมานสจฺโจ
อปฺปตฺเต ปตฺตสณฺณิ อกเต กตสณฺณิ อนนฺทิกเต อนฺทิกตสณฺณิ

อธิมานเนน อณฺณํ พุยากรโรติ จีณา ชาติ วุสิตํ พุรหุมจริยํ กตํ
กรณียํ นาปริ อิตถตตยาติ ปชานามิติ ตเมนนํ ตถาคโต वा
ตถาคตสาวโก वा ฌายี समाปตติกฺสโล ปรจิตตกฺสโล ปรจิตตปริยายกฺสโล
เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานาติ พหุสฺสุโต โข ปน
อวยมายสุมา สุตฺตรโร สุตฺตสนฺนิจโย เย เต ชมฺมา อาทิกถยาณา
มชฺเชกถยาณา ปริโยสานกถยาณา สาคถํ สพฺพญฺชนํ เกวลปฺริปฺณณํ
ปฺริสฺพุทฺธํ พุรหุมจริยํ อภิวทฺตติ ตถารูปาสุส ชมฺมา พหุสฺสุตา [๑] ธตา
วจสา ปฺริจिता มนฺसानุเปกฺขिता ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏิวิทฺธา ตสมฺมา อวยมายสุมา
อธิมานิโก อธิมานสจฺโจ อปฺปตฺเต ปตฺตตสฺสณิ อกเต กตสฺสณิ
อนชฺคเต อชฺคตสฺสณิ อธิมานเนน อณฺณํ พุยากรโรติ จีณา ชาติ
วุสิตํ พุรหุมจริยํ กตํ กรณียํ นาปริ อิตถตตยาติ ปชานามิติ
ตเมนนํ ตถาคโต वा ตถาคตสาวโก वा ฌายี समाปตติกฺสโล ปรจิตตกฺสโล
ปรจิตตปริยายกฺสโล เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานาติ
อภิชฺฌาลุ โข ปน อวยมายสุมา อภิชฺฌาปฺริยฺญฺจิตฺเตน เจตสา พหุลํ
วิหฺรติ อภิชฺฌาปฺริยฺญฺจานํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย
ปฺริหฺนเมตํ พุยาปฺนโน โข ปน อวยมายสุมา พุยาปาทปฺริยฺญฺจิตฺเตน
เจตสา พหุลํ วิหฺรติ พุยาปาทปฺริยฺญฺจานํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต
ชมฺมวินเย ปฺริหฺนเมตํ ถินมิทฺธิ ๒ โข ปน อวยมายสุมา ถินมิทฺธิปฺริยฺญฺจิตฺเตน
เจตสา พหุลํ วิหฺรติ ถินมิทฺธิปฺริยฺญฺจานํ โข ปน
ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย ปฺริหฺนเมตํ อุทฺธโต โข ปน อวยมายสุมา
#๑ ม. โหนฺติ ฯ ๒ ม. ถินมิทฺธิ โข ฯ ถินมิทฺธิ โข ฯ

อุทฺทจฺจปริยฺญูจฺฉิตฺเตน เจตฺตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ อุทฺทจฺจปริยฺญูจฺฉานํ โข
ปฺน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวีนเย ปฺริหฺนเมตฺตํ วิจิจฺจโณ โข ปฺน
อฺยมายสฺสุมา วิจิจฺจนาปริยฺญูจฺฉิตฺเตน เจตฺตสา พหุลฺลํ วิหฺรติ วิจิจฺจนาปริยฺญูจฺฉานํ
โข ปฺน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวีนเย ปฺริหฺนเมตฺตํ
กมฺมาราโม โข ปฺน อฺยมายสฺสุมา กมฺมรโต กมฺมารามตฺตํ อฺนุยุตฺโต
กมฺมารามตา โข ปฺน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวีนเย ปฺริหฺนเมตฺตํ ภสฺสาราโม
โข ปฺน อฺยมายสฺสุมา ภสฺสรโต ภสฺसरามตฺตํ อฺนุยุตฺโต ภสฺसरามตา
โข ปฺน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวีนเย ปฺริหฺนเมตฺตํ นิตฺททาราโม โข
ปฺน อฺยมายสฺสุมา นิตฺททารโต นิตฺททารามตฺตํ อฺนุยุตฺโต นิตฺททารามตา
โข ปฺน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวีนเย ปฺริหฺนเมตฺตํ สงฺกณฺณิการาโม
โข ปฺน อฺยมายสฺสุมา สงฺกณฺณิการโต สงฺกณฺณิการามตฺตํ อฺนุยุตฺโต สงฺกณฺณิการามตา
โข ปฺน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวีนเย ปฺริหฺนเมตฺตํ มฺภูจฺจสฺสตี
โข ปฺน อฺยมายสฺสุมา อฺคฺคตฺตริกรณฺณิเย โอรฺมตฺตเคน วิเสสาชฺชิกเมน
อนฺตฺตราโวสานํ อฺปฺนโน อนฺตฺตราโวสานกมฺนํ โข ปฺน ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต
ชฺมฺมวีนเย ปฺริหฺนเมตฺตํ โส วดาวุโส ภิกฺขุ อิมํ ทส ชฺมฺเม
อฺปฺปหฺนํ อิมสฺสุมี ชฺมฺมวีนเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺปุลฺลํ อฺปฺชชิสฺสตีตี
เนตฺตํ จานํ วิชฺชตี โส วดาวุโส ภิกฺขุ อิมํ ทส ชฺมฺเม ปฺหฺนํ
อิมสฺสุมี ชฺมฺมวีนเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺปุลฺลํ อฺปฺชชิสฺสตีตี จานเมตฺตํ
วิชฺชตีตี ฯ

[๘๗] ตตฺร โข ภควา กภาพกิกฺขุ ๑ อารพฺภ กิกฺขุ อามนฺเตสิ
กิกฺขุโหวติ ฯ ภทฺนเตติ เต กิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุโสสุ ฯ ภควา
เอตทโวจ อิทฺ กิกฺขเว กิกฺขุ อธิกรณโก โหติ อธิกรณสมถสุส
น วณฺณวาที ยมฺปิ กิกฺขเว กิกฺขุ อธิกรณโก โหติ อธิกรณสมถสุส
น วณฺณวาที อยมฺปิ รมฺโม น ปิยตายน น ทรุตายน น
ภาวนาย น สามณฺณาย น เอกีกาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปริ กิกฺขเว
กิกฺขุ น สิกฺขากาโม โหติ สิกฺขาสมาทานสุส ๒ น วณฺณวาที ยมฺปิ
กิกฺขเว กิกฺขุ น สิกฺขากาโม โหติ สิกฺขาสมาทานสุส น วณฺณวาที
อยมฺปิ รมฺโม น ปิยตายน น ทรุตายน น ภาวนาย น สามณฺณาย
น เอกีกาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปริ กิกฺขเว กิกฺขุ ปาปิจฺโณ โหติ
อิจฺฉาวินยสุส น วณฺณวาที ยมฺปิ กิกฺขเว กิกฺขุ ปาปิจฺโณ โหติ
อิจฺฉาวินยสุส น วณฺณวาที อยมฺปิ รมฺโม น ปิยตายน น ทรุตายน
น ภาวนาย น สามณฺณาย น เอกีกาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปริ
กิกฺขเว กิกฺขุ โภชโน โหติ โภชวินยสุส น วณฺณวาที ยมฺปิ
กิกฺขเว กิกฺขุ โภชโน โหติ โภชวินยสุส น วณฺณวาที อยมฺปิ
รมฺโม น ปิยตายน น ทรุตายน น ภาวนาย น สามณฺณาย น เอกีกาวาย
สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปริ กิกฺขเว กิกฺขุ มกฺขิ โหติ มกฺขวินยสุส
น วณฺณวาที ยมฺปิ กิกฺขเว กิกฺขุ มกฺขิ โหติ มกฺขวินยสุส น
วณฺณวาที อยมฺปิ รมฺโม น ปิยตายน น ทรุตายน น ภาวนาย น
สามณฺณาย น เอกีกาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปริ กิกฺขเว กิกฺขุ สโจ
#๑ ม. กาลงฺกตํ กิกฺขุ ฯ ย. กาลกํ กิกฺขุ ฯ
#๒ ม. สิกฺขากามสุส ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ

โหติ สาเจยวินยสฺส น วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สโ
โหติ สาเจยวินยสฺส น วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม น ปิยตายน
น ครุตายน น ภาวนาย น สามณฺณาย น เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ
ปุณ จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มายาวี โหติ มายาวินยสฺส น วณฺณวาที
ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มายาวี โหติ มายาวินยสฺส น วณฺณวาที อยมฺปิ
ฌมฺโม น ปิยตายน น ครุตายน น ภาวนาย น สามณฺณาย น เอกีภาวาย
สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺมานํ น นิสามกชาติโก
โหติ ฌมฺมนิสนฺตฺติยา น วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ฌมฺมานํ น นิสามกชาติโก ๑ โหติ ฌมฺมนิสนฺตฺติยา น วณฺณวาที อยมฺปิ
ฌมฺโม น ปิยตายน น ครุตายน น ภาวนาย น สามณฺณาย น เอกีภาวาย
สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปฏฺฐิสลฺลาโน โหติ
ปฏฺฐิสลฺลานสฺส น วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปฏฺฐิสลฺลาโน
โหติ ปฏฺฐิสลฺลานสฺส น วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม น ปิยตายน น
ครุตายน น ภาวนาย น สามณฺณาย น เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ
จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ น ปฏฺฐิสนฺถารโก โหติ ปฏฺฐิสนฺถารกสฺส ๒
น วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ น ปฏฺฐิสนฺถารโก
โหติ ปฏฺฐิสนฺถารกสฺส น วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม น ปิยตายน น
ครุตายน น ภาวนาย น สามณฺณาย น เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ
เอวรฺูปสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กิณฺจปิ เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโ
#๑ ยฺ. นิสามกชาติโย ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ ๒ โป. ปฏฺฐิสณฺจารโก โหติ
#ปฏฺฐิสณฺจารกสฺส ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ

วต มํ สพรหมจารี สกฺกเรยฺยํ ฅรฺกเรยฺยํ มาเนยฺยํ ปุเชยฺยุนฺติ อถโฆ
นํ สพรหมจารี เนว สกฺกโรนฺติ น ฅรฺกโรนฺติ น มาเนนฺติ น ปุเชนฺติ
ตํ กิสฺส เหตุ ตถาหิสฺส ภิกฺขเว วิญญู สพรหมจารี เต ปาปเก
อกุสเล ฅมฺเม อปฺปหีเน สมนุปลฺสฺสนฺติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อสฺสมุพฺพหฺกสฺส
กิลฺยาปี เหวํ อิจฺฉา อฺปฺปชฺเชยฺย อโห วต มํ มนุสฺสา
อาชานียฺญฺจानเน จ จเปยฺยํ อาชานียโกชนนฺจ โภเชยฺยํ อาชานียปริมชฺชนนฺจ
ปริมชฺเชยฺยุนฺติ อถโฆ ตํ มนุสฺสา น เจว อาชานียฺญฺจानเน
จเปนฺติ น จ อาชานียโกชนํ โภเชนฺติ น จ อาชานียปริมชฺชนํ
ปริมชฺชนฺติ ตํ กิสฺส เหตุ ตถาหิสฺส ภิกฺขเว วิญญู
มนุสฺสา ตานิ สาเจยฺยานิ กุญฺเญยฺยานิ ชิเมหฺยฺยานิ วฺงฺเกยฺยานิ อปฺปหีนานิ
สมนุปลฺสฺสนฺติ เหวมฺเว โข ภิกฺขเว เหวรฺอุปฺสฺส ภิกฺขุโน กิลฺยาปี
เหวํ อิจฺฉา อฺปฺปชฺเชยฺย อโห วต มํ สพรหมจารี สกฺกเรยฺยํ
ฅรฺกเรยฺยํ มาเนยฺยํ ปุเชยฺยุนฺติ อถโฆ นํ สพรหมจารี เนว สกฺกโรนฺติ
น ฅรฺกโรนฺติ น มาเนนฺติ น ปุเชนฺติ ตํ กิสฺส เหตุ ตถาหิสฺส
ภิกฺขเว วิญญู สพรหมจารี เต ปาปเก อกุสเล ฅมฺเม อปฺปหีเน
สมนุปลฺสฺสนฺติ ฯ อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อธิกรณฺนิโก โหติ อธิกรณฺสมถสฺส
วณฺณวาที ยมฺปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อธิกรณฺนิโก โหติ
อธิกรณฺสมถสฺส วณฺณวาที อยมฺปี ฅมฺโม่ ปียตาย ฅรฺตาย ภาวนาย
สามนฺณาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สิกฺขาภาโม
โหติ สิกฺขาสมาทานสฺส วณฺณวาที ยมฺปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ สิกฺขาภาโม

โหติ สิกขาสมาทานสฺส วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม ปิยตาย ฌรุตาย
ภาวนาย สามณฺณาย เอเกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อปฺปิจฺโญ โหติ อิจฺฉาวินยสฺส วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อปฺปิจฺโญ โหติ อิจฺฉาวินยสฺส วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม ฯเปฯ
เอเกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺโกธโน โหติ
โกธวินยสฺส วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺโกธโน โหติ โกธวินยสฺส
วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม ฯเปฯ เอเกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ
ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมกฺขี โหติ มกฺขวินยสฺส วณฺณวาที ยมฺปิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมกฺขี โหติ มกฺขวินยสฺส วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม
ฯเปฯ เอเกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสฺโส โหติ
สาเรยฺยวินยสฺส วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสฺโส โหติ สาเรยฺยวินยสฺส
วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม ฯเปฯ เอเกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ
ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมายาวี โหติ มายาวินยสฺส วณฺณวาที
ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมายาวี โหติ มายาวินยสฺส วณฺณวาที อยมฺปิ
ฌมฺโม ฯเปฯ เอเกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ฌมฺมานํ นิสามกชาติโก โหติ ฌมฺมนิสนฺตฺติยา วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ฌมฺมานํ นิสามกชาติโก โหติ ฌมฺมนิสนฺตฺติยา วณฺณวาที อยมฺปิ
ฌมฺโม ฯเปฯ เอเกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ปฺภิสฺสลาโน โหติ ปฺภิสฺสลาณสฺส วณฺณวาที ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ปฺภิสฺสลาโน โหติ ปฺภิสฺสลาณสฺส วณฺณวาที อยมฺปิ ฌมฺโม ฯเปฯ

เอกีภาวาย สัวตตติ ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ สพุรหุมจารีนํ ปฏิสนฺถารโก
โหติ ปฏิสนฺถารกสฺส วนฺณวาทิ ยมปิ ภิกขเว ภิกขุ
สพุรหุมจารีนํ ปฏิสนฺถารโก โหติ ปฏิสนฺถารกสฺส วนฺณวาทิ อยมปิ
ชฺมุโม ปิยตาย ครุตตาย ภาวนาย สามณฺณาย เอกีภาวาย สัวตตติ ฯ
เอวรูปสฺส ภิกขเว ภิกขุโน กิณฺจาปี น เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย
อโห วต มํ สพุรหุมจารี สกฺกเรยฺยํ ครุกรเรยฺยํ มาเนยฺยํ ปุชฺเชยฺยุนฺติ
อดโข นํ สพุรหุมจารี สกฺกโรนฺติ ครุกรโรนฺติ มาเนนฺติ ปุชฺเชนฺติ ตํ
กิสฺส เหตุ ตถาหิสฺส ภิกขเว วิณฺญฺ สพุรหุมจารี เต ปาปเก
อกุสเล ชฺมเม ปหิเน สมนุปฺสฺสนฺติ เสยฺยถาปี ภิกขเว ภทฺทสฺส
อสฺสาขานียสฺส กิณฺจาปี น เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโห วต
มํ มนุสฺสา อาขานียญฺจाने จ จเปยฺยํ อาขานียโกชนนฺจ โภเชยฺยํ
อาขานียปริมชฺชนนฺจ ปริมชฺเชยฺยุนฺติ อดโข นํ มนุสฺสา อาขานียญฺจाने
จ จเปนฺติ อาขานียโกชนนฺจ โภเชนฺติ อาขานียปริมชฺชนนฺจ
ปริมชฺชนฺติ ตํ กิสฺส เหตุ ตถาหิสฺส ภิกขเว วิณฺญฺ
มนุสฺสา ตานิ สาเจยฺยานิ กุญฺเญยฺยานิ ชิเมหฺยฺยานิ วฺจเกยฺยานิ ปหิณานิ
สมนุปฺสฺสนฺติ เอวเมว โข ภิกขเว เอวรูปสฺส ภิกขุโน กิณฺจาปี
น เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโห วต มํ สพุรหุมจารี สกฺกเรยฺยํ
ครุกรเรยฺยํ มาเนยฺยํ ปุชฺเชยฺยุนฺติ อดโข นํ สพุรหุมจารี สกฺกโรนฺติ
ครุกรโรนฺติ มาเนนฺติ ปุชฺเชนฺติ ตํ กิสฺส เหตุ ตถาหิสฺส ภิกขเว วิณฺญฺ
สพุรหุมจารี เต ปาปเก อกุสเล ชฺมเม ปหิเน สมนุปฺสฺสนฺตฺติ ฯ

[๘๘] โย โส ภิกขเว ภิกขุ อุกโกสกปริภาสโก อริยุปวาที
สพฺรหฺมจารีณํ อฏฺฐจฺานเมตฺตํ อนวกาโส ๑ ยํ โส ทสฺนํ พุยฺสนานํ
อณฺุตรณฺุตรํ พุยฺสนํ น นิกฺขเจยฺย ๒ กตเมตฺตํ ทสฺนํ อนฺธิคตํ
นาธิคจฺจติ อธิคตา ปริหายติ สทฺธมฺมสฺส น โวทายนฺติ สทฺธมฺเมสุ
วา อธิมานิโก โหติ อนฺธิรโต วา พุรฺหฺมจริยํ จริติ อณฺุตรํ
วา สงฺกิลิฏฺฐํ อปฺตตี อปฺชฺชติ คาพฺหํ วา โรคาตกํ ผุสฺติ อุมฺมาทํ
วา ปาปฺณาติ จิตฺตฺกฺเขปํ สมฺมุโพห กาลิ กโรติ กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณา อปายํ ทฺคฺคตี วินิปาตํ นิริยํ อฺปชฺชติ โย โส
ภิกขเว ภิกขุ อุกโกสกปริภาสโก อริยุปวาที สพฺรหฺมจารีณํ อฏฺฐจฺานเมตฺตํ
อนวกาโส ๑ ยํ โส อิมํ ทสฺนํ พุยฺสนานํ อณฺุตรณฺุตรํ พุยฺสนํ
น นิกฺขเจยฺยติ ๒ ฯ

[๘๙] อถ โข โกกาลิโก ๓ ภิกขุ เยน ภควา เตนฺุปสงฺกมิ
อฺปสงฺกमितฺวา ภควนฺุตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺุตํ นิสีทิ เอกมนฺุตํ
นินฺโน โข โกกาลิโก ภิกขุ ภควนฺุตํ เอตทโวจ ปาปิจฺฉา ฆนฺเต
สารีปฺุตฺตโมคฺคฺลลานา ปาปิกานํ อิจฺฉานํ วสงฺคตาติ ฯ มา เหวํ โกกาลิก
มา เหวํ โกกาลิก ปสาเทหิ โกกาลิก สารีปฺุตฺตโมคฺคฺลลานेषฺ จิตฺตํ
เปสฺลา สารีปฺุตฺตโมคฺคฺลลานาติ ฯ ทฺติยมฺปิ โข โกกาลิโก ภิกขุ ภควนฺุตํ
เอตทโวจ กิณฺจาปี เม ฆนฺเต ภควา สทฺธายิโก ปจฺจยิโก อถ โข
ปาปิจฺฉาว สารีปฺุตฺตโมคฺคฺลลานา ปาปิกานํ อิจฺฉานํ วสงฺคตาติ ฯ มา
เหวํ โกกาลิก มา เหวํ โกกาลิก ปสาเทหิ โกกาลิก สารีปฺุตฺตโมคฺคฺลลานेषฺ
#๑ ม. จานเมตฺตํ อวกาโส ฯ ๒ ม. ... พุยฺสนานํ อณฺุตรํ พุยฺสนํ นิกฺขเจยฺย ฯ
#๒. อณฺุตรํ ... ฯ ๓ ไป. โกกาลิโย ภิกขุ ฯ สพฺพตฺถ เอวํ ฅาตพฺพิ ฯ

จิตต์ เปสลา สาริปุตตโมคคัลลานาติ ฯ ตติยมปี
 โข โกกาลีโก ภิกขุ ภควนุตฺเต เตตทโวจ กิญจาปี โข เม ภนฺเต
 ภควา สทฺธาโย ปจฺจโย อถ โข ปาปิจฺฉาว สาริปุตตโมคคัลลานา
 ปาปีกานํ อิจฺฉานํ วสฺสกตฺตาติ ฯ มา เหวํ โกกาลิก มา เหวํ
 โกกาลิก ปสาเทหิ โกกาลิก สาริปุตตโมคคัลลานนฺสุ จิตต์ เปสลา
 สาริปุตตโมคคัลลานาติ ฯ อถ โข โกกาลีโก ภิกขุ อญฺจายาสนา ภควนุตฺเต
 อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ อจฺริปกฺกนฺตสฺส จ โกกาลิกสฺส
 ภิกขุโน สาสปมตฺตฺติหิ ปิพกาหิ สพฺโพ กาโย ผุฏฺโฐ อโหสิ สาสปมตฺตฺติโย
 หุตฺวา มุคฺคมตฺตฺติโย อเหตุํ มุคฺคมตฺตฺติโย หุตฺวา กายมตฺตฺติโย ๑
 อเหตุํ กายมตฺตฺติโย หุตฺวา โกลฺลจิมตฺตฺติโย อเหตุํ โกลฺลจิมตฺตฺติโย
 หุตฺวา โกลมตฺตฺติโย อเหตุํ โกลมตฺตฺติโย หุตฺวา อามลกมตฺตฺติโย
 อเหตุํ อามลกมตฺตฺติโย หุตฺวา [๒] เวลฺลวสลาญฺจกมตฺตฺติโย ๓ อเหตุํ
 เวลฺลวสลาญฺจกมตฺตฺติโย หุตฺวา วิลลมตฺตฺติโย อเหตุํ วิลลมตฺตฺติโย หุตฺวา
 ปภิชฺชิสฺส ปุพฺพญจ โลหิตญจ ปกฺขมฺริสฺส สฺวาสุสฺสํ กทฺทลิตฺเตตฺส
 เสติ มจฺฉโร วีสกเลกโต ๔ ฯ อถ โข ตฺถิปจฺเจกพฺรหฺมา ๕ เยน โกกาลีโก
 ภิกขุ เตนฺนุสสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เวหาเส จตฺวา โกกาลิกํ ภิกขุ
 เตตทโวจ ปสาเทหิ โกกาลิก สาริปุตตโมคคัลลานนฺสุ จิตต์ เปสลา
 สาริปุตตโมคคัลลานาติ ฯ โกสิ ตฺวํ อาวุโสติ ฯ อหํ ตฺถิปจฺเจกพฺรหฺมาติ ฯ
 นนฺนุ ตฺวํ อาวุโส ภควตา อนาคามี พุยาโกโต อถ
 กิญจเรหิ อีธาโกโต ปสฺส ยาวญจ เต อิทํ อปรทฺชนฺติ ฯ อถ โข
 #๑ ไป. กายมตฺตฺติโย ฯ ม. ย. กลายมตฺตฺติโย ฯ ๒ ม. ตินฺนุทฺกมตฺตฺติโย อเหตุํ
 #ตินฺนุทฺกมตฺตฺติโย หุตฺวา ฯ ๓ ม. ย. เพพฺพวสีลาญฺจกมตฺตฺติโย ฯ ๔ ไป. วิสกเลกโต ฯ
 #ม. ย. วิสกลิตฺโต ฯ ๕ ม. ตฺถูปจฺเจกพฺรหฺมา ฯ ย. ตฺถูปจฺเจกพฺรหฺมา ฯ

ตฺทิจฺเจกพฺรหฺมา โกกาลิกํ ภิกฺขุํ คาถาย ๑ อชฺฐภาสิ

ปฺริสฺสฺส หิ ชาตฺสฺส กุรฺหาริ ชายเต มฺเข
ยาย ฉินฺทติ อตฺตํ พาลโต พุพฺพภาสิตํ ภณฺ ๑
โย นินฺทิตฺย ปฺลิสฺสติ ตํ วา นินฺทติ โย ปฺลิสฺสฺสโย
วิจฺฉินฺทติ มฺเขน โส กฺลิสฺส กฺลิตฺวา เตน สฺขํ น วินฺทติ ๑

อฺปฺปมตฺตโต อຍ် กฺลิตฺ
โย อฺกฺเขสุ ธนฺปฺราชโย
(สพฺพสฺสฺสปี สหฺาปี อตฺตนา)
อຍ်เมว มหตฺตโร ๒ กฺลิต
โย สฺกฺเตสุ มนฺ ปฺโทสเย ๓ ๑
สฺตํ สหฺสฺสํ นිරฺพฺพทานํ
นตฺตีสฺสติ ปญฺจ จ อพฺพทานิ
ยมฺริยครฺหิ นිරຍํ อฺเปติ
วาจํ มนฺณจ ๔ ปฺนิชาย ปาปกฺนฺติ ๑

อถ โข โกกาลิกํ ภิกฺขุํ เตนฺวาพาเรน กาลมฺภาสิ กาลกฺโต
จ โกกาลิกํ ภิกฺขุํ ปทุมนฺริຍํ อฺปฺปหฺชติ สารีปฺตฺตโมกฺคฺคฺลาเนสุ จิตฺตํ
อาชฺมาญฺเจตฺวา ๑ อถ โข พฺรหฺมา สหฺมฺปติ อภิกฺกนฺตฺตาย รตฺตฺติยา อภิกฺกนฺตฺวณฺ โณ
เกวลกฺปฺปี เชตฺวานํ โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺปฺสงฺกมิ
อฺปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อญฺจาสิ
เอกมฺนฺตํ จิโต โข พฺรหฺมา สหฺมฺปติ ภควนฺตํ เอตฺทโวจ โกกาลิกํ
#๑ ม. คาถาหิ ๑ ๒ โป. มหฺนตฺตโร ๑ ๓ โป. ม. ปฺทฺสเย ๑ ๔ โป. วาจามฺณจ ๑

ภนฺเต ภิกฺขุ กาลกโต กาลกโต จ ภนฺเต โกกาลีโก ภิกฺขุ ปทุมนิรยํ
อุปฺปนฺโน สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลาเนสุ จิตฺตํ อาฆาณฺตฺวาติ อิทมวโจ
พฺรหฺมา สหฺมปฺติ อิทํ วตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา
ตตฺถเววนฺตรชายี ฯ อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ
อามนฺเตสี อิมํ ภิกฺขเว รตฺตี พฺรหฺมา สหฺมปฺติ อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปํ เขตฺวานํ โอภาเสตฺวา เยนํหํ เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมฺนฺตํ จิตฺ
โฆ ภิกฺขเว พฺรหฺมา สหฺมปฺติ มํ เอตทวโจ โกกาลีโก ภนฺเต
ภิกฺขุ กาลกโต กาลกโต จ ภนฺเต โกกาลีโก ภิกฺขุ ปทุมนิรยํ
อุปฺปนฺโน สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลาเนสุ จิตฺตํ อาฆาณฺตฺวาติ อิทมวโจ
ภิกฺขเว พฺรหฺมา สหฺมปฺติ อิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา
ตตฺถเววนฺตรชายีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อณฺฺยตโร ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ กิ่วทิมํ
นฺ โข ภนฺเต ปทุมนิรเย อายุปฺปมาณนฺติ ฯ ทิมํ โข ภิกฺขุ ปทุมนิรเย
อายุปฺปมาณํ ตํ น สฺกัรํ สงฺขาตุํ เอตฺตกานิ วสุสานิตี วา
เอตฺตกานิ วสุสสทานิตี วา เอตฺตกานิ วสุสสทสฺสานิตี วา เอตฺตกานิ
วสุสสทสทสฺสานิตี วาติ ฯ สกฺกา ปน ภนฺเต อุปฺมา ๑ กาทฺตฺนฺติ ฯ
สกฺกา ภิกฺขุติ ภควา อวโจ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว วิสตีขาริโก โกสลโก
ติลฺวาโห ตโต ปุริโส วสุสสทสทสฺส อจฺจเยน เอกเมกํ ติลํ
อุทฺทเรยฺย จิปรปฺตรํ โข โส ภิกฺขุ วิสตีขาริโก โกสลโก ติลฺวาโห
#๑ ม. ... อุปมํ ฯ

โย สุกเตสุ มนั ปโตสเย ฯ

สตํ สหสฺสานํ นีรพฺพทานํ

ฉตฺตีสติ ปณฺจ จ อพฺพทานิ

ยมริยครหิ นีรยํ อุเปติ

วาจํ มนณฺจ ปณฺิชาย ปาปกนฺติ ฯ

[๕๐] อถโข อายสฺมา สาริปฺุตโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสึทึ ฯ เอกมนฺตํ
นินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ สาริปฺุตตํ ภควา เอตทโวจ กตึ นฺุ โข
สาริปฺุตต จีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลานิ เยหิ พลฺเลหิ สมนฺนาคโต
จีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏฺิขานาติ จีณา เม อาสวาติ ฯ
ทส ภนฺเต จีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลานิ เยหิ พลฺเลหิ สมนฺนาคโต
จีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏฺิขานาติ จีณา เม อาสวาติ ฯ
กตมานิ ทส อึช ภนฺเต จีณาสวสฺส ภิกฺขุโน อนิจฺจโต สพฺเพ
สงฺขารา ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา ย สฺสทิฏฺฐา โหนฺติ ยมฺปิ ภนฺเต
จีณาสวสฺส ภิกฺขุโน อนิจฺจโต สพฺเพ สงฺขารา ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา
สฺสทิฏฺฐา โหนฺติ อิทมฺปิ ภนฺเต จีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลํ โหติ
ยํ พลํ อากมฺม จีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏฺิขานาติ จีณา
เม อาสวาติ ฯ ปฺน จปฺริ ภนฺเต จีณาสวสฺส ภิกฺขุโน อํการกาสุปฺมา
กามา ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา ย สฺสทิฏฺฐา โหนฺติ ยมฺปิ ภนฺเต
จีณาสวสฺส ภิกฺขุโน อํการกาสุปฺมา กามา ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา

สุทิจฺจฺจา โหฺนฺติ อิทฺมฺปิ ฆฺนฺเต จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน พฺลํ โหฺติ ยํ พฺลํ
อากมฺม จีณฺสวํ ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏฺิจานาติ จีณฺสา เม
อาสวาติ ฯ ปุณฺ จปรํ ฆฺนฺเต จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน วิเวกนินฺนํ จิตฺตํ
โหฺติ วิเวกโปณฺํ วิเวกปพฺุการํ วิเวกภูจฺจํ เนกขมฺมาภริตํ พุยนฺตีภฺุตํ
สพฺุโส อาสวภูจฺจานิเยหิ ฆฺมฺเมหิ ยมฺปิ ฆฺนฺเต จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน
วิเวกนินฺนํ จิตฺตํ โหฺติ วิเวกโปณฺํ วิเวกปพฺุการํ วิเวกภูจฺจํ เนกขมฺมาภริตํ
พุยนฺตีภฺุตํ สพฺุโส อาสวภูจฺจานิเยหิ ฆฺมฺเมหิ อิทฺมฺปิ ฆฺนฺเต
จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน พฺลํ โหฺติ ยํ พฺลํ อากมฺม จีณฺสวํ ภิกฺขุ
อาสวานํ ขยํ ปฏฺิจานาติ จีณฺสา เม อาสวาติ ฯ ปุณฺ จปรํ ฆฺนฺเต
จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน จตฺตารो สติปฏฺุจฺจานา ภาวิตา โหฺนฺติ สุภาวิตา
ยมฺปิ ฆฺนฺเต จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน จตฺตารो สติปฏฺุจฺจานา ภาวิตา โหฺนฺติ
สุภาวิตา อิทฺมฺปิ ฆฺนฺเต จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน พฺลํ โหฺติ ยํ พฺลํ
อากมฺม จีณฺสวํ ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏฺิจานาติ จีณฺสา เม
อาสวาติ ฯ ปุณฺ จปรํ ฆฺนฺเต จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน จตฺตารो สมฺมปฺุชานา
ภาวิตา โหฺนฺติ สุภาวิตา ... จตฺตารอ อิทฺธิปฺุปาทา ภาวิตา
โหฺนฺติ สุภาวิตา ... ปฺุจฺจินฺนฺทฺุริยานิ ปฺุจฺจ พฺลานิ ภาวิตานิ โหฺนฺติ
สุภาวิตานิ ... สตฺต พฺุชณฺงฺคา ภาวิตา โหฺนฺติ สุภาวิตา ... อริโย
อภฺุจฺจฺกิโก มคฺุโค ภาวิตอ โหฺติ สุภาวิตอ ยมฺปิ ฆฺนฺเต จีณฺสวสฺส
ภิกฺขุโน อริโย อภฺุจฺจฺกิโก มคฺุโค ภาวิตอ โหฺติ สุภาวิตอ อิทฺมฺปิ
ฆฺนฺเต จีณฺสวสฺส ภิกฺขุโน พฺลํ โหฺติ ยํ พฺลํ อากมฺม จีณฺสวํ

ภิกขุ อาสวานํ ขยํ ปฏิชานาติ จีณา เม อาสวาติ ฯ อิมานิ
โฆ ภนฺเต ทส จีณาสวสฺส ภิกขุโน พลานิ เยหิ พลลหิ สมฺนฺนาคโต
จีณาสโว ภิกขุ อาสวานํ ขยํ ปฏิชานาติ จีณา เม อาสวาติ ฯ

เถรวคฺโค จตฺตฺโต ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

วาหุโน จานนุโท จ ๑ ปุณฺณิโย จ พุยากรณํ

กตฺถิ อณฺวาริกรณํ โกกาลีโก จ พลานิ จ ๒ ฯ

อุปาสกวคฺโค ปณฺจโม

[๕๑] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน อนาถปิณฺฑติกสฺส
อาราเม ฯ อตฺโฆ อนาถปิณฺฑติโก คหปฺติ เยน ภควา
เตนุสฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺติ ฯ
เอกมฺนฺตํ นิสินฺนํ โฆ อนาถปิณฺฑติโก คหปฺตี ภควา เอตทโวจ ทสยิเม
คหปฺติ กามโกคิโน สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี กตฺเม ทส อิช
คหปฺติ เอกจฺโจ กามโกคิ อธฺมฺเมเน โภเค ปรีเยสฺติ สาหเสเน ธธฺมฺเมเน
โภเค ปรีเยสฺสิตฺวา สาหเสเน น อตฺตฺตานํ สุเขติ [๑] ปิเนติ น สํวิชฺชติ
น ปุณฺณานิ กโรติ อิช ปน คหปฺติ เอกจฺโจ กามโกคิ อธฺมฺเมเน
โภเค ปรีเยสฺติ สาหเสเน ธธฺมฺเมเน โภเค ปรีเยสฺสิตฺวา สาหเสเน
อตฺตฺตานํ สุเขติ ปิเนติ น สํวิชฺชติ น ปุณฺณานิ กโรติ อิช

#๑ ม. วาหนานนุโท ปุณฺณิโย พุยากรณํ กตฺถิ มานิโก น ปิยฺกฺโก สโกกาลี จีณาสวพฺเลน

#จาทิ ฯ ๒ ม. ยฺ. จาทิ ฯ ๓ ม. น สทฺโท อตฺถิ ฯ

ปน คหปติ เอกจโจ กามโกที อชมนน โภเค ปริเยสติ สาหเสน
อชมนน โภเค ปริเยสติวา สาหเสน อตุตตัน สุเขติ ปิเนติ สัวิกชติ
ปฺญณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจโจ กามโกที ชมนน
โภเค ปริเยสติ สาหเสนปี อสาหเสนปี ชมนน โภเค ปริเยสติวา
สาหเสนปี อสาหเสนปี น อตุตตัน สุเขติ ปิเนติ น สัวิกชติ
น ปฺญณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจโจ กามโกที ชมนน
โภเค ปริเยสติ สาหเสนปี อสาหเสนปี ชมนน โภเค
ปริเยสติวา สาหเสนปี อสาหเสนปี อตุตตัน สุเขติ ปิเนติ น สัวิกชติ
น ปฺญณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจโจ กามโกที ชมนน
โภเค ปริเยสติ สาหเสนปี อสาหเสนปี ชมนน โภเค
ปริเยสติวา สาหเสนปี อสาหเสนปี อตุตตัน สุเขติ ปิเนติ สัวิกชติ
ปฺญณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจโจ กามโกที ชมนน
โภเค ปริเยสติ อสาหเสน ชมนน โภเค ปริเยสติวา อสาหเสน
น อตุตตัน สุเขติ ปิเนติ น สัวิกชติ น ปฺญณานิ กโรติ
อธิ ปน คหปติ เอกจโจ กามโกที ชมนน โภเค ปริเยสติ อสาหเสน
ชมนน โภเค ปริเยสติวา อสาหเสน อตุตตัน สุเขติ ปิเนติ น
สัวิกชติ น ปฺญณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจโจ กามโกที
ชมนน โภเค ปริเยสติ อสาหเสน ชมนน โภเค ปริเยสติวา
อสาหเสน อตุตตัน สุเขติ ปิเนติ สัวิกชติ ปฺญณานิ กโรติ เต
จ โภเค คชิต มุจฺฉิต อชฺฌาปนโน ๑ อนาทินวทสุสาวิ อนิสฺสรณปญฺโณ
#๑ ม. อชฺฌาปนโน ๑

ปริกฤษติ อิช ปน คหปติ เอกจุใจ กามโกที ฌมฺเมน
โกเค ปริเยสติ อสาหเสน ฌมฺเมน โกเค ปริเยสติวา อสาหเสน
อตฺตานํ สุเขติ ปิเนติ สํวิภชติ ปุณฺณานิ กโรติ เต จ โกเค
อคริโต อมฺจุติโต อนชฺฌาปนฺโน อาทีนวทสุสาวิ นิสฺสรณปฺโย ปริกฤษติ
ตฺตร คหปติ ยฺวายํ กามโกที อฌมฺเมน โกเค ปริเยสติ
สาหเสน อฌมฺเมน โกเค ปริเยสติวา สาหเสน น อตฺตานํ สุเขติ
ปิเนติ น สํวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรติ อัย คหปติ กามโกที
ตีหิ จานเหิ การโยห อฌมฺเมน โกเค ปริเยสติ สาหเสนาติ อิมินา
ปจฺเมน จานเนน การโยห น อตฺตานํ สุเขติ ปิเนตีติ อิมินา ทฺติเยน
จานเนน การโยห น สํวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรตีติ อิมินา ตฺติเยน
จานเนน การโยห อัย คหปติ กามโกที อิเมหิ तीหิ จานเหิ
การโยห ตฺตร คหปติ ยฺวายํ กามโกที อฌมฺเมน โกเค ปริเยสติ
สาหเสน อฌมฺเมน โกเค ปริเยสติวา สาหเสน อตฺตานํ สุเขติ
ปิเนติ น สํวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรติ อัย คหปติ กามโกที
ทฺวีหิ จานเหิ การโยห เอเกน จานเนน ปาสํโส อฌมฺเมน โกเค
ปริเยสติ สาหเสนาติ อิมินา ปจฺเมน จานเนน การโยห อตฺตานํ
สุเขติ ปิเนตีติ อิมินา เอเกน จานเนน ปาสํโส น สํวิภชติ น
ปุณฺณานิ กโรตีติ อิมินา ทฺติเยน จานเนน การโยห อัย คหปติ
กามโกที อิเมหิ ทฺวีหิ จานเหิ การโยห อิมินา เอเกน จานเนน
ปาสํโส ตฺตร คหปติ ยฺวายํ กามโกที อฌมฺเมน โกเค ปริเยสติ

สาหเสน อชฺมุเมณ โภเค ปริเยสตีวา สาหเสน อตุตฺตานํ สุขฺเขตติ
ปีเนติ สํวิภชติ ปุณฺณานิ กโรติ อัย คหปติ กามโกถิ เอเกน
จानเนน การโยห ทฺวิหิ จานเนหิ ปาสํโส อชฺมุเมณ โภเค ปริเยสตี
สาหเสนานติ อิมินา เอเกน จานเนน การโยห อตุตฺตานํ สุขฺเขตติ ปีเนตีติ
อิมินา ปจฺเมเนน จานเนน ปาสํโส สํวิภชติ ปุณฺณานิ กโรตีติ อิมินา
ทฺติเยเนน จานเนน ปาสํโส อัย คหปติ กามโกถิ อิมินา เอเกน
จानเนน การโยห อิเมหิ ทฺวิหิ จานเนหิ ปาสํโส ตฺตฺร คหปติ
ยฺวายํ กามโกถิ ฐมฺมาชฺมุเมเนน โภเค ปริเยสตี สาหเสนปี อสาหเสนปี
ฐมฺมาชฺมุเมเนน โภเค ปริเยสตีวา สาหเสนปี อสาหเสนปี น อตุตฺตานํ
สุขฺเขตติ ปีเนติ น สํวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรติ อัย คหปติ
กามโกถิ เอเกน จานเนน ปาสํโส ตีหิ จานเนหิ การโยห ฐมฺเมเนน
โภเค ปริเยสตี อสาหเสนานติ อิมินา เอเกน จานเนน ปาสํโส อชฺมุเมเนน
โภเค ปริเยสตี สาหเสนานติ อิมินา ปจฺเมเนน จานเนน การโยห น
อตุตฺตานํ สุขฺเขตติ ปีเนตีติ อิมินา ทฺติเยเนน จานเนน การโยห น สํวิภชติ
น ปุณฺณานิ กโรตีติ อิมินา ตฺติเยเนน จานเนน การโยห อัย คหปติ
กามโกถิ อิมินา ปจฺเมเนน จานเนน ปาสํโส อิเมหิ ตีหิ จานเนหิ
การโยห ตฺตฺร คหปติ ยฺวายํ กามโกถิ ฐมฺมาชฺมุเมเนน โภเค ปริเยสตี
สาหเสนปี อสาหเสนปี ฐมฺมาชฺมุเมเนน โภเค ปริเยสตีวา สาหเสนปี
อสาหเสนปี อตุตฺตานํ สุขฺเขตติ ปีเนติ น สํวิภชติ น ปุณฺณานิ
กโรติ อัย คหปติ กามโกถิ ทฺวิหิ จานเนหิ ปาสํโส ทฺวิหิ จานเนหิ

การโยห ฌมฺเมน โภเค ปริเยสติ อสหาเสนาติ อมินา ปจฺเมน
จําเนน ปาสํโส อฌมฺเมน โภเค สหาเสนาติ อมินา ปจฺเมน จําเนน
การโยห อตุตํ สฺเขตติ ปิเนตติ อมินา ทฺติเยน จําเนน ปาสํโส
น สํวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรตติ อมินา ทฺติเยน จําเนน การโยห
อํ คหปติ กามภิกิ อเมหิ ทฺวิหิ จําเนหิ ปาสํโส อเมหิ ทฺวิหิ
จําเนหิ การโยห ตฺตร คหปติ ยฺวํยํ กามภิกิ ฌมฺมาฌมฺเมน โภเค
ปริเยสติ สหาเสนปี อสหาเสนปี ฌมฺมาฌมฺเมน โภเค ปริเยสตีวา
สหาเสนปี อสหาเสนปี อตุตํ สฺเขตติ ปิเนติ สํวิภชติ ปุณฺณานิ
กโรติ อํ คหปติ กามภิกิ ตฺหิ จําเนหิ ปาสํโส เอเกน จําเนน
การโยห ฌมฺเมน โภเค ปริเยสติ อสหาเสนาติ อมินา ปจฺเมน
จําเนน ปาสํโส อฌมฺเมน โภเค ปริเยสติ สหาเสนาติ อมินา เอเกน
จําเนน การโยห อตุตํ สฺเขตติ ปิเนตติ อมินา ทฺติเยน จําเนน
ปาสํโส สํวิภชติ ปุณฺณานิ กโรตติ อมินา ตฺติเยน จําเนน ปาสํโส
อํ คหปติ กามภิกิ อเมหิ ตฺหิ จําเนหิ ปาสํโส อมินา เอเกน
จําเนน การโยห ตฺตร คหปติ ยฺวํยํ กามภิกิ ฌมฺเมน โภเค
ปริเยสติ อสหาเสน ฌมฺเมน โภเค ปริเยสตีวา อสหาเสน น
อตุตํ สฺเขตติ ปิเนติ น สํวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรติ อํ
คหปติ กามภิกิ เอเกน จําเนน ปาสํโส ทฺวิหิ จําเนหิ การโยห
ฌมฺเมน โภเค ปริเยสติ อสหาเสนาติ อมินา เอเกน จําเนน ปาสํโส
น อตุตํ สฺเขตติ ปิเนตติ อมินา ปจฺเมน จําเนน การโยห น

ลัมภิกขติ น ปุณฺณานิ กโรตีติ อิมินา ทฺติเยน จาเนน การโยห อัย
คหปติ กามโกที อิมินา เอเกน จาเนน ปาส์โส อิมะหิ ทฺวิหิ
จาเนหิ การโยห ตตฺร คหปติ ยวาย์ กามโกที ฌมฺเมน โภเค
ปริเยสติ อสาหเสน ฌมฺเมน โภเค ปริเยสิตฺวา อสาหเสน อตุตฺตานํ
สุเขติ ปิเนติ น ลัมภิกขติ น ปุณฺณานิ กโรติ อัย คหปติ
กามโกที ทฺวิหิ จาเนหิ ปาส์โส เอเกน จาเนน การโยห ฌมฺเมน
โภเค ปริเยสติ อสาหเสนาติ อิมินา ปจฺเมน จาเนน ปาส์โส อตุตฺตานํ
สุเขติ ปิเนตีติ อิมินา ทฺติเยน จาเนน ปาส์โส น ลัมภิกขติ น
ปุณฺณานิ กโรตีติ อิมินา เอเกน จาเนน การโยห อัย คหปติ
กามโกที อิมะหิ ทฺวิหิ จาเนหิ ปาส์โส อิมินา เอเกน จาเนน
การโยห ตตฺร คหปติ ยวาย์ กามโกที ฌมฺเมน โภเค ปริเยสติ
อสาหเสน ฌมฺเมน โภเค ปริเยสิตฺวา อสาหเสน อตุตฺตานํ สุเขติ
ปิเนติ ลัมภิกขติ ปุณฺณานิ กโรติ เต จ โภเค คธิโต มุจฺฉิโต
อหฺมาปฺนโน อนาทินวทฺสฺสาวิ อนิสฺสรณปฺลฺโย ปริภุญฺชติ อัย
คหปติ กามโกที ตีหิ จาเนหิ ปาส์โส เอเกน จาเนน การโยห
ฌมฺเมน โภเค ปริเยสติ อสาหเสนาติ อิมินา ปจฺเมน จาเนน ปาส์โส
อตุตฺตานํ สุเขติ ปิเนตีติ อิมินา ทฺติเยน จาเนน ปาส์โส ลัมภิกขติ
ปุณฺณานิ กโรตีติ อิมินา ตติเยน จาเนน ปาส์โส เต จ โภเค
คธิโต มุจฺฉิโต อหฺมาปฺนโน อนาทินวทฺสฺสาวิ อนิสฺสรณปฺลฺโย

ปริกฤษชตีติ อิมินา เอเกน จาเนน การโยห อัย คหปติ กามโกคี
อิมหิ ตีหิ จาเนหิ ปาลัสโส อิมินา เอเกน จาเนน การโยห ตตฺร
คหปติ ยวายั กามโกคี ฌมฺเมน โภเค ปรีเยสตี อสาหเสน ฌมฺเมน
โภเค ปรีเยสตีวา อสาหเสน อตุตฺตานั สฺุเขตี ปิเนตี สัวิภชตี
ปฺุณฺณานิ กโรตี เต จ โภเค อคฺชิตโต อมฺุจฺฉิตโต อนชฺุณฺณาปนฺโน
อาทีนฺวทสฺุสาวี นิสฺุสรณปฺุณฺโณ ปริกฤษชตี อัย คหปติ กามโกคี
จตุหิ จาเนหิ ปาลัสโส ฌมฺเมน โภเค ปรีเยสตี อสาหเสนาตี อิมินา
ปจฺเมน จาเนน ปาลัสโส อตุตฺตานั สฺุเขตี ปิเนตีติ อิมินา ทฺุติเยน
จาเนน ปาลัสโส สัวิภชตี ปฺุณฺณานิ กโรตีติ อิมินา ตติเยน จาเนน
ปาลัสโส เต จ โภเค อคฺชิตโต อมฺุจฺฉิตโต อนชฺุณฺณาปนฺโน อาทีนฺวทสฺุสาวี
นิสฺุสรณปฺุณฺโณ ปริกฤษชตีติ อิมินา จตุตฺเถน จาเนน ปาลัสโส
อัย คหปติ กามโกคี อิมหิ จตุหิ จาเนหิ ปาลัสโส อิมเ โห
คหปติ ทส กามโกคินี สนฺุโต สัวิชฺุชฺุมาณา โลกสฺุมี อิมลั โข
คหปติ ทสนฺุณั กามโกคินี ยวายั กามโกคี ฌมฺเมน โภเค ปรีเยสตี
อสาหเสน ฌมฺเมน โภเค ปรีเยสตีวา อสาหเสน อตุตฺตานั สฺุเขตี
ปิเนตี สัวิภชตี ปฺุณฺณานิ กโรตี เต จ โภเค อคฺชิตโต อมฺุจฺฉิตโต
อนชฺุณฺณาปนฺโน อาทีนฺวทสฺุสาวี นิสฺุสรณปฺุณฺโณ ปริกฤษชตี อัย อิมลั
ทสนฺุณั กามโกคินี อคฺุโค จ เสฏฺุโจ จ ปาโมกฺุโข จ อตุตฺโตโม จ
ปวโร จ เสยฺยุถาปี คหปติ ควา จีรี จีรฺุมา ทธิ ทธิรฺุมา นวณิถั
นวณิถมฺุหา สฺุปปี สฺุปปีรฺุมา สฺุปปีรฺุมาทฺุ ทตฺถ อคฺุคมกฺุชฺุชฺุติ เอวเมว

โฆ คหปติ อิมสั ทสนุนั กามโกคีนั ยวายั กามโกคิ ฌมเมน โภเค
ปริเยสติ อสาหเสน ฌมเมน โภเค ปริเยสิตฺวา อสาหเสน อุตฺตานั
สุเขติ ปิเนติ สัวิกษติ ปุณฺณานิ กโรติ เต จ โภเค อคฺริโต
อมุจฺฉิโต อนชฺฌาปนโน อาทีนทสฺสาวิ นิสฺสรณปฺยโล ปริภุญฺชติ
อัย อิมสั ทสนุนั กามโกคีนั อคฺโค จ เสฏฺโฐ จ ปาโมกฺโข จ
อุตฺตโม จ ปวโร จาติ ฯ

[๕๒] อถโฆ อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ
นินฺนุนั โฆ อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ ภควา เอตทโวจ ยโต
โฆ คหปติ อริยสวากฺสฺส ปฺยจ ภยานิ เวรานิ วุปฺสนฺตานิ โหนฺติ
จตุหิ [๑] โสตาปตฺตियงฺเกหิ สมฺนฺนาคโต โหติ อริโย จสฺส ฉาโย
ปฺยฉาย สุกฺโก โหติ สุปฺปฏิวิทฺโธ โส อากงฺขมาโน อุตฺตนา
อุตฺตานั พฺยากรเยยฺย จิณฺนโรมฺหิ จิณฺนโรจฺฉานโยนิ จิณฺนโรตฺตวิสโย
จิณฺนโรปายทฺถคฺคตฺวินิปาโต โสตาปนฺโนหฺมสมฺมิ อวินิปาตชฺมโม นียโต
สมฺโพธิปฺรายนฺติ ฯ กตฺมานิ ปฺยจ ภยานิ เวรานิ วุปฺสนฺตานิ โหนฺติ
ยั คหปติ ปาณฺดาติปาตี ปาณฺดาติปาตปฺยจยา ทิฏฺฐชฺมมิกมฺปิ ภยั เวรึ
ปฺสวติ สมฺปฺรายนฺปิ ภยั เวรึ ปฺสวติ เจตฺติกมฺปิ ทฺถกฺขั โทมนฺสฺสั
ปฺฐิสฺสเวเทติ ปาณฺดาติปาตา ปฺฐิวโรโต เนว ทิฏฺฐชฺมมิกํ ๒ ภยั เวรึ
ปฺสวติ น สมฺปฺรายนฺกั ภยั เวรึ ปฺสวติ น เจตฺติกํ ทฺถกฺขั โทมนฺสฺสั
ปฺฐิสฺสเวเทติ ปาณฺดาติปาตา ปฺฐิวโรตฺตสฺส เอวณฺตํ ภยั เวรึ วุปฺสนฺตํ
#๑ ม. จสฺสทฺโท ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. สพฺพตฺถวาเรสุ ทิฏฺฐชฺมมิกมฺปิ ...
#สมฺปฺรายนฺปิ ... เจตฺติกมฺปิ ฯ

โหติ ยํ คหปติ อทินฺนาทายี ... กามesu มิจฺฉาจารี ... มุสาวาที ...
สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจาเย สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานปจฺจยา ทิฏฺฐมฺมิกมฺปิ
ภยํ เวรํ ปสวติ สมฺปรายิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสวติ เจตสิกมฺปิ
ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺฐิวิริโต
เนว ทิฏฺฐมฺมิกํ ภยํ เวรํ ปสวติ น สมฺปรายิกํ ภยํ เวรํ ปสวติ
น เจตสิกํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
ปฏฺฐิวิริตสฺส เวนฺนตํ ภยํ เวรํ วุปฺสนตํ โหติ อิมานิ ปญฺจ ภยานิ
เวรานิ วุปฺสนตานิ โหหนฺติ ๑ กตเมหิ จตฺตฺหิ โสตาปตฺตฺติยฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคโต
โหติ อิทฺ คหปติ อริยสาวโก พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต
โหติ อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน
สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สคฺคา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ
ภควาติ ชมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต โหติ สุวากฺขาโต
ภควตา ชมฺโม สนฺทิกฺกุจฺโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ
เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิโต สงฺฆे อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต โหติ
สุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อชฺชุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ
ณายปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามิฉิปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ
ยทิตํ จตฺตาริ ปุริสยฺกานิ อญฺจ ปุริสปุคฺคตา เอส ภควโต๘
สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อญฺชลิกรณฺเณยฺโย อนุตฺตรํ
ปฺญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ อริยกนฺเตหิ สึเลหิ สมฺนฺนาคโต โหติ
อชฺฉเนหิ อจฺฉิทฺเทหิ อสพฺเลหิ อกมฺมาเสหิ ญฺชชฺชิสฺเสหิ วิญฺญปฺสญฺเจหิ

อปรามญฺเจหิ สมาริสํวตฺตนิเกหิ อิเมหิ จตุหิ โสตาปตฺตियงฺเกหิ
สมนฺนาคโต โหติ ฯ กตโม จสฺส อริโย ฌาโย ปญฺญา สุกฺกฺโฆ โหติ
สุปฺปฏิวิทฺโธ อิทฺ คหปติ อริยสาวโก อิติ ปฏิสลฺยจิกฺขติ อิติ
อิมสฺมึ สติ อิทฺ โหติ อิมสฺสุปฺปาทา อิทฺ อุปฺปชฺชติ อิมสฺมึ
อสติ อิทฺ น โหติ อิมสฺส นิโรธา อิทฺ นิรุชฺฌติ ยทิตฺ
อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจยา
นามรูปํ นามรูปปจฺจยา สพายตฺนํ สพายตฺนปจฺจยา ผสฺโส ผสฺสปจฺจยา
เวทนา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ
อุปาทานปจฺจยา ภโว ภวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ
โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา สมภวนฺติ เอวเมตฺสฺส เภวลสฺส
ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทฺโย โหติ อวิชฺชาย เตวฺว อเสสวिरาคนิโรธา
สงฺขารนิโรโธ สงฺขารนิโรธา วิญฺญาณนิโรโธ วิญฺญาณนิโรธา
นามรูปนิโรโธ นามรูปนิโรธา สพายตฺนนิโรโธ สพายตฺนนิโรธา
ผสฺสนิโรโธ ผสฺสนิโรธา เวทนานิโรโธ เวทนานิโรธา ตณฺหานิโรโธ
ตณฺหานิโรธา อุปาทานนิโรโธ อุปาทานนิโรธา ภวนิโรโธ ภวนิโรธา
ชาตินิโรโธ ชาตินิโรธา ชรามรณํ โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา
นิรุชฺฌนฺติ เอวเมตฺสฺส เภวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นิโรโธ โหติ อยญฺจสฺส
อริโย ฌาโย ปญฺญา สุกฺกฺโฆ โหติ สุปฺปฏิวิทฺโธ ฯ ยโต โข
คหปติ อริยสาวกสฺส อิมานิ ปญฺจ ฌยานิ เวรานิ วุปฺสนฺตานิ โหนฺติ
อิเมหิ จตุหิ โสตาปตฺตियงฺเกหิ สมนฺนาคโต โหติ อยญฺจสฺส อริโย

ฌาโย ปณฺณาย สุทฺธิจฺโฆ โหติ สุปฺปฏิวิทฺโฆ โส อากงฺขมาโน
อตุตฺตนาเว อตุตฺตานํ พุยากรเยยฺย จิณฺณโรมฺหิ จิณฺณโรจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
จิณฺณโรจฺจ
อวิณฺปิฏคฺค
นียโต สมฺโพธิปรายโนติ ฯ

[๕๓] เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถึยฺม วิหริติ เขตฺตเวเน
อนาถปิณฺฑิตฺกสฺส อารามे ฯ อถโข อนาถปิณฺฑิตฺกโก คหปติ ทิวาทิวสฺส
สวตฺถึยฺมา นิกฺขมฺมิ ภควนฺตุํ ทสฺสนาย อถโข อนาถปิณฺฑิตฺกสฺส
คหปติสฺส เอตทโหสิ อกาโล โข ดาว ภควนฺตุํ ทสฺสนาย ปฏิสลฺลีนโน
ภควา มโนภาวนียานมฺปิ กิกฺขุณฺโณ อกาโล ทสฺสนาย ปฏิสลฺลีนนา
มโนภาวนียา กิกฺขุ ยนฺนุนาหํ เยน อลฺลตฺติตฺถียานํ ปริพฺพาชกานํ
อาราโม เตนฺอุปสงฺกเมยฺยนฺติ อถโข อนาถปิณฺฑิตฺกโก คหปติ เยน
อลฺลตฺติตฺถียานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนฺอุปสงฺกมิ ฯ เตน โข
ปน สมเยน อลฺลตฺติตฺถียา ปริพฺพาชกา สงฺกมฺม สมาคมฺม อุนฺนาทินโน
อุจฺจาสทฺททา มหาสทฺททา ๑ อเนกวิหิตํ ตฺริจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
โหนติ อทฺทสฺส โข เต อลฺลตฺติตฺถียา ปริพฺพาชกา อนาถปิณฺฑิตฺก
คหปตี ทูรโตว อากจฺจนฺตุํ ทิสฺวาน อลฺลตฺติตฺถียํ สจฺจเปสฺสุ
อปฺปสทฺททา โภณฺโต โหนตุ มา โภณฺโต สทฺททกตฺถ อยํ
อนาถปิณฺฑิตฺกโก คหปติ [๒] อากจฺจติ สมณฺสฺส โคตฺมสฺส สวโก
ยวตา โข ปน สมณฺสฺส โคตฺมสฺส สวกา คิหิ โอทาทวสนา สวตฺถึยฺ
ปฏิวสฺนฺติ อยํ เตสํ อลฺลตฺโร อนาถปิณฺฑิตฺกโก คหปติ
#๑ ม. อุจฺจาสทฺทมหาสทฺททา ฯ ๒ ม. อารามนฺติ ทิสฺสตี ฯ

อปฺปสทฺทกามา โข ปน เต อายสฺมฺนโต อปฺปสทฺทวินีตา อปฺปสทฺทสฺส
วณฺณวาทีโน อปฺเปว นาม อปฺปสทฺทํ ปริสํ วิทิตฺวา อุปฺสงฺกมิตพฺพ
มณฺเญยฺยาตี อถโฆ เต [๑] ปริพฺพาชกา ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ เยน เต [๒] ปริพฺพาชกา เตนฺอุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา เตหิ อณฺเวยตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
สมฺมอฺมทฺต
สมฺมอฺมทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
นิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
นิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
วเทหิ คหปติ กิํทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
สพฺพํ ทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
สพฺพํ ทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
โฆ อหํ ฆนฺเต น สพฺพํ ทฺตฺตฺต
น สมณฺสฺส โคตมฺสฺส สพฺพํ
ทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อเมหฺหิ น ทฺตฺตฺตฺตฺต
ยถาสกานิ ทฺตฺตฺต
ภวิสฺสตี พฺยาภาตฺตฺ
ปฺริพฺพาชโก อนาถปิณฺฑิกโก คหปตี
เอตทวโจ สสฺสโต โลโก อิทเมว
สจฺจํ โมฆมณฺเวยนฺตฺตฺต
โฆ ปฺริพฺพาชโก อนาถปิณฺฑิกโก คหปตี
เอตทวโจ สสฺสโต โลโก
อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺเวยนฺตฺต
#๑-๒ ม. อณฺเวยตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

โฆ ปริพุพชาโก อนาคตปิณฑิกิ คหปตี เอตทโวจ อนาคตวา โลโก ...
อนาคตวา โลโก ... ตัง ชีวั ตัง สรริ ... อนาคตัง ชีวั อนาคตัง สรริ ...
โหติ ตถาคโต ปรมมรณา ... น โหติ ตถาคโต ปรมมรณา ... โหติ
จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมมรณา ... เนว โหติ น น โหติ
ตถาคโต ปรมมรณา อิทเมว สจจัน โมฆมมณฺณนฺติ เอวัทิกฺกุจฺจโก
อหัง คหปตีติ ฯ เอวั วุคฺเต อนาคตปิณฑิกิ คหปตี เต ปริพุพชาเก
เอตทโวจ ยวายุ ฆนฺเต อายสฺมา เอวมาห สสฺสโต โลโก
อิทเมว สจจัน โมฆมมณฺณนฺติ เอวัทิกฺกุจฺจโก อหัง คหปตีติ อิมสฺส
อภยมาสมฺมโต ทิกฺกุจฺจ อคฺคตโน วา อโยนิโส มนสิการเหตุ อุปฺปนฺนา
ปรโฆสฺสจฺจยา ๑ วา สว โฆ ปเนสว ทิกฺกุจฺจ ภูตา สงฺขตา เจตยิตา
ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนา ย โฆ ปน กิลฺลิจ ภูตัง สงฺขตัง เจตยิตัง
ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนํ ตทนิจฺจัน ยทนิจฺจัน ตัง ทุกฺขัง ย ทุกฺขัง ตทเว ๒
โส อายสฺมา อลฺลีนํ ตทเว โส อายสฺมา อชฺชูปคโต โยปายัน
ฆนฺเต อายสฺมา เอวมาห อสสฺสโต โลโก อิทเมว สจจัน
โมฆมมณฺณนฺติ เอวัทิกฺกุจฺจโก อหัง คหปตีติ อิมสฺสวาปี อภยมาสมฺมโต
ทิกฺกุจฺจ อคฺคตโน วา อโยนิโส มนสิการเหตุ อุปฺปนฺนา ปรโฆสฺสจฺจยา
วา สว โฆ ปเนสว ทิกฺกุจฺจ ภูตา สงฺขตา เจตยิตา ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนายน
โฆ ปน กิลฺลิจ ภูตัง สงฺขตัง เจตยิตัง ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนํ ตทนิจฺจัน ยทนิจฺจัน
ตัง ทุกฺขัง ย ทุกฺขัง ตทเว โส อายสฺมา อลฺลีนํ ตทเว โส
อายสฺมา อชฺชูปคโต โยปายัน ฆนฺเต อายสฺมา เอวมาห อนาคตวา
#๑ โป. ม. สพฺพตฺถวาเรสุ ปรโต โฆสฺสจฺจยา ฯ ๒ โป. ม. ตทเวโส ฯ๔

โลโก ... อนนตวา โลโก ... ตํ ชีวํ ตํ สรีริ ... อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ
 สรีริ ... โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา ... น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา ...
 โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา ... เนว โหติ น น
 โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ
 เอวํทิกฺกุชฺชโก อหํ คหปตฺติ อิมสฺสทาปี อยมายสฺมโต ทิกฺกุชฺช อคฺคตโน วา
 อโยนิโส มนสิการเหตุ อุปฺปนฺนา ปรมฺมสพฺพจฺยา วา สทา โข ปนเสวา
 ทิกฺกุชฺช ภูตา สงฺขตา เจตยิตา ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนา ยํ โข ปน กิณฺจ
 ภูตํ สงฺขตํ เจตยิตํ ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนํ ตทนิจฺจํ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ
 ยํ ทุกฺขํ ตทเว โส อายสฺมา อลฺลีนํ ตทเว โส อายสฺมา
 อชฺชูปคโตติ ฯ เอวํ วุคฺเต เต ปรีพฺพาชกา อนาถปิณฺฑิกํ คหปตฺติ
 เอตทวอจฺจํ พฺยาถคานํ โข คหปตฺติ อเมหํ สพฺเพเหว ยถาสกานํ
 ทิกฺกุชฺชคานํ วเทหิ คหปตฺติ กิํทิกฺกุชฺชโกสิ ตฺวนนฺติ ฯ ยํ โข ปน ๑
 ภาเน กิณฺจ ภูตํ สงฺขตํ เจตยิตํ ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนํ ตทนิจฺจํ ยทนิจฺจํ
 ตํ ทุกฺขํ ยํ ทุกฺขํ ตํ เนตํ มม เนโสหฺมสฺมิ น เมโส
 อคฺคตาติ เอวํทิกฺกุชฺชโก โข อหํ ภาเนติ ฯ ยํ โข คหปตฺติ กิณฺจ ภูตํ
 สงฺขตํ เจตยิตํ ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนํ ตทนิจฺจํ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ
 ยํ ทุกฺขํ ตทเว ตฺวํ คหปตฺติ อลฺลีนํ ตทเว ตฺวํ คหปตฺติ
 อชฺชูปคโตติ ฯ ยํ โข ปน ภาเน กิณฺจ ภูตํ สงฺขตํ เจตยิตํ
 ปฏิจฺจสมุทฺปนฺนํ ตทนิจฺจํ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ ยํ ทุกฺขํ ตํ เนตํ มม
 เนโสหฺมสฺมิ น เมโส อคฺคตาติ เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา
 #๑ ม. ย. ปนสทฺโท นตฺถิ ฯ

สุทฺธิจฺจํ ตสฺส จ อุตฺตริ ๑ นิสฺสรณํ ขตฺตํ ปชานามิตฺติ ๑ เหว
วุตฺเต เต ปรีพฺพชา กตฺตํ นนฺทํ มงฺกฏตา ปตฺตกฺขนฺธา อโฆฆา
ปชฺชายนฺตา อปฺปฏิกฺขานา นิสฺสีทิสฺส อถ โข อนาคตปีณฺทิกโก คหปตฺติ เต
ปรีพฺพชา เก ตฺตํ นนฺทํ มงฺกฏเต ปตฺตกฺขนฺเช อโฆฆเต ปชฺชายนฺเต
อปฺปฏิกฺขานา วิทิตฺวา อฏฺฐายาสนา เยน ภควา เต นุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิตฺติ เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิตฺติ
โฆ อนาคตปีณฺทิกโก คหปตฺติ ยาวตโก อโหสิ เตหิ อณฺณตฺติตฺติเยหิ
ปรีพฺพชา เกหิ สทฺฐี กตฺตํ สทฺฐี ภควตฺติ อโหสิ ๑
สาธุ สาธุ คหปตฺติ เหว โข เต คหปตฺติ โมฆปฺริสา กาเลน กาลิ
สทฺธมฺเมณ สุนิคฺคหิตฺติ นิคฺคเหตุพฺพาทิตฺติ อถ โข ภควา อนาคตปีณฺทิกโก
คหปตฺติ ฆมฺมียา กถาย สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี ๑
อถ โข อนาคตปีณฺทิกโก คหปตฺติ ภควตา ฆมฺมียา กถาย สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี
สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี
ปทฺทกฺขณํ กตฺวา ปทฺทกฺกามิ ๑ อถ โข ภควา อจิริปทฺทกฺกนฺเต อนาคตปีณฺทิกโก
คหปตฺติมฺหิ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ โยปิ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ๒ ที่มฺรตฺตํ
อเวรฺชโม อิมสฺมि ฆมฺมวินเย สปิ อเวมฺว ๑ อณฺณตฺติตฺติเย ปรีพฺพชา เก
สทฺธมฺเมณ สุนิคฺคหิตฺติ นิคฺคเหตุพฺพ ๔ ขตฺตํ อนาคตปีณฺทิกเกน คหปตฺตินา
นิคฺคหิตฺตํ ๑

[๕๔] เอกิ สมฺมํ ภควา จมฺปาเย วิหริตฺติ คคฺคราย ปทฺทกฺกณฺธิยา
ตฺติเร ๑ อถ โข วชฺชียมาหิตฺติ คหปตฺติ ทิวาทิวสฺส จมฺปาเย นิคฺคหิตฺติ
#๑ โป. ม. อุตฺตริ ๑ ๒ ม. ย. ภิกฺขุ วสฺสสทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี ๑
#๒ โป. ม. อเวมฺว ๑ สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี ๑
#๓ สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี สทฺฐี ๑

ภควนุตฺตํ ทสฺสนาย อถโฆ วชฺชียมาหิตสฺส คหปติสฺส เอตทโหสิ
อกาโล โข ตาว ภควนุตฺตํ ทสฺสนาย ปฏิสฺสลิโน ภควา
มโนภาวนียานํ ๑ ภิกฺขุณฺโณ อกาโล ทสฺสนาย ปฏิสฺสลิโน มโนภาวนียา
ภิกฺขุ ยนฺนุนาหิ เยน อณฺฺตติตฺติยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม
เตนฺฺปสฺสงฺกเมยฺยนฺฺติ อถโฆ วชฺชียมาหิโต คหปติ เยน อณฺฺตติตฺติยานํ
ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนฺฺปสฺสงฺกมิ ฯ เตน โข ปน สมเยน
อณฺฺตติตฺติยา ปริพฺพาชกา สฺงกมฺม สมากมฺม อุนฺฺนาทิโน อจฺจาสทฺทา
มหาสทฺทา อนेกวิหิตํ ติรจฺจานกถํ กเถนฺฺตา นิสินฺฺนา โหณฺฺติ อทฺทสฺส
โฆ เต อณฺฺตติตฺติยา ปริพฺพาชกา วชฺชียมาหิตํ คหปตี ทูรโต
อากจฺจนฺฺตํ ทิสฺวาน อณฺฺมณฺฺถํ สจฺจเปสฺสึ อปฺปสทฺทา โภณฺฺโต โหณฺฺตุ
มา โภณฺฺโต สทฺทมกตฺถ อยฺม วชฺชียมาหิโต คหปติ อากจฺจติ สมณฺฺส
โคตมสฺส สาวโก ยาวตา โข ปน สมณฺฺส โคตมสฺส สาวกา
กิหิ อิทาทวสนา จมฺปายฺม ปฏิวสฺนติ อยฺม เตสฺส อณฺฺตโร
วชฺชียมาหิโต คหปติ อปฺปสทฺทกามา โข ปน เต อายสฺมนฺฺโต
อปฺปสทฺทวินีตา อปฺปสทฺทสฺส วณฺฺณวาทิโน อปฺเปว นาม อปฺปสทฺท
ปริสฺส วิทิตฺวา อฺปสฺสงฺกमितพฺพิ มณฺฺเญยฺยติ อถโฆ เต [๒] ปริพฺพาชกา
ตฺถนฺฺหิ อเหตุํ ฯ อถโฆ วชฺชียมาหิโต คหปติ เยน [๓] ปริพฺพาชกา
เตนฺฺปสฺสงฺกมิ อฺปสฺสงฺกมิตฺวา เตหิ อณฺฺตติตฺติเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธี
สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณฺฺยํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนฺฺตํ นิสีทิ ฯ
เอกมฺนฺฺตํ นิสินฺฺนํ โข วชฺชียมาหิตํ คหปตี เต [๔] ปริพฺพาชกา เอตทโวจํ
#๑ ม. ย. ... นมฺปิ ฯ ๒-๓-๔ อณฺฺตติตฺติยา ฯ

สจฺจํ กิร คหปติ สมโณ โคตโม สพุพฺ ๓ ๒ ๑ ครหติ สพุพฺ ๓ ๒ ๑
ลูชาชีวี เอกํเสน อุปกุกอสติ อุปวทตีติ ๑ น โข ฆนฺเต ภควา สพุพฺ
๓ ๒ ๑ ครหติ นปี สพุพฺ ๓ ๒ ๑ ลูชาชีวี เอกํเสน อุปกุกอสติ อุปวท
การยฺหํ โข ฆนฺเต ภควา ครหติ ปัสสิย ๑ ปัสสติ การยฺหํ โข
ปน ฆนฺเต ภควา ครหฺนโต ปัสสิย ปัสสนฺโต วิชวาที ๒ ภควา น
โส ภควา เอตฺถ เอกํสวาทีติ ๓ ๑ เอวํ วุตฺเต อญฺจตโร ปริพฺพาชโก
วชฺชียมาหิตํ คหปตี เอตทโวจ อากเมหิ ตฺวํ คหปติ ยสฺส ตฺวํ
สมณฺสส โคตมสฺส ฆณฺเณ ภาสสิ โส ๔ สมโณ โคตโม เวณยโก
อปฺปญฺจตฺติโกติ ๑ เอตฺถปาทํ ฆนฺเต อายสฺมณฺเต วกฺขามิ สหฺมมฺเม
อิทํ กุสฺลนฺติ ฆนฺเต ภควตา ปญฺจตฺติ อิทํ อกุสฺลนฺติ ฆนฺเต
ภควตา ปญฺจตฺติ อิติ กุสฺลากุสฺลํ ภควา ปญฺญาปมาโน ๕
สฺปฺปญฺจตฺติโก น โส ภควา เวณยโก อปฺปญฺจตฺติโกติ ๑ เอวํ วุตฺเต [๖]
ปริพฺพาชกา ตฺถเหภฺตฺตา มงฺกฺกุเต ปตฺตกฺขนฺธา อโรมุขา ปชฺฌายนฺตา
อปฺปฎฺธิภาณมา นิสีทิสฺสุ ๑ อถ โข วชฺชียมาหิตํ คหปติ เต ปริพฺพาชเก
ตฺถเหภฺตฺเต มงฺกฺกุเต ปตฺตกฺขนฺเธ อโรมุখে ปชฺฌายนฺเต อปฺปฎฺธิภาณ
วิทิตฺวา อุกฺขายาสนา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺติ นิสีทิ เอกมฺนตฺติ นิสินฺโน โข
วชฺชียมาหิตํ คหปติ ยาวตโก อโหสิ เตหิ อญฺจตฺติเยหิ ปริพฺพาชเกหิ
สทฺฐี กถาสลฺลาโป ตํ สพุพฺ ภควโต อาโรเจสิ ๑ สาทฺฐ สาทฺฐ คหปติ
#๑ ม. ปัสสิตพุพฺ ๑ ๒ โป. ม. ย. วิชวาโท ๑ ๓ โป. ม. ย. เอกํสวาโทติ ๑
#๔ ม. อัย ปาโจ นตฺติ ๑ ๕ ปญฺญาปมาโนติปิ ปาโจ ๑ ๖ ม. ย. เต ๑

เอว โข เต คหปติ โมฆปุริสา กาเลน กาลิ สหชมเมน สุนิคุคหิตั
นิคุคเหตุพพา นานิ คหปติ สพุพิ ตปี ตปีตพพุนติ วทามิ น ปนานิ
คหปติ สพุพิ ตปี น ตปีตพพุนติ วทามิ นานิ คหปติ สพุพิ สมาทานิ
สมาทิตพพุนติ วทามิ น ปนานิ คหปติ [๑] สมาทานิ น สมาทิตพพุนติ
วทามิ นานิ คหปติ สพุพิ ปธานิ ปทหิตพพุนติ วทามิ น ปนานิ
คหปติ สพุพิ ปธานิ น ปทหิตพพุนติ วทามิ นานิ คหปติ สพุพิ
ปฏินิสสคคั ปฏินิสสชชิตพโพติ ๒ วทามิ น ปนานิ คหปติ [๑] ปฏินิสสคคั
น ปฏินิสสชชิตพโพติ วทามิ นานิ คหปติ สพุพิ วิมุตตี
วิมัจจิตพพาติ ๓ วทามิ น ปนานิ คหปติ สพุพิ วิมุตตี น วิมัจจิตพพาติ ๓
วทามิ ยลหิ คหปติ ตปี ตปีโต อกุสลา ชมมา อภิวัตตุนติ
กุสลา ชมมา ปรีหายนติ เอวรूपิ ตปี น ตปีตพพุนติ วทามิ ยลจ
ขวาสุส คหปติ ตปี ตปีโต อกุสลา ชมมา ปรีหายนติ กุสลา
ชมมา อภิวัตตุนติ เอวรूपิ ตปี ตปีตพพุนติ วทามิ ยลหิ คหปติ
สมาทานิ สมาทยโต ๔ อกุสลา ชมมา อภิวัตตุนติ กุสลา ชมมา
ปรีหายนติ เอวรूपิ สมาทานิ น สมาทิตพพุนติ วทามิ ยลจ
ขวาสุส คหปติ สมาทานิ สมาทยโต ๔ อกุสลา ชมมา ปรีหายนติ กุสลา
ชมมา อภิวัตตุนติ เอวรूपิ สมาทานิ สมาทิตพพุนติ วทามิ ยลหิ
คหปติ ปธานิ ปทหโต อกุสลา ชมมา อภิวัตตุนติ กุสลา ชมมา
ปรีหายนติ เอวรूपิ ปธานิ น ปทหิตพพุนติ วทามิ ยลจ ขวาสุส
คหปติ ปธานิ ปทหโต อกุสลา ชมมา ปรีหายนติ กุสลา ชมมา
#๑ สพุพุนติ ปท ภูจึ มลลเย ๑ ๒ ม. ย. สพุโพ ปฏินิสสคคโค
#ปฏินิสสชชิตพโพติ ๑ อิต ปรี เอสเว นโย ๑
#๓ สพุพา วิมุตติ วิมัจจิตพพาติปิ ปาโจ ๑ ๔ สมาทยโตติปิ ปาโจ ๑

อภิวทฺถนฺติ เอวรูปํ ปธานํ ปทหิตพฺพนฺติ วทามิ ยถฺยหิ คหปติ
ปฏฺนิสฺสคฺคํ ปฏฺนิสฺสชฺชโต อกฺุสลา ฐมฺมา อภิวทฺถนฺติ กุสลา ฐมฺมาถ
ปรีหายนฺติ เอวรูปํ ปฏฺนิสฺสคฺคโค น ปฏฺนิสฺสชฺชิตพฺโพติ วทามิ
ยถฺยจ ขฺวาสุส คหปติ ปฏฺนิสฺสคฺคํ ปฏฺนิสฺสชฺชโต อกฺุสลา ฐมฺมา
ปรีหายนฺติ กุสลา ฐมฺมา อภิวทฺถนฺติ เอวรูปํ ปฏฺนิสฺสคฺคโค
ปฏฺนิสฺสชฺชิตพฺโพติ วทามิ ยถฺยหิ คหปติ วิมฺตฺตี วิมฺจฺจโต อกฺุสลา
ฐมฺมา อภิวทฺถนฺติ กุสลา ฐมฺมา ปรีหายนฺติ เอวรูปํ วิมฺตฺติ
น วิมฺจฺจิตพฺพาติ วทามิ ยถฺยจ ขฺวาสุส คหปติ วิมฺตฺตี วิมฺจฺจโต
อกฺุสลา ฐมฺมา ปรีหายนฺติ กุสลา ฐมฺมา อภิวทฺถนฺติ เอวรูปํ
วิมฺตฺติ วิมฺจฺจิตพฺพาติ วทามิ ติ ๑ อถ โข วชฺชียมาหิโต คหปติ ภควตา
ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสีโต สมากปปีโต สมฺตฺเตชฺชโต สมฺปหฺสีโต
อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาทฺตฺวา ปทกฺุจฺฉิณฺณํ กตฺวา ปกฺุคามิ ๑ อถ โข
ภควา อจฺิริปกฺุณฺเต วชฺชียมาหิเต คหปติมฺหิ ภิกฺุชฺช อามนฺเตสิ โยปี
โย ๑ ภิกฺุชฺช ทิฆรตฺตํ อปฺุปรชฺกฺุโข อิมสฺสมิ ฐมฺมวินเย โสปี เอวเมว
อณฺุณตฺติตฺติเย ปรีพฺพาชโก สหฐมฺเมน สฺนิกฺุคฺคหิตํ นิกฺุคฺคเหยฺย ยถาดํ
วชฺชียมาหิเตน คหปติเนน นิกฺุคฺคหิตาติ ๑

[๕๕] อถ โข อุตฺติโย ปรีพฺพาชโก เยน ภควา เตนฺุปสฺงกมิ
อุปสฺงกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สฺมโหมติ สฺมโหมทฺนียํ กถํ สาราณียํ
วีสิตฺวาเรตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีติ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺโน โข อุตฺติโย
ปรีพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทโวจ กิ ํ นุ โข โภ โคตม สสฺสโต โลโก
#๑ ไป. ยู. โส ๑ ม. โส ภิกฺุชฺชเว ภิกฺุชฺช ๑

อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ ฯ [๑] อพฺยาคตํ โข เอตํ อุตฺตฺยิย มยา
สสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ ฯ ก็ ปน โภ
โคตม อสสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ ฯ เอตมฺปิ
โข อุตฺตฺยิย อพฺยาคตํ มยา อสสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ
โมฆมณฺณนฺติ ฯ ก็ นฺ โข โภ โคตม อนฺตฺวา โลโก... อนนฺตฺวา
โลโก ... ตํ ชีวํ ตํ สรฺรํ ... อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรฺรํ ... โหติ
ตถาคโต ปรมฺมรณา ... น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา... โหติ จ
น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา ... เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต
ปรมฺมรณา อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ ฯ เอตมฺปิ โข อุตฺตฺยิย
อพฺยาคตํ มยา เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา
อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ ฯ ก็ นฺ โข โภ โคตม สสฺสโต
โลโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ อิติ ปุณฺณโจ สมานอ อพฺยาคตํ
โข เอตํ อุตฺตฺยิย มยา สสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ
โมฆมณฺณนฺติ วเทสิ ก็ ปน โภ โคตม อสสฺสโต โลโก อิทเมว
สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ อิติ ปุณฺณโจ สมานอ เอตมฺปิ โข อุตฺตฺยิย
อพฺยาคตํ มยา อสสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ
วเทสิ ก็ นฺ โข โภ โคตม อนฺตฺวา โลโก... อนนฺตฺวา โลโก...
ตํ ชีวํ ตํ สรฺรํ ... อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรฺรํ ... โหติ ตถาคโต
ปรมฺมรณา ... น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา... โหติ จ น จ โหติ
ตถาคโต ปรมฺมรณา ... เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา
#๑ ไป. ยนฺติ ทิสฺสตี ฯ

อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ อิติ ปุณฺโณ สฺมาโน เอตมฺปิ โข
 อุตฺตฺย อพฺยาถํ มยา เนว โหติ น น โหติ ตถาคโธ ปรมฺมรณฺนา
 อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ วเทสิ อถ กิณฺจฺรหิ โภตา โคตเมน
 พฺยาถนฺติ ฯ อภิญฺญา โข อหิ อุตฺตฺย สวากานํ ฌมฺมํ เทเสมิ
 สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺกุกมฺยา ทุกฺขโทมนสฺสานํ
 อตฺตงฺกมฺยา ฌายสฺส อธิคฺมฺยา นิพฺพานสฺส สจฺฉนิกิริยาชาติ ฯ ยํ ปเนตํ
 ภวํ โคตโม อภิญฺญา สวากานํ ฌมฺมํ เทเสสิ สตฺตานํ วิสุทฺธิยา
 โสภปริเทวานํ สมตฺกุกมฺยา ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺตงฺกมฺยา ฌายสฺส
 อธิคฺมฺยา นิพฺพานสฺส สจฺฉนิกิริยา สพฺโพ วา ๑ เตน โลโก นียฺยาตฺสตี ๒
 อฺปฺพทฺโฆ วา ติภาโค วา ๓ เหวํ วุตฺเต ภควา ตฺถนฺทึ อโหสิ ฯ อถ โข
 อายสฺมา อานนฺทสฺส เอตทโหสิ มาเหว ๔ โข อุตฺตฺย ปริพฺพาชโก
 ปาปํ ทิฏฺฐจิกตํ ปฏฺฐิถิ ๕ สพฺพิ สามุกฺกํสิกํ วต เม สมโณ โคตโม
 ปญฺหิ ปุณฺโณ สํสาเทติ โน วิสชฺเชติ นฺน น ๖ วิสหตีติ ตทสฺส
 อุตฺตฺยสฺส ปริพฺพาชกสฺส ทิฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาชาติ อถ โข อายสฺมา
 อานนฺโท อุตฺตฺย ปริพฺพาชกํ เอตทโวจฺ เตนหาโส อุตฺตฺย อฺปฺมฺนฺเต
 กริสฺสามิ อฺปฺมายมิเชกฺจฺเจ วิญฺญู ปุริสา ภาสีตฺสส อตฺถํ อาชานนฺติ
 เสยฺยถาปิ อาวโส อุตฺตฺย รมฺโฆ ปจฺจนฺติมํ นครํ ตํ ทพฺพทฺทาลํ ๗
 ทพฺพทฺทการโตรณํ เอกทฺวารํ ตตฺตรสฺส โทวาริโก ปณฺฑิโต พยฺตุโต
 เมธาวิ อญฺญาตํ นีวาเรตา ๘ ญาตํ ปเวเสตา โส ตสฺส นครสฺส
 สมฺนฺตา อฺนฺปรียายปถํ [๕] อฺนฺกุกมฺมาโน น ปสฺเสยฺย ปการสนฺธิ วา
 #๑ ย. จ ๑ ๒ โป. ย. นียฺยิสฺสตี ฯ ม. นียฺยติ ฯ อโธ ปรี เหวํ ฌาตพฺพิ ฯ
 #๓ โป. อฺปฺพทฺโฆ วาติ โภ โคตม วเทหิติ ฯ ม. ย. ติภาโค ฯ ๔ ม. ย. มาเหว ฯ
 #๕ โป. ย. ปฏฺฐิถิ ๑ ๖ ม. ย. น นฺน ๑ ๗ ม. นครํ ทพฺพทฺทธาปี ฯ ย. นครํ
 #ทพฺพทฺทธาปี ๑ ๘ โป. นีวาเรตฺวา ญาตํ ปเวเสตฺวา ๑ ๙ ม. อฺนฺกุกมฺติ
 #อฺนฺปรียายปถํ อิติ ทิสฺสตี ฯ

ปากรวิวรร วา อนุตมโส วิพารนิสสกนมตมปี ๑ โน จ ขวาสส
เอว ฌาณ โหติ เอตตกา ปาณา อิม นกร ปวิสนติ วา
นิกขมนติ วาติ ๑ อถ ขวาสส เอวเมตถ โหติเย โข เกจิ โอพาริกา
ปาณา อิม นกร ปวิสนติ วา นิกขมนติ วา สพเพ เต อมินา
ทวารน ปวิสนติ วา นิกขมนติ วาติ เอวเมว โข อาวุโส อุตฺติย
น ตถาคตสฺส เอว อุตฺตูกถ ๒ โหติ สพฺโพ วา เตน โลโก นียยาสฺสติ
อุปทฺโฆ วา ติภาโค วาติ ๑ อถ โข เอวเมตถ ตถาคตสฺส โหติ
เย โข เกจิ โลกมฺหา นียยีสฺส วา นียยนติ วา นียยาสฺสนติ วา
สพเพ เต ปญจ นีวรณ ปหาย เจตโส อุปกฺกิลเส ปญญา
ทพฺพลีกรณ จตฺตฺส สติปฺภฺจฺจเนสฺส สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ยถาภูตํ ภาเวตฺวา เอวเมเต โลกมฺหา นียยีสฺส วา นียยนติ วา นียยาสฺสนติ
วาติ ๑ ยเทว โข ตฺวํ อาวุโส ๑ อุตฺติย ภควนฺตํ อิม ๔ ปญฺหํ อปฺจฺฉิ
ตเทเวตํ ปญฺหํ ภควนฺตํ อญฺเณน ปฺริยาเยน อปฺจฺฉิ ๕ ตสฺมา เต
ตํ ภควา น พฺยาภาสีติ ๑

[๕๖] เอกํ สมฺมํ อายสฺมา อานนฺโท [๖] รตฺติยา ปจฺจฺสสมฺมํ
ปจฺจฺจฺจาย เยน ตโปทา เตนฺปสฺงกมิ คตฺตานิ ปฺริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
คตฺตานิ ปฺริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
#๑ ม. วิพารนิกขมนมตมปี ๑ ๒ โป. ม. อุตฺตูกถ ๑ ๑ โป. ยเทว เขวตถ
#อาวุโส อิม ปญฺหํ อปฺจฺฉ ๑ ๔ ม. ยฺ. อัย ปาโจ นตฺถิ ๑ ๕ โป. อปฺจฺฉ ๑
#๖ ม. ยฺ. ราชคฺเห วิหฺรติ ตโปทาราเม อถ โข อายสฺมา อานนฺโทติ อตฺถิ ๑ ๗ โป. ม.
#ตโปเท ๑

ปุพฺพปาปมาโน ฯ โภกนุโทปิ โข ปริพฺพาชโก รตฺติยา ปจฺจุสสมยฺ
 ปจฺจุจฺจาย เยน ตโปทา เตนฺอุปสงฺกมิ คตฺตานิ ปริสฺติณฺจิตฺตํ อทฺทสา
 โข โภกนุโท ปริพฺพาชโก อายสฺมุนฺตํ อานนฺทํ ทูรโตว อากจฺจนฺตํ
 ทิสฺวาน อายสฺมุนฺตํ อานนฺทํ เอตทวโจ กฺเวตฺถ ๑ อวฺสุโตติ ฯ อหฺมาวฺสุ
 ภิภฺชฺชติ ฯ กตฺเม อวฺสุโต ภิภฺชฺชติ ๒ ฯ สมณฺหา อวฺสุโต สกฺยปฺตฺติยาติ ๓ ฯ
 ปุจฺเจยฺยาม มยฺ อายสฺมุนฺตํ ภิณฺจิทฺเว ทสฺส สเจ อายสฺมา โอบาสํ
 กโรติ ปฺลหสฺส เวยฺยากรณฺยาติ ปุจฺฉวฺสุ สุตฺวา เวทิสฺสามาติ กิ
 นฺ โข โภ สสฺสโต โลโก อิทฺเมว สจฺจํ โมฆมฺมณฺณนฺติ
 เอวํทิกฺขฺชโก ๔ ภาวนฺติ ฯ น โข อหํ อวฺสุโต เอวํทิกฺขฺชโก สสฺสโต โลโก
 อิทฺเมว สจฺจํ โมฆมฺมณฺณนฺติ ฯ กิ นฺ โข ๕ โภ อสฺสโต โลโก
 อิทฺเมว สจฺจํ โโมฆมฺมณฺณนฺติ เอวํทิกฺขฺชโก ภาวนฺติ ฯ น โข อหํ
 อวฺสุโต เอวํทิกฺขฺชโก อสฺสโต โลโก อิทฺเมว สจฺจํ โโมฆมฺมณฺณนฺติ ฯ
 กิ นฺ โข โภ อนฺตฺวา โลโก ... อนนฺตฺวา โลโก ... ตํ
 ชิวํ ตํ สรริ ... อณฺณํ ชิวํ อณฺณํ สรริ ... โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺหา ...
 น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺหา ... โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต
 ปรมฺมรณฺหา ... เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺหา อิทฺเมว
 สจฺจํ โโมฆมฺมณฺณนฺติ เอวํทิกฺขฺชโก ภาวนฺติ ฯ น โข อหํ อวฺสุโต
 เอวํทิกฺขฺชโก เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺหา อิทฺเมว
 สจฺจํ โโมฆมฺมณฺณนฺติ ฯ เตนฺหิ ภาวํ น ชานาติ น ปสฺสตีติ ฯ
 น โข อหํ อวฺสุโต น ชานามิ น ปสฺสามิ ชานามิหํ อวฺสุโต
 #๑ ยฺ. กวตฺถ ๑ ๒ โป. ม. ยฺ. กตฺเมสฺส อวฺสุโต ภิภฺชฺชนฺติ ๑ ๓ โป. ม. ยฺ.
 #สมณฺหานํ อวฺสุโต สกฺยปฺตฺติยานนฺติ ๑ ๔ โป. ม. ยฺ. เอวํทิกฺขฺช ๑ สพฺพตฺถ
 #อิตฺสเมว ๑ ๕ ม. ยฺ. กิ ปน โภ ๑

ปสฺสามิตฺติ ฯ กิ นฺ โข โภ สสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ
 โมฆมณฺณนฺติ เอวํทิกฺขจิกฺโก ภวนฺติ อิติ ปุณฺณโจ สมานนฺ โข อหํ
 อาวุโส เอวํทิกฺขจิกฺโก สสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ
 วทสฺสิ กิ นฺ โข ๑ โภ อสสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ โโมฆมณฺณนฺติ
 เอวํทิกฺขจิกฺโก ภวนฺติ ปุณฺณโจ สมานนฺ โข อหํ อาวุโส
 เอวํทิกฺขจิกฺโก อสสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ โโมฆมณฺณนฺติ
 วทสฺสิ กิ นฺ โข โภ อนนฺตวา โลโก ... อนนฺตวา โลโก ... ตํ
 ชีวํ ตํ สรีริ ... อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรีริ ... โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺนา ...
 น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺนา ... โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต
 ปรมฺมรณฺนา ... เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺนา อิทเมว
 สจฺจํ โโมฆมณฺณนฺติ เอวํทิกฺขจิกฺโก ภวนฺติ อิติ ปุณฺณโจ สมานนฺ โข
 อหํ อาวุโส เอวํทิกฺขจิกฺโก เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต
 ปรมฺมรณฺนา อิทเมว สจฺจํ โโมฆมณฺณนฺติ วทสฺสิ เตนฺนํ ภา
 น ชานาติ น ปสฺสตีติ อิติ ปุณฺณโจ สมานนฺ โข อหํ อาวุโส
 น ชานามิ น ปสฺสามิ ชานามหํ อาวุโส ปสฺสามิตฺติ วทสฺสิ ฯ
 ยถากถํ ปนาวุโส อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺถโถ ทฏฺฐพฺโพติ สสฺสโต
 โลโก อิทเมว สจฺจํ โโมฆมณฺณนฺติ โข อาวุโส ทิกฺขจิกฺคเมตํ
 อสสฺสโต โลโก อิทเมว สจฺจํ โโมฆมณฺณนฺติ โข อาวุโส
 ทิกฺขจิกฺคเมตํ อนนฺตวา โลโก ... อนนฺตวา โลโก ... ตํ ชีวํ ตํ
 สรีริ ... อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรีริ ... โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺนา ... น
 #๑ ไป. ม. ย. กิ ปน ฯ

โหติ ตถาคโต ปรมมรณา ... โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต
 ปรมมรณา ... เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมมรณา อิทเมว
 สจจัม โมฆมณณนุติ โข อาวุโส ทิฏฐิคติเมตัม ยาวตา อาวุโส
 ทิฏฐิคติตา ยาวตา ทิฏฐิฏฺฐานา อธิฏฺฐานัม ปริยฺภูฐานัม [๑] สมุคฺขมาโต
 ตมห์ ชานามิ ตมห์ ปสฺสามิ ตมห์ ชานนฺโต ชานามิ ตมห์
 ปสฺสนฺโต ปสฺสามิ กุยาห์ วกฺขามิ น ชานามิ น ปสฺสามิ ๘
 ชานามิ อาวุโส ปสฺสามิ ๗ โโก นาม आयสฺมา กถณจ
 ปนายสมฺนตัม สพฺรหฺมจริ สลฺยชานนฺตํ ๗ อานนฺโทติ โข เม อาวุโส
 นามิ อานนฺโทติ จ ปน มํ สพฺรหฺมจริ สลฺยชานนฺตํ ๗
 มหาจริเยน กิร โโก สทฺธิ มนฺตยมานา น ชานิมฺหา ๒ आयสฺมา
 อานนฺโทติ ๗ สเจ हि มยํ สลฺยชานเยยาม อयมายสฺมา อานนฺโทติ
 เอตตฺกมฺปิ โน นปฺปฏิภาเสยฺย ๑ ขมตฺ จ เม आयสฺมา อานนฺโทติ ๗

[๕๑] ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย ๔
 ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเยยฺโย อลฺยชลฺยกรณฺเณยฺโย อนฺตฺตริ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส
 กตเมหิ ทสฺหิ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวโต
 วิหฺรติ อจฺจโรจฺรสมฺปนฺโน อณฺมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวิ สฺมาทาย
 สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺส พหุสฺสโต โหติ สุตฺตรโร สุตฺสนฺนิจโย เย
 เต ฐมฺมา อาทิกฺลฺยาณา มชฺฌกฺลฺยาณา ปริโยสานกฺลฺยาณา สาคถํ
 สพฺยณฺชนํ เกวลปฺริปฺณณํ ปฺริสฺตฺตํ พฺรหฺมจริยํ อภิวทฺนฺติ ตถารูปาสฺส
 ฐมฺมา พหุสฺสตา โหนฺติ ๕ตา วจฺสา ปฺริจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา
 #๑ โป. สมุคฺขานํ ๗ ม. ทิฏฺฐิฏฺฐานํ ทิฏฺฐิอธิฏฺฐานํ ทิฏฺฐิปรียฺภูฐานํ
 #ทิฏฺฐิสมุคฺขานํ ทิฏฺฐิสมุคฺขมาโต ๗ ยฺ. ทิฏฺฐิฐาน ... อธิฏฺฐาน ...
 #ปรียฺภูฐาน ... สมุคฺขาน ... สมุคฺขมาโต ๗ ๒ ม. ยฺ. ชานิมฺหา ๗
 #๓ นปฺปฏิภาเสยฺยฺยฺนฺติ ภวิตพฺพ ๗ ๔ ม. ยฺ. โหติตี อตฺถิ ๗

สุปปฏิวิทฐา กลุยามมิตโต โหติ กลุยามสหาโย กลุยามสมปวงโก
 สมมาทัญจโก โหติ สมมาทสุสเนน สมมุนาคโต อนเนกวิหิต อิทฐิวิธ
 ปจฺจนุโกติ เอโกปี หุตฺวา พุทฺธา โหติ พุทฺธาปี หุตฺวา เอโก
 โหติ อาวิภาวํ ติโรภาวํ ติโรกฺขุฑํ ติโรปการํ ติโรปพุดํ
 อสขฺขมาโน คจฺจนติ เสยฺยถาปี อากาเส ปจฺเวียปี อุมมุชฺชนิมมุชฺชํ กโรติ
 เสยฺยถาปี อุกฺเท อุกฺเทปี อภิขฺชมาเน คจฺจนติ เสยฺยถาปี ปจฺเวีย
 อากาเสปี ปลฺลลงฺเกน กมฺติ เสยฺยถาปี ปกฺขี สกฺโณ อิมปี
 จนฺทิมสุริเย เอวํหิทฺธิเก เอวํมหานุภาเว ปาณินา ปรามสฺติ ปริมชฺชติ
 ยาว พุรฺหมโลกาปี กาเยน จ ๑ วสํ วตฺเตติ ทิพฺพาย โสตธาตฺยา
 วิสุทฺธาย อติกฺกนฺตมานุสีกาย อุโภ สทฺเท สฺฐมาติ ทิพฺเพ จ มานุเส
 จ เย ทูเร สนฺติเก จ ปฺรสตฺตานํ ปฺรปฺกฺกลานํ เจตฺสา เจโต
 ปฺริจฺจ ปฺชานาติ สฺรารํ วา จิตฺตํ สฺรารํ จิตฺตฺนฺติ ปฺชานาติ
 วิตฺรารํ วา จิตฺตํ วิตฺรารํ จิตฺตฺนฺติ ปฺชานาติ สฺโทสํ วา จิตฺตํ ...
 วิตฺโทสํ วา จิตฺตํ ... สฺโมหํ วา จิตฺตํ ... วิตฺโมหํ วา จิตฺตํ ...
 สจฺจจิตฺตํ วา จิตฺตํ ... วิกฺกจิตฺตํ วา จิตฺตํ ... มหฺกคฺตํ วา จิตฺตํ ...
 อมฺหคฺคํ วา จิตฺตํ ๒ ... สจฺจจฺจวํ วา จิตฺตํ ... อนฺจจฺจวํ วา จิตฺตํ ...
 สฺมาหิตํ วา จิตฺตํ ... อสฺมาหิตํ วา ๓ จิตฺตํ ... วิมฺจฺจวํ วา จิตฺตํ ...
 อวิมฺจฺจวํ วา จิตฺตํ อวิมฺจฺจวํ จิตฺตฺนฺติ ๔ ปฺชานาติ อนเนกวิหิต
 ปฺพเพณิวาสํ อนฺนสฺสรติ เสยฺยถิํ เอกมฺปี ชาตี เทวปี ชาติโย
 ติสฺโสปี ชาติโย จตฺสฺโสปี ชาติโย ปญฺจปี ชาติโย ทสปี ชาติโย
 #๑ ม. ย. จสฺสฺโส นตฺถิ ๑ ๒ โป. ย. อมฺหคฺคํ ... มหฺกคฺตํ ... ๑ ๓ โป. ย.
 #อสฺมาหิตํ ... สฺมาหิตํ ... ๑ ๔ โป. ย. อวิมฺจฺจวํ ... วิมฺจฺจวํ ... ๑

วัสุมปี ชาตโย คีสมปี ชาตโย จตุตาฬีสุมปี ชาตโย ปณณาสุมปี
 ชาตโย ชาตีสตุมปี ชาตีสทสุมปี ชาตีสตสทสุมปี อนเนเกปี สัฏฐกุปเป
 อนเนเกปี วิฎฐกุปเป อนเนเกปี สัฏฐวิฎฐกุปเป อมุตฺราสี
 เอว์นาโม เอว์โคตฺโต เอว์ฉนฺโณ เอว์มาหาโร เอว์สุขทุกขปฏิสัเวที
 เอว์มายุปรियนฺโต โส ตโต จุโต อมุตฺร อุทปาที ตตฺรปาสี ๑
 เอว์นาโม เอว์โคตฺโต เอว์ฉนฺโณ เอว์มาหาโร เอว์สุขทุกขปฏิสัเวที
 เอว์มายุปรियนฺโต โส ตโต จุโต อิฐุปฺปนฺโนติ ๒ อิติ สากาโร
 สอุทเทถั อเนกวิหิตั ปุพฺเพนิวาทั อนฺุสฺสรติ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเชน
 อติกฺกนฺตมานุสเสน สตฺเต ปสฺสติ จวฺมานเ อูปชฺชวฺมานเ หีเน ปณฺเฑเต
 สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกเต ทุกฺคเต ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานาติ
 อิเม วต [๑] โภณฺโต สตฺตา กายทฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา วจฺิทฺจฺจริเตน
 สมฺนฺนาคตา มโนทฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานํ อูปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกิภา'
 มิจฺฉาทิฏฺฐิกิมฺสมาทานา เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา อปายั
 ทุกฺคตี วินิปาตึ นิรยํ อูปนฺนา อิเม วา ปน โภณฺโต สตฺตา
 กายสฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา วจฺิสุจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา มโนสฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา
 อริยานํ อนฺุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกิภา สมฺมาทิฏฺฐิกิมฺสมาทานา
 เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา สุกตี สุกฺคํ โลกํ อูปนฺนาติ อิติ
 ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเชน อติกฺกนฺตมานุสเสน สตฺเต ปสฺสติ จวฺมานเ
 อูปชฺชวฺมานเ หีเน ปณฺเฑเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกเต ทุกฺคเต
 ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานาติ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตตี
 #๑ โป. ย. ตตฺรปาสี ฯ ๒ ม. อิฐุปฺปนฺโนติ ฯ โป. ย. อิฐุปฺปนฺโนติ ฯ
 #๓ ม. เอตฺถนฺตเร โขสทฺโท ทิสฺสติ ฯ

ปณฺณาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยฺม อภิญญา สจฺจนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
วิหฺรติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชติกรณฺิโย อนฺุตฺตรํ
ปฺญฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสชาติ ฯ

[๕๘] ทสฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ ยสฺสํ
ยสฺสํ ทิสายํ วิหฺรติ ฬาสฺสฺยเว วิหฺรติ กตฺเมหิ ทสฺหิ เถโร โหติ
รตฺตตฺถญฺญ จิรปฺพชฺชิตฺโต สีสฺวา โหติ สมฺมทาย สิฏฺฐติ สิฏฺฐาปเทสฺสุ
พหุสฺส
พหุสฺส
มชฺเชกฺก
ปรีโยสานกฺก
ปรีสุทฺธํ พุรฺหมจฺริยํ อภิวทฺนฺติ ตถารูปาสฺส ชมฺมา พหุสฺสฺสฺส
โหนฺติ
ชฺตา วจฺสา ปรีจิตฺตา มนฺसानุเปกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
โห ปนฺสฺส ปาติโมกฺขานิ วิตุถาเรน สฺวาคตานิ โหนฺติ สฺวิกตฺตานิ
สุปฺปวตฺตตฺตานิ ๑ วิญฺจิตฺตานิ สุตฺตสฺส อนฺุพฺยณฺชนสฺส อธิกรณฺสมฺปฺปาทวฺอุปสมฺกฺสโล
โหติ ชมฺมกาโม โหติ ปิยสมฺมทาทาโร อภิชฺมฺเม อภิวินฺเย
อุพฺพารปามฺชฺชฺช ๒ สนฺคฺคฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
ปจฺจยเกสฺชชฺชปรีกฺษาเรน ปาสาทิกโ โหติ อภิกฺกนฺตปฏิกฺกนฺเต ๓
สฺส
ทิฏฺฐชฺมฺมสุขวิหฺรณํ นิกามลาภิ โหติ อภิกฺจฺฉลาภิ อภิสฺริลาภิ อาสฺวานญฺจ
ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี ปณฺณาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยฺม อภิญญา
สจฺจนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ชมฺเมหิ
#๑ โป. ม. ยฺ. สฺปวตฺตตฺตนิ ฯ ๒ โป. ม. อุพฺพารปามฺชฺชฺช ฯ ๓ โป. อติกฺกนฺตปฏิกฺกนฺโต ฯ
#๔ ปิสฺสทโท นตฺถิ ฯ ๕ โป. ยฺ. อภิจेतฺติกานํ ฯ

สมนุทธโค โถโร ภิกขุ ยสฺสํ ยสฺสํ ทิสายํ วิหริติ ฆาสุเยว วิหริตฺติ ฯ

[๕๕] อถ โข อายสฺมา อุปาถิ เยน ภควา เตนุปลสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีหิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน
 โข อายสฺมา อุปาถิ ภควนฺตํ เอตทโวจ อิจฺฉามหํ ภนฺเต อรณฺณวนปตฺถานิ ๑
 ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐเสวิตฺตุนฺติ ฯ ทฺวาริสฺสุมภวานิ หิ ๒
 โข อุปาถิ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ทฺวาริ ปวิเวกํ
 ทฺวาริรํมํ เอกตฺเต หฺรณฺติ มณฺเฒ มโน วนานิ สมาริ อลภมานสฺส
 ภิกขุโน โย โข อุปาถิ เอวํ วเทยฺย อหํ สมาริ อลภมาโน
 อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐเสวิตฺตาสามิถิ ตสฺเสตํ
 ปาฏิกงฺขํ สํสีทิสฺสติ วา อุปฺปลวิสฺสติ ๓ วา เสยฺยถาปิ อุปาถิ มหาอุทฺทกรหโท
 อถ อากฺขณฺเอยฺย หตฺถินาโค สตฺตรตโน วา อฑฺฒญฺจฺจฺรตโน ๔
 วา ตสฺส เอวมสฺส ขนฺนุนาหํ อิมํ อุทฺทกรหํ โอคาเหตุวา กณฺณสนฺโรวิกํปิ
 จิฑฺฒํ กิเพยฺยํ ปิฏฺฐิสฺสนฺโรวิกํปิ จิฑฺฒํ กิเพยฺยํ กณฺณสนฺโรวิกํปิ
 จิฑฺฒํ กิพิตฺวา ปิฏฺฐิสฺสนฺโรวิกํปิ จิฑฺฒํ กิพิตฺวา นฺหาตฺวา ๕
 จ ปิวิตฺวา จ ปจฺจุตฺตริตฺวา เยน กามํ ปกฺกเมยฺยนฺติ โส ตํ
 อุทฺทกรหํ โอคาเหตุวา กณฺณสนฺโรวิกํปิ จิฑฺฒํ กิเพยฺยํ ปิฏฺฐิสฺสนฺโรวิกํปิ
 จิฑฺฒํ กิเพยฺยํ กณฺณสนฺโรวิกํปิ จิฑฺฒํ กิพิตฺวา ปิฏฺฐิสฺสนฺโรวิกํปิ
 จิฑฺฒํ กิพิตฺวา นฺหาตฺวา จ ปิวิตฺวา จ ปจฺจุตฺตริตฺวา เยน
 กามํ ปกฺกเมยฺย ตํ กิสฺส เหตุ มหา อุปาถิ ๖ อตฺตภาโว คมฺภีเร
 คาริ วัณฺหนติ อถ อากฺขณฺเอยฺย สโส วา พิฬาริ วา ตสฺส เอวมสฺส
 #๑ โป. ย. อรณฺเฒ วนปตฺถานิ ฯ สพฺพตฺถ อีทิสฺเมว ฯ ๒ ย. หิสฺสทฺโท นตฺถิ ฯ
 #๓ ม. สพฺพตฺถ วาเรสุ อุปฺปลวิสฺสติ ฯ ๔ โป. อฑฺฒญฺจฺจฺรตฺตรตโน ฯ ย. อฑฺฒจฺรตโน ฯ
 #๕ ม. สพฺพตฺถ วาเรสุ นฺหาตฺวา ฯ ๖ ส. ย. มหา หุปาถ ฯ

โก จาหิ โโก จ หตุธินาโค ยนฺนุนาหิ อิมิ อุตฺตรหํ โอคาเหตุวา
 กณฺณสนฺโหวิกัปปิ จิฑุฑํ ทิเพยฺยํ ปิฏฺฐิสฺสนฺโหวิกัปปิ จิฑุฑํ ทิเพยฺยํ
 กณฺณสนฺโหวิกัปปิ จิฑุฑํ ทิพิตฺวา ปิฏฺฐิสฺสนฺโหวิกัปปิ จิฑุฑํ ทิพิตฺวานฺหาตุวา
 จ ปิวิตฺวา จ ปจฺจุตฺตริตฺวา เยน กามํ ปกฺกเมยฺยณฺติ โส ตํ
 อุตฺตรหํ สหสา อปฺปฏิสงฺขาย ๑ ตสฺเสตํ ปาฏิกงฺขํ สํสีทิสฺสตี วา
 อปฺปิลวิสฺสตี วา ตํ ทิสฺส เหตุ ปรีตฺโต อูปาลิ ๒ อตฺตภาโว
 คมฺภีเร คาริํ น วินฺทติ เอวเมว โข อูปาลิ โย เอวํ วเทยฺย
 อหิ สมาริํ อลภมาโน อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
 ปฏฺฐิสฺเสวีสมาริํ ตสฺเสตํ ปาฏิกงฺขํ สํสีทิสฺสตี วา อปฺปิลวิสฺสตี ๓ วา
 เสยฺยถาปิ อูปาลิ ททโร กุมาโร มนุโท อุตฺตทานเสยฺยโก สเคน มุตฺตกริเสน
 ทิพิติ ตํ ทิ มลฺลลสิ อูปาลิ นนฺวายิ เกวลา ปรีปฺปฺรา
 พาลจิฑุฑาทิ ๔ ฯ เอวํ ฆนฺเต ฯ ส โข โส อูปาลิ กุมาโร อปฺเรน
 สมเยน วุฑฺฒิมนฺวายิ อินฺทฺริยานํ ปรีปากมนฺวายิ ยานิ ตานิ ๕ กุมารกานํ
 ทิพาปนกานิ ฆนฺติ เสยฺยถิทํ วงฺกํ ๖ ฆฏฺทิํ โมกฺขจิกิํ ปิงฺกุลิกิํ ๗
 ปตฺตาพุทฺกํ รตฺกํ ฐนฺกํ เตหิ ทิพิติ ตํ ทิ มลฺลลสิ อูปาลิ นนฺวายิ
 จิฑุฑา ปรีมายิ จิฑุฑายิ อภิกฺกนฺตตรา จ ปณีตตรา จาติ ฯ เอวํ
 ฆนฺเต ฯ ส โข โส อูปาลิ กุมาโร อปฺเรน สมเยน วุฑฺฒิมนฺวายิ
 อินฺทฺริยานํ ปรีปากมนฺวายิ ปญฺจหิ กามคฺเชหิ สมปฺปีโต สมงฺคิฏฺโธ
 ปรีจาเรติ จกฺขุวิญญฺเยยฺยหิ รุเปหิ อิญฺเจหิ กนฺเตหิ มนาเปหิ ปิยฺรูเปหิ
 #๑ โป. ม. อปฺปฏิสงฺขา ฯ เอตฺถนฺตเร จ ปกฺกนฺตเทยฺยاتي ทิสฺสตี ฯ ๒ ย. หุपालิ ฯ
 #๓ ม. อปฺปิลวิสฺสตี วาติ ฯ ๔ โป. พาลทิพาติ ฯ ๕ ม. ยานิ กานิจิ ฯ
 #๖ โป. ย. วงฺกํ ฯ ๗ โป. วตฺถลํ ฯ ม. ย. จิงฺกุลิกิํ ฯ

กามุปสณฺหิตฺตํ รัชฺนีเยหิ โสตฺววิญญฺเยเยหิ สทฺเทหิ ... ฆานวิญญฺเยเยหิ
คณฺเฑหิ ... ชิวฺหาวิญญฺเยเยหิ รเสหิ ... กายวิญญฺเยเยหิ

โผฏฺฐพฺเพหิ อิกฺกุเจหิ กนฺเตหิ มนาเปหิ ปิยฺรูเปหิ กามุปสณฺหิตฺตํ
รัชฺนีเยหิ ตํ กิํ มลฺลสฺสึ อุปาถิ นนฺวายิ ชิทฺทฺทา ปุริมาหิ ชิทฺทฺทาหิ
อภิกฺกนฺตฺตรา จ ปณฺธิตฺตรา จาติ ๑ เอวํ ฆนฺเต ๑ อิทฺ โข ปน [๑]

อุปาถิ ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน
สุคโต โลกวิทู อนฺตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตุถา เทวมนฺุสฺสานิ
พุทฺโธ ภควา โส อิมํ โลกํ สเทวํ สมารํ สพรหมํ สสฺสมณฺพฺราหฺมณิ
ปชฺชํ สเทวมนฺุสฺสํ สยิํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ โส
ธมฺมํ เทเสติ อาทิกฺลฺยาณิ มชฺฌกฺลฺยาณิ ปรีโยสานกฺลฺยาณิ สาคฺถิ
สพฺยณฺชนิ เกวลปรีปฺณณิ ปรีสุทฺธิ พฺรหฺมจฺริยิ ปกาเสติ ตํ ธมฺมํ
สุฉาติ คหปติ วา คหปติปฺตฺโต วา อลฺลตฺรสมิ วา กุเล ปจฺฉา
ชาโต โส ตํ ธมฺมํ สุตฺวา ตถาคเต สทฺธิ ปฏฺิถกฺติ โส เตน
สทฺธาปฏฺิลาเภน สมฺนฺนาคโต อิติ ปฏฺิสถฺยจิกฺขติ สมฺพาโธ ฆราวาโส
รชาปโถ อพฺุโกกาโส ปพฺุพฺชา นยิทํ สุกฺริ อคาริ อชฺฉาวสตา เอกนฺตปรีปฺณณิ
เอกนฺตปรีสุทฺธิ สงฺขลิจิตํ พฺรหฺมจฺริยิ จริตุํ ยนฺนฺนาหิ
เกสมฺสฺสุ อโหเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา
อนคารยิ ปพฺุพฺเชยฺยนฺติ โส อปฺเรน สมฺเยน อปฺปํ วา โภคกฺขนฺธิ
ปฺหาย มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธิ ปฺหาย อปฺปํ วา ฌาติปรีวฏฺฺฏิ ปฺหาย
มหนฺตํ วา ฌาติปรีวฏฺฺฏิ ปฺหาย เกสมฺสฺสุ อโหเรตฺวา กาสายานิ
#๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร โวติ อตฺถิ ๑

วตถานิ อจฺญาเตตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺติ โส เอวํ ปพฺพชฺติโต
สมาโน ภิกฺขุณฺโณ สิกฺขาสาชีวสฺมาปฺนฺโน ปาณาติปาทํ ปหาย ปาณาติปาทา
ปฏฺวิโรโต โหติ นินฺนิตฺตทฺมฺโห นินฺนิตฺตสฺสโถ ลชฺชํ ทยาปฺนฺโน สพฺพปาณญฺจหิตานุกมฺปิ
วิหฺรติ อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ
ทินฺนาทายํ ทินฺนปฏฺวิโรโต อเถเนน สุจฺจฺเจเตน อตฺตนา วิหฺรติ อพฺรหฺมจฺริยํ
ปหาย พฺรหฺมจฺริยํ โหติ อาราจฺริยํ วิโรโต เมถุนา คามชฺชมา มุสาวาทํ
ปหาย มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ สจฺจวาที สจฺจสนฺโห เถโต ปจฺจยโก
อวิสฺวาทโก โลกสฺส ปิสฺสํ วาจํ ปหาย ปิสฺสณาย วาจาย ปฏฺวิโรโต
โหติ น อิตฺโต สุตฺวา น อมฺตฺร ๑ อกฺขาตา อิมํสํ เกทาย อมฺตฺร
วา สุตฺวา น อิมํสํ อกฺขาตา อมฺสํ เกทาย อิติ กิณฺณานํ วา
สนฺธาตา สหิตานํ วา อนฺุปรฺพาทา สมคฺคคาราโม สมคฺครโต สมคฺคนนฺที
สมคฺคกรณํ วาจํ ภาสิตา โหติ พฺรสฺสํ วาจํ ปหาย พฺรสฺสาย วาจาย
ปฏฺวิโรโต โหติ ยา सा วาจา กณฺณสุขา เปมฺนียา ๒ หทยงฺคมา
โปริ พหุชนกนฺดา พหุชนมฺนาปา ตถารูปี วาจํ ภาสิตา โหติ สมฺพปฺปลาปํ
ปหาย สมฺพปฺปลาปา ปฏฺวิโรโต โหติ กาลวาที ภูตวาที
อตุลวาที ชมฺมวาที วินยวาที นิชานวตี วาจํ ภาสิตา โหติ กालเณ
สาปเทสํ ปฺริยนฺตวตี อตฺตสญฺหิตํ โส พิชคามญฺจคามสมารมฺภา
ปฏฺวิโรโต โหติ เอกภตฺติโก โหติ รตฺตฺปรโต วิโรโต วิกาลโกชฺนา
นจฺจคิตฺวาทีตฺวิสุกทสฺสนา ปฏฺวิโรโต โหติ มาลาคนฺธวิเลปนฺธารณ-
มณฺฑนวิภูสฺนญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ อจฺจาสนมฺมหาสนา ปฏฺวิโรโต
#๑ ม. อิตฺโต สุตฺวา น อมฺตฺร ๑ ๒ ม. เปมฺนียา ๑

โหติ ชาตรุปรชตปฏิคฺคหณา ปฏิวิโรโต โหติ อามกธณฺณปฏิคฺคหณา
 ปฏิวิโรโต โหติ อามกมฺสปฏิคฺคหณา ปฏิวิโรโต โหติ อิตฺถิกุมาริปฏิคฺคหณา
 ปฏิวิโรโต โหติ ทาสีทาสปฏิคฺคหณา ปฏิวิโรโต โหติ
 อเชพกปฏิคฺคหณา ปฏิวิโรโต โหติ กุกกุณฺณสุกรปฏิคฺคหณา ปฏิวิโรโต
 โหติ หตฺถิกวาสุสวพวปฏิคฺคหณา ๑ ปฏิวิโรโต โหติ เขตฺตวตฺตปฏิคฺคหณา
 ปฏิวิโรโต โหติ ทูเตยฺยปหีนคมนานุโยคา ปฏิวิโรโต โหติ กยวิกุกยา
 ปฏิวิโรโต โหติ ตฺลาณุกฺกํสณฺณมานณฺญา ปฏิวิโรโต โหติ อุกโกณฺณวณฺจนิก-
 นิกิตฺตาวีโยคา ๒ ปฏิวิโรโต โหติ เจททวพทฺทวิปฺราโมสอาโลปสหาสา ๓
 ปฏิวิโรโต โหติ โส สนฺต
 กุจฺฉิปฺริหาริเกณ ปิณฺฑปาเตน เยน เยนว ปกฺกมฺติ สฺมาทาเยว ปกฺกมฺติ
 เสยฺยถาปี นาม ปกฺกํชิ สกฺกโณ เยน เยนว เทติ ๔ สปฺตตฺตภาโรว เทติ
 เอวเมว กิกฺขุ สนฺต
 ปิณฺฑปาเตน เยน เยนว ปกฺกมฺติ สฺมาทาเยว ปกฺกมฺติ โส อิมินา
 อริเยน สีสกฺขนฺนุเชน สมนฺนาคโต อชฺฉมฺคตฺตํ อนวชฺชชฺชํ ปฏิสฺสเวเทติ ฯ
 โส จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคภาหิ โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคภาหิ
 ยตฺวาธิกรณเมณฺ์ จกฺขุณฺนุทฺริยํ อสฺสวตฺตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฉมาโทมนสฺสา ปาปกา
 อกฺกุสลา ฐมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ รกฺขติ
 จกฺขุณฺนุทฺริยํ จกฺขุณฺนุทฺริเย สํวริ อापชฺชติ โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ...
 ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา ... จิวฺหาย รสํ สายิตฺวา ... กาเยน โฝณฺจพฺพํ
 สฺสูตฺวา ... มนฺสา ฐมฺมํ วิณฺญาเยน น นิมิตฺตคฺคภาหิ โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคภาหิ
 #๑ ม. ย. ... ควาสฺส ... ฯ ๒ ม. ย. สัจโยคา ฯ ๓ ม. ย. เจททวพทฺทวิปฺราโมส
 #อาโลปสหาสกาธา ฯ ๔ โป. สณฺเฑติ ฯ

ยตฺวาธิกรณเมณํ มนินฺทุริยํ อสิวุตํ วิหรนฺตํ อภิขุณาโทมนสุสา
ปาปกา อกุสลา ชมฺมา อนฺวาสุสเวยฺยูํ ตสฺส สํวราย
ปฏฺิพฺชติ รุกฺขติ มนินฺทุริยํ มนินฺทุริเย สํวริ อापฺชติ โส อิมินา
อริเยน อินฺทุริยสํวเรน สมฺนฺนาคโต อชฺฉตฺตํ อพฺยาเสกสุํ ๑ ปฏฺิสํเวตติ ฯ

โส อภิกฺกนฺเต ปฏฺิกฺกนฺเต สมฺปชานการี โหติ อาโลกิเต
วิโลกิเต สมฺปชานการี โหติ สมฺมิชฺชิตे ปสาริเต สมฺปชานการี
โหติ สงฺฆาปฏิปตฺตจิวรธารणे สมฺปชานการี โหติ อสึเต ปิตे
ชายิเต สายิเต สมฺปชานการี โหติ อจฺจารปสฺสาวกมฺเม สมฺปชานการี
โหติ คเต จิตे นิสินฺเน สุตฺเต ชาคริเต ภาสิเต ตฺถนฺทึภาเว
สมฺปชานการี โหติ โส อิมินา จ อริเยน สึลฺกขณฺเรน สมฺนฺนาคโต
อิมินา จ อริเยน อินฺทุริยสํวเรน สมฺนฺนาคโต อิมินา จ อริเยน
สตีสมฺปชณฺเณน สมฺนฺนาคโต วิวิตฺตํ เสนาสนํ ภชติ อรณฺณํ รุกฺขมฺภูถิ
ปพฺพตฺติ กนฺทริ คิริคฺคูหิ สฺसानํ วนปตฺถิ อพฺโปกกาลิํ ปลาลปฺปญฺชํ โส
อรณฺณคโต वा รุกฺขมฺมูลคโต वा สฺลฺยณฺคารคโต वा นิสึทติ ปลลฺลงฺกํ
อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายิํ ปณฺธิชาย ปริมุขํ สตี อฺปฏฺุจเปตฺวา โส
อภิขุณฺณํ โลกํ ปหาย วิคตฺวาภิขุณฺเณน เจตฺสา วิหรติ อภิขุณฺนาย
จิตฺตํ ปริโสเชติ พฺยาปาทปโทสํ ปหาย อพฺยาปนฺนจิตฺโต วิหรติ
สพฺพปาณฺณุตฺทิตานุกมฺปิ พฺยาปาทปโทสา จิตฺตํ ปริโสเชติ ถินมิทฺธํ
ปหาย วิคตถินมิทฺธโร วิหรติ อาโลกสฺสณฺณิ สโต สมฺปชานโน ถินมิทฺธา
จิตฺตํ ปริโสเชติ อฺทฺทจฺจกฺกจฺจํ ปหาย อนฺทฺทโต วิหรติ อชฺฉตฺตํ
#๑ โป. อพฺยาปชฺฉํ สุํ ฯ

รูปสนฺตจิตฺโต อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจา จิตฺตํ ปริโสเชติ วิจิกฺขณฺํ ปหาย
ดิณฺณวิจิกฺขโณ วิหฺรติ อกถํถึ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ วิจิกฺขณฺาย จิตฺตํ
ปริโสเชติ ฯ

โส อิมํ ปญฺจ นีวรณํ ปหาย เจตโส ๑ อุปกฺกิเลเส ปญฺณาย
ทฺพฺพลีกรณํ วิวิจฺเจว กามเหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ฌมฺเมหิ สวิตกฺกํ
สฺวิจาร์ วิเวกขํ ปิตฺตฺขํ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ ตํ ก็
มฺลฺลลสิ อุปาติ นนฺวายํ วิหาโร ปุริเมหิ วิหาเรหิ อภิกฺกนฺตฺตโร จ
ปณฺีตฺตโร จาติ ฯ เอวํ ฆนฺเต ฯ อิมมฺปิ โข อุปาติ มม สวากา
อตุตฺตนิ ฌมฺมํ สมฺปสฺสฺमानา ๒ อรณฺณวนปฺตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
ปฏฺีเสวนฺติ โน จ โข ตาว อนฺุปฺปตฺตสทฺตฺถา วิหฺรณฺติ ปฺน
จ ปรี อุปาติ ภิกฺขุ วิตกฺกวิจารานํ วฺุปฺสฺมา ... ทฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
วิหฺรติ ตํ ก็ มฺลฺลลสิ อุปาติ นนฺวายํ วิหาโร ปุริเมหิ วิหาเรหิ
อภิกฺกนฺตฺตโร จ ปณฺีตฺตโร จาติ ฯ เอวํ ฆนฺเต ฯ อิมมฺปิ โข
อุปาติ มม สวากา อตุตฺตนิ ฌมฺมํ สมฺปสฺสฺमानา อรณฺณวนปฺตฺถานิ
ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺีเสวนฺติ โน จ โข ตาว อนฺุปฺปตฺตสทฺตฺถา
วิหฺรณฺติ ปฺน จปรี อุปาติ ภิกฺขุ ปิตฺติยา จ วิราคา ... ตฺติยํ ฌานํ
อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ ตํ ก็ มฺลฺลลสิ อุปาติ นนฺวายํ วิหาโร ปุริเมหิ
วิหาเรหิ อภิกฺกนฺตฺตโร จ ปณฺีตฺตโร จาติ ฯ เอวํ ฆนฺเต ฯ อิมมฺปิ
โข อุปาติ มม สวากา อตุตฺตนิ ฌมฺมํ สมฺปสฺสฺमानา อรณฺณวนปฺตฺถานิ
ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺีเสวนฺติ โน จ โข ตาว อนฺุปฺปตฺตสทฺตฺถา
#๑ โป. เจตสา ฯ ๒ โป. สทฺพฺตฺถ วาเรสุ สมฺพสฺสฺमानา ฯ

วิหรนุติ ปุณ จปรี อุปาลี ภิกขุ สุขุสส จ ปหานา ... จตุตถั
ณานั อุปสมปชช วิหรติ ตั กิ มลลลสิ อุปาลี นนวยั วิหารโ
ปุริเมหิ วิหารเอหิ อภิกกนุตตโร จ ปณิตตโร จาติ ๆ เอวั ฆนเต ๆ
อิมมปิ โข มม สวกา อุตตนิ ฆมมึ สมปสุสมานา อรลลลวณปตฺถานิ
ปนฺตานิ เสนาसनานิ ปฏิสลลนุติ โน จ โข ตาว อานุปตฺตสทตฺถา
วิหรนุติ ปุณ จปรี อุปาลี ภิกขุ สพฺพโส รุปสลลณานั
สมตฺติกุมมา ปฏิมลลณานั อตฺถงฺคมา นานตฺตสลลณานั อมนสิการา
อนนุโต อากาโสติ อากาसानลฺลจายตฺนั อุปสมปชช วิหรติ ตั กิ
มลลลสิ อุปาลี นนวยั วิหารโ ปุริเมหิ วิหารเอหิ อภิกกนุตตโร จ
ปณิตตโร จาติ ๆ เอวั ฆนเต ๆ อิมมปิ โข อุปาลี มม สวกา
อุตตนิ ฆมมึ สมปสุสมานา อรลลลวณปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาसनานิ
ปฏิสลลนุติ โน จ โข ตาว อานุปตฺตสทตฺถา วิหรนุติ ปุณ
จปรี อุปาลี ภิกขุ สพฺพโส อากาसानลฺลจายตฺนั สมตฺติกุมม อนนุตฺ
วิลลลณนุติ วิลลลณนฺลจายตฺนั อุปสมปชช วิหรติ ... สพฺพโส
วิลลลณนฺลจายตฺนั สมตฺติกุมม นตฺถิ กิลฺลจิติ อากิลฺลจลฺลยตฺนั
อุปสมปชช วิหรติ ... สพฺพโส อากิลฺลจลฺลยตฺนั สมตฺติกุมม สนฺตเมตฺ
ปณิตเมตฺนุติ เนวสลลณานาสลลยตฺนั อุปสมปชช วิหรติ ตั กิ
มลลลสิ อุปาลี นนวยั วิหารโ ปุริเมหิ วิหารเอหิ อภิกกนุตตโร จ
ปณิตตโร จาติ ๆ เอวั ฆนเต ๆ อิมมปิ โข อุปาลี มม สวกา
อุตตนิ ฆมมึ สมปสุสมานา อรลลลวณปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาसनานิ

ปฐิวานติ โน จ โข ตาว อนุปตตสทตถา วิหรนติ ปุณ จปรี
อุปาลี ภิกขุ สพุโส เนวสญญานาสญญาตนิ สมตักกมม สญญาเวทยิตนิโรธ
อุปสมปชช วิหรติ ปญญา ยจสส ทิสวา อาสวา ปริกชีณา
โหนติ ตํ กิ มญลสิ อุปาลี นนุวย วิหาโร ปุริเมหิ วิหารเห
อภิกกนตตโร จ ปณิตตโร จาติ ๆ เอว ภานเต ๆ อิมมปิ โข อุปาลี
มม สวกา อตตนิ ชมม สมปสสมานา อรญจวนปตถานิ ปนตานิ
เสนาสนานิ ปฐิวานติ โน จ โข ตาว อนุปตตสทตถา วิหรนติ
อิงฆ ตวั อุปาลี สงฆะ วิหาราหิ สงฆะ เต วิหรโต ผาสู ภวิสสตีติ ๆ

[๑๐๐] ทสยิเม ภิกขเว ชมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหตฺตํ
สจฺฉิกาตุํ กตเม ทส ราคํ โทสํ โมหํ โภจํ อุปนํหํ มกฺขํ
ปพาสํ อิสฺสํ มจฺฉริยํ มานํ อิเม โข ภิกขเว ทส ชมเม อปฺปหาย
อภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺฉิกาตฺตุนฺติ ๑ ๆ ทสยิเม ภิกขเว ชมเม ปหาย ภพฺโพ
อรหตฺตํ สจฺฉิกาตุํ กตเม ทส ราคํ โทสํ โมหํ โภจํ อุปนํหํ
มกฺขํ ปพาสํ อิสฺสํ มจฺฉริยํ มานํ อิเม โข ภิกขเว ทส ชมเม
ปหาย ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺฉิกาตฺตุนฺติ ๆ

อุปาสกวกุโ ๒ ปญจโม ๆ

ตสฺสุทฺธานํ

กามภิกขิ ๓ เวรํ ๔ ทิฏฺฐิ วชฺชียอฺตฺตติยา อุกฺโก

โกกนฺโท อาหุณฺนิโย เถโร อุปาลี อากฺโข ๕ ๆ

ทุตฺติยปณฺณาสโก ทุตฺติโย ๆ

#๑ ม. ย. อิตฺติสทฺโท นตฺถิ ๆ ๒ โป. อุปาลีวคฺโค ๆ ๓ โป. ม. โกสเวททิฏฺฐิจิ

#วปฺปอฺปตฺตํ คโต ๆ ปฺร โกกนฺโท อาหุณฺนิโย เถโร อุปาลี อามฺนจาทิ ๆ ๔ ม. ภยฺ ๆ

#วชฺชียมาหิตฺตติ ๆ ๕ ม. ย. อภพฺโพ ๆ

ตติยปณณาสโก

สมณสยญาวคโค ปจโม

[๑๐๑] ติสฺโส [๑] ภิกฺขเว สมณสยญว ภาวิตา พหุสีกตา สตุต
 ฌมฺเม ปรีปฺุเรนฺติ กตมา ติสฺโส เวณฺณมฺหิ อชฺฌุปคโต
 ปรีปฺุพฺุทฺธา เม ชีวิกา อญฺโฆ เม อากปฺุโป กรณฺโผติ อีมา
 โข ภิกฺขเว ติสฺโส สมณสยญว ภาวิตา พหุสีกตา สตุต ฌมฺเม
 ปรีปฺุเรนฺติ กตเม สตุต นิจฺจํ สตตการี โหติ สตตวฺตุตฺติ ๒ สีเสสุ
 อนภิชฺฌาลุ โหติ อพฺยาปชฺโฆ โหติ อนตฺมานี โหติ สิกฺขาภาโม
 โหติ อิจฺจตฺถนฺติสฺส ๓ โหติ ชีวิตปรีกฺขารเสสุ อารทฺชวรีโย [๔] วิหฺรติ
 อีมา โข ภิกฺขเว ติสฺโส สมณสยญว ภาวิตา พหุสีกตา อีเม สตุต
 ฌมฺเม ปรีปฺุเรนฺตฺติ ฯ

[๑๐๒] สตุตฺติเม ภิกฺขเว โพชฺฌนฺกา ภาวิตา พหุสีกตา ติสฺโส
 วิชฺชา ปรีปฺุเรนฺติ กตเม สตุต สติสมฺโพชฺฌนฺโก ฌมฺมวิจยสมฺโพชฺฌนฺโก
 วิริยสมฺโพชฺฌนฺโก ปิตฺติสมฺโพชฺฌนฺโก ปสฺสทฺทฺธิสมฺโพชฺฌนฺโก
 สมาริสมฺโพชฺฌนฺโก อูเปกฺขาสมฺโพชฺฌนฺโก อีเม โข ภิกฺขเว สตุต
 โพชฺฌนฺกา ภาวิตา พหุสีกตา ติสฺโส วิชฺชา ปรีปฺุเรนฺติ กตมา
 ติสฺโส อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนนฺทวิหิตํ ปุพฺุเพนฺนิวาสํ อนฺนุสฺสรติ เสยฺยถิํ
 #๑ ม. อีมา ฯ ๒ ม. สนฺตตการี โหติ สนฺตวฺตุตฺติ ฯ นิจฺจนฺติ นตฺถิ ฯ
 #๓ ปฺุ. อิจฺจตฺถนฺติสฺส ฯ ม. อิทมฺตถฺตฺติสฺส ฯ ยฺุ. อิทมฺตานฺตฺติสฺส ฯ ๔ ม. ยฺุ. จ ฯ

เอกมปี ชาตี เทวปี ชาติโย ฯเปฯ อิติ สาการ์ สอุทเทส อเนกวิหิต
ปฺพุเพนิวาส อนุสฺสรติ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺเสน
ฯเปฯ ยถากมฺมุเปเค สตุเต ปชานาติ อาสวานํ
ขยา ฯเปฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ อิม โข ภิกฺขเว สตุต
โพชฺฆงฺกา ภาวิตา พหุสฺสีกตา อิมา ติสฺโส วิชฺชา ปริปุเรนฺตีติ ฯ

[๑๐๓] มิจฺฉตฺตํ ภิกฺขเว อากมฺม วิราธนา โหติ โน อาราธนา
กถญจ ภิกฺขเว มิจฺฉตฺตํ อากมฺม วิราธนา โหติ โน อาราธนา
มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสงฺกปฺโป ปโหติ มิจฺฉาสงฺกปฺปสฺส
มิจฺฉาวาจา ปโหติ มิจฺฉาวาจสฺส มิจฺฉากมฺมนฺโต ปโหติ มิจฺฉากมฺมนตสฺส
มิจฺฉาอาชีโว ปโหติ มิจฺฉาอาชีวสฺส มิจฺฉาวายาโม ปโหติ
มิจฺฉาวายามสฺส มิจฺฉาสติ ปโหติ มิจฺฉาสติสฺส มิจฺฉาสมาธิ ปโหติ
มิจฺฉาสมาธิสฺส มิจฺฉาถาณํ ปโหติ มิจฺฉาถาณิสฺส ๑ มิจฺฉาวิมฺตฺติ
ปโหติ เอวํ โข ภิกฺขเว มิจฺฉตฺตํ อากมฺม วิราธนา โหติ โน
อาราธนา ฯ

[๑๐๔] สมฺมตฺตํ ภิกฺขเว อากมฺม อาราธนา โหติ โน วิราธนา
กถญจ ภิกฺขเว สมฺมตฺตํ อากมฺม อาราธนา โหติ โน วิราธนา
สมฺมาทิฏฺฐิกสฺส ภิกฺขเว สมฺมาสงฺกปฺโป ปโหติ สมฺมาสงฺกปฺปสฺส
สมฺมาวาจา ปโหติ สมฺมาวาจสฺส สมฺมากมฺมนฺโต ปโหติ สมฺมากมฺมนตสฺส
สมฺมาอาชีโว ปโหติ สมฺมาอาชีวสฺส สมฺมาวายาโม ปโหติ
สมฺมาวายามสฺส สมฺมาสติ ปโหติ สมฺมาสติสฺส สมฺมาสมาธิ ปโหติ
#๑ ไป. ยู. มิจฺฉาถาณิสฺส ฯ สพุพฺพถ อีทิสเมว ฯ

สมมาสมาธิสฺส สมมาถาณํ ปโหติ สมมาถาณิสฺส ๑ สมมาวิมุตติ
 ปโหติ เอวํ โข ภิกฺขเว สมมตฺตํ อากมฺม อาราธนา โหติ โน
 วิราธนาติ ฯ มิฉฺฉาทิฏฺฐิกิสฺส ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคสฺส มิฉฺฉาสงฺกปฺปสฺส
 มิฉฺฉาวาจสฺส มิฉฺฉากมฺมฺนตฺส มิฉฺฉาอาชีวสฺส มิฉฺฉาวายามสฺส มิฉฺฉาสติสฺส
 มิฉฺฉาสมาธิสฺส มิฉฺฉาถาณิสฺส มิฉฺฉาวิมุตฺติสฺส ยถฺเจว กายกมฺมํ
 ยถาทิฏฺฐิสฺมตฺตํ สมากินฺนํ ยถจ วจฺจิกมฺมํ ... ยถจ มโนกมฺมํ
 ยถาทิฏฺฐิสฺมตฺตํ สมากินฺนํ ยา จ เจตนา ยา จ ปตฺถนา โย จ
 ปณฺธิติ เย จ สงฺขารา สพฺเพ เต ชมฺมา อนิฏฺฐาย อกฺนตฺตาย
 อมฺนาปาย อหิตาย ทฺภุขาย สํวตฺตฺนติ ตํ กิสฺส เหตุ ทิฏฺฐิ หิ ๒
 ภิกฺขเว ปาปิกา เสยฺยถาปี ภิกฺขเว นิมฺพพิชฺชํ วา โกสาทกิพิชฺชํ วา
 ติตฺตกถาพฺพิชฺชํ วา อลฺลทาย ปจฺวิยา นิกฺขิตฺตํ ยถฺเจว ปจฺวีรตํ
 อฺปาทียติ ยถจ อโปรตํ อฺปาทียติ สพฺพนตํ ติตฺตกตฺตาย กฏฺกตฺตาย
 อสาดตฺตาย สํวตฺตติ ตํ กิสฺส เหตุ พิชฺมุหิ ภิกฺขเว ปาปกํ
 เอวเมว โข ภิกฺขเว มิฉฺฉาทิฏฺฐิกิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส มิฉฺฉาสงฺกปฺปสฺส
 มิฉฺฉาวาจสฺส มิฉฺฉากมฺมฺนตฺส มิฉฺฉาวายามสฺส มิฉฺฉาสติสฺส มิฉฺฉาสมาธิสฺส
 มิฉฺฉาถาณิสฺส มิฉฺฉาวิมุตฺติสฺส ยถฺเจว กายกมฺมํ
 ยถาทิฏฺฐิสฺมตฺตํ สมากินฺนํ ยถจ วจฺจิกมฺมํ ... ยถจ มโนกมฺมํ
 ยถาทิฏฺฐิสฺมตฺตํ สมากินฺนํ ยา จ เจตนา ยา จ ปตฺถนา โย จ
 ปณฺธิติ เย จ สงฺขารา สพฺเพ เต ชมฺมา อนิฏฺฐาย อกฺนตฺตาย
 อมฺนาปาย อหิตาย ทฺภุขาย สํวตฺตฺนติ ตํ กิสฺส เหตุ ทิฏฺฐิ หิ
 #๑ ไป. ย. สมมาถาณิสฺส ฯ สพฺพตฺถ อีทิสฺสเมว ฯ ๒ ม. สพฺพวาเรสุหิสฺส ฯ

ภิกขเว ปาปีกา ฯ สมมาทิฏฐิกัสส ภิกขเว ปุริสปุคคลสฺส สมมาสงกปฺปสฺส
 สมมาวาจสฺส สมมากมฺมุนตสฺส สมมาอาชีวสฺส สมมาวายามสฺส
 สมมาสติสฺส สมมาสมาธิสฺส สมมาฌานิสฺส สมมาวิมุตติสฺส
 ยถฺเจว กายกมฺมํ ยถาทิฏฐิสฺมตฺตํ สมาทินฺนํ ยถฺจ วจิกมฺมํ
 ยถาทิฏฐิสฺมตฺตํ สมาทินฺนํ ... ยถฺจ มโนกมฺมํ ยถาทิฏฐิสฺมตฺตํ สมาทินฺนํ
 ยา จ เจตนา ยา จ ปตฺตนา โย จ ปณฺธิเย จ สงฺขารา สพฺเพ
 เต ชมฺมา อิกฺขาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตุนฺติ ตํ
 กิสฺส เหตุ ทิฏฐิ หิ ภิกขเว ภาทิกิภา เสยฺยถาปี ภิกขเว อจฺจุพีชํ
 วา สาลิพีชํ วา มุทฺทิกิพีชํ วา ๑ อตฺถาย ปจฺวิยา นิกฺขิตฺตํ ยถฺจ ๒ ปจฺวีรลํ
 อุปาทียติ ยถฺจ อาโปรลํ อุปาทียติ สพฺพนฺตํ สาทตฺตาย มรฺตฺตตาย
 อเสจนกตฺตาย สํวตฺตติ ตํ กิสฺส เหตุ พีชมฺหิ ภิกขเว ภาทิกิ ๓
 เหวเมว โข ภิกขเว สมมาทิฏฐิกัสส ปุริสปุคคลสฺส สมมาสงกปฺปสฺส
 สมมาวาจสฺส สมมากมฺมุนตสฺส สมมาอาชีวสฺส สมมาวายามสฺส
 สมมาสติสฺส สมมาสมาธิสฺส สมมาฌานิสฺส สมมาวิมุตติสฺส ยถฺเจว
 กายกมฺมํ ยถาทิฏฐิสฺมตฺตํ สมาทินฺนํ ยถฺจ วจิกมฺมํ ... ยถฺจ
 มโนกมฺมํ ยถาทิฏฐิสฺมตฺตํ สมาทินฺนํ ยา จ เจตนา ยา จ ปตฺตนา
 โย จ ปณฺธิเย จ สงฺขารา สพฺเพ เต ชมฺมา อิกฺขาย กนฺตาย
 มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตุนฺติ ตํ กิสฺส เหตุ ทิฏฐิ หิ
 ภิกขเว ภาทิกิภาติ ฯ

[๑๐๕] อวิชชา ภิกขเว ปุพฺพุงฺคมา อกฺุสฺถานํ ชมฺมานํ สฺมาปตฺติยา
 #๑ ม. มุทฺทิกิพีชา ฯ ๒ ม. ยถฺเจว ฯ ๓ ม. ย. ภาทิกิ ฯ

อนฺวทฺว อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ อวิชฺชาคตฺตสฺส ภิกฺขเว อวิทฺทสุโน
มิจฺฉาทิฏฺฐิ ปโหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส มิจฺฉาสงฺกปฺโป ปโหติ มิจฺฉาสงฺกปฺปสฺส
มิจฺฉาวาจา ปโหติ มิจฺฉาวาจสฺส มิจฺฉากมฺมฺนฺโต ปโหติ
มิจฺฉากมฺมฺนตฺตสฺส มิจฺฉาอาชีโว ปโหติ มิจฺฉาอาชีวสฺส มิจฺฉาวายาโม
ปโหติ มิจฺฉาวายามสฺส มิจฺฉาสติ ปโหติ มิจฺฉาสติสฺส มิจฺฉาสมาธิ
ปโหติ มิจฺฉาสมาธิสฺส มิจฺฉาถาณํ ปโหติ มิจฺฉาถาณิสฺส
มิจฺฉาวิมฺุตติ ปโหติ ฯ วิชฺชา ภิกฺขเว ปุพฺพวงฺกมา กุสลาณํ ฅมฺมานํ
สฺมาปตฺติยา อนฺวทฺว หิโรตฺตปฺปํ วิชฺชาคตฺตสฺส ภิกฺขเว วิวิทฺทสุโน
สฺมฺมาทิฏฺฐิ ปโหติ สฺมฺมาทิฏฺฐิกสฺส สฺมฺมาสงฺกปฺโป ปโหติ สฺมฺมาสงฺกปฺปสฺส
สฺมฺมาวาจา ปโหติ สฺมฺมาวาจสฺส สฺมฺมากมฺมฺนฺโต ปโหติ
สฺมฺมากมฺมฺนตฺตสฺส สฺมฺมาอาชีโว ปโหติ สฺมฺมาอาชีวสฺส สฺมฺมาวายาโม
ปโหติ สฺมฺมาวายามสฺส สฺมฺมาสติ ปโหติ สฺมฺมาสติสฺส สฺมฺมาสมาธิ
ปโหติ สฺมฺมาสมาธิสฺส สฺมฺมาถาณํ ปโหติ สฺมฺมาถาณิสฺส สฺมฺมาวิมฺุตติ
ปโหติ ฯ

[๑๐๖] ทสฺยิมานิ ภิกฺขเว นิชฺชรวตฺถุณี กตฺมานิ ทสฺ สฺมฺมาทิฏฺฐิกสฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉาทิฏฺฐิ นิชฺชินฺณา โหติ เย จ มิจฺฉาทิฏฺฐิปฺจฺจยา
อนเเก ปาปกา อกุสลา ฅมฺมา สฺมฺภวนฺติ เต จสฺส
นิชฺชินฺณา โหนฺติ สฺมฺมาทิฏฺฐิปฺจฺจยา จ อนเเก กุสลา ฅมฺมา
ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ สฺมฺมาสงฺกปฺปสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสงฺกปฺโป
นิชฺชินฺโณ โหติ เย จ มิจฺฉาสงฺกปฺปปฺจฺจยา อนเเก ปาปกา อกุสลา

ธมฺมา สมฺภวนฺติ เต จสฺส นิชฺชินฺณา โหนฺติ สมฺมาสงฺกปฺปจฺจยา
จ อเนเก กุสลา ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ สมฺมาวาจสฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉาวาจา นิชฺชินฺณา โหติ ye จ มิจฺฉาวาจาปจฺจยา
อเนเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา สมฺภวนฺติ เต จสฺส นิชฺชินฺณา
โหนฺติ สมฺมาวาจาปจฺจยา จ อเนเก กุสลา ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี
คจฺจนฺติ ฯ สมฺมากมฺมุตสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉากมฺมุตโต นิชฺชินฺโน โหติ
ye จ มิจฺฉากมฺมุตปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา สมฺภวนฺติ
เต จสฺส นิชฺชินฺณา โหนฺติ สมฺมากมฺมุตปจฺจยา จ อเนเก กุสลา
ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ สมฺมาอาชีวสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาอาชีโว
นิชฺชินฺโน โหติ ye จ มิจฺฉาอาชีวปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา
ธมฺมา สมฺภวนฺติ เต จสฺส นิชฺชินฺณา โหนฺติ สมฺมาอาชีวปจฺจยา
จ อเนเก กุสลา ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ สมฺมาวายามสฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉาวายาโม นิชฺชินฺโน โหติ ye จ มิจฺฉาวายามปจฺจยา
อเนเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา สมฺภวนฺติ เต จสฺส นิชฺชินฺณา
โหนฺติ สมฺมาวายามปจฺจยา จ อเนเก กุสลา ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี
คจฺจนฺติ ฯ สมฺมาสติสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสติ นิชฺชินฺณา โหติ ye
จ มิจฺฉาสติปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา สมฺภวนฺติ เต
จสฺส นิชฺชินฺณา โหนฺติ สมฺมาสติปจฺจยา จ อเนเก กุสลา ธมฺมา
ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ สมฺมาสมาธิสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสมาธิ นิชฺชินฺโน
โหติ ye จ มิจฺฉาสมาธิปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา

สมภวนฺติ เต จสฺส นิชฺชินฺณา โหณฺติ สมฺมาสมาธิปฺจฺจยา จ
อนนฺเก กุสลา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ สมฺมาถาณิสฺส ภิกฺขเว
มิจฺฉาถาณํ นิชฺชินฺณํ โหติ เย จ มิจฺฉาถาณปฺจฺจยา อนนฺเก
ปาปกา อกุสลา ฌมฺมา สมภวนฺติ เต จสฺส นิชฺชินฺณา โหณฺติ
สมฺมาถาณปฺจฺจยา จ อนนฺเก กุสลา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ
สมฺมาวิมุตฺติสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาวิมุตฺติ นิชฺชินฺณา โหติ เย จ
มิจฺฉาวิมุตฺติปฺจฺจยา อนนฺเก ปาปกา อกุสลา ฌมฺมา สมภวนฺติ เต
จสฺส นิชฺชินฺณา โหณฺติ สมฺมาวิมุตฺติปฺจฺจยา จ อนนฺเก กุสลา
ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ทส นิชฺชรวรตฺถุนีติ ฯ

[๑๐๗] อตฺถิ ภิกฺขเว ทกฺขิณฺณสุ ชนปฺเทสุ โชวนํ ๑ นาม ตตฺถ
โหติ อนนฺมปิ ปานมฺปิ ขชฺชมฺปิ โภชฺชมฺปิ ๒ เสยฺยมฺปิ เปยฺยมฺปิ นจฺจมฺปิ
กิตฺมฺปิ วาทิตฺมฺปิ อตฺถเตตฺถ ภิกฺขเว โชวนํ เนตฺถ นตฺถิตฺติ วทามิ
ตถจ โข เอตฺถ ภิกฺขเว โชวนํ หีนํ กมฺมํ โปถุชฺชนิกํ อนริยํ อนตฺถสฺสฬหิตํ
น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น
อภิญฺญาय น สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ อหฺลจ โข
ภิกฺขเว อริยํ โชวนํ เทสฺสสามิ ๓ ยํ โชวนํ เอกนฺตนิพฺพิทาย วิราคาย
นิโรธาย อุปสมาย อภิญฺญาय สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ ยํ
โชวนํ อากมฺม ชาตฺถมฺมา สตฺตา ชาตฺถยา ปริมุจฺจนฺติ ชราชฺชมฺมา
สตฺตา ชราย ปริมุจฺจนฺติ มรณชฺชมฺมา สตฺตา มรณฺเนน ปริมุจฺจนฺติ
#๑ โป. สพฺพวาเรสุ โชปนํ ฯ ๒ โป. โภชนมฺปิ ฯ ๓ ม. เทสฺสสามิ ฯ อิโต
#ปรี เอวํ ฅาตฺถพฺพิ ฯ

โสภปริเทวทุกขโทมนสสุปายาสธมมา สตุตา โสภปริเทวทุกขโทมนส-
สุปายาเสหิ ปริมุจฺจนฺติ ตํ สฺตนาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสุสามิตี ฯ
เอวํ ภาณเตติ โข เต ภิกฺขเว ภควโต ปจฺจสุโสสุํ ฯ ภควาเอตทโวจ
กตมณฺจ ตํ ภิกฺขเว อริยํ โชวันํ ๑ เอกนฺตนิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย
อุปสมาย อภิลุณฺาย สมุโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ ยํ โชวันํ
อากมฺม ชาตฺธิธมฺมา สตุตา ชาตฺธิยา ปริมุจฺจนฺติ ชรธาธมฺมา สตุตา
ชราย ปริมุจฺจนฺติ มรณธมฺมา สตุตา มรณฺเณ ปริมุจฺจนฺติฟ
โสภปริเทวทุกขโทมนสสุปายาสธมมา สตุตา โสภปริเทวทุกขโทมนส-
สุปายาเสหิ ปริมุจฺจนฺติ ฯ สมฺมาทิฏฺฐิจฺจสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาทิฏฺฐิ นินฺทฺโรธา
โหติ เย จ มิจฺฉาทิฏฺฐิปจฺจยา อนนฺเก ปาปกา อกฺกุสลา ธมฺมา สมฺภวณฺติ
เต จสฺส นินฺทฺโรธา โหติ สมฺมาทิฏฺฐิปจฺจยา [๒] อนนฺเก กุสลา ธมฺมา
ภาวนาปาริปุรี กจฺจนฺติ ฯ สมฺมาสงฺกปฺปสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสงฺกปฺโป
นินฺทฺโรโต โหติ ... สมฺมาวาจสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาวาจา นินฺทฺโรธา โหติ ...
สมฺมากมฺมมฺนตฺสส ภิกฺขเว มิจฺฉากมฺมมฺนโต นินฺทฺโรโต โหติ ... สมฺมาอาชีวสฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉาอาชีโว นินฺทฺโรโต โหติ ... สมฺมาวายามสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉา-
วายาโม นินฺทฺโรโต โหติ ... สมฺมาสตีสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสตี นินฺทฺโรธา โหติ
... สมฺมาสมาธิสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสมาธิ นินฺทฺโรโต โหติ ... สมฺมาฅานิสฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉาฅานํ นินฺทฺโรโต โหติ ... สมฺมาวิมุตฺติสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาวิมุตฺติ
นินฺทฺโรธา โหติ เย จ มิจฺฉาวิมุตฺติปจฺจยา อนนฺเก ปาปกา
อกฺกุสลา ธมฺมา สมฺภวณฺติ เต จสฺส นินฺทฺโรธา โหณฺติ สมฺมาวิมุตฺติปจฺจยา
#๑ ม. ย. ยํ โชวันํ ฯ ๒ ม. ย. จ ฯ

จ อเนก กุสลา ฐมา ภาวนาปารีปรี กจฺจนฺติ ฯ อิํ
โฆ ตํ ภิกฺขเว อริยํ โฆวํ [๑]เอกนฺตนิพฺพิทาย วิรคฺกาย นิโรธาย
อุปสมาย อภิญฺฌาย สมุโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ ยํ โฆวํ
อคฺคมฺม ชาตฺถมฺมา สตฺตฺตา ชาตฺถิยา ปริมุจฺจนฺติ ชรคฺคมฺมา สตฺตฺตา
ชราย ปริมุจฺจนฺติ มรณคฺคมฺมา สตฺตฺตา มรณฺเณน ปริมุจฺจนฺติ
โสภปริเทวทฺทุกฺขโทมนสฺสุปายาสคฺคมฺมา สตฺตฺตา โสภปริเทวทฺทุกฺข-
โทมนสฺสุปายาสคฺคํ ปริมุจฺจนฺตีติ ฯ

[๑๐๘] ติกิจฺจกา ภิกฺขเว วิเรจฺนํ เทนฺติ ปิตฺตสมฺภูจฺจานานมฺปิ
อาพาธานํ ปฏฺิฆาตฺตย เสฆฺสมฺภูจฺจานานมฺปิ อาพาธานํ ปฏฺิฆาตฺตย
วตฺตสมฺภูจฺจานานมฺปิ อาพาธานํ ปฏฺิฆาตฺตย อตฺถเถตํ ภิกฺขเว วิเรจฺนํ เนตํ
นตฺถิติ วทามิ ตถจ โฆ เอตํ ภิกฺขเว วิเรจฺนํ สมฺปชฺชติปิ วิปชฺชติปิ
อหฺลจ โฆ ภิกฺขเว อริยํ วิเรจฺนํ เทสิสฺสามิ ยํ วิเรจฺนํ [๒] สมฺปชฺชติเยว
โน วิปชฺชติ ยํ วิเรจฺนํ อคฺคมฺม ชาตฺถมฺมา สตฺตฺตา ชาตฺถิยา ปริมุจฺจนฺติ
ชรคฺคมฺมา สตฺตฺตา ชราย ปริมุจฺจนฺติ มรณคฺคมฺมา สตฺตฺตา มรณฺเณน
ปริมุจฺจนฺติ โสภปริเทวทฺทุกฺขโทมนสฺสุปายาสคฺคมฺมา สตฺตฺตา
โสภปริเทวทฺทุกฺขโทมนสฺสุปายาสคฺคํ ปริมุจฺจนฺติ ตํ สฺจณฺถ สาทฺธํ มนสิกโรธ
ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โฆ เต ภิกฺขเว ภควโต ปจฺจสฺสสํ ๑
ภควา เอตทโวจ กตฺมถจ ตํ ภิกฺขเว อริยํ วิเรจฺนํ [๓] สมฺปชฺชติเยว
โน วิปชฺชติ ยํ วิเรจฺนํ อคฺคมฺม ชาตฺถมฺมา สตฺตฺตา ชาตฺถิยา ปริมุจฺจนฺติ
ชรคฺคมฺมา สตฺตฺตา ชราย ปริมุจฺจนฺติ มรณคฺคมฺมา สตฺตฺตา มรณฺเณน
#๑ ย. ยํ โฆวํ ๑ ๒ โป. ตํ ๑ ๓ ม. ย. ยํ วิเรจฺนํ ๑

ปริมุจฺจนฺติ โสภปริเทวทฺกฺขโทมนสฺสุปายาสทฺมมา สตฺตา
โสภปริเทวทฺกฺขโทมนสฺสุปายาสทฺหิ ปริมุจฺจนฺติ ฯ สมนฺมาทิกฺกุจฺจิสฺส กิกฺขเว
มิจฺฉาทิกฺกุจฺจิ วิริตา ๑ โหติ เย จ มิจฺฉาทิกฺกุจฺจิปจฺจยา อนนฺเก ปาปกา อกฺุสลา
ทฺมมา สมนฺกวณฺติ เต จสฺส วิริตา โหนฺติ สมนฺมาทิกฺกุจฺจิปจฺจยา
จ อนนฺเก กุสลา ทฺมมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ สมนฺมาสงฺกปฺปสฺส
กิกฺขเว มิจฺฉาสงฺกปฺโป วิริโต โหติ ... สมนฺมาวจสฺส กิกฺขเว มิจฺฉาวาจา
วิริตา โหติ ... สมนฺมากมฺมนตฺสส กิกฺขเว มิจฺฉากมฺมนโต วิริโต โหติ ...
สมนฺมาอาชีวสฺส กิกฺขเว มิจฺฉาอาชีโว วิริโต โหติ ... สมนฺมาวายมสฺส
กิกฺขเว มิจฺฉาวายาโม วิริโต โหติ ... สมนฺมาสติสฺส กิกฺขเว มิจฺฉาสติ
วิริตา โหติ ... สมนฺมาสมาธิสฺส กิกฺขเว มิจฺฉาสมาธิ วิริโต โหติ ...
สมนฺมาถาณิสฺส กิกฺขเว มิจฺฉาถาณิ วิริโต โหติ ... สมนฺมาวิมุตฺติสฺส
กิกฺขเว มิจฺฉาวิมุตฺติ วิริตา โหติ เย จ มิจฺฉาวิมุตฺติปจฺจยา อนนฺเก
ปาปกา อกฺุสลา ทฺมมา สมนฺกวณฺติ เต จสฺส วิริตา โหนฺติ สมนฺมาวิมุตฺติปจฺจยา
จ อนนฺเก กุสลา ทฺมมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ
อิทํ โข ตํ กิกฺขเว อริยํ วิเรจฺจํ ยํ วิเรจฺจํ สมนฺปชฺชติเยว โน
วิปชฺชติ ยํ วิเรจฺจํ อากมฺม ชาติทฺมมา สตฺตา ชาติยา ปริมุจฺจนฺติ
ชราทฺมมา สตฺตา ชราย ปริมุจฺจนฺติ มรณทฺมมา สตฺตา มรณน
ปริมุจฺจนฺติ โสภปริเทวทฺกฺขโทมนสฺสุปายาสทฺมมา สตฺตา
โสภปริเทวทฺกฺขโทมนสฺสุปายาสทฺหิ ปริมุจฺจนฺตีติ ฯ

[๑๐๕] ติกิจฺฉกา กิกฺขเว วมนํ เทนฺติ ปิตฺตสมฺภูจฺจานานมฺปิภ

#๑ ม. ย. สัพพวาเรสุ วิริตฺตา ฯ

อาพาธานํ ปฏิฆาตาย เสมหสมภูจฺจานานมฺปิ อาพาธานํ ปฏิฆาตาย
วาทสมภูจฺจานานมฺปิ อาพาธานํ ปฏิฆาตาย อตุเถตํ ภิกฺขเว วมํ เนตํ
นตฺถิติ วทามิ ตถจ โข เอตํ ภิกฺขเว วมํ สมฺปชฺชติปิ วิปชฺชติปิ
อหฺลจ โข ตํ ๑ ภิกฺขเว อริยํ วมํ เทสิสฺสามิ ยํ วมํ สมฺปชฺชติเยว
โน วิปชฺชติ ยํ วมํ อากมฺม ชาตฺถมฺมา สตฺตา ชาตฺถิยา ปริมุจฺจนฺติ
ชราตฺถมฺมา สตฺตา ชราย ปริมุจฺจนฺติ มรณตฺถมฺมา สตฺตา มรณน
ปริมุจฺจนฺติ โสกปริเทวทฺถุขโทมนสฺสุปายาสตฺถมฺมา สตฺตา โสกปริเทว-
ทฺถุขโทมนสฺสุปายาสเทหิ ปริมุจฺจนฺติ ตํ สฺสณฺณ ... กตมฺลจ ตํ ภิกฺขเว
อริยํ วมํ [๒] สมฺปชฺชติเยว โน วิปชฺชติ ยํ วมํ อากมฺม ชาตฺถมฺมา
สตฺตา ชาตฺถิยา ปริมุจฺจนฺติ ฯเปฯ โสกปริเทวทฺถุขโทมนสฺสุปายาสตฺถมฺมา
สตฺตา โสกปริเทวทฺถุขโทมนสฺสุปายาสเทหิ ปริมุจฺจนฺติ สมฺมาทิฏฺฐิจฺจสฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉาทิฏฺฐิ วนฺตา โหติ เย จ มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺจจยา อเนเก
ปาปกา อกฺุสลา ฐมฺมา สมฺภวนฺติ เต จสฺส วนฺตา โหณฺติ สมฺมาทิฏฺฐิจฺจจยา
จ อเนเก กุสลา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ
สมฺมาสงฺกปฺปสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสงฺกปฺโป วนฺโต โหติ ... สมฺมาวาจสฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉาวาจา วนฺตา โหติ ... สมฺมากมฺมฺนตฺสส ภิกฺขเว มิจฺฉา-
กมฺมฺนโต วนฺโต โหติ ... สมฺมาอาชีวสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาอาชีโว วนฺโต
โหติ ... สมฺมาวายาสส ภิกฺขเว มิจฺฉาวายาโม วนฺโต โหติ ...
สมฺมาสตีสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสตี วนฺตา โหติ ... สมฺมาสมาธิสฺส ภิกฺขเว
มิจฺฉาสมาธิ วนฺโต โหติ ... สมฺมาถาณิสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาถาณํ วนฺตํ
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. ยํ วมํ ฯ

โหติ ... สมมาวิมุตติสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาวิมุตฺติ วฺนฺตา โหติ เย จ
มิจฺฉาวิมุตฺติปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกฺุสฺสา ฐมฺมา สมภฺวานฺติ เต
จสฺส วฺนฺตา โหฺนฺติ สมมาวิมุตฺติปจฺจยา จ อเนเก กุสฺสา ฐมฺมา
ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ ฯ อิทํ โข ตํ ภิกฺขเว อริยํ วมฺนํ [๑] สมฺปชฺชติเยว
โน วิปชฺชติ ยํ วมฺนํ อากมฺม ชาติฐมฺมา สตฺตา ชาติยา ปริมุจฺจนฺติ
ชราฐมฺมา สตฺตา ชราย ปริมุจฺจนฺติ มรณฐมฺมา สตฺตา มรณฺน
ปริมุจฺจนฺติ โสภปริเทวทฺทุกฺขโทมนสฺสุปายาสฐมฺมา สตฺตา
โสภปริเทวทฺทุกฺขโทมนสฺสุปายาสฺสเอหิ ปริมุจฺจนฺตีติ ฯ

[๑๑๐] ทสฺยิเม ภิกฺขเว นิตฺถมฺนียา ๒ ฐมฺมา กตฺเม ทส
สมฺมาทิฏฺฐิกสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาทิฏฺฐิ นิตฺถนฺตา โหติ เย จ มิจฺฉาทิฏฺฐิปจฺจยา
อเนเก ปาปกกา อกฺุสฺสา ฐมฺมา สมภฺวานฺติ เต จสฺส นิตฺถนฺตา
โหฺนฺติ สมฺมาทิฏฺฐิปจฺจยา จ อเนเก กุสฺสา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุรี
คจฺจนฺติ สมฺมาสงฺกปฺปสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสงฺกปฺโป นิตฺถนฺโต โหติ ...๓
สมฺมาวาจสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาวาจา นิตฺถนฺตา โหติ ... สมฺมากมฺมฺนตฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉากมฺมฺนโต นิตฺถนฺโต โหติ ... สมฺมาอาชีวสฺส ภิกฺขเว
มิจฺฉาอาชีโว นิตฺถนฺโต โหติ ... สมฺมาวายาสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาวายาโม
นิตฺถนฺโต โหติ ... สมฺมาสตีสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสตี นิตฺถนฺตา โหติ ...
สมฺมาสมาธิสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาสมาธิ นิตฺถนฺโต โหติ ... สมฺมาถาณิสฺส
ภิกฺขเว มิจฺฉาถาณิ นิตฺถนฺโต โหติ ... สมฺมาวิมุตฺติสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาวิมุตฺติ
นิตฺถนฺตา โหติ เย จ มิจฺฉาวิมุตฺติปจฺจยา อเนเก ปาปกกา
#๑ ม. ย. ยํ วมฺนํ ฯ ๒ ม. นิตฺถมฺนียา ฯ

อกุสลา ฐมา สมภูวนติ เต จสฺส นิตฺชนฺตา โหนฺติ สมฺมาวิมุตฺติปจฺจยา
จ อนเนเก กุสลา ฐมา ภาวนาปาริปุรี กจฺจนฺติ อิม
โฆ ภิกฺขเว ทส นิตฺถมนิยา ฐมาติ ฯ

[๑๑๑] อถ โฆ อญฺจตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺโน
โฆ โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อเสโฆ อเสโหติ ฆนฺเต วุจฺจติ
กิตฺตาวตา นฺ โฆ ฆนฺเต ภิกฺขุ อเสโฆ โหตีติ ฯ อิทฺ ภิกฺขุ ๑ อเสขาย
สมฺมาทิฏฺฐิยา สมฺนฺนาคโต โหติ อเสเขน สมฺมาสงฺกปฺเปน สมฺนฺนาคโต
โหติ อเสขาย สมฺมาวาจา สมฺนฺนาคโต โหติ อเสเขน สมฺมากมฺมฺนฺเตน
สมฺนฺนาคโต โหติ อเสเขน สมฺมาอาชีเวน สมฺนฺนาคโต
โหติ อเสเขน สมฺมาวายาเมน สมฺนฺนาคโต โหติ อเสขาย สมฺมาสติยา
สมฺนฺนาคโต โหติ อเสเขน สมฺมาสมาธิเนน สมฺนฺนาคโต โหติ อเสขาย สมฺมาวิมุตฺติยา
สมฺนฺนาคโต โหติ เอวํ โฆ ภิกฺขุ ๒ อเสโฆ โหตีติ ฯ

[๑๑๒] ทสยิมฺ ภิกฺขเว อเสขิยา ฐมา กตฺเม ทส อเสขา
สมฺมาทิฏฺฐิ อเสโฆ สมฺมาสงฺกปฺโป อเสขา สมฺมาวาจา อเสโฆ
สมฺมากมฺมฺนฺโต อเสโฆ สมฺมาอาชีโว อเสโฆ สมฺมาวายาโม อเสขา
สมฺมาสติ อเสโฆ สมฺมาสมาธิ อเสหํ สมฺมาถาณํ อเสขา สมฺมาวิมุตฺติ อิม
โฆ ภิกฺขเว ทส อเสขิยา ฐมาติ ฯ

สมณฺสยถาวคฺโค ปจฺโม ฯ

#๑-๒ ม. ย. อามณฺฑิตํ ฯ

ตสุสุททานัน

สมณสยญา โพชฌงกา มิจฺจนตฺตํ อูปวิชฺชย
วิชฺชานัน โชรวนตฺติกิจฺจนา นิตฺทมนน เทว จาติ ๑ ฯ

ปจฺจโจโรหณิวคฺโค ทฺตฺติโย

[๑๑๓] อธฺมโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺโพ อนตฺโต จ ธฺมโม
จ เวทิตฺตฺโพ อตฺโต จ อธฺมมณฺจ วิทิตฺวา อนตฺตณฺจ ธฺมมณฺจ
วิทิตฺวา อตฺตณฺจ ยถา ธฺมโม ยถา อตฺโต ตถา ปฏฺธิปชฺชิตฺตฺพพฺ
กตฺโม จ ภิกฺขเว อธฺมโม จ อนตฺโต จ มิจฺจนาทิจฺจิจิ มิจฺจนาสงฺกปฺโป
มิจฺจนาวาจา มิจฺจนากมฺมนฺโต มิจฺจนาอาชีโว มิจฺจนาวายาโม มิจฺจนาสติ
มิจฺจนาสมาธิ มิจฺจนาถาณัน มิจฺจनावิมุตฺติ อัยมฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธฺมโม
จ อนตฺโต จ กตฺโม จ ภิกฺขเว ธฺมโม จ อตฺโต จ สมฺมาทิจฺจิจิ
สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม
สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาถาณัน สมฺมาวิมุตฺติ อัยมฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว
ธฺมโม จ อตฺโต จ อธฺมโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺโพ อนตฺโต จ
ธฺมโม จ เวทิตฺตฺโพ อตฺโต จ อธฺมมณฺจ วิทิตฺวา อนตฺตณฺจ
ธฺมมณฺจ วิทิตฺวา อตฺตณฺจ ยถา ธฺมโม ยถา อตฺโต ตถา
ปฏฺธิปชฺชิตฺตฺพพฺนตฺติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทฺเมตํ ปฏฺธิจฺจ วุตฺตนฺตฺติ ฯ

[๑๑๔] อธฺมโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺโพ ธฺมโม จ อนตฺโต
จ เวทิตฺตฺโพ อตฺโต จ อธฺมมณฺจ วิทิตฺวา ธฺมมณฺจ อนตฺตณฺจ
#๑ ม. สยญา โพชฌงกา มิจฺจนตฺตํ พิชฺช วิชฺชาย นิชฺชริ
โชรวน ตฺติกิจฺจนา วมนัน นิตฺทมนน เทว อเสขาติ ฯ

วิทิตฺวา อตฺตณฺจ ยถา ฌมฺโม ยถา อตฺโต ตถา ปฏฺิพชฺชิตพฺพ
กตฺโม จ ภิกฺขเว อฌมฺโม กตฺโม จ ฌมฺโม กตฺโม จ
อนตฺโต กตฺโม จ อตฺโต มิจฺฉาทิฏฺฐิ ภิกฺขเว อฌมฺโม สมนฺมาทิฏฺฐิ
ฌมฺโม เย จ มิจฺฉาทิฏฺฐิปจฺจยา อนเนเก ปาปกา อกฺุสลา ฌมฺมา
สมฺภวนฺติ อัยฺ อนตฺโต สมนฺมาทิฏฺฐิปจฺจยา จ อนเนเก กุสลา
ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัยฺ อตฺโต ฯ มิจฺฉาสงฺกปฺโป ภิกฺขเว
อฌมฺโม สมนฺมาสงฺกปฺโป ฌมฺโม เย จ มิจฺฉาสงฺกปฺปจฺจยา อนเนเก
ปาปกา อกฺุสลา ฌมฺมา สมฺภวนฺติ อัยฺ อนตฺโต สมนฺมาสงฺกปฺปจฺจยา
จ อนเนเก กุสลา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัยฺ อตฺโต ฯ
มิจฺฉาวาจา ภิกฺขเว อฌมฺโม สมนฺมาวาจา ฌมฺโม เย จ มิจฺฉาวาจาปจฺจยา
อนเนเก ปาปกา อกฺุสลา ฌมฺมา สมฺภวนฺติ อัยฺ อนตฺโต
สมนฺมาวาจาปจฺจยา จ อนเนเก กุสลา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ
อัยฺ อตฺโต ฯ มิจฺฉากมฺมฺนฺโต ภิกฺขเว อฌมฺโม สมนฺมากมฺมฺนฺโต ฌมฺโม
เย จ มิจฺฉากมฺมฺนฺตปจฺจยา อนเนเก ปาปกา อกฺุสลา ฌมฺมา สมฺภวนฺติ
อัยฺ อนตฺโต สมนฺมากมฺมฺนฺตปจฺจยา จ อนเนเก กุสลา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรี
คจฺจนฺติ อัยฺ อตฺโต ฯ มิจฺฉาอาชีโว ภิกฺขเว อฌมฺโม
สมนฺมาอาชีโว ฌมฺโม เย จ มิจฺฉาอาชีวปจฺจยา อนเนเก ปาปกา
อกฺุสลา ฌมฺมา สมฺภวนฺติ อัยฺ อนตฺโต สมนฺมาอาชีวปจฺจยา จ
อนเนเก กุสลา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัยฺ อตฺโต ฯ มิจฺฉาวายาโม
ภิกฺขเว อฌมฺโม สมนฺมาวายาโม ฌมฺโม เย จ มิจฺฉาวายาโมปจฺจยา

อเนเก ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา สมฺภวนฺติ อัยฺย อนฺตฺโต
สมฺมาวายามปฺจฺจยา จ อเนเก กุสลา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ
อัยฺย อตฺโต ฯ มิจฺฉาสติ ภิกฺขเว อฐมฺโม สมฺมาสติ ฐมฺโม เย
จ มิจฺฉาสติปฺจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา สมฺภวนฺติ อัยฺย
อนฺตฺโต สมฺมาสติปฺจฺจยา จ อเนเก กุสลา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุรี
คจฺจนฺติ อัยฺย อตฺโต ฯ มิจฺฉาสมาธิ ภิกฺขเว อฐมฺโม สมฺมาสมาธิ
ฐมฺโม เย จ มิจฺฉาสมาธิปฺจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา
สมฺภวนฺติ อัยฺย อนฺตฺโต สมฺมาสมาธิปฺจฺจยา จ อเนเก กุสลา
ฐมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัยฺย อตฺโต ฯ มิจฺฉาฅาณํ ภิกฺขเว
อฐมฺโม สมฺมาฅาณํ ฐมฺโม เย จ มิจฺฉาฅาณปฺจฺจยา อเนเก
ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา สมฺภวนฺติ อัยฺย อนฺตฺโต สมฺมาฅาณปฺจฺจยา
จ อเนเก กุสลา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัยฺย อตฺโต ฯ
มิจฺฉาวิมุตฺติ ภิกฺขเว อฐมฺโม สมฺมาวิมุตฺติ ฐมฺโม เย จ มิจฺฉาวิมุตฺติปฺจฺจยา
อเนเก ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา สมฺภวนฺติ อัยฺย อนฺตฺโต
สมฺมาวิมุตฺติปฺจฺจยา จ อเนเก กุสลา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ
อัยฺย อตฺโต ฯ อฐมฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตพฺโพ ฐมฺโม จ อนฺตฺโต
จ เวทิตพฺโพ อตฺโต จ อฐมฺมณฺจ วิทิตฺวา ฐมฺมณฺจ อนฺตฺถณฺจ
วิทิตฺวา อตฺถณฺจ ยถา ฐมฺโม ยถา อตฺโต ตถา ปฏฺธิปฺชิตพฺพนฺติ
อิตฺติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตนฺติ ฯ

[๑๑๕] อฐมฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตพฺโพ ฐมฺโม จ อนฺตฺโต

จ เวทิตพฺโพ อตุโถ จ อชฺมมณฺจ วิทิตฺวา ชฺมมณฺจ อนตฺถณฺจ
วิทิตฺวา อตฺถณฺจ ยถา ชฺมโม ยถา อตุโถ ตถา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ
อิทฺมวโจ ภควา อิทํ วตฺวาน สฺคโต อญฺญาเยสนา วิหารํ ปาวิสิ ฯ
อถโข เตสํ ภิกฺขุณฺโณ อจิริปกฺกนฺตสฺส ภควโต เอตทโหสิ อิทํ โข โน
อาวุโส ภควา สงฺขิตฺเตน อุตฺเทสํ อุตฺทิสิตฺวา วิตฺถาเรน อตฺถํ อวิกฺชิตฺวา
อญฺญาเยสนา วิหารํ ปวิญฺโจ อชฺมโม จ ภิกฺขเว เวทิตพฺโพ ชฺมโม
จ อนตฺถโถ จ เวทิตพฺโพ อตุโถ จ อชฺมมณฺจ วิทิตฺวา ชฺมมณฺจ
อนตฺถณฺจ วิทิตฺวา อตฺถณฺจ ยถา ชฺมโม ยถา อตุโถ ตถา
ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ โโก นฺุ โข อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุตฺเทสฺส
อุตฺทิจฺจสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ อวิกตฺตสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ วิภเชยฺยติ
อถโข เตสํ ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ อัย โข อายสฺมา อานนฺุโท สตฺถุเจว
สํวณฺณิตฺโต สมภาวิทฺโต จ วิญฺญฺนํ สพฺรหฺมจาริณํ ปโหติ อายสฺมา ๑
อานนฺุโท อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุตฺเทสฺส อุตฺทิจฺจสฺส วิตฺถาเรน
อตฺถํ อวิกตฺตสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ วิภชิตฺตุํ ยนฺฺนุน มยฺ ยเณายสฺมา
อานนฺุโท เตนฺุปสงฺกเมยฺยาม อุปสงฺกमितฺวา อายสฺมณฺฺตํ อานนฺุทํ
เอตมตฺถํ ปุจฺเจยฺยาม ยถา โน อายสฺมา อานนฺุโท พุยากริสฺสติ
ตถา นํ ชาเรสฺสามาติ อถโข เต ภิกฺขุ เณายสฺมา อานนฺุโท
เตนฺุปสงฺกมิตฺสู อุปสงฺกमितฺวา อายสฺมตา อานนฺุเทน สทฺธี สมฺโมทิสฺสุ
สมฺโมทนิยฺยํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาราเตว เอกมณฺฺตํ นิสิตฺทิสฺสุ เอกมณฺฺตํ
#๑ ม. ย. จายสฺมา ฯ

นินนา โข เต ภิกขุ อายสมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจฺ อิทํ โข ๑
อาวุโส อานนฺท ภาวํ สงฺขิตฺเตน อุกฺกเตสํ อุกฺกทิสิตฺวา วิตุถาเรน อตฺถํ
อวิภชิตฺวา อุกฺกจายาสนา วิหารํ ปวิญฺโง อชฺมโม จ ภิกขเว
เวทิตฺพุโป ชฺมโม จ อนตฺโถ จ เวทิตฺพุโป อตฺโถ จ อชฺมมณฺจ
วิทิตฺวา ชฺมมณฺจ อนตฺถณฺจ วิทิตฺวา อตฺถณฺจ ยถา ชฺมโม
ยถา อตฺโถ ตถา ปฏฺธิปชฺชิตฺพุพนฺติ เตสํ โน อาวุโส อมฺหากํ
อจฺริปกฺกนฺตสฺส ภาวโต เอตทโหสิ อิทํ โข โน อาวุโส ภาวํ
สงฺขิตฺเตน อุกฺกเตสํ อุกฺกทิสิตฺวา วิตุถาเรน อตฺถํ อวิภชิตฺวา อุกฺกจายาสนา
วิหารํ ปวิญฺโง อชฺมโม จ ภิกขเว เวทิตฺพุโป ชฺมโม จ อนตฺโถ
จ เวทิตฺพุโป อตฺโถ จ อชฺมมณฺจ วิทิตฺวา ชฺมมณฺจ อนตฺถณฺจ
วิทิตฺวา อตฺถณฺจ ยถา ชฺมโม ยถา อตฺโถ ตถา ปฏฺธิปชฺชิตฺพุพนฺติ
โก นฺุ โข อิมสฺส ภาวตา สงฺขิตฺเตน อุกฺกเตสฺส อุกฺกทิสฺส วิตุถาเรน
อตฺถํ อวิภชิตฺสฺส วิตุถาเรน อตฺถํ วิภชเยยฺยติ เตสํ โน อาวุโส
อมฺหากํ เอตทโหสิ อัย โข อายสฺมา อานนฺโท สตฺถเจวํ สํวณฺณโต
สมฺภาวโต จ วิญฺญํ สฺพฺรหฺมจาริณํ ปโหติ อายสฺมา อานนฺโท
อิมสฺส ภาวตา สงฺขิตฺเตน อุกฺกเตสฺส อุกฺกทิสฺส วิตุถาเรน อตฺถํ
อวิภชิตฺสฺส วิตุถาเรน อตฺถํ วิภชิตฺตุํ ชฺนฺนฺน มยํ เยนายสฺมา
อานนฺโท เตนฺุสสงฺกมิตฺสสาม อฺุสสงฺกมิตฺวา อายสมนฺตํ อานนฺทํ
เอตมตฺถํ ปุจฺเจยฺยาม ยถา โน อายสฺมา อานนฺโท พฺยากริสฺสตี ตถา
#๑ ม. ย. โข โน ๑

นํ ธาระยยามาติ ๑ วิชทายสุมา อานนุโทติ ๑ เสยฺยถาปี อาวุโส
ปฺริโส สารตุถิโก สารควลลํ สารปริเยสนํ สารปริเยสนํ จรมาโน มหโต
รูกุขสุส ติฏฺฐโต สารวโต อติกกุมเมว มฺลํ อติกกุมม ๒ ขนฺธํ สาขาปลาเส
สตํ ปริเยสตีตพฺพํ มลฺลเยยฺย เอวํ สมฺปทมิทํ อายสุมนฺตานํ สตุถริ
สมมุขีภูเต ตํ ภควนฺตํ อติสตีวา อเมหฺ เอตมตฺถํ ปฏฺธิปฺจฺฉิตพฺพํ มลฺลถ
โส ๓ อาวุโส ภควา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตี จกฺขุภูโต ฉาณภูโต
ชฺมมภูโต พุรหฺมภูโต วตฺตา ปวตฺตา อตฺถสุส นินฺเนตา อมตฺสุส ทาตา
ชฺมมสามี ตถาคโต โส เจว ปเนตฺสุส กาลอ อโหสิ ยํ ตฺเมห
ภควนฺตํเยว อฺปสงฺกมิตฺวา เอตมตฺถํ ปฺจฺฉเยยฺยถา ยถา โน ๔ ภควา
พฺยากรเยย ๕ ตถา นํ ธาระยยาถาติ ๑ อทฺฐาวุโส อานนุท ภควา
ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตี จกฺขุภูโต ฉาณภูโต ชฺมมภูโต พุรหฺมภูโต
วตฺตา ปวตฺตา อตฺถสุส นินฺเนตา อมตฺสุส ทาตา ชฺมมสามี ตถาคโต
โส เจว ปเนตฺสุส กาลอ อโหสิ ยํ มยํ ภควนฺตํเยว อฺปสงฺกมิตฺวา
เอตมตฺถํ ปฺจฺฉเยยฺยถา ยถา โน ภควา พฺยากรเยย ตถา นํ ธาระยยาม
อฺปิจายสุมา อานนุโท สตุถฺเจว สํวณฺณโต สมฺภาวโต จ วิญฺญนํ
สพฺรหฺมจารินํ ปโหติ อายสุมา อานนุโท อิมสุส ภควตา สงฺขิตฺเตน
อฺทฺทสสุส อฺทฺททิฏฺฐสุส วิตฺถาเรน อตฺถํ อวิกตฺตสุส วิตฺถาเรน อตฺถํ
วิกชิตฺตุํ วิชิตายสุมา อานนุโท อกรุกฺควาติ ๑ เตนหาวุโส สฺสณฺณ
สาธุกํ มนสิกรโธ ภาสิสุสามีติ ๑ เอวมาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสุมโต
#๑ ม. ย. ธาระสุสามาติ ๑ ๒ โป. อติกกุมเมว ๑ ๓ ม. ย. โส หาวุโส ๑
#๔ ม. ย. โว ๑ ๕ โป. พฺยากริสฺสุตี ๑

อานนทสส ปจฺจสฺสโสสุ ๗ อายสฺมา ๑ อานนฺโท เอตทวโจ ยํ โข
 โน อวฺุโส ภควา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสํ อุทฺทิสิตฺวา วิตฺถาเรน อตฺถํ
 อวิภิชิตฺวา อฏฺฐายาสนา วิหารํ ปวิฏฺฐโจ อธฺมโม จ ภิกฺขเว
 เวทิตพฺโพ ธฺมโม จ อนตฺถโถ จ เวทิตพฺโพ อตฺถโถ จ อธฺมมณฺจ
 วิทิตฺวา ธฺมมณฺจ อนตฺถณฺจ วิทิตฺวา อตฺถณฺจ ยถา ธฺมโม ยถา
 อตฺถโถ ตถา ปฏฺิปปชฺชิตพฺพนฺติ ๗ กตฺโม จวฺุโส อธฺมโม กตฺโม
 จ ธฺมโม กตฺโม จ อนตฺถโถ จ กตฺโม จ อตฺถโถ มิจฺฉาทิฏฺฐิ
 อวฺุโส อธฺมโม สมนฺมาทิฏฺฐิ ธฺมโม เย จ มิจฺฉาทิฏฺฐิปจฺจยา
 อเนเก ปาปกา อกฺุสลา ธฺมมา สมนฺภวนฺติ อํยํ อนตฺถโถ
 สมนฺมาทิฏฺฐิปจฺจยา จ อเนเก กฺุสลา ธฺมมา ภาวนาปาริปุรี คจฺฉนฺติ
 อํยํ อตฺถโถ มิจฺฉาสงฺกปโป อวฺุโส อธฺมโม สมนฺมาสงฺกปโป ธฺมโม ...
 มิจฺฉาวาจา อวฺุโส อธฺมโม สมนฺมาวาจา ธฺมโม ... มิจฺฉากมฺมนฺโต
 อวฺุโส อธฺมโม สมนฺมากมฺมนฺโต ธฺมโม ... มิจฺฉาอาชีโว อวฺุโส
 อธฺมโม สมนฺมาอาชีโว ธฺมโม ... มิจฺฉาวายาโม อวฺุโส อธฺมโม
 สมนฺมาวายาโม ธฺมโม ... มิจฺฉาสมาธิ อวฺุโส อธฺมโม สมนฺมาสมาธิ
 ธฺมโม ... มิจฺฉาฌานํ อวฺุโส อธฺมโม สมนฺมาฌานํ ธฺมโม ... มิจฺฉาวิมฺุตติ
 อวฺุโส อธฺมโม สมนฺมาวิมฺุตติ ธฺมโม เย จ มิจฺฉาวิมฺุตติปจฺจยา
 อเนเก ปาปกา อกฺุสลา ธฺมมา สมนฺภวนฺติ อํยํ อนตฺถโถ
 สมนฺมาวิมฺุตติปจฺจยา จ อเนเก กฺุสลา ธฺมมา ภาวนาปาริปุรี คจฺฉนฺติ
 อํยํ อตฺถโถ ยํ โข โน อวฺุโส ภควา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสํ อุทฺทิสิตฺวา
 #๑ ม. อถายสฺมา ๗

วิตถารณ อตุล อวิภชิตวา อฏฺฐายาสนา วิหาริ ปวิญฺโฐ อธมฺโม
 จ ภิกฺขเว เวทิตพฺโพ ธมฺโม จ อนตุโถ จ เวทิตพฺโพ อตุโถ จ
 อธมฺมณฺจ วิทิตฺวา ธมฺมณฺจ อนตุถณฺจ วิทิตฺวา อตุถณฺจ ยถา
 ธมฺโม ยถา อตุโถ ตถา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ อิมสฺส โข อหิ อวฺวโส
 ภควตา สงฺขิตฺเตน อุตฺเทศสฺส อุตฺทิสฺส วิตถารณ อตุล อวิภชิตฺส
 เอว วิตถารณ อตุล อาชานามิ อากงฺขมานา จ ปน ตฺเมห อวฺวโส
 ภควนฺตฺเชว อุปฺสงฺกมิตฺวา เอตมตุลํ ปุจฺเจยฺยถ ยถา โน ๑ ภควา
 พุยากรเยยฺย ตถา นึ ชาเรยฺยถาติ ฯ เอวมวฺวโสติ โข เต ภิกฺขุ
 อายสฺมโต อานนฺทสฺส ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนฺนโมทิตฺวา อฏฺฐายาสนา
 เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิตฺส อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา
 เอกมฺนตํ นิสิตฺสฺส เอกมฺนตํ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจฺจุ
 ยํ โข โน ๒ ภควา สงฺขิตฺเตน อุตฺเทศํ อุตฺทิสิตฺวา วิตถารณ
 อตุล อวิภชิตฺวา อฏฺฐายาสนา วิหาริ ปวิญฺโฐ อธมฺโม จ ภิกฺขเว
 เวทิตพฺโพ ธมฺโม จ อนตุโถ จ เวทิตพฺโพ อตุโถ จ อธมฺมณฺจ
 วิทิตฺวา ธมฺมณฺจ อนตุถณฺจ วิทิตฺวา อตุถณฺจ ยถา ธมฺโม ยถา
 อตุโถ ตถา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ เตสํ โน ๓ ภควา อมฺหากํ
 อจิริปฺกนฺตสฺส ภควโต เอตทโหสิ อิทํ โข โน อวฺวโส ภควา สงฺขิตฺเตน
 อุตฺเทศํ อุตฺทิสิตฺวา วิตถารณ อตุล อวิภชิตฺวา อฏฺฐายาสนา วิหาริ
 ปวิญฺโฐ อธมฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตพฺโพ ธมฺโม จ อนตุโถ จ
 เวทิตพฺโพ อตุโถ จ อธมฺมณฺจ วิทิตฺวา ธมฺมณฺจ อนตุถณฺจ วิทิตฺวา
 #๑ ม. ย. ยถา โว ภควา พุยากรโรติ ฯ ๒ ม. อัย ปาโธ นตุลิตฺ ฯ

อตุลญจ ขลา สมุโม ขลา อตุโถ ตตา ปฏิปชชิตพพุนติ โโก
นุ โข อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสฺส อุทฺทิจฺจสฺส วิตุถาเรน
อตุถิ อวิกตฺตสฺส วิตุถาเรน อตุถิ วิภเชยฺยาติ เตสฺส โน ภนฺเต
อมุหํกั เอตทโหสิ อัย โข อายสฺมา อานนฺโท สตุถฺเจว สัณฺณโต
สมภาวิทฺโต จ วิญญูณิ สพฺรหฺมจารินิ ปโหติ อายสฺมา อานนฺโท
อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสฺส อุทฺทิจฺจสฺส วิตุถาเรน อตุถิ
อวิกตฺตสฺส วิตุถาเรน อตุถิ วิชิตฺตุ ฆนฺฺนุน มัยฺ เยนายสฺมา อานนฺโท
เตนุปลฺสงฺกเมยฺยาม อุปฺสงฺกमितฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตมฺตถิ
ปฺจุเจยฺยาม ขลา โน อายสฺมา อานนฺโท พุยากริสฺสตี ตตา นํ
ธารายฺยามาตี ๑ อถโข มัยฺ ภนฺเต เยนายสฺมา อานนฺโท เตนุปลฺสงฺกมิมฺหา
อุปฺสงฺกमितฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตมฺตถิ อปฺจุณิมฺหา เตสฺส โน
ภนฺเต อายสฺมา อานนฺเทน อิมฺหิ อากาเรหิ อิมฺหิ ปเทหิ อิมฺหิ
พฺยลฺชนฺหิ อตุโถ สุวิกตฺโตตี ๑ สาธุ สาธุ ภิกฺขเว ปณฺฑิตฺโต ภิกฺขเว
อานนฺโท มหาปฺลฺโย ภิกฺขเว อานนฺโท มํ เจปี ตฺเมห ภิกฺขเว
อุปฺสงฺกमितฺวา เอตมฺตถิ ปฺจุเจยฺยาถ อหฺมปิเจตํ เอวเมว พุยากรเยยฺย
ยถาคํ อานนฺเทน พุยาถคํ เอโส เจว ตสฺส อตุโถ เอวญจ
นํ ธารายฺยาถาตี ๑

[๑๖๖] อถโข อาชีโน ๒ ปริพฺพาชโก เยน ภควา เตนุปลฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกमितฺวา ภควตา สทฺธิ สมุโมทิ สมุโมทนียิ กถิ สาราณียิ
#๑ ม. ย. ธาเรสฺสามาตี ๑ ๒ ม. ย. อชีโต ๑

วีสาราเรตวา เอกมนต์ นิสีทิ เอกมนต์ นิสินุโน โข [๑] ปริพพาชโก
ภควนฺตํ เอตทโวจ อมฺหากํ โภ โคตม ปณฺฑิตํ นาม สพุรหฺมจารี
เตน ปณฺจมตฺตานิ จิตฺตญฺจานสฺตานิ [๒] เยหิ อณฺณตฺตติยา
อุปรทฺฐาว ชานนฺติ อุปรทฺฐสฺมาติ ฯ อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
ชาเรถ โน ตฺเมหฺ ภิกฺขเว ปณฺฑิตวตฺถุนีติ ฯ เอตสฺส ภควา กาโล
เอตสฺส สุกตฺ กาโล ยํ ภควา ภาเสยฺย ภควโต สุตฺวา ภิกฺขุ
ชาเรสฺส นฺตฺตีติ ฯ เตนหิ ภิกฺขเว สฺฆาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิตีติ ฯ
เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควาเอตทโวจ
อิธ ภิกฺขเว เอกฺจฺโจ อธมฺมิเกน วาเทน อธมฺมิกํ วาทำ อภินิคุคฺคฺหาติ
อภินิปฺปีเพติ เตน จ อธมฺมิกํ ปรีสํ รณฺเชติ เตน सा अधम्मिका
ปรีसा อุจฺจาसฺสทา มหาสฺสทา โหติ ปณฺฑิตํ วต โภ ปณฺฑิตํ
วต โภติ อิธ ปนฺ ภิกฺขเว เอกฺจฺโจ अधम्मิกेन वातेन अधम्मिकं
वाता अभिनिकुक्कहाति अभिनिपिपीเพति तेन ज अधम्मिकं पुरिसं रणञ्चेति
तेन सा अधम्मिका पुरिसा उज्जाससुता महासुता โहति पण्डितं
वत โภ पण्डितं वत โภति इध पन भिक्खवे เอกจโจ अधम्मิกेन
वातेन अधम्मिकञ्ज वाता अधम्मिकञ्ज वाता अभिनिकुक्कहाति अभिनिपिपीเพति
तेन ज अधम्मिकं पुरिसं रणञ्चेति तेन सा अधम्मिका पुरिसा
उज्जाससुता महासुता โहति पण्डितं वत โภ पण्डितं वत โภति
อิध पन भिक्खवे เอกจโจ अधम्मิกेन वातेन अधम्मिकं वाता
#๑ ม. ย. อชิโต ฯ โป. อาชินุ ฯ ๒ ม. ย. เอตถนฺตเร จินฺติตานีติ อตฺถิ ฯ

อภินิหคคณหาติ อภินิปปิเพติ เตน จ อธมมิกัม ปริสั รณเชติ เตน
 สตา อธมมิกา ปริสตา อัจจาสททา มหาสททา โหติ ปณฺฑิตโต วต
 โภ ปณฺฑิตโต วต โภติ อธิ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ชมฺมิเกน
 วาเทน ชมฺมิกัม วาทำ อภินิหคคณหาติ อภินิปปิเพติ เตน จ ชมฺมิกัม
 ปริสั รณเชติ เตน สตา ชมฺมิกา ปริสตา อัจจาสททา มหาสททา
 โหติ ปณฺฑิตโต วต โภ ปณฺฑิตโต วต โภติ อธมฺโม จ
 ภิกฺขเว เวทิตพฺโพ ชมฺโม จ อนตฺโต จ เวทิตพฺโพ อตฺโต จ
 อธมฺมณฺจ วิทิตฺวา ชมฺมณฺจ อนตฺถณฺจ วิทิตฺวา อตฺถณฺจ
 ยถา ชมฺโม ยถา อตฺโต ตถา ปฏฺธิปชฺชิตพฺพนฺติ กตโม
 จ ภิกฺขเว อธมฺโม กตโม จ ชมฺโม กตโม จ อนตฺโต
 กตโม จ อตฺโต มิจฺฉาทิฏฺฐิ ภิกฺขเว อธมฺโม สมนฺมาทิฏฺฐิ
 ชมฺโม เข จ มิจฺฉาทิฏฺฐิปัจจยา อนเนเก ปาปกา อกฺุสลา
 ชมฺมา สมนฺวานฺติ อัย อนตฺโต สมนฺมาทิฏฺฐิปัจจยา จ อนเนเก
 กฺุสลา ชมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺฉนฺติ อัย อตฺโต มิจฺฉาสงฺกปฺโป
 ภิกฺขเว อธมฺโม สมนฺมาสงฺกปฺโป ชมฺโม ... มิจฺฉาวาจา ภิกฺขเว อธมฺโม
 สมนฺมาวาจา ชมฺโม ... มิจฺฉากมฺมฺนฺโต ภิกฺขเว อธมฺโม สมนฺมากมฺมฺนฺโต
 ชมฺโม ... มิจฺฉาอาชีโว ภิกฺขเว อธมฺโม สมนฺมาอาชีโว ชมฺโม ...
 มิจฺฉาวายาโม ภิกฺขเว อธมฺโม สมนฺมาวายาโม ชมฺโม ... มิจฺฉาสติ
 ภิกฺขเว อธมฺโม ... สมนฺมาสติ ชมฺโม มิจฺฉาสมาธิ ภิกฺขเว อธมฺโม
 สมนฺมาสมาธิ ชมฺโม ... มิจฺฉาถาณํ ภิกฺขเว อธมฺโม สมนฺมาถาณํ

ธมฺโม ... มิจฺฉาวิมุตฺติ ภิกฺขเว อธมฺโม สมนฺนาวิมุตฺติ ธมฺโม เย
จ มิจฺฉาวิมุตฺติปจฺจยา อนนฺเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา สมนฺนา
อัย อนฺตฺโต สมนฺนาวิมุตฺติปจฺจยา จ อนนฺเก กุสลา ธมฺมา
ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัย อตฺโต ธมฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺตํ
ธมฺโม จ อนฺตฺโต จ เวทิตฺตํ อตฺโต จ อธมฺมญฺจ วิทิตฺวา
ธมฺมญฺจ อนตฺถญฺจ วิทิตฺวา อตฺถญฺจ ยถา ธมฺโม ยถา อตฺโต
ตถา ปฏิปชฺชิตฺตํ อติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทฺเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ๑

[๑๑๗] อตฺโต สการโว ๑ พุราหฺมณฺเณน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธี สมนฺนํ สมนฺนํ กถํ สาราณียํ
วิทฺติสเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข สการโว
พุราหฺมณฺเณน ภควนฺตํ เอตทวโจ กิ นฺ โข โภ โคตม โอริมํ ตีรํ
กิ ปาริมํ ตีรนฺติ ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิ โข พุราหฺมณฺเณน โอริมํ ตีรํ
สมนฺนาทิฏฺฐิ ปาริมํ ตีรํ มิจฺฉาสงฺกปฺโป โอริมํ ตีรํ สมนฺนาสงฺกปฺโป
ปาริมํ ตีรํ มิจฺฉาวาจา โอริมํ ตีรํ สมนฺนาวาจา ปาริมํ ตีรํ
มิจฺฉากมฺมฺนฺโต โอริมํ ตีรํ สมนฺนากมฺมฺนฺโต ปาริมํ ตีรํ มิจฺฉาอาชีโว
โอริมํ ตีรํ สมนฺนาอาชีโว ปาริมํ ตีรํ มิจฺฉาวายาโม โอริมํ ตีรํ
สมนฺนาวายาโม ปาริมํ ตีรํ มิจฺฉาสติ โอริมํ ตีรํ สมนฺนาสติ ปาริมํ
ตีรํ มิจฺฉาสมาธิ โอริมํ ตีรํ สมนฺนาสมาธิ ปาริมํ ตีรํ มิจฺฉาถาณํ
โอริมํ ตีรํ สมนฺนาถาณํ ปาริมํ ตีรํ มิจฺฉาวิมุตฺติ โอริมํ
ตีรํ สมนฺนาวิมุตฺติ ปาริมํ ตีรํ ๒ อิทํ โข พุราหฺมณฺเณน โอริมํ ตีรํ
#๑ ม. ย. สงฺการโว ๑ ๒ ม. ตีรนฺติ ๑

อิหฺมฺ ปาริมฺ ตีรณฺติ ฯ

อปฺปกฺกา เต มนุสฺเสสุ เย ชนา ปารคามิโน
 อถายํ อิตฺรา ปชา ตีรเมวานุชาวติ ฯ
 เย จ โข สมฺมทกฺขาเต ชฺมเม ชฺมมานุคฺติโน
 เต ชนา ปารเมสฺสนฺติ มจฺจุเชยฺยํ สฺสทฺตฺตฺริ ฯ
 กณฺ्हํ ชฺมมํ วิปฺปหฺาย สฺสทฺกํ ภาเวถ ปณฺทฺติโต
 โอกกา อโนกฺกมาคมฺม วิเวเก ยตฺถ ทฺุรํ ฯ
 ตตฺตฺราภีรติมิจฺเจยฺย หิตฺวา กามे อภิณฺจโน
 ปรีโยทเปยฺย อตฺตํ จิตฺตเกฺสเสหิ ปณฺทฺติโต ฯ
 เยสํ สมฺโพชฺยงฺเกสุ สมฺมา จิตฺตํ สฺสทฺทํ
 อาทานปฺฏินิสฺสทฺเต อนฺุปาทาย เย รตา
 จีณาสวา ชฺุติมนฺุโต เต โลเก ปรีนิพฺพุตฺตาติ ฯ

[๑๑๘] โอริมฺณจ โว ภิกฺขเว ตีรํ เทสิสฺสสามิ ปาริมฺณจ ตีรํ
 ตํ สฺุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสสามิติ ฯ เอวํ ภนฺุเตติ โข
 เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตมณฺุจ ภิกฺขเว
 โอริมํ ตีรํ กตมณฺุจ ปาริมํ ตีรํ มิจฺฉาทิภฺุจ ภิกฺขเว ๑ โอริมํ ตีรํ
 สมฺมาทิภฺุจ ปาริมํ ตีรํ ฯเปฯ มิจฺฉาวิมฺุคฺติ โอริมํ ตีรํ สมฺมาวิมฺุคฺติ
 ปาริมํ ตีรํ อิหฺมฺ โข ภิกฺขเว โอริมํ ตีรํ อิหฺมฺ ปาริมํ ตีรณฺติ ฯ

อปฺปกฺกา เต มนุสฺเสสุ เย ชนา ปารคามิโน
 อถายํ อิตฺรา ปชา ตีรเมวานุชาวติ ฯ

#๑ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

เย จ โข สมมทกฺขาเต ฌมเม ฌมฺมานวตฺติโน
 เต ชนา ปารเมสฺสนติ มจฺจุเชยฺยํ สฺสทตฺตรํ ฯ
 กณฺหํ ฌมฺมํ วิปฺปหาย สฺสทกํ ภาเวถ ปณฺทิตฺโต
 โอกา อโนกมาคมม วิเวเก ยตฺถ ทูรํ ฯ
 ตตฺตฺราภิรติมิจฺเจยฺย หิตฺวา กามे อภิณฺจโน
 ปรีโยทเปยฺย อตฺตานิ จิตฺตเกฺสเสหิ ปณฺทิตฺโต ฯ
 เยถํ สมฺโพธิยงฺเกสฺส สมฺมา จิตฺตํ สฺสภาวิตฺตํ
 อาทานปฏฺินิสฺสกะเค อนฺุปาทาย เย รตา
 ฌินาสวา ชฺชติมนฺุโต เต โลเก ปรีนิพฺพุตฺตาติ ฯ

[๑๑๕] เตน โข ปน สมเยน ชาณฺุสฺโสณิ พฺราหฺมณฺเ ตทหุโปสเถ
 สีสนฺุหาโต นวํ โขมยฺกํ นีวตฺโต อลฺลกุสมฺมุจฺจํ อาทาย ภควโต
 อวิทุเร เอกมนฺุตํ จิตฺโต โหติ ฯ อทฺทสา โข ภควา ชาณฺุสฺโสณิ
 พฺราหฺมณฺเ ตทหุโปสเถ สีสนฺุหาตํ นวํ โขมยฺกํ นีวตฺติ อลฺลกุสมฺมุจฺจํ
 อาทาย อวิทุเร เอกมนฺุตํ จิตฺตํ ทิสฺวาน ชาณฺุสฺโสณิ พฺราหฺมณฺเ
 เอตทโวจ กิํ นุ ตวํ พฺราหฺมณฺเ ตทหุโปสเถ สีสนฺุหาโต นวํ โขมยฺกํ
 นีวตฺโต อลฺลกุสมฺมุจฺจํ อาทาย เอกมนฺุตํ จิตฺโต กิํ นุ อชฺช ๑
 พฺราหฺมณฺกุลฺลสฺสาติ ฯ ปจฺจโงโรหณิ โภ โคตม อชฺช พฺราหฺมณฺกุลฺลสฺสาติ ฯ
 ยถากถิํ ปน พฺราหฺมณฺเ พฺราหฺมณฺานิ ปจฺจโงโรหณิ โหตีติ ฯ อธิ โภ
 โคตม พฺราหฺมณา ตทหุโปสเถ สีสนฺุหาตา นวํ โขมยฺกํ นีวตฺตา อลฺลเลน
 โคมเยน ปจฺจวี โอปฺปญฺชิตฺวา ๒ หริเตหิ กุเสหิ ปตฺถลริตฺวา อนฺุตราจ
 #๑ ม. นวชฺช ฯ ย. กิํ นุ โข อชฺช ฯ ๒ ไป. โอมฺญฺเชตฺวา ฯ

เวลั อนุตรา จ อคฺยาคารี เสยฺยํ กปฺเปนฺติ เต ตํ รตฺตีํ ติกฺขตฺตํ
ปจฺจุญฺจาย ปณฺชติกา อคฺคี นมสฺสนฺติ ปจฺโจโรหาม ภวนฺตํ
ปจฺโจโรหาม ภวนฺตฺนฺติ ปหุเตน จ สปฺปิเตเลน นวณฺีเตน อคฺคี
สนฺตปฺเปนฺติ ตสฺสา จ รตฺติยา อจฺเจน ปณฺีเตน ขาทณฺีเณ โภชนฺีเณ
พฺุราหฺมณฺเณ สนฺตปฺเปนฺติ เอวํ โภ โคตม พฺุราหฺมณฺานํ ปจฺโจโรหณฺี
โหตีติ ฯ อลฺลดา โข พฺุราหฺมณ พฺุราหฺมณฺานํ ปจฺโจโรหณฺี [๑] อลฺลดา
จ ปน อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณฺี โหตีติ ฯ ยถากถํ ปน โภ
โคตม อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณฺี โหติ สาธุ เม ภวํ โคตโม
ตถาธมฺมํ เทเสตุ ยถา อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณฺี โหตีติ ฯ
เตนหิ พฺุราหฺมณฺเณ สฺนฺนาหิ สาธุกํ มนฺสิกรโหติ ภาสิสฺสามิตี ฯ เอวํ โภติ
โฆ ชาณฺุสฺโสณฺี พฺุราหฺมโณ ภควโต ปจฺจุสฺโสสิ ฯ ภควา เอตทโวจ
อิธ พฺุราหฺมณฺเณ อริยสาวโก อิติ ปฺปฏิสณฺุจิกฺขติ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา โฆ
ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว ธมฺเม อภิสมฺปรายณฺุจาทิ โส อิติ ปฺปฏิสงฺขาย
มิจฺฉาทิฏฺฐิ ปชฺหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาสงฺกปฺปสฺส โฆ
ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว ธมฺเม อภิสมฺปรายณฺุจาทิ โส อิติ
ปฺปฏิสงฺขาย มิจฺฉาสงฺกปฺป ปชฺหติ มิจฺฉาสงฺกปฺปา ปจฺโจโรหติ
มิจฺฉาวาจาโย โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว ธมฺเม อภิสมฺปรายณฺุจาทิ
โส อิติ ปฺปฏิสงฺขาย มิจฺฉาวาจํ ปชฺหติ มิจฺฉาวาจาโย ปจฺโจโรหติ
มิจฺฉากมฺมฺนฺตสฺส โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว ธมฺเม อภิสมฺปรายณฺุจาทิ
โส อิติ ปฺปฏิสงฺขาย มิจฺฉากมฺมฺนฺตํ ปชฺหติ มิจฺฉากมฺมฺนฺตา
#๑ ม. เอตฺถนฺุตเร โหตีติ อตฺถิ ฯ

ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาอาชีวสฺส โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว
ชฺมฺเม อภิสฺมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสฺงฺขาย มิจฺฉาอาชีวํ ปชฺหติ
มิจฺฉาอาชีวา ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาวายามสฺส โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว
ชฺมฺเม อภิสฺมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสฺงฺขาย มิจฺฉาวายามํ ปชฺหติ
มิจฺฉาวายามา ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาสติยา โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว
ชฺมฺเม อภิสฺมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสฺงฺขาย มิจฺฉาสตี ปชฺหติ
มิจฺฉาสติยา ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาสมาธิสฺส โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว
ชฺมฺเม อภิสฺมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสฺงฺขาย มิจฺฉาสมาธี ปชฺหติ
มิจฺฉาสมาธิมฺหา ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาฅานสฺส โข ปาปโก วิปาโก
ทิฏฺฐเจจฺว ชฺมฺเม อภิสฺมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสฺงฺขาย มิจฺฉาฅานํ
ปชฺหติ มิจฺฉาฅานา ๑ ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาวิมุตฺติยา โข ปาปโก
วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว ชฺมฺเม อภิสฺมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสฺงฺขาย
มิจฺฉาวิมุตฺตี ปชฺหติ มิจฺฉาวิมุตฺติยา ปจฺโจโรหติ เอวํ โข พุราหฺมณ
อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณิ โหตีติ ฯ อลฺยถา โภ โคตม พุราหฺมณานํ
ปจฺโจโรหณิ อลฺยถา จปน อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณิ โหติ
อิมิสฺสา จ โภ โคตม อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณิยา พุราหฺมณานํ
ปจฺโจโรหณิ กลฺลํ น อคฺขมติ โสฬสี อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ
อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺเปตํ สรณคตฺนฺติ ฯ

[๑๒๐] อริยํ โว ภิกฺขเว ปจฺโจโรหณิ เทสิสฺสามิ ตํ สุฅาถ ...
กตฺมา จ ภิกฺขเว อริยา ปจฺโจโรหณิ อธิ ภิกฺขเว อริยสาวโก
#๑ ม. มิจฺฉาฅานมฺหา ฯ

อติ ปฏิสณฺจิกฺขติ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว
ธมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อติ ปฏิสงฺขาย มิจฺฉาทิฏฺฐี ปชหติ
มิจฺฉาทิฏฺฐิยา ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาสงฺกปฺปสฺส โข ... มิจฺฉาวาจา
โย ... มิจฺฉากมฺมนฺตสฺส โข ... มิจฺฉาอาชีวสฺส โข ... มิจฺฉาวายามสฺส
โย ... มิจฺฉาสติยา โข ... มิจฺฉาสมาธิสฺส โข ... มิจฺฉาฅานฺส
โย ... มิจฺฉาวิมุตฺติยา โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว ธมฺเม
อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อติ ปฏิสงฺขาย มิจฺฉาวิมุตฺตี ปชหติ มิจฺฉาวิมุตฺติยา
ปจฺโจโรหติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว อริยา ปจฺโจโรหณฺตี ฯ

[๑๒๑] สุริยสฺส ภิกฺขเว อุทฺยโต เอตํ ปุพฺพํ อติ
ปุพฺพนิมิตฺตํ ยถิทํ อรุณฺตํ ๑ เอวเมว โข ภิกฺขเว กุสลานํ ธมฺมานํ
เอตํ ปุพฺพํ อติ ปุพฺพนิมิตฺตํ ยถิทํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาทิฏฺฐิกสฺส
ภิกฺขเว สมฺมาสงฺกปฺโป ปโหติ สมฺมาสงฺกปฺปสฺส สมฺมาวาจา ปโหติ
สมฺมาวาจสฺส สมฺมากมฺมนฺโต ปโหติ สมฺมากมฺมนฺตสฺส สมฺมาอาชีโว
ปโหติ สมฺมาอาชีวสฺส สมฺมาวายาโม ปโหติ สมฺมาวยามสฺส
สมฺมาสติ ปโหติ สมฺมาสติสฺส สมฺมาสมาธิ ปโหติ สมฺมาสมาธิสฺส
สมฺมาฅานํ ปโหติ สมฺมาฅานฺส สมฺมาวิมุตฺติ ปโหติ ๒ ฯ

[๑๒๒] ทสฺยิเม ภิกฺขเว ธมฺมา ภาวิตา พหุสํกตา อาสวานํ
ขยา ย สํวตฺตนฺติ กตฺตเม ทส สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวาจา
สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ
#๑ ย. อรุณฺคํ ฯ โป. ม. อรุณฺคํ ฯ ๒ ม. ย. ปโหตีติ ฯ

สมมาถาณั สมมาวิมุตติ อิเม โข ภิกขเว ทส ฐมา ภาวิตา

พหุถีกตา อาสวานั ขยาย สัวตุนตติ ๑

ปจโจโรหณิวคโค ทติโย ๑

[๑]

ปารีสุทฐิวคโค ตติโย

[๑๒๓] ทสยิเม ภิกขเว ฐมา ปريسุทฐา ปริโยทาตา น อญจตุร ๒
สุคตวินยา กตเม ทส สมมาทิกฺขิ สมมาตงกโป สมมาวาจา
สมมากมมนโต สมมาอาชีโว สมมาวายาโม สมมาสติ สมมาสมาธิ
สมมาถาณั สมมาวิมุตติ อิเม โข ภิกขเว ทส ฐมา ปريسุทฐา
ปริโยทาตา น อญจตุร สุคตวินยาติ ๑

[๑๒๔] ทสยิเม ภิกขเว ฐมา อนุปปนฺนา อุปฺปชฺชนฺติ น
อญจตุร ๓ สุคตวินยา กตเม ทส สมมาทิกฺขิ ๑เปฯ สมมาวิมุตติ
อิเม โข ภิกขเว ทส ฐมา อนุปปนฺนา อุปฺปชฺชนฺติ น อญจตุร
สุคตวินยาติ ๑

[๑๒๕] ทสยิเม ภิกขเว ฐมา มหฺพฺผลา มหานิสฺसान อญจตุร
สุคตวินยา กตเม ทส สมมาทิกฺขิ ๑เปฯ สมมาวิมุตติ อิเม

#๑ ย. ตสฺสุทฺธานั

ตโย อฐมา อชีโต สการโว จ โอริมึ

เทว เจว ปจโจโรหณิ ปุพฺพงฺคมึ อาวุโส ๔ จาติ ๑

#๒-๓ ม. นานญจตุร ๑ ๔ ม. อาสวกฺขโยติ ๑

โฆ ภิกขเว ทส ฐมา มหปฺผลา มหานิสฺสา น อญฺจตุร สุกตวินยาติ ฯ

[๑๒๖] ทสยิเม ภิกขเว ฐมา รากวินยปริโยสานา โหนฺติ
โทสวินยปริโยสานา โหนฺติ โมหวินยปริโยสานา โหนฺติ น
อญฺจตุร สุกตวินยา กตเม ทส สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ สมฺมาวิมุตฺติ
อิเม โฆ ภิกขเว ทส ฐมา รากวินยปริโยสานา โหนฺติ
โทสวินยปริโยสานา โหนฺติ โมหวินยปริโยสานา โหนฺติ น
อญฺจตุร สุกตวินยาติ ฯ

[๑๒๗] ทสยิเม ภิกขเว ฐมา เอกนฺตนิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย
อุปฺสมาย อภิญฺจาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตนฺติ น อญฺจตุร
สุกตวินยาติ กตเม ทส สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ สมฺมาวิมุตฺติ อิเม
โฆ ภิกขเว ทส ฐมา เอกนฺตนิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย อุปฺสมาย
อภิญฺจาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตนฺติ น อญฺจตุร สุกตวินยาติ ฯ

[๑๒๘] ทสยิเม ภิกขเว ฐมา ภาวิตา พหุสฺสีกตา อนุปฺปนฺนา
อุปฺปชฺชนฺติ น อญฺจตุร สุกตวินยา กตเม ทส สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ
สมฺมาวิมุตฺติ อิเม โฆ ภิกขเว ทส ฐมา ภาวิตา พหุสฺสีกตา
อนุปฺปนฺนา อุปฺปชฺชนฺติ น อญฺจตุร สุกตวินยาติ ฯ

[๑๒๙] ทสยิเม ภิกขเว ฐมา ภาวิตา พหุสฺสีกตา มหปฺผลา
โหนฺติ มหานิสฺสา น อญฺจตุร สุกตวินยาติ กตเม ทส
สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ สมฺมาวิมุตฺติ อิเม โฆ ภิกขเว ทส ฐมา ภาวิตา
พหุสฺสีกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสฺสา น อญฺจตุร สุกตวินยาติ ฯ

[๑๓๐] ทสยิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา ภาวิตา พหุสึกตา รากวินยปฺริโยสานา
โหนติ โทสวินยปฺริโยสานา โหนติ โมหวินยปฺริโยสานา
โหนติ น อลฺลตฺตฺร สุกตฺวินยา กตฺเม ทส สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ
สมฺมาวิมุตฺติ อิเม โข ภิกฺขเว ทส ฌมฺมา ภาวิตา พหุสึกตา
รากวินยปฺริโยสานา โหนติ โทสวินยปฺริโยสานา โหนติ โมหวินยปฺริโยสานา
โหนติ น อลฺลตฺตฺร สุกตฺวินยาติ ๗

[๑๓๑] ทสยิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา ภาวิตา พหุสึกตา เอกนฺตฺนิพฺพิทาย
วิราคาย นิโรธาย อุปฺสมาย อภิลฺลณาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย
สํวตฺตฺนฺติ น อลฺลตฺตฺร สุกตฺวินยา กตฺเม ทส สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ
สมฺมาวิมุตฺติ อิเม โข ภิกฺขเว ทส ฌมฺมา ภาวิตา พหุสึกตา
เอกนฺตฺนิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย อุปฺสมาย อภิลฺลณาย สมฺโพธาย
นิพฺพานาย สํวตฺตฺนฺติ น อลฺลตฺตฺร สุกตฺวินยาติ ๗

[๑๓๒] ทสยิเม ภิกฺขเว มิจฺฉตฺตฺตา กตฺเม ทส มิจฺฉาทิฏฺฐิ
มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวาจา มิจฺฉากมฺมฺนฺโต มิจฺฉาอาชีโว มิจฺฉาวายาโม
มิจฺฉาสติ มิจฺฉาสมาธิ มิจฺฉาถาณํ มิจฺฉาวิมุตฺติ อิเม
โข ภิกฺขเว ทส มิจฺฉตฺตฺตาติ ๗

[๑๓๓] ทสยิเม ภิกฺขเว สมฺมตฺตฺตา กตฺเม ทส สมฺมาทิฏฺฐิ
สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมฺนฺโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม
สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาถาณํ สมฺมาวิมุตฺติ อิเม

โฆ ภิกฺขเว ทส สมฺมตฺตาติ ฯ

ปาริสฺสุทฺธิวคฺโค ตติโย ฯ

สาธฺวคฺโค จตฺตโถ

[๑๓๔] สาธฺวญ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสามิ ๑ อสาธฺวญ ตํ สฺฌณณ
สาธฺกํ มนสิทโรธ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โฆ เต ภิกฺขู
ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตฺมณฺจ ภิกฺขเว อสาธ
มิจฺฉาทิฏฺฐิ มิจฺฉาสงกฺกโป มิจฺฉาวาจา มิจฺฉากมฺมฺนโต มิจฺฉาอาชีโว
มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสติ มิจฺฉาสมาธิ มิจฺฉาฌานํ มิจฺฉาวิมฺุตติ อิทํ
วฺจฺจติ ภิกฺขเว อสาธ ฯ กตฺมณฺจ ภิกฺขเว สาธ สมฺมาทิฏฺฐิ
สมฺมาสงกฺกโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมฺนโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม
สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาฌานํ สมฺมาวิมฺุตติ อิทํ วฺจฺจติ
ภิกฺขเว สาธฺนฺติ ฯ

[๑๓๕] อริยธฺมฺมณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสามิ อนริยธฺมฺมณฺจ
ตํ สฺฌณณ สาธฺกํ มนสิทโรธ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โฆ เต ภิกฺขู
ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตฺโม จ ภิกฺขเว อนริโย
ธฺมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ มิจฺฉาวิมฺุตติ อัยฺ วฺจฺจติ ภิกฺขเว อนริโย
ธฺมฺโม ฯ กตฺโม จ ภิกฺขเว อริโย ธฺมฺโม สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
สมฺมาวิมฺุตติ อัยฺ วฺจฺจติ ภิกฺขเว อริโย ธฺมฺโมติ ฯ

[๑๓๖] กุสลณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสามิ อกุสลณฺจ ๒ ตํ
#๑ ม. สพฺพวาเรสุ เทเสสฺสามิ ฯ ๒ ม. อกุสลณฺจ โว ... กุสลณฺจ ฯ

สุณนถ สาทุคั กมนสึกโรถ ภาสึสสามึตึ ๑ เอวั กนุเตตึ โข เต
กึกุขุ กควโต ปจจุสสุสสุ ๑ กควา เอตทวอจ กตมณจ กึกุขเว
อกุสลั มึจญาทึฏฐึ ๑เป๑ มึจญาวิมุตฺตึ อึทึ วุจจุตึ กึกุขเว
อกุสลั ๑ กตมณจ กึกุขเว กุสลั สมนมาทึฏฐึ ๑เป๑ สมนมาวิมุตฺตึ
อึทึ วุจจุตึ กึกุขเว กุสลนุตึ ๑

[๑๓๗] อตฺถณจ วอ กึกุขเว เทสึสสามึ อนตฺถณจ ตั สุณนถ
สาทุคั กมนสึกโรถ ภาสึสสามึตึ ๑ เอวั กนุเตตึ โข เต กึกุขุ
กควโต ปจจุสสุสสุ ๑ กควา เอตทวอจ กตโม จ กึกุขเว อนตฺโถ
มึจญาทึฏฐึ ๑เป๑ มึจญาวิมุตฺตึ อึยั วุจจุตึ กึกุขเว อนตฺโถ ๑
กตโม จ กึกุขเว อตฺโถ สมนมาทึฏฐึ ๑เป๑ สมนมาวิมุตฺตึ อึยั
วุจจุตึ กึกุขเว อตฺโถตึ ๑

[๑๓๘] ฐมนณจ วอ กึกุขเว เทสึสสามึ อฐมนณจ ตั สุณนถ
สาทุคั กมนสึกโรถ ภาสึสสามึตึ ๑ เอวั กนุเตตึ โข เต กึกุขุ
กควโต ปจจุสสุสสุ ๑ กควา เอตทวอจ กตโม จ กึกุขเว อฐมน
มึจญาทึฏฐึ ๑เป๑ มึจญาวิมุตฺตึ อึยั วุจจุตึ กึกุขเว อฐมน ๑
กตโม จ กึกุขเว ฐมน สมนมาทึฏฐึ ๑เป๑ สมนมาวิมุตฺตึ อึยั
วุจจุตึ กึกุขเว ฐมนตึ ๑

[๑๓๙] สาสวณจ วอ กึกุขเว ฐมนั เทสึสสามึ อนาสวณจ
ตั สุณนถ สาทุคั กมนสึกโรถ ภาสึสสามึตึ ๑ เอวั กนุเตตึ โข
เต กึกุขุ กควโต ปจจุสสุสสุ ๑ กควา เอตทวอจ กตโม จ กึกุขเว

สาสโว ฌมโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๗เป๗ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว
สาสโว ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกฺขเว อนาสโว ฌมโม สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เป๗
สมฺมาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว อนาสโว ฌมโมติ ๗

[๑๔๐] สาวชฺชณฺจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ อนวชฺชณฺจ
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ๗ เอวํ ฆนฺเตติ โข
เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสั ๗ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว
สาวชฺช ฌมโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๗เป๗ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ
ภิกฺขเว สาวชฺช ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกฺขเว อนวชฺช ฌมโม
สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เป๗ สมฺมาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว อนวชฺช
ฌมโมติ ๗

[๑๔๑] ตปฺนิยณฺจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ อตปฺนิยณฺจ
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ๗ เอวํ ฆนฺเตติ โข
เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสั ๗ ภควา เอตทโวจ กตโม จ
ภิกฺขเว ตปฺนิโย ฌมโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๗เป๗ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย
วุจฺจติ ภิกฺขเว ตปฺนิโย ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกฺขเว อตปฺนิโย ฌมโม
สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เป๗ สมฺมาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว อตปฺนิโย
ฌมโมติ ๗

[๑๔๒] อายคคามินฺจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ อปฺยคคามินฺจ
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ๗ เอวํ ฆนฺเตติ
โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสั ๗ ภควา เอตทโวจ กตโม จ

ภิกขเว อัจยคามิ ฌมโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๗เปฯ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย
วฺจฺจติ ภิกขเว อัจยคามิ ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกขเว อปฺยคามิ
ฌมโม สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ สมฺมาวิมุตฺติ อัย วฺจฺจติ ภิกขเว
อปฺยคามิ ฌมโมติ ๗

[๑๔๓] ทุกฺขุทฺตรยณฺจ โว ภิกขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ สฺสุขุทฺตรยณฺจ
ตํ สฺสุณฺณถ สฺสาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ๗ เอวํ ฆนฺเตติ โข
เต ภิกฺขุ ภาควโต ปจฺจสฺสอัสฺสุ ๗ ภาควา เอตทโวจ กตโม จ
ภิกขเว ทุกฺขุทฺตรโย ฌมโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๗เปฯ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย
วฺจฺจติ ภิกขเว ทุกฺขุทฺตรโย ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกขเว สฺสุขุทฺตรโย
ฌมโม สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ สมฺมาวิมุตฺติ อัย วฺจฺจติ ภิกขเว
สฺสุขุทฺตรโย ฌมโมติ ๗

[๑๔๔] ทุกฺขุวิปากณฺจ โว ภิกขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ สฺสุขุวิปากณฺจ
ตํ สฺสุณฺณถ สฺสาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ๗ เอวํ ฆนฺเตติ
โข เต ภิกฺขุ ภาควโต ปจฺจสฺสอัสฺสุ ๗ ภาควา เอตทโวจ กตโม จ
ภิกขเว ทุกฺขุวิปาโก ฌมโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๗เปฯ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย
วฺจฺจติ ภิกขเว ทุกฺขุวิปาโก ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกขเว สฺสุขุวิปาโก
ฌมโม สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ สมฺมาวิมุตฺติ อัย วฺจฺจติ ภิกขเว
สฺสุขุวิปาโก ฌมโมติ ๗

สาธฺวคฺโค จตฺตฺโต ๗

อริยมคฺควคฺโค ปณฺจโม

[๑๔๕] อริยมคฺคณฺจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ อนริยมคฺคณฺจ
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภาณฺเตติ
โฆ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ
ภิกฺขเว อนริโย มคฺโค มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย
วุจฺจติ ภิกฺขเว อนริโย มคฺโค ฯ กตโม จ ภิกฺขเว อริโย มคฺโค
สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว อริโย มคฺโคติ ฯ

[๑๔๖] กณฺหมคฺคณฺจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ สุกกมคฺคณฺจ ๑
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภาณฺเตติ
โฆ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ
ภิกฺขเว กณฺหมคฺโค มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ
ภิกฺขเว กณฺหมคฺโค ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สุกโก มคฺโค ๒ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
สมฺมาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว สุกโก มคฺโคติ ฯ

[๑๔๗] สทฺธมฺมณฺจ โว ภิกฺขเว [๗] เทสิสฺสามิ อสทฺธมฺมณฺจ
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภาณฺเตติ โฆ เต
ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว
อสทฺธมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว
อสทฺธมฺโม ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สทฺธมฺโม สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
สมฺมาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว สทฺธมฺโมติ ฯ

[๑๔๘] สปฺปุริสทฺธมฺมณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสามิ อสปฺปุริสทฺธมฺมณฺจ
#๑ ย. สุกกมคฺคณฺจ ... กณฺหมคฺคณฺจ ฯ ๒ ม. สพฺพวาเรสุ สุกกมคฺโค ฯ
#๓ ไป. ม. ฌมฺมนฺติ อตฺถิ ฯ

ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสุสํมิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข เต
ภิกฺขุ ฆควโต ปจฺจสุโสสุํ ฯ ฆควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว
อสฺปฺปริสฺสรมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ มิจฺฉาวิมฺตฺติ อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว
อสฺปฺปริสฺสรมฺโม ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สฺปฺปริสฺส รฺมฺโม สฺมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
สฺมฺมาวิมฺตฺติ อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว สฺปฺปริสฺสรมฺโมติ ฯ

[๑๔๕] อุปฺปาเทตฺตพฺพณฺจ โว ภิกฺขเว ฆมฺมํ เทสิสุสํมิ น
อุปฺปาเทตฺตพฺพณฺจ ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสุสํมิติ ฯ
เอวํ ฆนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ฆควโต ปจฺจสุโสสุํ ฯ ฆควาเอตทโวจ
กตโม จ ภิกฺขเว น อุปฺปาเทตฺตพฺโพ ฆมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
มิจฺฉาวิมฺตฺติ อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว น อุปฺปาเทตฺตพฺโพ ฆมฺโม ฯ
กตโม จ ภิกฺขเว อุปฺปาเทตฺตพฺโพ ฆมฺโม สฺมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สฺมฺมาวิมฺตฺติ
อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว อุปฺปาเทตฺตพฺโพ ฆมฺโมติ ฯ

[๑๕๐] อาเสวิตฺตพฺพณฺจ โว ภิกฺขเว ฆมฺมํ เทสิสุสํมิ น
อาเสวิตฺตพฺพณฺจ ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสุสํมิติ ฯ เอวํ
ฆนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ฆควโต ปจฺจสุโสสุํ ฯ ฆควา เอตทโวจ
กตโม จ ภิกฺขเว น อาเสวิตฺตพฺโพ ฆมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
มิจฺฉาวิมฺตฺติ อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว น อาเสวิตฺตพฺโพ ฆมฺโม ฯ กตโม
จ ภิกฺขเว อาเสวิตฺตพฺโพ ฆมฺโม สฺมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สฺมฺมาวิมฺตฺติ
อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว อาเสวิตฺตพฺโพ ฆมฺโมติ ฯ

[๑๕๑] ภาเวตฺตพฺพณฺจ โว ภิกฺขเว ฆมฺมํ เทสิสุสํมิ น

ภาเวตพุพฺพจ ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสุสํมิติ ฯ เอวํ
ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุํ ฯ ภควา เอตทวโจ
กตโม จ ภิกฺขเว น ภาเวตพุโพ ฐมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ มิจฺฉาวิมุตฺติ
อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว น ภาเวตพุโพ ฐมฺโม ฯ กตโม จ
ภิกฺขเว ภาเวตพุโพ ฐมฺโม สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาวิมุตฺติ อัยํ
วุจฺจติ ภิกฺขเว ภาเวตพุโพ ฐมฺโมติ ฯ

[๑๕๒] พหุสํกาทพุพฺพจ โว ภิกฺขเว ฐมฺมํ เทสิสุสํมิ น พหุสํกาทพุพฺพจ
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสุสํมิติ ฯ เอวํ
ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุํ ฯ ภควา เอตทวโจ
กตโม จ ภิกฺขเว น พหุสํกาทพุโพ ฐมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
มิจฺฉาวิมุตฺติ อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว น พหุสํกาทพุโพ ฐมฺโม ฯ กตโม
จ ภิกฺขเว พหุสํกาทพุโพ ฐมฺโม สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาวิมุตฺติ
อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว พหุสํกาทพุโพ ฐมฺโมติ ฯ

[๑๕๓] อนุสฺสริตพุพฺพจ โว ภิกฺขเว ฐมฺมํ เทสิสุสํมิ น
อนุสฺสริตพุพฺพจ ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสุสํมิติ ฯ เอวํ
ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุํ ฯ ภควา เอตทวโจ
กตโม จ ภิกฺขเว น อนุสฺสริตพุโพ ฐมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
มิจฺฉาวิมุตฺติ อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว น อนุสฺสริตพุโพ ฐมฺโม ฯ กตโม
จ ภิกฺขเว อนุสฺสริตพุโพ ฐมฺโม สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาวิมุตฺติ
อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อนุสฺสริตพุโพ ฐมฺโมติ ฯ

[๑๕๔] สจฺฉิกาทพฺพญจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ น
สจฺฉิกาทพฺพญจ ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิตี ๑
เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสอสุํ ๑ ภควาเอตทโวจ
กตโม จ ภิกฺขเว น สจฺฉิกาทพฺโพ ฌมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๑เป๑
มิจฺฉาวิมุตฺติ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว น สจฺฉิกาทพฺโพ ฌมฺโม ๑ กตโม
จ ภิกฺขเว สจฺฉิกาทพฺโพ ฌมฺโม สมฺมาทิฏฺฐิ ๑เป๑ สมฺมาวิมุตฺติ
อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว สจฺฉิกาทพฺโพ ฌมฺโมติ ๑

อริยมกฺควคฺโค ปญฺจโม ๑

ตติยปณฺณาสโก ตติโย ๑

จตุตถปณณาสโก

ปุคฺคฺลวคฺโค ปจโม

[๑๕๕] ทสฺหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปุคฺคฺโล น เสวิตพุโพ
 กตเมหิ ทสฺหิ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ มิจฺฉาสงฺกปโป โหติ มิจฺฉาวาโจ
 โหติ มิจฺฉากมฺมฺนโต โหติ มิจฺฉาอาชีโว โหติ มิจฺฉาวายาโม
 โหติ มิจฺฉาสติ โหติ มิจฺฉาสมาธิ โหติ มิจฺฉาณานิ โหติ
 มิจฺฉาวิมุตฺติ โหติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปุคฺคฺโล
 น เสวิตพุโพ ฯ ทสฺหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปุคฺคฺโล เสวิตพุโพ
 กตเมหิ ทสฺหิ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ สมฺมาสงฺกปโป โหติ สมฺมาวาโจ
 โหติ สมฺมากมฺมฺนโต โหติ สมฺมาอาชีโว โหติ สมฺมาวายาโม
 โหติ สมฺมาสติ โหติ สมฺมาสมาธิ โหติ สมฺมาณานิ
 โหติ สมฺมาวิมุตฺติ โหติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
 ปุคฺคฺโล เสวิตพุโพติ ฯ (จตุตฺตรทียทฺตสตาทิสฺสุดฺติ เปยฺยาลวเสน คณฺติพฺพํ)
 ทสฺหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปุคฺคฺโล น ภชิตพุโพ ... ภชิตพุโพ ...
 น ปยฺรุปาสิตพุโพ ... ปยฺรุปาสิตพุโพ ... น ปุชฺชโ ๑ โหติ ... ปุชฺชโ
 โหติ ... น ปาสฺโส โหติ ... ปาสฺโส โหติ ... อคารโว โหติ ...
 สคารโว โหติ อปฺปติกุโข ๒ โหติ ... สปปติกุโข ๒ โหติ ... น
 อาราทโก โหติ ... อาราทโก โหติ ... น วิสุชฺชติ ... วิสุชฺชติ ...
 มานํ นาทิโกติ ... มานํ อธิโกติ ... ปญฺญา น วทฺตติ ... ปญฺญา
 วทฺตติ ... พหฺห]

#๑ ไป. สพุพวารสุ ปชฺชา ฯ ๒ ม. อปฺปติสฺโส ... สปปติสฺโส ฯ

อปฺลฺยํ ปสวติ ... พหุํ ปฺลฺยํ ปสวติ ฯ กตเมหิ ทสฺหิ สมฺมาทิฏฺฐิโก
โหติ สมฺมาสงฺกปโป โหติ สมฺมาวาโจ โหติ สมฺมากมฺมโนโต
โหติ สมฺมาอาชีโว โหติ สมฺมาวายาโม โหติ สมฺมาสติ โหติ
สมฺมาสมาธิ โหติ สมฺมาฌานี โหติ สมฺมาวิมุตฺติ โหติ อิมหิ
โฆ ภิกฺขเว ทสฺหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปุคฺคโล พหุํ ปฺลฺยํ ปสวตีติ ฯ
ปุคฺคลวคฺโค ปจฺโม ฯ

ชาณฺสุโสณฺวคฺโค ทฺติโย

[๑๕๖] เตน โฆ ปน สมเยน ชาณฺสุโสณิ พฺราหฺมโณ
ตทฺหุโปสเถ สีสนฺหาโต นวํ โขมยฺกํ นีวตฺโต อลฺลกุสมฺภูจฺจึ อาทาย
ภควโต อวิทฺฐเร เอกมฺนตฺติ จิตฺโต โหติ ฯ อทฺทสา โฆ ภควา ชาณฺสุโสณิ
พฺราหฺมณฺณํ ตทฺหุโปสเถ สีสนฺหาตํ นวํ โขมยฺกํ นีวตฺติ อลฺลกุสมฺภูจฺจึ
อาทาย เอกมฺนตฺติ จิตฺติ ทิสฺวาน ชาณฺสุโสณิ พฺราหฺมณฺณํ เอตทโวจ
กึ นฺนํ ตวํ พฺราหฺมณฺณํ ตทฺหุโปสเถ สีสนฺหาโต นวํ โขมยฺกํ นีวตฺโต
อลฺลกุสมฺภูจฺจึ อาทาย เอกมฺนตฺติ จิตฺโต กึ นฺนํ โฆ อชฺช พฺราหฺมณฺณกุลสฺสาติ ฯ
ปจฺโจโรหณิ โภ โคตม อชฺช พฺราหฺมณฺณกุลสฺสาติ ฯ
ยถากถิ ปน พฺราหฺมณฺณํ พฺราหฺมณฺณานํ ปจฺโจโรหณิ โหตีติ ฯ อธิ โภ
โคตม พฺราหฺมณฺณา ตทฺหุโปสเถ สีสนฺหาตา นวํ โขมยฺกํ นีวตฺตา
อลฺเลน โคมเยน ปจฺวี โอปฺลฺยชิตฺวา หริเตหิ กุเสหิ ปตฺถริตฺวา อนฺตรา
จ เวลฺลิ อนฺตรา จ อคฺยาคาริ เสยฺยํ กปฺเปเนติ เต ตํ รตฺตี

ติกษตตํ ปจฺจุฏฺฐาย ปณฺชติกา อคฺคิ นมฺสฺสนฺติ ปจฺโจโรหาม ภวนฺตํ
ปจฺโจโรหาม ภวนฺตฺนฺติ ปหุเตน จ สปฺปิเตเลน นวฺนีเตน อคฺคิ
สนฺตปฺเปนฺติ ตสฺสา จ รตฺติยา อจฺจเยน ปณฺีเตน ขาทฺนีเยน
โกชนฺีเยน พุราหฺมณฺเ สนฺตปฺเปนฺติ เอวํ โข โภ โภ โคตม พุราหฺมณฺานํ
ปจฺโจโรหณฺิ โหตีติ อณฺณตา โข พุราหฺมณฺานํ ปจฺโจโรหณฺิ โหติ
อณฺณตา จ ปน อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณฺิ โหตีติ ยถากถํ
ปน โภ โภ โคตม อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณฺิ โหติ สาธุ วต เม
ภวํ โภ โภ โคตม ตถา ชมฺมํ เทเสตุ ยถา อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณฺิ
โหตีติ ฯ เตนฺหิ พุราหฺมณฺ สฺสณฺาหิ สาธุกํ มนฺสิกโรหิ ภาสิสฺสณฺามีติ ฯ
เอวํ โภติ โข ชาณฺุสฺโสณฺิ พุราหฺมโณ ภควโต ปจฺจสฺโสติ ฯ ภควา
เอตทวโจ อีช พุราหฺมณฺ อริยสาวโก อิติ ปฏฺิสณฺุจิกฺขติ ปาณฺาติปาตสฺส
โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว ชมฺเม อภิสมฺปรายณฺฺจาติ
โส อิติ ปฏฺิสงฺขาย ปาณฺาติปาตํ ปชฺหติ ปาณฺาติปาตา ปจฺโจโรหติ
อทินฺนทานสฺส โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว ชมฺเม อภิสมฺปรายณฺฺจาติ
โส อิติ ปฏฺิสงฺขาย อทินฺนทานํ ปชฺหติ อทินฺนทานา ปจฺโจโรหติ
กามสฺส มิจฺจณฺาจารสฺส โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว ชมฺเม
อภิสมฺปรายณฺฺจาติ โส อิติ ปฏฺิสงฺขาย กามสฺส มิจฺจณฺาจารํ ปชฺหติ กามสฺส
มิจฺจณฺาจารา ปจฺโจโรหติ มุสฺสาวาทสฺส โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว
shmme อภิสมฺปรายณฺฺจาติ โส อิติ ปฏฺิสงฺขาย มุสฺสาวาทํ ปชฺหติ
มุสฺสาวาทา ปจฺโจโรหติ ปีสุณฺาย วาจาย โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจเจว

ฌมเม อภิสมฺปรายญจาทิ โส อิติ ปฏิสงฺขาย ปิสฺสณฺ วา จ ปชหติ
 ปิสฺสณาย วา จาย ปจฺโจโรหติ ผรุสาย วา จาย โข ปาปโก วิปาโก
 ทิฏฺฐเจจว ฌมเม อภิสมฺปรายญจาทิ โส อิติ ปฏิสงฺขาย ผรุสํ วา จ
 ปชหติ ผรุสาย วา จาย ปจฺโจโรหติ สมฺพปฺปลาปฺสส โข ปาปโก
 วิปาโก ทิฏฺฐเจจว ฌมเม อภิสมฺปรายญจาทิ โส อิติ ปฏิสงฺขาย
 สมฺพปฺปลาปํ ปชหติ สมฺพปฺปลาปา ปจฺโจโรหติ อภิชฺฌาย โข
 ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจว ฌมเม อภิสมฺปรายญจาทิ โส อิติ
 ปฏิสงฺขาย อภิชฺฌมํ ปชหติ อภิชฺฌาย ปจฺโจโรหติ พฺยาปาทสฺส
 โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจว ฌมเม อภิสมฺปรายญจาทิ โส อิติ
 ปฏิสงฺขาย พฺยาปาทํ ปชหติ พฺยาปาทา ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺยา
 โข ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจว ฌมเม อภิสมฺปรายญจาทิ โส อิติ
 ปฏิสงฺขาย มิจฺฉาทิฏฺฐี ปชหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺยา ปจฺโจโรหติ เอวํ โข
 พฺราหฺมณฺ อริยสฺส วินเย ปจฺโจโรหณิ โหติติ ฯ ๑ อณฺณถา [๑] โภ
 โคตม พฺราหฺมณานํ ปจฺโจโรหณิ โหติ อณฺณถา จ ปน อริยสฺส
 วินเย ปจฺโจโรหณิ โหติ อิมิสฺสา จ โภ โคตม อริยสฺส วินเย
 ปจฺโจโรหณิยา พฺราหฺมณานํ ปจฺโจโรหณิ กลลํ นาคฺฆตติ โสพสี
 อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯ ๒ ๑ อฺปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ
 อชฺชตคฺเค ปาณฺุเปตํ สรณฺจตฺนฺติ ฯ

[๑๕๗] อริยํ โว ภิกฺขเว ปจฺโจโรหณิ เทสิสฺสามิ ตํ สฺสณฺถ
 สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
 #๑ ม. ย. โขสทฺโท ทิสฺสติ ฯ

ปจฺจสฺสโสสุ ๙ ภควา เอตทโวจ กตมา จ ภิกฺขเว อริยา ปจฺจโงโรหณิ
อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อิติ ปฏฺฐิสญฺจิกฺขติ ปาณาติปาตสฺส
โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว ฌมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อิติ
ปฏฺฐิสงฺขาย ปาณาติปาตํ ปชฺหติ ปาณาติปาตา ปจฺจโงโรหติ อทินฺนาทานสฺส
โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว ฌมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ
โส อิติ ปฏฺฐิสงฺขาย อทินฺนาทานํ ปชฺหติ อทินฺนาทานา ปจฺจโงโรหติ
กามสฺส มิจฺฉาจารสฺส โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว ฌมฺเม
อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสงฺขาย กามสฺส มิจฺฉาจารํ ปชฺหติ กามสฺส
มิจฺฉาจารา ปจฺจโงโรหติ มุสาวาทสฺส โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว
ฌมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสงฺขาย มุสาวาทํ ปชฺหติ
มุสาวาทา ปจฺจโงโรหติ ปิสุณฺย วาจาย โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว
ฌมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสงฺขาย ปิสุณฺย วาจํ ปชฺหติ
ปิสุณฺย วาจาย ปจฺจโงโรหติ ฝรฺุสฺส วาจาย โฆ ปาปโก วิปาโก
ทิฏฺฐเจจฺว ฌมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสงฺขาย ฝรฺุสฺส วาจํ
ปชฺหติ ฝรฺุสฺส วาจาย ปจฺจโงโรหติ สมฺมปฺปลาปสฺส โฆ ปาปโก
วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว ฌมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏฺฐิสงฺขาย
สมฺมปฺปลาปํ ปชฺหติ สมฺมปฺปลาปา ปจฺจโงโรหติ อภิชฺฌาย โฆ
ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว ฌมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อิติ
ปฏฺฐิสงฺขาย อภิชฺฌนํ ปชฺหติ อภิชฺฌาย ปจฺจโงโรหติ พุยาปาทสฺส
โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจจฺว ฌมฺเม อภิสมฺปรายญฺจาติ โส อิติ

ปฏิสงขาย พุยาปาทำ ปชหติ พุยาปาทา ปจโจโรหติ มิจฉาทิฏฐิจยา
โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฐเจเจว ฌมเม อภิสมปรายณฺจาติ โส อติ
ปฏิสงขาย มิจฉาทิฏฐี ปชหติ มิจฉาทิฏฐิจยา ปจโจโรหติ อัย
วฺจจติ ภิกฺขเว อริยา ปจโจโรหณฺติ ฯ

[๑๕๘] อถ โฆ สคารโว พุราหุมนเณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมติ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ
วีสิตฺวาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสินฺโน โฆ สคารโว
พุราหุมนเณ ภควนฺตํ เอตทวโจ กิ นฺ โฆ โภ โคตม โอริมํ ตีริ
กิ ปาริมํ ตีรินฺติ ฯ ปาณาติปาโต โฆ พุราหุมนฺโณ โอริมํ ตีริ ปาณาติปาตา
เวรมณฺนิ ปาริมํ ตีริ อทินฺนาทานํ โอริมํ ตีริ อทินฺนาทานา
เวรมณฺนิ ปาริมํ ตีริ กามสฺสุ มิจฉาจาโร โอริมํ ตีริ กามสฺสุ
มิจฉาจาโร เวรมณฺนิ ปาริมํ ตีริ มุสวาทาโธ โอริมํ ตีริ มุสวาทา
เวรมณฺนิ ปาริมํ ตีริ ปิสฺสุณา วาจา โอริมํ ตีริ ปิสฺสุณาย วาจา
เวรมณฺนิ ปาริมํ ตีริ ผรุสฺสา วาจา โอริมํ ตีริ ผรุสฺสาย วาจา
เวรมณฺนิ ปาริมํ ตีริ สมฺพปฺปลาโป โอริมํ ตีริ สมฺพปฺปลาปา
เวรมณฺนิ ปาริมํ ตีริ อภิขุณา โอริมํ ตีริ อนภิขุณา ปาริมํ ตีริ
พุยาปาโท โอริมํ ตีริ อพุยาปาโท ปาริมํ ตีริ มิจฉาทิฏฐิ โอริมํ
ตีริ สมฺมาทิฏฐิ ปาริมํ ตีริ อิทํ โฆ พุราหุมนฺโณ โอริมํ ตีริ
อิทํ ปาริมํ ตีรินฺติ ฯ

อูปฺปกาทมฺนุสฺเสสฺสุ เย ชนา ปารคามิโน

อถายํ อิตรา ปชา ตีรเมวานุชาวติ ฯ
เย จ โข สมมทกฺขาเต ชฺมเม ชฺมมานุวตฺติโน
เต ชนา ปารเมสฺสนติ มจฺจุเชยฺยํ สฺสทฺตฺตฺรํ ฯ
กณฺ्हํ ชฺมมํ วิปฺปทาย สฺสทฺกํ ภาเวถ ปณฺทฺติโต
โอกา อโนกมาคมฺม วิเวเก ยตฺถ ทฺุรํ ฯ
ตตฺตฺราภิรติมิจฺเจยฺย หิตฺวา กามे อภิณฺจโน
ปรีโยทเปยฺย อตฺตानํ จิตฺตเกฺลเสหิ ปณฺทฺติโต ฯ
เยถํ สมฺโพธิยงฺเกสฺส สมฺมา จิตฺตํ สฺสทฺทํ
อาทานปฺปฺนิสฺสทฺเต อนฺุปาทาย เย รตา
จีณาสวา ชฺชติมนฺุโต เต โลเก ปรีนิพฺพุตาติ ฯ

[๑๕๕] โอริมฺจ โว ภิกฺขเว ตีรํ เทสิสฺสามิ ปาริมฺจ ตีรํ
คํ สฺสณาถ ฯเปฯ กตฺมณฺจ ภิกฺขเว โอริมํ ตีรํ กตฺมณฺจ ปาริมํ
ตีรํ ปาณาติปาโต โข ภิกฺขเว โอริมํ ตีรํ ปาณาติปาตา เวรมณิ
ปาริมํ ตีรํ อทินฺนาทานํ โอริมํ ตีรํ อทินฺนาทานา เวรมณิ ปาริมํ
ตีรํ กามสฺส มิจฺฉาจาโร โอริมํ ตีรํ กามสฺส มิจฺฉาจारा เวรมณิ
ปาริมํ ตีรํ มุสวาทา โอริมํ ตีรํ มุสวาทา เวรมณิ ปาริมํ
ตีรํ ปิสฺสุณา วาจา โอริมํ ตีรํ ปิสฺสุณาย วาจา เวรมณิ ปาริมํ
ตีรํ ผรุสฺสา วาจา โอริมํ ตีรํ ผรุสฺสาย วาจา เวรมณิ ปาริมํ ตีรํ
สมฺพปฺปลาโป โอริมํ ตีรํ สมฺพปฺปลาปา เวรมณิ ปาริมํ ตีรํ อภิชฺฉา
โอริมํ ตีรํ อนภิชฺฉา ปาริมํ ตีรํ พฺยาปาโท โอริมํ ตีรํ อพฺยาปาโท

ปาริมิ ตีริ มิจฺฉาทิฏฺฐิ โอริมิ ตีริ สมฺมาทิฏฺฐิ ปาริมิ ตีริ อิทํ
โฆ ภิกฺขเว โอริมิ ตีริ อิทํ ปาริมิ ตีรินฺติ ฯ

อปฺปกา เต มนุสฺเสสุ เย ชนา ปารคามิโน
อถายิ อิตฺรา ปชา ตีริเมวานุชฺชาวติ ฯ
เย จ โฆ สมฺมทกฺขาเต ชฺมเม ชฺมมานุวตฺติโน
เต ชนา ปารเมสฺสนฺติ มจฺจุเชยฺยิ สฺสุทฺตฺตริ ฯ
กณฺ्हิ ชฺมมํ วิปฺปหาย สฺสุกฺกํ ภาเวถ ปณฺฑิโต
โอกา อโนกมาคมฺม วิเวเก ยตฺถ ทูรมิ ฯ
ตตฺตฺราภิริตฺติมิจฺเจยฺย หิตฺวา กามे อภิณฺจโน
ปริโยทเปยฺย อตฺตานิ จิตฺตเกฺลเสหิ ปณฺฑิโต ฯ
เยสํ สมฺโพธิยงฺเกสุ สมฺมา จิตฺตํ สฺสุภาวิตํ
อาทานปฺปฺนิสฺสฺสเก อนฺุปาทาย เย รตา
จีณาสวา ชฺชติมนฺุโต เต โลเก ปรีนิพฺพุตฺตาติ ฯ

[๑๖๐] อชฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺพุโพ อนตฺุโถ จ ชฺโม จ
เวทิตฺพุโพ อตฺุโถ จ อชฺมมฺนฺจ วิทิตฺวา อนตฺุถลฺจ ชฺมมฺนฺจ
วิทิตฺวา อตฺุถลฺจ ยถา ชฺโม ยถา อตฺุโถ ตถา ปฺปฺปชฺชิตฺพุพิ ฯ

กตฺโม จ ภิกฺขเว อชฺโม จ อนตฺุโถ จ ปาณาติปาโต
อทินฺนาทานํ กามेสุ มิจฺฉาจาโร มุสฺสาวาโท ปิสฺสุณา วาจาฬฺรุสา วาจา
สมฺผปฺปลาโป อภิชฺฉา พฺยาปาโท มิจฺฉาทิฏฺฐิ อยิ วุจฺจติ ภิกฺขเว

อธมโม จ อนตุโถ จ ฯ กตโม จ ภิกขเว ธมโม จ อตุโถ จ
ปาดตติปาตา เวรมณี อทินนาทานา เวรมณี กามสุ มิจจาจारा
เวรมณี มุสาวาทา เวรมณี ปิสุณาย วาจาเย เวรมณี ผรุสาย วาจาเย
เวรมณี สมุปลปาปา เวรมณี อนภิชฌา อพยาปาโท สมมาทิฏฐิ
อัย วุจฺจติ ภิกขเว ธมโม จ อตุโถ จ ฯ อธมโม จ ภิกขเว
เวทิตฺตํ โฟ อนตุโถ จ ธมโม จ เวทิตฺตํ โฟ อตุโถ จ อธมฺมณฺจ
วิทิตฺวา อนตุถณฺจ ธมฺมณฺจ วิทิตฺวา อตุถณฺจ ยถา ธมโม ยถา
อตุโถ ตถา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ
วุตฺตนฺติ ฯ

[๑๖๑] อธมโม จ ภิกขเว เวทิตฺตํ โฟ ธมโม จ อนตุโถ จ
เวทิตฺตํ โฟ อตุโถ จ อธมฺมณฺจ วิทิตฺวา ธมฺมณฺจ อนตุถณฺจ วิทิตฺวา
อตุถณฺจ ยถา ธมโม ยถา อตุโถ ตถา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ อิทมวโจ
ภควา อิทํ วตฺวาน สุกฺโต อุกฺกชายาสนา วิหารํ ปาวีสี ฯ อถ โข
เตสํ ภิกฺขูนํ อจิริปกกนฺตสฺส ภควโต เอตทโหสี อิทํ โข โน
อาวุโส ภควา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสํ อุทฺทิสิตฺวา วิตุถาเรน อตุถํ อวิกฺชิตฺวา
อุกฺกชายาสนา วิหารํ ปวิฏฺโฐ อธมโม จ ภิกขเว เวทิตฺตํ โฟ ธมโม
จ อนตุโถ จ เวทิตฺตํ โฟ อตุโถ จ อธมฺมณฺจ วิทิตฺวา ธมฺมณฺจ
อนตุถณฺจ วิทิตฺวา อตุถณฺจ ยถา ธมโม ยถา อตุโถ ตถา
ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ โโก นฺ โข อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสฺส
อุทฺทิกฺกุสฺส วิตุถาเรน อตุถํ อวิกตฺตสฺส วิตุถาเรน อตุถํ วิภเชยยาติ

อถโข เตสั ภิภุณัน อุตทโหสิ อัย โข อายสุมา มหากจจาโน
สตถุ เจว สัณณินโต สมภาวิโต จ วิญญัน สพุรหุมจารัน ปโหติ
อายสุมา ๑ มหากจจาโน อิมสส ภควตา สงขิตเตน อุทเทสสส อุททิฏฐสส
วิตถาเรน อตุถั อวิกตตสส วิตถาเรน อตุถั วิกขิต्तุ ยนฺนุน มัย
เขนายสุมา มหากจจาโน เตนุปลสงกเมยยาม อุปสงกมิตฺวา
อายสุมนุตฺต มหากจจानัน อุตมตุถั ปุจฺเจยยาม ยถา โน อายสุมา
มหากจจาโน พุยากริสฺสตี ตถา นั ชาเรสฺสามาตี อถ โข เต ภิภุ
เขนายสุมา มหากจจาโน เตนุปลสงกมิตฺวา อุปสงกมิตฺวา อายสุมา
มหากจจาเนน สทฺธี สมฺโมทิตฺวา สมฺโมทนีย กถั สาราณีย วิตฺติสาเรตฺวา
เอกมนุตฺต นิสิตฺวา เอกมนุตฺต นิสินฺนา โข เต ภิภุ อายสุมนุตฺต
มหากจจानัน อุตทโวจฺจ อิทฺ โข โน อาวุโส กจฺจาน ภควา สงขิตเตน
อุทเทสฺส อุททิสฺสิตฺวา วิตถาเรน อตุถั อวิกขิตฺวา อุฏฺฐายาสนา วิหารี
ปวิญฺโจ อธมฺโม จ ภิภุเว เวทิตฺวา ฐมฺโม จ อนตุถโถ จ
เวทิตฺวา อตุถโถ จ อธมฺมญจ วิทิตฺวา ฐมฺมญจ อนตุถญจ วิทิตฺวา
อตุถญจ ยถา ฐมฺโม ยถา อตุถโถ ตถา ปฏฺิพชฺชิตฺวา เตสั
โน อาวุโส อุมหากั อจฺริปกกนฺตสฺส ภควโต อุตทโหสิ อิทฺ โข
โน อาวุโส ภควา สงขิตเตน อุทเทสฺส อุททิสฺสิตฺวา วิตถาเรน อตุถั
อวิกขิตฺวา อุฏฺฐายาสนา วิหารี ปวิญฺโจ อธมฺโม จ ภิภุเว เวทิตฺวา
ฐมฺโม จ อนตุถโถ จ เวทิตฺวา อตุถโถ จ อธมฺมญจ วิทิตฺวา
ฐมฺมญจ อนตุถญจ วิทิตฺวา อตุถญจ ยถา ฐมฺโม ยถา อตุถโถ
#๑ ม. จายสุมา ฯ

ตถา ปฏิปชชิตพพุนติ โก นุ โข อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสฺส
 อุทฺทิกฺกฺสฺส วิตุถาเรน อตฺถํ อวิกตฺตสฺส วิตุถาเรน อตฺถํ วิภเชยฺยาติ
 เตสํ โน อาวุโส อมหากํ เอตทโหสิ อัย โข आयสฺมา มหากจฺจาโน
 สत्ถุ เจว สํวณฺณิโต สมภาวิโต จ วิญญฺนํ สพฺรหฺมจฺาริํ ปโหติ
 आयสฺมา มหากจฺจาโน อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสฺส อุทฺทิกฺกฺสฺส
 วิตุถาเรน อตฺถํ อวิกตฺตสฺส วิตุถาเรน อตฺถํ วิภชิตฺตุํ ยนฺนุน มยํ
 เยนายสฺมา มหากจฺจาโน เตนุปลสงฺกเมยฺยาม อุปสงฺกมิตฺวา
 आयสฺมนตฺถํ มหากจฺจาณํ เอตมตฺถํ ปุจฺเจยฺยาม ยถา โน आयสฺมา
 มหากจฺจาโน พุยากริสฺสตี ตถา นํ ชาเรสฺสามาติ วิภชตฺตายสฺมา ๑
 มหากจฺจาโนติ เสยฺยถาปี อาวุโส ปุริโส สารตฺถิโก สารคเวสี สารปริเยสํ
 จรมาโน มหโต รุกฺขสฺส ติกฺกฺจโต สารวโต อติกกมฺเมว มุตํ อติกกมฺม
 ขนฺธํ สาขาปลาเส สารํ ปริเยสิตพฺพิ มณฺเวยฺย เอวํ สมปทมิทํ
 आयสฺมนตฺถานํ สत्ถริ สมมุขิภูเต ตํ ภควนฺตํ อตฺถิตฺวา อเมห เอตมตฺถํ
 ปฏิปุจฺจิตพฺพิ มณฺเถ ๒ โส หิ อาวุโส ภควา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ
 ปสฺสตี จกฺขุญฺโต ฌาณญฺโต ฌมฺมญฺโต พฺรหฺมญฺโต วตฺตา ปวตฺตา
 อตฺถสฺส นินฺเนตา อมตฺสฺส ทาตา ฌมฺมสามิ ตถาคโต โส เจว
 ปเนตฺสฺส กาโล อโหสิ ยํ ตฺเมห ภควนฺตํเยว อุปสงฺกมิตฺวาเอตมตฺถํ
 ปุจฺเจยฺยาถ ๓ ยถา โน ๔ ภควา พุยากรเยยฺย ตถา นํ ชาเรยฺยาถาติ
 อทฺธาวุโส ๕ กจฺจาน ภควา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตี จกฺขุญฺโต
 ฌาณญฺโต ฌมฺมญฺโต พฺรหฺมญฺโต วตฺตา ปวตฺตา อตฺถสฺส นินฺเนตา
 #๑ โป. ม. วิภชฺช อุทฺทิกฺก ๑ ๒ โป. มณฺเวยฺย ๑ ย. มณฺเถ ๑
 #๓ ม. ปฏิปุจฺเจยฺยาถ ๑ ๔ ม. โว. ๑ ๕ ม. อทฺธา อาวุโส ๑P

อมตสฺส ทาตา ฆมฺมสามิ ตถาคโถ โส เจว ปเนตสฺส กาโล อโหสิ
 ยิ มยิ ภควนฺตฺเตยว อฺปสงฺกมิตฺวา เอตมตฺถํ ปุจฺเจยฺยาม ยถา โน
 ภควา พุยากรเยย ตถา นํ ฆาเรยฺยาม อปิจายสฺมา มหากจฺจาโน
 สตฺถุเจว สํวณฺณิโต สมฺภาวิโต จ วิณฺญํ สพฺรหฺมจาริํ ปโหติ
 อายสฺมา มหากจฺจาโน อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อฺทฺเทศสฺส อฺทฺทิกฺกฺส
 วิตฺถาเรน อตฺถํ อวิกตฺตสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ วิภิชิตฺถํ วิภชตฺายสฺมา
 มหากจฺจาโน อครุทฺวาติ ๑ ๆ เตนหาวิโส สฺสณฺณ สาทฺถํ มนสิกรโธ
 ภาสิสฺสามิติ ๆ เอวมหาวิโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต มหากจฺจานสฺส
 ปจฺจสฺสโสสุ ๆ อายสฺมา ๒ มหากจฺจาโน เอตทโวจ ยิ โข โน อาวิโส
 ภควา สงฺขิตฺเตน อฺทฺเทศํ อฺทฺทิสิตฺวา วิตฺถาเรน อตฺถํ อวิกชิตฺวา
 อฺกฺกฺชายาสนา วิหาริ ปวิฏฺโง อชฺมโม จ ภิกฺขเว เวทิตพฺโพ ชฺมโม
 จ อนตฺโถ จ เวทิตพฺโพ อตฺโถ จ อชฺมมณฺจ วิทิตฺวา ชฺมมณฺจ
 อนตฺถณฺจ วิทิตฺวา อตฺถณฺจ ยถา ชฺมโม ยถา อตฺโถ ตถา
 ปฏฺธิปชฺชิตพฺพนฺติ กตโม จาวิโส อชฺมโม กตโม จ ชฺมโม
 กตโม จ อนตฺโถ กตโม จ อตฺโถ ปาณาติปาโต อาวิโส
 อชฺมโม ปาณาติปาตา เวรมณิ ชฺมโม เย จ ปาณาติปาตปจฺจยา
 อนนฺถ ปาปกา อกฺุสลา ชฺมมา สมฺภวนฺติ อยิ อนตฺโถ ปาณาติปาตา
 เวรมณิปจฺจยา จ อนนฺถ กฺุสลา ชฺมมา ภาวนาปาริปุริ คจฺจนฺติ
 อยิ อตฺโถ ๆ อทินฺนาทานํ อาวิโส อชฺมโม อทินฺนาทานา เวรมณิ
 ชฺมโม เย จ อทินฺนาทานปจฺจยา อนนฺถ ปาปกา อกฺุสลา ชฺมมา
 #๑ ไป. ม. อครุ กริตฺวาติ ๆ อ. อครุกริตฺวา ๆ ๒ อถายสฺมา ๆ

สมภวนฺติ อัย อนาคตโถ อทินฺนาทานา เวรมณฺีปจฺจยา จ อเนเก
กุสลา ฐมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัย อนาคตโถ ฯ กามสฺส มิจฺฉาจาโร
อาวุโส อฐโม กามสฺส มิจฺฉาจารา เวรมณฺี ฐโม เย จ
กามสฺส มิจฺฉาจารปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา ฐมา สมภวนฺติ
อัย อนาคตโถ กามสฺส มิจฺฉาจารา เวรมณฺีปจฺจยา จ อเนเก กุสลา
ฐมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัย อนาคตโถ ฯ มุสวาทา อาวุโส
อฐโม มุสวาทา เวรมณฺี ฐโม เย จ มุสวาทาปจฺจยา
อเนเก ปาปกา อกุสลา ฐมา สมภวนฺติ อัย อนาคตโถ มุสวาทา
เวรมณฺีปจฺจยา จ อเนเก กุสลา ฐมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ
อัย อนาคตโถ ฯ ปิสฺสณา วาจา อาวุโส อฐโม ปิสฺสณาย วาจา
เวรมณฺี ฐโม เย จ ปิสฺสณา วาจาปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา
ฐมา สมภวนฺติ อัย อนาคตโถ ปิสฺสณาย วาจา เวรมณฺีปจฺจยา
จ อเนเก กุสลา ฐมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัย อนาคตโถ ฯ
พฺรฺสุตา วาจา อาวุโส อฐโม พฺรฺสุตาย วาจา เวรมณฺี ฐโม
เย จ พฺรฺสุตวาจาปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกุสลา ฐมา สมภวนฺติ
อัย อนาคตโถ พฺรฺสุตาย วาจา เวรมณฺีปจฺจยา จ อเนเก กุสลา
ฐมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัย อนาคตโถ ฯ สมฺพปฺปลาโป อาวุโส
อฐโม สมฺพปฺปลาปา เวรมณฺี ฐโม เย จ สมฺพปฺปลาปจฺจยา
อเนเก ปาปกา อกุสลา ฐมา สมภวนฺติ อัย อนาคตโถ สมฺพปฺปลาปา
เวรมณฺีปจฺจยา จ อเนเก กุสลา ฐมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ

อัย อตุโธ ฯ อภิขุมา อาวุโส อธมโม อนภิขุมา ธมโม เย
 จ อภิขุมาปจฺจยา อนเนเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา สมฺภวนฺติ อัย
 อนตุโธ อนภิขุมาปจฺจยา จ อนเนเก กุสลา ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี
 คจฺจนฺติ อัย อตุโธ ฯ พุยาปาโท อาวุโส อธมโม อพุยาปาโท
 ธมฺโม เย จ พุยาปาทปจฺจยา อนเนเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา
 สมฺภวนฺติ อัย อนตุโธ อพุยาปาทปจฺจยา จ อนเนเก กุสลา ธมฺมา
 ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัย อตุโธ ฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อาวุโส อธมโม
 สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺโม เย จ มิจฺฉาทิฏฺฐิปจฺจยา อนเนเก ปาปกา อกุสลา
 ธมฺมา สมฺภวนฺติ อัย อนตุโธ สมฺมาทิฏฺฐิปจฺจยา จ อนเนเก
 กุสลา ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺติ อัย อตุโธ ฯ ยั โข โน
 อาวุโส ภควา สงฺขิตฺเตน อุตฺเตสํ อุตฺทิสิตฺวา วิตฺถาเรน อตุถํ อวิภชิตฺวา
 อุกฺขยาสนา วิหาริ ปวิฏฺฐโธ อธมโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺวา โธ ธมฺโม
 จ อนตุโธ จ เวทิตฺวา โธ อตุโธ จ อธมฺมญฺจ วิทิตฺวา ธมฺมญฺจ
 อนตุถญฺจ วิทิตฺวา อตุถญฺจ ยถา ธมฺโม ยถา อตุโธ ตถา
 ปฏฺฐิปรชชิตฺวา พนฺติ อิมสฺสปี ๑ โข อหํ อาวุโส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุตฺเตสฺส
 อุตฺทิจฺฉสฺส วิตฺถาเรน อตุถํ อวิภชิตฺวา เอวํ วิตฺถาเรน อตุถํ อาชานามิ
 อากงฺขมานา จปนฺนํ คมฺเมห อาวุโส ภควนฺตํเยว อุตฺตงฺกมิตฺวา เอตมฺตถํ
 ปุจฺเจยฺยถา ยถา โน ๒ ภควา พุยากรเยยฺย ตถา นํ ชาเรยฺยาถาติ ฯ
 เอวมาวุโสติ โข เต ภิกฺขู อายสฺมโต มหากจฺจานสฺส ภาสิตํ อภินฺนุทิตฺวา
 อานุโมทิตฺวา อุกฺขยาสนา เยน ภควา เตนุปรสฺงกมิตฺวา อุตฺตงฺกมิตฺวา
 #๑ ม. ย. อิมสฺส ฯ ๒ ม. ย. โว ฯ

ภควนฺตํ อภิวัตเตตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิสฺส เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข
เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ ํ โข โน ฆนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน
อุทฺเทสํ อุทฺทิสิตฺวา วิตุถาเรน อตฺถํ อวิภชิตฺวา อุฏฺฐายาสนา
วิหารํ ปวิฏฺโง อชฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺพุโป ชฺโม จ อนตฺโถ
จ เวทิตฺพุโป อตฺโถ จ อชฺมมฺลจ วิทิตฺวา ชฺมมฺลจ อนตฺถลจ
วิทิตฺวา อตฺถลจ ยถา ชฺโม ยถา อตฺโถ ตถา ปฏฺิพชชิตฺพุพนฺติ
เตสํ โน ฆนฺเต อมฺหากํ อจิริปกฺกนฺตสฺส ภควโต เอตทโหสิ อิทํ
โข โน อาวุโส ภควา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสํ อุทฺทิสิตฺวา วิตุถาเรน อตฺถํ
อวิภชิตฺวา อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปวิฏฺโง อชฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺพุโป
ชฺโม จ อนตฺโถ จ เวทิตฺพุโป อตฺโถ จ อชฺมมฺลจ วิทิตฺวา
ชฺมมฺลจ อนตฺถลจ วิทิตฺวา อตฺถลจ ยถา ชฺโม ยถา อตฺโถ
ตถา ปฏฺิพชชิตฺพุพนฺติ โโก นฺุ โข อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน
อุทฺเทสสฺส อุทฺทิฏฺฐสฺส วิตุถาเรน อตฺถํ วิภชเยยฺยติ เตสํ โน ฆนฺเต
อมฺหากํ เอตทโหสิ อํ โข आयสฺมา มหากจฺจาโน สตุถฺ จ
สํวณฺณิตฺโต สมฺภาวิทฺโต จ วิญฺญันํ สพุรหฺมจฺจารินํ ปโหติ आयสฺมา
มหากจฺจาโน อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน อุทฺเทสสฺส อุทฺทิฏฺฐสฺส วิตุถาเรน
อตฺถํ อวิภคฺตสฺส วิตุถาเรน อตฺถํ วิภชิตฺุ ชฺนฺนฺน มํ ยเณายสฺมา
มหากจฺจาโน เตนุปลฺสงฺกเมยฺยาม อุปฺสงฺกมิตฺวา आयสฺมนฺตํ
มหากจฺจानํ เอตมตฺถํ ปุจฺเจยฺยาม ยถา โน आयสฺมา มหากจฺจาโน
พุยากริสฺสติ ตถา นํ ฐาเรสฺสามาติ อถโข มํ ฆนฺเต ยเณายสฺมา

มหากัจจानโน เตนุปลสงกมิมุหา อุปสงกมิตฺวา आयสมनुตฺ มหากัจจानัน
เอตมตฺถํ ปุจฺฉิมุหา ๑ เตสํ โน ภาเนเต आयสมตา มหากัจจानเนนค
อิเมหิ อากาเรหิ อิเมหิ ปเทหิ อิเมหิ พุชฺชเนหิ อตุโถ สุวิภคฺติโตติ ฯ
สาธุ สาธุ ภิกฺขเว ปณฺหิตโต ภิกฺขเว มหากัจจानโน महापल्लवो भिक्षवे
มหากัจจानโน มํ เจปิ ตุมฺเห ภิกฺขเว อุปสงกมิตฺวา เอตมตฺถํ
ปุจฺฉเยยถ อหฺมปิเจตํ เอวเมว พุยากระยฺยํ ยถาตํ มหากัจจानเนน
พฺยาकर्त्त เอโสเจวตสฺส ๒ อตุโถ เอวญจ นํ ชาเรยฺยถาติ ฯ

[๑๖๒] อธฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺพุโป ธฺโม จ อนตฺโถ
จ เวทิตฺพุโป อตุโถ จ อธฺมมญจ วิทิตฺวา ธฺมมญจ อนตฺถญจ
วิทิตฺวา อตฺถญจ ยถา ธฺโม ยถา อตุโถ ตถา ปฏฺธิปชฺชิตฺพพฺนคฺติ
กตฺโม จ ภิกฺขเว อธฺโม กตฺโม จ ธฺโม กตฺโม จ อนตฺโถ
กตฺโม จ อตุโถ ปาณาติปาโต ภิกฺขเว อธฺโม ปาณาติปาตา
เวรมณฺณี ธฺโม เย จ ปาณาติปาตปจฺจยา อนเนเก ปापกา อกฺุสลา
ธฺมา สมฺภวานุคฺติ อํยํ อนตฺโถ ปาณาติปาตา เวรมณฺณีปจฺจยา จ
อนเนเก กุสลา ธฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺฉนฺนคฺติ อํยํ อตุโถ ฯ อทินฺนาทานํ
ภิกฺขเว อธฺโม อทินฺนาทานา เวรมณฺณี ธฺโม ... กามสฺสุ
มิจฺฉาจาโร ภิกฺขเว อธฺโม กามสฺสุ มิจฺฉาจारा เวรมณฺณี ธฺโม ...
มุสวาทาโต ภิกฺขเว อธฺโม มุสวาทา เวรมณฺณี ธฺโม ... ปิสฺสุณา
วาจา ภิกฺขเว อธฺโม ปิสฺสุณาย วาจา เวรมณฺณี ธฺโม ... พรุสวาจา
ภิกฺขเว อธฺโม พรุสวาย วาจา เวรมณฺณี ธฺโม ... สมฺพปฺปลาโป
#๑ ม. อปุจฺฉิมุหา ฯ ๒ โป. เอโสเจเวตสฺส ฯ

ภิกขเว อชฺโหม สมฺพปฺปลาปา เวรมณฺี ชฺโหม ... อภิชฺฌา ภิกขเว
อชฺโหม อนภิชฺฌา ชฺโหม ... พุยาปาโท ภิกขเว อชฺโหม อพุยาปาโท
ชฺโหม ... มิจฺฉาทิฏฺฐิ ภิกขเว อชฺโหม สมฺมาทิฏฺฐิ ชฺโหม เอ จ
มิจฺฉาทิฏฺฐิปัจจยา อนเนเก ปาปกา อกุสลา ชฺมา สมฺภวนฺติ อัย
อนตฺโต สมฺมาทิฏฺฐิปัจจยา จ อนเนเก กุสลา ชฺมา ภาวนาปาริปุรี
คจฺจนฺติ อัย อตฺโต ฯ อชฺโหม จ ภิกขเว เวทิตฺตํ ชฺโหม จ
อนตฺโต จ เวทิตฺตํ อตฺโต จ อชฺมมฺลจ วิทิตฺวา ชฺมมฺลจ
อนตฺตฺลจ วิทิตฺวา อตฺตฺลจ ยถา ชฺโหม ยถา อตฺโต ตถา
ปฏฺิพชฺชิตฺตํ อติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตฺตํ ปฏฺิจจ วุตฺตนฺติ ฯ

[๑๖๗] ปาณาติปาตํปหํ ๑ ภิกขเว ติวริํ วทามิ โลกเหตุกมฺปิ
โทสเหตุกมฺปิ โมหเหตุกมฺปิ อทินฺนาทานํปหํ ภิกขเว ติวริํ วทามิ
โลกเหตุกมฺปิ โทสเหตุกมฺปิ โมหเหตุกมฺปิ กามสฺสุ มิจฺฉาจารย์ปหํ
ภิกขเว ติวริํ วทามิ โลกเหตุกมฺปิ โทสเหตุกมฺปิ โมหเหตุกมฺปิ มุสาวาทํปหํ
ภิกขเว ติวริํ วทามิ โลกเหตุกมฺปิ โทสเหตุกมฺปิ โมหเหตุกมฺปิ
ปิสุณาวาจํปหํ ภิกขเว ติวริํ วทามิ โลกเหตุกมฺปิ โทสเหตุกมฺปิ
โหมเหตุกมฺปิ ผรุสวาจํปหํ ภิกขเว ติวริํ วทามิ โลกเหตุกมฺปิ
โทสเหตุกมฺปิ โหมเหตุกมฺปิ สมฺพปฺปลาปํปหํ ภิกขเว ติวริํ วทามิ
โลกเหตุกมฺปิ โทสเหตุกมฺปิ โหมเหตุกมฺปิ อภิชฺฌนํปหํ ภิกขเว ติวริํ
วทามิ โลกเหตุกมฺปิ โทสเหตุกมฺปิ โหมเหตุกมฺปิ พุยาปาตํปหํ ภิกขเว
ติวริํ วทามิ โลกเหตุกมฺปิ โทสเหตุกมฺปิ โหมเหตุกมฺปิ มิจฺฉาทิฏฺฐิํปหํ
#๑ โป. ปาณาติปาตํ จาหํ ฯ ม. สพุพวาเรสุ ... ปาตมฺปาหํ ฯ

ภิกขเว ติวริช วทามิ โลกเหตุกมุปี โทสเหตุกมุปี โมหเหตุกมุปี
อิติ โข ภิกขเว โลโก กมฺมณิทานสมฺภโว โทโส กมฺมณิทานสมฺภโว
โมโห กมฺมณิทานสมฺภโว โลกฺขยา กมฺมณิทานสงฺขโย โทสฺขยา
กมฺมณิทานสงฺขโย โมหฺขยา กมฺมณิทานสงฺขโยติ ฯ

[๑๖๔] สปริกฺกมโน อัย ภิกขเว ฌมฺโฆ นายิ ฌมฺโฆ อปริกฺกมโน
กถฺจฺจ ภิกขเว สปริกฺกมโน อัย ฌมฺโฆ นายิ ฌมฺโฆ อปริกฺกมโน
ปาณาติปาตีสฺส ภิกขเว ปาณาติปาตา เวรมณิ ปริกฺกมณํ โหติ
อทินฺนาทายีสฺส ภิกขเว อทินฺนาทานา เวรมณิ ปริกฺกมณํ โหติ กามสฺสุ
มิจฺฉาจารีสฺส ภิกขเว กามสฺสุ มิจฺฉาจารา เวรมณิ ปริกฺกมณํ โหติ
มุสฺสวาทิสฺส ภิกขเว มุสฺสวาทา เวรมณิ ปริกฺกมณํ โหติ ปิสฺสุณฺวาจฺส
ภิกขเว ปิสฺสุณฺย วาจาเย เวรมณิ ปริกฺกมณํ โหติ ฌรฺสฺวาจฺส
ภิกขเว ฌรฺสฺย วาจาเย เวรมณิ ปริกฺกมณํ โหติ สมฺพปฺปลาปิสฺส
ภิกขเว สมฺพปฺปลาปา เวรมณิ ปริกฺกมณํ โหติ อภิชฺฌาลุสฺส ภิกขเว
อนภิชฺฌา ปริกฺกมณํ โหติ พุยาปฺนฺนสฺส ๑ ภิกขเว อพุยาปาโท ปริกฺกมณํ
โหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส ภิกขเว สมฺมาทิฏฺฐิ ปริกฺกมณํ โหติ เอวํ
โฆ ภิกขเว ปริกฺกมณํ โหติ เอวํ โฆ ภิกขเว สปริกฺกมโน

[๒] นายิ ฌมฺโฆ อปริกฺกมโนติ ฯ

[๑๖๕] เอกํ สมยํ ภควา ปาวายิ วิหฺรติ จุนฺทสฺส กมฺมารปฺตฺตสฺส
อมฺพวเน ฯ อถ โฆ จุนฺโท กมฺมารปฺตฺโต เยน ภควา
เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ ฯ

#๑ ม. พุยาปฺนฺนจิตฺตสฺส ฯ ๒ ม. ย. อัย ฌมฺโฆติ อตฺถิ ฯ

เอกมนต์ นิสินัน โข จุนท์ กุมมารปุตต์ ภควา เอตทโวจ กสฺส
 โน ตฺวํ จุนฺท โสเจยฺยานิ โรเจสฺสิตฺติ ฯ พุราหุมนฺตา ภนฺเต ปจฺจําณุมกา ๑
 กมฺมชฺทลฺลกา เสวาลมฺมาลกา ๒ อคฺคิปริจาริกา อุทโกโรหกา โสเจยฺยานิ
 ปญฺญาเปนฺติ ๓ เตสํหํ [๔] โรเจมฺมิตฺติ ฯ ยถากถํ ปน จุนฺท พุราหุมนฺตา
 ปจฺจําณุมกา กมฺมชฺทลฺลกา เสวาลมฺมาลกา อคฺคิปริจาริกา อุทโกโรหกา
 โสเจยฺยานิ ปญฺญาเปนฺตฺติติ ฯ อิธ ภนฺเต พุราหุมนฺตา ปจฺจําณุมกา
 กมฺมชฺทลฺลกา เสวาลมฺมาลกา อคฺคิปริจาริกา อุทโกโรหกา เต สาวเก ๕
 เอวํ สฺมาทเปนฺติ เอहि ตฺวํ อมฺโห ปุริส สกาลสฺเสว ๖ อฏฺฐหนฺโต
 สยฺนมหา ปจฺวี อามเสยฺยาสิ โน เจ ปจฺวี อามเสยฺยาสิ อลฺลโคมฺยานิ
 อามเสยฺยาสิ โน เจ อลฺลโคมฺยานิ อามเสยฺยาสิ หริตานิ ติณฺยานิ
 อามเสยฺยาสิ โน เจ หริตานิ ติณฺยานิ อามเสยฺยาสิ อคฺคิ ปริจเรยฺยาสิ
 โน เจ อคฺคิ ปริจเรยฺยาสิ ปญฺชลิโก อาทิจฺจํ นมสฺเสยฺยาสิ โน เจ
 ปญฺชลิโก อาทิจฺจํ นมสฺเสยฺยาสิ สายตฺตฺยํ อุทกํ โออโรหเยยฺยาสิติ เอวํ โข
 ภนฺเต พุราหุมนฺตา ปจฺจําณุมกา กมฺมชฺทลฺลกา เสวาลมฺมาลกา อคฺคิปริจาริกา
 อุทโกโรหกา โสเจยฺยานิ ปญฺญาเปนฺติ เตสํหํ โสเจยฺยานิ โรเจมฺมิตฺติ ฯ
 อญฺญถา โข จุนฺท พุราหุมนฺตา ปจฺจําณุมกา กมฺมชฺทลฺลกา เสวาลมฺมาลกา
 อคฺคิปริจาริกา อุทโกโรหกา โสเจยฺยานิ ปญฺญาเปนฺติ อญฺญถา จ
 ปน อริยสฺส วินเย โสเจยฺยํ โหตฺติติ ฯ ยถากถํ ปน ภนฺเต อริยสฺส
 วินเย โสเจยฺยํ โหติ สาธุ เม ภนฺเต ภควา ตถา ฐมฺมํ เทเสตุ
 ยถา อริยสฺส วินเย โสเจยฺยํ โหตฺติติ ฯ เตนฺหิ จุนฺท สุณฺหาสิ สาธุกํ
 #๑ โป. ปจฺจําณุมิกา ฯ ๒ ม. เสวาลมฺมาลิกา ฯ ๓ ปญฺญเปนฺติปิ ปาโง ฯ
 #๔ โป. ม. ย. โสเจยฺยานีติ อคฺคิ ฯ ๕ ม. ย. สาวกํ ฯ ๖ กาลสฺเสว อิติปิ ปาโง ฯ

มนสิกรโหริ ภาสิสุสามิติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข จุนฺโท กมฺมารปฺตุโต
ภควโต ปจฺจสุโสสิ ฯ ภควา เอตทวโจ ติวริํ โข จุนฺท กาเยน
อโสเจยฺย โหติ จตุพฺพิชฺชํ วาจาเย อโสเจยฺย โหติ ติวริํ มนสา
อโสเจยฺย โหติ ฯ

กถญจ จุนฺท ติวริํ กาเยน อโสเจยฺย โหติ อิธ จุนฺท
เอกจฺโจ ปาณาติปาตี โหติ ลุทฺโธ ๑ โลहितปาณิ หตฺตปฺเต นิวิฏฺโง
อทฺथाปนฺโน ปาณญฺเตสุ อทินฺนาทฺยาเย โหติ ยนฺตํ ปฺรสุตฺต ปฺรวิตฺตฺวาปฺกรณํ
คามกตํ วา อรณฺญกตํ วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺฆาตํ อาทาตา
โหติ กามสฺสุ มิจฺฉาจาเร โหติ ยา ตา มาตฺรภฺจिता ปิตฺรภฺจिता
ภฺจิตฺรภฺจिता ภฺจินิรภฺจिता ฌาตฺริภฺจिता [๒] ชมฺมรภฺจिता สสามิกา
สปริถนฺญา อนนฺตมโส มาลาคุณฺปรภฺจिताปี ๓ ตถารูปาสุ จาริตฺตํ
อาปชฺชิตา โหติ เอวํ จุนฺท ติวริํ กาเยน อโสเจยฺย โหติ ฯ

กถญจ จุนฺท จตุพฺพิชฺชํ วาจาเย อโสเจยฺย โหติ อิธ จุนฺท
เอกจฺโจ มุสวาเวตี โหติ สภกฺคโต ๔ วา ปฺริสภกฺคโต วา ฌาติมชฺชภกฺคโต
วา ปุคฺคมชฺชภกฺคโต วา ราชภกฺคตมชฺชภกฺคโต วา อภินิโต สภฺชี ปุฏฺโง เอหิ
โก ปฺริส ยํ ชานาสิ ตํ วเทหิติ โส อชานํ วา อาห ๕ ชานามิติ
ชานํ วา อาห น ชานามิติ อปฺสฺสํ วา อาห ปฺสฺสามิติ ปฺสฺสํ
วา อาห น ปฺสฺสามิติ อิติ อตฺตเหตุ วา ปฺรเหตุ วา อามิสภิกฺขุจิกฺขเหตุ
วา สมฺปชานมฺสา ภาสิตา โหติ ปิสุณฺวาโจ โหติ
อิโต สุตฺวา อมฺตฺร อภฺชาตา อิมสฺสิ เกทฺยาเย อมฺตฺร วา สุตฺวา
#๑ ม. ยฺ. ลุทฺโธ ฯ ๒ ม. โคตฺตฺรภฺจिता ฯ ๓ โป. มาลาคุล ... ม. ยฺ. มาลาคุพ ... ฯ
#๔ ยฺ. สภกฺคโต วา ฯ ๕ โป. ยฺ. สพฺพตฺตฺถ อาทาติ นตฺถิ ฯ

อิมสั อุกขาตา อมุสั เกทาย อิติ สมกุกานัน วา เกตุตา ภินุนานัน ๑
วา อนุปปทาตา วคคาราโม วคครโต วคคณนุที วคคกรณิ วาจัน
ภาสิตา โหติ ผรุสวาโจ โหติ ยา สวา วาจา อณฺฑกา กกุกสา
ปรกุกกา ปรากิสซุณี โภทสามนฺตา อสมาริสัวตฺตนิกา ตถารูปี วาจัน
ภาสิตา โหติ สมฺพปฺลาปี โหติ อกาลวาที อภูตวาที อนตฺตวาที
อธมฺมวาที อวินยวาที อนิธานวที วาจัน ภาสิตา โหติ อกาเลน อนปเทสั
อปริยฺนตฺวที อนตฺตสณฺหิตั เอวั โข จุนฺท จตฺตพฺพิชั วาจา ย อโสเจยฺย
โหติ ฯ

กถญจ จุนฺท ติวริชั มนสา อโสเจยฺย โหติ อิช จุนฺท เอกจโจ
อภิชฺฌาตุ โหติ ยนฺตึ ปรสฺส ปรวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อโห วต ยั ปรสฺส ตั มม อสฺสาติ พุยาปฺนฺนจิตฺโต โหติ
ปทฺท
วา วินสฺสฺนตฺต
นตฺติ ทินฺนัน นตฺติ ยินฺนัน นตฺติ หุตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
กมฺมานัน ผลั วิปาโก นตฺติ อัย โลโก นตฺติ ปโร โลโก นตฺติ
มาตา นตฺติ ปิตา นตฺติ สตฺตา ออปฺปาติกา นตฺติ โลเก สมณฺพฺราหฺมณฺ
สมฺมกุกคตา สมฺมาปฺปฏิปฺนฺนา ย อิมญจ โลกั ปรญจ
โลกั สยั อภินฺญา สจฺฉิกคฺตฺวา ปเวเทนฺตฺติ เอวั โข จุนฺท ติวริชั
มนสา อโสเจยฺย โหติ ฯ อิม โข จุนฺท ทส อุกฺสลกมฺมปฺลา
อิมหิ โข จุนฺท ทสหิ อุกฺสเลหิ กมฺมปฺเถหิ สมฺนฺนาคโต สกาลสฺเสว
#๑ โป. เกทิตา ฯ ๒ โป. ย. อเหตุ อิติ วาติ ฯ

อุฏฺฐหนโต สยนมฺหา ปจวี เจปี อามสติ อสุจิเยว โหติ โน
เจปี ปจวี อามสติ อสุจิเยว โหติ อุลฺลานิ เจปี โคมยานิ
อามสติ อสุจิเยว โหติ โน เจปี อุลฺลานิ โคมยานิ อามสติ
อสุจิเยว โหติ หริตานิ เจปี ตินานิ อามสติ อสุจิเยว โหติ
โน เจปี หริตานิ ตินานิ อามสติ อสุจิเยว โหติ อุกฺคี เจปี
ปริจฺจติ อสุจิเยว โหติ โน เจปี อุกฺคี ปริจฺจติ อสุจิเยว โหติ
ปญฺชลิโก เจปี อาทิจฺจํ นมสฺสติ อสุจิเยว โหติ โน เจ ปญฺชลิโก
อาทิจฺจํ นมสฺสติ อสุจิเยว โหติ สายตฺตียํ เจปี อุทกํ โอรุหติ
อสุจิเยว โหติ โน เจปี สายตฺตียํ อุทกํ โอรุหติ อสุจิเยว โหติ
ตํ กิสุส เหตุ อิมะ จุนฺท ทส อุกฺสลกมฺมปถา อสุจิเยว ๑ อสุจิกรณา
จ อิมะสิ ปน จุนฺท ทสนฺนํ อุกฺสลาณํ กมฺมปถานํ สมฺนฺนาคมนเหตุ
นิริโย ปญฺญาติ ติรจฺจานโยนิ ปญฺญาติ ปิตฺติวิสโย ปญฺญาติ
ยา วา ปนญฺญาปี กาจิ ทุคฺคติ ๒ โหติ ฯ ติวริชฺ โข จุนฺท กาเยน
โสเจยฺยํ โหติ จตุพฺพิชฺ วาจาโย โสเจยฺยํ โหติ ติวริชฺ มนสา
โสเจยฺยํ โหติ ฯ กถญจ จุนฺท ติวริชฺ กาเยน โสเจยฺยํ โหติ อิท
จุนฺท เอกจฺโจ ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ
นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตุโถ ลชฺชํ พุยาปนฺโน สพฺพปาณญฺจหิตานุกมฺปิ วิหริติ
อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ ยนฺตํ ปรสฺส
ปรวิตุตฺตูปกรณํ คามคตํ วา อรญฺญคตํ วา ตํ อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ
อนาธาตา โหติ กามะสุ มิจฺฉาจารํ ปหาย กามะสุ มิจฺฉาจารา
#๑ ม. ย. อสุจิเยว โหนฺติ ฯ ๒ ม. ย. ทุคฺคติโย ฯ โหตีติ ปาโจ นตฺติ ฯ

ปฏิวิโรโต โหติ ยา ตา มาตฺรภูติตา ปิตฺรภูติตา ภาตฺรภูติตา
ภคินิรภูติตา ฌาตฺริรภูติตา ฌมฺมรภูติตา สสามิกิยา สปริทณฺหา อนุตฺมโส
มาลาคุณฺปริรภูติตาปี ตถารูปาสุ น จาริตฺตํ อापชฺชิตา โหติ เอวํ
โฆ จุนฺท ทิวริํ กายเณ โสเจยฺยํ โหติ ฯ กถญจ จุนฺท จตุพฺพิริ
วากาย โสเจยฺยํ โหติ อิธ จุนฺท เอกจฺโจ มุสวาทํ ปหาย มุสวาทา
ปฏิวิโรโต โหติ สภคฺคโต วา ปริสคฺคโต วา ฌาตฺมิชฌคฺคโต วา
ปฺภุมชฌคฺคโต วา ราชคฺคตฺมชฌคฺคโต วา อภินิโต สกฺขี ปฺภุจฺโจะ เอहि
โภ ปฺริส ธิ ฆานาสิ ตํ วเทหิติ โส อฆานํ วา อาห น ฆานามิติ
ฆานํ วา อาห ฆานามิติ อปสฺสํ วา อาห น ปสฺสสามิติ ปสฺสํ วา
อาห ปสฺสสามิติ อิติ อตฺตเหตุ วา ปฺรเหตุ วา อามิสฺกิลฺลิจฺจเหตุ วา
น สมฺปฆานมุสา ภาสิตา โหติ ปีสฺสณํ วาจํ ปหาย ปีสฺสณาย วากาย
ปฏิวิโรโต โหติ น อิตฺโต สุตฺวา อมฺตฺร อกฺขาตา อิมสฺสํ เกทาย
อมฺตฺร วา สุตฺวา น อิมสฺสํ อกฺขาตา อมฺสฺสํ เกทาย อิติ ฆินฺนํ
วา สนฺธาตา สหิตานํ วา อนฺุปฺปาทา สมคฺคการาโม สมคฺคฺรโต
สมคฺคนฺนุเท สมคฺคกรณิ วาจํ ภาสิตา โหติ ผรฺสํ วาจํ ปหาย ผรฺสาย
วากาย ปฏิวิโรโต โหติ ยา สา วากา เนลา กณฺณสุขา เปมฺนียา
หทยงฺคมา โปริ พฺหุชนกฺนฺดา พฺหุชนมฺนาปา ตถารูปี วาจํ ภาสิตา โหติ
สมฺพฺปลาปี ปหาย สมฺพฺปลาปา ปฏิวิโรโต โหติ กาลวาเท
ภูตวาเท อตฺถวาเท ฌมฺมวาเท วินยวาเท นิฆานวตี วาจํ
ภาสิตา โหติ กาลเณ สาปเทสํ ปฺริยฺนตฺวตี อตฺถสฺสฺหิตํ เอวํ โฆ

จุนท จตุพิชั วาจาโย โสเจยโย โหติ ฯ กถญจ จุนท ติวริ มนสา
โสเจยโย โหติ อธิ จุนท เอกจโจ อนภิขณาตุ โหติ ยนต
ปรสส ปรวิตตูปกรณั ตั อนภิขณิตา โหติ อโห วต ยั ปรสส
ตั มม อสสาติ อพยาปนุนจิตโต โหติ อปฺปทญฺจมนสงกปโป อิม
สตุตา อเวรา ๑ อพยาปชฺชา อนินฺชา สุชี อตุตานิ ปรีหรนฺตติ
สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ อวิปรีตตทสฺสโน อตุติ ทินฺนั อตุติ ยินฺนั อตุติ
หุตั อตุติ สุกตทูกกตานิ กมฺมานั ผลั วิปาโก อตุติ อัย โลโก อตุติ
ปโร โลโก อตุติ มาตา อตุติ ปิตา อตุติ สตุตา โอปปาทิกา
อตุติ โลเก สมณพราหมณา สมมกุกตา สมฺมาปฏฺิปนฺนา เย อิมญจ
โลกั ปรรญจ โลกั สยั อภิณฺณา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตตีติ เอวั
โฆ จุนท ติวริ มนสา โสเจยโย โหติ ฯ อิม โฆ จุนท ทส
กฺสกลมฺมปธา อิมหิ โฆ จุนท ทสหิ กฺสเลหิ กมฺมปเถหิ สมฺนฺนาคโต
กาลสฺเสว อญฺจหนฺโต สยนฺมหา ปจฺวี เจปี อามสตี สุจิเยว โหติ
โน เจปี ปจฺวี อามสตี สุจิเยว โหติ อลฺลานิ เจปี โคมยานิ
อามสตี สุจิเยว โหติ โน เจปี อลฺลานิ โคมยานิ อามสตี สุจิเยว
โหติ หริตานิ เจปี ตินฺนานิ อามสตี สุจิเยว โหติ โน เจปี
หริตานิ ตินฺนานิ อามสตี สุจิเยว โหติ อคฺคี เจปี ปรีจฺรตี
สุจิเยว โหติ โน เจปี อคฺคี ปรีจฺรตี สุจิเยว โหติ ปญฺชลิโก
เจปี อาทิจฺจํ นมสฺสตี สุจิเยว โหติ โน เจปี ปญฺชลิโก อาทิจฺจํ
#๑ ม. อเวรา โหนตุ ฯ

นมสุตติ สฺจียเว โหติ สายตติยกัม เจปี อุทกัม โอโรหติ สฺจียเว
โหติ โน เจปี สายตติยกัม อุทกัม โอโรหติ สฺจียเว โหติ ตัม
กิสฺส เหตุ อิมะ จุนฺท ทส กุสลกมฺมปถา สฺจิจเว โหนฺติ สฺจิกธมา
จ อิมะสญฺจ ปน จุนฺท ทสนฺนํ กุสลานํ กมฺมปถานํ สมฺนฺนาคมเหตุ
เทวา ปญฺญาณฺติ มนุสฺสา ปญฺญาณฺติ ยา วา ปนญฺญาปี
กาจि สฺคฺติ ๑ โหติ ฯ เหวํ วุฑฺเต จุนฺโท กมฺมารปฺตฺโต ภควนฺตํ เอตทวโจ
อภิกฺกนฺตํ ฆนฺเต ฯ เป ฯ อุปาสกํ มํ ฆนฺเต ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค
ปาณฺเปตํ สฺรณํ กตฺตฺติ ฯ

[๑๖๖] อถ โข ชาณฺสุโสณิ พุราหุมนฺเณ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิติ สมฺโมทนียํ กถิ สาราณียํ
วิตฺติสารถฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺติ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข ชาณฺสุโสณิ
พุราหุมนฺเณ ภควนฺตํ เอตทวโจ มยฺมสฺสุ โภ โคตม พุราหุมนฺ
นาม ทานานิ เทม สทฺธานิ กโรม อิทํ ทานํ เปตํ ฅาติสาโลหิตานํ
อุปกปฺปตฺตุ อิทํ ทานํ เปตา ฅาติสาโลหิตา ปรีกฺขณฺตฺตฺติ
กจฺจติ ตํ โภ โคตม ทานํ เปตํ ฅาติสาโลหิตานํ อุปกปฺปตฺติ กจฺจ
เต เปตา ฅาติสาโลหิตา ตํ ทานํ ปรีกฺขณฺตฺตฺติ ฯ จาเน โข พุราหุมนฺ
อุปกปฺปตฺติ โน อญฺจานนฺติ ฯ กตมํ [๒] โภ โคตม จานํ กตมํ อญฺจานนฺติ ฯ
อิธ พุราหุมนฺ เอกจฺจโจ ปาณฺดาปตฺติ โหติ อทินฺนาทายี โหติ
กาเมสฺสุ มิจฺจจาจารี โหติ มุสวาทิตี โหติ ปิสฺสนฺวาโจ โหติ ผรุสฺวาโจ
โหติ สมฺพปฺปลาปี โหติ อภิชฺฅมาลฺล โหติ พุยาปนฺนจิตฺโต โหติ
#๑ ม. ยฺ. สฺคฺติโยติ ฯ โหตฺตฺติ ปาโจ นตฺติ ฯ ๒ ม. ปน ฯ ยฺ. กตมญฺจ ปน ฯ

มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ โส ภายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา นิริยํ อุปฺปชฺชติ
โย เนรยิกานํ สตฺตฺตานํ อหาโร เตน โส ตตฺถ ยาเปติ เตน
โส ตตฺถ ติฏฺฐติ อิทํ ๑ โข พุราหุณฺณ อฏฺฐานํ ยตฺถ จิตฺตสฺส ตํ
ทานํ น อุปกปฺปติ อิท ปน พุราหุณฺณ เอกจฺโจ ปาณาติปาตี
โหติ ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ โส ภายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา
ตฺริจฺฉานโยนี อุปฺปชฺชติ โย ตฺริจฺฉานโยนิกานํ สตฺตฺตานํ อหาโร
เตน โส ตตฺถ ยาเปติ เตน โส ตตฺถ ติฏฺฐติ อิทมฺปิ โข
พุราหุณฺณ อฏฺฐานํ ยตฺถ จิตฺตสฺส ตํ ทานํ น อุปกปฺปติ อิท ๒
พุราหุณฺณ เอกจฺโจ ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิโร โหติ อทินฺนาทานา
ปฏฺฐิวิโร โหติ กามสฺสุ มิจฺฉาจฺจรา ปฏฺฐิวิโร โหติ มุสวาทา
ปฏฺฐิวิโร โหติ ปิสฺสณาย วาจาย ปฏฺฐิวิโร โหติ ผรุสฺสาย วาจาย
ปฏฺฐิวิโร โหติ สมฺพปฺปลาปา ปฏฺฐิวิโร โหติ อนภิชฺฌาลุ โหติ
อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ โส ภายสฺส เกทา
ปรมฺมรณฺนา มนุสฺसानํ สหพฺยตํ อุปฺปชฺชติ โย มนุสฺसानํ อหาโร
เตน โส ตตฺถ ยาเปติ เตน โส ตตฺถ ติฏฺฐติ อิทมฺปิ โข
พุราหุณฺณ อฏฺฐานํ ยตฺถ จิตฺตสฺส ตํ ทานํ น อุปกปฺปติ อิท
ปน พุราหุณฺณ เอกจฺโจ ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิโร โหติ ฯเปฯ
สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ โส ภายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา เทวานํ สหพฺยตํ
อุปฺปชฺชติ โย เทวานํ อหาโร เตน โส ตตฺถ ยาเปติ เตน
โส ตตฺถ ติฏฺฐติ อิทมฺปิ โข พุราหุณฺณ อฏฺฐานํ ยตฺถ จิตฺตสฺส
#๑ โป. ม. ย. อิทมฺปิ โข ฯ ๒ ม. ย. อิท ปน ฯ

ตํ ทานํ น อุปกปฺปติ อีช พุราหฺมณ เอกจฺโจ ปาณาติปาตี โหติ ฯ เปฯ
มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ โส กายสุส เกทา ปรมฺมรณา ปิตฺติวิสยํ
อุปฺปชฺชติ โย ปิตฺติวิสยิกานํ ๑ สตุตฺตานํ อาหาโร เตน โส ตตุถ
ยาเปติ เตน โส ตตุถ ติฏฺฐติ ยํ วา ปนฺสฺส อิตฺโต
อนฺุปฺปเวจฺจนฺุติ มิตฺตามจฺจา ๒ วา ฅาติสาโลหิตา วา เตน โส ตตุถ
ยาเปติ เตน โส ตตุถ ติฏฺฐติ อิทฺมฺปิ โข พุราหฺมณ จานํ ยตุถ
จิตฺตฺส ตํ ทานํ อุปกปฺปตีติ ฯ สเจ ปน โภ โคตฺม โส เปโต
ฅาติสาโลหิตํ ตํ จานํ อนฺุปฺปนฺโน โหติ โภ ตํ ทานํ ปรีกฺขชฺตีติ ฯ
อณฺเณปีสุส พุราหฺมณ เปตา ฅาติสาโลหิตา ตํ จานํ อุปฺปนฺนา
โหนฺติ เต ตํ ทานํ ปรีกฺขชฺนฺตีติ ฯ สเจ ปน โภ โคตฺม โส เจว
เปโต ฅาติสาโลหิตํ ตํ จานํ อนฺุปฺปนฺโน โหติ อณฺเณปีสุส เปตา
ฅาติสาโลหิตา ๓ ตํ จานํ อนฺุปฺปนฺนา โหนฺติ โภ ตํ ทานํ ปรีกฺขชฺตีติ ฯ
อญฺุจฺฉานํ โข เอตํ พุราหฺมณ อนฺวกาโส ยนฺตุ จานํ วิวิตฺตํ อสุส
อิมินา ทีเมเน อทฺฐนา ยทิตํ เปเตหิ ฅาติสาโลหิตेหิ อปีจ พุราหฺมณ
ทายโกปี อนฺิปฺลโลติ ฯ อญฺุจฺฉานเปี ภาวํ โคตฺโม ปรีกฺปฺปี วทตีติ ฯ
อญฺุจฺฉานเปี โข อหํ พุราหฺมณ ปรีกฺปฺปี วทามิ อีช พุราหฺมณ
เอกจฺโจ ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนาทายี โหติ กามesu มิจฺฉาจารย์
โหติ มุสาวาที โหติ ปีสฺสนฺวาโจ โหติ ฝรุสฺวาโจ โหติ สมฺฝปฺปลาปี
โหติ อภิชฺฉมาลฺลํ โหติ พฺยาปฺนฺนจิตฺโต โหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก
โหติ โส ทาตา โหติ สมณฺสฺส วา พุราหฺมณฺสฺส วา อนฺนํ ปานํ
#๑ ม. ย. เปตฺติวิสยิกานํ ฯ ๒ โป. ย. มิตฺตา วา อมจฺจา วา ฯ ๓ ม. ฅาติ
#สาโลหิตาเปตา ฯ

วตถิ ยานั มาลาคนุธิ ๑ วิเลปนั เสยยาวสถิ ปทีเปยัย โส กายสส
เกทา ปรมมรณา หตถินั สหพยตัง อุปปชชติ โส ตตถ ลากิ
โหติ อนนุสส ปานสส มาลานานาลงการสส ยั โข พุราหุณณ
อิช ปาณาติปาตี อทินนาทายี กามesu มิจจจารี มุสาวาที ปิสุณวาโจ
ผรุสวาโจ สมุสปลลาปี อภิชฌาลุ พยาปนุนจิตโต มิจจาทิฏฐิโก เตน
โส กายสส เกทา ปรมมรณา หตถินั สหพยตัง อุปปชชติ ยณจ
โย โส ทาตา โหติ สมณสส วา พุราหุณณสส วา อนนั ปานั
วตถิ ยานั มาลาคนุธิ วิเลปนั เสยยาวสถิ ปทีเปยัย เตน โส
ตตถ ลากิ โหติ อนนุสส ปานสส มาลานานาลงการสส อิช ปน
พุราหุณณ เอกจโจ ปาณาติปาตี โหติ อทินนาทายี โหติ กามesu
มิจจจารี โหติ มุสาวาที โหติ ปิสุณวาโจ โหติ ผรุสวาโจ
โหติ สมุสปลลาปี โหติ อภิชฌาลุ โหติ พยาปนุนจิตโต โหติ
มิจจาทิฏฐิโก โหติ โส ทาตา โหติ สมณสส วา พุราหุณณสส
วา อนนั ปานั วตถิ ยานั มาลาคนุธิ วิเลปนั เสยยาวสถิ ปทีเปยัย
โส กายสส เกทา ปรมมรณา อสสานั สหพยตัง อุปปชชติ ... คุนนั
สหพยตัง อุปปชชติ ... กุกุกรานั สหพยตัง อุปปชชติ โส ตตถ ลากิ
โหติ อนนุสส ปานสส มาลานานาลงการสส ยั โข พุราหุณณ
อิช ปาณาติปาตี อทินนาทายี กามesu มิจจจารี มุสาวาที ปิสุณวาโจ
ผรุสวาโจ สมุสปลลาปี อภิชฌาลุ พยาปนุนจิตโต มิจจาทิฏฐิโก เตน
โส กายสส เกทา ปรมมรณา กุกุกรานั สหพยตัง อุปปชชติ ยณจ๖
#๑ ไป. ม. ย. มาลาคนุธิวิเลปนั เสยยาวสถปทีเปยัย ๑

โฆ โส ทาตา โหติ สมณสฺส วา พุราหฺมณสฺส วา อนฺนํ ปานํ
วตฺถํ ยานํ มาลาคนฺธํ วิเลปนํ เสยฺยาวสถํ ปทีเปยฺยํ เตน โส
ตตฺถ ลากิ โหติ อนฺนสฺส ปานสฺส มาลานานาลงฺการสฺส อิท
พุราหฺมณ อเอกฺจโ จ ปาณาติปาตา ปฏฺวีวโร โหติ อทินฺนาทานา
ปฏฺวีวโร โหติ กามเส มิจฺฉาจารา ปฏฺวีวโร โหติ มุสาวาทา
ปฏฺวีวโร โหติ ปิสฺสณาย วาจา ย ปฏฺวีวโร โหติ ผรุสาย วาจา
ปฏฺวีวโร โหติ สมฺพปฺปลาปา ปฏฺวีวโร โหติ อนภิชฺฌาลุ โหติ
อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ โส ทาตา โหติ
สมณสฺส วา พุราหฺมณสฺส วา อนฺนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มาลาคนฺธํ
วिलेปนํ เสยฺยาวสถํ ปทีเปยฺยํ โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณ
มนุสฺसानํ สหพฺยตํ อุปฺปชฺชติ โส ตตฺถ ลากิ โหติ มานุสกาณํ
ปญฺจนฺนํ กามคฺฆานํ ยํ โฆ พุราหฺมณ อิท ปาณาติปาตา ปฏฺวีวโร
โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวีวโร โหติ กามเส มิจฺฉาจารา ปฏฺวีวโร
โหติ มุสาวาทา ปฏฺวีวโร โหติ ปิสฺสณาย วาจา ย ปฏฺวีวโร โหติ
ผรุสาย วาจา ย ปฏฺวีวโร โหติ สมฺพปฺปลาปา ปฏฺวีวโร โหติ
อนภิชฺฌาลุ โหติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ
เตน โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณ มनुสฺसानํ สหพฺยตํ อุปฺปชฺชติ
ยญจ โฆ โส ทาตา โหติ สมณสฺส วา พุราหฺมณสฺส วา อนฺนํ
ปานํ วตฺถํ ยานํ มาลาคนฺธํ วิเลปนํ เสยฺยาวสถํ ปทีเปยฺยํ เตน
โส ตตฺถ ลากิ โหติ มานุสกาณํ ปญฺจนฺนํ กามคฺฆานํ อิท ปน

พราหมณ เอกจโจ ปาณาติปาตา ปฎิวีโรโต โหติ ฯเปฯ สมมาทิฏฐิโก
โหติ โส ทาตา โหติ สมณสูส วา พราหมณสูส วา อนนํ
ปานํ วตถํ ยานํ มาลาคนุธิ วิเลปนํ เสยยาวสถํ ปทีเปยยํ โส
กายสูส เกทา ปรมมรณา เทวานํ สหพยตํ อุปปชชติ โส ตตถ
ลาภี โหติ ทิพพานํ ปญจนนํ กามคฺฆานํ ยํ โข พราหมณ อธิ
ปาณาติปาตา ปฎิวีโรโต โหติ ฯเปฯ สมมาทิฏฐิโก โหติ เตน
โส กายสูส เกทา ปรมมรณา เทวานํ สหพยตํ อุปปชชติ ยลจ
โข โส ทาตา โหติ สมณสูส วา พราหมณสูส วา อนนํ ปานํ
วตถํ ยานํ มาลาคนุธิ วิเลปนํ เสยยาวสถํ ปทีเปยยํ เตน โส
ตตถ ลาภี โหติ ทิพพานํ ปญจนนํ กามคฺฆานํ อปีจ พราหมณ
ทายโกปี อนิปฺพลิตติ ฯ อจฺฉริยํ โภ โคตม อพฺภูตํ โภ โคตม
ยวณฺจิทํ โภ โคตม อลเมว ทานานิ ทาคฺคํ อลํ สทฺธานิ กาคฺคํ
ยตฺร หิ นาม ทายโกปี อนิปฺพลิตติ ฯ เอวเมตํ พราหมณ
เอวเมตํ พราหมณ ทายโกปี พราหมณ อนิปฺพลิตติ ฯ อภิกฺกนฺตํ โภ
โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตฺกฺเค ปาณฺุเปตํ
สฺรณํ คตฺนฺติ ฯ

ชาณฺุสฺโสณฺิวคฺโค ทฺติโย ฯ

สฺนฺทรวคฺโค ตฺติโย

[๑๖๗] สารุณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสามิ อสารุณฺจ ตํ สฺณฺาถ

สาธุกัม มนสิกรโธ ภาสิสสามิติ ฯ เอวัง ฆนเตติ โข เต ภิกขุ ภควโต
ปจฺจสฺสโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตมณฺจ ภิกขเว อสสาธ ๑
ปาณาติปาโต อทินฺนทานัน กามสฺสุ มิจฺฉาจาโร มุสาวาโท ปิสฺสุณา
วจา ผรุสา วจา สมฺพปฺปลาโป อภิชฺฉมา พฺยาปาโท มิจฺฉาทิฏฺฐิ
อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว อสสาธ ๑ ฯ กตมณฺจ ภิกขเว สสาธ ๒ ปาณาติปาตา
เวรมณฺณี อทินฺนทานา เวรมณฺณี กามสฺสุ มิจฺฉาจาโร เวรมณฺณี
มุสาวาทา เวรมณฺณี ปิสฺสุณาย วาจาย เวรมณฺณี ผรุสาย วาจาย
เวรมณฺณี สมฺพปฺปลาปา เวรมณฺณี อนภิชฺฉมา อพฺยาปาโท สมฺมาทิฏฺฐิ
อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว สาธุ นฺติ ๓ ฯ

[๑๖๔] อริยชฺมมณฺจ โว ภิกขเว เทสิสฺสามิ อนริยชฺมมณฺจ ตํ
สุณฺณถ สาธุกัม มนสิกรโธ ภาสิสสามิติ ฯ เอวัง ฆนเตติ โข เต
ภิกขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกขเว
อนริโย ชฺมโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อโย วุจฺจติ
ภิกขเว อนริโย ชฺมโม ฯ กตโม จ ภิกขเว อริโย ชฺมโม
ปาณาติปาตา เวรมณฺณี ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อโย วุจฺจติ ภิกขเว
อริโย ชฺมโมติ ฯ

[๑๖๕] กุสลณฺจ โว ภิกขเว เทสิสฺสามิ อกุสลณฺจ ตํ สุณฺณถ
สาธุกัม มนสิกรโธ ภาสิสสามิติ ฯ เอวัง ฆนเตติ โข เต ภิกขุ
ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตมณฺจ ภิกขเว อกุสลํ
ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว อกุสลํ ฯ
#๑-๒ ไป. ม. อสสาธ ... สาธุ ฯ ๓ ไป. ม. สาธุติ ฯ

กตมณจ ภิกขเว กุสลํ ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมมาทิฏฐิ
อิทํ วุจจติ ภิกขเว กุสลนฺติ ฯ

[๑๗๐] อตฺถณจ โว ภิกขเว เทสิสฺสามิ อนตฺถณจ ตํ สฺฆาถ
สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข เต ภิกขุ
ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกขเว อนตฺโถ
ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฐิ อยํ วุจจติ ภิกขเว อนตฺโถ ฯ
กตโม จ ภิกขเว อตฺโถ ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมมาทิฏฐิ
อยํ วุจจติ ภิกขเว อตฺโถติ ฯ

[๑๗๑] ฐมฺมณจ โว ภิกขเว เทสิสฺสามิ อฐมฺมณจ ตํ สฺฆาถ
สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข เต ภิกขุ
ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกขเว อฐมฺโม
ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฐิ อยํ วุจจติ ภิกขเว อฐมฺโม ฯ
กตโม จ ภิกขเว ฐมฺโม ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมมาทิฏฐิ
อยํ วุจจติ ภิกขเว ฐมฺโมติ ฯ

[๑๗๒] สาสวณฺจ โว ภิกขเว [๑] เทสิสฺสามิ อนาสวณฺจ ตํ
สฺฆาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข เต
ภิกขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกขเว
สาสโว ฐมฺโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฐิ อยํ วุจจติ
ภิกขเว สาสโว ฐมฺโม ฯ กตโม จ ภิกขเว อนาสโว ฐมฺโม
ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมมาทิฏฐิ อยํ วุจจติ ภิกขเว
#๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร ฐมฺมนฺติ อตฺถิ ฯ

อนาสโว ฌมโมติ ฯ

[๑๗๓] สาวชชฌจ โว ภิกขเว [๑] เทสิสฺสามิ อนวชชฌจ ตํ
สุณฺหา สาทุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข เต
ภิกขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกขเว
สาวชฺโซ ฌมโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฎฺฐิ อัยํ วุจฺจติ
ภิกขเว สาวชฺโซ ฌมโม ฯ กตโม จ ภิกขเว อนวชฺโซ ฌมโม
ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมฺมาทิฎฺฐิ อัยํ วุจฺจติ ภิกขเว
อนวชฺโซ ฌมโมติ ฯ

[๑๗๔] ตปฺนิยฌจ โว ภิกขเว ฌมมํ เทสิสฺสามิ อตปฺนิยฌจ ตํ
สุณฺหา ฯเปฯ กตโม จ ภิกขเว ตปฺนियो ฌมโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ
มิจฺฉาทิฎฺฐิ อัยํ วุจฺจติ ภิกขเว ตปฺนियो ฌมโม ฯ กตโม จ
ภิกขเว อตปฺนियो ฌมโม ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมฺมาทิฎฺฐิ
อัยํ วุจฺจติ ภิกขเว อตปฺนियो ฌมโมติ ฯ

[๑๗๕] อายจคามิณฺจ โว ภิกขเว ฌมมํ เทสิสฺสามิ อปฺยจคามิณฺจ
ตํ สุณฺหา สาทุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ
โข เต ภิกขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ
ภิกขเว อายจคามิ ฌมโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฎฺฐิ อัยํ
วุจฺจติ ภิกขเว อายจคามิ ฌมโม ฯ กตโม จ ภิกขเว อปฺยจคามิ
ฌมโม ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมฺมาทิฎฺฐิ อัยํ วุจฺจติ
ภิกขเว อปฺยจคามิ ฌมโมติ ฯ

#๑ ม. ย. เอตถนฺตเร ฌมฺมนฺติ เทเสสฺสามิ ฯ

[๑๗๖] ทุกขุทฺรยณฺจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ สฺขุทฺรยณฺจ
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิทโรธ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข
เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ
ภิกฺขเว ทุกขุทฺโร ฌมฺโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย
วฺจจติ ภิกฺขเว ทุกขุทฺโร ฌมฺโม ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สฺขุทฺโร
ฌมฺโม ปาณาติปาตา เวรมณิ ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อัย วฺจจติ
ภิกฺขเว สฺขุทฺโร ฌมฺโมติ ฯ

[๑๗๗] ทุกฺขวิปากณฺจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ สฺขวิปากณฺจ
ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิทโรธ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ
โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ
ภิกฺขเว ทุกฺขวิปาโก ฌมฺโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย
วฺจจติ ภิกฺขเว ทุกฺขวิปาโก ฌมฺโม ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สฺขวิปาโก
ฌมฺโม ปาณาติปาตา เวรมณิ ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อัย วฺจจติ
ภิกฺขเว สฺขวิปาโก ฌมฺโมติ ฯ

สุนฺทรวคฺโค ๑ ตติโย ฯ

เสฏฺฐวคฺโค จตุตฺถโถ

[๑๗๘] อริยมคฺคณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสามิ อนริยมคฺคณฺจ
ตํ สุณฺณถ ฯเปฯ กตโม จ ภิกฺขเว อนริโย มคฺโค ปาณาติปาโต ฯเปฯ
มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย วฺจจติ ภิกฺขเว อนริโย มคฺโค ฯ กตโม

#๑ ม. สาธวคฺโค ตติโย ฯ ย. สาธวคฺโค อฏฺฐโม ฯ

จ ภิกขเว อริโย มคฺโค ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ

สมฺมาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกขเว อริโย มคฺโคติ ฯ

[๑๗๕] กณฺหมคฺคณฺจ โว ภิกขเว เทสิสฺสามิ สุกฺกมคฺคณฺจ ตํ
สุณฺณถ ฯเปฯ กตโม จ ภิกขเว กโณฺห มคฺโค ปาณาติปาโต ฯเปฯ

มิจฺฉนาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกขเว กโณฺห มคฺโค ฯ กตโม

จ ภิกขเว สุกฺโก มคฺโค ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ

อัย วุจฺจติ ภิกขเว สุกฺโก มคฺโคติ ฯ

[๑๗๖] สทฺธมฺมณฺจ โว ภิกขเว เทสิสฺสามิ อสทฺธมฺมณฺจ ตํ
สุณฺณถ ฯเปฯ กตโม จ ภิกขเว อสทฺธมฺโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ

มิจฺฉนาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกขเว อสทฺธมฺโม ฯ กตโม จ ภิกขเว

สทฺธมฺโม ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ

ภิกขเว สทฺธมฺโมติ ฯ

[๑๗๗] สปฺปริสฺสทฺธมฺมณฺจ โว ภิกขเว เทสิสฺสามิ อสปฺปริสฺสทฺธมฺมณฺจ
ตํ สุณฺณถ ฯเปฯ กตโม จ ภิกขเว อสปฺปริสฺสทฺธมฺโม

ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉนาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกขเว

อสปฺปริสฺสทฺธมฺโม ฯ กตโม จ ภิกขเว สปฺปริสฺสทฺธมฺโม ปาณาติปาตา

เวรมณี ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกขเว สปฺปริสฺสทฺธมฺโมติ ฯ

[๑๗๘] อุปฺปาเทตฺตพฺพณฺจ โว ภิกขเว ฐมฺมํ เทสิสฺสามิ น

อุปฺปาเทตฺตพฺพณฺจ ตํ สุณฺณถ ฯเปฯ กตโม จ ภิกขเว น

อุปัฏฐาเทตพุโพ ฌมโม ปาณาติปาโต ๗เปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ
ภิกฺขเว น อุปัฏฐาเทตพุโพ ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกฺขเว อุปัฏฐาเทตพุโพ
ฌมโม ปาณาติปาตา เวรมณี ๗เปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ
ภิกฺขเว อุปัฏฐาเทตพุโพ ฌมโมติ ๗

[๑๘๓] อาเสวิตพุพฺพจ โว ภิกฺขเว ฌมมํ เทสิสุสฺสามิ น
อาเสวิตพุพฺพจ ตํ สุณฺณถ ๗เปฯ กตโม จ ภิกฺขเว น
อาเสวิตพุโพ ฌมโม ปาณาติปาโต ๗เปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ
ภิกฺขเว น อาเสวิตพุโพ ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกฺขเว อาเสวิตพุโพ ฌมโม
ปาณาติปาตา เวรมณี ๗เปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว
อาเสวิตพุโพ ฌมโมติ ๗

[๑๘๔] ภาเวตพุพฺพจ โว ภิกฺขเว ฌมมํ เทสิสุสฺสามิ น
ภาเวตพุพฺพจ ตํ สุณฺณถ ๗เปฯ กตโม จ ภิกฺขเว น
ภาเวตพุโพ ฌมโม ปาณาติปาโต ๗เปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ
ภิกฺขเว น ภาเวตพุโพ ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกฺขเว ภาเวตพุโพ ฌมโม
ปาณาติปาตา เวรมณี ๗เปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว
ภาเวตพุโพ ฌมโมติ ๗

[๑๘๕] พหุสฺสีกาทพุพฺพจ โว ภิกฺขเว ฌมมํ เทสิสุสฺสามิ น
พหุสฺสีกาทพุพฺพจ ตํ สุณฺณถ ๗เปฯ กตโม จ ภิกฺขเว น พหุสฺสีกาทพุโพ
ฌมโม ปาณาติปาโต ๗เปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว น
พหุสฺสีกาทพุโพ ฌมโม ๗ กตโม จ ภิกฺขเว พหุสฺสีกาทพุโพ ฌมโม

ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมมาทิฏฺฐิ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว
พหุสฺสีกาตพฺโพ ฌมฺโมติ ฯ

[๑๘๖] อนุสฺสริตพฺพญจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ น ๑
อนุสฺสริตพฺพญจ ตํ สฺฆาถ ฯเปฯ กตโม จ ภิกฺขเว น
อนุสฺสริตพฺโพ ฌมฺโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย
วุจฺจติ ภิกฺขเว น อนุสฺสริตพฺโพ ฌมฺโม ฯ กตโม จ ภิกฺขเว
อนุสฺสริตพฺโพ ฌมฺโม ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมมาทิฏฺฐิ
อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว อนุสฺสริตพฺโพ ฌมฺโมติ ฯ

[๑๘๗] สจฺฉีกาตพฺพญจ โว ภิกฺขเว ฌมฺมํ เทสิสฺสามิ น
สจฺฉีกาตพฺพญจ ตํ สฺฆาถ ฯเปฯ กตโม จ ภิกฺขเว น
สจฺฉีกาตพฺโพ ฌมฺโม ปาณาติปาโต ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อัย
วุจฺจติ ภิกฺขเว น สจฺฉีกาตพฺโพ ฌมฺโม ฯ กตโม จ ภิกฺขเว
สจฺฉีกาตพฺโพ ฌมฺโม ปาณาติปาตา เวรมณี ฯเปฯ สมมาทิฏฺฐิ
อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว สจฺฉีกาตพฺโพ ฌมฺโมติ ฯ

เสฏฺฐวคฺคโ จตุคฺคโ ๒ ฯ

เสวิตพฺพาเสวิตพฺพวคฺคโ ปญฺจโม

[๑๘๘] ทสฺหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปุคฺคโล น
เสวิตพฺโพ กตเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนทาเย
โหติ กามสฺสุ มิจฺฉาจารี โหติ มุสาวาที โหติ ปิสฺสนวาโจ โหติ
#๑ ไป. ม. นานุสฺสริตพฺพ ฯ ๒ ม. ย. อริยมคฺควคฺคโ นวโม ฯ

พฺรสุวาโจ ๑ โหติ สมฺพปฺปลาปี โหติ อภิขฌมาลฺล โหติ พฺยาปฺนฺนจิตฺโต
โหติ มิจฺจาทิฏฺฐิโก โหติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฌมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ปุคฺคโล น เสวิตพฺโพ ๑ ทสฺหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ปุคฺคโล เสวิตพฺโพ กตฺเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร
โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโร โหติ กามสฺสุ มิจฺจาจาธา ปฏฺวิโร
โหติ มุสาวาทา ปฏฺวิโร โหติ ปิสุณฺยา วาจา ปฏฺวิโร โหติ
พฺรสุยา วาจา ปฏฺวิโร โหติ สมฺพปฺลปา ปฏฺวิโร โหติ
อนภิขฌมาลฺล โหติ อพฺยาปฺนฺนจิตฺโต โหติ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ อิมฺหิ
โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ๒ เสวิตพฺโพติ ๓ ๑ [อิธ
ทฺวิสตาทิสฺสุดํ เปยฺยาลวเสน คณฺติพฺพํ] ทสฺหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ปุคฺคโล น ภชิตพฺโพ ... ภชิตพฺโพ ... น ปยฺริปาสิตพฺโพ ...
ปยฺริปาสิตพฺโพ ... น ปุชฺโซ โหติ ... ปุชฺโซ โหติ ... น ปาสฺโส โหติ
... ปาสฺโส โหติ ... อการโว โหติ ... สการโว ๔ โหติ ...
อปฺปติโก โหติ ... สปฺปติโก โหติ ... น อาราธโก โหติ ...
อาราธโก โหติ ... น วิสุชฺฌติ วิสุชฺฌติ มานํ นาธิโกติ ... มานํ อธิโกติ
... ปญฺญา น วฑฺฒติ ... ปญฺญา วฑฺฒติ ... พหุํ อปฺปญฺญํ ปสวติ ...
พหุํ ปฺปญฺญํ ปสวติ กตฺเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร โหติ
อทินฺนาทานา ปฏฺวิโร โหติ กามสฺสุ มิจฺจาจาธา ปฏฺวิโร โหติ
มุสาวาทา ปฏฺวิโร โหติ ปิสุณฺยา วาจา ปฏฺวิโร โหติ พฺรสุยา
วาจา ปฏฺวิโร โหติ สมฺพปฺลปา ปฏฺวิโร โหติ อนภิขฌมาลฺล
#๑ ย. พฺรสุวาโจ ๑ ๒ ม. ย. เอตฺถนฺตเร ปุคฺคโลติ ทิสฺสติ ๑ ๓ ม. ย. อิตฺสทฺโท(
#นตฺถิ ๑ ๔ ม. การโว ๑

โหติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ อิมฺหิ โข
ภิกฺขเว ทสฺหิ ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ปุคฺคโล พหุ ปุณฺณ
ปสวตฺตี ฯ

เสวิตพฺพาเสวิตพฺพวคฺโค ๑ ปณฺจโม ฯ

จตุตฺถปณฺณาสโก จตุตฺถโถ ฯ

#๑ ยู. ปุคฺคลวคฺโค ทสโม ฯ

ปณฺจมปณฺณาสโก

ปจฺมวคฺโค ปจฺโม

[๑๘๕] ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ นิริเย กตเมหิ ทสฺหิ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาทิ
โหติ ลุทฺโธ โลहितปาณิ หตฺปหเต นวิญฺโจะ อทฺยาปนฺโน สพฺพปาณญฺเตสุ
อทินฺนาทายิ โหติ ยนฺตํ ปฺรสุส ปฺรวิตุตฺตปฺกรณํ คามกตํ
วา อรณฺณคตํ วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺฆาตํ อาทาทา โหติ กามสุ
มิจฺจจาจริ โหติ ยา ตา มาตฺรภิกฺขิตา ปิตฺรภิกฺขิตา ภาตฺรภิกฺขิตา ภกฺนิรภิกฺขิตา
ฌาติรภิกฺขิตา ฐมฺมรภิกฺขิตา สสามิกา สปริทฺตททา อนฺตมโส
มालาคฺคณฺปรีภิกฺขิตาปี ตถารูปาสู จาริตฺตํ อาปชฺชิตา โหติ มุสาวาทิ
โหติ สภคฺคโต วา ปรีสคฺคโต วา ฌาติ มชฺฌคฺคโต วา ปุคฺคมชฺฌคฺคโต
วา ราชคฺคณฺมชฺฌคฺคโต วา อภินิโต สภฺขิ ปุญฺโจะ เอหิ โภ ปรีส
ยํ ชานาสิ ตํ วเทหิติ โส อชานํ วา อาห ชานามิติ ชานํ วา
อาห น ชานามิติ อปฺสฺสํ วา อาห ปฺสฺสสามิติ ปฺสฺสํ วา อาห
น ปฺสฺสสามิติ อิติ อตฺตเหตุ วา ปฺรเหตุ วา อามิสฺสภิกฺขิตฺตเหตุ
วา สมนฺปชานมฺุสา ภาสิตา โหติ ปิสุณฺวาโจ โหติ อิตฺโต สุตฺวา
อมุตฺร อภฺขาทา อิมลํ เกทฺยาช อมุตฺร วา สุตฺวา อิมลํ อภฺขาทา
อมุลํ เกทฺยาช อิติ สมนฺคฺคานํ วา เกตฺตา ภินฺนํ วา อนฺุปฺปาทา วคฺคการาโม

วคฺครโต วคฺคนนฺที วคฺคกรณฺี วาจํ ภาสิตา โหติ ผรุสฺวาโจ
โหติ ยา สา วาจา อณฺุทกา กกฺกสา ปฺรกกฺกา ปฺราภิสฺซุชนฺี
โกธฺสามนฺตา อสมฺภิสํวตฺตนิกา ตถารูปี วาจํ ภาสิตา โหติ
สมฺพฺปลาปี โหติ อกาลวาที อนตฺถวาที อธฺมวาที อวินยวาที
อนิธานวตี วาจํ ภาสิตา โหติ กาลเณ อนปฺเทสํ อปฺริยฺนตฺวตี
อนตฺถสฺสยฺหิตํ อภิชฺฌมาลฺุ โหติ ยนฺตํ ปฺรสฺส ปฺรวิตฺตฺอุปฺกรณฺํ ตํ
อภิชฺฌิตา โหติ อโห วต ยํ ปฺรสฺส ตํ มม อสฺสาติ พฺยาปฺนฺนจิตฺโต
โหติ ปฺทฺฐจฺมนฺสงฺกปฺโป อิมํ สตฺตา หลฺณนฺตฺ วา วชฺฌนฺตฺ
วา อฺจุฉิซฺชนฺตฺ วา วินสฺสนฺตฺ วา มา วา อเหฺสนฺติ ๑ มิจฺฉาทีฏฺฐิจิโก
โหติ วิปฺริตฺตทสฺสโน นตฺถิ ทินฺนํ นตฺถิ ยิฏฺฐํ นตฺถิ หุตํ นตฺถิ
สูกตฺตูกตฺตํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก นตฺถิ อยํ โลกโก นตฺถิ ปโร
โลกโก นตฺถิ มาตา นตฺถิ ปิตา นตฺถิ สตฺตา โอปฺปาตฺกาน นตฺถิ
โลกํ สมณฺพฺราหฺมณา สมฺมกฺคตา สมฺมาปฺฏิปฺนฺนา เย อิมญฺจ
โลกํ ปฺรญฺจ โลกํ สยํ อภิลฺุณา สจฺฉิกตฺวา ปเวทฺนฺตฺตีติ อิมฺหิ
โฆ ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นฺริเย ๑
ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเค
กตฺเมหิ ทสฺหิ อึธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาตฺิปาตํ ปฺหาย ปาณาตฺิปาตา
ปฺฏิวฺริโต โหติ นฺนิทฺทณฺุโฆ นฺนิทฺทสฺสโถ ลชฺชํ ทยาปฺนฺโน สพฺพปาณญฺจหิตานุกมฺปี
วิหฺรติ อทินฺนาทานํ ปฺหาย อทินฺนาทานา ปฺฏิวฺริโต
โหติ ยนฺตํ ปฺรสฺส ปฺรวิตฺตฺอุปฺกรณฺํ คามคตํ วา อรณฺญคตํ วา
#๑ โป. ย. อเหฺสํ อิติ วาติ ๑

อทินัน ๑ เถยยสงฆาตํ น อาทาตา โหติ กามเมสุ มิจฺฉาจารย์ ปหาย
กามเมสุ มิจฺฉาจารย์ ปฏิวีโรโต โหติ ยา ตา มาตุรกุชิตา ปีตุรกุชิตา
ภาตุรกุชิตา ภคินิรกุชิตา ฉาติรกุชิตา ชมฺมรกุชิตา สสามิกา สปริทณฺหา
อนุตมโส มาลาคุณปริกุชิตาปี ตถารูปาสุ น จาริตตํ อาปชชิตา
โหติ มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทา ปฏิวีโรโต โหติ สภคฺคโต วา
ปริสคฺคโต วา ฉาติมชฺชคฺคโต วา ปุคฺคมชฺชคฺคโต วา ราชคฺคฺคโต
วา อภินิโต สกฺขี ปุณฺโณ เอหิ โภ ปุริส ยํ ชานาสี ตํ
วเทหิตี โส อชานํ วา อาห น ชานามิตี ชานํ วา อาห
ชานามิตี อปสฺสํ วา อาห น ปสฺสามิตี ปสฺสํ วา อาห
ปสฺสามิตี อิติ อตฺตเหตุ วา ปรเหตุ วา อามิสฺสกิจฺจเหตุ วา
น สมฺปชานมุสา ภาสิตา โหติ ปิสฺสนวํจํ ปหาย ปิสฺสนาย วาจาย
ปฏิวีโรโต โหติ น อิตฺ สุตฺวา อมฺตฺร อกฺขตา อิมสฺส เกทาย
อมฺตฺร วา สุตฺวา น อิมสฺส อกฺขตา อมฺสฺส เกทาย อิติ ภิณฺณานํ
วา สนฺชตา สหิตานํ วา อนฺุปฺปทาตา สมคฺคคาราโม สมคฺครโต
สมคฺคนนฺที สมคฺคกรณฺี วํจํ ภาสิตา โหติ ผรฺสฺสํ วํจํ ปหาย
ผรฺสฺสาย วาจาย ปฏิวีโรโต โหติ ยา สา วาจา เนลา กณฺณสุขา
เปมฺนิยา หทยงฺคมา โปรี พหุชนกฺนฺตา พหุชนมฺนาปา ตถารูปี
วํจํ ภาสิตา โหติ สมฺปฺปลาปํ ปหาย สมฺปฺปลาปา ปฏิวีโรโต
โหติ กาลวาที ภูตวาที อตฺถวาที ชมฺมวาที วินยวาที นิชานวตี วํจํ
ภาสิตา โหติ กาลเณ สาปเทสํ ปริยฺนตวตี อตฺถสยฺหิตํ อนภิชฺฉาลู
#๑ ม. ย. น ตํ อทินัน เถยยสงฆาตํ อาทาตา โหติ ฯ

โหติ ยนฺตํ ปรสฺส ปรวิตฺตูปกรณํ ตํ อนภิชฺฉิตา โหติ อโห
วต ยํ ปรสฺส ตํ มม อสฺสาติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ อปฺปทฺฏฺจมนสงฺกปโป
อิเม สตฺตา อเวรา อพฺยาปชฺฌา อนินฺมา สฺวึ อตฺตานํ
ปริหรนฺตฺติ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ อวิปริตฺตทสฺสโน อตฺถิ ทินฺนํ
อตฺถิ ยิฏฺฐํ อตฺถิ หุตํ อตฺถิ สฺกตฺตทฺกฺกตฺตานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก
อตฺถิ อยํ โลกโก อตฺถิ ปโร โลกโก อตฺถิ มาตา อตฺถิ ปิตา
อตฺถิ สตฺตา โอปปาทิกา อตฺถิ โลกเก สมณพฺรหฺมณา สมฺมกฺคตา
สมฺมาปฏิปนฺนา ये อิมญฺจ โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยํ อภิลฺลวา
สจฺฉิกตฺวา ปเวทนฺตฺติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต
ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๑๕๐] ทสฺหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต มาตุคฺคาโม ยถาภํ
นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย กตฺเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตี โหติ ฯเปฯ
มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต
มาตุคฺคาโม ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย ฯ ทสฺหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ
สมฺนฺนาคโต มาตุคฺคาโม ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ ทสฺหิ
ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร โหติ ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ อิมฺหิ โข
ภิกฺขเว ทสฺหิ ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต มาตุคฺคาโม ยถาภํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๑๕๑] ทสฺหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคตา อฺปาสิกา ยถาภํ
นิกฺขิตฺตา เอวํ นิรเย กตฺเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตฺตานี โหติ ฯเปฯ

มิจฺฉาทิฏฺฐิกา โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา
อุปาสิกา ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺตฺวา เอวํ นิริเย ฯ ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคตา อุปาสิกา ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺตฺวา เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ ทสฺหิ
ปาณาติปาตา ปฏฺวิริตา โหติ ฯเปฯ สุมฺมาทิฏฺฐิกา โหติ อิมหิ
โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกา ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺตฺวา
เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๑๕๒] ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกา อวิสารทา
อการํ อชฺฉาวสฺติ กตฺเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตํ โหติ ฯเปฯ
มิจฺฉาทิฏฺฐิกา โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา
อุปาสิกา อวิสารทา อการํ อชฺฉาวสฺติ ฯ ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคตา อุปาสิกา วิสารทา อการํ อชฺฉาวสฺติ กตฺเมหิ ทสฺหิ
ปาณาติปาตา ปฏฺวิริตา โหติ ฯเปฯ สุมฺมาทิฏฺฐิกา โหติ อิมหิ
โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกา วิสารทา อการํ
อชฺฉาวสฺตีติ ฯ

[๑๕๓] สํสฺปฺปติปริยาเย ๑ โว ภิกฺขเว ฐมฺมปริยาเย เทสิสฺสามิ ตํ
สุณฺณถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ภาเนตฺติ โข เต
ภิกฺขู ภาควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภาควา เอตทโวจ กตฺโม จ ภิกฺขเว
สํสฺปฺปติปริยาโย ฐมฺมปริยาโย กมฺมสฺสกา ภิกฺขเว สุตฺตา กมฺมทายาทา
กมฺมโยนี กมฺมพฺนฺธุ กมฺมปฏฺฐิสรณฺา ยํ กมฺมํ กโรนฺติ กลฺยาณํ
วา ปาปกํ वा ตสฺส ทายาทา ภวนฺติ ฯ อิทฺถ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
#๑ โป. สํสฺปฺปติปริยาเย ฯ ม. ย. สพฺพตฺถ สํสฺปฺปนิยปริยาเย ฯ

ปาณาติปาตี โหติ ลุทุโธ โลहितปาณิ หตปหเต นิวิญฺโจ อทยาปนฺโน
 สพุพปาณฺเฐสุ โส สํสฺสฺปติ กายเณ สํสฺสฺปติ วาจาเย สํสฺสฺปติ
 มนสา ตสฺส ชิมฺหํ กายกมฺมํ โหติ ชิมฺหํ วจิกมฺมํ ชิมฺหํ มโนกมฺมํ
 ชิมฺหา คติ ชิมฺหา ๑ อุปฺปตฺติ ชิมฺหคตฺติกสฺส โข
 ปนาหํ ภิกฺขเว ชิมฺหุอุปฺปตฺติกสฺส ทฺวินฺนํ คตฺติํ อญฺญตรํ คตฺตี วทามิ
 เย วา เอกนฺตทฺทุกฺขา นิรยา ยา วา สํสฺสฺปชชาติกา ตฺริจฺจนโยนิ
 กตฺมา จ สา ภิกฺขเว สํสฺสฺปชชาติกา ตฺริจฺจนโยนิ อหิ วิจฺฉิกา
 สตฺปที นกุลลา พิฬารามูสิกา อุตฺตกาเย วา ปนฺณเณปี เกจฺติ ตฺริจฺจนโยนิกา
 สตฺตา มนุสฺเส ทิสฺวา สํสฺสฺปนฺนติ อิติ โข ภิกฺขเว ภูตา
 ภูตสฺส อุปฺปตฺติ โหติ ยํ กโรติ เตน อุปฺปชฺชติ อุปฺปนฺนเมณํ
 ผสฺสา ผุสนฺติ เอวมฺหํ ภิกฺขเว กมฺมทายาทา สตฺตาติ วทามิ ฯ อิธ
 ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ อทินฺนาทายี โหติ ... กามสฺสุ มิจฺฉาจารี โหติ ...
 มุสฺสาวาที โหติ ... ปิสฺสนฺวาโจ โหติ ... ผรุสฺวาโจ โหติ ... สมฺผฺปฺปลาปี
 โหติ ... อภิชฺฉาลุ โหติ ... พุยาปนฺนจิตฺโต โหติ ... มิจฺฉาทิฏฺฐิโก
 โหติ วิปริตฺตทสฺสโน นตฺถิ ทินฺนํ นตฺถิ ยิฏฺฐจํ นตฺถิ หุตํ นตฺถิ
 สุกตทฺทุกฺตานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก นตฺถิ อโย โลโก นตฺถิ ปโร
 โลโก นตฺถิ มาตา นตฺถิ ปิตา นตฺถิ สตฺตา โอปปาตฺติกา นตฺถิ
 โลเก สมณฺพฺราหฺมณา สมฺมกฺคตา สมฺมาปฺฏิปนฺนา ये อิมญฺจ
 โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกคฺวา ปเวเทนฺตฺติ โส
 สํสฺสฺปติ กายเณ สํสฺสฺปติ วาจาเย สํสฺสฺปติ มนสา ตสฺส ชิมฺหํ
 #๑ ไป. ยู. ชิมฺหุอุปฺปติ ฯ ม. ชิมฺหุอุปฺปติ ฯ

ภายกมมัม โหติ ชิมุหัม วจีกมมัม ชิมุหัม มโนกมมัม ชิมุหา คติ
 ชิมุหุปรตติ ชิมุหคตีกสฺส โข ปนาหัม ภิกฺขเว ชิมุหุปรตติกสฺส
 ทฺวินัน คตฺตึนํ อญฺญตรํ คตฺตี วทามิ เย วา เอกนฺตทฺฤชา นิรยา
 ยา วา สํสปรุชาตีกา ตีรจฺฉานโยนิ กตฺมา จ สทา ภิกฺขเว สํสปรุชาตีกา
 ตีรจฺฉานโยนิ อหิ วิจฺฉนิกา สตปฺที นกุลลา พิพารา มุสีกา
 อุลูกา เย วา ปนญฺเฌปี เกจิ ตีรจฺฉานโยนีกา สตฺตามนุสฺเส ทิสฺวา
 สํสปรุปรตติ อิติ โข ภิกฺขเว ภูตา ภูตสฺส อปรตติ โหติ ยํ กโรติ
 เตน อปรชชติ อปรนฺนเมนํ ผสฺสา ผุสนฺติ เอวมหํ ภิกฺขเว
 กมฺมทายาทา สตฺตาติ วทามิ ฯ กมฺมสฺสกา ภิกฺขเว สตฺตา กมฺมทายาทา
 กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺช กมฺมปฏฺฐิสรณา ยํ กมฺมํ กโรนฺติ กลฺยาณํ
 วา ปาปํ วา ตสฺส ทายาทา ภวณฺติ ฯ อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตํ
 ปหาย ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิโรติ โหติ นินฺทิตทณฺโฑ นินฺทิตสฺสโถ
 ลขฺชี ทยาปนฺโน สพฺพปาณญฺตฺตานุกมฺปิ วิหฺรติ โส น สํสปรุปรติ
 กาเยน น สํสปรุปรติ วาจาเยน น สํสปรุปรติ มนฺสา ตสฺส อชฺ ๑
 ภายกมมัม โหติ อชฺ วจีกมมัม อชฺ มโนกมมัม อชฺ คติ อชฺุปรตติ
 อชฺุคตีกสฺส โข ปนาหัม ภิกฺขเว อชฺุปรตติกสฺส ทฺวินัน คตฺตึนํ
 อญฺญตรํ คตฺตี วทามิ เย จ เอกนฺตสฺสา สตฺตา ๒ ยานิ วา ปนฺ ตานิ
 อจฺจจากุลานิ ขตฺติยมหาสาลกุลานิ วา พุราหุมนฺมหาสาลกุลานิ วา
 คหปตฺติมหาสาลกุลานิ วา อจฺจตามานิ มหฺทฺชนานิ มหาโภคานิ พหุตฺชาตฺรปรชฺชตานิ
 พหุตฺวิตฺตฺอุปกรณานิ พหุตฺชนธณฺณานิ อิติ โข ภิกฺขเว ภูตา
 #๑ ม. ย. อชฺุ ๑ ๒ ม. ย. สกฺคา ฯ

ภูตสฺส อุปฺปตฺติ โหติ ยํ กโรติ เตน อุปฺปชฺชติ อุปฺปนฺนเมณํ
ผสฺสา ผฺสนฺนติ เอวมหํ ภิกฺขเว กมฺมทายาทา สฺตฺตาคิ วทามิ ฯ
อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏิวิริโต
โหติ ... กามสฺสุ มิจฺจจาโร ปหาย กามสฺสุ มิจฺจจารา ปฏิวิริโต
โหติ ... มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทา ปฏิวิริโต โหติ ... ปิสุณฺวํจํ ปหาย
ปิสุณฺยา วาจา ย ปฏิวิริโต โหติ ... ผรุสฺวํจํ ปหาย ผรุสฺยา วาจา
ปฏิวิริโต โหติ ... สมฺมปฺปลาปํ ปหาย สมฺมปฺปลาปา ปฏิวิริโต โหติ ...
อนภิชฺฌาลุ โหติ ... อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ ... สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ
อวิปริตฺตทสฺสโน อตฺถิ ทินฺนํ อตฺถิ ยิฏฺฐํ อตฺถิ หุตํ อตฺถิ สุกตฺตทุกฺกตฺตานํ
กมฺมานํ ผลํ วิปาโก อตฺถิ อหํ โลโก อตฺถิ ปโร โลโก อตฺถิ
มาตา อตฺถิ ปิตา อตฺถิ สฺตฺตา โอปฺปาติกา อตฺถิ สมณฺพฺราหฺมณา
สมฺมกฺคตา สมฺมาปฏิปนฺนา ये อิมญฺจ โลกํ ปฺรณฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกฺคฺวา ปเวเทนฺตีติ โส น สฺสปฺปติ กาเยน น สฺสปฺปติ
วาจา ย น สฺสปฺปติ มนฺสา ตสฺส อฺขุ กายกมฺมํ โหติ อฺขุ
วจิกมฺมํ อฺขุ มโนกมฺมํ อฺขุ คฺติ อฺขุอุปฺปตฺติ อฺขุคฺตฺกสฺส โข
ปนาหํ ภิกฺขเว อฺขุอุปฺปตฺติกสฺส ทฺวินฺนํ คฺตินํ อณฺณตฺโร คฺตี วทามิ
เย वा เอกนฺตสฺสา สฺตฺตา ยานิ वा ปน ตานิ อฺจฺจากรุณานิ
ขตฺติยมหาสาลฺลฺกฺรานิ वा พฺราหฺมณฺมมหาสาลฺลฺกฺรานิ वा คหปฺติมหาสาลฺลฺกฺรานิ
วา อจฺจฏฺณานิ มหทฺฐณานิ มหาโกคฺคานิ พฺหุตฺชาตฺรฺปฺรชฺชตฺตานิ
พฺหุตฺวิตฺตฺตฺตฺปกรณานิ พฺหุตฺชนฺชณฺณานิ อิติ โข ภิกฺขเว ภูตา

ภูตสส อุปปตติ โหติ ยํ กโรติ เตน อุปปชชติ อุปนุนมนํ
ผสสา ผุสนนฺติ เอวมหํ ภิกฺขเว กมฺมทายาทา สตุตฺตาติ วทามิ ฯ
กมฺมสฺสกา ภิกฺขเว สตุตฺตา กมฺมทายาทา กมฺมโยนี กมฺมพณฺฐ กมฺมปฺปฺปฺสฺรณา
ยํ กมฺมํ กโรนฺนฺติ กลฺยาณํ วา ปาปํ วา ตสฺส ทายาทา
ภานฺนฺติ ฯ อยํ โข ภิกฺขเว สํสปรฺปติปริยาโย ฌมฺมปริยาโยติ ฯ

[๑๕๔] นานํ ภิกฺขเว สลฺยเจตฺตนิกานํ กมฺมานํ กตฺตานํ อุปฺปจฺจิตานํ
อุปฺปฏฺฐิสํวิทิตฺวา ๑ พุยนฺตฺติภาวํ วทามิ ตถจฺจ โข ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
อุปฺปชฺเช ๒ วา อปรฺเร วา ปริยาเย น เตววาทํ ภิกฺขเว สลฺยเจตฺตนิกานํ
กมฺมานํ กตฺตานํ อุปฺปจฺจิตานํ อุปฺปฏฺฐิสํวิทิตฺวา ทุกฺขสฺสฺนฺตฺติกริยํ วทามิ
ตตฺตร ภิกฺขเว ติวริชํ ๓ กายกมฺมนฺตฺสนฺโทสพฺพยาปตฺติ ๔ อุกฺสฺลสลฺยเจตฺตนิกา
ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขวิปากา โหติ จตฺตฺพุพฺพิชํ ๕ วจิกมฺมนฺตฺสนฺโทสพฺพยาปตฺติ
อุกฺสฺลสลฺยเจตฺตนิกา ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขวิปากา โหติ ติวริชํ มโนกมฺมนฺต-
สนฺโทสพฺพยาปตฺติ อุกฺสฺลสลฺยเจตฺตนิกา ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขวิปากา โหติ ฯ

กถจฺจ ภิกฺขเว ติวริชํ กายกมฺมนฺตฺสนฺโทสพฺพยาปตฺติ อุกฺสฺลสลฺยเจตฺตนิกา
ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขวิปากา โหติ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺจโจ
ปาณาติปาตี โหติ ลุทฺโธ โลหิตปาณิ หตฺปหเต นินฺวิฏฺฐโจ อทฺยาปฺนฺโน
สพฺพปาณฺญเตสฺส อทินฺนาทายี โหติ ยนฺตํ ปฺรสฺส ปฺรวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
คามคตํ วา อรณฺญคตํ วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺฆาตํ อาทาตา โหติ
กาเมสฺส มิจฺฉาจารี โหติ ยา ตา มาตฺรฺกฺขตา ปิตฺรฺกฺขิตา ภาตฺรฺกฺขิตา
ภคินิรฺกฺขิตา ฌาตฺริรฺกฺขิตา ฌมฺมรฺกฺขิตา สสามิกา สปริทฺตฺตฺตฺตฺตฺต
#๑ โป. ม. อุปฺปฏฺฐิสํวิทิตฺวา ฯ ๒ โป. ม. ย. อุปฺปชฺชํ ฯ ๓-๕ โป. ม. ย. สพฺพตฺต
#ติวริชา จตฺตฺพุพฺพิชา ฯ ๔ โป. สพฺพตฺต ... สโทสพฺพยาปตฺติ ฯ

มาลาคุณปริกขิตาปี ตถารูปาสู จาริตตัม อาปชชิตา โหติ เอว โข
ภิกขเว ติวริ กายกมฺมนุตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญฺเจตฺตนิกา
ทุกฺขทฺรยา ทุกฺขวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว จตฺตพฺพิริ วจิกมฺมนุตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญฺเจตฺตนิกา
ทุกฺขทฺรยา ทุกฺขวิปากา โหติ อิธ ภิกขเว เอกจฺโจ มุสาวาที
โหติ สกฺคฺโคโต วา ปริสฺคฺโคโต วา ฌาติมชฺฌคฺคฺโคโต วา ปฺนุคฺมชฺฌคฺคฺโคโต
วา ราชคฺคฺมชฺฌคฺคฺโคโต วา อภินิโตะ สกฺขี ปฺนุจฺโจะ เอหิ โภ ปฺริสฺส ยํ
ชานาสิ ตํ วเทหิติ โส อชานํ วา อาห ชานามิติ ชานํ วา อาห
น ชานามิติ อปฺสฺสํ วา อาห ปฺสฺสํวามิติ ปฺสฺสํ วา อาห น
ปฺสฺสํวามิติ อิติ อตฺตเหตุ วา ปฺรเหตุ วา อามิสฺสทิจฺจิกฺขเหตุ วา
สมฺปชานมฺสา ภาสิตา โหติ ปิสุณฺวาโจ โหติ อิตฺ สุตฺวา อมฺตร
อกฺขาตา อิมํสํ เกทาย อมฺตร วา สุตฺวา อิมํสํ อกฺขาตา อมฺสํ
เกทาย อิติ สมฺคฺคานํ วา เกตฺตา ภินฺนํ วา อนุปฺปทาตา
วคฺคฺคาราโม วคฺคฺรโต วคฺคฺคนฺนที วคฺคฺกรณฺนี วาจํ ภาสิตา โหติ ผรุสฺวาโจ
โหติ ยา สา วาจา อญฺทกา กกฺกสา ปฺรกกฺกา ปฺราภิสฺชชฺนึ
โกธฺสามนฺตา อสมาริสฺสํวคฺตฺตนิกา ตถารูปี วาจํ ภาสิตา โหติ สมฺปปฺปลาปี
โหติ อกาลวาทิ อญฺตวาทิ อนุตฺถวาทิ อธฺมวาทิ อวินยวาทิ
อนิธานวตี วาจํ ภาสิตา โหติ กาลเณ อนปฺเทสํ อปฺริยฺนฺตวตี
อนุตฺถสญฺหิตํ เอว โข ภิกขเว จตฺตพฺพิริ วจิกมฺมนุตสนฺโทสพฺยาปตฺติ
อกุสลสญฺเจตฺตนิกา ทุกฺขทฺรยา ทุกฺขวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ติวริ มโนกมฺมนตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญฺเจตนิกา
ทุกฺขทฺรยา ทุกฺขวิปากา โหติ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
อภิขฺมาตุ โหติ ынฺตํ ปรสฺส ปรวิตฺตูปกรณํ ตํ อภิขฺมิตา โหติ
อโห วต ยํ ปรสฺส ตํ มม อสฺสาติ พฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ
ปทฺฐจมนสงฺกปโป อิเม สตฺตา หลฺลนฺตุ วา วชฺณนฺตุ วา
อฺจฺฉิชนฺตุ วา วินสฺสนฺตุ วา มา วา อหฺเสนฺติ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ
วิปริตฺตทสฺสโน นตฺถิ ทินฺนํ นตฺถิ ยิฏฺฐํ นตฺถิ หุตํ นตฺถิ สุกตทูกกตานิ
กมฺมานํ ผลํ วิปาโก นตฺถิ อยํ โลกโก นตฺถิ ปโร โลกโก
นตฺถิ มาตา นตฺถิ ปิตา นตฺถิ สตฺตา โอปปาทิกา นตฺถิ โลเก
สมณพฺราหฺมณา สมมฺกคฺตา สมฺมาปฏฺิปนฺนา เย อิมญจ โลกํ
ปรณฺจ โลกํ สยํ อภิณฺวา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตีติ เอวํ โข
ภิกฺขเว ติวริ มโนกมฺมนตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญฺเจตนิกา ทุกฺขทฺรยา
ทุกฺขวิปากา โหติ ติวริกายกมฺมนตสนฺโทสพฺยาปตฺติอกุสลสญฺเจตนิกาเหตุ
วา ภิกฺขเว สตฺตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา อปายํ ทฺกคฺตี
วินิปาตํ นิรยํ อฺปฺปชฺชนฺติ จตฺตพฺพิทฺทวิจกมฺมนตสนฺโทสพฺยาปตฺติอกุสล-
สญฺเจตนิกาเหตุ วา ภิกฺขเว สตฺตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
อปายํ ทฺกคฺตี วินิปาตํ นิรยํ อฺปฺปชฺชนฺติ
ติวริมโนกมฺมนตสนฺโทสพฺยาปตฺติอกุสลสญฺเจตนิกาเหตุ
วา ภิกฺขเว สตฺตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
อปายํ ทฺกคฺตี วินิปาตํ นิรยํ อฺปฺปชฺชนฺติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
อปณฺณโก มณฺิ อฺทฺธํ จิตฺโต เยน เยนว ปตฺติจฺจาติ สฺปตฺติจฺฉิตฺเตว

ปติภูจาทิ เอวเมว โข ภิกขเว ติวริกายกมมนุตสนุโทสพฺยาปตฺติอกุสล-
สญเจตนิกาเหตุ วา สตุตา อปายิ ทุกคฺตี วินิปาตํ นิริยํ อุปปชฺชนฺติ
จตุพฺพิชฺวจิกมมนุตสนุโทสพฺยาปตฺติอกุสลสญเจตนิกาเหตุ วา สตุตา
กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา อปายิ ทุกคฺตี วินิปาตํ นิริยํ อุปปชฺชนฺติ
ติวริมนอกมมนุตสนุโทสพฺยาปตฺติอกุสลสญเจตนิกาเหตุ วา สตุตา กายสฺส
เกทา ปรมฺมรณา อปายิ ทุกคฺตี วินิปาตํ นิริยํ อุปปชฺชนฺติ ฯ นานํ
ภิกขเว สญเจตนิกาณํ กมฺมานํ กตानํ อุปจิตานํ อปฺปฏิสํวิทิตฺวา พุณฺณติภาวํ
วทามิ ตถจ โข ทิฏฺฐเจว ชฺมเม อุปปชฺเช วา อปเร วา
ปริยาเย น เตววาทํ ภิกขเว สญเจตนิกาณํ กมฺมานํ กตानํ อุปจิตานํ
อปฺปฏิสํวิทิตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตกิริยํ วทามิ ตตฺตร ภิกขเว ติวริ กายกมมนุตสมฺปตฺติ
กุสลสญเจตนิกา สุขุทฺรยา สุขวิปากา โหติ จตุพฺพิชฺ
วจิกมมนุตสมฺปตฺติ กุสลสญเจตนิกา สุขุทฺรยา สุขวิปากา โหติ ติวริ
มนอกมมนุตสมฺปตฺติ กุสลสญเจตนิกา สุขุทฺรยา สุขวิปากา โหติ ฯ
กถญจ ภิกขเว ติวริ กายกมมนุตสมฺปตฺติ กุสลสญเจตนิกา
สุขุทฺรยา สุขวิปากา โหติ อิธ ภิกขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตํ
ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิริโต โหติ นินฺทิตทณฺโท นินฺทิตสตุโถ ลชฺชํ
ทยาปนฺโน สพฺพปาณญฺจหิตานุกมฺปํ วิหฺรติ อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา
ปฏิวิริโต โหติ ยนฺตํ ปฺรสุส ปฺรวิตฺตูปกรณํ คามคตํ วา
อรณฺณคตํ วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ น อาทาตา โหติ กามสฺสุ
มิจฺฉาจารํ ปหาย กามสฺสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิริโต โหติ ยา ตา

มาตุรกุชิตา ปิตุรกุชิตา ภાતુરกุชิตา ภคินิรกุชิตา ฉาตริกุชิตา ชุมมรกุชิตา
สสามิกา สปริทญญา อนุตมโส มาลาคุณปริกุชิตาปี ตถารูปาสุ
น จาริตต อปาชชิตา โหติ เอว โข ภิกขเว ติวริ กายกมฺมุตสมฺปตฺติ
กุสฺสสญเจตนิกา สุขุทฺธยา สุขวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว จตุพฺพิริ วจิกมฺมุตสมฺปตฺติ กุสฺสสญเจตนิกา
สุขุทฺธยา สุขวิปากา โหติ อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ มุสวาทํ ปหาย
มุสวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ สภคฺคโต วา ปริสคฺคโต วา ฉาติมชฺชคฺคโต
วา ปุคฺคชฺชคฺคโต วา ราชคฺคชฺชคฺคโต วา อภินิโต สภฺชี ปุฏฺโฐ
เอหิ โภ ปริสฺ ยํ ชานาสิ ตํ วเทหิติ โส อชานํ วา อหา
น ชานามิติ ชานํ วา อหา ชานามิติ อปสฺสํ วา อหา น
ปสฺสามิติ ปสฺสํ วา อหา ปสฺสามิติ อิติ อตฺตเหตุ วา พรเหตุ
วา อามิสฺกญฺจิกฺขเหตุ วา น สมฺปชานมุสา ภาสิตา โหติ ปิสฺสนวํ
ปหาย ปิสฺสนาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ น อิติ สุตฺวา อมฺตฺร
อกฺขาทา อิมสฺสํ เกทาย อมฺตฺร วา สุตฺวา น อิมสฺสํ ออกฺขาทา
อมฺสฺสํ เกทาย อิติ ภินฺนํ วา สนฺชชชช สหิตานํ วา อนุปฺปาทา
สมคฺคคาราโม สมคฺคโรโต สมคฺคนนฺทํ สมคฺคกรณํ วาจํ ภาสิตา โหติ
ผรุสฺสํ วาจํ ปหาย ผรุสฺสาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ ยา สา วาจา
เนลา กณฺณสุขา เปมฺนียา หทยงฺคมา โปริ พุชฺชนกฺนฺดา พุชฺชนมฺนาปา
ตถารูปี วาจํ ภาสิตา โหติ สมฺพปฺปลาปี ปหาย สมฺพปฺปลาปา
ปฏฺวิโรโต โหติ กาลวาทิ ภูตวาทิ อตฺถวาทิ ชุมมวาทิ วินยวาทิ

นิชานวตี วาจิ ภาสิตา โหติ กาเลน สวาปเทสิ ปริยบุตรตี อตถสยหิต
เอว โข ภิกขเว จตุพพิธิ วจิมมุนตสมปตติ กุสลสยเจตนิกา
สุขุทฺธา สุขวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว ติวริ มโนกมฺมุนตสมปตติ กุสลสยเจตนิกา
สุขุทฺธา สุขวิปากา โหติ อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ อนภิชฺฌาลู
โหติ ยนฺตํ ปรสฺส ปรวิตุตฺตูปกรณํ ตํ อนภิชฺฌิตา โหติ
อโห วต ยํ ปรสฺส ตํ มม อสฺสาติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ
อปฺปทฺฐจมนสงฺกปโป อิเม สตฺตา อเวรา อพฺยาปชฺฌา อนินฺมา
สุชี อตฺตานํ ปริหรนฺตฺติ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ อวิปริตฺตทสฺสโน
อตฺถิ ทินฺนํ อตฺถิ ยิฏฺฐํ อตฺถิ หุตํ ฯเปฯ ย อิมญจ โลกํ
ปรญจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตีติ เอว โข
ภิกขเว ติวริ มโนกมฺมุนตสมปตติ กุสลสยเจตนิกา สุขุทฺธา สุขวิปากา
โหติ ติวริกายกมฺมุนตสมปตติกุสลสยเจตนิกาเหตุ วา ภิกขเว
สตฺตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา สุขตี สกฺคํ โลกํ อฺปปชฺชนฺติ
จตุพพิทฺวจิมมุนตสมปตติกุสลสยเจตนิกาเหตุ วา ภิกขเว สตฺตา กายสฺส
เกทา ปรมฺมรณา สุขตี สกฺคํ โลกํ อฺปปชฺชนฺติ ติวริมโนกมฺมุนตสมปตติ-
กุสลสยเจตนิกาเหตุ วา ภิกขเว สตฺตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
สุขตี สกฺคํ โลกํ อฺปปชฺชนฺติ เสยฺยถาปี ภิกขเว อปฺนฺณโก
มณิ อฺุทฺธํ จิตฺโต เยน เยนว ปตฺติจฺจาติ สฺปตฺติจฺจิตฺเตว ปตฺติจฺจาติ
เอวเมว โข ภิกขเว ติวริกายกมฺมุนตสมปตติกุสลสยเจตนิกาเหตุ วา

สตตา กายสุส เกทา ปรมมรณา สุกตี สุกคิ โลกั อุปปชชนติ
จตุพพิธวจิกมมุนตสมปตติกุสสยเจตนิกาเหตุ วา สตตา กายสุส
เกทา ปรมมรณา สุกตี สุกคิ โลกั อุปปชชนติ ติวิมโนกมมุนต-
สมปตติกุสสยเจตนิกาเหตุ วา สตตา กายสุส เกทา ปรมมรณา
สุกตี สุกคิ โลกั อุปปชชนติ ฯ

[๑๕๕] นาหิ ภิกขเว สยเจตนิกาณิ กมฺมานิ กตานิ อุปจิตานิ
อปฺปฏิสํวิตฺตวา พุยนฺติภาวํ วทามิ ตถจ โข ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
อุปปชฺเช วา อปเร วา ปรียาเย น เตววาหิ ภิกขเว สยเจตนิกาณิ
กมฺมานิ กตานิ อุปจิตานิ อปฺปฏิสํวิตฺตวา ทุกฺขุสฺสนฺตกิริยํ วทามิ
ตตฺร ภิกขเว ติวิมิ กายกมฺมุนตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสสยเจตนิกา
ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขุวิปากา โหติ จตุพฺพิธํ วจิกมฺมุนตสนฺโทสพฺยาปตฺติ
อกุสสยเจตนิกา ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขุวิปากา โหติ ติวิมิ มโนกมฺมุนต-
สนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสสยเจตนิกา ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขุวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว ติวิมิ กายกมฺมุนตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสสยเจตนิกา
ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขุวิปากา โหติ ฯเปฯ เอวํ โข ภิกขเว
ติวิมิ กายกมฺมุนตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสสยเจตนิกา ทุกฺขุทฺรยา
ทุกฺขุวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว จตุพฺพิธํ วจิกมฺมุนตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสสยเจตนิกา
ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺขุวิปากา โหติ ฯเปฯ เอวํ โข ภิกขเว
จตุพฺพิธํ วจิกมฺมุนตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสสยเจตนิกา ทุกฺขุทฺรยา

ทกุขวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว ติวริ มโนกมฺมุตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญเจตนิกา
 ทกุขุทฺรยา ทกุขวิปากา โหติ ฯเปฯ เอว โข ภิกขเว
 ติวริ มโนกมฺมุตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญเจตนิกา ทกุขุทฺรยา
 ทกุขวิปากา โหติ ติวริกายกมฺมุตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญเจตนิกาเหตุ
 วา ภิกขเว สตุตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุกคฺตี วินิปาตํ
 นิรยํ อุปฺปชฺชนฺติ จตุพฺพิชฺวจิกมฺมุตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญเจตนิกาเหตุ
 วา ฯเปฯ ติวริมโนกมฺมุตสนฺโทสพฺยาปตฺติ อกุสลสญเจตนิกาเหตุ
 วา ภิกขเว สตุตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา อปายํ
 ทุกคฺตี วินิปาตํ นิรยํ อุปฺปชฺชนฺติ ฯ นาทํ ภิกขเว สญเจตนิกาณํ
 กมฺมานํ กตानํ อุปฺจิตานํ อปฺปฏิสํวิตฺตฺวา พฺยนฺติภาวํ วทามิ ตถจ
 โข ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อุปฺปชฺเช วา อปเร วา ปรียาเย น เตววาทํ
 ภิกขเว สญเจตนิกาณํ กมฺมานํ กตानํ อุปฺจิตานํ อปฺปฏิสํวิตฺตฺวา
 ทกุขสฺสนฺตกิริยํ วทามิ ตตฺร ภิกขเว ติวริ กายกมฺมุตสมฺปตฺติ
 กุสลสญเจตนิกา สุกุทฺรยา สุขวิปากา โหติ จตุพฺพิชฺ วจิกมฺมุตสมฺปตฺติ
 กุสลสญเจตนิกา สุกุทฺรยา สุขวิปากา โหติ ติวริ
 มโนกมฺมุตสมฺปตฺติ กุสลสญเจตนิกา สุกุทฺรยา สุขวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว ติวริ กายกมฺมุตสมฺปตฺติ กุสลสญเจตนิกา
 สุกุทฺรยา สุขวิปากา โหติ ฯเปฯ เอว โข ภิกขเว ติวริ กายกมฺมุตสมฺปตฺติ
 กุสลสญเจตนิกา สุกุทฺรยา สุขวิปากา โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว จตุพพิธิ วจีกมฺมนุตสมฺปตฺติ กุสลสญฺเจตฺนิกา
สุขุทฺรยา สุขวิปากา โหติ ฯเปฯ เอวํ โข ภิกขเว จตุพพิธิ
วจีกมฺมนุตสมฺปตฺติ โหติ ฯ

กถญจ ภิกขเว ติวริ มโนกมฺมนุตสมฺปตฺติ กุสลสญฺเจตฺนิกา
สุขุทฺรยา สุขวิปากา โหติ ฯเปฯ เอวํ โข ภิกขเว ติวริ
มโนกมฺมนุตสมฺปตฺติ กุสลสญฺเจตฺนิกา สุขุทฺรยา สุขวิปากา โหติ
ตฺวิธกายกมฺมนุตสมฺปตฺติกุสลสญฺเจตฺนิกาเหตุ วา ภิกขเว สตุตา กายสุส
เกทา ปรมฺมรณา สุคตฺตี สกฺคํ โลกํ อุปฺปชฺชนฺติ
จตุพพิทฺวจีกมฺมนุตสมฺปตฺติกุสลสญฺเจตฺนิกาเหตุ วา ฯเปฯ
ตฺวิธมโนกมฺมนุตสมฺปตฺติกุสลสญฺเจตฺนิกาเหตุ วา ภิกขเว สตุตา กายสุส
เกทา ปรมฺมรณา สุคตฺตี สกฺคํ โลกํ อุปฺปชฺชนฺติ ฯ

[๑๕๖] นานํ ภิกขเว สญฺเจตฺนิกานํ กมฺมานํ กตฺตานํ อุปฺจิตานํ
อฺปฺปฏิสํวิตฺตฺวา พุยนฺติภาวํ วทามิ ตญฺจ โข ทิฏฺฐเชว ฌมฺเม อุปฺปชฺเช
วา อฺปเร วา ปรียาเย น เตวฺวาทํ ภิกขเว สญฺเจตฺนิกานํ กมฺมานํ
กตฺตานํ อุปฺจิตานํ อฺปฺปฏิสํวิตฺตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตฺกิริยํ วทามิ สโฆ โส
ภิกขเว อริยสวโก เอวํวิคตฺตาภิหุโฆ วิคตฺตฺยาปาโท อสมฺมุโฬห สมนฺปาชาโน
ปติสฺสโต เมตฺตฺตาสหคเตน เจตฺตฺตา เอกํ ทิสํ ฝริตฺตฺวา วิหฺรติ ตถา
ทฺตฺติยํ ตถา ตฺตฺติยํ ตถา จตุตฺถํ อิติ อุทฺธมฺโธ ติริยํ สพฺพฺธิ
สพฺพฺตฺตฺตฺตาย ๑ สพฺพฺพานฺตํ โลกํ เมตฺตฺตาสหคเตน เจตฺตฺตา วิปฺปฺเลน
#๑ ยู. สพฺพฺตฺตฺตฺตาย ฯ

มหุคเคน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา วิหฺรติ โส
 เอวํ ปชานาติ ปุพฺเพ โข เม อิทํ จิตฺตํ ปริตฺตํ โหติ ๑ อภาวิทํ
 เอตฺรหิ ปน เม อิทํ จิตฺตํ อปฺปมาณํ สุภาวิทํ ยํ โข ปน กิณฺจ
 ปมาณกตํ กมฺมํ น ตํ ตตฺตฺราวาสฺสตี น ตํ ตตฺตฺราวติญฺจตี ๒ ตํ
 ก็ มลฺลณฺถ กิณฺจเว ทหฺรตคฺเค เจ [๓] อยํ กุมาโร เมตฺตฺตาเจโตวิมุตฺตี ๔
 ภาเวยฺย อปีนุ โข ปาปกมฺมํ กเรยฺยาติ ฯ โน เหนฺตํ ฆนฺเต ฯ อกโรนฺตํ
 โข ปน ปาปกมฺมํ อปีนุ โข ทุกฺขํ สฺเสยฺยาติ ฯ โน เหนฺตํ ฆนฺเต
 อกโรนฺตณฺหิ ฆนฺเต ปาปกมฺมํ กุโธ ทุกฺขํ สฺสึสฺสตีติ ฯ ภาเวตฺตฺพพา
 โข ปนํยํ กิณฺจเว เมตฺตฺตาเจโตวิมุตฺติ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา อิตฺถิยา
 วา กิณฺจเว ปุริสฺสฺส วา นํยํ กาโย อาทาย กมฺนึโย จิตฺตฺนฺตโร
 อยํ กิณฺจเว มจฺโจ โส เอวํ ปชานาติ ยํ โข เม อิทํ ๕ กิณฺจ
 ปุพฺเพ อิมินา กรชกาเยน ปาปกมฺมํ กตํ สพฺพนฺตํ อิท เวทนึยํ น
 ตํ [๖] อนุภวิสฺสตีติ เอวํ ภาวิตา โข กิณฺจเว เมตฺตฺตาเจโตวิมุตฺติ
 อนาคามิตาย สํวตฺตติ อิท ปรณฺณสฺส กิณฺจโน อุตฺตริ วิมุตฺตี อปฺปปฏิวิชฺฌโตติ ฯ
 กรุณาสหคเคน เจตฺสา มุทิตาสหคเคน เจตฺสา อูเปกฺขาสหคเคน
 เจตฺสา เอกํ ทิสฺสิ ฝริตฺวา วิหฺรติ ตถา ทฺติยํ ตถา ตตฺติยํ ตถา
 จตฺตถํ อิติ อุกฺทฺมโร ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตฺตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ
 อูเปกฺขาสหคเคน เจตฺสา วิปฺลเณน มหุคเคน อปฺปมาเณน อเวเรน
 อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา วิหฺรติ โส เอวํ ปชานาติ ปุพฺเพ โข เม
 อิทํ จิตฺตํ ปริตฺตํ โหติ อภาวิทํ เอตฺรหิ ปน เม อิทํ จิตฺตํ
 #๑ โป. ม. ยฺ. อโหสิ ฯ ๒ ม. ตตฺตฺราวติญฺจตีติ ฯ ๓ โป. ม. ยฺ. โส ฯ
 #๔ โป. ม. สพฺพวาเรสุ เมตฺตํ เจโตวิมุตฺตินฺตํ ทิสฺสตีติ ฯ ๕ ยฺ. อิท ฯ ๖ โป. ม. ยฺ.
 #เอตฺถนฺตเร อนุคฺคฺนฺติ ทิสฺสตีติ ฯ

อปรมาณํ สุภาวิตํ ยํ โข ปน กิณฺจि ปมาณกตํ กมมํ น ตํ
ตตฺรราวสิสฺสตี น ตํ ตตฺรราวติฏฺฐตี ตํ ก็ มณฺณลล กิณฺจเว
ทหฺรตคฺเค เจ อยํ กุมาโร อุเปกฺขาเจโตวิมุตฺตี ภาเวยฺย อปีนุ โข
ปาปกมมํ กเรยฺยาตี ฯ โน เหน้ ฆนฺเต ฯ อกโรนฺตํ โข ปน ปาปกมมํ
อปีนุ โข ทุกุขํ สฺเสยฺยาตี ฯ โน เหน้ ฆนฺเต อกโรนฺตลฺลหิ ฆนฺเต
ปาปกมมํ กุโต ทุกุขํ สฺสิสฺสตีตี ฯ ภาเวตพฺพา โข ปนํยํ กิณฺจเว
อุเปกฺขาเจโตวิมุตฺตี อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา อิตฺถิยา วา กิณฺจเว
ปุริสสฺส วา นํยํ กาโย อาทาย คมนิโย จิตฺตฺนตฺโร อยํ กิณฺจเว
มจฺจโย โส เอวํ ปชานาตี ยํ โข เม อิทํ ๑ กิณฺจิ ปุพฺเพ อิมินา
กรชกาเยน ปาปกมมํ กตํ สพฺพนฺตํ อีธ เวทนํยํ น ตํ อนฺุภวิสฺสตีตี
เอวํ ภาวิตา โข กิณฺจเว อุเปกฺขาเจโตวิมุตฺตี อนาคามีตาย สํวตฺตตี
อีธ ปณฺณสฺส กิณฺจโน อุตฺตริ วิมุตฺตี อปฺปฏิวิขฺณโตตี ฯ

[๑๕๗] อถ โข อณฺณตโร พุราหฺมโณ เยน ภควา เตนฺุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สฺมมฺโทธิ สฺมมฺโทธินํยํ กถํ
สาราณํยํ วิตฺติสارهตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺติ เอกมฺนฺตํ นิสินฺุโน โข โส
พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ โโก นฺุ โข โโก โคตม เหตุ โโก
ปจฺจโย เยนมิเรกฺจเจ สตฺตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา อปํยํ
ทฺุคฺตํ วินิปาตํ นิริยํ อุปชฺชนฺุตีตี ฯ อธมฺมจริยวิสมจริยาเหตุ โข
พุราหฺมณฺ์ เอวมิเรกฺจเจ สตฺตา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา อปํยํ
ทฺุคฺตํ วินิปาตํ นิริยํ อุปชฺชนฺุตีตี ฯ โโก ปน โโก โคตม เหตุ โโก
#๑ ยฺ. อีธ ฯ

ปัจจุโย เณมิเชกจเจ สตุตา กายสุส เกทา ปรมมรณา สุกตี สุกคิ
โลกิ อุปปชชุนตีติ ฯ ฌมฺมจริยวิสมจริยาเหตุ โข พุราหุณฺณ เอวมิเชกจเจ
สตุตา กายสุส เกทา ปรมมรณา สุกตี สุกคิ โลกิ อุปปชชุนตี ฯ
น โข อหิ อิมสุส โภโต โคตมสุส สงฺขิตฺเตน ภาสิตสุส วิตุถาเรน
อตุถิ อาชานามิ สาธุ เม ภวํ โคตโม ตถา ฌมฺมิ เทเสตุ ยถาหิ
อิมสุส โภโต โคตมสุส สงฺขิตฺเตน ภาสิตสุส วิตุถาเรน อตุถิ
อาชานายุนตี ฯ เตนหิ พุราหุณฺณ สุณฺหาหิ สาธุกํ มนสิกโรหิห
ภาสิตฺตฺตํ ๑ เอวํ โภติ โข โส พุราหุณฺณ ภาควโต ปจฺจสุโสตี ๑
ภควา เอตทโวจ ติวฺธิ โข พุราหุณฺณ กายเณ อฌมฺมจริยวิสมจริยา
โหติ จตุพฺพิชฺช วาจา ย อฌมฺมจริยวิสมจริยา โหติ ติวฺธิ มนสา
อฌมฺมจริยวิสมจริยา โหติ ๑

กถญจ พุราหุณฺณ ติวฺธิ กายเณ อฌมฺมจริยวิสมจริยา ๑ โหติ ๑เป ๑
เอวํ โข พุราหุณฺณ ติวฺธิ กายเณ อฌมฺมจริยวิสมจริยา โหติ ๑

กถญจ พุราหุณฺณ จตุพฺพิชฺช วาจา ย อฌมฺมจริยวิสมจริยา
โหติ ๑เป ๑ เอวํ โข พุราหุณฺณ จตุพฺพิชฺช วาจา ย อฌมฺมจริยวิสมจริยา
โหติ ๑

กถญจ พุราหุณฺณ ติวฺธิ มนสา อฌมฺมจริยวิสมจริยา โหติ ๑เป ๑
เอวํ โข พุราหุณฺณ ติวฺธิ มนสา อฌมฺมจริยวิสมจริยา โหติ
เอวํ อฌมฺมจริยวิสมจริยาเหตุ โข พุราหุณฺณ เอวมิเชกจเจ สตุตา
กายสุส เกทา ปรมมรณา อปายํ ทฺทุกคตี วินิปาตี นิริยํ อุปปชชุนตี ๑
#๑ ม. อฌมฺมจริยา วิสมจริยา ๑

ติวิธึ โข พุราหุณ กายน ชุมฺมจริยสมฺมจริยา ๑ โหติ จตุพฺพิธึ
วากาย ชุมฺมจริยสมฺมจริยา โหติ ติวิธึ มนสา ชุมฺมจริยสมฺมจริยา
โหติ กถญจ พุราหุณ ติวิธึ กายน ชุมฺมจริยสมฺมจริยา โหติ ๗เปฯ
เอวึ โข พุราหุณ ติวิธึ กายน ชุมฺมจริยสมฺมจริยา โหติ
กถญจ พุราหุณ จตุพฺพิธึ วากาย ชุมฺมจริยสมฺมจริยา โหติ ๗เปฯ
เอวึ โข พุราหุณ จตุพฺพิธึ วากาย ชุมฺมจริยสมฺมจริยา โหติ
กถญจ พุราหุณ ติวิธึ มนสา ชุมฺมจริยสมฺมจริยา โหติ ๗เปฯ
เอวึ โข พุราหุณ ติวิธึ มนสา ชุมฺมจริยสมฺมจริยา โหติ เอวึ
ชุมฺมจริยสมฺมจริยาเหตุ โข พุราหุณ เอวมิเชกฺจเจ สตุตา กายสฺส
เกทา ปรมฺมรณา สุกฺตี สุกฺคิ โลกิ อูปฺปชฺชนฺตีติ ๗ อภิกฺกนฺตึ โภ
โคตม ๗เปฯ อฺปาสกึ มึ ภาวึ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตฺตฺเต ปาณฺนเปตฺติ
สฺรณฺจกตฺนฺติ ๗

ปจฺมวคฺโค ๒ ปจฺโม ๗

ทฺติยวคฺโค ทฺติโย

[๑๕๘] ทสฺหิ ภิกฺขเว ชุมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตฺตึ นิกฺขิตฺโต
เอวึ นิรฺเย กตฺเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนาทายี โหติ
กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารี โหติ มุสวาที โหติ ปีสฺสนฺวาโจ โหติ
ผรุสฺวาโจ โหติ สมฺพฺปฺปลาปี ๑ โหติ อภิชฺฌาลู โหติ พฺยาปฺนฺนจิตฺโต
โหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ อิมฺเห โข ภิกฺขเว ทสฺหิ ชุมฺเมหิ

#๑ ชุมฺมจริยสมฺมจริยาตีปี ปาโจ ๗ ๒ โป. ม. ย. กรชฺกายวคฺโค ๗ ๑ โป. สมฺพฺปฺปลาโป ๗

สมนุภาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย ฯ ทสฺหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ
สมนุภาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตา
ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ กามสฺสุ
มิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ ปิสุณาย
วากาย ปฏฺวิโรโต โหติ ผรุสาย วากาย ปฏฺวิโรโต โหติ สมฺพปฺปลาปา
ปฏฺวิโรโต โหติ อนภิชฺฌาลุ โหติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ
สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ อิมฺหิ โช ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนุภาคโต
ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๑๕๕] วิสฺตฺติยา ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนุภาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ นิริเย กตฺเมหิ วิสฺตฺติยา อตฺตนา จ ปาณาติปาตี โหติ
ปรณฺจ ปาณาติปาเต สฺมาทเปติ อตฺตนา จ อทินฺนาทายี โหติ
ปรณฺจ อทินฺนาทานเ สฺมาทเปติ อตฺตนา จ กามสฺสุ มิจฺฉาจารี
โหติ ปรณฺจ กามสฺสุ มิจฺฉาจารเ สฺมาทเปติ อตฺตนา จ มุสาวาที
โหติ ปรณฺจ มุสาวาทเ สฺมาทเปติ อตฺตนา จ ปิสุณวาโจ โหติ
ปรณฺจ ปิสุณาย วากาย สฺมาทเปติ อตฺตนา จ ผรุสวาโจ โหติ
ปรณฺจ ผรุสาย วากาย สฺมาทเปติ อตฺตนา จ สมฺพปฺปลาปี โหติ
ปรณฺจ สมฺพปฺปลาเป สฺมาทเปติ อตฺตนา จ อภิชฺฌาลุ โหติ
ปรณฺจ อภิชฺฌาย สฺมาทเปติ อตฺตนา จ พฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ
ปรณฺจ พฺยาปาเท สฺมาทเปติ อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ
ปรณฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา สฺมาทเปติ อิมฺหิ โช ภิกฺขเว วิสฺตฺติยา

ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย ๗ วิสตียา ภิกฺขเว
ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ
วิสตียา อตฺตนา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ
ปาณาติปาตา เวรมณฺยา สมาทเปติ อตฺตนา จ อทินฺนาทานา
ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ อทินฺนาทานา เวรมณฺยา สมาทเปติ อตฺตนา
จ กามสฺส มิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ กามสฺส มิจฺฉาจารา
เวรมณฺยา สมาทเปติ อตฺตนา จ มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ
มุสาวาทา เวรมณฺยา สมาทเปติ อตฺตนา จ ปิสฺสุณาย วาจาย
ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ ปิสฺสุณาย วาจาย เวรมณฺยา สมาทเปติ
อตฺตนา จ ผรุสฺสาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ ผรุสฺสาย
วาจาย เวรมณฺยา สมาทเปติ อตฺตนา จ สมฺพปฺปลาปา ปฏฺวิโรโต
โหติ ปรณฺจ สมฺพปฺปลาปา เวรมณฺยา สมาทเปติ อตฺตนา จ
อนภิชฺฌาลุ โหติ ปรณฺจ อนภิชฺฌาย สมาทเปติ อตฺตนา
จ อพฺยาปฺนฺนจิตฺโต โหติ ปรณฺจ อพฺยาปาเท สมาทเปติ
อตฺตนา จ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ ปรณฺจ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมาทเปติ
อิมฺเห โข ภิกฺขเว วิสตียา ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ สกฺเคติ ๗

[๒๐๐] ตีสา ย ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ นิรเย กตฺเมหิ ตีสา อตฺตนา จ ปาณาติปาตี โหติ
ปรณฺจ ปาณาติปาเต สมาทเปติ ปาณาติปาเต จ สมนฺนุญโย โหติ

อตุตนา จ อทินฺนาทายี โหติ ปรณฺจ อทินฺนาทานเน สმაทเปติ
อทินฺนาทานเน จ สมนฺนุโล โหติ อตุตนา จ กามสฺสุ มิจฺฉาจารี
โหติ ปรณฺจ กามสฺสุ มิจฺฉาจาเร สმაทเปติ กามสฺสุ มิจฺฉาจาเร
จ สมนฺนุโล โหติ อตุตนา จ มุสวาที โหติ ปรณฺจ มุสวาเท
สმაทเปติ มุสวาเท จ สมนฺนุโล โหติ อตุตนา จ ปิสฺสนวาโจ
โหติ ปรณฺจ ปิสฺสนาย วาจาเย สმაทเปติ ปิสฺสนาย จ วาจาเย
สมนฺนุโล โหติ อตุตนา จ ผรุสวาโจ โหติ ปรณฺจ ผรุสาย
วาจาเย สმაทเปติ ผรุสาย จ วาจาเย สมนฺนุโล โหติ อตุตนา
จ สมนฺนุโล โหติ ปรณฺจ สมนฺนุโล โหติ อตุตนา
จ อภิขุณฺณาย สมนฺนุโล โหติ ปรณฺจ อภิขุณฺณาย จ สมนฺนุโล โหติ อตุตนา
จ พยาปนฺนจิตฺโต โหติ ปรณฺจ พยาปาเท สმაทเปติ พยาปาเท
จ สมนฺนุโล โหติ อตุตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ ปรณฺจ
มิจฺฉาทิฏฺฐิยา จ สมนฺนุโล โหติ อตุตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา จ สมนฺนุโล โหติ
อิมหิ โข ภิกฺขเว ตีสาเย ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ นิสฺเส ๑ ตีสาเย ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ ตีสาเย อตุตนา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร
โหติ ปรณฺจ ปาณาติปาตา เวรมณฺิยา สมนฺนุโล โหติ อตุตนา
จ ปาณาติปาตา เวรมณฺิยา จ สมนฺนุโล โหติ อตุตนา จ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโร
โหติ ปรณฺจ อทินฺนาทานา เวรมณฺิยา สมนฺนุโล โหติ อตุตนา
จ อทินฺนาทานา เวรมณฺิยา สมนฺนุโล โหติ อตุตนา

เวมณียา จ สมณฺญโณ โหติ อุตฺตนา จ กามสฺส มิจฺฉาจารา
 ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ กามสฺส มิจฺฉาจารา เวมณียา สมากฺเพติ
 กามสฺส มิจฺฉาจารา เวมณียา จ สมณฺญโณ โหติ อุตฺตนา จ
 มุสวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ มุสวาทา เวมณียา จ สมากฺเพติ
 มุสวาทา เวมณียา จ สมณฺญโณ โหติ อุตฺตนา จ ปิสฺสุณาย
 วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ ปิสฺสุณาย วาจาเย เวมณียา สมากฺเพติ
 ปิสฺสุณาย วาจาเย เวมณียา จ สมณฺญโณ โหติ อุตฺตนา จ ผรุสฺสาย
 วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ ผรุสฺสาย วาจาเย เวมณียา สมากฺเพติ
 ผรุสฺสาย จ วาจาเย เวมณียา สมณฺญโณ โหติ อุตฺตนา จ สมุสฺสปลปา
 ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺจ สมุสฺสปลปา เวมณียา สมากฺเพติ
 สมุสฺสปลปา เวมณียา จ สมณฺญโณ โหติ อุตฺตนา จ อนภิชฺฌาณ
 โหติ ปรณฺจ อนภิชฺฌาย สมากฺเพติ อนภิชฺฌาย จ สมณฺญโณ
 โหติ อุตฺตนา จ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ ปรณฺจ อพฺยาปาเท
 สมากฺเพติ อพฺยาปาเท จ สมณฺญโณ โหติ อุตฺตนา จ สมฺมาทิฏฺฐิโก
 โหติ ปรณฺจ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมากฺเพติ สมฺมาทิฏฺฐิยา
 จ สมณฺญโณ โหติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ตีสาเย ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
 ยถากตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเขติ ฯ

[๒๐๑] จตฺตาศีสาย ๑ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถากตํ
 นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย กตฺเมหิ จตฺตาศีสาย อุตฺตนา จ ปาณาติปาตี
 โหติ ปรณฺจ ปาณาติปาเต สมากฺเพติ ปาณาติปาเต จ สมณฺญโณ
 #๑ ยู. จตฺตาลีสาย ฯ

โหติ ปาณาติปาตสุท จ ฆณัณ ภาสติ อตุตนา จ อทินนาทายี
 โหติ ปรณจ อทินนาทานเ สมาทเปติ อทินนาทานเ จ สมณญโเ
 โหติ อทินนาทานสุท จ ฆณัณ ภาสติ อตุตนา จ กามesu
 มิจจาจารี โหติ ปรณจ กามesu มิจจาจารเ สมาทเปติ กามesu
 มิจจาจารเ จ สมณญโเ โหติ กามesu มิจจาจารสุท จ ฆณัณ
 ภาสติ อตุตนา จ มุสาวาที โหติ ปรณจ มุสาวาเท สมาทเปติ
 มุสาวาเท จ สมณญโเ โหติ มุสาวาทสุท จ ฆณัณ ภาสติ
 อตุตนา จ ปิสุณวาจิ โหติ ปรณจ ปิสุณาย วาจาย สมาทเปติ
 ปิสุณาย จ วาจาย สมณญโเ โหติ ปิสุณาย จ วาจาย ฆณัณ
 ภาสติ อตุตนา จ ฆรุสวาจิ โหติ ปรณจ ฆรุสาย วาจาย
 สมาทเปติ ฆรุสาย จ วาจาย สมณญโเ โหติ ฆรุสาย จ
 วาจาย ฆณัณ ภาสติ อตุตนา จ สมุขปปลาปี โหติ ปรณจ
 สมุขปปลาเป สมาทเปติ สมุขปปลาเป จ สมณญโเ โหติ สมุขปปลาปสุท
 จ ฆณัณ ภาสติ อตุตนา จ อภิขุณาลุ โหติ ปรณจ
 อภิขุณาย สมาทเปติ อภิขุณาย จ สมณญโเ โหติ อภิขุณาย
 จ ฆณัณ ภาสติ อตุตนา จ พุยาปนุนจิตุโต โหติ ปรณจ
 พุยาปาเท สมาทเปติ พุยาปาเท จ สมณญโเ โหติ พุยาปาทสุท
 จ ฆณัณ ภาสติ อตุตนา จ มิจจาทีฎุจ ๑ โหติ ปรณจ มิจจาทีฎุจียา
 สมาทเปติ มิจจาทีฎุจียา จ สมณญโเ โหติ มิจจาทีฎุจียา
 จ ฆณัณ ภาสติ อิมะหิ โข ภิกุขเว จตุตาพีสาย ฆมเมหิ
 #๑ ม. ย. มิจจาทีฎุจโก โหติ ฯ

สมนฺนาคโต ยถากถํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย ฯ จตุตาฬีสาย ภิกฺขเว
ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถากถํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ
จตุตาฬีสาย อตุตฺตนา จ ปาณาติปาตา เวรมณฺเีย ปฏิวิริโต โหติ
ปรลฺยจ ปาณาติปาตา เวรมณฺเีย สმაทเปติ ปาณาติปาตา เวรมณฺเีย
จ สมฺนุญฺโလ โหติ ปาณาติปาตา เวรมณฺเีย จ วนฺณํ ภาสตี
อตุตฺตนา จ อทินฺนทานา ปฏิวิริโต โหติ ปรลฺยจ อทินฺนทานา
เวรมณฺเีย สმაทเปติ อทินฺนทานา เวรมณฺเีย จ สมฺนุญฺโလ โหติ
อทินฺนทานา เวรมณฺเีย จ วนฺณํ ภาสตี อตุตฺตนา จ กามสฺสุ
มิจฺฉาจารา ปฏิวิริโต โหติ ปรลฺยจ กามสฺสุ มิจฺฉาจารา เวรมณฺเีย
สმაทเปติ กามสฺสุ มิจฺฉาจารา เวรมณฺเีย จ สมฺนุญฺโလ โหติ
กามสฺสุ มิจฺฉาจารา เวรมณฺเีย จ วนฺณํ ภาสตี อตุตฺตนา จ
มฺุสาวาทา ปฏิวิริโต โหติ ปรลฺยจ มฺุสาวาทา เวรมณฺเีย สმაทเปติ
มฺุสาวาทา เวรมณฺเีย จ สมฺนุญฺโလ โหติ มฺุสาวาทา เวรมณฺเีย
จ วนฺณํ ภาสตี อตุตฺตนา จ ปิสฺุณาย วาจา ย ปฏิวิริโต โหติ
ปรลฺยจ ปิสฺุณาย วาจา เวรมณฺเีย สმაทเปติ ปิสฺุณาย วาจา
เวรมณฺเีย จ สมฺนุญฺโလ โหติ ปิสฺุณาย วาจา เวรมณฺเีย จ วนฺณํ
ภาสตี อตุตฺตนา จ ผฺุสสาย วาจา ย ปฏิวิริโต โหติ ปรลฺยจ
ผฺุสสาย วาจา เวรมณฺเีย สმაทเปติ ผฺุสสาย วาจา เวรมณฺเีย
จ สมฺนุญฺโล โหติ ผฺุสสาย วาจา เวรมณฺเีย จ วนฺณํ ภาสตี
อตุตฺตนา จ สมฺฺพปฺลาปา ปฏิวิริโต โหติ ปรลฺยจ สมฺฺพปฺลาปา

เวรมณียา จ สมาทเปติ สมุพปลปา เวรมณียา จ สมณฺญโ
โหติ สมุพปลปา เวรมณียา จ วมณฺ ภาสติ อตุตนา จ
อนภิชฺฌาตุ โหติ ปรณฺจ อนภิชฺฌาย สมาทเปติ อนภิชฺฌาย
จ สมณฺญโ โหติ อนภิชฺฌาย จ วมณฺ ภาสติ อตุตนา จ
อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ ปรณฺจ อพฺยาปาเท สมาทเปติ อพฺยาปาเท
จ สมณฺญโ โหติ อพฺยาปาทสฺส จ วมณฺ ภาสติ อตุตนา
จ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ ปรณฺจ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมาทเปติ สมฺมาทิฏฺฐิยา
จ สมณฺญโ โหติ สมฺมาทิฏฺฐิยา จ วมณฺ ภาสติ
อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตุตาฬิสาย รมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ สกฺเขติ ฯ

[๒๐๒] ทสฺหิ ภิกฺขเว รมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ขตฺตํ อฺนุพหตฺตํ อตุตนา
ปริหฺรติ ... อกฺขตฺตํ อฺนุพหตฺตํ อตุตนา ปริหฺรติ ... วิสฺตียา ภิกฺขเว ...
ตีสาย ภิกฺขเว ... จตุตาฬิสาย ภิกฺขเว รมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ขตฺตํ
อฺนุพหตฺตํ อตุตนา ปริหฺรติ ... อกฺขตฺตํ อฺนุพหตฺตํ อตุตนา ปริหฺรติ ฯเปฯ
อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตุตาฬิสาย รมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต อกฺขตฺตํ อฺนุพหตฺตํ
อตุตนา ปริหฺรตีติ ฯ

ทฺติยวคฺโค ทฺติโย ฯ

ตติยวகுໂค ตติโย

[๒๐๓] ทสหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนนาคโต อีเชกจโง ภายสุส เกทา
ปรมมรณา อปายั ทุกคตี วินิปาตัง นิริยั อุปปชชติ ... อีเชกจโง
ภายสุส เกทา ปรมมรณา สุกคตี สุกคัง โลกัง อุปปชชติ ... วิสติยา
ภิกขเว ... ตีสาย ภิกขเว ... จตุตาฬีสาย ภิกขเว ฌมเมหิ สมนนาคโต
อีเชกจโง ภายสุส เกทา ปรมมรณา อปายั ทุกคตี วินิปาตัง นิริยั
อุปปชชติ ... อีเชกจโง ภายสุส เกทา ปรมมรณา สุกคตี สุกคัง โลกัง
อุปปชชติ ๑เป๑ ทสหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนนาคโต พาโล เวทิตพุโพ ...
ปณฺหิโต เวทิตพุโพ ... วิสติยา ภิกขเว ... ตีสาย ภิกขเว ...
จตุตาฬีสาย ภิกขเว ฌมเมหิ สมนนาคโต พาโล เวทิตพุโพ ... ปณฺหิโต
เวทิตพุโพ อีเมหิ โข ภิกขเว จตุตาฬีสาย ฌมเมหิ สมนนาคโต
ปณฺหิโต เวทิตพุโพ ๑

ตติยวகுໂค ตติโย ๑

(อิมสุ จตุตถปณฺจเมสุ วกุเสสุ สุตตคณนา เปยยาถวเสน เวทิตพุพา)

[๒๐๔] รากสุส ภิกขเว อภิญญาทส ฌมมา ภาเวตพุพา กตเม
ทส อสุภสญญา มรณสญญา ออาหาระ ปฏิกุกุสสญญา สพุพโลเก
อนภิริตสญญา ๑ อนิจฺจสญญา อนิจฺเจ ทุกขสญญา ทุกฺเข อนตฺตสญญา
ปหานสญญา วิราคสญญา นิโรธสญญา รากสุส ภิกขเว อภิญญา
อิม ทส ฌมมา ภาเวตพุพาติ ๑

[๒๐๕] รากสุส ภิกขเว อภิญญาทส ฌมมา ภาเวตพุพา กตเม

#๑ ม. อนภิริตสญญา ๑

ทส อนิจฺจสฺสณฺญา อนตฺตสฺสณฺญา อหฺาเร ปฏิกฺกฺกสฺสณฺญา สพฺพโลเก
อนภฺิรตสฺสณฺญา อญฺฺจิกสฺสณฺญา ปุพฺพกสฺสณฺญา วินีลกสฺสณฺญา วิปฺพพฺกสฺสณฺญา
วิจฺฉิพุทฺทกสฺสณฺญา อุทฺธูมาตกสฺสณฺญา รากสฺส กิกฺขเว อภฺิณฺญา
อิม ทส ฐมฺมา ภฺาเวตฺพุพาติ ฯ

[๒๐๖] รากสฺส กิกฺขเว อภฺิณฺญา ทส ฐมฺมา ภฺาเวตฺพุพา กตฺเม
ทส สฺมฺมาทิกฺกฺจฺจ สฺมฺมาสํกปฺโป สฺมฺมาวาจา สฺมฺมากมฺมฺนฺโต สฺมฺมาอาชีโว
สฺมฺมาวาจาโม สฺมฺมาสตี สฺมฺมาสมาธิ สฺมฺมาฌานํ สฺมฺมาวิมุตฺติ
รากสฺส กิกฺขเว อภฺิณฺญา อิม ทส ฐมฺมา ภฺาเวตฺพุพาติ ฯ

[๒๐๗] รากสฺส กิกฺขเว ปริณฺญา ปริกฺขยา ปหานาย ขยา วยาย
วิราคา ย นโรธา ย อุปสฺมา ย จาคาย ปฏฺินิสฺสคฺคา ย ทส ฐมฺมา ภฺาเวตฺพุพา
ฯเปฯ โทสสฺส โมหสฺส โภสสฺส อุปฺนาหสฺส มกฺขสฺส ปลาสสฺส
อิสฺสาย มจฺจริยสฺส มายาย สาเจยฺยสฺส ฌมฺภสฺส สारมฺภสฺส มานสฺส
อติมานสฺส มทสฺส ปมาทสฺส อภฺิณฺญา ปริณฺญา ปริกฺขยา ปหานาย
ขยา วยาย วิราคา ย นโรธา ย อุปสฺมา ย จาคาย ปฏฺินิสฺสคฺคา
อิม ทส ฐมฺมา ภฺาเวตฺพุพาติ ฯ

ปญฺจมปญฺจนาสโก ปญฺจโม ฯ

ทสกนิปาโต นิกฺกฺจฺจโต ฯ

สุตฺตนุตปิฎเก อังคุตตรนิกายสุต

เอกาทสกนิปาโต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นิสฺสายวคฺโค ปจฺโม

[๒๐๘] ๑ เอวมฺเม ๑ สุตฺติ ๑ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ
 เขตฺวานเ อนาถปิณฺฑติกสฺส อารามे ๑ อถโโข อายสฺมา อานนฺโท เยน
 ภควา เตนฺอุปสงฺกมि อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺติ
 นิสีทิ เอกมฺนตฺติ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ
 กิมนฺตฺติยานิ ฆนฺเต กุสลานิ สีลานิ กิমানิสฺसानิตี ๑ อวิปฺปฏิสารถฺตานิ
 โข อานนฺท กุสลานิ สีลานิ อวิปฺปฏิสารถฺตานิสฺसानิ ๑ อวิปฺปฏิสารถฺ
 ปน ฆนฺเต กิมนฺตฺติโย กิমানิสฺโสติ ๑ อวิปฺปฏิสารถฺ โข อานนฺท
 ปามุชฺชตฺโต ปามุชฺชานิสฺโส ๑ ปามุชฺชํ ปน ฆนฺเต กิมนฺตฺติยํ กิमानิสฺสนฺติ ๑
 ปามุชฺชํ โข อานนฺท ปิตตฺถํ ปิตานิสฺสํ ๑ ปิติ ปน ฆนฺเต
 กิมนฺตฺติยา กิमानิสฺสาติ ๑ ปิติ โข อานนฺท ปสฺสทฺธตฺตา ปสฺสทฺธานิสฺสา ๑
 ปสฺสทฺธิ ปน ฆนฺเต กิมนฺตฺติยา กิमानิสฺสาติ ๑ ปสฺสทฺธิ โข อานนฺท
 สุขตฺตา สุขานิสฺสา ๑ สุขํ ปน ฆนฺเต กิมนฺตฺติยํ กิमानิสฺสนฺติ ๑ สุขํ
 โข อานนฺท สมารตฺถํ สมารานิสฺสํ ๑ สมาริ ปน ฆนฺเต กิมนฺตฺติโย
 กิमानิสฺโสติ ๑ สมาริ โข อานนฺท ยถาภูตฉานทสฺสนตฺโต
 #๑ ย. เอวมฺเม สุตฺติ ... อารามติ นตฺติ ๑

ยถาภูตถาณทสฺสนานิสฺโส ๑ ยถาภูตถาณทสฺสนํ ปน ภูนฺเต กิมตฺถิยํ
กิมานิสฺสนฺติ ๑ ยถาภูตถาณทสฺสนํ โข อานนฺท นินฺพิทตฺถํ นินฺพิทานิสฺสํ ๑
นินฺพิทา ปน ภูนฺเต กิมตฺถิยา กิมานิสฺสาติ ๑ นินฺพิทา โข อานนฺท
วिरาตฺถา วิราคานิสฺสา ๑ วิราโค ปน ภูนฺเต กิมตฺถิโย กิมานิสฺโสติ ๑
วिरาโค โข อานนฺท วิมุตฺติถาณทสฺสนตฺถโถ วิมุตฺติถาณทสฺสนานิสฺโสติ
อิตฺติ โข อานนฺท กุสลานิ สีลานิ อวิปฺปฏิสารถฺถานิ อวิปฺปฏิสارانิสฺसानิ
อวิปฺปฏิสโร ปามุชฺชตฺถโถ ปามุชฺชานิสฺโส ปามุชฺชํ ปิตตฺถํ ปิตานิสฺสํ
ปีติ ปสฺสทฺทตฺถา ปสฺสทฺทธานิสฺสา ปสฺสทฺธิ สฺขตฺถา สฺขานิสฺสา สฺขํ
สมาธตฺถํ สมาธานิสฺสํ สมาธิ ยถาภูตถาณทสฺสนตฺถโถ ยถาภูตถาณทสฺสนานิสฺโส
ยถาภูตถาณทสฺสนํ นินฺพิทตฺถํ นินฺพิทานิสฺสํ นินฺพิทา
วिरาตฺถา วิราคานิสฺสา วิราโค วิมุตฺติถาณทสฺสนตฺถโถ วิมุตฺติถาณทสฺสนานิสฺโส
อิตฺติ โข อานนฺท กุสลานิ สีลานิ อนุปฺพุเพน อรหตฺถาย
ปริปฺพุเรนฺตีติ ๑

[๒๐๕] ๒ สีลวโต ภิกฺขเว สีลสมฺปนฺนสฺส น เจตนาย กรณิยํ
อวิปฺปฏิสโร เม อุปฺปชฺชตฺติ ฆมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ สีลวโต
สีลสมฺปนฺนสฺส อวิปฺปฏิสโร อุปฺปชฺชติ อวิปฺปฏิสริสฺส ๑ ภิกฺขเว น
เจตสา กรณิยํ ปามุชฺชํ เม อุปฺปชฺชตฺติ ฆมฺมตา เอสา ภิกฺขเว
ยํ อวิปฺปฏิสริสฺส ปามุชฺชํ อุปฺปชฺชติ ปมฺุทิตฺสฺส ภิกฺขเว น เจตนาย
กรณิยํ ปีติ เม อุปฺปชฺชตฺติ ฆมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ ปมฺุทิตฺสฺส
ปีติ อุปฺปชฺชติ ปีติมนฺสฺส ภิกฺขเว น เจตนาย กรณิยํ กาโย
#๑ ไป. ม. อวิปฺปฏิสริสฺส ๑

เม ปัสสุมภตฺติ ฌมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ ปีติมฺนสฺส กาโย
 ปัสสุมภตฺติ ปัสสทฺทกายสฺส ๑ ภิกฺขเว น เจตนา ย กรณียํ สฺขํ
 เวทียามีติ ฌมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ ปัสสทฺทกาโย สฺขํ เวทียติ
 สฺขินโน ภิกฺขเว น เจตนา ย กรณียํ จิตฺตํ เม สฺมาธิยตฺติ ฌมฺมตา
 เอสา ภิกฺขเว ยํ สฺขินโน จิตฺตํ สฺมาธิยติ สฺมาหิตสฺส ภิกฺขเว
 น เจตนา ย กรณียํ ยถาภูตํ ปชานามิ ปัสสสามีติ ฌมฺมตา เอสา
 ภิกฺขเว ยํ สฺมาหิตโต ยถาภูตํ ปชานาติ ปัสสติ ยถาภูตํ ภิกฺขเว
 ชานโต ๒ ปัสสโต น เจตนา ย กรณียํ นิพฺพินฺทามีติ ฌมฺมตาเอสา
 ภิกฺขเว ยํ ยถาภูตํ ชานํ ปัสสํ นิพฺพินฺทติ นิพฺพินฺนสฺส ภิกฺขเว
 น เจตนา ย กรณียํ วิรชฺชามีติ ฌมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ นิพฺพินฺโน
 วิรชฺชติ วิรตฺตสฺส ภิกฺขเว น เจตนา ย กรณียํ วิมุตฺติฉานทสฺสนํ
 สจฺฉิกโรมีติ ฌมฺมตา เอสา ภิกฺขเว ยํ วิรตฺโต วิมุตฺติฉานทสฺสนํ
 สจฺฉิกโรติ อิติ โข ภิกฺขเว วิราโค วิมุตฺติฉานทสฺสนตฺโถ
 วิมุตฺติฉานทสฺสนานิสฺโส นิพฺพิทา วิราคตฺถา วิราคานิสฺสา ยถาภูตฉานทสฺสนํ
 นิพฺพิทตฺถํ นิพฺพิทานิสฺสํ สฺมาธิ ยถาภูตฉานทสฺสนตฺโถ
 ยถาภูตฉานทสฺสนานิสฺโส สฺขํ สฺมาชตฺถํ สฺมาชานิสฺสํ ปัสสทฺท
 สุขตฺถา สุขานิสฺสา ปีติ ปัสสทฺทตฺถา ๓ ปัสสทฺทชานิสฺสา ปามุชฺชํ ปีตตฺถํ
 ปีตานิสฺสํ อวิปฺปฏิสฺสโร ปามุชฺชตฺโถ ปามุชฺชานิสฺโส กุสลานิ สีลานิ
 อวิปฺปฏิสฺสารตฺถานิ อวิปฺปฏิสฺสารานิสฺसानิ อิติ โข ภิกฺขเว ฌมฺมา [๔]
 #๑ โป. ปัสสทฺทกายสฺส ๑ ๒ โป. ชานตา ปัสสตา ๑ ๓ โป. ปัสสทฺทตฺถา ๑
 #๔ ย. จสทฺโท อตฺถิ ๑

ธมเม อภิสนุแทนติ ๑ ธมมา [๒] ธมเม ปริปุเรนติ อปารา
ปารคมนาชาติ ฯ

[๒๑๐] ๓ ทุสฺสึลลสฺส ภิกฺขเว สึลวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ
อวิปฺปฏิสฺสโร อวิปฺปฏิสฺสเร อสฺติ อวิปฺปฏิสฺสรวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสฺ
โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช อสฺติ ปามุชฺชวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสฺสา โหติ
ปีติ ปีติยา อสฺติ ปีติวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสฺสา โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา
อสฺติ ปสฺสทฺธิวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสฺ โหติ สฺขํ สฺখে อสฺติ สฺขวิปฺนฺนสฺส
หตฺตฺปนฺนิโส โหติ สมฺมาสมฺมาธิ สมฺมาสมฺมาธิมฺหิ อสฺติ สมฺมาสมฺมาธิวิปฺนฺนสฺส
หตฺตฺปนฺนิสฺ โหติ ยถาภูตถาณทสฺสนํ ยถาภูตถาณทสฺสเน
อสฺติ ยถาภูตถาณทสฺสนวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสฺสา โหติ นิพฺพิทา นิพฺพิทาย
อสฺติ นิพฺพิทาวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ วิราโค วิราเ อสฺติ
วิราควิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสฺ โหติ วิมุตฺติถาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
รูกฺโข สฺขาปฺลาสฺสวิปฺนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกาปี ๓ น ปารีปุรี คจฺฉติ
ตโจปี เฝคฺคฺปิ สฺสโรปี น ปารีปุรี คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกฺขเว
ทุสฺสึลลสฺส สึลวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ อวิปฺปฏิสฺสโร อวิปฺปฏิสฺสเร
อสฺติ อวิปฺปฏิสฺสรวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสฺ โหติ ฯเปฯ วิมุตฺติถาณทสฺสนํ ๔ ฯ
สึลวโต ภิกฺขเว สึลสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺโน โหติ อวิปฺปฏิสฺสโร
อวิปฺปฏิสฺสเร สฺติ อวิปฺปฏิสฺสรวิปฺนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ
ปามุชฺเช สฺติ ปามุชฺชสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺนา โหติ ปีติ ปีติยา
สฺติ ปีติสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺนา โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา สฺติ
ปสฺสทฺธิสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ สฺขํ สฺখে สฺติ สฺขสมฺปนฺนสฺส
#๑ โป. อภิสงฺขาปฺวาแทนติ ฯ ๒ ย. จสฺสทฺโท อตฺถิ ฯ ๓ ม. ย. สพฺพตฺถ ปปฺปฏิกาปีติ
#ทิสฺสติ ฯ ๔ โป. วิมุตฺติถาณทสฺสนนฺติ ฯ

อุปนีสสมฺปนฺโน โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส
อุปนีสสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน
สฺติ ยถาภูตญาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปนีสสมฺปนฺนา โหติ
นิพฺพิทา นิพฺพิทาย สติ นิพฺพิทาสมฺปนฺนสฺส อุปนีสสมฺปนฺโน โหติ
วิราโค วิราคะ สติ วิราคสมฺปนฺนสฺส อุปนีสสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ
เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รุกฺโข สาขापฺลาตสมฺปนฺโน ตสฺส
ปฺปฏิกฺกาปี ปารีปุรี คจฺจติ ตโจปี เพคฺคฺปิ สาโรปี ปารีปุรี คจฺจติ
เอวมฺเว โข ภิกฺขเว สีลวโต สีลสมฺปนฺนสฺส อุปนีสสมฺปนฺโน โหติ
อวิปฺปฏิสฺสโร อวิปฺปฏิสฺสเร สติ อวิปฺปฏิสฺสาร์สมฺปนฺนสฺส อุปนีสสมฺปนฺนํ
โหติ ฯเปฯ วิมุตฺติญาณทสฺสนนฺติ ฯ

[๒๑๑] ๔ ตตฺร โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อาวุโส ภิกฺขโวติ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส
ปจฺจสฺสโสสุ ฯ อายสฺมา สารีปฺตฺโต เอตทวโจ ทสฺสีลสฺส อาวุโส
สีลวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิโส โหติ อวิปฺปฏิสฺสโร อวิปฺปฏิสฺสเร อสฺติ
อวิปฺปฏิสฺสาร์วิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิสํ โหติ ปามุขฺชํ ปามุขฺเช อสฺติ ปามุขฺชวิปฺนฺนสฺส
หตฺถปฺนิสา โหติ ปีติ ปีติยา อสฺติ ปีติวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิสา
โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา อสฺติ ปสฺสทฺธิวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิสํ โหติ สุขํ
สุขเ อสฺติ สุขวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิโส โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ
อสฺติ สมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิสํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน
อสฺติ ยถาภูตญาณทสฺสนวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิสา โหติ

นิพพิทา นิพพิทาย อสติ นิพพิทาวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
วิราเค อสติ วิราควิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
เสยฺยถาปี อาวุโส รุกฺโข สาขาปลาตวิปนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกายี น
ปารีปุรี คจฺจติ ตโจปี เพคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
โหติ อาวุโส ทสฺสสฺส สีสฺสวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺตฺตฺต
อวิปฺปฏิสารอ อสติ อวิปฺปฏิสารวิปนฺนสฺส หตฺตฺตฺต
วิมุตฺติถาณทสฺสนํ ฯ สีสฺสวโต อาวุโส สีสฺสสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน
โหติ อวิปฺปฏิสารอ อวิปฺปฏิสารอ สติ อวิปฺปฏิสารสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน
โหติ ปามฺมุชฺชํ ปามฺมุชฺเช สติ ปมฺมุชฺชสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน
โหติ ปีติ ปีติยา สติ ปีติสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสมฺปนฺนา
โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา สติ ปสฺสทฺธิสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน
โหติ สุขํ สุขे สติ สุขสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน โหติ สมฺมาสมาธิ
สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน โหติ
ยถาภูตถาณทสฺสนํ ยถาภูตถาณทสฺสเน สติ ยถาภูตถาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส
อฺปนฺนสฺสมฺปนฺนา โหติ นิพพิทา นิพพิทาย สติ นิพพิทาสมฺปนฺนสฺส
อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน โหติ วิราโค วิราเค สติ วิราคสมฺปนฺนสฺส
อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน โหติ วิมุตฺติถาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี
อาวุโส รุกฺโข สาขาปลาตสมฺปนฺนโน ตสฺส ปปฺปฏิกายี ปารีปุรี
คจฺจติ ตโจปี เพคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
อาวุโส สีสฺสวโต สีสฺสสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสมฺปนฺน โหติ อวิปฺปฏิสารอ

อวิปฏิสारे สติ อวิปฏิสาร์สมปนฺนสฺส อุนิสสมปนฺนํ
โหติ ฯเปฯ วิมุตติฉานทสฺสนนฺติ ฯ

[๒๑๒] ๕ ตตฺร โข อายสฺมา อานนฺโท ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ฯเปฯ
ทสฺสึลสฺส อวฺโส สึลวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ อวิปฏิสาร์ อวิปฏิสारे
อสติ อวิปฏิสาร์วิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช
อสติ ปามุชฺชวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ โหติ ปิตี ปิตียา อสติ ปิตีวิปนฺนสฺส
หตฺตฺปนฺนํ โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา อสติ ปสฺสทฺธิวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ
โหติ สฺสํ สฺสเ อสติ สฺสวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ สมฺมาสมาธิ
สมฺมาสมาธิมฺหิ อสติ สมฺมาสมาธิวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฉานทสฺสนํ
ยถาภูตฉานทสฺสเน อสติ ยถาภูตฉานทสฺสนวิปนฺนสฺส
หตฺตฺปนฺนํ โหติ นิพฺพิทา นิพฺพิทาย อสติ นิพฺพิทวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส
โหติ วิราโค วิราเค อสติ วิราควิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ โหติ วิมุตติฉานทสฺสนํ
เสยฺยถาปิ อวฺโส รุกฺโข สาขาปฺลาสฺสวิปนฺนํ ตสฺส
ปฺปปฏิกาปิ น ปารีปุรี คจฺฉติ ตโจปิ เฝคฺคฺปิ สारोปิ น ปารีปุรี
คจฺฉติ เอวเมว โข อวฺโส ทสฺสึลสฺส สึลวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส
โหติ อวิปฏิสาร์ อวิปฏิสारे อสติ อวิปฏิสาร์วิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ
โหติ ฯเปฯ วิมุตติฉานทสฺสนํ ฯ สึลวโต อวฺโส สึลสมปนฺนสฺส
อุนิสสมปนฺนํ โหติ อวิปฏิสาร์ อวิปฏิสारे สติ อวิปฏิสาร์สมปนฺนสฺส
อุนิสสมปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช สติ ปามุชฺชสมปนฺนสฺส
อุนิสสมปนฺนํ โหติ ปิตี ปิตียา สติ ปิตีสมปนฺนสฺส

อุปนิสสมุปนุณา โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา สติ ปสฺสทฺธิสมุปนฺนสฺส
 อุปนิสสมุปนฺนํ โหติ สฺขํ สฺখে สติ สฺขสมุปนฺนสฺส อุปนิสสมุปนฺโน
 โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สมฺมาสมาธิสมุปนฺนสฺส อุปนิสสมุปนฺนํ
 โหติ ยถาภูตฉาณทสฺสนํ ยถาภูตฉาณทสฺสเน สติ ยถาภูตฉาณทสฺสนสมุปนฺนสฺส
 อุปนิสสมุปนุณา โหติ นิพฺพิทา นิพฺพิทาย
 สติ นิพฺพิทาสมุปนฺนสฺส อุปนิสสมุปนฺโน โหติ วิราโค วิราเก สติ
 วิราคสมุปนฺนสฺส อุปนิสสมุปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฉาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี
 [๑] รุกฺโข สาขาปลาตสมุปนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกาปี ปารีปฺฐี คจฺฉติ
 ตโจปี เฝคฺคฺปิ สาโรปี ปารีปฺฐี คจฺฉติ เอวมฺว โข อาวุโส
 สีลวโต สีลสมุปนฺนสฺส อุปนิสสมุปนฺโน โหติ อวิปฺปฏิสโร
 อวิปฺปฏิสเร สติ อวิปฺปฏิสธารสมุปนฺนสฺส อุปนิสสมุปนฺนํ โหติ ฯเปฯ
 วิมุตฺติฉาณทสฺสนนฺติ ฯ

[๒๑๑] ๖ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกโกสกปริภาสโก อริยฺฐวาที
 สพฺรหฺมจารินี อฏฺฐจานเมตํ อนวกาโส ยํ โส เอกาทสนฺนํ พุยสนานํ
 อณฺฺตรํ พุยสนํ น นิกจฺเจยฺย กตเมสํ เอกาทสนฺนํ อนนฺธิคํ
 นานฺธิคจฺฉติ อธิคตา ปรีหายติ สทฺธมฺมสฺส น โวทายติ สทฺธมฺเมสุ
 วา อธิมานิโก โหติ อนนฺธิโรโต วา พฺรหฺมจริยํ จรติ อณฺฺตรํ
 วา สงฺกิลิฏฺฐํ อาปตฺตี อาปชฺชติ สิกฺขํ วา ปจฺจกฺขาย หินายาวตฺตติ
 คาพุทฺถํ วา โรคาตงฺกํ ผุสฺติ อุมฺมาทํ วา ปาปฺณาติ จิตฺตกฺเขปํ
 สมฺมุโฬห กาลํ กโรติ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทฺถคฺคํ
 #๑ ไป. ม. อาวุโส ฯ

วินิปาตํ นินฺรํ อนุปฺพชฺชติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺโกสกปริภาสโก
อริยุปวาที สพุรหฺมจารีนํ อฏฺฐจฺานเมตฺตํ อนวกาโส ยํ โส อิมํ
เอกาทสนฺนํ พุยสนานํ อณฺฺตริ พุยสนํ น นิกฺขณฺเยยยติ ฯ

[๒๑๔] ๑ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีหิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน
โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ สียา นฺ โข ภนฺเต
ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปฺภฺฐิตาโก ยถา เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณิ
อสุส น อปฺสุมิ อไปสฺสณฺณิ อสุส น เตชฺสมิ เตชฺสณฺณิ
อสุส น วายฺสมิ วาโยสฺสณฺณิ อสุส น อากาसानญฺายตเน
อากาसानญฺายตนฺสณฺณิ อสุส น วิญฺญาณญฺายตเน วิญฺญาณญฺายตนฺสณฺณิ
อสุส น อากิณฺจณฺญายตเน อากิณฺจณฺญายตนฺสณฺณิ
อสุส น เนวสณฺณานาสณฺญายตเน เนวสณฺณานาสณฺญายตนฺสณฺณิ
อสุส น อิทฺโลกे อิทฺโลกสฺสณฺณิ อสุส น ปฺรโลกे
ปฺรโลกสฺสณฺณิ อสุส ยมิตํ ๑ ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ ปฺริเยสิตํ
อนฺุวิจฺริตํ มนฺสา ตตฺตราปิ น สณฺณิ อสุส สณฺณิ จ ปน
อสุสชาติ ฯ สียา อานนฺท ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปฺภฺฐิตาโก ยถา
เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณิ อสุส น อปฺสุมิ อไปสฺสณฺณิ อสุส
น เตชฺสมิ เตชฺสณฺณิ อสุส น วายฺสมิ วาโยสฺสณฺณิ อสุส น
อากาसानญฺายตเน อากาसानญฺายตนฺสณฺณิ อสุส น วิญฺญาณญฺายตเน
วิญฺญาณญฺายตนฺสณฺณิ อสุส น อากิณฺจณฺญายตเน อากิณฺจณฺญายตนฺสณฺณิ
#๑ ม. ย. ยมปีทํ ฯ อิตฺ ปฺริ อีทิสเมว ฯ

อสฺส น เวนสณฺณานาสณฺณายตเน เวนสณฺณานาสณฺณายตฺนสณฺณิ
อสฺส น อិธฺโลกे อិธฺโลกสณฺณิ อสฺส น ปรฺโลก
ปรฺโลกสณฺณิ อสฺส ยมิทํ ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญฺเฒาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ
อนฺุวจริตํ มนฺสา ตตฺราปี น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ จ ปน
อสฺสาติ ฯ ยถากถํ ปน ฆนฺเต สिया ภิกฺขุโน ตถารูโป สฺมาธิปฺปฏิลาโก
ยถา เวน ปจฺวิยํ ปจฺวิสณฺณิ อสฺส น อาปสฺมี อาโปสณฺณิ อสฺส
น เตชสฺมี เตโฆสณฺณิ อสฺส น วายสฺมี วาโยสณฺณิ อสฺส น
อากาसानฺุจายตเน อากาसानฺุจายตฺนสณฺณิ อสฺส น วิญฺเฒาณฺุจายตเน
วิญฺเฒาณฺุจายตฺนสณฺณิ อสฺส น อากิณฺุจณฺุจายตเน
อากิณฺุจณฺุจายตฺนสณฺณิ อสฺส น เวนสณฺณานาสณฺณายตเน
เวนสณฺณานาสณฺณายตฺนสณฺณิ อสฺส น อิธฺโลกे อิธฺโลกสณฺณิ อสฺส
น ปรฺโลกे ปรฺโลกสณฺณิ อสฺส ยมิทํ ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญฺเฒาตํ
ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนฺุวจริตํ มนฺสา ตตฺราปี น สณฺณิ อสฺส
สณฺณิ จ ปน อสฺสาติ ฯ อิทฺานนฺุท ภิกฺขุ เอวํสณฺณิ โหติ เอตํ
สนฺตํ เอตํ ปณฺีตํ ยทิทํ สพฺพสํขารสมฺโถ สพฺพปฺริปฺภินิสฺสคฺโค
ตณฺุหฺกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานนฺุติ เอวํ โข อานนฺุท สिया
ภิกฺขุโน ตถารูโป สฺมาธิปฺปฏิลาโก ยถา เวน ปจฺวิยํ ปจฺวิสณฺณิ
อสฺส น อาปสฺมี อาโปสณฺณิ อสฺส น เตชสฺมี เตโฆสณฺณิ
อสฺส น วายสฺมี วาโยสณฺณิ อสฺส น อากาसानฺุจายตเน
อากาसानฺุจายตฺนสณฺณิ อสฺส น วิญฺเฒาณฺุจายตเน วิญฺเฒาณฺุจายตฺนสณฺณิ

อสฺส น อากิญจณฺวยตเน อากิญจณฺวยตนสฺสณฺณี
 อสฺส น เนวสณฺณานาสณฺณายตเน เนวสณฺณานาสณฺณายตนสฺสณฺณี
 อสฺส น อិธโลกे อिธโลกสฺสณฺณี อสฺส น ปรโลกे
 ปรโลกสฺสณฺณี อสฺส ยมิทํ ทิฏฺฐञ्ชํ สุตํ มุตํ วิญฺเฒาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ
 อนุวิจริตํ มนสา ตตฺตฺราปี น สฺสณฺณี อสฺส สฺสณฺณี จ ปน
 อสฺสชาติ ๑ อถโข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา
 อนุโมทิตฺวา อุกฺขายาสนา ภควนฺตํ อภิวัตฺเตตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา
 เยนายสฺมา สารีปฺตฺโต เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมา
 สารีปฺตฺเตน สทฺธี สมฺโมทิตฺวา สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสเรตฺวา
 เอกมนฺตํ นิสิตฺติ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมนฺตํ
 สารีปฺตฺตํ เอตทโวจ สฺยา นฺ โข อวฺุโส สารีปฺตฺตํ ภิกฺขุโน ตถารูโป
 สมาริปฺปฏิลาโก ยถา เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณี อสฺส ๑เป๑ ยมิทํ
 ทิฏฺฐञ्ชํ สุตํ มุตํ วิญฺเฒาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนุวิจริตํ มนสา ตตฺตฺราปี
 น สฺสณฺณี อสฺส สฺสณฺณี จ ปน อสฺสชาติ ๑ สฺยา อวฺุโส อานนฺท
 ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปฺปฏิลาโก ยถา เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณี
 อสฺส ๑เป๑ ยมิทํ ทิฏฺฐञ्ชํ สุตํ มุตํ วิญฺเฒาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนุวิจริตํ
 มนสา ตตฺตฺราปี น สฺสณฺณี อสฺส สฺสณฺณี จ ปน อสฺสชาติ ๑
 ยถากถํ ปนาวฺุโส สารีปฺตฺตํ สฺยา ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปฺปฏิลาโก
 ยถา เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณี อสฺส ๑เป๑ ยมิทํ ทิฏฺฐञ्ชํ สุตํ มุตํ
 วิญฺเฒาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนุวิจริตํ มนสา ตตฺตฺราปี น สฺสณฺณี

อสส สลยัณิ จ ปน อสสาติ ฯ อิชาวุโส อานนุท ภิกขุ เอวัสลยัณิ
 โหติ เอตัง สนุติ เอตัง ปณิตี ยทิตัง สพฺพสงฺขารสมโถ สพฺพูปฺธิปฺปนิสฺสคฺโค
 ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรธो นิพฺพานนฺติ เอว โข
 อาวุโส อานนุท สียา ภิกขุโน ตถารูโป สมาริปปฺภิตฺตาโก ยถา เนว
 ปจฺจวียิ ปจฺจวิสลยัณิ อสส ฯเปฯ ยมิตัง ทิฏฺฐัง สุตัง มุตัง วิญญานัง
 ปตฺตัง ปริเยสิตัง อนฺนวจิริตัง มนสา ตตฺตฺราปิ น สลยัณิ อสส สลยัณิ
 จ ปน อสสาติ ฯ อจฺจริยิ อาวุโส อพฺภูตัง อาวุโส ยตฺร หิ
 นาม สตฺถุ จ ๑ สวากฺสฺส จ อตฺถเนน อตฺถัง พุชฺชเนน พุชฺชนัง
 สันฺนทิสฺสติ สเมสฺสติ น วิคฺคหิสฺสติ ๒ ยทิตัง อคฺคปทสฺมี
 อิทานานํ อาวุโส ภกฺวานนฺติ อฺปสงฺกมิตฺวา เอตมตฺถัง อปฺจฺจฺฐิ ภควาปิ
 เม [๑] เอเตหิ ปเทหิ เอเตหิ พุชฺชเนหิ เอตมตฺถัง พุชฺชกาสิ
 เสยฺยถาปิ อายสฺมา สาริปฺตฺโต อจฺจริยิ อาวุโส อพฺภูตัง
 อาวุโส ยตฺร หิ นาม สตฺถุ จ สวากฺสฺส จ อตฺถเนน อตฺถัง
 พุชฺชเนน พุชฺชนัง สันฺนทิสฺสติ สเมสฺสติ น วิคฺคหิสฺสติ ยทิตัง
 อคฺคปทสฺมินฺติ ฯ

[๒๑๕] ๘ อถ โข อายสฺมา อานนุโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
 อฺปสงฺกมิตฺวา ภกฺวานนฺติ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตัง นิสิตฺติ เอกมฺนฺตัง
 นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนุโท ภกฺวานนฺติ เอตทโวจ สียา นฺ โข
 ภนฺเต ภิกขุโน ตถารูโป สมาริปปฺภิตฺตาโก ยถา น จกฺขุ มนสิกรเยย
 น รูปี มนสิกรเยย น โสตัง มนสิกรเยย น สทฺทัง มนสิกรเยย
 #๑ ม. เจว ฯ ๒ โป. วิคฺคหิสฺสติ ฯ ย. วิคฺคหิสฺสติ ฯ ๓ ม. เอเตหิ อกฺขเรหิ ฯ

น ฆานันฺ มนสิกเรยฺย น คนฺธิ มนสิกเรยฺย น ชิวฺหิ มนสิกเรยฺย
น รสฺสิ มนสิกเรยฺย น กายิ มนสิกเรยฺย น โฝฏฺจพฺพิ มนสิกเรยฺย
น ปจฺวี มนสิกเรยฺย น อาปี มนสิกเรยฺย น เตชฺช มนสิกเรยฺย
น วายิ มนสิกเรยฺย น อากาसानญฺจายตฺนํ มนสิกเรยฺย น วิญฺญาณญฺจายตฺนํ
มนสิกเรยฺย น อากิณฺจญฺจายตฺนํ มนสิกเรยฺย
น เนวสญฺญานานาสญฺจายตฺนํ มนสิกเรยฺย น อិธฺโลกํ มนสิกเรยฺย
น ปฺรโลกํ มนสิกเรยฺย ยมิทํ ทิฏฺฐิ สุตฺตํ มุตฺตํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ
ปฺริยเฮติตฺตํ อนุวิจฺริตฺตํ มนฺสา ตมฺปิ น มนสิกเรยฺย มนฺสิ จ ปน
กเรยฺยาติ ฯ สฺยิยา อานนฺท ภิกฺขุโน ตถารูโป สฺมาธิปฺฏิลาโภ ยถา น
จกฺขุ มนสิกเรยฺย น รูปี มนสิกเรยฺย น โสตฺตํ มนสิกเรยฺย น
สทฺทํ มนสิกเรยฺย น ฆานันฺ มนสิกเรยฺย น คนฺธิ มนสิกเรยฺย
น ชิวฺหิ มนสิกเรยฺย น รสฺสิ มนสิกเรยฺย น กายิ มนสิกเรยฺย
น โฝฏฺจพฺพิ มนสิกเรยฺย น ปจฺวี มนสิกเรยฺย น อาปี
มนสิกเรยฺย น เตชฺช มนสิกเรยฺย น วายิ มนสิกเรยฺย น อากาसानญฺจายตฺนํ
มนสิกเรยฺย น วิญฺญาณญฺจายตฺนํ มนสิกเรยฺย น
อากิณฺจญฺจายตฺนํ มนสิกเรยฺย น เนวสญฺญานานาสญฺจายตฺนํ มนสิกเรยฺย
น อិธฺโลกํ มนสิกเรยฺย น ปฺรโลกํ มนสิกเรยฺย ยมิทํ
ทิฏฺฐิ สุตฺตํ มุตฺตํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ ปฺริยเฮติตฺตํ อนุวิจฺริตฺตํ มนฺสา ตมฺปิ
น มนสิกเรยฺย มนฺสิ จ ปน กเรยฺยาติ ฯ ยถากถํ ปน ฆนฺเต
สฺยิยา ภิกฺขุโน ตถารูโป สฺมาธิปฺฏิลาโภ ยถา น จกฺขุ มนสิกเรยฺย น
รูปี มนสิกเรยฺย ฯเปฯ ยมิทํ ทิฏฺฐิ สุตฺตํ มุตฺตํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ

ปริเยสตี อุนฺวิจริตฺ มนสา ตมฺปิ น มนสิกเรยฺย มนสิ จ ปน
กเรยฺยาติ ฯ อิธานนุท ภิกฺขุ เอวํ มนสิกโรติ เอตํ สนฺตํ เอตํ
ปณฺตี ยทิตฺ สพฺพสงฺขารสมโธ สพฺพปฺริปฺภินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย
วิราโค นิโรโธ นิพฺพานนฺติ เอวํ โข อานนุท สฺยิยาภิกฺขุโน ตถารูโป
สมาธิปฺภิตฺตาโก ยถา น จกฺขุํ มนสิกเรยฺย น รุปี มนสิกเรยฺย
น โสตี มนสิกเรยฺย น สทฺทํ มนสิกเรยฺย น ฆานํ มนสิกเรยฺย
น คนฺธํ มนสิกเรยฺย น ชิวฺหํ มนสิกเรยฺย น รตฺถํ มนสิกเรยฺย
น กายํ มนสิกเรยฺย น โสภฺจฺจพฺพํ มนสิกเรยฺย น ปจฺวี มนสิกเรยฺย
น อาปี มนสิกเรยฺย น เตชฺชํ มนสิกเรยฺย น วายํ มนสิกเรยฺย
น อากาसानญฺจายตฺถํ มนสิกเรยฺย น วิญฺญาณญฺจายตฺถํ
มนสิกเรยฺย น อากิณฺณญฺจายตฺถํ มนสิกเรยฺย น เนวสญฺญานาสญฺจายตฺถํ
มนสิกเรยฺย น อิธโลกํ มนสิกเรยฺย น ปรโลกํ
มนสิกเรยฺย ยมิตฺ ติฏฺฐจํ สุตํ มุตํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ ปริเยสตี
อุนฺวิจริตฺ มนสา ตมฺปิ น มนสิกเรยฺย มนสิ จ ปน กเรยฺยาติ ฯ

[๒๑๖] ๕ เอกํ สมยํ ภควา นาทิเก ๑ วิหริติ อิญฺชกาวัสเถ ๒ ฯ
อถโข อายสฺมา สนฺโธ ๓ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาทเตตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺติ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสินฺนํ โข
อายสฺมมฺนฺตํ สนฺธํ ภควา เอตทโวจ อานานฺยฌายิตํ โข สนฺธ ฌาย ๔
มา ขพฺงฺกฌายิตํ ๕ กถญจ สนฺธ ๖ ขพฺงฺกฌายิตํ โหติ อสฺสขพฺงฺโก
#๑ ม. ย. นาทิเก ฯ ๒ ม. ย. อิญฺชกาวัสเถ ฯ ๓ โป. ม. สทฺโธ ฯ อิโต
#ปรี เอวเมว ฌาตพฺพํ ฯ ๔ โป. ฌายิตํ ฯ ย. ฌายถ ฯ ๕ ม. ย. ขพฺงฺกฌายิตํ ฯ
#๖ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

หิ สนฺธ โทณฺยา พนฺโธ ๑ ยวสฺสํ ยวสฺสฺสนฺติ ๒ ฌายติ ตํ กิสฺส
 เหตุ น หิ สนฺธ อสฺสขพฺงฺคสฺส โทณฺยา พนฺธสฺส เอวํ โหติ ก็
 นฺ โข มํ อชฺช อสฺสทมฺมสฺสารถิ การณํ กาเรสฺสติ กิมสฺสํ ๓ ปฏิกโรมิติ
 โส โทณฺยา พนฺโธ ยวสฺสํ ยวสฺสฺสนฺติ ๒ ฌายติ เอวเมว
 โข สนฺธ อิเชกฺโขจ ปุริสขพฺงฺโค อรณฺณคโตปิ รุกฺขมฺลคโตปิ
 สฺลฺลวคารคโตปิ กามรคปริยฺญจฺเตน เจตสา วิหฺรติ กามรคปเรเตน
 อุปฺปนฺนสฺส จ กามรคสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ โส
 กามรคํ ยเว อนนฺตรํ ๔ กริตฺวา ฌายติ ปชฺฌายติ นิชฺฌายติ
 อวชฺฌายติ พุยาปาทปริยฺญจฺเตน เจตสา วิหฺรติ .. ถีนมิทฺฐปริยฺญจฺเตน
 เจตสา วิหฺรติ ... อุตฺถจฺจกุกฺกจฺจปริยฺญจฺเตน เจตสา วิหฺรติ ...
 วิจิจฺจฉาปริยฺญจฺเตน เจตสา วิหฺรติ วิจิจฺจฉาปเรเตน อุปฺปนฺนาย จ
 วิจิจฺจฉาย นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ โส วิจิจฺจฉเยว อนนฺตรํ
 กริตฺวา ฌายติ ปชฺฌายติ นิชฺฌายติ อวชฺฌายติ โส ปจฺวิมฺปิ
 นิสฺสาย ฌายติ อาปมฺปิ นิสฺสาย ฌายติ เตชมฺปิ นิสฺสาย
 ฌายติ วายมฺปิ นิสฺสาย ฌายติ อากาसानญฺจายตมฺปิ นิสฺสาย
 ฌายติ วิญฺญาณญฺจายตมฺปิ นิสฺสาย ฌายติ อากิณฺจญฺจายตมฺปิ
 นิสฺสาย ฌายติ เนวสญฺญานาสญฺจายตมฺปิ นิสฺสาย ฌายติ
 อิทโลกมฺปิ นิสฺสาย ฌายติ ปฺรโลกมฺปิ นิสฺสาย ฌายติ ยมิทํ
 ทิฏฺฐํ สฺตํ มุตํ วิญฺจาดํ ปตฺตํ ปรีเยสฺสิตํ อนฺวิจฺริตํ มนสา ตมฺปิ
 นิสฺสาย ฌายติ เอวํ โข สนฺธ ปุริสขพฺงฺคฌายิตํ โหติ ฯ กถญจ
 #๑ โป. ม. ยฺ. พทฺโธ ฯ สพฺพตฺถ เอเสว นโย ฯ ๒ โป. ยวสฺสํ ยวสฺสฺสนฺติ .. ฯ
 #ม. ยฺ. ยวสฺสํ ยวสฺสฺสนฺติ ฯ ๓ โป. กตมสฺสํ ฯ ๔ ม. ยฺ. อนนฺตรํ กริตฺวา ฯ

สนฺธ อานานียฌายิตฺ โหติ ภาโอรฺ หิ สนฺธ อสฺสาชานียโย โทณียา
 พนฺโธ น ยวสฺสํ ยวสฺสสนฺติ ฌายติ ตํ กิสฺส เหตุ ภาทฺรฺสฺส
 หิ สนฺธ อสฺสาชานียสฺส โทณียา พนฺธสฺส เอวํ โหติ ก็ นฺ โข
 มํ อชฺช อสฺสทมฺมสารถิ การณํ การสฺสติ กิมสฺสาหํ ปฏิกโรมีติ
 โส โทณียา พนฺโธ น ยวสฺสํ ยวสฺสสนฺติ ฌายติ ภาโอรฺ หิ
 สนฺธ อสฺสาชานียโย ยถา อึณํ ยถาพนฺธํ ยถา ชานียถาถลึ๑ เอวํ
 ปโตทสฺส อชฺโฆหรณํ สมนฺุปสฺสติ เอวเมว โข สนฺธ ภาโอรฺ v
 ปุริสาชานียโย อรณฺคโคตปี รุกฺขมฺลโคตปี สฺลลวาคารคโคตปี น
 กามราคปริยฺญูจิตน เจตสา วิหฺรติ กามราคปเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ
 กามราคสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ น พยาปาทปริยฺญูจิตน
 เจตสา วิหฺรติ ... น ถินมิทฺฐปริยฺญูจิตน เจตสา วิหฺรติ ... น
 อุทฺฐจจกุกฺกจจปริยฺญูจิตน เจตสา วิหฺรติ ... น วิจิกิจฺฉาปริยฺญูจิตน
 เจตสา วิหฺรติ น วิจิกิจฺฉาปเรเตน อุปฺปนฺนาย จ วิจิกิจฺฉาย นิสฺสรณํ
 ยถาภูตํ ปชานาติ โส เนว ปจฺวี นิสฺสาย ฌายติ น อาปํ
 นิสฺสาย ฌายติ น เตหํ นิสฺสาย ฌายติ น วายํ นิสฺสาย
 ฌายติ น อากาसानญายตนํ นิสฺสาย ฌายติ น วิญฺญาณญายตนํ
 นิสฺสาย ฌายติ น อากิณฺจญายตนํ นิสฺสาย ฌายติ น
 เนวสฺสญานานาสญายตนํ นิสฺสาย ฌายติ น อิชฺโลกํ นิสฺสาย ฌายติ
 น ปฺรโลกํ นิสฺสาย ฌายติ ยมิทํ ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ
 ปฺริเยสฺสิตํ อนุวิจฺริตํ มนสา ตมฺปิ นิสฺสาย น ฌายติ ฌายติ จปน
 #๑ ม. ย. ยถา ชานียถา ถลึ ๑

เอวํ ฌายิณฺจปน สนฺธ ภาทฺริ ปุริสาชานีโย สอิณฺหา เทวา สพุรหฺมกา
สປชาປติกา อารกาว นมสฺสฺสนฺติ

นโม เต ปุริสาชณฺถ นโม เต ปุริสุตฺตม
ยสฺส เตนาภิชานาม ยมฺปิ นิสุสาย ฌายตีติ ๑ ๑

[๒] เอวํ วุตฺเต อายสฺมา สนฺโธ ภควนฺตํ เอตทโวจ กถํ ฌายิ
ปน ภนฺเต ภาทฺริ ปุริสาชานีโย ฌายติ โส เนว ปจฺวี นิสุสาย
ฌายติ น อापํ นิสุสาย ฌายติ น เตชํ นิสุสาย ฌายติ
น วายํ นิสุสาย ฌายติ น อากาसानญายตํ นิสุสาย ฌายติ
น วิญฺญาณญายตํ นิสุสาย ฌายติ น อากิณฺจณฺญายตํ
นิสุสาย ฌายติ น เนวสณฺณานาสณฺญายตํ นิสุสาย ฌายติ
น อิทฺโลกํ นิสุสาย ฌายติ น ปฺรโลกํ นิสุสาย ฌายติ ยมิตํ
ทิกฺขจํ สุตํ มุตํ วิญฺจํ ปตฺตํ ปฺริเยสิตี อนฺุวิจิริตี มนสา ตมฺปิ
นิสุสาย น ฌายติ ฌายติ จปน กถํ ฌายิณฺจปน ภนฺเต ภาทฺริ
ปุริสาชานีโย สอิณฺหา เทวา สพุรหฺมกา สປชาປติกา อารกาว
นมสฺสฺสนฺติ

นโม เต ปุริสาชณฺถ นโม เต ปุริสุตฺตม
ยสฺส เตนาภิชานาม ยมฺปิ นิสุสาย ฌายตีติ ๑ ๑

อิธ สนฺธ ภาทฺริสฺส ปุริสาชานียสฺส ปจฺวียา ปจฺวิสณฺญา วิญฺจตา
โหติ อापสฺมี อาโปสณฺญา วิญฺจตา โหติ เตชสฺมี เตโชสณฺญา
วิญฺจตา โหติ วายสฺมี วาโยสณฺญา วิญฺจตา โหติ อากาसानญายตเน
#๑-๓ ม. ย. ฌายตีติ ๑ ๒ โป. เอวํ โข สพุธ อาชานียฌายิตํ โหติ ๑

อากาसानญายตนสญญา วิภูตา โหติ วิญญาณญายตเน วิญญาณญายตนสญญา
 วิภูตา โหติ อากิญจญายตเน อากิญจญายตนสญญา
 วิภูตา โหติ เนวสญญานาสญญาตเน เนวสญญานาสญญาตตนสญญา
 วิภูตา โหติ อิชโลก อิชโลกสญญา วิภูตา
 โหติ ปรโลก ปรโลกสญญา วิภูตา โหติ ยมัท ทิฏฐัง สุตมุต
 วิญญาตัม ปตตัม ปริเยสิตัม อนุวิจิริตัม มนสา ตตฺราปี สญญา วิภูตา
 โหติ เอวํมายิ โข สนฺธ ภาทฺร ปุริสาชานีโย เนว ปจวี นิสฺสาย
 ฌายติ น อापํ นิสฺสาย ฌายติ น เตชํ นิสฺสาย ฌายติ น
 วายํ นิสฺสาย ฌายติ น อากาसानญายตณํ นิสฺสาย ฌายติ น
 วิญญาณญายตณํ นิสฺสาย ฌายติ น อากิญจญายตณํ นิสฺสาย
 ฌายติ น เนวสญญานาสญญาตณํ นิสฺสาย ฌายติ น อิชโลกํ
 นิสฺสาย ฌายติ น ปรโลกํ นิสฺสาย ฌายติ ยมัท ทิฏฐัง สุตมุต
 มุตมุต วิญญาตัม ปตตัม ปริเยสิตัม อนุวิจิริตัม มนสา ตมฺปิ นิสฺสาย น
 ฌายติ ฌายติ จปน เอวํมายิณฺจปน สนฺธ ภาทฺร ปุริสาชานีโย
 สอินฺหาเทวา สพุรหุมกา สปชาปติกา อารกาว นมฺสฺสนฺติ

นโม เต ปุริสาชญณ นโม เต ปุริสุตฺตม
 ยสฺส เตนาภิชานาม ยมฺปิ นิสฺสาย ฌายตีติ ๑ ฯ

[๒๑๗] ๑๐ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ โมนีวาเป
 ปรีพฺพาชการาเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ
 #๑ ม. ย. ฌายตีติ ฯ

ภทนต์ติ เต ภิกขุ ภควโต ปจฺจสุโสสุ ๗ ภควา เอตทโวจ ตีหิ
ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺนาคโต ภิกขุ อจฺจนตนิฏฺโจ โหติ อจฺจนตโยคกฺเขมี
อจฺจนตพฺรหฺมจารี อจฺจนตปริโยสานโน เสฏฺโจ เทวมนุสฺसानํ
กตเมหิ ตีหิ อเสกฺเขน ๑ สีสกฺขนฺเชน อเสกฺเขน สมาริกฺขนฺเชน
อเสกฺเขน ปญฺญาภฺขนฺเชน อิมหิ โข ภิกขเว ตีหิ ฌมเมหิ
สมณฺนาคโต ภิกขุ อจฺจนตนิฏฺโจ โหติ อจฺจนตโยคกฺเขมี
อจฺจนตพฺรหฺมจารี อจฺจนตปริโยสานโน เสฏฺโจ เทวมนุสฺसानํ ๗

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหิ ฌมเมหิ สมณฺนาคโต ภิกขุ อจฺจนตนิฏฺโจ
โหติ อจฺจนตโยคกฺเขมี อจฺจนตพฺรหฺมจารี อจฺจนตปริโยสานโน เสฏฺโจ
เทวมนุสฺसानํ กตเมหิ ตีหิ อิทธิปาฏิหาริเยน อาเทศนาปาฏิหาริเยน
อนุสาศนึปาฏิหาริเยน อิมหิ โข ภิกขเว ตีหิ ฌมเมหิ สมณฺนาคโต
ภิกขุ อจฺจนตนิฏฺโจ โหติ อจฺจนตโยคกฺเขมี อจฺจนตพฺรหฺมจารี
อจฺจนตปริโยสานโน เสฏฺโจ เทวมนุสฺसानํ ๗

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหิ ฌมเมหิ สมณฺนาคโต ภิกขุ อจฺจนตนิฏฺโจ
โหติ อจฺจนตโยคกฺเขมี อจฺจนตพฺรหฺมจารี อจฺจนตปริโยสานโน เสฏฺโจ
เทวมนุสฺसानํ กตเมหิ ตีหิ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมฺมาจาณฺเณ
สมฺมาวิมุตฺติยา อิมหิ โข ภิกขเว ตีหิ ฌมเมหิ สมณฺนาคโต ภิกขุ
อจฺจนตนิฏฺโจ โหติ อจฺจนตโยคกฺเขมี อจฺจนตพฺรหฺมจารี
อจฺจนตปริโยสานโน เสฏฺโจ เทวมนุสฺसानํ ๗

#๑ ม. ย. สัพพตฺถ วาเรสุ อเสเขน ๗

ทวิหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อจฺจนฺตนิฏฺโฐ โหติ
อจฺจนฺตโยคกฺขเมหิ อจฺจนฺตพฺรหฺมจารี อจฺจนฺตปริโยสํโน เสฏฺโฐ
เทวมนุสฺसानํ กตเมหิ ทวิหิ วิชฺชาย จรณฺน อิมหิ โข ภิกขเว
ทวิหิ ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อจฺจนฺตนิฏฺโฐ โหติ อจฺจนฺตโยคกฺขเมหิ
อจฺจนฺตพฺรหฺมจารี อจฺจนฺตปริโยสํโน เสฏฺโฐ เทวมนุสฺसानํ
พฺรหฺมณาเปสํ ภิกขเว สนฺงกฺมาเรณ คาทา ภาสิตา

ขตฺติโย เสฏฺโฐ ชเนตฺสมี เย โคตฺตปฏฺฐิตาริโน

วิชฺชาจรณสมปฺนโน โส เสฏฺโฐ เทวมานุเสติ ฯ

สา โข ปเนสํ ภิกขเว [๑] สนฺงกฺมาเรณ คาทา สุกฺคิตา โน ทฺกุคฺคิตา
[๒] สุกฺกาสิตา โน ทฺพฺภาสิตา อตฺถสยฺหิตา โน อนตฺถสยฺหิตา อนุมฺตา
มยา อหํ ภิกขเว เอวํ วทามิ

ขตฺติโย เสฏฺโฐ ชเนตฺสมี เย โคตฺตปฏฺฐิตาริโน

วิชฺชาจรณสมปฺนโน โส เสฏฺโฐ เทวมานุเสติ ฯ

นิสฺสายวฺกฺโก ๑ ปจฺโม ฯ

ตฺสฺสทฺททานํ ๔

กิมตฺถิยา ๕ เจตนา ตโย อฺปนฺนิสา พุยฺสเนน ๖ จ

สญฺญามนสิกาโร เสกฺโข โมรฺนิวาปเนน จ ๗ ฯ

#๑ ยฺ. พฺรหฺมณา ฯ ๒ ม. คาทา ภาสิตา ... ฯ ๓ นิสฺสายวฺกฺโกติปิ ปาโจ ฯ

#๔ ตฺสฺสทฺททานนฺติปิ ปาโจ ฯ ๕ โป. กิมตฺถิ ฯ ๖ โป. พุยฺสเน ฯ ๗ ม. เทว สญฺญา

#มนสิกาโร สทฺโธ โมรฺนิวาปกนฺติ ฯ ยฺ. สญฺญามนสิการา เสโข โมรฺนิวาปเนน จาติ ฯ

ทศขุททิกะ

[๒๑๘] ๑๑ เอกัง สมยํ ภควา สกฺเกสุ วิหฺรติ กปฺลิตฺถสฺมิมิ
 นิโครธารามे ๑ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขุ ภควโต
 จีวรกมฺมํ กโรนฺติ นิฏฺฐิตจิวโร ภควา เตมาสจฺเจเยน จาริกํ
 ปกฺกมิตฺถสฺสตีติ ๑ อสฺโสสี โข มหानาโม สกฺโก สมฺพหุลา กิร ภิกฺขุ
 ภควโต จีวรกมฺมํ กโรนฺติ นิฏฺฐิตจิวโร ภควา เตมาสจฺเจเยน จาริกํ
 ปกฺกมิตฺถสฺสตีติ อถ โข มหानาโม สกฺโก เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
 อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิตฺถิ เอกมฺนฺตํ
 นิสินฺโน โข มหानาโม สกฺโก ภควนฺตํ เอตทวโจ สุตเมตํ ฆนฺเต๔
 สมฺพหุลา กิร ภิกฺขุ ภควโต จีวรกมฺมํ กโรนฺติ นิฏฺฐิตจิวโร ภควา
 เตมาสจฺเจเยน จาริกํ ปกฺกมิตฺถสฺสตีติ เตสํ โน ฆนฺเต นานาวิหาเรหิ
 วิหฺรติ เถน วิหาเรน วิหาตพฺพนฺติ ๑ สาธุ สาธุ มหานามเอตํ โข
 มหานาม ตุมฺหากํ ปฏฺฐิรूपํ กุลปฺตฺตานํ ยํ ตุมฺเห ตถาคตํ
 อุปสงฺกमितฺวา ปุจฺเจยฺยถ เตสํ โน ฆนฺเต นานาวิหาเรหิ วิหฺรติ เถน
 วิหาเรน วิหาตพฺพนฺติ สทฺธโร โข มหานาม อาราชโก โหติ โน
 อสทฺธโร อารทฺธวิริโย อาราชโก โหติ โน กุสฺสิตो อุปฏฺฐิตสฺสตี
 อาราชโก โหติ โน มุฏฺฐสฺสตี สสมาหิตอ อาราชโก โหติ โน
 อสมาหิตอ ปญฺญวา อาราชโก โหติ โน ทุปฺปญฺญโธ อิมฺสุ
 โข ตฺวํ มหานาม ปญฺจสุ ฐมฺเมสุ ปตฺติฏฺฐาย ฆ ฐมฺเม อุตฺตริ
 ภาเวยฺยาสี อธิ ตฺวํ มหานาม ตถาคตํ อนุสฺสเรยฺยาสี อิติปิ โส

ภควา อรหิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทู
อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानิ พุทฺโธ ภควาติ ยสฺมี
มหานาม สมเย อริยสาวโก ตถาคตํ อนุสฺสรติ เนวสฺส ตสฺมี
สมเย รากปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ
น โมหปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ
โหติ ตถาคตํ อารพฺภ อชฺชคตจิตฺโต โข ปน มหานาม อริยสาวโก
ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ ลภติ ฌมฺมุปสฺสยหิตํ ปามุชฺช
ปมฺพิตสฺส ปีติ ชายติ ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมภฺติ ปสฺสทฺธกาโย
สุขํ เวทียติ สฺขินโน จิตฺตํ สมาริยติ อัย วุจฺจติ มหานาม
อริยสาวโก วิสมกตาย ปชาย สมปฺปตฺโต วิหริติ สพฺยาปชฺฌาย
ปชาย อพฺยาปชฺฌ วิหริติ ฌมฺมโสตสมฺมาปนฺโน พุทฺธานุสฺสตี ภาเวติ ฯ

ปฺน จปริ ตฺวํ มหานาม ฌมฺมํ อนุสฺสเรยฺยาสิ สุวากฺขาโต
ภควตา ฌมฺโม สนฺทิกฺขิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ๑ ปจฺจตฺตํ
เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ ยสฺมี มหานาม สมเย อริยสาวโก ฌมฺมํ
อนุสฺสรติ เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น
โทสปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ
อชฺชคตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ ฌมฺมํ อารพฺภ อชฺชคตจิตฺโต โข
ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ ลภติ
ฌมฺมุปสฺสยหิตํ ปามุชฺช ปมฺพิตสฺส ปีติ ชายติ ปีติมนสฺส กาโย
ปสฺสมภฺติ ปสฺสทฺธกาโย สุขํ เวทียติ สฺขินโน จิตฺตํ สมาริยติ
#๑ ม. โอปนยิโก ฯ

อัย วุจติ มหานาม อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย สมปุตโต
วิหริติ สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺโฌ วิหริติ ฌมฺมโสตสฺมาปฺนโน
ฌมฺมานุสฺสตี ภาเวติ ฯ

ปฺน จปฺริ ตฺวํ มหานาม สงฺฆํ อนุสฺสเรยฺยาสิ สุปฺปฏิปฺนโน
ภควโต สวากสงฺโฆ อชฺชุปฺปฏิปฺนโน ภควโต สวากสงฺโฆ ฌายปฺปฏิปฺนโน
ภควโต สวากสงฺโฆ สามิจิปปฺปฏิปฺนโน ภควโต สวากสงฺโฆ ยทิทํ จตฺตาริ
ปฺริสยฺกานิ อฏฺฐ ปฺริสฺปฺกคฺคา เอส ภควโต สวากสงฺโฆ อาหุเนยฺโย
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนุตฺตริ ปฺนฺณณฺกเขตฺตํ โลกสฺสชาติ
ยสฺมี มหานาม สมเย อริยสาวโก สงฺฆํ อนุสฺสรตี เนวสฺส
ตสฺมี สมเย รากปฺริยฺภูจิตฺติ จิตฺตํ โหติ น โทสปฺริยฺภูจิตฺติ จิตฺตํ
โหติ น โมหปฺริยฺภูจิตฺติ จิตฺตํ โหติ อชฺชุกตเมวสฺส ตสฺมี สมเย
จิตฺตํ โหติ สงฺฆํ อารพฺภ อชฺชุกตจิตฺโต โข ปน มหานาม อริยสาวโก
ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ ลภติ ฌมฺมปฺสณฺหิตํ ปามุชฺชํ
ปมฺมุทิตสฺส ปิตี ชายติ ปิติมนฺสฺส กายิ ปสฺสสมฺภติ ปสฺสทฺฐกาโย
สฺขํ เวทียติ สฺขิโน จิตฺตํ สมาริยติ อัย วุจติ มหานาม
อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย สมปุตโต วิหริติ สพฺยาปชฺฌาย
ปชาย อพฺยาปชฺโฌ วิหริติ ฌมฺมโสตสฺมาปฺนโน สงฺฆมานุสฺสตี ภาเวติ ฯ

ปฺน จปฺริ ตฺวํ มหานาม อตฺตโน สีลานิ อนุสฺสเรยฺยาสิ อชฺฌทานิ
อจฺฉิทฺทานิ อสพฺลานิ อกมฺมาสถานิ ภูชิสฺสถานิ วิญฺญปฺสณฺจฺจานิ อปฺรามฺญฺจฺจานิ
สมาริสิวตฺตนิกานีติ ๑ ยสฺมี มหานาม สมเย อริยสาวโก สีลํ อนุสฺสรตี
#๑ ม. อิตฺิสทฺโท นตฺถิ ฯ

เนวสุส ตสฺมี สมเย รากปริยญฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยญฺจิตฺ
จิตฺตํ โหติ น โมหปริยญฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ อุชฺศตเมวสุส ตสฺมี
สมเย จิตฺตํ โหติ สีลํ อารพฺภ อุชฺศตจิตฺโต โข ปน มหानาม
อริยสาวโก ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ชมฺมเวทํ ลภติ ชมฺมุปสณฺหิตํ
ปามุชฺชํ ปมฺพิตฺตสฺส ปีติ ชายติ ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสสมฺภติ
ปสฺสทุชฺคกาโย สฺขํ เวทียติ สฺขินโน จิตฺตํ สมာธียติ อัย วุจฺจติ มหานาม
อริยสาวโก วิสมกตาย ปชาย สมปฺปตฺโต วิหริติ สพฺยาปชฺฌาย
ปชาย อพฺยาปชฺฌโณ วิหริติ ชมฺมโสตสฺมาปฺนโน สีลานุสฺสตี ภาเวติ ฯ

ปฺน จปริ ตฺวํ มหานาม อตฺตโน จาคิ อนุสฺสเรยฺยาสิ ลากา
วต เม สุตฺทุชฺ วัต เม โยหิ มจฺเจรฺมลปริยญฺจิตฺตาย ปชาย
วิกตมฺลมจฺเจเรณ เจตฺสา อการิ อชฺฌาวสามิ มุตฺตจาโก ปยตฺปาณิ ๑
โวสฺสคฺครโต ยาจโยโก ทานสํวิภาครโตติ ยสฺมี มหานาม สมเย
อริยสาวโก จาคิ อนุสฺสรติ เนวสุส ตสฺมี สมเย รากปริยญฺจิตฺ จิตฺตํ
โหติ น โทสปริยญฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยญฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ
อุชฺศตเมวสุส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ จาคิ อารพฺภ อุชฺศตจิตฺโต โข
ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ชมฺมเวทํ ลภติ
ชมฺมุปสณฺหิตํ ปามุชฺชํ ปมฺพิตฺตสฺส ปีติ ชายติ ปีติมนสฺส กาโย
ปสฺสสมฺภติ ปสฺสทุชฺคกาโย สฺขํ เวทียติ สฺขินโน จิตฺตํ สมာธียติ อัย
วุจฺจติ มหานาม อริยสาวโก วิสมกตาย ปชาย สมปฺปตฺโต วิหริติ
สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌโณ วิหริติ ชมฺมโสตสฺมาปฺนโน
#๑ ไป. ม. ปยตฺปาณิ ฯ

จากานุสสติ ภาเวติ ฯ

ปุณ จปรี คุวั มหานาม เทวดา อนุสฺสเรยยาสิ สฺนฺติ เทวา
 จากุมมหาราชิกา สฺนฺติ เทวา ดาวตีสา สฺนฺติ เทวา ยามา สฺนฺติ
 เทวา ตุสิตา สฺนฺติ เทวา นิมฺมานรติโน สฺนฺติ เทวา ปรนิมฺมิตวสฺวตฺติโน
 สฺนฺติ เทวา พุรหมกายิกา สฺนฺติ เทวา ตตฺตฺตริ ๑ ยถารูปาย สทฺธาย
 สมฺนฺนาคตา ตา เทวดา อิโต จูตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา ๒ มยฺหฺมปี ตถารูปา
 สทฺธา สํวิชฺชติ ยถารูเปณ สีเลน สมฺนฺนาคตา ตา เทวดา อิโต จูตา ตตฺถ
 อุปฺปนฺนา มยฺหฺมปี ตถารูปํ สีลํ สํวิชฺชติ ยถารูเปณ สุเตน สมฺนฺนาคตา
 ตา เทวดา อิโต จูตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา มยฺหฺมปี ตถารูปํ สุตํ
 สํวิชฺชติ ยถารูเปณ จาเคน สมฺนฺนาคตา ตา เทวดา อิโต จูตา
 ตตฺถ อุปฺปนฺนา มยฺหฺมปี ตถารูโป จาโค สํวิชฺชติ ยถารูปาย
 ปรุณฺวาย สมฺนฺนาคตา ตา เทวดา อิโต จูตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา
 มยฺหฺมปี ตถารูปา ปรุณฺวา สํวิชฺชติติ ยสฺมี มหานาม สมเย
 อริยสาวโก อคฺคฺตโน จ ตาสนฺจ เทวตานํ สทฺธณฺจ สีลณฺจ สุตณฺจ
 จาณฺจ ปรุณฺณณฺจ อนุสฺสรติ เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปรียุญฺจิตํ จิตฺตํ
 โหติ น โทสปรียุญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปรียุญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ
 อชฺชกตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ เทวดา อารพฺภ อชฺชกตจิตฺโต
 โข ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ อคฺคฺตเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ
 ลภติ ฌมฺมุปฺสณฺหิตํ ปามุชฺชํ ปมฺุทิตสฺส ปีติ ชายติ ปีติมนสฺส
 กาโย ปสฺสมภฺติ ปสฺสทฺธกาโย สฺจ เวทียติ สฺจโน จิตฺตํ สมာธียติ
 #๑ โป. ม. ยฺ. ตตฺตฺตริ ฯ ๒ โป. ยฺ. อุปฺปนฺนา ฯ ม. ตตฺถอุปฺปนฺนา ฯ สพฺพตฺถ
 #เอวํ ฌาตพฺพิ ฯ

อัย วุจฺจติ มหานาม อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย สมปฺปตฺโต
วิหฺรติ สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺโฌ วิหฺรติ ฌมฺมโสตฺตมาปฺนโน
เทวตานุสฺสตี ภาเวตีติ ฯ

[๒๑๕] ๑๒ เอกํ สมยํ ภควา สกฺเกสุ วิหฺรติ กปฺลิตฺตฺตฺตฺตฺมึ
นิโครธารามे ฯ เตน โข ปน สมเยน มหานาโม สกฺโก คิถานา วุจฺจติโต
โหติ อจิรวุจฺจติโต เกลณฺญา ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลลา
ภิกฺขุ ภควโต จีวรกมฺมํ กโรนฺติ นิฏฺฐิตจิวโร ภควา เตมาสจฺเจเยน
จาริกํ ปกฺกมิตฺตฺตีติ ฯ อสฺสโสลี โข มหานาโม สกฺโก สมฺพหฺลลา
กิร ภิกฺขุ ภควโต จีวรกมฺมํ กโรนฺติ นิฏฺฐิตจิวโร ภควา
เตมาสจฺเจเยน จาริกํ ปกฺกมิตฺตฺตีติ อถ โข มหานาโม สกฺโก เยน
ภควา เตนฺปสฺงกมฺมิ อฺปสฺงกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ
นีสีหิ เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข มหานาโม สกฺโก ภควนฺตํ เอตทโวจ
สฺตเมตํ ฆนฺเต สมฺพหฺลลา กิร ภิกฺขุ ภควโต จีวรกมฺมํ กโรนฺติ
นิฏฺฐิตจิวโร ภควา เตมาสจฺเจเยน จาริกํ ปกฺกมิตฺตฺตีติ เตสํ โน
ฆนฺเต นานาวิหาเรหิ วิหฺรตฺ เกน วิหาเรน วิหาตพฺพนฺติ ฯ สาธุ สาธุ
มหานาม เอตํ โข มหานาม ตฺมฺหากํ ปฏฺฐิรूपํ กุลปฺตฺตฺตฺตํ ยํ ตฺมฺเมห
ตถาคตํ อฺปสฺงกมิตฺวา ปุจฺเจยฺยาถ เตสํ โน ฆนฺเต นานาวิหาเรหิ
วิหฺรตฺ เกน วิหาเรน วิหาตพฺพนฺติ สทฺธฺโง โข มหานาม อาราชโก
โหติ โน อสทฺธฺโง อารทฺธฺวิริโย อาราชโก โหติ โน กุสฺสีโต
อฺปฏฺฐิตสฺสตี อาราชโก โหติ โน มุฏฺฐสฺสตี สมหาหิตฺโต อาราชโก

โหติ โน อสมาทิโต ปญญา อาราทโก โหติ โน พุပ္ปญโย
อิมสุ โข ตูว์ มหานาม ปญจสุ ฌมเมสุ ปติญจาย ฉ ฌมเม อุตตรี
ภาเวยยาสิ อธิ ตูว์ มหานาม ตถาคคิ อญฺสฺสเรยยาสิ อิติปิ โส
ภควา ๗เป๗ สตุธา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ ยสฺมี มหานาม
สมเย อริยสาวโก ตถาคคิ อญฺสฺสเรติ เนวสฺส ตสฺมี สมเย
ราคปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น
โมหปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชุตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ
ตถาคคิ อารพฺภ อชฺชุตจิตฺโต โข ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ
อตุถเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ ลภติ ฌมฺมุปสฺสหิตํ ปามุชฺชํ ปมฺพิตสฺส
ปีติ ชาติ ปิติมฺนสฺส กาโย ปสฺสมภฺติ ปสฺสทฺธกาโย สฺขํ
เวทียติ สฺขินิ จิตฺตํ สฺมาธิยติ อิมํ โข ตูว์ มหานาม
พุทฺธานุสฺสตี กจฺจนฺโตปิ ภาเวยยาสิ จิตฺตํ ภาเวยยาสิ นิสินฺโนปิ
ภาเวยยาสิ สฺยานิ ภาเวยยาสิ กมฺมฺนฺตํ อธิญฺจหนฺโตปิ ภาเวยยาสิ
ปฺคฺตสมฺพาทสฺสนํ อชฺชวาทสนฺโตปิ ภาเวยยาสิ ๗ ปฺน จปริ ตูว์ มหานาม
ฌมฺมํ อญฺสฺสเรยยาสิ ... สจฺจํ อญฺสฺสเรยยาสิ ... อตุตฺโน สีลานิ
อญฺสฺสเรยยาสิ ... อตุตฺโน จาคิ อญฺสฺสเรยยาสิ ... เทวตา
อญฺสฺสเรยยาสิ สฺนฺติ เทวา จาคุมฺมหาราชิกา สฺนฺติ เทวา ... ตพฺพตฺตริ
ยถารูปาย สทฺธราช สมนฺนาคตา ตา เทวตา อิติ จุตฺตา ตตุถ อูปฺปนฺนา
มยฺหมปิ ตถารูปา สทฺธา สวิชฺชติ ยถารูปเณ สีเลน ... สฺเตน ...
จาเคน ... ปญฺญา สมนฺนาคตา ตา เทวตา อิติ จุตฺตา ตตุถ

อุปปนุณา มยุมหิปี ตถารูปา ปณฺญา สัมวิชชตีติ ยสฺมี มหานาม
สมเย อริยสาวโก อตฺตโน จ ตาสนฺจ เทวตานํ สทฺธณฺจ สีลณฺจ
สุตฺตณฺจ จาคณฺจ ปณฺณณฺจ อนุสฺสรตี เนวสฺส ตสฺมี สมเย
ราคปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น
โมหปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ
เทวตา อารพฺภ อชฺชคตจิตฺโต โข ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ
อตุลเวทํ ลภติ ชมฺมเวทํ ลภติ ชมฺมุปลสฺสหิตํ ปามุชฺชํ ปมฺุทิตสฺส
ปีติ ชายติ ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมภฺติ ปสฺสทฺธกาโย สฺขํ เวทียติ
สุจฺชีโน จิตฺตํ สมာชฺชียติ อิมํ โข ตฺวํ มหานาม เทวตานุสฺสตี
คจฺจนฺโตปี ภาเวยฺยาสี จิโตปี ภาเวยฺยาสี นิสินฺโนปี ภาเวยฺยาสี
สยาโนปี ภาเวยฺยาสี กมฺมนฺตํ อธิญฺจหนฺโตปี ภาเวยฺยาสี
ปฺุคฺตสมฺพาธสยฺนํ อชฺชฉาวสนฺโตปี ภาเวยฺยาสีตี ๑

[๒๒๐] ๑๑ เอกํ สมยํ ภควา สกฺกเกสุ วิหริตี กปีลวตฺถุสฺมี
นิโครฺชารามे ๑ เตน โข ปน สมเยน ภควา สาวตฺถิยํ วสฺสาวาสํ
อุปกฺคนฺตฺกามา โหติ ๑ อสฺโสสี โข นนฺทียो สกฺโก ภควา กิร
สาวตฺถิยํ วสฺสาวาสํ อุปกฺคนฺตฺกามาติ อถ โข นนฺทียสฺส สกฺกสฺส
เอตทโหสี ยนฺนุณาหํปี สาวตฺถิยํ วสฺสาวาสํ อุปกฺคจฺเจยฺยํ ตตฺถ
กมฺมนฺตลฺยเจว อธิญฺจหิสฺสามิ ภควนฺตลฺยจ ลจฺฉามิ กาเลน กาลํ
ทสฺสนายาติ ๑ อถ โข ภควา สาวตฺถิยํ วสฺสาวาสํ อุปกฺคจฺฉิ ๑ ๑
นนฺทียोปี โข สกฺโก สาวตฺถิยํ วสฺสาวาสํ อุปกฺคจฺฉิ ตตฺถ กมฺมนฺตลฺยเจว
#๑ โป. ย. อุปกฺคจฺฉิ ๑

อธิฏฐาย ๑ ภควนตญจ ลจจติ ๒ กาเลน กาลัม ทสสนาย ๑ เตน โข
ปน สมเยน สมพหุลา ภิกขุ ภควโต จีวรกมมัม กโรนติ นิฏฐิตจีวโร
ภควา เตมาสจเยน จาริกัม ปกุกมิสฺสตีติ ๑ อสฺโสสิ โข นนฺทियो
สกุโก สมพหุลา กิร ภิกขุ ภควโต จีวรกมมัม กโรนติ
นิฏฐิตจีวโร ภควา เตมาสจเยน จาริกัม ปกุกมิสฺสตีติ อถโย
นนฺทियो สกุโก เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตัม
อภิวาเตตฺวา เอกมนฺตัม นิสฺสีทิ เอกมนฺตัม นิสฺสินฺโน โข นนฺทियो สกุโก
ภควนฺตัม เอตทวโจ สุตเมตฺตัม ภนฺเต สมพหุลา กิร ภิกขุ ภควโต
จีวรกมมัม กโรนติ นิฏฐิตจีวโร ภควา เตมาสจเยน จาริกัม
ปกุกมิสฺสตีติ เตสฺส โน ภนฺเต นานาวิหารเอหิ วิหฺรตฺตัม เกน วิหารเณ
วิหาตพฺพนฺติ ๑ สาธุ สาธุ นนฺทिय เอตฺตัม โข นนฺทिय ตุมฺหากัม
ปฏฺฐีรูปํ กุลปฺตฺตานํ ยัม ตุมฺเห ตถาคตฺตัม อุปสงฺกมิตฺวา ปุจฺเจยฺยถ
เตสฺส โน ภนฺเต นานาวิหารเอหิ วิหฺรตฺตัม เกน วิหารเณ วิหาตพฺพนฺติ
สทฺุโร โข นนฺทिय อาราชโก โหติ โน อสทฺุโร สึลฺวา อาราชโก
โหติ โน ทุสฺสีโล อารทฺุรวิโร อาราชโก โหติ โน กุสึโต
อุปฺภูจิตฺตติ อาราชโก โหติ โน มฺภูจฺสฺสตีติ สฺมาหิตฺวา อาราชโก
โหติ โน อสฺมาหิตฺวา ปญฺณฺวา อาราชโก โหติ โน ทุปฺปญฺโล
อิมฺสฺส โข เต นนฺทिय จสฺส ชมฺเมสฺส ปตฺติฏฺฐาย ปญฺจสฺส ชมฺเมสฺส
อชฺฉตฺตัม สตีติ อุปฺภูจฺเปตฺตพฺพา ๓ อธิ ตุมฺ นนฺทिय ตถาคตฺตัม อนุสฺสเรยฺยาสี
อิตฺตีปี โส ภควา อรหํ สฺมมาสมฺพุทฺุโร วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต
#๑ ม. ย. อธิฏฐาสี ๑ ๒ ม. ย. ลภี ๑ ๓ ม. สพฺพตฺถ วาเรสฺส อุปฺภูจฺาเปตฺตพฺพา ๑

โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมมสารถิ สตฺธา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ
อิติ โข เต นนฺทिय ตถาคํ อารพฺภ อชฺฉตฺตํ สติ อุปฺภุจเปตพฺพา ฯ

ปุณ จปฺริ ตฺวํ นนฺทिय ฌมฺมํ อนุสฺสเรยฺยาสิ สุวากฺขาโต ภควตา
ฌมฺโม สนฺทิกฺโข อกาลิกฺโข เอหิปสฺสิกฺโข โอปนยิกฺโข ปจฺจตฺตํ
เวทิตพฺโพ วิญญูหิตี อิติ โข เต นนฺทिय ฌมฺมํ อารพฺภ อชฺฉตฺตํ
สติ อุปฺภุจเปตพฺพา ฯ

ปุณ จปฺริ ตฺวํ นนฺทिय กลฺยาณมิตฺเต อนุสฺสเรยฺยาสิ ลาภา วต เม
สุทฺธํ วต เม ยสฺส [๑] กลฺยาณมิตฺตา อนุกมฺปกา อตฺถกามา
โธวาทกา อนุสาสกาติ อิติ โข เต นนฺทिय กลฺยาณมิตฺเต อารพฺภ
อชฺฉตฺตํ สติ อุปฺภุจเปตพฺพา ฯ

ปุณ จปฺริ ตฺวํ นนฺทिय อตฺตโน จาคํ อนุสฺสเรยฺยาสิ ลาภา
วต เม สุทฺธํ วต เม โยหิ มจฺเจรณมลปริยฺญูจิตาย ปชาย
วิกตมตมจฺเจเรน เจตสา อการํ อชฺฉาวสามิ มุตฺตจาโค ปยตปาณิ
โวสฺสคฺครโต ยาจโยโค ทานสํวิภาครโตติ อิติ โข เต นนฺทिय จาคํ
อารพฺภ อชฺฉตฺตํ สติ อุปฺภุจเปตพฺพา ฯ

ปุณ จปฺริ ตฺวํ นนฺทिय เทวตา อนุสฺสเรยฺยาสิ ยา ตา ๒ เทวตา
อติกฺกมฺเมว กพฺพีการภฺกฺขานํ ๓ เทวตานํ สหพฺยตํ อณฺณตรํ มโนมฺยํ
กายํ อุปฺปนฺนา ตา กรณฺมียํ อตฺตโน น สมนุสฺสฺสนฺติ กตฺถสฺส วา
ปฺฏิจฺจยํ เสยฺยถาปี นนฺทिय ภิกฺขุ อสมยวิมฺุตโต อกรณฺมียํ อตฺตโน
น สมนุสฺสฺสติ กตฺถสฺส วา ปฺฏิจฺจยํ เอวเมว โข นนฺทिय ยา ตา
#๑ ม. ย. เมสทฺโท ทิสฺสตี ฯ ๒ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๓ ม. กพฺพีการาหารภฺกฺขานํ ฯ

เทวดา อติกมุเมว กพพีการภกขานัน เทวานัน สหพยตี อณฺณตรัม
มโนมยํ กายํ อุปนฺนา ตา กรณียํ อตุตโน น สมฺนุปลฺสนฺติ
กตฺสฺส วา ปฏิจฺจนฺติ อิติ โข เต นนฺทีย เทวดา อารพฺภ อชฺฌตฺตี
สตี อุปลฺกฺชเปตพฺพา อิมฺหิ โข นนฺทีย เอกาทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
อริยสวโก ปชฺหเตว ปาปเก อกฺุสเล ฐมฺเม น อุปาทียตี
เสยฺยถาปี นนฺทีย กุมฺโภ นิกฺกฺชฺโซ โน วนฺตี ปจฺจามสตี ๑ เสยฺยถาปี
นนฺทีย ตินฺนา อกฺุติ มฺตุโต ทฺทฺยเวยว กจฺจตี โน ททฺธํ ปจฺจทวตฺตตี
เอวเมว โข นนฺทีย อิมฺหิ เอกาทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
อริยสวโก ปชฺหเตว ปาปเก อกฺุสเล ฐมฺเม น อุปาทียตีติ ฯ

[๒๒๑] ๑๔ อตฺโง อายสฺมา สฺฐตี สทฺเชน ภิกฺขุณา สทฺธิเณ
ภควา เตนฺุปลฺสงฺกมิ อุปลฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตี อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตี
นีสีตี ฯ เอกมฺนฺตี นิสินฺนํ โข อายสฺมฺนฺตี สฺฐตี ภควา เอตทวโจ
โก นาม อยํ สฺฐตี ภิกฺขุตี ฯ สทฺโธ นามายํ ภนฺเต ภิกฺขุ สทฺธสฺส ๒
อุปาสกสฺส ปฺตุโต สทฺธา อการสฺมา อนการียํ ปพฺพชิตฺตี ฯ กจฺจิ
ปนายํ สฺฐตี สทฺโธ ภิกฺขุ สทฺธสฺส อุปาสกสฺส ปฺตุโต สทฺธา
อการสฺมา อนการียํ ปพฺพชิตฺ สนฺทิสฺสตี สทฺธาปทานสฺสูตี ฯ เอตฺสฺส
ภควา กาโล เอตฺสฺส สฺกตฺ กาโล ภควา สทฺธสฺส สทฺธาปทานานิ
ภาสฺยฺย อิทานานํ ชานิสฺสามิ ยตี วา อยํ ภิกฺขุ สนฺทิสฺสตี
สทฺธาปทานสฺสู ยตี วา โนตี ฯ เตนฺหิ สฺฐตี สฺฐนาหิ สทฺธกํ
มนสิทโรหิ ภาสิสฺสามิตี ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา สฺฐตี ภควโต
#๑ ม. ย. ปจฺจามตี ฯ ๒ ม. สทฺตฺตฺสฺส ฯ อิตฺ ปรี เอวํ ฅาตพฺพํ ฯ

ปจฺจสุโสสี ฯ ภควา เอตทโวจ อีธ สุญฺติ ภิกฺขุ สีลวา โหติ
ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ อจฺจารโคจรสมฺปนฺโน อณฺมตฺเตสุ วชฺเชสุ
ภยทสฺสาวิ สมาทาย สีกฺขติ สีกฺขาปเทสุ ยมฺปิ สุญฺติ ภิกฺขุ สีลวา
โหติ ฯเปฯ สมาทาย สีกฺขติ สีกฺขาปเทสุ อิทมฺปิ สุญฺติ สทฺธสฺส
สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปริ สุญฺติ ภิกฺขุ พหุสฺสูโต โหติ สุตฺถโร สุตฺตสนฺนิจโย
เย เต ชมฺมา อาทิกฺลฺยาณา มชฺฌกฺลฺยาณา ปรีโยसानกฺลฺยาณา สาคฺถํ
สพฺพณฺชนํ เกวลปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธํ พุรหฺมจริยํ อภิวัตฺนติ ตถารูปาสฺส
ชมฺมา พหุสฺสูตา โหนฺติ ชตา วจฺสา ปรีจิตฺตา มนฺसानุเปกฺขิตฺตา ทิฏฺฐิยา
สุปฺปฏฺวิวิทฺธา ยมฺปิ สุญฺติ ภิกฺขุ พหุสฺสูโต โหติ ฯเปฯ ทิฏฺฐิยา
สุปฺปฏฺวิวิทฺธา อิทมฺปิ สุญฺติ สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปริ สุญฺติ ภิกฺขุ กฺลฺยาณมิตฺโต โหติ กฺลฺยาณสหาโย
กฺลฺยาณสมฺปวงฺโก ยมฺปิ สุญฺติ ภิกฺขุ กฺลฺยาณมิตฺโต โหติ
กฺลฺยาณสหาโย กฺลฺยาณสมฺปวงฺโก อิทมฺปิ ๑ สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปริ สุญฺติ ภิกฺขุ สุวโจ โหติ โสวจฺสุตฺตกรณฺเหหิ ชมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ขโม ปทกฺขิณฺคคาหิ อฺนุสาสนึ ยมฺปิ สุญฺติ ภิกฺขุ
สุวโจ โหติ โสวจฺสุตฺตกรณฺเหหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ขโม
ปทกฺขิณฺคคาหิ อฺนุสาสนึ อิทมฺปิ สุญฺติ สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปริ สุญฺติ ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สพุรหฺมจารินฺนํ อฺจฺจาวจานิ
กึกรณฺิยานิ ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนฺลโส ตตฺตฺรฺปายาย วิมฺสาย
#๑ ม. เอตฺถนฺตเร สุญฺตีติ ทิสฺสติ ฯ

สมนฺนาคโต อลํ กาคุํ อลํ สํวึชาตุํ ยมฺปิ สุญฺติ ภิกฺขุ ยานิ ตานิ
สพฺรหฺมจารีณํ ฯเปฯ อลํ กาคุํ อลํ สํวึชาตุํ อิทมฺปิ สุญฺติ
สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปริํ สุญฺติ ภิกฺขุ ฌมฺมกาโม โหติ ปิยสมฺมทาหาโร
อภิฌมฺเม อภิวิเนเย อุพฺพารปามุชฺโช ยมฺปิ สุญฺติ ภิกฺขุ ฌมฺมกาโม โหติ
ปิยสมฺมทาหาโร อภิฌมฺเม อภิวิเนเย อุพฺพารปามุชฺโช อิทมฺปิ สุญฺติ
สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปริํ สุญฺติ ภิกฺขุ อารทฺธวึริโย วิหฺรติ อุกฺสลาณํ ฌมฺมานํ
ปหานาย กุสลาณํ ฌมฺมานํ อุปสมฺมปทาย ฌามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺฐโร
กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ยมฺปิ สุญฺติ ภิกฺขุ อารทฺธวึริโย วิหฺรติ ฯเปฯ
อิทมฺปิ สุญฺติ สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปริํ สุญฺติ ภิกฺขุ จตฺตุนํ ฌานานํ อากิเจตฺติกานํ
ทิกฺขุฌมฺมสุวิหารานํ นิกามลาภิํ โหติ อภิจฺจลาภิํ อกสิรลาภิํ
ยมฺปิ สุญฺติ ภิกฺขุ จตฺตุนํ ฌานานํ อากิเจตฺติกานํ ทิกฺขุฌมฺมสุวิหารานํ
นิกามลาภิํ โหติ อภิจฺจลาภิํ อกสิรลาภิํ อิทมฺปิ สุญฺติ สทฺธสฺส
สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปริํ สุญฺติ ภิกฺขุ อนเนกวิหิตํ ปุพฺพเพณิวาสํ อนุสฺสฺรติ
เสยฺยถิํ เอกมฺปิ ชาตี เทวปิ ชาติโย ติสฺโสปี ชาติโย จตฺสฺโสปี
ชาติโย ปญฺจปิ ชาติโย ทสฺปิ ชาติโย วิสฺมปิ ชาติโย ตีสฺมปิ ชาติโย
จตฺตาฬิสมฺปิ ชาติโย ปญฺญาสมฺปิ ชาติโย ชาตีสตฺมปิ ชาตีสหสฺสมฺปิ
ชาตีสตฺสหสฺสมฺปิ อนเนเกปิ สํวฺภูฏกปฺเป อนเนเกปิ วิวฺภูฏกปฺเป

อนนเกปี สัฏฐวิภูฏกปเป อมุตราสี เอว์นาโม เอว์โคตุโต
เอว์ฉโน เอว์มาหาโร เอว์สุททุกขปฏิสัเวที เอว์มายุปริยโนโต โส
ตโตจโต อมุตฺร อุทปาที ตตราปาสี เอว์นาโม เอว์โคตุโต เอว์ฉโน
เอว์มาหาโร เอว์สุททุกขปฏิสัเวที เอว์มายุปริยโนโต โส ตโต จโต
อิฐุปฺนโนติ อิติ สาการ์ สอทุเทสั อนนเกวิหิตั ปุพฺเพนิวาสั อฺนุสฺสรติ
ยมิ สุกฺติ ภิกฺขุ อนนเกวิหิตั ปุพฺเพนิวาสั อฺนุสฺสรติ เสยฺยถิทำ
เอกมิ ชาตี เทวปี ชาติโย ๔เป๔ อิติ สาการ์ สอทุเทสั อนนเกวิหิตั
ปุพฺเพนิวาสั อฺนุสฺสรติ อิทมิ สุกฺติ สทฺธสฺส สทฺธาปทานั โหติ ๔

ปน จปรี สุกฺติ ภิกฺขุ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺเสน
สตุเต ปสฺสติ จวมาเน อฺปชฺชมานเน หิเน ปณิเต สุฉนฺเ
ทพฺพณฺเ สุกเต ทุกฺเต ยถากมฺมุเป สตุเต ปชานาติ อิเม วัต
โกนุโต สตุตา กายสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา วจิสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา
มโนสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานั อฺปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกิ
มิจฺฉาทิฏฺฐิกิมฺสมาทานา เต กายสุส เภทา ปรมฺมรณฺา อปาัยั ทุกฺคตี
วินิปาตั นิรยั อฺปปฺนนา อิเม วา ปน โกนุโต สตุตา กายสุจฺริเตน
สมฺนฺนาคตา วจิสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา มโนสุจฺริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานั
อฺนุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกิ สมฺมาทิฏฺฐิกิมฺสมาทานา เต กายสุส
เภทา ปรมฺมรณฺา สุกตี สุกคั โลกั อฺปปฺนนาติ อิติ ทิพฺเพน
จกฺขุณา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺเสน สตุเต ปสฺสติ จวมาเน
อฺปชฺชมานเน หิเน ปณิเต สุฉนฺเ ทพฺพณฺเ สุกเต ทุกฺเต ยถากมฺมุเป

สตเต ปชานาติ ยมปี สุภูติ ภิกขุ ทิพเพน จกขุณา
วิสุทเธน ฯเปฯ ยถากมมุเปเค สตเต ปชานาติ อิมปี สุภูติ(๕)
สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ฯ

ปฺน จปรี สุภูติ ภิกขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี
ปญฺญาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญญา สจฺจนิกตฺวา อุปสมฺปชช
วิหฺรติ ยมปี สุภูติ ภิกขุ อาสวานํ ขยา ฯเปฯ สจฺจนิกตฺวา
อุปสมฺปชช วิหฺรติ อิมปี สุภูติ สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อายสฺมา สุภูติ ภควนฺตํ เอตทโวจ ยานิมานิ
ภนฺเต ภควตา สทฺธสฺส สทฺธาปทานานิ ภาสิตานิ สํวิชฺชนฺติ ตานิ
อิมสฺส ภิกขุโน อยญจ ภิกขุ เอเตสุ สนฺทิสฺสติ อยํ ภนฺเต
ภิกขุ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ อจารโคจรสมฺปนฺโน
อณฺมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ อยํ
ภนฺเต ภิกขุ พหุสฺสูโต โหติ สุตฺธโร สุตฺตสนฺนิจโย เย เต ฌมฺมา
อาทิกฺลยาณา มชฺฌกฺลยาณา ปริโยสานกฺลยาณา สาคฺถิ สพฺยญฺชนํ
เกวลปริปฺณฺณํ ปริสุทฺธํ พุรหฺมจฺริยํ อภิวทฺตติ ตถารูปาสุส ฌมฺมา
พหุสฺสูตา โหนฺติ ธตา วจฺสา ปริจิตฺตา มนฺसानุเปกฺขิตฺตา ทิฏฺฐิจฺยา
สุปฺปฎฺฐิวิทฺธา อยํ ภนฺเต ภิกขุ กฺลยาณมิตฺโต [๑] กฺลยาณสหาโย
กฺลยาณสมฺปวฺงโก อยํ ภนฺเต ภิกขุ สุวโจ [๒] โสวจฺสสฺสกรณฺเหติ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ขโม ปทกฺขิณฺคคาหิ อนุสาสนี อยํ ภนฺเต ภิกขุ ยานิ
#๑-๒ ม. ย. โหติ ฯ

ตานี สพรหมจารินี อุจฺจาวจานิ กิกรณียานิ ตตฺถ ทกฺโข โหติ
อนลฺโส ตตฺรฺปายาย วิมฺสาย สมฺนฺนาคโต อลฺ กาคฺตุ อลฺ สํวิธาตุ
อํ ฆนฺเต ภิกฺขุ ฆมฺมกาโม โหติ ปิยสมฺมทาหาโร อภิธมฺเม อภิวินเย
อุพฺพารปามฺชฺโซ อํ ฆนฺเต ภิกฺขุ อารทฺธวิริโย วิหฺรติ ฅามวา
ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺธโร กุสเสสฺส ฆมฺเมสฺส อํ ฆนฺเต ภิกฺขุ
จตฺตุนฺนํ ฅานานํ อากิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐฆมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ
อภิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อํ ฆนฺเต ภิกฺขุ อนเนกวิหิตํ ปุพฺพเพณีวาสํ
อนุสฺสรติ เสยฺยถิํ อกมฺปิ ชาตี เทวํปิ ชาติโย ๗เปฯ อิติ
สากาโร สอฺกฺกเทสํ อนเนกวิหิตํ ปุพฺพเพณีวาสํ อนุสฺสรติ อํ ฆนฺเต
ภิกฺขุ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺธเชน อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน ๗เปฯ ๗ถากมฺมุปฺเป
สคฺเต ปชานาติ อํ ฆนฺเต ภิกฺขุ อาสวานํ ขยา ๗เปฯ สจฺฉิกฺกิตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ ยานิมาเน ฆนฺเต ภควตา สทฺธสฺส สทฺธาปทานานิ
ภาสิตานิ สํวิชฺชนฺติ ตานิ อิมสฺส ภิกฺขุโน อยลฺจ ภิกฺขุ เอเตสฺ
สนฺทิสฺสตีติ ๗ สาธฺ สาธฺ สุญฺติ เตนหิ ตฺวํ สุญฺติ อิมินา สทฺธเชน
ภิกฺขุณา สทฺธี วิหเรยฺยาสี ยทา จ ตฺวํ สุญฺติ อากงฺเขยฺยาสี ตถาคคฺ
ทสฺสนาย อิมินา จ สทฺธเชน ภิกฺขุณา สทฺธี อุปสงฺกเมยฺยาสี ตถาคคฺ
ทสฺสนายาติ ๗

[๒๒๒] ๑๕ เมตฺตตาย ภิกฺขเว เจโตวิมฺุตติยา อาเสวิตาย ภาวิตาย
พหุถิกฺกิตาย ยานิกฺกิตาย วตฺถุกิตาย อนุญฺจิตาย ปริจิตาย สฺสมารทฺธาย
เอกาทสานิสฺสา ปาฏิกงฺขา กตฺเม เอกาทส สฺขํ สฺปติ สฺขํ

ปฎิพุชฌติ น ปาปกั สุปินั ปสฺสติ มนุสฺसानั ปิโย โหติ
อมนุสฺसानั ปิโย โหติ เทวตา รกฺขณฺติ นาสฺส อคฺคิ วา วิสิ
วา สตถั วา กมฺติ ตฺวณฺณํ จิตฺตํ สมာธิยฺติ มุขวณฺโณ วิปฺปัสสิทฺติ
อสมฺมุโพห กาลั กโรติ อุตฺตริ อปฺปฎิวิชฌนฺโต พุรหฺมโลกฺอุปโค
โหติ เมตฺตตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา อาเสวิตาย ภาวิตาย
พหุสิทฺตตาย ยานิกฺตตาย วตฺถุกฺตตาย อนฺุจิตฺตตาย ปริจิตฺตตาย สฺสมารทฺธาย
อิเม เอกาทสานิสังฺสา ปาฎิกงฺขาติ ฯ

[๒๒๓] ๑๖ เอกั สมยั อายสฺมา อานนฺโท เวสาลิยั วิหฺรติ
เวพฺพคามเก ฯ เตน โข ปน สมเยน ทสโม ๑ คหฺปติ อฏฺฐกนาคโร
ปาตลিপฺตุตฺตํ อนฺุปฺตุโต โหติ เกนจิเทว กรณิเยน อถ โข ทสโม
คหฺปติ อฏฺฐกนาคโร เยน กุกฺกุฏารามิเยน อณฺุตโร ภิกฺขุ
เตนฺุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ตั ภิกฺขุ เอตทโวจ กหิ นฺุ โข ภนฺเต
อายสฺมา อานนฺโท เอตฺรหิ วิหฺรติ ทสฺสนกามา หิ มยั ภนฺเต
อายสฺมนฺตํ อานนฺทนฺติ ฯ เอโส คหฺปติ อายสฺมา อานนฺโท เวสาลิยั
วิหฺรติ เวพฺพคามเกติ ฯ อถ โข ทสโม คหฺปติ อฏฺฐกนาคโร ปาตลিপฺตุเต
ตํ กรณิยั ตีเรตฺวา เยน เวสาลิเวพฺพคามโก เยนายสฺมา อานนฺโท
เตนฺุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ
นินฺสิหิ เอกมนฺตํ นินฺสิโน โข ทสโม คหฺปติ อฏฺฐกนาคโร อายสฺมนฺตํ
อานนฺทํ เอตทโวจ อตฺถิ นฺุ โข ภนฺเต อานนฺทเตน ภควตา ชานตา
ปสฺสตา อรหฺตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน เอกธฺมโม สมฺมทกฺขาโต ชตฺถ
#๑ ไป. อสโม ฯ สพฺพตฺถ อีหิสเมว ฯ

ภิกขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหฺรโต อวิมฺตฺตํ วา
จิตฺตํ วิมฺจฺจติ อปริกฺขีณา วา อาสวา ปริกฺขยฺมํ คจฺจนฺติ อนนฺนุปรตฺตํ
วา อนนฺตฺตรํ โยคกฺเขมฺมํ อนฺนุปรตฺตํ ๑ อตฺถิ [๑] กหฺปติ เตน
ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน เอกธฺมโม
สมฺมทกฺขาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส
วิหฺรโต อวิมฺตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺจฺจติ อปริกฺขีณา วา อาสวา ปริกฺขยฺมํ
คจฺจนฺติ อนนฺนุปรตฺตํ วา อนนฺตฺตรํ โยคกฺเขมฺมํ อนฺนุปรตฺตํ ๑
กตโม ปน ฆนฺเต อานนฺท เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
สมฺมาสมฺพุทฺเธน เอกธฺมโม สมฺมทกฺขาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส
อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหฺรโต อวิมฺตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺจฺจติ
อปริกฺขีณา วา อาสวา ปริกฺขยฺมํ คจฺจนฺติ อนนฺนุปรตฺตํ วา อนนฺตฺตรํ
โยคกฺเขมฺมํ อนฺนุปรตฺตํ ๑ อิธ กหฺปติ ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กามฺเมหิ
วิวิจฺจ อกฺขลฺเลหิ ธฺมฺเมหิ สฺวิตกฺกํ สฺวิจาร์ วิเวกขํ ปิตีสุขํ ปจฺม
ณานํ อฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ โส อิติ ปฏฺฐิสฺสจฺกฺขติ อิํ ๒ โข ปจฺม
ณานํ อภิสฺสงฺขตํ อภิสฺสญฺเจตฺยิตํ ยํ โข ปน กิณฺจิ อภิสฺสงฺขตํ
อภิสฺสญฺเจตฺยิตํ ตทฺนิจฺจํ นิโรธธฺมฺมฺนฺติ ปชานาติ โส ตตฺถ จิโต
อาสวานํ ขยฺมํ ปาปุณาติ โน เจ อาสวานํ ขยฺมํ ปาปุณาติ เตนว
ธฺมฺมราเคน ตาย ธฺมฺมฺนฺนฺทียา ปญฺจนฺนํ โอรฺมภาคิยานํ สํโยชนานํ
ปริกฺขยา โอบปาติโก โหติ ตตฺถ ปรีนิพฺพาเย อนาวตฺตติธฺมฺโม ตสฺมา โลกา
อัย ๓ โข กหฺปติ เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน
#๑ ม. โขสทฺโท ทิสฺสติ ๑ ๒ ม. ย. อิทฺมฺปิ ๑ ๓ ม. ย. อยฺมฺปิ ๑

เอกธมโม สมมตทกขาโต ยตถ ภิกขุโน อปฺปมตฺตสฺส
อาตาปีโน ปหิตตตฺตสฺส วิหฺรโต อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺจุจฺติ
อปริกฺขีณา วา อาสวา ปริกฺขยฺม คจฺจนฺติ อนนฺนุปฺตตํ วา อนฺนตฺตรํ
โยคกฺเขมํ อนฺนุปาปฺณาติ ฯ

ปุณฺ จปรํ คหปติ ภิกขุ วิตฺถกฺกวิจฺจารานํ วุปฺสมา อชฺฌตฺตํ
สมฺปสฺทาหนํ เจตฺโต เอโกทิกาวํ อวิตกฺกํ อวิจาร์ สมาริซํ ปิตฺตฺสฺหํ
ทฺติยํ ฌานํ ... ตติยํ ฌานํ ... จตฺตํ ฌานํ อฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ
โส อิติ ปฏฺิสนฺนิจฺกฺขติ อิทมฺปิ โข จตฺตํ ฌานํ อภิสงฺขตํ
อภิสนฺนเจตฺยิตํ ยํ โข ปน กิณฺจ อภิสงฺขตํ อภิสนฺนเจตฺยิตํ ตทฺนิจฺจํ
นิโรธธมฺมนฺติ ปชานาติ โส ตตฺถ จิตฺโต อาสวานํ ขยฺม ปาปฺณาติ
โน เจ อาสวานํ ขยฺม ปาปฺณาติ เตเนว ธมฺมราเคน ตาย
ธมฺมนฺนุทฺธิยา ปณฺจณฺณํ โอรมฺภากิยานํ ลํโชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก
โหติ ตตฺถ ปรีนิพฺพายี อนาวตฺตธมฺโม ตสฺมา โลกา อยมฺปิ โข
คหปติ เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺธเชน
เอกธมฺโม สมมตทกขาโต ยตถ ภิกขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตาปีโน
ปหิตตตฺตสฺส วิหฺรโต อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺจุจฺติ อปริกฺขีณา วา
อาสวา ปริกฺขยฺม คจฺจนฺติ อนนฺนุปฺตตํ วา อนฺนตฺตรํ โยคกฺเขมํ
อนฺนุปาปฺณาติ ฯ

ปุณฺ จปรํ คหปติ ภิกขุ เมตฺตาสทฺทคฺคเตน เจตฺตา เอกํ ทิสฺสํ
ผริตฺวา วิหฺรติ ตถา ทฺติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตฺตํ อิติ

อุทฺทมโร ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ เมตฺตาสหคฺเตน
เจตฺสา วิปฺเปลฺน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรณ อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา
วิหฺรติ โส อิติ ปฏฺิสนฺนิจฺกฺขติ อยมฺปิ โข เมตฺตาเจโตวิมฺุตติ
อภิสงฺขตา อภิสนฺนเจตฺยิตา ยํ [๑] ปน กิณฺจิ อภิสงฺขตํ อภิสนฺนเจตฺยิตํ
ตทฺนิจฺจํ นิโรธธมฺมนฺติ ปชานาติ โส ตตฺถ จิโต อาสวานํ ขยํ
ปาปฺณาติ โน เจ อาสวานํ ขยํ ปาปฺณาติ เตเนว ธมฺมราเคน ตาย
ธมฺมนนฺทียา ปณฺจณฺนํ โอรมฺภากิยานํ สํโยชนานํ ปริกฺขยา โอปปาดิโก
โหติ ตตฺถ ปรีนินฺพพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา อยมฺปิ
โข กหฺปติ เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน
เอกธมฺโม สมฺมทกฺขาโต ยตฺถ กิณฺจุนอ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปีโน
ปหิตตฺตสฺส วิหฺรโต อวิมฺุตตํ วา จิตฺตํ วิมฺุจฺจติ อปฺริกฺชีณา วา
อาสวา ปริกฺขยํ กจฺฉนฺติ อนนฺนุปฺตตํ วา อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ
อนฺนุปาปฺณาติ ฯ

ปฺน จ ปรี กหฺปติ กิณฺจุ กรุณฺณาสหคฺเตน เจตฺสา ... มุทิตาสหคฺเตน
เจตฺสา ... อฺเปกฺขาสหคฺเตน เจตฺสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหฺรติ ตถา
ทฺุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตฺตํ อิติ อุทฺทมโร ติริยํ สพฺพธิ
สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ อฺเปกฺขาสหคฺเตน เจตฺสา วิปฺเปลฺน
มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรณ อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา วิหฺรติ โส
อิติ ปฏฺิสนฺนิจฺกฺขติ อยมฺปิ โข อฺเปกฺขาเจโตวิมฺุจฺจติ อภิสงฺขตา
อภิสนฺนเจตฺยิตา ยํ โข ปน กิณฺจิ อภิสงฺขตํ อภิสนฺนเจตฺยิตํ ตทฺนิจฺจํ
#๑ สพฺพวาเรสุ โขสทฺโท ทิสฺสติ ฯ

นิโรธมมุนติ ปชานาติ โส ตตุถ จิโต อาสวานํ ขยํ ปาปฺณาติ
โน เจ อาสวานํ ขยํ ปาปฺณาติ เตเนว ฐมฺมราเคน ตาย ฐมฺมนนฺทียา
ปฺลยจฺจนํ โอรฺมภาคิยานํ สํโยชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตุถ
ปฺริณิพฺพายี อนาวตฺติฐมฺโม ตสฺมา โลกกา อยมฺปิ โข คหปติ เตน
ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเฐน เอกฐมฺโม สมฺมทกฺขาโต
ยตุถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตาปีโน ปหิตตฺตสฺส วิหฺรโต
อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมุจฺจติ อปฺริกฺชีณา วา อาสวา ปริกฺขยํ
คจฺจนฺติ อนนฺุปฺตตฺตํ วา อนนฺุตฺตริ โยคกฺกเขมฺมํ อนฺุปาปฺณาติ ฯ

ปฺน จปฺริ คหปติ ภิกฺขุ สพฺพโส รฺูปสฺลยฺณานํ สมตฺติกฺกมา
ปฺฐิสฺลยฺณานํ อตฺถงฺกมา นานตฺตสฺลยฺณานํ อมนสิการา อนนฺุโต
อากาโสติ อากาसानญฺายตฺนํ อฺุปสมฺปชฺช วิหฺรติ โส อิติ
ปฺฐิสฺลยฺจิกฺขติ อยมฺปิ โข อากาसानญฺายตฺนสมปาตฺติ อภิสงฺขตา
อภิสญฺเจตฺยิตา ยํ โข ปน กิณฺจิ อภิสงฺขตํ อภิสญฺเจตฺยิตํ ตพฺนิจํ
นิโรธมมุนติ ปชานาติ โส ตตุถ จิโต อาสวานํ ขยํ ปาปฺณาติ โน
เจ อาสวานํ ขยํ ปาปฺณาติ เตเนว ฐมฺมราเคน ตาย ฐมฺมนนฺทียา
ปฺลยจฺจนํ โอรฺมภาคิยานํ สํโยชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตุถ
ปฺริณิพฺพายี อนาวตฺติฐมฺโม ตสฺมา โลกกา อยมฺปิ โข คหปติ เตน
ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเฐน เอกฐมฺโม สมฺมทกฺขาโต
ยตุถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตาปีโน ปหิตตฺตสฺส วิหฺรโต
อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมุจฺจติ อปฺริกฺชีณา วา อาสวา ปริกฺขยํ คจฺจนฺติ

อนนุปรตฺตํ วา อนนุตฺตรํ โยคกฺกเขมํ อนุปรานุณาติ ฯ

ปฺน จปรํ คหปติ ภิกฺขุ สพฺพโส อากาสาณญายตฺนํ สมตฺติกฺกมฺม
อนนุตฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญายตฺนํ อุปสมฺบฺชช วิหฺรติ สพฺพโส
วิญฺญาณญายตฺนํ สมตฺติกฺกมฺม นตฺถิ กิณฺจิติ อากิณฺจญายตฺนํ
อุปสมฺบฺชช วิหฺรติ โส อิติ ปฏฺฐิสลฺลิจฺจขติ อยมฺปิ โข อากิณฺจญายตฺนสมปรตฺติ
อภิสงฺขตา อภิสลฺลเจตยิตา ยํ โข ปน กิณฺจิ อภิสงฺขตํ
อภิสลฺลเจตยิตํ ตทนิจฺจํ นิโรธธมฺมณฺติ ปชานาติ โส ตตฺถ จิโต
อาสวานํ ขยํ ปาปฺณาติ โน เจ อาสวานํ ขยํ ปาปฺณาติ เตเนว
ธมฺมราเคน ตาย ธมฺมนนฺทียา ปญฺจนํ โอรมฺภากิยานํ ลํโยชนานํ
ปริกฺขยา โอปปาทิโก โหติ ตตฺถ ปรีนิพฺพายี อนาวตฺตฺธิธมฺโม ตสฺมา
โลกา อยมฺปิ โข คหปติ เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
สมฺมาสมฺพุทฺเธน เอกธมฺโม สมฺมทกฺขาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส
อาตาปีโน ปหิตตฺตสฺส วิหฺรโต อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺจจติ อปริกฺขิณา
วา อาสวา ปริกฺขยํ กจฺจนฺติ อนนุปรตฺตํ วา อนนุตฺตรํ โยคกฺกเขมํ
อนุปรานุณาติติ ฯ

เอวํ วุตฺเต ทสโม คหปติ อฏฺฐกฺกนาโคร อายสฺมณฺตํ อานนฺทํ
เอตทโวจฺจ เสยฺยถาปี ฆนฺเต อานนฺท ปุริโส เอกํ นิธิมฺขํ คเวสนฺโต
สกีเทว เอกาทส นิธิมฺขานิ อธิคฺจเจยฺย เอวเมว โข อหํ ฆนฺเต
เอกํ อมตทวารํ คเวสนฺโต สกีเทว เอกาทสณฺนํ อมตทวารานํ อลตฺถํ
สวานาย เสยฺยถาปี ฆนฺเต ปุริสสฺส อคฺคาร์ เอกาทสทวารํ โส ตสฺมี

อकारे आतिदुते ऐकमेकेन १ त्वारेन सकुण्येय्ये अतदानं सोत्ती कान्तुं
ऐवमेव च ओं णन्ते ऐमेस्स ऐकาทसनं ओमतत्वारानं ऐकमेकेन १
ओमतत्वारेन सकुण्येससामि अतदानं सोत्ती कान्तुं ऐमे हि नाम
णन्ते ओण्णत्तिट्ठिया आजरियस्स आजरियन् प्रियेस्सिस्सन्ति ती पनाहि
आयस्सुतो आनन्तस्स पुञ्च क्रिस्सामीति ओलो तस्सो कल्पति ओण्णकनाको
वेसालिकण्ण पात्तलिपुत्तकण्ण गिक्खुस्सण्णं सन्निपातापेट्ठा पणिंतेन
खात्थिंयेन गोचिंयेन सहत्ता सन्तपपेत्ति सम्पवारस्सि ऐकमेकण्ण
गिक्खुं पञ्जेकत्तस्सुकेन ओण्णात्ति आयस्सुन्तण्ण आनन्तं तिज्जिरेन
आयस्सुतो ज आनन्तस्स पण्णसत्ति विहारि कारापेत्ति ५

[๒๒๔] ๑๗ เอกาทสहि กิक्खเว อังเคहि สมนุนาคโต โคपालโก
อภัพโพ โคคณั ปิริหิต्तัง ผาติกาตุ ๒ กตเมहि เอกาทสहि อิช กิक्खเว
โคपालโก น รูปญญ โหติ น ลกขณกุสโล โหติ น आसाण्हि
साण्हता ๓ โหติ น वण्णिं ปण्हिणात्ता โหติ น ชุม्भ กตता โหติ
न तिच्चिं ชานาติ น ปีत्त ชานาติ น วิถิ ชานาติ น โคจระกุสโล
โหติ อนวเสสโทहि [๔] โหติ ये เต อุสสา โคปิตรो โคปรินายกา
เต น อติเรกปุชชาเย पुञ्जेता โหติ ऐमेहि चो กิक्खवे เอกาทสहि
อังกะเหสิ สมนุนาคโต โคपालโก อภัพโพ โคคณั ปิริหิต्तัง ผาติกาตุ
ऐवमेव चो กิक्खवे เอกาทสहि ชมเมहि สมนุนาคโต กิक्खุ อภัพโพ
อิมस्सิมิ ชมมวินเย วุชฺฐัสสิ วิรุพฺพัสสิ เวปุลลัง อาปชชิต्तัง กตเมहि เอกาทสहि
อิช กิक्खเว กิक्खุ น รูปญญ โหติ น ลกขณกุสโล โหติ น
#๑ ม. ऐकमेकेनปี ๕ ๒ ม. สัพพवारस्स ผาติกาตุ ๕ ๑ โป. สัพพवारस्स
#สาत्ता ๕ ม. หारस्ता ๕ ๔ ม. จสทโท อตฺติ ๕ สัพพคฺค อธิสเมว ๕

อาสาฎีกิ์ สาฎเฑตา โหติ น วณั์ ปฏิจฎาเทตา โหติ น ฐมึ
กตุตา โหติ น ติตถั์ ชานาติ น ปิตั์ ชานาติ น วิถึ์ ชานาติ
น โคจรรุสโล โหติ อนวเสสโทหึ์ โหติ เย เต ภิกุขุ เถรา
รตุตถญญ จิรปพุชิตา สงฆปิตโร สงฆปรินายกา เต น อติเรกปุชาย
ปุเชตา โหติ ฯ

กถญจ ภิกุขเว ภิกุขุ น รูปญญ โหติ อึช ภิกุขเว
ภิกุขุ ยงกึญจึ รูปึ [๑] จตุตาริ จ ๒ มหาฎตานิ จตุนนญจ มหาฎตานึ
อุปาทายรูปนุติ ยถาฎตึ นปปชานาติ เอวั โข ภิกุขเว ภิกุขุ น
รูปญญ โหติ ฯ

กถญจ ภิกุขเว ภิกุขุ น ลกขณกุสโล โหติ อึช ภิกุขเว
ภิกุขุ กมมุลกขโณ พาลอ กมมุลกขโณ ปณทัติโตติ ยถาฎตึ
นปปชานาติ เอวั โข ภิกุขเว ภิกุขุ น ลกขณกุสโล โหติ ฯ

กถญจ ภิกุขเว ภิกุขุ น อาสาฎีกิ์ สาฎเฑตา โหติ อึช ภิกุขเว
ภิกุขุ อุปปนนึ กามวิตถกั์ อธิวาเสติน ปชหติน วิโนเทติน พุยนตึกโรติ
น อนภาวั คเมติ อุปปนนึ พุยาปาทวิตถกั์ ... อุปปนนึ วิหึสาวิตถกั์ ...
อุปปนุปปนเน ปาปกเ อกุสเล ฐมเม อธิวาเสติน ปชหติน วิโนเทติ
น พุยนตึกโรติ น อนภาวั คเมติ เอวั โข ภิกุขเว ภิกุขุ น
อาสาฎีกิ์ สาฎเฑตา โหติ ฯ

กถญจ ภิกุขเว ภิกุขุ น วณั์ ปฏิจฎาเทตา โหติ อึช ภิกุขเว
ภิกุขุ จกขุนา รูปึ ทิสวา นิमितถคคาหึ์ โหติ อนุพุยญชนคคาหึ์ ยตุวาริกรรมเมนึ
จกขุนุทริยึ อสิวัตึ วิหรนุตึ อภิขณาโทมเนสสา ปาปกา
#๑ ม. สพุพิ ตั รูปึ ฯ ๒ โป. ม. จสทุโท นตุติ ฯ

อกุสลา ชมมา อนวาสฺสเวยฺยํ ตสฺส สํวราย น ปฏิปชฺชติ น
รกฺขติ จกฺขุณฺทริยํ จกฺขุณฺทริเย น สํวริ อปาชฺชติ ๑ โสเตน สทฺทํ
สุตฺวา ... ฆาเนน คนฺธิ ฆายิตฺวา ... ชิวฺหาย รลํ สายิตฺวา ... กาเยน
โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺสิตฺวา ... มนสา ชมฺมํ วิญญา ย นิมิตฺตคฺคาหิ โหติ
อนุพฺพลฺลชนคฺคาหิ ยตฺวาธิกรณเมณํ มนินฺทริยํ อสํวตํ วิหรนฺตุ อภิชฺฌาโทมนสฺสา
ปาปกา อกุสลา ชมมา อนวาสฺสเวยฺยํ ตสฺส สํวราย
น ปฏิปชฺชติ น รกฺขติ มนินฺทริยํ มนินฺทริเย น สํวริ อปาชฺชติ
เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ น วณฺํ ปฏิจฺฉาเตตา โหติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ชุมฺมํ กตฺตา โหติ อธิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ น ยถาสุตํ ยถาปริยตฺตํ ชมฺมํ วิตุถาเรน ปเรลํ เทเสตา
โหติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ชุมฺมํ กตฺตา โหติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ติตฺถํ ชานาติ อธิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เย เต ภิกฺขุ พหุสฺสุตา อากตาคมา ชมฺมชฺรา วินยชฺรา
มาติกาชฺรา เต กาเลน กาลํ อุปสงฺกमितฺวา น
ปริปฺจูจฺติ น ปริปฺลฺลหติ อิทํ ฆนฺเต กถํ อิมสฺส โโก อตฺถโถติ
ตสฺส เต आयสฺมนฺโต อวิวญฺญเจว น วิวรนฺติ อนฺตฺตานี กถญจ น
อฺตฺตานี กโรนฺติ อนเภาวิหิตฺสุ [๒] กงฺขญฺจานิเยสุ ชมฺเมสุ กงฺขํ น
ปฏฺวิโนเทนฺติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ติตฺถํ ชานาติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปิตํ ชานาติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ตถาคตฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย เทสิยมาเน น ลภติ อตฺถเวทํ น ลภติ
#๑ ม. ... สํวริ นปาชฺชติ ฯ อปรปี เอวํ ฌาตพฺพํ ฯ ๒ ม. ย. จสทฺโท ทิสฺสติ ฯ

ธมฺมเวทํ น ลภติ ธมฺมุปสฺสยหิตํ ปามุขํ เอวํ โข ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ปีตํ น ชานาติ ๑ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น วิถี ชานาติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อริยํ อฏฺฐจฺจกิกํ มคฺคํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ
น วิถี ชานาติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น โคจรกฺุสโล โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
จตุตฺตารो สติปญฺ्ञาเนน ยถาภูตํ นปฺปชานาติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ
น โคจรกฺุสโล โหติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนวเสสโทหี โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สทฺฐา คหปติกา อภิหญฺจํ ปวาเรนฺติ จีวรปิณฺฑพปาตเสนาสนคิลาณปจฺจยเกสซฺช-
ปริกฺขารเณ ๒ ตฺตฺร ภิกฺขเว ๓ ภิกฺขุ มตฺตํ น ชานาติ ปฏิคฺคหณาย
เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนวเสสโทหี โหติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เย เต ภิกฺขุ เถรา รตฺตลฺลญฺญ จิรปพฺพิชิตา
สงฺฆปิตโร สงฺฆปรินายกา เต น อติเรกปฺุชาย ปฺุชฺเตตา โหติ อธิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ เย เต ภิกฺขุ เถรา รตฺตลฺลญฺญ จิรปพฺพิชิตา สงฺฆปิตโร
สงฺฆปรินายกา เตสุ น เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจปญฺ्ञาเปติ อาวีเจว ๔
รโห จ น เมตฺตํ วจิกมฺมํ ... น เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจปญฺ्ञาเปติ
อาวีเจว รโห จ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เย เต ภิกฺขุ เถรา
รตฺตลฺลญฺญ จิรปพฺพิชิตา สงฺฆปิตโร สงฺฆปรินายกา เต น ๕ อติเรกปฺุชาย
ปฺุชฺเตตา โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว เอกาทสฺหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต
#๑ ม. ยฺ. น ปีตํ ชานาติ ฯ ๒ ม. จีวร ... ปริกฺขารเหหิ ฯ สพฺพตฺถ อธิสเมว ฯ
#๓ ม. ยฺ. อาลปณมิตํ นตฺถิ ฯ ๔ โป. ม. สพฺพวาระสุ อาวีเจว ฯ ๕ ม. น เต ฯ

ภิกขุ อกุโฏโฏ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชฺชิตฺตํ ฯ

เอกาทสฺหิ ภิกฺขเว อังฺเคหิ สมนฺนาคโต โคปาลโก อกุโฏโฏ โคคณฺ
ปริหริตฺตํ ผาติกาตฺตํ กตเมหิ เอกาทสฺหิ อิทฺถ ภิกฺขเว โคปาลโก
รูปฺพลฺลญฺ โหติ ลกฺขณฺกุสโล โหติ อาสาฎฺกํ สาณฺเฑตา โหติ วณฺ
ปฏฺิจฺฉาเทตา โหติ ฐมฺมํ กตฺตา โหติ ติตฺถํ ชานาติ ปิตํ ชานาติ
วീถิ ชานาติ โคจฺรกุสโล โหติ สาวเสสโทหิ โหติ เย เต
อุสฺสา โคปิตโร โคปรินายกา เต อติเรกปุชฺชาย ปุชฺเชตา โหติ อิมฺเห
โฆ ภิกฺขเว เอกาทสฺหิ อังฺเคหิ สมนฺนาคโต โคปาลโก อกุโฏโฏ โคคณฺ
ปริหริตฺตํ ผาติกาตฺตํ เอวเมว โฆ ภิกฺขเว เอกาทสฺหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ภิกฺขุ อกุโฏโฏ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อาปชฺชิตฺตํ
กตเมหิ เอกาทสฺหิ อิทฺถ [๑] ภิกฺขุ รูปฺพลฺลญฺ โหติ ลกฺขณฺกุสโล โหติ
อาสาฎฺกํ สาณฺเฑตา โหติ วณฺ ปฏฺิจฺฉาเทตา โหติ ฐมฺมํ กตฺตา
โหติ ติตฺถํ ชานาติ ปิตํ ชานาติ วีถิ ชานาติ โคจฺรกุสโล
โหติ สาวเสสโทหิ โหติ เย เต ภิกฺขุ เถรา รตฺตณฺญ จิรปพฺพชิตา
สงฺฆปิตโร สงฺฆปรินายกา เต อติเรกปุชฺชาย ปุชฺเชตา โหติ กถญจ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ รูปฺพลฺลญฺ โหติ อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยงฺกณฺจิริ รูป
จตฺตาริ จ มหาภูตานิ จตฺตุนฺนญจ มหาภูตานิ อุปาทายรูปฺนติ ยถาภูตํ
ปชานาติ เอว โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ รูปฺพลฺลญฺ โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ลกฺขณฺกุสโล โหติ อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กมฺมลกฺขโณ พาโล
กมฺมลกฺขโณ ปณฺทิตฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ เอว โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
#๑ ม. ย. ภิกฺขเว ฯ

ลक्षणกุสโล โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ อาสาฎิกิ์ สาญเฐตา โหติ
อิธ ภิกขเว ภิกขุ อุปลนฺนํ กามวิตกฺกํ นาธิวาเสติ ปชหติ วิโนเทติ
พยุญฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ อุปลนฺนํ พยาปาทวิตกฺกํ ... อุปลนฺนํ
วิหีสาวิตกฺกํ ... อุปลนฺนุปลนฺเน ปาปเก อกุสเล ชมฺเม นาธิวาเสติ
ปชหติ วิโนเทติ พยุญฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ เอวํ โข ภิกขเว
ภิกขุ อาสาฎิกิ์ สาญเฐตา โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ วณฺํ ปฏฺิจฺฉาเทตา
โหติ อิธ ภิกขเว ภิกขุ จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคาหิ
โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาหิ ยตฺวาธิกรรมเมณฺํ จกฺขุณฺทริยํ อสฺสูตํ วิหรนฺตํ
อภิขฺฉาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ชมฺมา อนฺวาสุสเวยฺยํ ตสฺส
สํวราย ปฏฺิจฺชชติ รกฺขติ จกฺขุณฺทริยํ จกฺขุณฺทริเย สํวริ์ อาปชฺชติ
โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ... ฆาเนน กนฺธํ ฆายิตฺวา ... ชิวฺหาย รสํ
สายิตฺวา ... กาเยน โฝฏฺจพฺพํ สฺสูตฺวา ... มนฺสา ชมฺมํ วิญฺญาเยน
นิมิตฺตคฺคาหิ โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาหิ ยตฺวาธิกรรมเมณฺํ มนฺินฺทริยํ อสฺสูตํ
วิหรนฺตํ อภิขฺฉาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ชมฺมา อนฺวาสุสเวยฺยํ
ตสฺส สํวราย ปฏฺิจฺชชติ รกฺขติ มนฺินฺทริยํ มนฺินฺทริเย สํวริ์ อาปชฺชติ
เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ วณฺํ ปฏฺิจฺฉาเทตา โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว
ภิกขุ ชฺฐมํ กตฺตา โหติ อิธ ภิกขเว ภิกขุ ยถาสฺสูตํ ยถาปริยตฺตํ
ชฺฐมํ วิตฺถาเรน ปเรสํ เทเสตา โหติ เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ ชฺฐมํ
กตฺตา โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ ติตฺถํ ชานาติ อิธ ภิกขเว
ภิกขุ เย เต ภิกขุ พหุสฺสูตา อากตฺตาจมา ชมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา

เต กาเลน กาลัง อุปสงกมิตฺวา ปริปุจฺจติ [๑] อิทํ ภนฺเต กถํ อิมสฺส
โก อตุโถติ ตสฺส เต อายสฺมนฺโต อวิวญฺญเจว วิวฺรณฺติ อนฺตฺตานิ กตฺตญจ
อฺตฺตานิ กโรนฺติ อนเกวิหิตสฺสุ [๒] กงฺขญฺจฺจานิเยสฺสุ ชฺมเมสฺสุ กงฺขํ
วิโนทฺเทนฺติ ๓ ปฏฺวิโนทฺเทนฺติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ติตฺถํ ชานาติ ฯ
กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปีตํ ชานาติ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต
ชฺมมฺวินเย เทสิยมาเน ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ชฺมมเวทํ ลภติ
ชฺมมฺปสฺสฺสฺสํ ปามุชฺชํ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปีตํ ชานาติ ฯ
กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วีถิํ ชานาติ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อริยํ อญฺจํ กิํ
มคฺคํ ยถาภูตํ ปชานาติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ วีถิํ ปชานาติ ฯ
กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โคจรกฺุสโล โหติ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ จตฺตาวโร
สตีปฺญฺจฺจานเน ยถาภูตํ ปชานาติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ โคจรกฺุสโล
โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สวเสสฺสโทหิ โหติ อีช ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สทฺธา คหปตฺติกา อภิหฺญํ ปวาเรณฺติ
จิวรปฺณฺทปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภเสชฺชปริกฺขารเณ ตตฺตร ภิกฺขุ มตฺตํ ชานาติ
ปฏฺกคฺคหณฺนํ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สวเสสฺสโทหิ โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เย เต ภิกฺขุ เถรา รตฺตตฺถญฺญ จิรปฺพชิตา สงฺฆปิตโร
สงฺฆปรินายกา เต อติเรกปฺุชาย ปุชฺเตตา โหติ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
เย เต ภิกฺขุ ๔ เถรา รตฺตตฺถญฺญ จิรปฺพชิตา สงฺฆปิตโร สงฺฆปรินายกา
เตสฺสุ เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฺญฺจาเปติ อาวิเจว รโห จ เมตฺตํ
วจิกมฺมํ ... เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฺญฺจาเปติ อาวิเจว รโห จ เอวํ
#๑ โป. ม. ปริปฺลฺหติ ฯ ๒ ม. จสทฺโท ฯ ๓ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ
#๔ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

โฆ ภิกขเว ภิกขุ เย เต ภิกขุ เถรา รตตณฺญ จิรปพฺพชิตา สงฺฆปิโต
สงฺฆปริณายกา เต อติเรกปุชฺชาย ปุชฺเขตฺวา โหติ อิมหิ โฆ ภิกขเว
เอกาทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมฺนุนาคโต ภิกขุ ภพฺโพ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย วุฑฺฒี
วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อापชฺชิตฺตุนฺติ ฯ

[๒๒๕] ๑๘ อถ โฆ สมฺพหุลา ภิกขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมีสุ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิสฺสุ เอกมฺนฺตํ
นินฺสิ นฺนา โฆ เต ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ สฺยา นฺ โฆ ภนฺเต
ภิกขุโน ตถารูโป สมฺมาชิปฺปฏิลาโก ยถา เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณิ
อสุสฺส น อปฺสฺมี อปฺสฺสณฺณิ อสุสฺส น เตชฺสฺมี เตชฺสฺสณฺณิ
อสุสฺส น วายสฺมี วายสฺสณฺณิ อสุสฺส น อากาसानญฺจายตเน
อากาसानญฺจายตนสฺสณฺณิ อสุสฺส น วิญฺญาณญฺจายตเน วิญฺญาณญฺจายตนสฺสณฺณิ
อสุสฺส น อากิณฺจญฺจายตเน อากิณฺจญฺจายตนสฺสณฺณิ
อสุสฺส น เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺจายตเน เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺจายตนสฺสณฺณิ
อสุสฺส น อิทฺโลกे อิทฺโลกสฺสณฺณิ อสุสฺส น ปฺรโลกे
ปฺรโลกสฺสณฺณิ อสุสฺส ยมิตฺํ ทิฏฺฐจํ สฺสฺสํ มุตฺตํ วิญฺญาคํ ปตฺตํ ปฺริเยสฺสิตํ
อนฺนุวิจฺจิตํ มนฺสา ตตฺตฺราปี น สฺสณฺณิ อสุสฺส สฺสณฺณิ จ ปน
อสุสฺสาคิ ฯ สฺยา ภิกขเว ภิกขุโน ตถารูโป สมฺมาชิปฺปฏิลาโก ยถา
เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณิ อสุสฺส ฯเปฯ ยมิตฺํ ทิฏฺฐจํ สฺสฺสํ มุตฺตํ วิญฺญาคํ
ปตฺตํ ปฺริเยสฺสิตํ อนฺนุวิจฺจิตํ มนฺสา ตตฺตฺราปี น สฺสณฺณิ อสุสฺส สฺสณฺณิ
จ ปน อสุสฺสาคิ ฯ ยถากถํ ปน ภนฺเต สฺยา ภิกขุโน ตถารูโป

สมาธิปฏิลาโก ยถา เนว ปจวีย์ ปจวีตถณิ อสุส ฯเปฯ ยมัท
ทัญจ สุต มุต วิญญาต ปตต ปรีเยสิต อนุวิจริต มนสา ตตฺรปิ
น สถณิ อสุส สถณิ จ ปน อสุสาคิ ฯ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺข
เอวํสถณิ โหติ เอต สนฺต เอต ปณฺตีต ยทิต สพฺพสงฺขารสมโ
สพฺพุปฺปิณฺนิสฺสคฺโค ตณฺหาภฺโย ๑ วิราโค นิโรธ นิพฺพานนฺติ เอว
โห สียา ภิกฺขเว ๒ ภิกฺขุโน ตถารูป สมาธิปฏิลาโก ยถา เนว
ปจวีย์ ปจวีตถณิ อสุส น อาปสฺมี อาโปสถณิ อสุส น
เตชสฺมี เตชสถณิ อสุส น วายสฺมี วาโยสถณิ อสุส น
อากาसानญายตเน อากาसानญายตณฺสถณิ อสุส น วิญญาณญายตเน
วิญญาณญายตณฺสถณิ อสุส น อากิณฺจณฺญาตเน
อากิณฺจณฺญาตณฺสถณิ อสุส น เนวสถณานาสถณญาตเน
เนวสถณานาสถณญาตณฺสถณิ อสุส น อธิโลก อธิโลกสถณิ อสุส
น ปรโลก ปรโลกสถณิ อสุส ยมัท ทัญจ สุต มุต วิญญาต
ปตต ปรีเยสิต อนุวิจริต มนสา ตตฺรปิ น สถณิ อสุส สถณิ
จ ปน อสุสาคิ ฯ

[๒๒๖] ๑๕ ตตฺร โห ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ
ภทฺนเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ สียา
นฺ โห ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ตถารูป สมาธิปฏิลาโก ยถา เนว ปจวีย์
ปจวีตถณิ อสุส น อาปสฺมี อาโปสถณิ อสุส น เตชสฺมี
#๑ ม. สพฺพวาเรสุ ตณฺหาภฺโย ฯ ๒ ม. ย. ภิกฺขเว สียา ฯไ

เตโชสณฺณิ อสฺส น วายสฺมึ วาโยสณฺณิ อสฺส น อากาसानญายตเน
 อากาसानญายตณฺสณฺณิ อสฺส น วิญญาณญายตเน
 วิญญาณญายตณฺสณฺณิ อสฺส น อากิญจณฺญายตเน อากิญจณฺญายตณฺสณฺณิ
 อสฺส น เนวสณฺณานาสณฺณายตเน เนวสณฺณานาสณฺณายตณฺสณฺณิ
 อสฺส น อิชฺโลเก อิชฺโลกสณฺณิ อสฺส น ปรโลเก
 ปรโลกสณฺณิ อสฺส ยมิทํ ทิฏฺฐัง สุตฺตํ มุตฺตํ วิญญาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ
 อนุวิจริตํ มนสา ตตฺตาราปี น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ จ ปน
 อสฺสาคิ ฯ ภควัมมูกา โน ภนฺเต ชมฺมา ภควฺเนตฺติกา ภควฺปฏิสรณา
 สาธุ วต ภนฺเต ภควนฺตฺเชว ปฏิภาตฺตฺ อุตฺตสฺส ภาติตสฺส อตฺโต
 ภควโต สุตฺวา ภิกฺขุ ชารสฺสนฺตฺติ ฯ เตนฺหิ ภิกฺขเว สฺสมาถฺ สาธุกํ
 มนสิกโรถ ภาติสฺสามิติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
 ปจฺจสฺสโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจฺ สฺยา ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ตถารูโป
 สมาริปฺปฏิลาโภ ยถา เนว ปจฺจวิยํ ปจฺจวิสณฺณิ อสฺส ฯเปฯ ยมิทํ
 ทิฏฺฐัง สุตฺตํ มุตฺตํ วิญญาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนุวิจริตํ มนสา ตตฺตาราปี
 น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ จ ปน อสฺสาคิ ฯ ยถากถํ ปน ภนฺเต
 สฺยา ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปฺปฏิลาโภ ยถา เนว ปจฺจวิยํ ปจฺจวิสณฺณิ
 อสฺส ฯเปฯ ยมิทํ ทิฏฺฐัง สุตฺตํ มุตฺตํ วิญญาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนุวิจริตํ
 มนสา ตตฺตาราปี น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ จ ปน อสฺสาคิ ฯ
 อิชฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํสณฺณิ โหติ เอตํ สนฺตํ เอตํ ปณฺธิตํ
 ยทิทํ สพฺพสขฺวารสมโถ สพฺพูปฺธิปฺปฺนิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ

นิพพานนฺติ เอวํ โข ภิกฺขเว สฺยิยา ภิกฺขุโน ตถารูโป สมာชิปฺภฺติลาโก
ยถา เนว ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณํ อสฺส น อปาสุมี อาโปสฺสณฺณํ อสฺส
น เตชฺสุมี เตโชสฺสณฺณํ อสฺส น วายสุมี วาโยสฺสณฺณํ อสฺส น
อากาसानญายตเน อากาसानญายตฺนสฺสณฺณํ อสฺส น วิญฺญาณญายตเน
วิญฺญาณญายตฺนสฺสณฺณํ อสฺส น อากิณฺณญายตเน
อากิณฺณญายตฺนสฺสณฺณํ อสฺส น เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตเน
เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตฺนสฺสณฺณํ อสฺส น อិธฺโลกํ อិธฺโลกสฺสณฺณํ อสฺส
น ปฺรโลเก ปฺรโลกสฺสณฺณํ อสฺส ยมิตํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุตํ วิญฺญาตํ
ปฺตฺตํ ปฺริเยสฺสิตํ อนุวิจฺริตํ มนฺสา ตตฺตฺราปี น สฺสณฺณํ อสฺส สฺสณฺณํ
จ ปน อสฺสชาติ ฯ

[๒๒๗] ๒๐ อถ โข สมฺพหฺลลา ภิกฺขู เยนายสุมา สาริปฺตฺโต
เตนุปฺสงฺกมิตฺสุ อฺปฺสงฺกมิตฺวา อายสุมฺตา สาริปฺตฺเตน สทฺธิ สมฺโมทิตฺสุ
สมฺโมทนฺนํ กถํ สารานนฺนํ วิตฺติสฺวาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺสุ เอกมฺนตํ
นินฺนนา โข เต ภิกฺขู อายสุมฺนตํ สาริปฺตฺตํ เอตทวโจ สฺยิยา น
โห อวฺุโส สาริปฺตฺตํ ภิกฺขุโน ตถารูโป สมာชิปฺภฺติลาโก ยถา เนว
ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณฺณํ อสฺส น อปาสุมี อาโปสฺสณฺณํ อสฺส น
เตชฺสุมี เตโชสฺสณฺณํ อสฺส น วายสุมี วาโยสฺสณฺณํ อสฺส น
อากาसानญายตเน อากาसानญายตฺนสฺสณฺณํ อสฺส น วิญฺญาณญายตเน
วิญฺญาณญายตฺนสฺสณฺณํ อสฺส น อากิณฺณญายตเน
อากิณฺณญายตฺนสฺสณฺณํ อสฺส น เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตเน
เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตฺนสฺสณฺณํ อสฺส น อิธฺโลกํ อิธฺโลกสฺสณฺณํ อสฺส

น ปรโลก ปรโลกสณฺณิ อสฺส ยมิตฺ ธิฏฺฐจฺ สุตฺ มุตฺ วิญฺญาตฺ
 ปตฺตํ ปริเยสิตฺ อนุวิจริตฺ มนสา ตตฺตราปี น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ
 จ ปน อสฺสาติ ฯ ลียา อาวุโส ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปฺภิตฺทาโก
 ยถา เนว ปจฺวิยฺ ปจฺวิสณฺณิ อสฺส ฯเปฯ ยมิตฺ ธิฏฺฐจฺ สุตฺ มุตฺ
 วิญฺญาตฺ ปตฺตํ ปริเยสิตฺ อนุวิจริตฺ มนสา ตตฺตราปี น สณฺณิ
 อสฺส สณฺณิ จ ปน อสฺสาติ ฯ ยถากถํ ปนาวุโส สารีปฺตฺต ลียา
 ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปฺภิตฺทาโก ยถา เนว ปจฺวิยฺ ปจฺวิสณฺณิ
 อสฺส ฯเปฯ ยมิตฺ ธิฏฺฐจฺ สุตฺ มุตฺ วิญฺญาตฺ ปตฺตํ ปริเยสิตฺ อนุวิจริตฺ
 มนสา ตตฺตราปี น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ จ ปน อสฺสาติ ฯ
 อธิ อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ สณฺณิ โหติ เอตํ สนฺตํ เอตํ ปณฺธิตํ
 ยทิตฺ สพฺพสงฺขารสมฺภโว สพฺพุปฺธิปฺภินิสฺสคฺคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ
 นิพฺพานนฺติ เอวํ โข อาวุโส ลียา ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปฺภิตฺทาโก
 ยถา เนว ปจฺวิยฺ ปจฺวิสณฺณิ อสฺส น อาปสฺมี อาโปสณฺณิ อสฺส
 น เตชสฺมี เตโชสณฺณิ อสฺส น วายสฺมี วาโยสณฺณิ อสฺส น
 อากาसानญฺจาตเน อากาसानญฺจาตเนสณฺณิ อสฺส น วิญฺญาณญฺจาตเน
 วิญฺญาณญฺจาตเนสณฺณิ อสฺส น อากิณฺจณฺญาตเน
 อากิณฺจณฺญาตเนสณฺณิ อสฺส น เนวสณฺณานาสณฺญาตเน
 เนวสณฺณานาสณฺญาตเนสณฺณิ อสฺส น อธิโลก อธิโลกสณฺณิ อสฺส
 น ปรโลก ปรโลกสณฺณิ อสฺส ยมิตฺ ธิฏฺฐจฺ สุตฺ มุตฺ วิญฺญาตฺ
 ปตฺตํ ปริเยสิตฺ อนุวิจริตฺ มนสา ตตฺตราปี น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ
 จ ปน อสฺสาติ ฯ

[๒๒๘] ๒๑ ตฺตฺร โข อายสฺมา สารีปฺตุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ลียา
 นฺ โข อวฺุโส ภิกฺขุโน ตถารุโป สมาริปฺภฺติลาโก ยถา เนว ปจฺวีย
 ปจฺวิสณฺณิ อสฺส น อปฺสฺมึ อวฺุสณฺณิ อสฺส น เตชสฺมึ
 เตชฺสณฺณิ อสฺส น วายสฺมึ ววฺุสณฺณิ อสฺส น อากาसानญายตเน
 อากาसानญายตณฺสณฺณิ อสฺส น วิญฺญาณญายตเน
 วิญฺญาณญายตณฺสณฺณิ อสฺส น อากิณฺจณฺญายตเน อากิณฺจณฺญายตณฺสณฺณิ
 อสฺส น เนวสณฺณานาสณฺญายตเน เนวสณฺณานาสณฺญายตณฺสณฺณิ
 อสฺส น อีธโลก อีธโลกสณฺณิ อสฺส น
 ปฺรโลก ปฺรโลกสณฺณิ อสฺส ยมิตฺ ํ ทิฏฺฐิํ สฺมฺ ํ มุตฺ ํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ
 ปฺริเยสิตํ อนุวิจริตํ มนฺสา ตตฺตฺราปี น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ
 จ ปน อสฺสาติ ๑ ทฺุโรโตปี โข มยฺ อวฺุโส อากจฺญเยยฺยาม อายสฺมโต
 สารีปฺตุตฺตสฺส สนฺติเก เอตฺสฺส ภาสิตฺสฺส อตฺถมณฺณาตฺ ํ สาธ
 วตฺายสฺมฺนตฺเตว สารีปฺตุตฺตํ ปฺภิกฺกาตฺ เอตฺสฺส ภาสิตฺสฺส อตฺถโถ อายสฺมโต
 สารีปฺตุตฺตสฺส สฺตฺวา ภิกฺขุ ฐาเรสฺสสนฺตีติ ๑ เตนหาวฺุโส ตํ ๑ สฺนฺนาถ
 สาธกํ มนฺสิกโรถ ภาสิสฺสํมิตฺ ๑ เอวมาวฺุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต
 สารีปฺตุตฺตสฺส ปจฺจสฺโสสุ ๑ อายสฺมา สารีปฺตุโต เอตทวโจ ลียา
 อวฺุโส ภิกฺขุโน ตถารุโป สมาริปฺภฺติลาโก ยถา เนว ปจฺวีย ปจฺวิสณฺณิ
 อสฺส ๑ป๑ ยมิตฺ ํ ทิฏฺฐิํ สฺมฺ ํ มุตฺ ํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ ปฺริเยสิตํ อนุวิจริตํ
 มนฺสา ตตฺตฺราปี น สณฺณิ อสฺส สณฺณิ จ ปน อสฺสาติ ๑
 ยถากถํ ปนาวฺุโส สารีปฺตุตฺต ลียา ภิกฺขุโน ตถารุโป สมาริปฺภฺติลาโก
 #๑ โป. ม. ยฺ. อยฺ ปาโจ นตฺถิ ๑

ยถา เนว ปจวียิ ปจวิสณณิ อสฺส ฯเปฯ ยมิทํ ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ
วิญญาตํ ปตฺตํ ปรีเยสิตํ อนุวิจริตํ มนสา ตตฺตาราปี น สณณิ
อสฺส สณณิ จ ปน อสฺสาติ ฯ อธิ อาวุโส ภิกฺขุ เอวีสณณิ
โหติ เอตํ สนฺตํ เอตํ ปณฺธิตํ ยทิทํ สพฺพสงฺขารสมโถ
สพฺพุปฺธิปฺปญฺนิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรธो นิพฺพานนฺติ เอวมปิ ๑
โฆ อาวุโส สียา ภิกฺขุโน ตถารูโป สมาริปปฺภิตฺตาโก ยถา เนว
ปจวียิ ปจวิสณณิ อสฺส น อาปสฺมี อาโปสณณิ อสฺส น
เตชสฺมี เตโชสณณิ อสฺส น วายสฺมี วาโยสณณิ อสฺส น
อากาसानญายตเน อากาसानญายตณฺสณณิ อสฺส น วิญญาณญายตเน
วิญญาณญายตณฺสณณิ อสฺส น อากิณฺจณฺญายตเน
อากิณฺจณฺญายตณฺสณณิ อสฺส น เนวสณฺณานาสณฺญาตเน
เนวสณฺณานาสณฺญาตณฺสณณิ อสฺส น อธิโลกे อธิโลกสณณิ อสฺส
น ปรโลกे ปรโลกสณณิ อสฺส ยมิทํ ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญญาตํ
ปตฺตํ ปรีเยสิตํ อนุวิจริตํ มนสา ตตฺตาราปี น สณณิ อสฺส สณณิ
จ ปน อสฺสาติ ฯ

ทุดิยวคฺโค ทุดิโย ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

เทว มหานามา จ นนฺทิเยน สุฏฺฐินา จ เมตฺตา

ทสโม โคปาโล จ จตฺตารो จ สมาริโนติ ๒

#๑ ม. เอว โฆ ฯ ๒ ม. เทว วุตฺตมา มหานาเมเน นนฺทิเยน สุฏฺฐินา

เมตฺตา อฏฺฐโก โคปาโล จจตฺตารอ จ สมารินาติ

ย. เทว มหานามา นนฺทิเยน สุฏฺฐินา จ เมตฺตา

ทสโม เจว โคปาโล จจตฺตารอ จ สมารินาติ ฯ

ปณณาสกาสงคหิตา สูตรตุนตา

[๒๒๕] ๒๒ เอกาทสหิ ภิกขเว อังเคหิ สมนุณาคโต โคปาลโก อภพโพ
โคคณั ปรีหริตุ ฆาติกาตุ กตเมหิ เอกาทสหิ อีช ภิกขเว โคปาลโก
น รูปญญ โหติ น ลกขณกสโล โหติ น อาสาฎิกิ สาฎตา
โหติ น วณั ปฎิจจาทตา โหติ น ชุมิ กตตะ โหติ น
ติตุถิ ชานาติ น ปิติ ชานาติ น วิถิ ชานาติ น โคจรกสโล
โหติ อนวเสสโทหิ โหติ เย เต อุสสา โคปิตโร โคปรีนายกา
เต น อติเรกปุชาย ปุชตา โหติ อิมหิ โช ภิกขเว เอกาทสหิ
อังเคหิ สมนุณาคโต โคปาลโก อภพโพ โคคณั ปรีหริตุ ฆาติกาตุ
เอวมเว โช ภิกขเว เอกาทสหิ ชมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ อภพโพ
จกขุสมิ อนิจจานุปสสิ วิหริตุ ๗เป๗ อภพโพ จกขุสมิ ทุกขานุปสสิ
วิหริตุ อภพโพ จกขุสมิ อนตตานุปสสิ วิหริตุ อภพโพ จกขุสมิ
ขยานุปสสิ วิหริตุ อภพโพ จกขุสมิ วยานุปสสิ วิหริตุ อภพโพ
จกขุสมิ วิราคานุปสสิ วิหริตุ อภพโพ จกขุสมิ นิโรชานุปสสิ
วิหริตุ อภพโพ จกขุสมิ ปฎินิสสคคานุปสสิ วิหริตุ อภพโพ
โสตสมิ ฆานสมิ ชิวหาย กายสมิ มนสมิ รูปสสุ สทเทสสุ
คณเชสสุ รเสสสุ โฝฎฐพเพสสุ ชมเมสสุ จกขุวิญญาณเ สโตวิญญาณเ
ฆานวิญญาณเ ชิวหาวิญญาณเ กายวิญญาณเ
มโนวิญญาณเ จกขุสมุผลเส สโตสมุผลเส ฆานสมุผลเส

ชิวหาสมผัสเส กายสมผัสเส มโนสมผัสเส จกขุสมผัสสชาย
 เวทนาย โสตสมผัสสชาย เวทนาย ฆานสมผัสสชาย เวทนาย
 ชิวหาสมผัสสชาย เวทนาย กายสมผัสสชาย เวทนาย
 มโนสมผัสสชาย เวทนาย รูปสณฺณาย สทฺทสณฺณาย คนฺธสณฺณาย
 รสสณฺณาย โฝฏฺจพฺพสณฺณาย ฌมฺมสณฺณาย รูปสณฺณเจตฺตนา
 สทฺทสณฺณเจตฺตนา คนฺธสณฺณเจตฺตนา รสสณฺณเจตฺตนา โฝฏฺจพฺพสณฺณเจตฺตนา
 ฌมฺมสณฺณเจตฺตนา รูปตณฺหา ย สทฺทตณฺหา คนฺธตณฺหา
 รสตณฺหา โฝฏฺจพฺพตณฺหา ฌมฺมตณฺหา
 รูปวิตกฺเก สทฺทวิตกฺเก คนฺธวิตกฺเก รสวิตกฺเก โฝฏฺจพฺพวิตกฺเก
 ฌมฺมวิตกฺเก รูปวิจारे สทฺทวิจारे คนฺธวิจारे รสวิจारे
 โฝฏฺจพฺพวิจारे ฌมฺมวิจारे อนิจฺจานุปฺสฺสี วิหริตุํ ทุกฺขานุปฺสฺสี
 วิหริตุํ อนตฺตานุปฺสฺสี วิหริตุํ ขยฺยานุปฺสฺสี วิหริตุํ วยฺยานุปฺสฺสี
 วิหริตุํ วิรํคานุปฺสฺสี วิหริตุํ นิโรธานุปฺสฺสี วิหริตุํ ปฏฺินิสฺสคฺคานุปฺสฺสี
 วิหริตุณฺติ ฯ

[๒๓๐] ๒๓ เอกาทสฺหิ ภิกฺขเว อังฺเคหิ สมฺนฺนาคโต โคปาลโก ภพฺโพ
 โคคณฺ์ ปริหริตุํ ผาติกาตุํ กตฺเมหิ เอกาทสฺหิ อิทฺ ภิกฺขเว โคปาลโก
 รูปญฺญ โหติ ฯเปฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว เอกาทสฺหิ ฌมฺเมหิ
 สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพว จกฺขุสฺมี อนิจฺจานุปฺสฺสี วิหริตุํ ฯเปฯ
 ปฏฺินิสฺสคฺคานุปฺสฺสี วิหริตุณฺติ ฯ รํคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญา ย เอกาทส
 ฌมฺมา ภาเวตฺตพฺพา กตฺเม เอกาทส ปจฺมชฺฌานํ ทฺตฺตชฺฌานํ

